

श्रीसोमतिलकसूरिविरचितम्
सप्ततिशतस्थानप्रकरणम्

संस्कृतछाया-अनुवाद कर्ता.

ऋद्धिसागरसूरि.

श्रीमद् बुद्धिसागरसूरिग्रंथमाला.

श्रीसोमतिलकसूरीश्वरविरचितम्

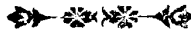
॥ सप्ततिशतस्थानप्रकरणम् ॥

संस्कृतछायाअनुवादकर्ता जैनाचार्यश्रीमद्--ऋद्धिसागरसूरि.

प्रकाशक-

श्रीमद्-बुद्धिसागरसूरि-जैनज्ञानमंदिर. विजापुर.

वि संवत् १९९०

वी. संवत् २४६०

प्रत १०००

बुद्धि संवत् ९

मुद्रक 'सुदामा' प्रिन्टींग प्रेसमां जयंतीलाल माधवलाले छाप्युं.
ठे. धीकांटा सीबील इस्पताल सामे प.नाभाईनी वाडी-अमदावाद.

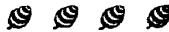
पुस्तकप्राप्तिस्थानम्

(१) श्रीमद् बुद्धिसागरसूरि जैन-

ज्ञानमंदिर विजापुर (गुजरात)

(२) श्रीमद्-बुद्धिसागरसूरि सेवासमाज

मु. पेथापुर (महीकांठा)

संशोधक-

मुनिहेमेन्द्रसागरजी

योगनिष्ठ शास्त्रविशारद
श्रीमद् बुद्धिसागरसूरीश्वरजी

जन्म १९१०.

दीक्षा १९५७.

आचार्यपद सं. १९७०

स्वर्ग सं. १९८१

आनंद प्रेस-भावनगर.

સમર્પણમ્.

જેમણે નિર્મલચારિત્રપાળી અનેક આત્માઓને ચારિત્રમાર્ગમાં પ્રવર્તાવ્યા છે, તેમજ અનુભવપૂર્વક સહબોધ આપી જૈનપ્રબ્ધ ઉપર મહાત્મ ઉપકાર કર્યો છે, તેમજ મહારા જીવનમાં જ્ઞાન લક્ષિત અને વૈરાગ્યાદિ અપૂર્વ ગુણોનું ચતુર્કિંચિત્ આરોપણ કરી મહને કેટલાક અંશે કૃતાર્થ કર્યો છે, એવા પરમ પવિત્ર ચારિત્ર ચૂડામણિ ત્યાગમૂર્તિ પ્રાતઃસ્મરણીય પૂજ્યપાદ મુનિગણમાન્ય શ્રીમદ્-સુખસાગરજી સદ્ગુરુદેવને 'સમ્પતિ શતસ્થાન પ્રકરણ' ગ્રંથની સં. છાયાસહિત અનુવાદ સમર્પણ કરી અલ્પાંશે હું અનૃણિ થાઉં છું.

મુ. ઇંદ્રોડા (ઇંદ્રપુરી)
વિ. ૧૯૯૦ માઘ કૃષ્ણ ૬ સોમ }
બુદ્ધિ. સં. ૯

સદ્ધિસાગર

सद्गुरुस्मरणम्.

श्रीमज्जैनसुधर्मधुर्वहगणप्राधान्यमाविभ्रते,
 सच्चारित्रकलाप्रवर्तनविधौ प्रख्यातकीर्त्तिश्रिये ।
 निर्मानाय पराजितेन्द्रियगणक्षेमार्थिपूज्यात्मने,
 भूयः श्रीसुखसागराय गुरवे सिद्धात्मने स्तान्नमः ॥१॥

यन्मूर्त्तिं रुचिरां शुभैर्गुणगणैरासेवितां निर्मलां,
 विद्वांसो नितरां विलोक्य समतां सम्यक् सदा भेजिरे ।
 तस्मै वन्द्यतमाय दीव्यचरिताऽऽचारप्रधानाय मे,
 नित्यं श्रीसुखसागराय गुरवे कारुण्यधाम्ने नमः ॥२॥

यद्वाक्याऽमृतपानपुष्टवपुषो जैना जना जज्ञिरे,
 यन्पादाऽम्बुजसेवनैकरसिको योगीश्वरन्धोऽभवत् ।
 सूरिश्रीमद्बुद्धिसागर इह श्रोत्राऽमृताब्दोपमः
 नित्यं श्रीसुखसागरं गुरुवरं ध्यायामि तं मानसे ॥ ३ ॥

मुनिहेमेन्द्रसागरः

ॐ अर्हम्
श्रीमद् बुद्धिसागरसूरीश्वरेभ्यो नमः
प्रस्तावना.

श्री सर्वज्ञ ભગવાન પ્રણીત જિનશાસનમાં પ્રભાવશાલી અનેક મહાન આચાર્યવર્યોએ વિવિધ પ્રકારના પ્રકરણાદિ પ્રાકૃત સંસ્કૃત સુન્દર ભાષામાં અથો રચી અભ્યાસક અને જિજ્ઞાસુ આત્માઓ ઉપર અતીવ ઉપકાર કર્યો છે એ નિર્વિવાદ છે. તેમજ શ્રી ઋષભાદિ ચોવીશ તીર્થકરોનાં ચ્યવનાદિ પંચકલ્યાણક અનુક્રમે પ્રત્યેકનાં પૂર્વભવ આદિ એક સો સીતેર (૧૭૦) સ્થાનોનો ઉદ્દેશ્ય અતિગહન એવા જિનાગમ તથા પ્રકરણાદિ અથોમાં પૃથક્ પૃથક્ સ્થલે હોવાને લીધે અભ્યાસકોને સુખેથી બોધ ન થઈ શકે એમ જાણી શ્રીમદ્ તપાગચ્છાધિપતિ શ્રીસોમતિલકસૂરિ મહારાજે સંઘપતિ શ્રેષ્ઠિવચં રતનચંદ્રના સુપુત્ર હેમચંદ્રની પ્રાર્થનાથી ઉપરોક્ત સ્થાનો એકત્રિત કરી સરલ પ્રાકૃત ભાષામાં (સમ્પતિશતસ્થાન પ્રકરણ) અંથ વિ. સં. ૧૩૮૭માં રચ્યો તે સંબંધી હકીકત આ અંથની પ્રશસ્તિમાં જણાવી છે. તથા—

તેરહ સય સગસીણ, લિહિયમિણં સોમતિલયમૂરીહિં ।

અબ્મત્યળાણ હેમ—સસંઘચ્છદ્દેહમતળયસ્સ ॥ ૧ ॥

“વૃદ્ધક્ષેત્રસમાસસમ્પતિશતસ્થાનાદિશાસ્ત્રૈર્નૈવૈ,

પાત્રૈરાગમવારિધેરતિગુરોઃ પૂર્ણૈઃ સ્વધોગાહિતાત્ ।

હૃદ્યત્યાર્થસુધારસાન્ સુમનસઃ સંસારતાપાપહાન્,

સોઽપીપ્યત્પુરુષોત્તમઃ સ્વતિશયપ્રૌઢિશ્રિયા સંશ્રિતઃ ॥”

૬

પુરૂષોમાં ઉત્તમ અને પ્રખર પ્રતિભાશાલી મહાન આચાર્ય મહારાજે પોતાની ઉત્કટ બુદ્ધિ દ્વારા અવગાહન કરેલા બહુજ વિશાલ આગમ સાગરમાંથી વૃદ્ધ ક્ષેત્રસમાસ અને સમતિશતસ્થાનાદિ નવીન શાસ્ત્રરૂપ પૂર્ણપાત્રો વડે તત્વાર્થસારનો ઉદ્ધાર કરી બુદ્ધિમાન જનોનો સંસાર દાવાનલનોતાપ, દૂર કર્યો જેથી પોતે પણ સંતુષ્ટ થયા. તેમજ આ ગ્રંથ શિવાય “ બૃહત્ નવ્યક્ષેત્રસમાસ, શ્રાદ્ધજિત કલ્પની વૃત્તિ શ્લોક (૨૬૪૭) પ્રમાણુ, ઉપરાંત શીલ તરંગિણી સં૦ (૧૩૯૪) માં તીર્થરાજથી શરૂ થતી સાધારણજિનસ્તુતિ, સર્વજ્ઞસ્તોત્ર, પૃથ્વીધરસાધુ (શ્રેષ્ઠી) કારિત ચૈત્યસ્તોત્ર, મહાવીરસ્તોત્ર આદિસ્તોત્ર અને ગ્રંથો તેઓશ્રીના રચેલા જોવામાં આવે છે. આચાર્યને યોગ્ય ઉત્તમ ગુણો વડે વિભૂષિત શ્રી સોમતિલક સૂરિએ પોતાના સમયમાં ઉદ્ધારતા અને વિશાળ વિચારોને લિધે એક મહાન આચાર્ય પણાની ખ્યાતિ પ્રાપ્ત કરી હતી સર્વ માન્ય યુગ પ્રધાન પુરૂષ તરિકેનો ઉલ્લેખ તે વખતનો ઈતિહાસ કહે છે.

“શ્રીસોમતિલકનામા, સૂરિર્વિશ્વોત્તમશ્ચ તૂર્યોઽમૃત્ ।

મહિમામ્બુધૌ યદીયે, લીનાસ્ત્રિજગન્મનો મીનાઃ ॥૧૧॥ ”

“ ઉત્તમ ગુણો ને લીધે જગત્ વિખ્યાત શ્રી સોમતિલક સૂરિ ઉત્તમ પુરૂષોમાં ચોથા થયા જેના મહિમારૂપ સાગરમાં ત્રણ જગતનાં મન રૂપી મીન-માચ્છલાં લીન થયાં છે. ” વળી ગચ્છ મમતવથી તેઓશ્રી દૂર હતા અને વિદ્વન્માન્ય ખરતર ગચ્છીય આચાર્ય પ્રવર શ્રી જિનપ્રભસૂરિએ પોતાના શિષ્ય સમુદાયના અભ્યાસ માટે રચેલાં

૭

સ્વનામાંકિત સાતસો (૭૦૦) સ્તોત્ર શ્રી સોમતિલકસૂરિને સમર્પણ કરેલાં તે વૃત્તાંત કાવ્યમાલા સપ્તમ ગુચ્છકના પૃષ્ઠ (૮૬)ના ઉલ્લેખ ઉપરથી સ્પષ્ટ થાય છે જેમકે—

“ પુરા શ્રીજિનપ્રભસૂરિભિઃ પ્રતિદિનં નવસ્તવનિર્માણ પુરઃસરં નિરવદ્યાહારગ્રહણાભિગ્રહવદ્ધિઃ પ્રત્યક્ષપદ્માવતીદેવી-વચસામભ્યુદયિનં તપાગચ્છં વિભાવ્ય ભગવતાં શ્રીસોમતિલક સૂરીણાં સ્વશૈક્ષશિષ્યાદિપઠનવિલોકનાદ્યર્થં યમકશ્લેષચિ-ત્રચ્છન્દોવિશેષાદિનવનવભક્તીસુભગાઃ સપ્તશતીમિતાઃ સ્તવા ઉ-પદીકૃતા નિજનામાઙ્કિતાઃ”

— શ્રી સિદ્ધાન્તાગમની અવચૂરિ —

આ સૂરીશ્વરનો અવસાનસ્વર્ગગમન સમય સં. ૧૪૨૪ માં થયો હતો અને અગનોસીતેર (૬૯) વર્ષનું આયુષ પૂર્ણ કરી સ્વર્ગવાસી થયા.

“શ્રીસોમતિલકસૂરિ-સ્તસ્ય ગુરુસ્તદનુ ચૈકવર્ષેણ ।

જિનભવને ૧૮૨૪ સ્વર્ગમિત-સ્તનોતુ સદ્ગાય કલ્યાણમ્ ॥”

તેઓશ્રીનો જન્મ સં. (૧૩૫૫) અને (૧૩૬૯) માઘ માસમાં દીક્ષા ગ્રહણ, વિ. સં. (૧૩૭૩)માં સૂરિપદ. તેની સાક્ષીભૂત નિમ્ન લિખિત પદ્ય છે.

“ સ વાણવાણત્રિકુ (૧૩૫૫) વર્ષમાઘે,

જાતઃ પદાભ્યામનુકૂલસ્વેટૈઃ ।

નન્દાઙ્કવિશ્વે (૧૩૬૯) વ્રતમાપ્ય મેજે,

વહ્ન્યશ્વવિશ્વેઽપિ (૧૩૭૩) પદપ્રતિષ્ઠામ્” ૨૭૩॥

૮

“સૂરીન્દ્રસોમપ્રભવટ્ટભાસ્કરો—

બાલોઽપ્યસૌ પ્રાપ્તપદપ્રભોદયઃ ।

ક્ષમાભૃતાં મૌલિનિઘૃષ્ટપાદમ્

દ્વિદિદ્યુતે સ્ફારયશઃ પ્રતાપવાન્ ॥ ”

— શ્રી મુનિસુંદરસૂરિકૃત ગુર્વાવલી શ્લોક (૨૭૩)

શ્રી સોમતિલકસૂરિના ગુરૂ ‘યતિજિતકેદમ્’ વગેરેના રચનાર પ્રખર પ્રતિભાશાલી શ્રીસોમપ્રભસૂરિ હતા અને તેમના ગુરૂ કાલસિત્તરી ’ પ્રમુખ ગ્રંથોના રચયિતા સાધુ પેથડના ધર્મ ગુરૂ અને (૭૨) ગામના સંઘોની એક સમિતિ સ્થાપનાર સુપ્રસિદ્ધ આચાર્ય શ્રી ધર્મઘોષ સૂરિ હતા. શ્રી સોમતિલકસૂરિના ગુરૂભાઈઓ વિમલપ્રભ, પરમાનંદ અને પદ્મતિલક હતા. તેમજ તેમના શિષ્યો ચંદ્રશેખર, જ્યાનંદ અને દેવસુંદર એ ત્રણ આચાર્ય હતા.

દરેક પ્રકરણ આદિ ગ્રંથો આગમાનુસારે રચવામાં આવ્યા છે તો પણ ભિન્ન ભિન્ન આચાર્યોના મતભેદો એકજ વિષયમાં જોવામાં આવે છે છતાં પૂર્વાચાર્યોનાં વચનો આજ સુધીના વિદ્વાનોએ માન્ય કર્યાં છે. આ પ્રકરણમાં ખીજા ગ્રંથો સાથે કેટલાક ઠેકાણે અપવાદ રૂપે ભિન્નતા સૂચક પાઠો દષ્ટિ ગોચર થાય છે જેમકે—

આ પ્રસ્તુત પ્રકરણમાં સર્વજિનેન્દ્રોમાં રચવન નક્ષત્રોનો નિષ્ક્રય કરતાં મૂલ પ્રકરણ કર્તાએ જે કે ચરમ તીર્થંકર શ્રીમહાવીર સ્વામીનું રચવન નક્ષત્ર, છાસઠમી ગાથાના અંતમાં—“ ઉત્તરા રઠ રિક્ષા” એમ સામાન્ય

૯

ઉલ્લેખ કરેલો છે, “ભીમઃ” ભીમ જેમ એકદેશ ત્રણ-
ણથી ભીમસેન ત્રણણ કરવામાં આવે છે તેમ ‘ઉત્તરા’
એ ઉપરથી ઉત્તરા ક્ષાલ્ગુની નક્ષત્ર પણ લઈ શકાય છે તો
પણ વૃત્તિકારે એમ કહ્યું છે કે-આષાઢા શબ્દનો અધિકાર
હોવાથી અહીં ચ્યવન કલ્યાણકમાં ઉત્તરાષાઢા નક્ષત્ર લેવું
એ ઉચિત ગણાય. પરંતુ તે વૃત્તિકારનું મંતવ્ય યોગ્ય નથી.
કારણ કે શ્રી આચારાંગ-સ્થાનાંગ-કલ્પસૂત્ર અને પંચાશક
આદિ ગ્રંથ તેમજ તેમની વૃત્તિઓ સાથે વિરોધ આવે છે.
અહીં આચારાંગાદિ સમસ્ત ગ્રંથોમાં પ્રાયે કરી સમાન
પાઠ હોવાથી આચારાંગ દ્વિતીય-બીજા શ્રુતસ્કંધ ભાવના
અધ્યયનનોજ પાઠ બતાવવામાં આવે છે જેમકે-

“તેણં કાલેણં તેણં સમણં સમણે ધગવં મહાવીરે પંચ-
હત્થુત્તરે યાવિહુત્થા તંજહા-હત્થુત્તરાઈં ચુણ ચઈત્તા ગબ્ધં વક્કંતે”
इत्यादि—

एतद्वृत्तिश्चैवम्—‘पंचहत्थुत्तरेहिं होत्थत्ति’ हस्त उत्तरो
यासामुत्तराफाल्गुनीनां ता हस्तोत्तराः ताश्च पञ्चसु स्थानेषु
गर्भाधान-१-संहरण-२-जन्म-३-दोक्षा-४-ज्ञानोत्पत्ति--५
रूपेषु संजाताः ।’ इति ।

એ પાઠના અનુસારે શ્રી મહાવીર ભગવાનનું ચ્યવન
નક્ષત્ર ઉત્તરા ક્ષાલ્ગુની નિશ્ચિત થાય છે. એ પ્રમાણે આગળ
ઉપર પણ પ્રસ્તુત પ્રકરણના વૃત્તિકારે જન્મ, દીક્ષા અને
જ્ઞાન કલ્યાણકોમાં ચ્યવન નક્ષત્રના આવારે ઉત્તરાષાઢા

૧૦

નક્ષત્ર કહેલાં છે. તે સ્થલે પણ પૂર્વોક્ત-આચારંગ આદિ પાઠને અનુસરી ઉત્તરા ક્ષાલ્ગુની નક્ષત્રજ સમજવું.

વળી આ પ્રકરણમાં સર્વ જિનેન્દ્રોના ભક્ત રાજાઓના અધિકારમાં (૨૨૦) મી ગાથામાં મૂલ ગ્રંથકારે કહ્યું છે કે—

“ ભરહ ? સગર ૨ મિઅસેણાય ૩ ”

ટીકાકારે એની વ્યાખ્યા કરી છે કે—

“ઋષભશાસને મક્તનૃપો ભરતઃ ૧ । एवं सर्वत्रनामपूर्वकं
મક્તનૃપનામાનિ વાચ્યાનિ । સગરઃ ૨ મૃગસેનશ્ચ ૩ ।”

પરંતુ યંત્ર પુસ્તકોમાં ‘મૃગસેન’ ના સ્થાને ‘અમિ-
તસેન’ પાઠ ઉપલબ્ધ થાય છે. અહીં પ્રાકૃત ગાથા હોવાથી
પ્રાકૃત નિયમથી અકારનો લોપ થયો છે. તેથી અમિતસેન
પાઠ થઈ શકે અને અકારનો લોપ ન કરીએ તો ‘મૃગસેન’
પણ થાય, પરંતુ આ બાબતમાં વિશેષ ગ્રંથોનો આધાર
નહીં મળવાથી કયો પાઠ સત્ય છે ? એમ નિશ્ચિત કહી
શકાતું નથી.

વળી આ પ્રકરણમાં સર્વજિનેન્દ્રોના મુનિઓની સંખ્યા
બતાવતા મૂળગ્રંથકારે શ્રીસુમતિનાથ તથા શ્રી પદ્મપ્રભ.
જિનેશ્વરના મુનિઓની સંખ્યા પ્રસંગે (૨૩૨) મી ગાથામાં
કહ્યું છે કે—

“તિન્નિ વીસાય ૫ તિન્નિ તીસાય ૬”

વૃત્તિકારે પણ એ મૂળ ગાથાના અનુસારે તેની
વ્યાખ્યા કરી છે કે—

૧૨

“વિંશત્યધિકાનિ ત્રીણિ લક્ષાણિ ૬ ત્રિંશદધિકાનિ-
ત્રીણિ લક્ષાણિ ૬ ।”

વળી એ પ્રમાણે પ્રવચન સારોદ્ધારના મુનિ સંખ્યા
અભિધાયક સોળમા દ્વારમાં પણ કહ્યું છે કે—

“ચુલસીઈ સહસ્સા ૯-ગલક્રવ દોતિન્નિ તિન્નિ લક્ષ્વાઓ ।
વીસહિયા તીસહિયા, તિન્નિય અઢ્ઢાઈય દુડકં ॥”

આ ગાથાની વ્યાખ્યામાં પાંચમા અને છઠ્ઠા જિનેશ્વર-
રોના મુનિઓની સંખ્યા બતાવતા વ્યાખ્યાન કરતાં આચાર્ય
મહારાજે પાંચમા તીર્થંકર ના મુનિઓ ત્રણ લાખને વીશ
તથા છઠ્ઠા જિનેશ્વરના ત્રણ લાખ અને ત્રિશ મુનિઓ કહ્યા
છે. પરંતુ ત્રણ લાખ અને વીશહજાર તેમજ ત્રણલાખને
ત્રિશહજાર સંખ્યા બાણવી. એમ ન માનીએ તો—

“અઢ્ઢાવીસં લક્ષ્વા, અઢયાલ સહસ્સ સવ્વંકે ॥” ઈતિ

“અઢ્ઢાવીસં લક્ષ્વા, અઢયાલીસં ચ તહ સહસ્સાઈ ।

સવ્વેસિંપિ જિણાણં, જઈણ પમાણં વિણિદ્દિઠં ॥”

આ પ્રમાણે પ્રસ્તુત પ્રકરણની (૨૪૩) મી ગાથાના
ઉત્તરાર્ધમાં કહેલી તેમજ પ્રવચન સારોદ્ધારની (૩૩૮) મા
ગાથાના પૂર્વાર્ધમાં કહેલી સર્વ જિનેશ્વરોના એકંદર મુનિ-
ઓની સંખ્યા (૨૮૪૮૦૦૦) સંગત થાય નહી. માત્ર ત્રણ
લાખ અને વિશ, ત્રણ લાખને ત્રીશ એ પ્રમાણે ગ્રહણ
કરાય તો (૪૯૯૫૦) મુનિ સંખ્યા ઓછી થાય. વળી શ્રી
મન્મલયગિરિ સૂરિએ આવશ્યક વૃત્તિમાં કહ્યું છે કે—

૧૨

ચુલસીઈં ચ સહસ્સા, ૧ ઇગંચ ૨ દુવેઅ ૩ તિણિ ૪ લક્ષ્વાઈં
તિણિ અ વીસહિઆઈં ૫, તીસહિઆઈં ચ તિણ્ણેવ ૬ ॥”

વળી એ ગાથાની નિર્ચુકિતગાથાના વ્યાખ્યાનમાં
પાંચમા તથા છઠ્ઠા જિનેશ્વરના મુનિઓની સંખ્યા ઉદ્દેશી
ને કહ્યું છે કે-

“ સુમતેસ્ત્રીણિ લક્ષાણિ ત્રિંશતિસહસ્ત્રાણિ ૫ ।

પદ્મપ્રભસ્ય ત્રીણિ લક્ષાણિ ત્રિંશત્સહસ્ત્રાધિકાનિ ૬ ॥”

આ ઉપરથી પણ વિશદબ્દર અધિક ત્રણલાખ અને
ત્રિશદબ્દર અધિક ત્રણલાખ સંખ્યા બાણવી.

આ પ્રસ્તુત પ્રકરણુ ગ્રંથ ઉપર સરલ સંસ્કૃત ભાષામાં
વિ. સં. ૧૬૭૦ માઘ સુદિ ૩ રવિવારે બૃહતતપાગચ્છા-
ધિપતિ શ્રીમદ્ વિજયસેનસૂરિ અને વિજયદેવ સૂરિના
પ્રવર્તમાન શાસનમાં શ્રીમદ્-રાજવિજયસૂરિ શિષ્ય પંડિત
દેવવિજયજીએ ટીકા રચી છે. વળીઆ ટીકાકારે ‘ ઢાનાદિ
કુલક’ ઉપર ધર્મ રત્ન મંજૂષા નામે ટીકા-પાંડવ ચરિત્ર
ગદ્ય, રામચરિત્રગદ્ય અને જિનસહસ્રસ્તોત્ર આદિ બીજા ગ્રંથો
પણુ રચેલા બેવામાં આવેછે.

આ પ્રસ્તુત ગ્રંથ પૂઠ મુનિપ્રવર શ્રીમાન ચતુરવિજયજી
સંપાદિત આત્માનંદ સભા તરફથી સં. (૧૯૭૫) માં
મુદ્રિત થયો છે. સમાજમાં આ ગ્રંથની ઉપયોગિતા
હોવાને લીધે જિજ્ઞાસુઓના આગ્રહથી યોગનિષ્ઠ શાસ્ત્ર
વિશારદ જૈનાચાર્ય પૂજ્યપાદ શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરસૂરી-

૧૩

શ્વરજીના શિષ્ય રત્ન પ્રશાન્તમૂર્તિ અનુયોગાચાર્ય પ્રવ-
ર્તક શ્રી ઋદ્ધિસાગરજીએ સંસ્કૃત છાયા તથા
ગુર્જર ભાષામાં સરલ ભાવાર્થ રચી પ્રસ્તુત ગ્રંથને વિભૂષિત
કર્યો છે. એટલું જ નહીં પરંતુ ગ્રંથાંતરને અનુસરી કેટલીક
આખતો મૂળ ગ્રંથ કરતાં અધિક ઉપયોગ પુરતી લખવામાં
આવી છે. આ ગ્રંથ છપાવી બહાર પાડવામાં પ્રેસની અગવડ-
તાઓને લીધે પ્રકાશનમાં બહુ વિલંબ થયો છે, તેમજ અક્ષર
યોજકના દોષને લીધે કેટલાક ઠેકાણે અશુદ્ધિ રહી છે તે
શુદ્ધિપત્રમાં જોઈ સુધારી લેવા ભલામણ છે. આ પ્રસ્તુત ગ્રંથ
મૂળ અને સં. છાયા સહિત અલગ છપાવી આ ગ્રંથની
આગલ દાખલ કરેલ છે. મુનિશ્રી જયસાગરજીની આત્મ-
ભાવના પણ આત્માર્થીઓને ઉપયોગી હોવાથી દાખલ કરેલ
છે. આ ગ્રંથના પ્રુફ સુધારવામાં વ્યાકરણનિષ્ણાત ભાઈ-
શંકર શાસ્ત્રી તથા સાહિત્યપ્રેમી મુનિશ્રી સિદ્ધિમુનિજી,
પંચાસજી કીર્તિસાગરજી, મુનિ મહારાજ શ્રી ચંદ્રવિજયજી
અને મુનિ મહારાજ શ્રી પ્રિયંકરવિજયજીએ પ્રસંગે પ્રસંગે
પોતાનો અમૂલ્ય સમય રોકી ગ્રંથ સંશોધનમાં મદદ કરી
છે તે બદલ આભાર.

તા. ૩-૧-૩૪
વિ. ૧૯૯૦ વી. ૨૪૬૦
બુ. ૯
પોષ વદી ૩ બુધવાર.
વિજ્ઞપુર (વિદ્યાપુર)
વિદ્યાશાળા.

લે. સંશોધક—

મુનિ હેમંદ્રસાગર

નિવેદન

સપ્તતિશત સ્થાન ગ્રંથ આચાર્ય મહારાજ શ્રી ઋદ્ધિ-સાગરજી સૂરિજીએ સંસ્કૃત છાયા તથા ગુર્જર ભાષામાં અનુવાદ કરી તૈયાર કર્યો તેનો જન સમાજમાં ખાસ ઉપયોગનું કારણ એ છે કે આપણા ઇષ્ટ પ્રભુ દેવાધિદેવ ચોવીશ તીર્થક-રોનાં ચ્યવન, જન્મ, દીક્ષા, કેવલજ્ઞાન અને નિર્વાણ (મોક્ષ) નાં સ્થલ, સમય, રાશિ, નક્ષત્ર, માતા, શાસનદેવો તથા દેવીઓ ગણુધર, અવધિજ્ઞાની, મનઃપર્યાવજ્ઞાની, કેવલી સંખ્યા, સાધુ સાધ્વીનો પરિવાર, પર્યાયાંતકૃત, યુગાંતકૃત તેમજ દાર્શનિક મતોની ઉત્પત્તિસમય, પૂર્વભવ, આશ્ચર્યકારી બનાવો, જન્મ નામ, વંશ, દીક્ષા સમય, સિળીકા નામ, નગરાદિ અને આયુષ્યનું પ્રમાણ દેવલોકાદિ સ્થિતિનું વર્ણન આદિ અનેક ઉપયોગી વિષયોનો આ પુસ્તક વાંચવાથી ઊંચ થાય છે. આ પુસ્તક શાળાઓમાં પાઠ્ય હોવાથી દરેક પાઠશાળાઓમાં અભ્યાસકે માટે પાઠ્ય પુસ્તક તરીકે રાખવા યોગ્ય છે.

આ પુસ્તક છપાવવામાં સહાયદાતાઓને ધન્યવાદ આપીએ છીએ કે આવા ધાર્મિક અતિ ઉપયોગી પુસ્તક છપાવવામાં ખોતાની લક્ષ્મીનો સહૈય્યકરવો તે યોગ્ય ગણાય.

સહાયદાતાઓનાં નામ તથા મળેલી રકમ.

- ૨૫૦) વિજયપુર જૈન સંઘ હા. ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથજી પેઠી
૧૦૦) શાહ બલાખીદાસ ગુલાબચંદ ઇંદ્રોડા

૧૫

- ૭૫) શાહ જગજીવન પ્રાગજી હા. મૂળજીભાઈ જગજી-
વન ભાઈ મુંબાઈ
- ૫૦) શાહ કુલચંદ પ્રાગજીભાઈ મુંબાઈ
- ૫૦) શા. પોચીલાલ ડુંગરસીનાં ત્રસ્ટ ફંડ
હા. શેઠ કેશવલાલ ત્રીકમલાલ
- ૫૦) શા. ચીમનલાલ ડુંગરસી મુ. માણસા હા. માણેકબાઈ
- ૨૫) ઈંદ્રોડા સંઘ તરકૃથી જ્ઞાન ખાતાના
- ૨૫) શાહ ચીમનલાલ અનોપચંદ લોદ્રા
- ૨૫) શાહ છનાલાલ ખેમચંદ લોદ્રા
- ૨૫) શેઠ બેચરદાસ પુરૂષોત્તમદાસ વિબ્ધપુર
- ૧૫) શા. કચરાભાઈ માણેકચંદ ખોડ
- ૬) શા. છગનલાલ વીરચંદ
- ૬) કોઉસા કચરાભાઈ ઈંદ્રોડા
- ૫) શા. મગનલાલ કચરાભાઈ „
- ૪) શાહ સકરચંદ લલ્લુભાઈ „
- ૪) શાહ સેંઘાલાલ લલ્લુભાઈ „
- ૩) શા. જેચંદ દલીચંદ „
- ૨૫) શેઠ ખુલાખીદાસ ગુલાબચંદની મોટી પુત્રી ઈંદ્રોડા.
- ૧૫) શેઠ ખુલાખીદાસનાં પત્ની તરકૃથી „
- ૧૫) ભાંખરીયા મોહનલાલ નગીનદાસ રાયચંદ મહેસાણા.

૧૬

- ૫) શા ચમનલાલ નાનચંદ માણસા
 ૫) બેન ચંચળબાઈ માણસા
 ૫) શેઠ બુલાબીદાસ હાથીભાઈ પ્રાંતીજી
 ૫) શેઠ છોટાલાલ મગનલાલ ભાઉ ,,
 ૫) શા શામળદાસ તુલબરામ ,,

આ સંસ્થા તરફથી આ ગ્રંથ ઉપરાંત આચાર્ય શ્રીમદ્ અજિતસાગર સૂરિ રચિત શોભન સ્તુતિ ચતુર્વિંશતિકા ઉપર સરલા, નામક સુંદર ટીકા, સ્તોત્ર રત્નાકર ભા. ૧ અજિત સ્તવનાદિ સંગ્રહ, સુભાષિત રત્નાકર આદિ પાંચ છ પુસ્તકો છપાય છે તે થોડા સમયમાં બહાર પડશે બીજા પણ ઉત્તમ ગ્રંથો છપાવવાના છે. આ સંસ્થા પાસે પુસ્તક પ્રચાર માટે ખાસ ફંડ નથી તે સહિત્ય પ્રચારમાં રસ લેનારા ભાઈઓને ભલામણ કરીએ છીએ કે જ્ઞાન પ્રચારમાં યથા શક્તિ અવશ્ય મદદ કરે.

લી. સેક્રેટરી—

તા. ૧૦-૧-૩૪
 વિજાપુર
 (ગુજરાત)

} શ્રી બુદ્ધિસાગરસૂરિ જૈન
 જ્ઞાનમંદિર.

શુદ્ધિપત્રમ.

પૃષ્ઠ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધિ.	શુદ્ધિ.
૧	૧૪	તીર્થકરોને	તીર્થકરોના
”	૧૭	કયા	કયાં
૪	૮	અનેદ્રો	અનેદ્રો
૭	૪	થયેલા	થયેલાં
”	૧૪	અનેદ્રા	અનેદ્રો
”	૧૦	સાતમીમાં	સાતમી અને આઠમીમાં
૧૩	”	નમે	નામે
”	”	૨૬	૨૪
”	૧૮	ખંને	ખંને જણે
”	૨૨	શ્રાવિજય	શ્રીવિજય
”	૪	દેવલોમાં	દેવલોકમાં
”	૨૨	સધર્મ	સૌધર્મ
૨૦	૧૩	પ્રાણાત	પ્રાણુત
૨૧	૧૦	પદમ	પદ્મ
૨૯	૧૭	છત્રીસ છત્રીશ	છત્રીશ
”	૧૧	વશાખ	વૈશાખ
”	૧૩	ચોથ	ચોથે
”	”	”	”

૧૮

પૃષ્ઠ.	વંક્તિ	અશુદ્ધિ.	શુદ્ધિ.
”	૨૦	પાંચમાં	પાંચમાં
”	૨૩	ભુવન	ભવન
”	૧૮	વરસાવે છે	વરસાવે છે, આઠદિક્કુ કુમારીઓ દર્પણુ લઈ પ્રભુ સન્મુખ ઉભી રહેછે.
૬૧	૬૭	સાધર્મેંદ્ર	સૌધર્મેંદ્ર
”	૧૮	નમસ્કા	નમસ્કાર
”	૨૩	શિતલેશ્યાવા	શિતલેશ્યા
૬૮	૫	સુર દેવ હરી	સુર-દેવ હરિ
”	૧૦	૧૩	૧૩
૭૩	૧૫	પ્રભુને	પ્રભને
”	૧૬	”	”
”	૧૭	શશા	શશી
૮૨	૩	પચાંશ	પચાશ
”	૨૪	પચાશશિ	પચાશઅંશ
૮૬	૧૨	ઓગળ	ઓગળુ
”	૧૦	અભિનંદ	અભિનંદન
૯૧	૧૪	સુપ્રતિષ્ઠ	સુપ્રતિષ્ઠ
૯૨	૭	અગ્નેય	આગ્નેય
”	૮	૮	૮ અરિષ્ટવિમાનમાં

૨૯

પૃષ્ઠ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધિ.	શુદ્ધિ.
”	૧૨	અરના	અરનાથ
”	૧૯	તણુ	પણુ
૯૫	૬	દિક્ષા	દીક્ષા
”	”	અનેંદ્રોજે	જિનેંદ્રોએ
૯૭	૧	સાથે	સાથે
૯૮	૧૨	વેપ્રગા	વપ્રગા
૧૦૧	૧૯	રાજગૃહ	રાજગૃહ
”	૯	વસુધરા	વસુધારા
૧૦૮	૧૪	ઘણુંજ	ઘણાંજ
”	૯	અગીયારગણું	અગીયારઘનુષ
”	૧૧	દિવસનાં	દિવસના
”	૧૫	પૂર્વ	પૂર્વક
૧૧૯	૧૮	શર્વ	સર્વ
”	૨૦	શમ જેછે	સમજે છે
૧૨૦	૪	શખરી	શાખરી
”	૧૧	વર	વૈર
૧૨૩	૩	તેથી	ને
”	૧૪	તે	ને
૧૩૫	૧૨	શ્રયાંસ	શ્રેયાંસ

૨૦

પૃષ્ઠ.	વંક્તિ.	અશુદ્ધિ.	શુદ્ધિ.
૧૬૦	૪	નાથ	નાથને
”	૨૦	સખ્યા	સંખ્યા
૧૬૯	૫	સાધ્વીઓને	સાધ્વીઓનાં
૧૭૩	૧૭	સમયયાં	સમયમાં
૧૭૬	૮	પ્રમણાદિક	પ્રમાણાદિક
૧૮૧	૨૨	ગ્રાખ્યાદિ	ગ્રીખ્યાદિ
”	૧૯	કરવામાટે	૦
”	૨૧	પરઠવવો	પરઠવવી
૧૯૫	૨૨	પૂર્ણ	પૂર્ણ
૧૯૯	૬	ચો ચો	ચોથો

અભ્યાસકોને સૂચના—ગુજરાતી શિવાયની અશુદ્ધિઓ ને રહેવા પામી છે તે આ ગ્રંથની આદિમાં છાયા સહિત મૂળ ગ્રંથ દ્વાખલ કરેલ છે ત્યાં જોઈ સુધારી વાંચવા ખાસ ભલામણ છે.

આચાર્ય શ્રીમાન્ ઋદ્ધિસાગર સૂરીશ્વરજીનું સંક્ષિપ્ત જીવન વૃત્તાંત.

જે સૌરાષ્ટ્રે (કાઠિયાવાડે) જૈન સમાજને યુદ્ધિમાન ઘણા સાધુઓ સમર્થો છે તેમાં આવેલા અઢાલાવાડ પ્રાંતના વઢવાણ શહેરમાં આચાર્યવર્ય શ્રી ઋદ્ધિસાગર સૂરીશ્વરજીનો જન્મ વિ. સં. ૧૯૪૧ ના વૈશાખ વદી ૧૪ ના રોજ થયો હતો. તેમનું ગૃહસ્થાશ્રમનું નામ લક્ષ્મીચંદ્ર હતું તેમના પિતાનું નામ ટોકરસીભાઈ તથા માતાનું નામ ઝકલબાઈ હતું. ટોકરશીભાઈ પારેખ કુટુંબના હોઈ તેમનો રાજ્યમાં સારો લાગવગ હતો. તેઓ મણીઆરનો ધંધો કરતા હતા અને શાંતિપૂર્વક પોતાનો નિર્વાહ કરતા હતા.

ભાઈ લક્ષ્મીચંદ્ર બાલ્યાવસ્થામાંથીજ સૌમ્ય અને ભદ્રિક પ્રકૃતિના હતા. તેમને સાતેક વર્ષની વયે નિશાળે ભણવા મુકયા ત્યાં તેઓએ ગુજરાતી છઠ્ઠા ધોરણ સુધી અભ્યાસ કર્યો. જેમ જેમ ઉમ્મર વધતી ગઈ તેમ તેમ તેમનામાં વિનય, ધર્મરાગ, પ્રભુભક્તિ વિગેરે બીજરૂપ રહેલા ગુણો વૃદ્ધિ પામ્યા; સંસારપર રૂચિ ઓછી થતી ગઈ ને મન વૈરાગવાસિત થતું ગયું, સંસારની અનેક પ્રકારની આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિઓનું નિરીક્ષણ થતાં તેમને સંસાર અસાર ભાસવા લાગ્યો હતો અને આત્મ કલ્યાણ કરવાનો શ્રેષ્ઠ માર્ગ કયો એ વાત તેઓ પોતાના મનને પૂછી રહ્યા હતા. વખતો વખત મુનિમહારાજઓના પ્રસંગમાં આવતાં તેઓ તેમની જીવનની પ્રવૃત્તિપર ખાસ ધ્યાન આપતા હતા. ખાસ કરીને તપસ્વીજી શ્રી ખાંતિવિજ-

૨૨

યજ્ઞ દાદાના શિષ્યશ્રીમોહનવિજયજીએ ભાઈ લક્ષ્મીચંદના જીવનમાં ભારે પલટો કર્યો, તે મુનિશ્રીના સહયોગે તેમને ધાર્મિક સંસ્કારી બનાવ્યા અને ચારિત્ર રૂચિ ઉત્પન્ન કરી.

દરમિયાન ભાઈ લક્ષ્મીચંદને ગોધાવીમાં પોતાની બેનને ત્યાં જવાનો કોઈકવાર પ્રસંગ પડતો, ત્યાં તેઓ સુવિખ્યાત ક્રિયાપાત્ર શ્રીમાતૃ રવિસાગરજી મહારાજના શિષ્ય શ્રી સુખસાગરજી મહારાજના પ્રસંગમાં આવ્યા. વખતો વખત તેમની તરફથી વૈરાગ્યનો ઉપદેશ સાંભળતાં ઉત્પન્ન થએલી ચારિત્ર રૂચિ વધારે પુષ્ટ થઈ, અને છેવટે દીક્ષા લેવાને તૈયાર થયા. સં. ૧૯૬૪ ના મહા વદી ૬ ના દિવસે લોદ્રામાં જઈ તેમણે શાંતમૂર્તિ ક્રિયાપાત્ર શ્રી સુખસાગરજી મહારાજ પાસે ચારિત્ર અંગીકાર કર્યું. ત્યાંથી વિહાર કરતા કરતા અનુક્રમે ઉઝામાં આવ્યા, ત્યાં લુહારની પોળવાળા પં. શ્રી પ્રતાપવિજયજી પાસે સં. ૧૯૬૪ ના વૈશાખ વદી ૬ ના રોજ વડી દીક્ષા થઈ અને તેમને આચાર્ય વર્ય શ્રી બુદ્ધિસાગર સૂરીશ્વરજી (તે વખતે મુનિશ્રી બુદ્ધિસાગરજી) ના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા. આ પછી જ્યાંસુધી શ્રી સુખસાગરજી મહારાજ હયાત હતા ત્યાં સુધી તેઓ તેમનીજ પાસે રહ્યા અને તેમની અત્યંત સેવાશુશ્રૂષા કરી તેમનો ભારે પ્રેમ મેળવ્યો.

વડીલ ગુરૂજીના સાથે ૧૯૬૪ તું પ્રથમ ચોમાસું માણસામાં કર્યું. ત્યાં તેમણે આવશ્યક ક્રિયા, ચાર પ્રકરણ વિગેરેનો તથા પ્રો. ભાંડારકરની સંસ્કૃત બે બુકોને અભ્યાસ કર્યો ત્યારે પછી લઘુ પ્રક્રિયા તર્ક સંગ્રહ અને

૨૩

મુક્તાવલી સાથે જૈન ન્યાયનો અભ્યાસ કર્યો આ પછીનાં
ચોમાસાનાં ગ્રામોનો ક્રમ તથા તે તે વર્ષમાં બનેલી વિશિષ્ટ
વિગતો આ રીતે છે.

સં.

૧૯૬૫ અમદાવાદ

૧૯૬૬ પાટણ

૧૯૬૭ ચાણુદામા

૧૯૬૮ પાટણ ગુરૂબ્રાતા પ્રસિદ્ધવક્તા શ્રી અજિતસાગર
જીની સાથે પં. શ્રી ચતુરવિજયજીગણીની પાસે
યોગોદ્ધન કર્યા. ભક્તિસાગરજીને અમદાવાદમાં
દીક્ષા આપી.

૧૯૬૯ અમદાવાદ દાદાગુરૂ શ્રી સુખસાગરજીનો સમાધિ-
પૂર્વક સ્વર્ગવાસ થયો. ચોમાસાખાદ માગસર સુદ્ધિ
૧૫ મે શ્રી પેથાપુરના શ્રી સંવે યોગનિષ્ઠ શ્રીમદ્
બુદ્ધિસાગરજી મહારાજને આચાર્યપદ સમર્પણકર્યું

૧૯૭૦ માણસા

૧૯૭૧ સાણંદ યોગોદ્ધન ચાલુ

ચોમાસાખાદ શાસ્ત્ર વિશારદ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્
બુદ્ધિસાગર સૂરીશ્વરે પંન્યાસ શ્રી વીરવિજયજી ને
આચાર્ય પદ સમર્પ્યું તથા પં, શ્રી વીરવિજયજી
એ મુનિ શ્રી અજિતસાગરજી (સૂરિ) તથા મુનિ
શ્રી લાલવિજયજી ને પંન્યાસ પદવી આપી

૧૯૭૨ અમદાવાદ સિદ્ધાંત મુક્તાવલી સુધી ન્યાયનો
અભ્યાસ તથા સાણંદમાં શ્રી અજિતસાગરસૂરિના

૨૪

શિષ્ય મુનિશ્રી હેમેંદ્રસાગરજી અને મનોહરશ્રી
સાઠ્ઠીને દીક્ષા આપી ત્યાર બાદ ચતુર્માસ

૧૯૭૩ પેથાપુર

૧૯૭૪ પાટણ

૧૯૭૫ પેથાપુર

૧૯૭૬ પેથાપુર

૧૯૭૭ સાણ્ઠુંદ ગુરૂશ્રી બુદ્ધિસાગરસૂરીશ્વર સાથે

૧૯૭૮ મહેસાણા ” ”

૧૯૭૯ ભમનગરમાં પં. શ્રી અજિતસાગર પાસે શ્રીભગવતી
સૂત્રના યોગોદ્દહન અને ગણી તથા પન્યાસપદ
તેમજ પં. ઋદ્ધિસાગરજીના શિષ્ય હરિસાગરજીને
વધી દીક્ષા આપી.

૧૯૮૦ પેથાપુર ભમનગરના ચોમાસા બાદ પ્રાંતિજમાં
મહાસુદી ૧૦ ના પં. શ્રી અજિતસાગરજીને
આચાર્યપદ આપવામાં આવ્યું તે વખતે તેમને
પ્રવર્તકપદ આપ્યું. આચાર્ય શ્રી સાથે ચતુર્માસ
અને વિહાર

૧૯૮૧ પ્રાંતિજ ચોમાસા પહેલાં વિન્નપુરમાં આચાર્ય-
શ્રીનો સ્વર્ગવાસ ચોમાસામાં આચાર્યશ્રી અજિ-
તસાગરજી સાથેરહ્યા વિશેષાવશ્યકાદિ ગ્રંથો વાંચ્યા

૧૯૮૨ પેથાપુર

૧૯૮૩ સાણ્ઠુંદ મુનિશ્રી કીર્તિસાગરજી તથા શ્રી દ્વલંબ-
વિજયજીને આચાર્યશ્રીની આજ્ઞાથી ભગવતીસૂત્રના
યોગોદ્દહન કરાવ્યા.

૨૫

૧૯૮૪ પ્રાંતીજ

૧૯૮૫ વિજ્ઞપુર ચોમાસામાં આચાર્ય શ્રી અજિતસાગર સૂરિજીનો સ્વર્ગવાસ ત્યાર પછી પ્રવર્તકજી સાગર સમુદાયના નેતા બન્યા. હિમ્મતનગરમાં પ્રતિષ્ઠા કરાવી.

ત્યાર પછીના ચોમાસા

૧૯૮૬ સાણ્ઠંદ

૧૯૮૭ માણસા

૧૯૮૮ વિજ્ઞપુર ત્યાં ઉપાધન વહન કરાવ્યાં ચોમાસા બાદ વિજ્ઞપુરમાં અજિત સાગરસૂરિ અને મુનિ અમૃત સાગરજીના પગલાંની પ્રતિષ્ઠા તથા સાણ્ઠંદમાં ક્ષાગણુ સુદી ૩ ના ગુરૂમૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરી.

૧૯૮૯ પેથાપુર ચોમાસામાં મુનિ હેમેંદ્રસાગરજી, મુનિ અંદ્રવિજયજી પ્રિયંકરવિજયજીને કલ્પસૂત્ર સુધીના યોગોદ્ધન કરાવ્યા. બાદ પ્રાંતીજમાં બે પટ્ટોની પ્રતિષ્ઠા કરી

પેથાપુરમાં ચતુર્માસ કર્યાપછી વિહાર કરતાં ઇંદ્રોડા પધાર્યા ત્યાં સંઘમાં વ્યાપેલી અશાંતિને દૂર કરી તથા દેરાસરમાં પ્રતિષ્ઠા કરાવી. આ વખતે ત્યાંના શ્રીસંઘે તેમનામાં અનેક આચાર્ય યોગ્ય ગુણોને જ્ઞેતાં શ્રીસાગરના સમુદાયની સંમતિ અને આગ્રહને માન આપી બીજા સંઘે સાથે મળી આચાર્યપદ સમર્પણ કર્યું. આ પદ સમર્પણમાં પોતાના દ્રવ્યવ્યયથી ઇંદ્રોડામાં શ્રીવાસુપૂજ્યજીનું નવીન દેરાસર બનાવનાર શેઠ બુલાખીદાસ ગુલાબચંદે સર્વ ખર્ચ

૨૬

કચું હતું તથા તેમણે આ પુસ્તક છપાવવામાં સૌથી પ્રથમ પ્રેરણા તથા દ્રવ્યની યોગ્ય મદદ કરી છે.

આ પછી થોડાજ વખતમાં તેમણે (આચાર્યશ્રીએ) કાગણુ સુદી ૪ ના શુભ મુહૂર્તે ષડદર્શન વેત્તા સિદ્ધાંત પારગામી મુનિશ્રી સિદ્ધિમુનિજીને ઉપાધ્યાયપદ સમર્પણ કર્યું.

આવી રીતે જ્ઞાન ધ્યાન સાથે તેમણે પોતાના જીવનને વીતાવી ઘણા જીવોને ઉપદેશ આપી જૈન શાસનને દીપાવ્યું છે. તેઓ સ્વભાવે ભદ્રિક પરિણામી હોવાથી તેમને ભાગ્યેજ કષાયોદય હોય એ સ્વાભાવિક છે. તેઓ ભવિષ્યમાં પણ ઘણા શાસનને લાભ કરશે એવી આશા સાથે આ તેમનું ટુંક જીવન સમાપ્ત કરું છું. ૐ ઇતિ શાંતિ :

તા. ૨૫-૪-૩૪ }
વિજયપુર }

લી.
પ્રકાશક.

२७

शास्त्रविशारद-योगनिष्ठ-श्रीमद्-बुद्धिसागर- सूरीश्वरगुरुस्मरण।ष्टकम् ।

(ललितभद्रिकावृत्तम्)

विबुधवन्दितं तत्रवेदिनं, वृषधुरन्धरं योगपारगम् ।
 समयकोविदं सूरिशेखरं, स्मरत सद्गुरुं बुद्धिसागरम् ॥१॥
 क्षुभितर्दाहनां संसृतेर्भयाद्-विशददेशनादायिनोद्धृतिः ।
 अकृत येन तं सूरिशेखरं, स्मरत सद्गुरुं बुद्धिसागरम् ॥२॥
 विमलवाचनां यन्मुखाम्बुजा-च्छ्रवणगोचरीकृत्य भावतः ।
 अमरतां गताः सूरिपुङ्गवं, स्मरत तं गुरुं बुद्धिसागरम् ॥ ३ ॥
 स्मरणमुत्तमं यस्य भूतले, सुखविधायकं शान्तपावनम् ।
 शरणमङ्गिनां सूरिशेखरं, स्मरत तं गुरुं बुद्धिसागरम् ॥ ४ ॥
 समतया मनोवृत्तिरद्भुताऽ-भवदखण्डिता यस्य कोमला ।
 समजनेषु तं सूरिशेखरं, स्मरत सद्गुरुं बुद्धिसागरम् ॥ ५ ॥
 चयनमक्षयं शास्त्रसंपदां, विहितमुत्कटं येन धीमता ।
 विकसति स्वयं सर्वदा क्षितौ, स्मरत तं गुरुं बुद्धिसागरम् ॥६॥
 विजितकामनः शुद्धमानसः, सततमुन्नतश्रीसुधाकरः ।
 दलितदुर्मदः सूरिशेखरं, स्मरत तं गुरुं बुद्धिसागरम् ॥ ७ ॥

२८

कलिमलाविलोऽप्यर्थिनां गण-ध्वरणपङ्कजं यस्य संश्रितः ।
 स तु गतापदः सूरिशेखरं, स्मरत तं गुरुं बुद्धिसागरम् ॥ ८ ॥
 सुखनिधिप्रदं स्तोत्रमेतकत्, पठति यो जनो हेमसंस्कृतम् ।
 सुरवरार्चितः पुण्यवानह-निश्चमनलक्ष्मी राजतेतराम् ॥९॥

शिक्षणाष्टकम् ।

श्रीमन्नादिजिनेश्वरो गृहितया सर्वोपयुक्ताः कलाः,
 सम्यग्भेदवतीरभिन्नहृदयः शिक्षाकृते देहिनाम् ।
 किं कर्त्तव्यविमूढताहतधियामादिष्टवानादरात्,
 तेनाद्याऽपि विवेकिता जनगता दृग्गोचरा जायते ॥१॥
 पारम्पर्यगताऽधुना विजयते रीतिः सुशिक्षात्मिका,
 भूतानां सकलोन्नतिप्रथयिनी चाध्यात्मिकेभ्यो हिता ।
 सद्विज्ञानलता वितानजलदश्रेणिः सदानन्ददा,
 तन्नैवास्ति यया न सिद्धयति भुवि यत्किं बहूक्तेन वा ॥२॥
 शिक्षादीक्षा-वितरणपटुः सिद्धसेनाख्यसूरिः,
 सूरिःशिक्षावचनविबुधो हारिभद्रोऽद्वितीयः ।
 यस्मादेतत्पटुमतिमतां शिक्षणं सर्वदाऽर्हं,
 सिद्धेर्मूलं विकलमनसां जायते वै विशेषात् ॥३॥

२६

प्राचीनास्ते प्रथितमतयो हेमचन्द्रादयोऽपि,
 सूरीशानाः सुविहितजने शिक्षणं शुद्धिदायि ।
 मुख्यं चक्रुश्चलितजनताधीरताऽऽधानहेतुं,
 यस्मान्नाऽन्या सुभगपदवी विद्यते सौख्यदा हि ॥४॥

शुभाः शालामाला विपुलमुख(गुण)दानैकपटवः,
 शुभे देशे स्थाप्याः प्रवरमनुजैरुन्नतिकराः ।
 प्रतिग्रामं ग्रामं विविधरचनाशिक्षणकृते,
 यतस्तेनैव स्याद् रुचिरविनयादिगुणचयः ॥५॥

गुणो यस्मात्प्रादुर्भवति तदलं शिक्षणमिह,
 प्रचारात्तस्यैव क्षतिकरगुणानां क्षतिरपि ।
 न यस्मिन् सद्वर्म-प्रथनमतुलं दिव्यसुखदं,
 परित्याज्यं तद्वै, श्रमजनकमुच्चैः शुभधिया ॥६॥

विश्वप्रेमा भवति हृदये यस्य शुद्धात्मनोऽस्मिन्,
 सत्यां शिक्षां जगति स नरो दातुमर्हत्यशेषाम् ।
 दीव्यार्थानामधिगमकृते शिक्षणस्य प्रचारः,
 कार्यः पुम्भिः, परहितरतैः सर्वशिक्षैकसारः ॥७॥

विद्वज्जनोक्तवचनान्यपि शिक्षणानि,
 पत्राङ्कितानि रुचिराणि भवन्ति लोके ।

३०

तत्त्वानि येषु निखिलानि यथार्थमेव,
 ग्राह्याणि तानि विविधानि विवेकवीरैः ॥८॥

जैनज्योतिः दीपनं—सर्वदायि,
 व्याप्नोत्वाशु ज्ञानभानुप्रकाशः
 जाड्यं कुर्वद्दूरतः सत्त्वबोधाद्,
 आपत्तीनां मूलमुन्मूलयद् द्रग् ॥९॥

हेमेन्द्रसागरमुनिग्रथितं विभासत्,
 सच्छिन्नं प्रगुणसंग्रहमप्रतीमम् ।
 औचित्यमाश्रयतु शिष्टजनेषु जैन-
 ज्योतिःशुभाष्टकमिदं सचिरार्थं गर्भम् ॥१०॥

दीव्योदारकलाकलापनिचिताः,
 सन्त्यत्र केचिन्नराः,
 सिद्धिस्थानविचित्रभेषजविदः ॥
 केऽपि प्रभाशालिनः
 सच्छास्त्राऽऽगमसारवेदनपटु-
 प्रज्ञाः कियन्तो जने,
 ज्ञात्वेतच्चरितुं तथाधिधमहो
 शक्तास्तु केचित्कलौ ॥ ११ ॥

विद्यावादरताः केऽपि, केऽपि कीर्त्यभिलाषिणः ।
 केऽपिस्वार्थपरालोक-स्तैरेववञ्चितः रवलु ॥ १२ ॥

३१

सूरिस्वभावः

गुणेषु रक्तः श्रुतधर्मसक्तः,

सम्यक्क्रियाक्काण्डलता पयोदः ।

स्याद्वादमुद्राप्रथितप्रभावः,

सूरिःसदाऽऽस्तामिह ऋद्धिसागरः ॥ १ ॥

तत्त्वार्थिनां तत्त्वधनप्रदाता,

धर्मार्थिनां धर्मगुणैकदाता ।

मोक्षार्थिनां तत्प्रथनप्रवीणः

सूरिः श्रियाऽऽस्तामिह ऋद्धिसागरः ॥ २ ॥

जितान्तरारिर्जयशीलभावः

शीलप्रभाभासुरशान्तमूर्तिः ।

चशीकृताक्षाऽश्वगणश्चकासत्,

सूरिः सदा राजति ऋद्धिसागरः ॥ ३ ॥

अनन्यकीर्त्या कलितस्वरूपः,

सच्छास्त्रबोधप्रथने पटीयान् ।

सूरिः सदा शुभध्याननिविष्टचेताः,

सूरिः श्रिया राजति ऋद्धिसागरः ॥ ४ ॥

चारित्र्यमार्गं विशदं विशालं,

विधाय सम्यक् स्वमतिप्रभावात् ।

प्रवर्त्तयँस्तत्र जनाननेकान्

सूरिः श्रिया राजति ऋद्धिसागरः ॥ ५ ॥

32

दयामयं धर्ममनिन्दनीयं,
 दिशन् जनानार्यगुणान्प्रकुर्वन् ।
 भूताऽनुकम्पाकलितस्वभावः,
 सूरिःश्रिया राजति ऋद्धिसागरः ॥ ६ ॥
 आनन्दिताऽऽत्मापरमात्मनिष्ठः,
 परप्रवादोक्तिविमूढभावः ।
 श्रीजैनसिद्धान्तविचारविज्ञः,
 सूरिःश्रिया राजति ऋद्धिसागरः ॥ ७ ॥
 अखण्डिताऽनन्तमुनिश्रियाऽलं,
 विराजमानो विरतिप्रधानः ।
 विभासमानो विदुषां समाजे,
 सूरिःश्रिया राजति ऋद्धिसूरिः ॥ ८ ॥
 हेमेन्द्रसागरमुनिप्रथितं पृथिव्यां,
 विस्तारमेतु गुणभाजनमष्टकं तत् ।
 किं नास्ति भूरिगुणिनां गुणभावनेह ।
 शर्मप्रदानपटुरुत्तमशीलभाजाम् ॥ ९ ॥

जैनाचार्य श्रीमद्-ऋद्धिसागरसूरीश्वरजी.

॥ ॐ अर्हम् ॥

श्रीगौतमगणधरायनमः

ॐ ह्रीं श्रीं श्रीमद्बुद्धिसागरसूरिभ्योनमः ॥

श्रीसप्ततिशतकस्थानप्रकरणम् ।

प्रणम्य श्रीमहावीरं, बुद्धयन्धि च गुरुं मुदा ।

सप्ततिशतकस्थाना-ऽनुवादं प्रतनोम्यहम् ॥ १ ॥

अर्थ—ज्ञानसंपत्तिथी विलूषित अने आसन्न (नष्टकना) विपकारी श्रीमहावीरलगवानने तेमज्ज अज्ञानइय अंधकारने हर करनार सद्गुडश्रीमद् बुद्धिसागरसूरीश्वरने आनंद पूर्वक नमस्कार करी गुणर भाषाभां दोकैना सुभावयोध भाटे श्रीसोमतिशतकसूरि विरचित सप्ततिशतकस्थानेना स्रष्टायाअनुवाद हुं कइं छुं.

अथकर्ता मंगलभाटे प्रथम श्रीऋषभाद्विधेवीश तीर्थंकरने नमस्कारपूर्वक अबिधेय—प्रतिपाद्य वस्तुनुं प्रतिपादन कर्ता छता जे गाथा कहे छे.

मूल-सिरिरिसहाइजिणिदे, पणमिय पणमिरसुरासुरनरिदे ।

सव्वन्नु गयमोहे, सुहदेसणजणिय जणबोहे ॥ १ ॥

तेसिं चिय चवणाई-पणकल्लाणगकमा समासेणं ।

पत्तेयं पुव्वभवा-इठाणसत्तरिसयं वुच्छं ॥ २ ॥

૨

આદિનાથં નમસ્કૃત્ય, ગુરુશ્ચ સુખસાગરમ્ ।

સપ્તતિશતકસ્થાન-ચ્છાયામૃદ્ધિઃ કરોમ્યહમ્ ॥ ૧ ॥

છાયા-શ્રોત્રઘ્રભાદિજિનેન્દ્રાન્, પ્રણમ્ય પ્રણમ્નસુરાઽસુરનરેન્દ્રાન્ ।

સર્વજ્ઞાન્ ગતમોહાન્, શુભદેશનાજનિતજનબોધાન્ ॥૧॥

તેષામેવચ્યવનાદિ-પશ્ચકલ્યાણક ક્રમાત્સમાસેન ।

પ્રત્યેકં પૂર્વભવા-દિસ્થાનસપ્તતિશતં વક્ષ્યે ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ—જેમના ચરણકમલમાં વિનયપૂર્વક સુર, અસુર અને નરેન્દ્રો નમી રહ્યા છે. સર્વ પદાર્થોને હસ્તા-મલકવત્ પત્યક્ષ પછે વિલોકનાર, જેમનો મોહ સર્વથા દૂર થયો છે. સર્વભાષામય ઉત્તમદેશનાવડે સર્વ-પ્રાણીઓને યોધ આપનાર શ્રી ઋષભાદિ ચોવીશ તીર્થ-કરોને નમસ્કાર કરી તે સર્વશ્રીમદ્ભૂનેન્દ્રભગવાન નાં વ્યવન, જન્મ, દીક્ષા. કેવલજ્ઞાન અને નિર્વાણરૂપ પાંચ-કલ્યાણકોના કમથી પ્રત્યેક જીવના પૂર્વભવાદિ એકસો સીત્તેર (૧૭૦) સ્થાનક કહું છું.

મૂલમ્—જઇ વિ હુ ગણનાઈયા, જિણાણઠાણા હવંતિ તદ્-વિ ઇહં । ઉકિટ્ટસમયસંભવ-જિણસંસ્વાણ ઇમે ઠવિયા ॥ ૩ ॥

છાયા-યદ્યપિ હિ ગણનાતીતાનિ, જિનાનાં સ્થાનાનિ ભવન્તિ તથાપીહ ।

ઉત્કૃષ્ટસમયસંભવ-જિનસંખ્યયેમાનિ સ્થાપિતાનિ ॥ ૩ ॥

ભાવાર્થ—જો કે જીવવરોનાં જન્મ કલ્યાણકાદિ સ્થાનકો ગણનાતીત-અસંખ્યાત છે, તો પણ પ્રસ્તુત અંશમાં

૩

ઉત્કૃષ્ટ સમયમાં—અજીતનાથ લગવાનના સમયમાં પ્રગટ થતા, સપ્તતિશત— એકસો સીત્તર (૧૭૦) જીનવર થાય છે, જેમ કે પાંચ ભરત, પાંચ ઐરવત અને પાંચ મહા વિદેહમાં રહેલા એકસો સાઠ (૧૬૦) વિજયોમાં અનુક્રમે પાંચ પાંચ અને એકસો સાઠ—એકંદર મળી એકસો સીત્તર જીનવરોની સંખ્યા થાય છે તે અપેક્ષા એ એકસો સીત્તર સ્થાનક સ્થાપન કર્યાં છે. તે નીચે મુજબ સોળ ગાથાઓ વડે અન્થકાર કહે છે.

મૂલમ—ભવ ૧ દીવ ૨ ચિત્ત ૩ તદ્દિસિ ૪ વિજય ૫ પુરી ૬ નામ ૭ રજ્જ ૮ ગુરુ ૯ સુત્ત ૧૦ । જિણહેહ ૧૧ સગ્ગ ૧૨ આહં ૧૩ તેરસઠાણાઈ પુવ્વભવે ॥ ૪ ॥

છાયા—^{૧ ૩ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦} ભવદ્વીપક્ષેત્રતદ્દિક્—વિજયપુરીનામરાજ્યગુરુશ્રુતં

^{૧૧૧૨ ૧૩} જિનહેતુસ્વર્ગીયુલ્લયોદશસ્થાનાનિ પૂર્વભવે ॥ ૪ ॥

ભાવાર્થ—સમ્યક્ત્વ પામ્યા પછી કયા જીનેંદ્રના કેટલા ભવ થયા ? પૂર્વભવમાં કયા જીનેશ્વર કયા દ્વીપમાં થયા ? કયા ક્ષેત્રમાં ? તે ક્ષેત્રોની કયી દિશાઓમાં ? કયા વિજયમાં ? કયી નગરીમાં ? કયા નામ ? કયાં રાજ્ય ભોગવ્યાં કયા ગુરુ ? કયું શ્રુત ભણ્યા ? જીનનામકર્મના હેતુ વિશસ્થાનક છે તેમાં કયા જીનેંદ્રે કયા સ્થાન આરાધ્યાં ? કયા જીનવર કયા સ્વર્ગથી વ્યવીને માતાના ઉદરમાં આવ્યા ? પૂર્વભવમાં સ્વર્ગ મધ્યે કયા જીને કેટલું આયુષ્ ભોગવ્યું ? આ તેર સ્થાનકો પૂર્વભવ સંબંધી પ્રથમ ગાથામાં કહ્યાં.

૪

મૂલમ્—જુહાસાઈ ૧૪ ઉદુ ૧૫ રાસિ ૧૬ વેલ ૧૭
 સુવિળા ૧૮ વિયારગા ૧૯ તેસિં । ગબ્મઠિઈ ૨૦ જમ્મમાસાઈ
 ૨૧ વેલ ૨૨ ઉદુ ૨૩ રાસિ ૨૪ જમ્મરયા ૨૫ ॥ ૫ ॥

છાયા—ચ્યુતિમાસાછુદુરાશિવેલાસ્વપ્નાનિ વિચારકાસ્તેષામ્ !

ગર્ભસ્થિતિજન્મમાસાદિવેલોદુરાશિજન્મારકાઃ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—વ્યવન સમયમાં કયો માસ, પક્ષ અને
 તિથિ ? કયા નક્ષત્ર ? કયી રાશિ ? જીનેંદ્રના વ્યવનની કયી
 વેલા ! ચતુર્દશ-ચૌદ સ્વપ્ન. કયા જીનેંદ્રોની માતાનાં સ્વપ્ન
 કેણું વિચાર્યાં ? કયા જીનોની કેટલો કાલ ગર્ભમાં સ્થિતિ
 રહી ? જીનેંદ્રોનો જન્મ માસ. પક્ષ અને તિથિ તેમજ કયી
 વેલામાં ઉત્પન્ન થયા ? જન્મ નક્ષત્ર કયાં ? જન્મ રાશિ
 કયી ? કયા આરામાં કયા જીનેંદ્ર થયા ? ॥ ૫ ॥

મૂલમ્—તસ્તેસ ૨૬ દેસ ૨૭ નયરી, ૨૮ જળણી ૨૯
 જળણયા ય ૩૦ તાળ દુળ્હ ગઈ ૩૧ । ૩૨ । દિસિકુમરી ૩૩
 તક્કિચ્ચં ૩૪, હરિસંઘા ૩૫ તેસિ કિચ્ચાઈ ૩૬ ॥ ૬ ॥

છાયા—તચ્છેષ દેશનગરી, જનનીજનકાશ્ચ તેષાં દ્વયાનાં ગતિઃ ।

દિક્કુમાર્યસ્તકૃત્યં, હરિસંઘ્યા તેષાં કૃત્યાનિ ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—જન્મ સમયે શેષ આરાનો સમય. તીર્થ-
 કરોનો જન્મદેશ, જન્મનગરીઓ તેમની માતાનાં નામ
 પિતાનાં નામ, તેમના માતા અને પિતા એ જીનેંની ગતિ
 તેઓ કયી ગતિમાં ગયા ? જન્મ સમયે કેટલી દિક્
 કુમારીઓ અને તેમનું કાર્ય, ઈંદ્રોની સંખ્યા, તેમજ તેમનાં
 કાર્ય, ”

૫

મૂલમ્—ગુત્તં ૨૭ વંસો ૩૮ નામા ૩૯, સામન્નવિસેસઓ
દુ નામત્યા ૪૦ ૪૧ લંછણ ૪૨ ફળ ૪૩ તણુલક્ષણ ૪૪
ગિહિનાણં ૪૫ ઘન ૪૬ રૂવ ૪૭ બલં ૪૮ ॥ ૭ ॥

છાયા—ગોત્રં વંશોનામાનિ, સામાન્યવિશેષતોદ્વિનામાર્થાઃ ।

લાઙ્છનફળત્તનુલક્ષણ—ગૃહિજ્ઞાનં ઘર્ણરૂપવલમ્ ॥૭॥

ભાવાર્થ—જીનેંદ્રોનાં ગોત્ર, વંશ—કુલ, નામ, સામાન્ય
અને વિશેષ પછે બંને પ્રકારના નામના અર્થ, તેમનાં
લાંછન, ક્ષુઓની સંખ્યા, શરીર સંબંધી લક્ષણ, ગૃહસ્થ
અવસ્થાનું જ્ઞાન, તેમજ જીનેંદ્રોનાં વર્ણ. સ્વરૂપ અને બળ
કેવું હોય છે !

મૂલમ્—ઉત્સેહા ૪૯ ડડય ૫૦ પમાણં ૫૧ ડગુલેઈ
દેહસ્સ તિન્નિ માણાઈં । આહાર ૫૨ વિવાહ ૫૩ કુમાર ૫૪
નિવહ ૫૫ ચક્કિત્ત ૫૬ કાલો ય ॥ ૮ ॥

છાયા—ઉત્સેહાત્તમપ્રમાણાં ડગુલેઈદેહસ્યત્રીણિ પ્રમાણાનિ ।

આહારોવિવાહઃ કુમારનૃપતિચક્રિત્ત્વકાલશ્ચ ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્સેહ અંગુલ, આત્મ અંગુલ અને પ્રમાણ
અંગુલ વડે જીનેંદ્રના શરીરનું પ્રમાણ ત્રણ પ્રકારે છે,
જીનેંદ્ર ભગવાને જન્મથી આરંભી દીક્ષા ગ્રહણ સુધી કેવા
પ્રકારનો આહાર કર્યો ? કયા જીનેંદ્રનો વિવાહ થયો હતો
અને કેનો ન થયો હતો ? કયા જીનેંદ્રો કુમારવસ્થામાં
કેટલાં વર્ષ રહ્યા ? કયા જીનેંદ્રોએ કેટલા સમય સુધી
રાજ્ય ભોગવ્યાં ? અને કયા જીનેંદ્રોએ કેટલો કાળ ચક્રિત્ત્વ
પદ ભોગવ્યું ?

६

मूलम्—लोक्यतियसुर ५७ दाणं ५८ वयमासाई य ५९
रिक्ख ६० रासि ६१ वओ ६२ । तव ६३ सावया ६४
परिवारा ६५ पुर ६६ वण ६७ तरु ६८ मुट्ठि ६९ वेला य ७० ॥९
छाया—लोकान्तिकसुरदानं, व्रतमासादि च ऋक्षराशिवयः ।

तपः शिविकापरिवाराः, पुरवनतरुमुष्टिवेलाश्च ॥९॥

भावार्थ—द्वैकांतिक देवोनां स्थान तथा नाम, सां-
त्सरिक दाननी संख्या, व्रत संभंधी भास, पक्ष अने
तिथिओ, व्रत संभंधी नक्षत्र व्रत संभंधी राशि व्रत
समयमां अनेंद्रोनी उंभर, दीक्षाना द्विवसे कयाअने कयुं
तप कयुं? दीक्षा प्रसंगे कया अनेश्वर कयी शिषिका—
पालपीमां जेडा हुता? साथे दीक्षा देनारना परिवारनी
संख्या, कया नजरमांथी दीक्षा भाटे निर्गमन? कया वनमां
दीक्षा लीधी? कया तइवर नीये अनेंद्राये संसार त्याग्ये।
व्रत समये मुष्टिदोयनी संख्या तेमज व्रत समयनी
वेला निर्णय.

मूलम्—मणनाण ७१ देवदूसं. ७२ तस्सठिई ७३ पार-
णं च ७४ तक्कालो ७५ । पुर ७६ दायग ७७ तेसि गई ७८
दिक्वा ७९ वसुहार ८० तित्थतवो ८१ ॥ १० ॥

छाया—मनोज्ञानं देवदूप्यं तस्य स्थितिः पारणं च तत्कालः ।

पुरदायकास्तेषां गति-दीव्यानि वसुधारातीर्थतपः ॥१०॥

भावार्थ—अनेंद्रोने व्रत समये मनःपर्यवज्ञान, देव
दूप्य, तेनी स्थितानुं प्रभाष्य कया प्रअनुं प्रथम पारणुं कया

७

आडारथी थयुं ? प्रथम पारणानो समय ? कया अनेंद्रनुं
 प्रथम पारणुं कया नगरमां थयुं ? प्रथम पारणे आडार
 दातानुं नाम, आडार दायकनी गति, पारणा समये प्रगट
 थयेला पांथ दीव्य, तेमज हेवेअये करेदी वसुधारा-द्रव्य
 वृष्टिनुं प्रमाणु कया अनेंद्रना तीर्थेमां कयुं उत्कृष्ट तप
 डतुं ? १० ॥

मूलम्—तह भिग्गाहा ८२ विहारो ८३ छउमत्यत्तं ८४
 पमाय ८५ उवसग्गा ८४ । केवलमासाइ ८७ उडू ८८ रासी
 ८९ ठाणं ९० वर्णं ९१ रुक्खा ९२ ।? ११ ॥

छाया—तथाऽभिग्रहाविहारः, छद्मस्थत्वं प्रमादोपसर्गाः ॥

केवलमासाद्युङ्गनि, राशिः स्थानं वनं वृक्षाः ॥ ११ ॥

भावार्थ—तेमज अनवरोअये करेला अबिग्रहा, कया
 अनेंद्राना कया देशेमां विहार थया. छद्मस्थ अवस्थाना
 कालनुं प्रमाणु, प्रमादकाल, कया अनेंद्राने कया कया उप
 सर्ग थया ? केवलज्ञानना भास, पक्ष अने तिथि नाम,
 केवलज्ञाननी राशि, केवल ज्ञाननुं स्थान तेमज ते संबंधी
 वन तथा त३वर ॥११॥

तूलम्—तम्माण ९३ तवो ९४ वेला ९५ अदोसया ९६
 अइसया य ९७ वयणगुणा ९८ । तह पाडिहेर ९९ तित्थुप्पत्ती
 १०० तक्काल १०१ बुच्छेया १०२ ॥ १२

छाया—तन्मानं तपोवेलाऽदोषताऽतिशयाश्चवचनगुणाः ।

तथा प्रातिहार्यतीर्थो—त्पत्तितत्कालव्युच्छेदाः ॥ १२ ॥

८

भावार्थ—डेवण ज्ञान संबंधी वृक्षानुं प्रभाषु, ते समयनुं तप, डेवल ज्ञाननो समय, अढारडोष रडितपणुं अने तेमनां नाम, योत्रिश अतिशय, पांत्रीश वाणीना शुषु, आठ महाप्रातिहार्य, तीर्थनी उत्पत्ति अने तेनी प्रवृत्तिनो काण, तेमज तेना उच्छेदनो समय—कथा समयभां कथा तीर्थनो व्युच्छेद थयो ?

मूलम्—गणि १०३ सिस्सिणि १०४ सायव १०५ सट्टि १०६ भक्तनिव । १०७ जक्ख १०८ जक्खिणी नामा । गण ११० गणहर १११ मुणि ११२ संजइ ११३ सावय ११४ साहीण ११५ केवलिनं ११६ ॥ १३ ॥

छाया—गणिशिष्याश्रावकश्राद्धी,—भक्तनृपयक्षयक्षिणीनामानि ।

गणगणधरमुनिसंयति—श्रावकश्राद्धीनां केवलिनाम् ॥१३॥

भावार्थ—प्रथम पडेला गणधरोनां नाम, प्रथम साध्वीओनां नाम, प्रथम श्रावक तथा श्राविकाओनां नाम, अनुवरोना प्रथम थयेला लज्जत राजओनां नाम, शासन रक्षक यक्ष तथा यक्षणीओनां नाम, तेमज गणनी संख्या, गणधरोनी संख्या, मुनिओनी संख्या, साध्वीओनी संख्या, श्रावकोनी संख्या, श्राविकाओनी संख्या अने डेवलिओनी संख्या, १३

मूलम्—मणनाणि ११७ ओहि ११८ चउदसपुन्वी ११९ वेउव्वि १२० वाइ १२१ सेसाणं १२२ । तहणुत्तरोववाइय १२३ पइन्न १२४ पत्तेवबुद्धाणं १२५ ॥ १४ ॥

८

छाया—मनोज्ञान्यवधिचतुर्दशपूर्विवैक्रियवादिशेषाणाम् ।

तथाऽनुत्तरोपपातिक-प्रकीर्णप्रत्येकबुद्धानाम् ॥ १४ ॥

भावार्थः--मनःपर्यव ज्ञानीभ्योनी संख्या, वैक्रिय
लब्धिवंत मुनिभ्योनी संख्या वाही मुनिभ्योनी संख्या. शेष
सामान्य मुनिभ्योनी संख्या तेभ्य पांच अनुत्तर विमानमां
भयेदा मुनिभ्योनी संख्या, प्रकीर्ण-पयन्नाभ्योनी संख्या अने
प्रत्येकबुद्धानी संख्या.

मूलम्—आएस १२६ साहु १२७ सावय १२८ वया-
णमुवगरण १२९ चरण १३० तत्तारणं १३१ सामाइअ १३२
पदिकमणाण, चैवसंखाय १३३ निसिभत्त १३४ ॥ १५ ॥

छाया—आदेशसाधुश्रावक-व्रतानामुपकरणचरणतत्त्वानाम् ।

सामायिकप्रतिक्रमणानां, हि संख्या च निशिभक्तम् ॥१५॥

भावार्थः--अंग तथा उपांगोमां नही वलुवेला तेभ्य
ज्ञानि भेवा महामुनिभ्योभ्ये प्रगट करेला ने भाव-आदेश
तेमनी संख्या साधुव्रतोनी संख्या श्रावकोना व्रतोनी संख्या
तीर्थकरोना तीर्थमां वर्तमान अनुकल्पि तथा स्थविरकल्पि
साधु तथा साध्वीभ्योनां उपकरणेनी संख्या, यारित्रोनी
संख्या, तत्त्वनी संख्या, सामायिक तथा प्रतिक्रमणेनी संख्या
रात्रिलोभन निष्पथ.

मूलम्—ठिइ १३५ अठ्ठिइकण्पो १३६, कण्पसोहि
१३७ आवस्सयं १३८ मुणिसख्वं १३९ । संजम १४०
अभपभेया १४१, तहेव वत्थाण वन्नाई १४२ ॥ १६ ॥

१०

छाया—स्थित्यस्थितिकल्पः, कल्पविशोधिरावश्यकं मुनिस्वरूपमा
संयमधर्मप्रभेदाः, तथैव वस्त्राणां वर्णादि ॥ १६ ॥

लावार्थ—सर्वं अनवरना साधुञ्चोना स्थिति कल्प
तथा तेमनो अस्थितिकल्प, सर्वं अनवरना मुनिञ्चोनीकल्प
विशुद्धि, सामायिक विगेरे आवश्यक. तीर्थकरना तीर्थीमां
मुनि स्वइप, संयम प्रलेह तथा धर्मप्रलेह, तेमञ्च वञ्चोना
वर्णुं विगेरे लेह.

मूलम्—गिहि १४३ वय १४४ केवलिकालो १४५,
सच्चाउं १४६ तह य मुक्खमासाई १४७ । उडु १४८ रासि
१४९ ठाण १५० आमण १५१ ओगाहण १५२ तव १५३
पहीवारा १५४ ॥ १७ ॥

छाया—गृह्व्रतकेवलिकालः, सर्वायुस्तथा च मोक्षमासादिः ।
उडुराशिस्थानासना-वगाहनातपःपरीवाराः ॥ १७ ॥

लावार्थ—अनवरना गृहस्थावासनो काल (कया अन
केटलो समय गृहावासमां रह्या) कया अनेंद्र केटला समय
सुधी व्रत दशाभां रह्या ? केवली समय (कया अनवर
केटलो काण केवलित्वमां रह्या) सर्वं अनवरानुं सर्वं आ-
युष्य. तथा भोक्ष गमनना भास, तिथि अने पक्ष
भोक्षकाणनां नक्षत्र, काणनी राशिञ्चो, भोक्षनां स्थान भोक्ष
समयनां आसन, भोक्षगामी अनवरानी केटली अवगाहना ?
अनवरना कया तपनी आराधना करी भोक्षे गया ? अनवरना
केटला परीवार साथे भोक्षे गया ?

११

मूलम्—वेला १५५ अर १५६ तस्सेसं १५७ तह जुग
१५८ परिआयअंतगडभूमि १५९ । मुखपह १६० मुख-
विणया १६१ पुब्बपवित्ती य १६२ तच्छेओ १६३ ॥ १८ ॥

छाया—वेलाऽरतच्छेषं, तथायुगपर्यायान्तकृद्भूमिः ।

मोक्षपथमोक्षविनयाः, पूर्वप्रवृत्तिश्च तच्छेदः ॥ १८ ॥

भावार्थ—कया अनवरो कया समये मोक्षे गया ?
अनवरो कया आराभां मोक्षे गया ते आराओनां नाम, ते
आराओना शेष समय तेमञ्च युगांतकृद्भूमि अने पर्यायांत
कृद्भूमि. मोक्षभागं. मोक्षविनय, सर्वअनेद्रोना साधुओना
पूर्वप्रवृत्तिकाण पूर्वना विच्छेद काण,

मूलम्—सेसमुयपवित्तं १६४ तर १६५ जिणजीवा
१६६ रुह १६७ दरिसण १६८ च्छेरा १६९ । तित्थे उत्तम-
पुरिसा १७० सतरिसयं हांति जिणठाणा ॥ १९ ॥

छाया—शेषश्रुतप्रवृत्त्यन्तर,—जिनजीवा रुद्रदर्शनाश्चर्याणि ।

तीर्थे उत्तमपुरुषाः, सप्ततिशतं भवन्ति जिनस्थानानि ॥ १९ ॥

भावार्थ—शेषसूत्रनी प्रवृत्तिने समय, अनवरोनुं अंतर,
कया तीर्थभां कया अनेद्रोना प्रसिद्ध ओवो थया ? कया
अनना समयभां कया इद्र थया ? कया अनना समयभां
कयां दर्शन थयां ? कया अनना शासनभां कयां आश्चर्य
थयां ? कया तीर्थभां कया उत्तम पुरिषो थया अम सर्व
संख्या मणी अनवरोनां ओकसे अने सित्तेर स्थानक
थयां (१७०)

૧૨

સોળ દ્વાર ગાથાઓ કહી તેમાં કથી કથી ગાથામાં
કમાં કયાં સ્થાનકે છે તે નીચે મુજબ—

મૂલમ્—તિ ૧ દુ ૨ ઇગ ૩ દુહિઅ દસ ૪ ઢ ય ૫, ચડ
દસ ૬ દુમુગાર ૭-૮ દસ ૯ ચડહ ૧૦ નવ ૧૧ । મવ ૧૨
અડ ૧૩ વારસ ૧૪ નવ ૧૫ સગ ૧૬ ઠાળાઈ ગાહસોલસગો ૨૦
છાયા—ત્રિદ્વયૈકદ્વયધિકાદશાઽ-ષ્ટ ચ ચતુર્દશદ્વયોરેકાદશદશ
ચતુર્દશનવ । નવાષ્ટદ્વાદશ । નવસપ્તસ્થાનાનિગાથાષોડશકે ॥ ૨૦

લાવાર્થ—પ્રથમ ગાથામાં (૧૩) ખીજામાં (૧૨)
ત્રીજામાં (૧૧) ચોથીમાં (૧૨) પાંચમીમાં (૮) છઠીમાં
(૧૪) સાતમીમાં (૨૧) નવમીમાં (૧૦) દશમીમાં (૧૪)
બગીચારમીમાં (૯) બારમીમાં (૯) તેરમીમાં (૮) ચૌદમીમાં
(૧૨) પંદરમીમાં (૯) સોળમીમાં (૭)

મૂલમ્—સસિ ૧ સસિ ૨ સંતિ ૩ મુખ્ય ૪, નેમીસર
૫ પાસ ૬ વીર ૭ સેસાળં ૮ । તેર ૧ સગ ૨ વાર ૩ નવ ૪
નવ ૫ દસ ૬ સગવીસાય ૭ તિન્નિ ભવા ૮ ॥ ૨૧ ॥

છાયા—ઋષભશશિશાન્તિસુવ્રત—નેમોશ્વરપાર્શ્વવીરશેષાણામ્ ।

ત્રયોદશસપ્તદ્વાદશનવનવદશસપ્તવિંશતિશ્ચત્રયોભવા ॥ ૨૧ ॥

લાવાર્થ—ઋષભ દેવના તેરભવ, ચંદ્રપ્રભના સાત,
શાંતિનાથના બાર, મુનિસુવ્રતસ્થામીના નવ. નેમિનાથના
નવ. પાર્શ્વનાથના દશ, શ્રી મહાવીરસ્થામીના સત્તાવીસ
અને બાકીના સત્તર જીનેદ્રાના ત્રણ ત્રણ ભવ કહ્યા છે,
સર્વ જીનેદ્રાના સંક્ષેપથી ભવ કહીને હવે વિસ્તાર પૂર્વક

૧૩

કથન કર્તા અંતકાર પ્રથમ શ્રી. ઋષભદેવ ભગવાનના તેર
ભવ કહે છે.

મૂલમ્—ધન ૧ મિહુણ ૨ સુર ૩ મહાબલ ૪ લલિયંગ
૫ વચરજંઘ ૬ મિહુણે ૭ । સોહમ્મ ૮ વિજ્ઞ ૯ અચ્ચુઅ
૧૦ ચક્રી ૧૧ સવ્વઠ ૧૨ ઉસમે ૧૩ ॥૨૨॥

છાયા—ધનમિથુનસુરમહાબલ—લલિતાજ્ઞાશ્રવજ્ઞમિથુનેચ ।
સૌધર્મવૈદ્યાઽચ્યુત—ચક્રિસર્વાર્થિઋષભાશ્ર ॥ ૨૨ ॥

ભાવાર્થ—પહેલાભવે ધનસાર્થવાહ, ખીબ્બ ભવે
યુગલીઆનો જન્મ, ત્રીજે ભવે દેવ થયા, ચોથે ભવે
મહાબલ નમે રાબ્બ પાંચમે લલિતાંગ કુમાર, છઠ્ઠેભવે વજ્જ
જંઘરાબ્બ. સાતમે યુગલીઆમાં, આઠમે સૌધર્મદેવ લોકમાં,
નવમે કેશવ નામે વૈદ્ય, દશમે ભવે અચ્યુત દેવલોકમાં
દેવ અગીયારમે ભવે મહા વિદેહમાં ચક્રી થયા, બારમે
ભવે સર્વાર્થ સિદ્ધ વિમાનમાં દેવ થયા અને તેરમે ભવે
શ્રી ઋષભદેવ થયા.

હવે ચંદ્રપ્રભ સ્વામીના સાત ભવ કહે છે.

મૂલમ્—સિરિવંમનિવો ૧ સોહમ્મસુરવરો ૨ અજિયસેણ-
ચક્રી ૩ । અચ્ચુઅપહુ ૪ પડમનિવો ૫ ય વેજયંતે ૬ ય
ચંદ્રપહો ૭ ॥ ૨૩ ॥

છાયા—શ્રીવર્મનૃપઃ સૌધર્મસુરવરોઽજિતસેનચક્રી ચ ।

અચ્યુતપ્રમ્થુઃ પદ્મનૃપશ્ચ વૈજયંતે ચ ચન્દ્રપ્રભઃ ॥ ૨૩ ॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ ભવમાં શ્રીવર્મ નામે રાબ્બ થયા.

૧૪

બીજે ભવે સૌધર્મ દેવલોકમાં દેવ પછે ઉત્પન્ન થયા.
ત્રીજે ભવે અશ્રુતસેન નામે ચક્રવર્તી થયા ચોથા ભવમાં
અચ્યુતેન્દ્ર થયા, પાંચમા ભવે પદ્મનાભે રાજા થયા. છઠ્ઠા
ભવે વૈજયંત બીજા અનુત્તર વિમાનમાં દેવ પછે ઉત્પન્ન
થયા, સાતમે ભવે ચંદ્રપ્રભ નામે આઠમા તીર્થંકર થયા.

શ્રી શાંતિ નાથ ભગવાનના આર ભવ કહે છે.

મૂલમ્—સિરિસેણો અભિનંદિ અ ૧. જુવલ ૨ સુરા ૩
અમિયતેય સિરિવિજય ૪। પાણય ૫ બલ હરિ ૬ તો હરિ નર-
ણસ્વયરુચ્ચુણ દો વિ ૭ ॥ ૨૪ ॥

મૂલમ્—વિજ્ઞાઝહ સહસાઝહ પિયપુત્ત ૮ ગિવિજ્જતઙ્ગ
નવમે ૯ વા । મેહરહદઢરહાતો ૧૦, સવ્વ ૧૧ સંતિ
ગણહારી ૧૨ ॥ ૨૫ ॥

છાયા—શ્રીષેણોઽભિનન્દિતા યુગલસુરાઽમિત્તેજઃ શ્રીવિજયઃ ।
પ્રાણતે બલહરી તતો હરિનિરયેસ્વેચરોઽચ્યુ દ્વાવપિ ॥ ૨૬ ॥
વજ્રાયુધસહસ્રાયુધૌપિ, પિતૃપુત્રૌઐવેયકેતૃતીયેનવમે વા ।
મેઘરથદઢરથૌતતઃ, સર્વર્થે શાન્તિગણધરૌ ॥ ૨૫ ॥

બાવાર્થ—પ્રથમ ભવમાં શ્રીષેણુ નામે રાજા અને
અભિનંદિતા નામે તેમની રાણી, બીજે ભવે બંને ઉત્તર
કુરુક્ષેત્રમાં યુગલીઆનો ભવ લીધો. ત્રીજા ભવમાં સૌધર્મ
દેવલોકમાં બંને દેવ પછે ઉત્પન્ન થયાં, ચોથા ભવમાં
અનેન્દ્રનો ભવ અમિત્તેજ નામે વિદ્યાધર થયો અને
રાણીનો ભવ શ્રાવિજય નામે રાજા થયો. પાંચમા ભવમાં

૧૫

ખંને પ્રાણુત દેવલોકમાં દેવ થયા. છઠ્ઠે ભવે આ જ'બુ દ્રીપમાં પૂર્વ મહાવહેહમાં રમણીયનામે વીજયમાં સુભગા નગરીમાં જીનેંદ્રનો જીવ બલભદ્ર થયો અને રાણીનો જીવ વાસુદેવ થયો. ત્યાંથી વાસુદેવનો જીવ નરકે ગયો, ત્યાંથી નીકળી તે જીવ વિદ્યાધર થયો, ત્યાં તેજી સંયમ લીધો બાદ ખંને જીવો સાતમા ભવે અચ્યુત દેવલોકમાં દેવ પજી સાથે ઉત્પન્ન થયા. આઠમા ભવે જીનેંદ્રનો જીવ વજ્રાયુધ નામે રાજા થયો અને પૂર્વ ભવમાં સ્ત્રીનો જીવ હતો તે તેજ રાજાનો સહઆયુધ નામે પુત્ર થયો. નવમે ભવે ત્રીજા અથવા નવમા ઐવેયકમાં ખંને દેવ થયા. ત્યારબાદ દશમે ભવે ત્યાંથી ચ્યવીને આ જ'બુદ્રીપમાં પ્રાગ્વિહેહના અલંકાર રૂપ પુષ્કલાવતી વિજયમાં પુંડરીકિણી નગરીમાં જીનેંદ્રનો જીવ મેઘ રથ અને સ્ત્રીનો જીવ દઠરથ નામે ખંને ભાઈઓ થયા. ત્યાં સંયમ પાળી અગીયારમા ભવમાં ખંને ભાઈઓ સર્વાર્થસિદ્ધવિમાનમાં દેવ થયા, ત્યારબાદ બારમા ભવમાં શાંતિનાથ થયા અને સ્ત્રીનો જીવ સર્વાર્થસિદ્ધવિમાનમાંથી ચ્યવીને ભગવાનના પુત્રપજી ઉત્પન્ન થયો. ભગવાન ચક્રવર્તી થયા તે સમયે તેમનો પુત્ર સેનાપતિ થયો. બાદ તે સંયમ ધારણ કરી આઘ ગણધર થયા.

હવે મુનિ સુવ્રત સ્વામિના નવ ભવ કહે છે.

મૂલમ્—સિવકેડ ૧ સુહમ ૨ કુવેરદત્ત ૩ તિર્યકપ્પ ૪ વજ્રકુંડલઓ ૫ । બંમે ૬ સિરિવમ્મનિવો ૭, અવરાઈય ૮ સુવ્વઓ નવમે ૯ ॥ ૨૬ ॥

૧૬

છાયા—શિવકેતુઃ સુધર્મેક્ષ્ત્રેરદત્તસ્તૃતીયલ્પેવજ્ઞકુન્ડલકઃ ।

ब्रह्मे श्रीवर्मनृपोऽ-पराजिते सुव्रतो नवमे ॥ ૨૬ ॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ ભવમાં શિવકેતુ નામે રાજા થયા. ખીજે ભવે સુધર્મ દેવલોકમાં દેવ થયા, ત્રીજે ભવે કુખેર દત્ત નામે રાજા થયા ચોથા ભવમાં સનતકુમાર દેવલોકમાં દેવ થયા. પાંચમા ભવમાં વજ્રકુંડલનામે રાજા થયા, છઠ્ઠા ભવમાં બ્રહ્મ દેવલોકમાં દેવ થયા, સાતમા ભવમાં શ્રીવર્મા નામે રાજા થયા, આઠમા ભવમાં અપરાજિત નામે અનુત્તરવિમાનમાં દેવ થયા અને નવમા ભવમાં શ્રી સુનિસુવ્રતતીર્થંકર થયા. ૨૬. અથ શ્રીનેમિજ્ઞનેંદ્રના નવ ભવ કહે છે.

मूलम्—धण धणवइ १ सोहम्मे २, चित्तगई खेयरो य रय-
णवई ३ । माहिदे ४ अवराइय, पीइमई ५ आरणे ६
तत्तो ॥ ૨૭ ॥

सुपइट्टो संखो वा, जसमइभज्जा ७ वराइयविमाणे ८ ।

नेमिजिणो राममई ९, नवमभवे दो वि सिद्धा य ॥૨૮॥

છાયા—ધનોધનવતી સુધર્મે, ચિત્રગતિસ્વેચરશ્વરત્નવતી ।

माहेन्द्रेऽपराजितः, प्रीतिमती-आरणे ततः ॥ ૨૭ ॥

सुप्रतिष्ठः संखोवा, यशोमतीभार्याऽपराजितविमाने ।

नेमिजिनो राजीमती, नवमभवे द्वावपिसिद्धौच ॥૨૮॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ ભવમાં ધન નામે રાજા અને ધન-
વતી રાણી, ખીજે ભવે સૈધર્મ દેવલોકમાં દેવ, ત્રીજે

૧૭

ભવે ચિત્રગતિ નામે વિદ્યાધર અને તેની રાણીનો જીવ
 રત્નવતી નામે તેની સ્ત્રી થઈ, ચોથે ભવે માહેન્દ્ર દેવલોકમાં
 બંને દેવપણે ઉત્પન્ન થયા, પાંચમા ભવમાં અપરાજિત નામે
 રાજા થયા અને રાણીનો જીવ પ્રીતિમતી નામે તેની રાણી
 થઈ. છઠ્ઠા ભવમાં આરણ્ય નામે દેવલોકમાં બંનેના જીવ
 દેવપણે ઉત્પન્ન થયા, સાતમા ભવમાં જીનેન્દ્રનો જીવ
 સુપ્રતિષ્ઠ રાજા અથવા શંખ નામે રાજા થયો અને રાણીનો
 જીવ યશોમતિ નામે તેની રાણીપણે ઉત્પન્ન થયો આઠમા
 ભવમાં અપરાજિત નામે ચોથા અનુત્તર વીમાનમાં બંને
 દેવ થયા અને નવમા ભવમાં િનેમીનાથ તીર્થંકર તથા
 રાજામતી ઉત્પન્ન થઈ કેવલ જ્ઞાન પામી મોક્ષ
 ગયા. ॥૨૮ ॥ શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુના દશ ભવ કહે છે.

મૂલમ્—કમઠમરુભૂદ્ભાયા ૧ કુવકુહઅહિહત્થિ ૨ નરય-
 સહસારે ૩ । સપ્પ સ્વયરિંદ ૪ નારય, અચ્ચુઅસુર ૫ સ્વરુ-
 નરનાહો ॥ ૨૯ ॥

મૂલમ્—નારયગેવિજ્જસુરો ૭, સીહો નિવર્ઈ ૮ અ નરય-
 પાણયગે ૯ । ભવ કઠ્ઠવિપ્પો પાસો ૧૦, સંજાયા દો વિ દસ-
 મભવે ॥ ૩૦ ॥

છાયા—કમઠમરુભૂતિવન્ધુ, કુર્કટાઽહિર્હસ્તીનરકસહસારે ।
 સર્પઃસ્વેચ્ચરેન્દ્રોનારકોઽચ્ચુતસુરઃશ્વરનરનાથો ॥૨૯॥
 નારકગ્રૈવેયકસુરો, સિંહોનૃપતિશ્ચ નરક પ્રાણતકે ।
 ભવં કઠવિપ્પઃ પાર્શ્વઃ, સંજાતૌદ્વાવપિ દશમભવે ॥ ૩૦ ॥

૨

૧૮

લાવાર્થ—પ્રથમ ભવમાં કમઠ અને મરૂભૂતિ નામે
 બંને ભાઈઓ થયા તેમાં ભગવાનનો જીવ મરૂભૂતિ હતો.
 બીજે ભવે કમઠનો જીવ કૂકુટસર્પ થયો અને મરૂ-
 ભૂતિનો જીવ હસ્તી-હાથી થયો. ત્રીજે ભવે કમઠનો જીવ
 નરકમાં ગયો અને મરૂભૂતિનો જીવ સહસ્રાર નામે
 આઠમા દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયો. ચોથા ભવમાં કમઠનો
 જીવ સર્પ થયો અને મરૂભૂતિનો જીવ વિદ્યાધરેન્દ્ર થયો.
 પાંચમે ભવે કમઠનો જીવ નારકપથે ઉત્પન્ન થયો અને
 મરૂભૂતિનો જીવ અચ્યુત દેવલોકમાં દેવ થયો. છઠ્ઠે ભવે
 કમઠનો જીવ લીલ્લ થયો અને મરૂભૂતિનો જીવ નરેન્દ્ર
 થયો. સાતમા ભવમાં કમઠનો જીવ નરક સ્થાનમાં નારકી
 થયો અને મરૂભૂતિનો જીવ ઐવેચક દેવલોકમાં દેવ થયો.
 આઠમા ભવમાં કમઠનો જીવ સિંહ થયો અને મરૂભૂતિનો
 જીવ રાજા થયો. નવમા ભવમાં કમઠનો જીવ નરકે ગયો
 અને મરૂભૂતિનો જીવ પ્રાણુત નામે દશમા દેવલોકમાં દેવ
 પથે ઉત્પન્ન થયો, દશમા ભવમાં કમઠનો જીવ ભવ-
 બ્રમણ કરી કઠ નામે વિપ્ર થયો અને મરૂભૂતિનો જીવ શ્રી
 પાર્શ્વનાથ નામે ત્રેવિશમા તીર્થંકર થયા. ॥ ૩૦ ॥
 અથ શ્રી મહાવીર સ્વામીના સત્તાવીશ ભવ કહે છે.

મૂલમ્—નયસારો ૧ સોહમ્મે ૨, મરીઈ ૩ વંમે ય ૪
 કોસિઅ ૫ સુહમ્મે ૬ । મવિઝ્ઞણપૂસમિત્તો ૭, સુહમ્મ ૮
 ગિગ્ગ્જોઅ ૯ રૂંસાણે ૧૦ ॥ ૩૧ ॥

અગિમ્મ ૧૧ તદ્દયકપ્પે ૧૨, મારહાઓ ૧૩ મહિંદ

१६

१४ संसारे । थावर १५ बंभे १६ भव विस्तभूइ १७ सुक्के
१८ तिविहुहरी १९ ॥ ३२ ॥

अपइहाणे २० सीहो २२, नरण २२ भमिऊण चक्किपि-
यमित्तो २३ । सुक्के २४ नंदणनरवइ २५, पाणयकप्पे २६
महावीरो २७ ॥ ३३ ॥

छाया—नयसारः सुधर्म, मरीचिर्ब्रह्मे च कौशिकः सुधर्म ।

भ्रान्त्वा पुष्पमित्र, सुधर्मेऽग्निद्योत ईशाने ॥ ३१ ॥

अग्निभूतीस्तृतीयकल्पे, भारद्वाजोपाहेन्द्रे संसारे ।

स्थावरोब्रह्मे भवे विश्वभूतिः शुक्रेऽग्निपृष्ठहरिः ॥ ३२ ॥

अप्रतिष्ठानेसिंहो—नरके भ्रान्त्वा चक्रीप्रियमित्रः ।

शुके नन्दनृपतिः, प्राणतक्रल्पे महावीरः ॥ ३३ ॥

भावार्थ—प्रथम लवमां नयसार नामे आमाधिपति,
पील लवे सौधर्भदेवलोकमां देव, त्रील लवमां लरत
यकीना पौत्र मरीचि, योथा लवे प्राह्वनाभेपांथमां देव-
लोकमां देव, पांथमा लवमां कौशिक नामे प्राह्वलुतापस,
छद्म लवमां सौधर्भदेवलोकमां देव, त्यांथी यवी संसा-
रमां धृष्टा सूक्ष्मभव लर्मीने सातमा लवे पुष्पमित्र नामे
प्राह्वलु त्रिदंष्ट्री. आठमा लवे सौधर्भदेवलोकमां देव,
नवमा लवमां अग्निद्योतनामे तापस, दशमा लवमां ईशान
देवलोकमां देव, अग्निसारमां लवमां अग्निभूति नामे तापस.
आरमा लवमां त्रिल देवलोकमां देव, तेरमा लवमां लारद्वाज
नामे तापस, चौदमा लवमां माहेन्द्र नामे योथा देवलोकमां
देव, त्यांथी नीकणी अनेकवार संसारमां परिभ्रमलु करी

૨૦

પંદરમા ભવમાં સ્થાવર નામે પ્રાહ્લણુ થઈ તાપસ દીક્ષા, સોળમા ભવમાં પ્રહ્લદેવલોકમાં દેવ બહુ ભવભમીને સત્તરમા ભવમાં વિશ્વભૂતિ નામે રાજપુત્ર તપસ્વીસાધુ થયા. અંતે નિયાણું કરીને અઢારમા ભવમાં શુક નામે સાતમા દેવલોકમાં દેવ, ઝોગણીસમા ભવે ત્રિપૃષ્ઠ નામે વાસુદેવ વિશમા ભવે સાતમી નરકના અપ્રતિષ્ઠાન નામે નરકાવાસમાં નારકી, એકવીશમા ભવમાં સિંહ, બાવીશમા ભવમાં ચોથી નરક ભૂમિમાં ગયા. ત્યાંથી નીકળી ઘણો કાળ સંસારમાં ભમી તેવીશમા ભવે પ્રિયમિત્ર નામે ચક્રવર્તી થયા. એવીશમા ભવે શુક નામે દેવલોકમાં દેવ થયા, પચ્ચીશમા ભવમાં નંદન નામે રાજા થયા. ત્યાં ચારિત્ર લઈ ચાવજીવ માસ ક્ષમણુ-ઉપવાસ કરી વિશસ્થાનકની આરાધના કરી તીર્થંકર નામ કર્મ ઉપાર્જન કર્યું, છવીશમા ભવે પ્રાણાત નામે દશમા દેવલોકમાં દેવ થયા સત્તાવીશમા ભવે શ્રી મહાવીરસ્વામી એવીશમા તીર્થંકર થયા. ૩૧-૩૨-૩૩.

હવે સર્વ જીનેંદ્રોના ભવોનો સંગ્રહ એક ગાથાથી કહે છે.

મૂલમ્—સત્તજ્ઞમિમે ભણિઆ, પયઢભવા તેસિ સેસયા-
ળં ચ । તદ્યમ્ભવદીવપમુહં, નાયવ્વં વક્ષમાણાઓ ॥ ૩૪ ॥

છાયા—સપ્તાનામિમે ભણિતાઃ પ્રકટભવાસ્તેભ્યઃશૈષાણાઞ્ચ ।

તૃતીયમ્ભવદ્વીપમ્મુખં, જ્ઞાતવ્યં વક્ષ્યમાણતઃ ॥ ૩૪ ॥

ભાવાર્થ—ઋષભાદિ સાત જીનેંદ્રોના અનુક્રમે પ્રકટભવો કહ્યા, ખાકી રહેલા સત્તર જીનેંદ્રોના ત્રણ ત્રણ ભવ

૨૧

બાણુવા તેમજ પૂર્વભવ અને તે સંબંધી દ્વીપ, ક્ષેત્ર તથા વિભ્યાદિક.

મૂલમ્—જંબૂ ૪ ધાઇય ૮ પૂર્વસ્વર ૧૨ દીવા, ચત્ર ચત્ર-
જિગાણ પુઞ્વભવે । ધાયઈ વિમલાઈતિગે ૧૬, જંબૂસંતિપ્પમુહ-
નવગે ॥ ૨૪ ॥ ૩૫ ॥

છાયા—જંબૂઘાતકીપુષ્કર-દ્વીપાશ્વતુશ્વતુર્જિનાનાં પૂર્વભવે ।

ઘાતકી વિમલાદિત્રિકે, જમ્બૂઃ શાન્તિપ્રમુખનવકે ॥૩૫॥

ભાવાર્થ—ઋષભદેવ, અણ્ણત, સંભવ અને અભિનંદન
એ ચાર જીનવરે પૂર્વ ભવમાં જંબૂદ્વીપમાં થયા. સુમતિ
પદમપ્રભ, સુપાર્શ્વ અને ચંદ્રપ્રભ એ ચાર ઘાતકી દ્વીપમાં
સુવિધિ, શીતળ, શ્રેયાંસ અને વાસુપૂજ્યએ ચાર પુષ્કર
દ્વીપમાં થયા. વિમલનાથ, અનંત અને ધર્મનાથ એ ત્રણ
ઘાતકી દ્વીપમાં પૂર્વભવે થયા. શાંતિ, કુંથુ, અરનાથ, મલ્લિકા
મુનિસુવ્રત, નમિ, નેમિ, પાર્શ્વનાથ અને મહાવીરસ્વામી એ
નવજીનેંદ્ર જંબૂદ્વીપમાં થયા. ॥ ૩૫ ॥ હવે પૂર્વભવ સંબંધી
ક્ષેત્રના નામ.

મૂલમ્—બારસ પુઞ્વવિદેહે, ૧૨ તિન્નિ કમા ભરહ ૧૩
પ્રવય ૧૪ ભરહે ૧૬ । પૂઞ્વવિદેહે તિન્નિ અ ૧૮, મલ્લિવર-
વિદેહિ ૧૯ પળભરહે ॥ ૨૪ ॥ ૩૬ ॥ મલ્લિમમેરુનગાઓ, ધાય-
ઈપુસ્વરગયાઈ ભરહાઈ । ચિત્તાઈ પુઞ્વચંડે, ચંડવિયારો ન
જંબુંમિ ॥ ૩૭ ॥

છાયા—દ્વાદશ પૂર્વવિદેહે, ત્રયઃક્રમાદ્ભરતૈરવતભરતેષુ ।

પૂર્વવિદેહેત્રયશ્ચ, મલ્લિરપરવિદેહે પશ્ચ ભરતે ॥ ૩૬ ॥

૨૨

મધ્યમમેરુનગાદ્વાતકોપુષ્કરગતાનિ ભરતાદીનિ ।

ક્ષેત્રાણિ પૂર્વસ્વખંડે, સ્વખંડવિચારો ન જમ્બો ॥ ૩૭ ॥

લાવાર્થ—ઋષભ આદી ખાર તીર્થકર પૂર્વમહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં થયા. તેરમા, ચૌદમા, અને પંદરમા એ ત્રણ તીર્થકર અનુક્રમે ભરત, ઐરવત અને ભરત ક્ષેત્રમાં થયા. સોળ, સત્તર અને અઠારમા એ ત્રણ પૂર્વ મહા વિદેહ ક્ષેત્રમાં થયા ખાદ મહિલતીર્થકર પશ્ચિમ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં થયા. ત્યાર પછીના મુનિસુવ્રત, નમિનાથ, નેમિનાથ, પાર્શ્વનાથ અને મહાવીરસ્વામી એ પાંચ તીર્થકર ભરત ક્ષેત્રમાં થયા. મધ્ય ભાગમાં રહેલા મેરૂ પર્વત (સુદર્શન પર્વત)થી ધાતકી અને પુષ્કરાધમાં રહેલાં ભરત, ઐરવત, પૂર્વ મહાવિદેહ અને પશ્ચિમ મહાવિદેહ એ સર્વ ક્ષેત્ર પૂર્વખંડમાં રહેલાં છે. જંબૂદ્વીપમાં ખંડ સંબંધી વિચારણા નથી કારણકે તેની અંદર વિભાગ પાડનાર પર્વત કે નદી રહેલી નથી.

હવે ક્ષેત્રોની દિશાઓ કહે છે.

મૂલમ્—વિમલો ૧ ધમ્મો ૨ મુનિસુવ્વયાઈ પળ ૭
આસિ મેરુદાહિણાઓ । મેરુત્તરઓ પંતો ૮, સીઓ આદાહિણે
મહ્લી ૯ ॥ ૩૮ ॥

સીઆણ ઉત્તરઓ, ઉસહ ૧૦ સુમઈ ૧૧ સુવિહિ ૧૨
સંતિ ૧૩ કુંથુજિણા ૧૪ સેસા દસ દાહિણઓ ૨૪, ઇઅપુવ્વ-
મર્વમિ સ્વિત્તદિસા ॥ ૩૯ ॥

છાયા—વિમલોધર્મોમુનિસુવ્રતાદિપશ્ચાસન્મેરુદક્ષિણતઃ ।

મેરુત્તરતોઽનન્તઃ, શીતોદાદક્ષિણે મહ્નિઃ ॥ ૩૮ ॥

શિતાયા ઉત્તરતઃ, ઋષભસુમતિસુવિધિશાન્તિકુન્થુજિનાઃ ।

શેષા દશ દક્ષિણત—ઈતિ પૂર્વ ભવે ક્ષેત્રદિશઃ ॥ ૩૯ ॥

ભાવાર્થ—વિમલ પ્રભુ, ધર્મનાથ, તેમજ મુનિસુવ્રત, નમિનાથ, નેમિનાથ, પાર્શ્વનાથ અને મહાવીર એ સાત તીર્થંકર મેરુગિરિથી દક્ષિણ દિશામાં થયા, તથા અનંતનાથ ભગવાન મેરુથી ઉત્તર દિશામાં થયા. મલ્લિનાથસ્વામી શીતોદા નામે નદીથી દક્ષિણ દિશામાં થયા, ઋષભદેવ, સુમતિનાથ, સુવિધિનાથ, શાંતિનાથ અને કુંથુનાથ અનેંદ્ર શીતાનદીથી ઉત્તરદિશામાં થયા. બાકીના દશ જીવરો દક્ષિણ દિશામાં થયા. આ પ્રમાણે સર્વે અનેંદ્રોની પૂર્વ ભવ સંબંધી ક્ષેત્ર દિશાઓ દહી.

હવે જે જે અનેંદ્રોનો પૂર્વભવ સંબંધી જે જે વિજયોમાં જન્મ થયો તે વિજયનાં નામ નિર્દેશ બતાવે છે.

મૂલમ—પુસ્કલવર્ષે અ ૧-૫-૨ વચ્છા ૨-૬-૧૦, રમણિજ્જો ૩-૭-૧૧ મંગલાવર્ષે ૪-૮-૧૨ કમસો । નેઆ-જિણચરગતિને, જિણતિયમે સ્વિત્તનામાઓ ૧૩-૨૪-૧૫ ॥ ૪૦ ॥ પુસ્કલવર્ષ ૧૬ આવતો ૧૭ વચ્છા ૧૮ સલિલાવર્ષે ૧૯ જિણચરકે । મુણિમુવ્વયાહપણમે ૨૦-૨૧-૨૨-૨૩-૨૪ વિજયાસ્વિત્તાણનામેણ ॥ ૪૧ ॥

છાયા—પુસ્કલાવતી ચ વચ્છા, રમણીયોમંગલાવતીકમસઃ ।

જ્ઞેયા જિનચતુષ્ક્રિકે, જિનત્રિકે ક્ષેત્રનામતઃ ॥ ૪૦ ॥

૨૪

પુષ્કલાવત્યાવર્તો-વચ્છા સલિલાવતી જિનચતુષ્કે ।
 મુનિસુવ્રતાદિપચ્ચકે, વિજયાઃ ક્ષેત્રાણાં નામ્ના ॥ ૪૧ ॥

લાવાર્થ-જીનવરોના ચાર ત્રિકોમાં અનુક્રમે પુષ્કલાવતી, વચ્છા રમણીય અને મંગલાવતી નામે વિજય બાણવા, જેમકે-ઋષભદેવ, સુમતિ અને સુવિધિએ ત્રણ પુષ્કલાવતીમાં થયા, અજીતનાથ, પદ્મપ્રભ અને શીતલનાથ લગવાનું વચ્છા વિજયમાં, સંભવનાથ, સુપાર્શ્વનાથ અને શ્રેયાંસ નાથ રમણીય વિજયમાં, અભિનંદન, ચંદ્રપ્રભ અને વાસુપૂજ્ય-સ્વામી મંગલાવતીવિજયમાં થયા. વિમલનાથ, અનંતનાથ અને ધર્મનાથ એ ત્રણ તીર્થંકરોમાં થયેલા ક્ષેત્રોના નામથી ભરત, ઐરવત અને ભરત નામે વિજય બાણવા ચાર જીનેન્દ્ર-શાંતિનાથ પુષ્કલાવતી વિજયમાં કુંથુનાથ આવર્ત વિજયમાં અરનાથ વચ્છા વિજયમાં અને મદિલનાથસ્વામી સલિલાવતી વિજયમાં થયા. મુનિસુવ્રતાદિ પાંચ તીર્થંકરો મુનિસુવ્રત, નમિનાથ, નેમિનાથ, પાર્શ્વનાથ અને વર્ધમાન સ્વામી એ પાંચે ભરત-પોતાના ક્ષેત્રના નામથી એટલે ભરતમાં થયા. કારણ કે ભરત અને ઐરવતક્ષેત્રોમાં વિજયને અભાવ છે.

હવે તીર્થંકરોના પૂર્વભવ સંબંધી નગરીઓનાં નામ.

મૂલમ-પુંડરગિણી ૧-૫-૯ સુસીમા ૨-૬-૧૦,
 સુમાપુરી ૩-૭-૧૧ રયણસંચયા ૪-૮-૧૨ નેયા । ચગતિ
 ગંમિ મહાપુરી ૧૩, રિઠ્ઠા ૧૪ તદ્દમદિલપુરં ચ ૧૫ ॥ ૪૨ ॥
 પુંડરિગિણી ૧૬ સ્વગિપુરી ૧૭ તદ્દા સુસીમા ય ૧૮ વીયસો

૨૫

માય ૧૯ । ચંપા ૨૦ તહ કોસંબી ૨૧, રાયગિહા ૨૨ ઉજ્જ
૨૩ અહિચ્છત્તા ૨૪ ॥ ૪૩ ॥

છાયા—પુઙ્ઠરિકિણી સુસીમા, શુભાપુરી રત્નસંચયા જ્ઞેયા ।

ચતુષ્કત્રિકે મહાપુરી, રિષ્ટા તથા મહિલપુરજ્વ ॥ ૪૨ ॥

પુઙ્ઠરિકિણીખટ્ટિપુરી, તથા સુસીમા ચ વીતશોકા ચ ।

ચંપા તથા કૌશામ્બી, રાજગૃહમયોધ્યાઽહિચ્છત્રા ॥૪૩॥

ભાવાર્થ—ભવનરોના ચાર ત્રિકમાં એટલે ૧-૫ અને
નવમા તીર્થકરોની પુંડરિકિણી નગરી ૨-૬ અને ૧૦ તીર્થ-
કરોની મુમીમા નગરી ૩-૭ અને અગીયારમા તીર્થકરોની
શુભાપુરી ૪-૮ અને બારમા તીર્થકરોની રત્નસંચયા નગરી
બાણવી. વિમલનાથ ભગવાનની મહાપુરી, અનંતનાથની રિષ્ટા
નગરી, તેમજ ધર્મનાથ ભગવાનની મહિલપુરી નગરી,
શાંતિનાથની પુંડરિકિણી નગરી, કુન્થુનાથની ખડીપુરી,
અરનાથ ભગવાનની સુસીમાનગરી, મહિલનાથ ભનેદ્ર વીત-
શોકા નગરીમાં થયા. મુનિસુવ્રતસ્વામી ચંપા નગરીમાં,
નમિનાથ કૌશાંબી નગરીમાં તેમજ નેમિનાથ રાજગૃહ
નગરીમાં, પાર્શ્વનાથભગવાન અયોધ્યામાં અને ચોવીશમા
શ્રી મહાવીરસ્વામી પૂર્વે અહિચ્છત્રા નગરીમાં થયા.

હવે તીર્થકરોના પૂર્વભવનાં નામ અને રાજ્ય કહે છે.

મૂલમ્—વજનાહ ૧ વિમલવાહણ ૨, વિલલબલ ૩ મહાબલા
૪ અહ્બલો ૫ ય । અવરાહઓ ય ૬ નંદી ૭, પડમ ૮ મહા-
પડમ ૯ પડમા ૧૦ ય ॥ ૪૪ ॥ નલિણીગુમ્મો ૧૧ પડમો-

२६

त्तरो अ १२, तहपउमसेण १३ पउमरहा १४ । दढरह १५
 मेहरहाविअ १६, सीहावह १७ धणवई चेव १८ ॥ ४५ ॥
 वेसमणो १९ सिखिम्मो २०, सिद्धत्थो २१ सुप्पइट्ठ २२
 आणंदो २३ । नंदण २४ नामा पुव्वि, पढमो चक्की निवा
 सेसा ॥ ४६ ॥

छाया—वज्रनाभोविमलवाहनो—विपुलबलोमहाबलोऽतिबलश्च ।

अपराजितश्चनन्दी, पद्मोमहापद्मपद्मौ च ॥ ४४ ॥

नलिनीगुलमः पद्मोत्तरश्च, तथा पद्मसेनः पद्मरथः ।

दृढरथमेघरथावपि च, सिंहावहो धनपतिश्चैव ॥ ४५ ॥

वैश्रवणः श्रीवर्मा, सिद्धार्थः सुप्रतिष्ठ आनन्दः ।

नन्दननामा पूर्वे, प्रथमश्चक्री नृपाः शेषाः ॥ ४६ ॥

लावार्थ—प्रथम तीर्थंकर श्री ऋषदेवना पूर्वबलवतुं
 नाम बलनाल, भीष्म अलतनाथनुं विमलवाहन, त्रिल
 श्री संलवनाथनुं नाम विपुलबल, योथा अलिनंदनुं नाम
 महाबल, पांचमा श्री सुमतिनाथनुं नाम अतिबल, छट्ठा
 प्रबुनुं नाम अपराजित, सातमा अनवरनुं नाम नंदीपेणु,
 आठमा अनवरनुं नाम पद्म, नवमानुं नाम महापद्म, दशमा
 प्रबुनुं पूर्वबलवतुं नाम पद्म, अगीयारमा प्रबुनुं नाम नलिनी
 गुलम, बारमा प्रबुनुं नाम पद्मोत्तर, तेरमा अननुं नाम
 पद्मसेन, चौदमा प्रबुनुं नाम पद्मरथ, पंढरमा अनेंद्रनुं नाम
 दृढरथ, सोणमानुं नाम मेघरथ, सत्तरमानुं नाम सिंहाबल,
 अठारमा प्रबुनुं नाम धनपति, अगण्डीशमा अननुं नाम
 वैश्रमणु, विशमा अननुं नाम श्रीवर्मा, अेकविशमा अननुं

२७

नाम सिद्धार्थ, भावीशमानुं नाम सुप्रतिष्ठ, त्रेविशमा अनुनुं
नाम आनंद, योवीशमा अनुनेंद्रनुं नाम नंदन, तेभञ्ज
पूर्वभवमां प्रथम अनु आदिनाथ भगवान् यक्षवर्ती इता
अने भाडीना त्रेविश अनुवरो सामान्य राज्ञ्यो इता.

इवे पूर्वभव सांध्यधी सर्व अनुनेंद्रोना गुडनां नाम.

मूलम्—वज्रसेणो १ अरिदमणो २, संभंतो ३ विमल-
वाहणो अ तहा सीमंधर ५ पिहिआसव ६, अरिदमण ७ जुगं-
घरगुरु अ ८ ॥ ४७ ॥ सव्वजगाणंदगुरु ९ सत्थाहो १०
वज्जदत्त ११ वज्जनाहो १२ । तह सव्व गुत्तनामो १३, चित्त-
रहो १४ विमलवाहणओ १५ ॥ ४८ ॥ घणरह १६ संबर
१७ तह साहुसंवरो १८ तहयहोइ वरधम्मो १९ । तहयसु-
नंदो २० नंदो २१, अइजस २२ दामोअरो अ २३ पुट्टि-
लओ २४ ॥ ४९ ॥

छाया—वज्रसेनोऽरिदमनः, संभ्रान्तोविमलवाहनश्च तथा ।
सीमन्धरः पिहिताश्रवोऽरिदमनो युगन्धरगुरुश्च ॥४७॥
सर्वजगदानन्दगुरुः, सस्ताधोवज्रदत्तवज्रनाभौ ।
तथासर्वगुत्तनामा, चित्ररथोविमलवाहनकः ॥ ४८ ॥
घनरथः संवरस्तथा, साधु संवरस्तथाऽस्तिवरधर्मः ।
तथा च सुनन्दो नन्दोऽतियशा दामोदरश्च षोडश्लिकः ॥४९॥

भावार्थ—प्रथम अनुनेंद्रना पूर्वभवना गुड वज्रसेन,
पीला अनुवरना अरिदमन, त्रीलना संभ्रांत, योथाना गुड
विमलवाहन, सांध्यमाना सीमंधर, छठाना गुड पिहिताश्रव,

૨૮

સાતમાના ગુરૂ અરિહંત, આઠમાના ગુરૂ યુગંધર, નવમાના ગુરૂ સર્વજગદાનંદ, દશમાના ગુરૂ સસ્તાઘ, અગીયારમાના ગુરૂ વજ્રદંત, બારમાના ગુરૂ વજ્રનાભ, તેરમાના ગુરૂ સર્વગુપ્ત, ચૌદમાજીવનવરના ગુરૂ ચિત્રરથ, પંદરમાના ગુરૂ વિમલવાહન, સોળમાના ગુરૂ ધનરથ, સત્તરમાના ગુરૂ સંવર, અઠારમાના ગુરૂ સાધુસંવર, ઝોગણીશમાના ગુરૂ વરધર્મ, વિશમા જીવના ગુરૂ સુનંદ, એકવિશમા જીવના ગુરૂ નંદ, બાવિશમા જીવના ગુરૂ અતિયશઃ ત્રેવિશમા જીવનવરના ગુરૂ દામોદર અને ચૌવિશમા જીવનેંદ્રના ગુરૂ પોદ્દિલકાચાર્ય હતા.

અથ પુર્વભવ સંબંધિ સર્વજીવરોનું શ્રુત તથા જીવપણાના હેતુઓ કહે છે.

મૂલમ્—પદમો ૧ દુવાલસંગી, સેસાઈકારસંગસુત્તધરા ૨૪
૧ પદમ ૧ ચરમેહિં ૨ પુટ્ટા, જિણહેજ વીસ તે અ ઇમે ॥૨૦॥

છાયા—પ્રથમોદ્વાદશાક્ષી, શેષા એકાદશાક્ષીસૂત્રધરાઃ ।

પ્રથમચરમાભ્યાં સ્પૃષ્ટા—જિનહેતવોવિંશતિસ્તેવેમે ॥ ૫૧ ॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ ઋષભદેવ ભગવાન્ પૂર્વભવમાં બાર અંગધારી હતા, અને બાકીના તેવિશતીર્થકરો અગીયાર અંગધારક હતા. તેમજ પહેલા અને છેલ્લા જીવરોએ જીવ નામ કર્મના હેતુઓ વિશસ્થાનક આરાધ્યા છે તે આગળ ગાથાઓમાં કહે છે.

મૂલમ્—અરિહંત ૧ સિદ્ધ ૨ પવયણ ૩, ગુરુ ૪ થેર ૫
બહુસ્સુણ ૬ તવસ્સીસુ ૭ । વચ્છલ્લયાંઈ એસિ, અભિક્વનાણો
વઓમે ૮ અ ॥ ૫૧ ॥ ઢંસણ ૯ વિણણ ૧૦ આવસ્સણ ૧૧,

२६

सील १२ व्ष १३ निरङ्कारो । खणलव १४ तव १५
 च्वियाए १६, वेयावच्चे १७ समाही अ ॥५२॥ अपुच्चनाण-
 गहणे १८, सुअभत्ती १९ पवयणे पभावणया २० । सेसेहिं
 फासिया पुण, एगं दो तिन्नि सव्वे वा ॥ ५३ ॥

छाया—अर्हत्सिद्ध प्रवचन—गुरुस्थविरबहुश्रुततपस्विषु ।
 वत्सलतया तेषु, अभीक्षणज्ञानोपयोगेच ॥ ५१ ॥
 दर्शनविनय आवश्यके च, शीलव्रते निरतिचारः ।
 क्षणलवतपस्त्यागे, वैयावृच्ये समाधिश्च ॥ ५२ ॥
 अपूर्वज्ञानग्रहणं, श्रुतभक्तिः प्रवचने प्रभावना ।
 शेषैः स्पृष्टाः पुनरेकोद्वौत्रयः सर्वे वा ॥ ५३ ॥

लावार्थ—अरिहंत—चार घातिकर्मने। नाश करी
 अनंतज्ञानादि चारने प्राप्त करी अष्ट प्रातीहार्थ सहित
 सभवसरणुमां विराजमान थछ लव्य जेवने मोक्षमार्गने।
 उपदेश आपनार, (१) सिद्ध—आठे कर्मने निर्मूल करी
 आठ शुष् शुद्ध अनंतसिद्धपदने प्राप्तथयेला (२)
 प्रवचन—आरअंग, उपांग आदि जेनेंद्रना सुधारविंदथी
 प्रअट थयेल, (३) गुड—छत्रीश छत्रीश गुणोथी शुद्ध लव्य
 जेवने अरिहंत कथित सत्योपदेशना दायक आचार्य
 महाराज, (४) स्थविर—साठ वर्षनी उभरना जति
 स्थविर—श्रुतस्थविर=सभवायांगसूत्रधारक—अने विशवर्षनी
 दीक्षापर्याय होय ते पर्यायस्थविर जेम त्रण प्रकारना
 स्थविर मुनिराज (५) अहुश्रुत—अहुशास्त्रना अभ्यासी तेमज

૩૦

દેશકાલને અનુસરી જૈનતત્ત્વના ઉપદેશક (૬) તપસ્વી—
 ત્રિવિધ પ્રકારનાં અનશનાદિક તપશ્ચર્યા કરનાર સામાન્ય
 સાધુઓ (૭) આ સાત સ્થાનોમાં અનુરાગ-મથાવસ્થિત
 ગુણોનું કીર્તન કરવું વિગેરે પ્રેમપૂર્વક ભક્તિ કરવાથી
 તીર્થંકર નામ કર્મ અંધાય છે. તેમજ નિરંતર જ્ઞાનની
 આરાધનામાં ઉપયોગ રાખવાથી તીર્થંકર નામ કર્મ અંધાય
 છે. (૮) દર્શન—સુદેવ, સુગુર અને સદ્ધર્મ ઉપર દૃઢશ્રદ્ધા,
 (૯) વિનય—જ્ઞાનાદિકનો વિનય. (૧૦) આવશ્યક-પ્રતિ-
 ક્રમભૃગુદિક સત્ ક્રિયાનું અતિ આહરપૂર્વક આરાધન, (૧૨)
 શીલ—આત્માને ચારિત્રમાં સ્થિરતા કરાવનારા ઉત્તમ ગુણો.
 (૧૨) વ્રત—પંચ મહાવ્રત રૂપ મૂલ ગુણો એમાં અતિચાર
 રહિત શુદ્ધ ઉપયોગ પૂર્વક વર્તનાર લબ્ય પ્રાણી તીર્થંકર
 નામ ઉમાર્જન કરે છે. (૧૩) ક્ષણ ક્ષવ—પ્રમિતકાલવિશે-
 પમાં સંવેગ ભાવનાથી અને ધર્મ ધ્યાનના આસેવનથી
 સમાધિસ્થને તીર્થંકર નામ કર્મ અંધાય છે. (૧૪) બાહ્ય—
 અનશનાદિ છ લેહ અને અભ્યંતર-પ્રાયશ્ચિત્તાદિ છ લેહ
 એમ એકંદર મળી બાર પ્રકારના તપમાં યથાશક્તિ નિરંતર
 પ્રવૃત્તિ કરવી તે તપ: સમાધિ. (૧૫) ત્યાગ—દ્રવ્ય ત્યાગ
 અને ભાવ ત્યાગ, દ્રવ્ય ત્યાગ એટલે આહાર, શય્યા, અને
 ઉપધિ વિગેરે આધાકર્માદિ દેવથી દૂષિત અયોગ્યનો પરિ-
 ત્યાગ, તેમજ પ્રાયોગ્ય એટલે નિર્દોષ વસ્તુઓનું મુનિજનોને
 ભક્તિપૂર્વક ત્યાગ એટલે દાન આપવું એ-પ્રમાણે દ્રવ્યત્યાગ
 એ પ્રકારનો છે. ભાવ ત્યાગ-કોષાદિકનો ત્યાગ એટલે સ્વ
 અને પર વસ્તુનો વિવેક, તેમજ ચતિ-મુનિઓને શુદ્ધ

ભાવથી જ્ઞાનાદિકનું જ્ઞાન આપવું તે એમ બંને પ્રકારના ત્યાગમાં સૂત્રની આજ્ઞા પ્રમાણે યથાશક્તિ પ્રવૃત્તિ કરવી તે ત્યાગ સમાધિ. (૧૬) વૈયાવૃત્ય—આચાર્યાદિ દશ પ્રકારના મહાપુરૂષોની ભક્તિ-પૂજન કરવામાં પોતાની શક્તિ પ્રમાણે હંમેશાં પ્રવૃત્તિ કરવી તે વૈયાવૃત્ય સમાધિ. (૧૭) અપૂર્વ-નવીનનવીનજ્ઞાનનું નિરંતર ગ્રહણ કરવું તે અપૂર્વજ્ઞાનગ્રહણ કહેવાય. (૧૮) શ્રુત—જૈનાગમ સિદ્ધાન્તોની બહુ માનપૂર્વક ભક્તિ. (૧૯) પ્રવચન—સિદ્ધાંતના અર્થનો ભવ્યજનોને ઉપદેશ આપી આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપની પ્રાપ્તિનું રહસ્ય સમજાવવું તે પ્રવચનપ્રભાવના. (૨૦) આ વિશસ્થાનકોની હૃદય-શુદ્ધિપૂર્વક આરાધના કરવાથી તીર્થંકરનામકર્મબંધાય છે. તેમાં પહેલા ઋષભદેવ અને છેલ્લા મહાવીરસ્વામી એ બંને તીર્થંકરોએ વિશસ્થાનકોની સંપૂર્ણ આરાધના કરી હતી અને બાકીના બાવિશતીર્થંકરોએ એક, બે, ત્રણ અથવા ચારની આરાધના કરી તીર્થંકરનામ કર્મ ઉપાર્જન કર્યું છે. ॥૫૩॥

હવે સર્વ જીનેદ્રોના પૂર્વભવના સ્વર્ગ કહે છે.

મૂલમ—સવ્વટ્ટં ૧ તહ વિજયં, ૨ સત્તમગેવિજ્જયં ૩ દુસુ-
જયંતં ૪-૫ નવમં ૬ છટ્ટં ગેવિજ્જયં ૭ તંચ ૮ ॥ ૫૪
આણય ૯ પાણય ૧૦ અચ્ચુઅ ૧૧, પાણય ૧૨ સહસાર
૧૩ પાણયં ૧૪ વિજયં ૧૫ । તિસુ સવ્વટ્ટ ૧૬ જયંતં ૧૭,
અવરાહઅ ૨૦ પાણયંચેવ ૨૧ ॥ ૫૫ ॥ અવરાહઅ ૨૨ પાણ-
યયં ૨૩ પાણયગ ૨૪ મિમેઅ પુન્નભવસગ્ગા ॥ ધમ્મસુ ૧૬,
મજ્જિમાહં, સેસાણુકોસયં ૨૩ તદિમં ॥ ૫૬ ॥

૩૨

છાયા—સર્વાર્થ તથા વિજયં. સપ્તમગ્રૈવેયકં દ્વયોર્જયન્તમ્ ।

નવમંષષ્ટં ગ્રૈવેયકં, તતો વૈજયન્તઙ્ચ ॥ ૫૪ ॥

આનતપ્રાણતાચ્યુત—પ્રાણતસહસ્રારપ્રાણતંવિજયમ્ ।

ત્રિષુ સર્વાર્થજયન્ત, —મપરાજિતપ્રાણતં ચૈવ ॥ ૫૬ ॥

અપરાજિતપ્રાણતકં, પ્રાણતકમિમે ચ પૂર્વભવસ્વર્ગાઃ ।

ધર્મસ્યમધ્યમાયુઃ, શેષાણામુત્કૃષ્ટં તદિદમ્ ॥ ૫૬ ॥

ભાવાર્થ—પહેલા તીર્થકર પૂર્વભવે સર્વાર્થસિદ્ધિ વિમાનમાં, બીજા વિજય અનુત્તર વિમાનમાં, ત્રિજા સાતમા ગ્રૈવેયકમાં. ચોથા અને પાંચમા તીર્થકર જ્યંત વિમાનમાં. છઠ્ઠા નવમા ગ્રૈવેયકમાં, સાતમા, છઠ્ઠા ગ્રૈવેયકમાં આઠમા વૈજયંતવિમાનમાં, નવમા આનતદેવલોકમાં. દશમા પ્રાણુત દેવલોકમાં. અગીયારમા અચ્યુત દેવલોકમાં. બારમા પ્રાણુતદેવલોકમાં. તેરમા સહસ્રારદેવલોકમાં. ચૌદમા પ્રાણુતમાં. પંદરમા વિજયવિમાનમાં. સોળમા, સત્તરમા, અને અઠારમા એ ત્રણ સર્વાર્થસિદ્ધિવિમાનમાં. એગણી-શમા જ્યંતવિમાનમાં. વિશમા અપરાજિતમાં. એકવિશમા પ્રાણુતમાં. બાવિશમા અપરાજિતમાં. તેવિશમા અને ચોવી-શમાતીર્થકર પ્રાણુતદેવલોકમાં થયા. આ પૂર્વભવ સંબંધી સ્વર્ગો જાણવા. વળી ધર્મનાથભગવાનનું દેવ ભવમાં મધ્યમ આયુષ્ અને બાકીના સર્વ તીર્થકરોનું ઉત્કૃષ્ટઆયુષ્ હતું. હવે તે નીચેની બે ગાથાઓમાં જણાવે છે.

तित्तीसं १ तित्तीसं २, गुणतीसं ३ दुसु तित्तीस ४-५
 इगतीसं ६ । अडवीसं ७ तित्तीसं ८, गुणवीसं ९ वीस १०
 बावीसं ११ ॥ ७७ ॥ विस १२ द्वारस १३ वीसं १४ बत्तीस
 १५ कमेण पंचसु तित्तीसं २० । वीस २१ तित्तीसं २२ वीसं
 २३, वीसयरा २४ पुव्वभवाआउं ॥ ५८ ॥ पूर्वभवायुः ॥१३॥
 छाया-त्रयस्त्रिंशत्रयस्त्रिंश-देकोनत्रिंशद्द्वयोस्त्रयस्त्रिंशदेक

त्रिंशद्-अष्टाविंशतिस्त्रयस्त्रिंश-देकोनविंशतिर्विंशतिर्द्वा-
 विंशतिः ॥ ५७ ॥

विंशतिरष्टादशविंशति-द्वात्रिंशत्क्रमेणपञ्चसु त्रयस्त्रिंशत् ।

विंशतिस्त्रयस्त्रिंशद्विंशति-विंशतिः सागराःपूर्वभवायुः॥५८ ॥

भावार्थ—पडेल्ला श्रीऋषभदेव लगवानना पूर्वलव
 संभंधी देवपण्णुं आयुष् तेत्रीश सागरोपम, अजित-
 नाथना पूर्वलवनुं आयुष् तेत्रीस सागरोपम, संलवनाथनुं
 ओगणुत्रीश सागरोपम, अबिनंदन अने सुभतिनाथनुं
 तेत्रीश सागरोपम. पद्मप्रलभनेंद्रनुं ऐकत्रीशसाग-
 रोपम. श्री सुपार्श्वनाथनुं अठावीश सागरोपम. चंद्रप्रल
 स्वामीनुं तेत्रीश सागरोपम, श्री सुविधिनाथनुं ओगणुत्रीश
 सागरोपम, श्री शीतलनाथनुं वीश सागरोपम, श्रेयांसनाथनुं
 भावीशसागरोपम, वासुपूज्यनुं वीशसागरोपम, विमण-
 नाथनुं अठार सागरोपम अनंतनाथनुं विशसागरोपम,
 धर्मनाथनुं अत्रीशसागरोपम. शांतिनाथ, कुंथुनाथ, अर-
 नाथ, मल्लिनाथ अने सुनिसुव्रत अये पांच लनद्रानुं
 तेत्रीशसागरोपम, श्री नमिनाथनुं विशसागरोपम, श्री नेमि-

૩૪

નાથ ભગવાનનું આયુષ્ તેત્રીશસાગરોપમ, શ્રી પાર્શ્વનાથ તથા
શ્રીમહાવીરસ્વામીનું આયુષ્ વિશસાગરોપમ બાણુવું.
॥ ૫૮ ॥ પૂર્વભવાયુષ્૩૫ તેરમું સ્થાનક પૂર્ણું.

આ પ્રમાણે પૂર્વભવસંબંધી તેર સ્થાનક કહીને હવે
જિનભવ સંબંધી બાકીનાં સ્થાનકો કહે છે.

મૂલમ્—વહુલાસાઠચત્થી, ૧ સુદ્ધાવૃશાહતેરસીકમસો ૨
। ફગ્ગુણ અઠ્ઠમિ ૩ વયસાહ ચત્તિષ્ ૪ સાવણિયવીયા ॥૫૯॥

છાયા—વહુલાસાઠચતુર્થી, શુદ્ધા વૈશાખત્રયોદશી ક્રમશઃ ।

ફાલ્ગુનાઽષ્ટમી વૈશાખ—ચતુર્થી શ્રાવણદ્વિતીયા ॥ ૫૯ ॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ જીનેંદ્ર શ્રી ઋષભદેવના રચવનકાલમાં
અષાઠ વદી ચોથ, શ્રી અજીતનાથના રચવનકાલે વશાખ સુદિ
તેરસ, સંભવનાથના રચવનકાલે કાગણ સુદિ આઠમ, અભિ-
નંદનનો રચવનકાલ વૈશાખ સુદિ ચોથ, શ્રી સુમતિનાથનો
રચવનકાલ શ્રાવણ સુદિ બીજ. ॥ ૫૯ ॥

મૂલમ્—માહસ્સકસિણ છઠ્ઠી ૬, મહદ્ઠમિ, ચિત્તમાસ-
પંચમિઆ ૮ । ફગ્ગુણનવમી ૯ વૃશાહ છટ્ટિ ૧૦ તહજિહ્
છટ્ટીઅ ૧૧ ॥ ૬૦ ॥

છાયા—માઘસ્ય કૃષ્ણપઠ્ઠી, માદ્રાઠ્ઠમી ચૈત્રમાસપચ્ચમિકા ।

ફાલ્ગુનનવમી વૈશાખ—પઠ્ઠી તથા જ્યેષ્ઠપઠ્ઠીચ ॥૬૦॥

ભાવાર્થ—છટ્ટા શ્રી યજ્ઞપ્રભ સ્વામીનો રચવનકાલ મહા વદિ
૬—સાતમા સુપાર્શ્વનાથનો રચવનસમય ભાદરવા વદી આઠમ

३५

८, आठमा श्री चंद्रप्रभनेो चैत्र वही पांचम, नवमा सुविधि-
नाथनेो व्यवन समय क्षगणु वही ८, दशमा श्री शीतलनाथनेो
व्यवन समय वैशाख वही ९, अगीयारमा श्री श्रेयांस नाथ
लगवाननेो व्यवन समय जेठ वही ९ ॥ ६० ॥

मूलम्—जिष्ठमिसुद्धनवमी १२, ततो वइसाहवारसीसुद्धा
१३ । सावणकसिणा सत्तमि १४, विसाहसिय १५ भइवे-
कन्हा ॥ ६१ ॥

छाया—ज्येष्ठस्यशुद्धनवमी, ततो वैशाख द्वादशी शुद्धा ।
श्रावणकृष्णा सप्तमी, वैशाखसिता भाद्रपदकृष्णा ॥६१॥

भावार्थ—श्री वासुपुत्र्यलगवाननुं व्यवनकल्याणुक
जेष्ठ सुदी ८, त्यारणाह विमलनाथनुं व्यवन कल्याणुक वैशाख
सुदी १२, श्री अनंतनाथनुं व्यवन कल्याणुक श्रावण वही
सातम, पंढरमा श्री धर्मनाथ स्वामीनुं व्यवन कल्याणुक
वैशाख सुदी सातम अने श्री शांतिनाथ लगवाननुं व्यवन
कल्याणुक भाद्रवा वदि सातमे जाणुं ॥ ६१ ॥

मूलम्—सावणकसिणा नवमी १७, फग्गुणसियत्रीअ-
फग्गुणचउत्थी १९ । सावणि २० अस्सिणपूनिम २१, कत्तिय
बहुला दुवालसिआ २२ ॥ ६२ ॥

छाया—श्रावणकृष्णानवमी, फाल्गुनसितद्वितीयाफाल्गुनचतुर्थी।
श्रावणाऽऽश्विनपूर्णिमा, कार्तिककृष्णा द्वादशिका ॥६२॥

३६

लावार्थ—सत्तरमा श्री कुंथुनाथ लुनवरनो व्यवनकाल
 श्रावण सुदी ८, अरनाथ लुनेंद्रनो व्यवन समय श्रावण
 सुदि २, योगेश्वरिमा महिनाथनो श्रावण सुदी ४, मुनि-
 सुप्रतस्वामीनो श्रावण सुदी पुनम, श्री नमिनाथलगवा-
 ननो व्यवन समय आसो सुदी पूष्यमा, नेमिनाथनो
 व्यवन समय कार्तिक वदि १२ ॥ ६२ ॥

मूलम्—असिआचित्तचउत्थी २३, आसाढसिय छट्ठि २४
 चवणमासाई । इत्थन्नन्तथविपयडं, अभणिअमहिगारओनेयं ॥ ६३ ॥

छाया—असिता चैत्रचतुर्थी, आपाढसितषष्ठीच्यवनमासादि ।
 इत्थमन्यत्रापि प्रकट-मभणितमधिकारतोज्ञेयम् ॥ ६३ ॥

लावार्थ—त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथनो व्यवनसमय
 चैत्र वदि ४, अने शोविशमा श्रीमहावीर स्वामीनो व्यवन
 काल आपाढ सुदि ६ ळणुवो. अहीआं अथवा अन्यत्र पणु
 ने प्रकटपणु न कडेळुं डोय ते भाणत अधिकार-संभंधथी
 ळणी वेवी ॥ ६३ ॥

मूलम्—भूयभविस्सजिणाणं, पुव्वणुपुव्वीइ वट्टमाण्णां
 पच्छाणुपुव्विया ए, कल्लाणतिहीउ अन्नुन्नं ॥ ६४ ॥

छाया—भूतभविष्यज्जिनानां, पूर्वाऽनुपूर्व्या वर्त्तमानानाम् ।
 पश्चाऽनुपूर्व्या यास्ताः, कल्याणतिथयोऽन्योऽन्यम् ॥ ६४ ॥

૩૭

ભાવાર્થ—ભૂતકાલમાં થયેલા ગઈ ચોવીસીના આદિ તીર્થંકર કેવલજ્ઞાનિ આદિ જીનેંદ્રો અને ભવિષ્યમાં થનાર પદ્મનાભાદિ જીનેંદ્રોની અન્યોઅન્ય કલ્યાણકૃતિથિઓ પૂર્વાનુપૂર્વી જાણવી જેમકે ભૂતકાલીન કેવલજ્ઞાની તીર્થંકરની જે કલ્યાણકૃતિથિઓ કહી છે તેજ તિથિઓ ભવિષ્યકાલીન પદ્મનાભ પ્રભુની જાણવી એમ દરેક તીર્થંકરોની સ્થવન તિથિઓ પૂર્વાનુપૂર્વીના ક્રમથી જાણવી. વળી પ્રકારાંતર કહે છે, વર્તમાન કાલના ઋષભાદિ જીનેંદ્રોની કલ્યાણકૃતિથિઓ ભૂત અને ભવિષ્યત્ કાલના જીનેંદ્રોની અપેક્ષાએ પશ્ચાનુપૂર્વી એટલે જે કલ્યાણકૃતિથિઓ ભૂતકાલમાં ગઈ ચોવીસીના ચોવીસમા સંપ્રતિ જીનવર તથા ભવિષ્ય કાલમાં ચોવીસમા ભદ્રકૃત જીનવરની છે તેજ તિથિઓ વર્તમાનકાલમાં પ્રથમ જીનેશ્વર શ્રી ઋષભદેવની હોય છે ઇત્યાદિ અધિકારથી જાણવું. સ્થવન માસાદિક ૩૫ ૧૪ મું સ્થાનક પૂર્ણ ॥૬૪॥

હવે સ્થવન સમયનાં નક્ષત્રો કહે છે.

મૂલમ્-ઉત્તરસાઠા? રોહિણિ ૨, મિઅસીસ ૩, પુણવસૂ ૪, મહા ૫, ચિત્તા ૬, ૧ વૈસાહ ૭, ગુરાહ ૮, મૂલ ૯ પુવ્વ ૧૦, સવળો ૧૧, સયમિસા ય ૧૨ ॥૬૫॥ ઉત્તરમહવ ૧૩, રેવૈ ૧૪, પુસ્સ ૧૫, મરણિ ૧૬, કત્તિયા ય ૧૭, રેવૈ અ ૧૮, અસ્સિણિ ૧૯, સવળો ૨૦, અસ્સિણિ ૨૧, ચિત્ત ૨૨, વિસાહુ ૨૩, ત્તરા ૨૪, સિવ્વા ॥ ૬૬ ॥ (ચ્યવન નક્ષત્રાણિ)

જાયા-ઉત્તરાષાઠા રોહિણી, મૃગષીર્ષપુનર્વસૂ મઘાચિત્રા ।
વિશાખાઽનુરાધામૂલં, પૂર્વાશ્રવણશ્ચતભિષક્ ચ ॥ ૬૬ ॥

३८

उत्तरभाद्रपदोरेवती पुष्योभरणी कृत्तिका च रेवती च ।

अश्विनी श्रवणमश्विनी, चित्राविशाखोत्तरा ऋक्षाः ॥ ६६ ॥

भावार्थ—प्रथम श्री ऋषभदेवतुं व्यवन नक्षत्र उत्तराषाढा, भीष्म श्री अश्विनाथतुं शैडिष्ठी, वीष्म संलवनाथतुं भृगुशीर्ष, अलिनंदनश्विनतुं पुनर्वसू, श्री सुभतिनाथतुं मघा, पद्मप्रलप्रलुतुं चित्रा, सातमा श्री सुपार्श्वनाथतुं विशाखा, अंद्रप्रलतुं अनुराधा, नवमा सुविधिनाथतुं मूला दशमा शीतलनाथतुं पूर्वाषाढा, अगीयारमा श्रेयांसनाथतुं श्रवण आरमा वासुपूज्यतुं शतलिषा, तेरमा विमलनाथतुं उत्तराभाद्रपद, चौदमा अनंतनाथतुं रेवती, पंद्रमा धर्मनाथतुं पुष्य, शोणमा श्री शांतिनाथतुं भरणी, सत्तरमा कुंतुनाथतुं कृत्तिका, अठारमा अरनाथतुं रेवती, अोगष्ठीसमा श्री महिनाथतुं अश्विनी, विशमा मुनिसुव्रतस्वामीतुं श्रवण, ऐकवीशमा नमिनाथतुं अश्विनी, आवीशमा नेमिनाथतुं चित्रा, तेविशमा श्री पार्श्वनाथतुं विशाखा अने योविशमा श्री महावीरस्वामीतुं व्यवन नक्षत्र उत्तराषाढा ऐ प्रभाणुे सर्व श्वनेद्रोनां व्यवन नक्षत्र कक्षां ॥६५-६६ व्यवन नक्षत्र ३५ १५ सुं स्थानक संपूर्णं.

७वे व्यवन सभयनी राशिज्यो कडे छे.

मूलम्—घणु (१) वसह (२) मिहुण (३) मिहुणो (४) सीहो (५) कन्ना (६) तुला (७) अली(८)चेव । घणु (९)घणु (१०) मयरो (११) कुंभो (१२) दुसु मीणो (१३-१४) ककडो (१५) मेसो (१६) ॥ ६७ ॥ विस (१७) मीण १८ मेस १९ मयरो २०

૩૯

મેસો ૨૧ કન્ના ૨૨ તુલા ૨૩ ચ કન્ના ૨૪ ચ । ઇઅ ચવળ
 રિક્ક્રારાસીં, જમ્મેદિક્ક્રા એનાળે વિ ॥૬૮॥ ચ્યવનરાશયઃ॥
 છાયા-ધનુર્વૃષભો મિથુનમિથુનો, સિંહઃ કન્યા તુલા અલ્લિથૈવા
 ધનુર્ધનુર્મકરઃ કુંભો-દ્વયોર્મીનઃ કર્કટો મેષઃ ॥ ૬૭ ॥
 વૃષમીનમેષમકરા-મેષઃ કન્યા તુલા ચ કન્યા ચ ।
 ઇમે ચ્યવનર્ક્ષરાશયો-જન્મનિ દીક્ષાયાં જ્ઞાનેઽપિ ॥૬૮ ॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ ઋષભદેવની જન્મ રાશિ (ધન)
 ૨ અહતનાથની (વૃષભ) ૩ સંલવનાથની (મિથુન) ૪
 અલિનંદનની (મિથુન) ૫ સુમતિનાથની (સિંહ) ૬ પદ્મ-
 પ્રભની (કન્યા) ૭ સુપાર્શ્વનાથની (તુલા) ૮ ચંદ્રપ્રભસ્વામીની
 (વૃશ્ચિક) ૯ સુવિધિનાથની રાશિ (ધન) દશમા શીતલનાથની
 (ધન) ૧૧ શ્રી શ્રેયાંસનાથની રાશિ (મકર) ૧૨ શ્રીવાસુ-
 પૂજ્યની (કુંભ) ૧૩-૧૪ વિમલનાથ તથા અનંતાનાથ
 ભગવાનની રાશિ (મીન) ૧૫ ધર્મનાથની રાશિ (કર્ક) ૧૬
 શાંતિનાથની (મેષ) ૧૭ કુંથુનાથની રાશિ (વૃષભ) ૧૮
 અરનાથની (મીન) રાશિ ૧૯ મહિનાથની (મેષ) ૨૦ મુનિ-
 સુવ્રતની (મકર) ૨૧ નમિનાથની (મેષ) ૨૨ શ્રીનેમિનાથની
 (કન્યા) ૨૩ શ્રી પાર્શ્વનાથની (તુલા) ૨૪ શ્રી મહાવીર
 સ્વામીની રાશિ (કન્યા) જાણવી. આ પ્રમાણે જ્ઞાનેંદ્રની
 ચ્યવન નક્ષત્ર રાશિઓ જાણવી. તેમજ જન્મ કલ્યાણક્રમાં,
 દીક્ષા કલ્યાણક્રમાં અને કેવલજ્ઞાનકલ્યાણક્રમાં પણ ઉપર
 કહેલાં નક્ષત્ર અને રાશિઓ હોય છે. ॥૬૭-૬૮॥ ચ્યવન રાશિ
 કથનરૂપ ૧૬ મું સ્થાનક પૂર્ણ.

૪૦

હવે સર્વ જીનેંદ્રોનો વ્યવન સમય કહે છે.

મૂલમ્—ચુડ્વેલા નિસિઅદ્દં, જિનાણ ૨૪ એવેવ એગસમયંમિ ।

ચુડ્માસાઈ વિચારો, ભરહેરવણ્ણુ સવ્વેણુ ॥૬૯॥

છાયા—ચ્યુતિવેલા નિશાર્દ્દં, જિનાનામેવમેવૈકસમયે ।

ચ્યુતિમાસાદિવિચારો--ભરતૈરવતૈષુ સર્વેષુ ॥ ૬૯ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ જીનવરોનો વ્યવન સમય અર્ધ રાત્રિનો હોય છે. એજ પ્રમાણે એક સમયમાં ઋષભાદિ સર્વ જીનેંદ્રો સંબંધી વ્યવન માસ, પક્ષ, તિથિ અને નક્ષત્રાદિનો વિચાર જણાવ્યો તેજ પ્રમાણે તેમ પાંચ ભરત અને પાંચ ઐરવત એસર્વ ક્ષેત્રોમાં સર્વ જીનેંદ્રોનો વ્યવનમાસાદિ તેજ પ્રમાણે બાણવાં, તેમજ સર્વ જીનોનો વ્યવનસમય પણ તેજ પ્રમાણે બાણવો. ઇતિ સર્વ જીનોનો વ્યવનસમય કહ્યો. ॥૬૯॥ વ્યવનસમય કથનરૂપ ૧૭ મું સ્થાનક પૂર્ણ.

હવે સ્વપ્નપ્રકાર કહે છે.

મૂલમ્—ગય ૧ વસહ ૨ સીહ ૩ અભિસેય ૪ દામ ૫ સસિ ૬

દિણયરં ૭ જ્ઞયં ૮ કુંભં ૯ પડમસર ૧૦ સાગર ૧૧ વિમાણ-

ભવણ ૧૨ રચણા ૧૩ ડગિ ૧૪ સુવિણાઈ ॥ ૭૦ ॥

છાયા—ગજવૃષભસિંહાઽભિષેકા—દામ શશિદિનકરા ધ્વજઃ કુમ્ભઃ

પદ્મસરઃ સાગરવિમાનં, ભવનરત્નાઽગ્રયઃ સ્વપ્નાઃ ॥૭૦॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ જીનેંદ્ર શ્રી ઋષભદેવ આદિ સર્વ જીનેંદ્રોની માતાઓ ચૌદ સ્વપ્ન જુએ છે તે નીચે મુજબ. (ગજ) હાથી. (૧) વૃષભ (૨) સિંહ (૩) લક્ષ્મીનો અભિષેક (૪) પુષ્પમાલા (૫) ચંદ્ર (૬) સૂર્ય (૭) ધ્વજ

૪૨

(૮) કુંભ-ઘટ (૯) પદ્મસરોવર (૧૦) ક્ષીરસાગર (૧૧) દેવવિમાન (૧૨) જે જીનેંદ્ર સ્વર્ગમાંથી આવે તેમની માતા દેવવિમાન સ્વપ્નમાં જીએ અને જે નરકસ્થાનમાંથી આવે છે તેમની માતા લવન-પ્રાસાદ જીએ છે. (૧૨) રત્ન રાશિ-રત્નોનો ઢગલો (૧૩) ધૂમ વિનાનો શુદ્ધ અગ્નિ (લવાલા) (૧૪) આ પ્રમાણે ગર્ભ સ્થિતિ કાળમાં ચૌદ સ્વપ્ન સર્વ જીનવરની માતાઓ દેખે છે. વિશેષમાં શ્રી ઋષભદેવની માતા પ્રથમ વૃષભ જીએ છે અને અજીતનાથની માતા પ્રથમ (ગજ) હાથી તેમજ શ્રીમહાવીર લગવાનની માતા પ્રથમ સિંહ જીએ છે. આ પ્રમાણે સ્વપ્નનો અધિકાર જીએવો.

મૂલમ્—નરયજ્વટ્ટાણ इहं, भवणं सगगच्चुयाण उ विमाणं ।
वीरुसहसेसजणणी, नियंसु ते हरिवसहगयाई ॥७१॥

છાયા—નરકોદ્વૃતાનામિહ, ભવનં સ્વર્ગાચ્ચુતાનાં તુ વિમાનમ્ ।
વીરર્ષભશેષજનની, નિયમાત્તાનહરિવૃષભગજાદીન્ ॥૭૧॥

ભાવાર્થ—નરકસ્થાનથી આવેલા જીનેશ્વરોની માતા આ લોકમાં લવન જીએ છે અને દેવલોકમાંથી આવેલા જીનની માતા તો દેવવિમાન જીએ છે. તેમજ શ્રી મહાવીર સ્વામીની માતા પ્રથમ સ્વપ્નમાં સિંહ જીએ છે. અને શ્રી ઋષભદેવ લગવાનની માતા પ્રથમ સ્વપ્નમાં વૃષભ જીએ છે. તેમજ બાકી જીનેશ્વરોની માતાઓ નિયમથી ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ગજઆદિ ચૌદસ્વપ્નોને જીએ છે. ઈતિ સ્વપ્ન વિચારણા. ॥ ૭૧ ॥

૪૨

હવે નરકાદિ સ્થાનોમાંથી આવેલા ઉત્તમ
પુરૂષોની ગતિ.

મૂલમ્-દુનરયકપ્પગિવિજ્ઞા, હરી અ ૧ તિનરયવિમાણ ઈહિ
જિણા ૨। પઠમા ચક્કિ ૩ દુનરયા, બલા ૪ ચડસુરેહિ ચક્કિ
૩ બલા ૪ ॥૭૨॥

છાયા-દ્વિનરકકલ્પગ્રૈવેયકાદ્, હરયલ્લિનરકવિમાનેભ્યોજિનાઃ।
પ્રથમાચક્રી દ્વિનરકાદ્-બલાશ્ચતુઃસુરેભ્યશ્ચક્રિબલાઃ ॥૭૩॥

ભાવાર્થ-પ્રથમ અને બીજા નરકસ્થાનમાંથી બાર
દેવ લોકમાંથી અને ગ્રૈવેયકમાંથી આવેલા જીવો વાસુદેવ
થાય છે. પહેલા બીજા અને ત્રિજનનરકસ્થાનમાંથી તથા
વિમાનોમાંથી આવેલા જીનેન્દ્રો થાય છે. પ્રથમ નરકસ્થાનમાંથી
આવેલા ચક્રવર્તી થાય છે, પહેલા બે નરકમાંથી આવેલા
બલદેવ થાય છે તેમજ ભવનપતિ, વ્યંતર, ન્યોતિષ્ક, અને
વૈમાનિકોમાંથી આવેલા જીવો ચક્રવર્તી અને બલભદ્ર થાય છે. ૭૩

હવે બલદેવ વિગેરેની માતાઓને દેખાતાં સ્વપ્નોની
વિચારણા.

મૂલમ્-જિણચક્રીણ ય જણની, નિઅંતિ ચડદસ ગયાઈ
વરસુમિણે । સગ ૧ ચડ ૨ તિ ૩ ઈગાઈ ૪ હરિ ૧ બલ ૨
પહિહરી ૩ મંડલિ અ ૪ માયા ॥૭૩॥ (સ્વપ્નાનિ)

છાયા--જિણચક્રિણાશ્ચ જનની, નિયતશ્ચતુર્દશગજાદિવરસ્વપ્નાન્ ।
સપ્ત ચતુસ્ત્રયૈકાદીન. હરિવલપ્રતિહરિમળ્હલિમાતા ॥૭૩॥

ભાવાર્થ-જીનેન્દ્ર તથા ચક્રવર્તીની માતાઓ નિશ્ચય
પૂર્વક ગભાદિક ઉત્તમ પ્રકારનાં ચૌદ સ્વપ્ન જીવે છે તેમજ
વાસુદેવની માતા સાત સ્વપ્ન બલભદ્રની માતા ચાર પ્રતિ-

૪૩

વાસુદેવની માતા ત્રણ અને માંદલિકરાબ્જ્યોની માતા
એક ગબ્દિક સ્વપ્નને બુદ્ધિ છે ॥૭૩॥ ઇતિ સ્વપ્ન વિચારણા.
૩૫ ૧૮ સુ સ્થાનક સંપૂર્ણ.

હવે સ્વપ્નના વિચારકૈા કૈાણ ? તે કહે છે.

મૂલમ્-પદમસ્સ પિયા ઇંદા, સેસાણં જણય સુવિણસત્થવિઝ ।
અદ્દવિઆરિંસુ સુહે, સુવિણે ચહદસ જણણિ દિદ્દે ॥૭૪॥

છાયા-પ્રથમસ્ય પિતા ઇન્દ્રાઃ, શેષાણાં જનકઃ સ્વપ્નશાસ્ત્રવિદઃ ।
અર્થેન વ્યચારયન્ શુભાન્ , સ્વપ્નાંશ્ચતુર્દશજનનીદૃષ્ટાન્ ॥૭૪॥

ભાવાર્થ-પ્રથમ જીનેશ્વર શ્રીઋષભદેવની માતાએ
જેએલાં ચૌદ શુભ સ્વપ્નો અર્થ વિચાર તેમના પિતા
નાભિરાબ્ અને ઇંદ્રોએ કર્યો હતો. તેમજ બાકીના જીને
દ્રોની માતાએએ જોયેલા સ્વપ્નો અર્થ સખંધી વિચાર તેમના
પિતા તથા સ્વપ્નશાસ્ત્રોના રહસ્યાર્થ જાણુકાર કુશળ પંડિતોએ
કરેલો છે, ઇતિ સ્વપ્નવિચારકનિર્ણય.સ્વપ્ન વિચારક ૩૫ ૧૯
મુસ્થાનક પૂર્ણ.

હવે સર્વ જીનવરોની ગર્ભ સ્થિતિ કહે છે.

મૂલમ્-દુ ૨ ચહત્થ ૪ નવમ ૯ બારસ ૧૨ તેરસ ૧૩ પન્નરસ ૧૫
સેસગબ્ધિર્ઠિં । માસઃ અહ ૮ નવ ૯ તદુવરિ, ઉસહાઈ કમેણિ
મે દિવસા ॥ ૭૫ ॥

છાયા-દ્વિતીયચતુર્થનવમદ્વાદશ-ત્રયોદશપન્ચદશશેષગર્ભસ્થિતિઃ ।
માસા અષ્ટનવતદુપરિ, ઋષભાદૌ ક્રમાદિમે દિવસાઃ ॥૭૫॥

ભાવાર્થ-બીજ શ્રી અજીતનાથ ચોથા શ્રી અભિનંદન
નવમા શ્રી સુવિધિનાથ બારમા શ્રીવાસુપુબ્ય તેરમા શ્રી
વિમલનાથ તેમજ પંદરમા શ્રી ધર્મનાથ ભગવાવની ગર્ભ

૪૪

સ્થિતિ આઠમાસ અને આકીના તીર્થકરોની ગર્ભ
સ્થિતિ નવમાસની હોય છે. તેમજ તે માસની ઉપર
ઋષભ આદિ સર્વ જીવજાતોના અધિક દિવસો અનુક્રમે
નીચેની ગાથામાં જણાવે છે,

મૂલમ્—ચૃ ૧ પળવીસં ૨ હૃદિણ ૩ અઢવીસં ૪ છૃ ૫
છૃ ૬ ગુળવીસં ૭ સગ ૮ છૃવીસં ૯ છ ૧૦ છૃ ય ૧૧
વીસી ૧૨ ગવીસં ૧૩ છ ૧૪ છૃવીસં ૧૫ ॥ ૭૬ ॥

છાયા--ચતુઃ પચ્ચવિંશતિષ્ટદિના--ન્યષ્ટાવિંશતિઃ ષટ્ચષ્ટૈકૌન
વિંશતિઃ । સપ્તષ્ટૈવિંશતિઃષટ્ષટ્ચ,વિંશતિરેકવિંશતિઃ ષટ્ ષ
ટ્વિંશતિઃ ॥ ૭૬ ॥

ભાવાર્થ—શ્રીઋષભાદિકજીવજાતોની ગર્ભસ્થિતિના દિવસો
અનુક્રમે ચાર (૧) પચીસ (૨) છ (૩) અઠ્ઠાવીશ
(૪) છ (૫) છ (૬) એગણીસ (૭) સાત (૮) છવીશ (૯)
છ (૧૦) છ (૧૧) વિશ (૧૨) એકવીશ (૧૩) છ (૧૪)
છવીશ (૧૫) ॥ ૭૬ ॥

મૂલમ્—છ ૧૬, પ્પળ ૧૭, અઢ ૧૮, સત્ત, ૧૯, ટ્ ય ૨૦,
અઢ ૨૧, ટ્ ૨૨, છ ૨૩, સત્ત ૨૪, હુંતિગઘ્મદિના । ઇત્તો
ઉસહાઈ જિણાણ, જન્મમાસાઈ બુ ચ્છામિ ॥૭૭॥

છાયા—ષટ્પચ્ચાઽષ્ટ સપ્તાઽષ્ટ ચ, અષ્ટાઽષ્ટષટ્ સપ્તભવન્તિ ગર્ભ
દિનાનિ । ઇતોવૃષભાદિજિનાનાં, જન્મમાસાદિ વક્ષ્યામિ ॥

ભાવાર્થ— છ (૧૬) પાંચ (૧૭) આઠ (૧૮) સાત
(૧૯) આઠ (૨૦) આઠ (૨૧) આઠ (૨૨) છ (૨૩) સાત (૨૪)

૪૫

આ પ્રમાણે ઋષભાદિ સર્વતીર્થકરોના ગર્ભસ્થિતિ
ના દિવસો બાણુવા તેનું કોષ્ટક નીચે મુજબ.

શ્રીજીનવરના ગર્ભકાલનો યંત્ર

નં	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
નામ	ઋ	અ.	સં.	અભિ	સુ	પ.	સુ	ચં.	સુ.	શી.	શ્રે	વા.
માસ	૯	૮	૯	૮	૯	૯	૯	૮	૯	૯	૯	૮
દીવસ	૪	૨૫	૬	૨૮	૬	૬	૧૯	૭	૨૬	૬	૬	૨૦
નં	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪
નામ	વિ	અ	ધ	શાં	કું	અ	મ	સુ	ન	ને	પા	મા
માસ	૮	૯	૮	૯	૯	૯	૯	૯	૯	૯	૯	૯
દીવસ	૨૧	૬	૨૬	૬	૫	૮	૭	૮	૮	૮	૬	૭

આ પ્રમાણે ગર્ભકાલ સર્વજીનવરનો બાણુવો. ગર્ભાવસ્થાના
કાલના કથનરૂપ વિસમું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે ઋષભાદિજીનેંદ્રાના જન્મ માસાદિ ત્રંથકાર
કહે છે.

મૂલમ્-ચિત્તવહુલદ્વમી ૧ સિઅ-માહદ્વમિ ૨ મગ્ગચડદસી ૩
માહે । સિઅવિઅ ૪ વડ્ડસાહદ્વમિ ૫ કત્તિઅમે કસિણ
વારસિઆ ॥ ૭૮ ॥

४६

छाया-चैत्रबहुलाऽष्टमी श्वेतमाघाष्टमी मार्गचतुर्दशी माघे ।
सितद्वितीया वैशाखाष्टमी, कार्तिकके कृष्णद्वादशिका ॥७८॥

भावार्थ-श्री ऋषलहवलगवाननो जन्म चैत्र वही
८. अश्रुतनाथनो जन्म मंडासुह २. सलवनाथनो
जन्म भागशर सुही ४. अंलिनांदननो जन्म मंडा सुही २.
सुमतिनाथनो जन्म वधशाभ सुही ८ पद्मप्रभुनो जन्म
कार्तिक वही १२ (६) ॥ ७८॥

मूलम्-जिह्वसिअ ७ पोसकसिणा, य वारसी ८ मग्गपंचमीचेव ।
कसिणा य माहवारसि १०, फग्गुणवारसि ११ चउदसिआ १२
छाया-ज्येष्ठसिता पौषकृष्णा, च द्वादशीमार्गपञ्चमीचैव ।
कृष्णाच माघद्वादशी, फाल्गुनद्वादशी चतुर्दशिका ॥ ७९ ॥

भावार्थ-७-सुपार्श्वनाथ न्येष्ठ सुही १२ (८) अंद्रप्रल
पोष वही १२ (६) सुविधिनाथ भागशर वही ५ (१०)
शीतलनाथ मंडा वही १२ (११) मा श्रीश्रेयांसनाथ क्षागणु वही
१२ (१२) वासुपूज्य क्षागणु वही १४ जन्मकल्याणक ळणुपुं.

मूलम्-माहस्स सुद्धतइया, १३ तह वइसाहंमि तेरसी
कसिणा १४ माहसिअतइय १५ जिह्वे, कसिणा तेरसि १६
विसाहचउदसिआ १७ ॥ ८० ॥

छाया-माघस्य शुद्धतृतीया, तथा वैशाखे ज्योदशी कृष्णा ।
माघसिततृतीया ज्येष्ठे, कृष्णा त्रयादशी वैशाख चतुर्दशिका ॥ ८० ॥

भावार्थ-(१३) मा श्री विलमनाथ मंडा सुह ३ (१४) मा
अनंतनाथ वधशाभ वही १३ (१५) धर्मानाथनो जन्म मंडा

૪૭

સુદી ૩(૧૬)શાંતિનાથનો જન્મ જ્યેષ્ઠ વદી ૧૩ (૧૭) કુંથુનાથ
નો જન્મદિવસ વર્ષશાખ વસી ચૌદશ ॥ ૮૦

મૂલમ્—સિયમગ્ગદસમિ ૧૮ ગારસિ ૧૯, बहुलद्वमि जिद्व
૨૦ સાવળે માસે ૨૧। સાવળસિયપંચમી ૨૨ પોસકસિળદસ-
મિ ૨૩ સિયચિત્તેરસિયા ૨૪ ॥ ૮૧ ॥ જન્મમાસાદિઃ ॥

છાયા—સિતમાર્ગદશમ્યેકાદશી, बहुलाष्टमी ज्येष्ठ श्रावणेमासे ।

શ્રાવળસિતપશ્ચમી પૌષ, कृष्णादशमी सितचैत्रत्रयोदशिका
॥ ૮૧ ॥

ભાવાર્થ—(૧૮) શ્રી અરનાથનો જન્મ માગશર સુદી
દશમ (૧૯) મલ્લિનાથનો માર્ગશીર્ષસુદીઅગીયારસ (૨૦)
મુનિસુવ્રતસ્વામીનો જન્મ જ્યેષ્ઠ વદી આઠમ (૨૧) નમિનાથ
નો જન્મ શ્રાવણ વદી આઠમ (૨૨) નેમિનાથનો જન્મ
શ્રાવણ સુદી ૫ (૨૩) શ્રીપાશ્વનાથનો જન્મ પૌષ વદી દશમ
૨૪ શ્રી મહાવીરસ્વામીનો જન્મ ચૈત્ર સુદી ૧૩ એ
પ્રમાણે સર્વ તીર્થકરોના જન્મમાસાદિ બાણવા ॥૮૧॥ એક-
વીશમું (૨૧) દ્વાર સંપુર્ણ.

હવે જન્મસમયનાં નક્ષત્ર અને જન્મ રાશી કહે છે.

મૂલમ્—વેલા ૨૨ રિક્ત્વાર૩૩ રાસી ૨૪, પુર્વિવ ભળિયા ઇહા-
વિ વિન્નેયા, સંખિજ્જકાલરૂવે, તદ્વરયંતે ઉસહજમ્મો ॥૧॥૮૨

છાયા—વેલા ક્લક્ષાણિ રાશયઃ, પૂર્વે ભળિતા ઇહાડપિવિજ્ઞેયાઃ ।

સંખ્યેયકાલરૂવે, તૃતીયારકાન્તે ક્લષ્પજન્મ ॥૮૨॥

ભાવાર્થ—સર્વજીનેંદ્ર સંબંધી વ્યવન કલ્યાણક
ની જે વેલા, નક્ષત્ર અને રાશીઓ કહી છે તેજ અહીંયાં

૪૮

જન્મ કલ્યાણક્રમમાં પણ જાણવાં. હવે જન્મ સંબંધી આરાઓ જાણાવે છે, સંખ્યાત કાળરૂપ ત્રીજા આરાના પર્યાત-અંતલાગમાં આદ્યશ્રીત્રકૃષ્ણદેવ ભગવાન્ જન્મ્યા.

મૂલમ્—અજિયસ્સ ચલત્થારય, —મજ્જે ૨ પચ્છદ્ધિ સંભવાઈગં ૧૭
તસ્સંતિ અરાઈગં ૭, જિણાણ જમ્મો તહાં મુક્કલો ॥૮૩॥
છાયા—અજિતસ્ય ચતુર્થારક-મધ્યે પશ્ચાદ્દે સંભવાદીનામ્ ।
તસ્યાન્તેડરાદીનાં, જિનાનાં જન્મ તથા મોક્ષઃ ॥૮૩॥

ભાવાર્થ—૨ શ્રી અજિતનાથ ભગવાનનો જન્મ તથા મોક્ષ એથા આરાના મધ્યલાગમાં જાણવો. શ્રી સંભવનાથ આદિ પંદર જીનેશ્વરોના જન્મ તથા મોક્ષ એથા આરાના પશ્ચિમ અર્ધલાગમાં જાણવા. તેમજ શ્રી અરનાથઆદિ સાત જીનેદ્રોનો જન્મ અને મોક્ષ એથા આરાના અંતમાં જાણવો.

હવે છ આરાઓનાં નામ જાણાવે છે.

મૂલમ્—સુસમસુસમા ય ૧ સુસમા, ૨ સુસમદુસમા ય ૩ ।
દુસુમ સુસમા ય ૪ । દુસુમા ય ૫ દુસુમદુસુમા ૬-૭, વસપ્પિ-
ણુસ્સપ્પિણી છ અરા ॥૮૪॥

છાયા—સુષમસુષમા ચ સુષમા, સુષમદુષમા ચ દુઃષમસુષમા ચ
દુષમા ચ દુઃષમદુઃષમા, ડવસર્પિણ્યુત્સર્પિણીષઢારકાઃ ॥૮૪॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ આરો સુષમસુષમ, બીજો સુષમ, ત્રીજો સુષમદુષમ, ચોથો દુષમસુષમ, પાંસમો દુષમ અને છઠ્ઠો દુષમદુષમ. આ છ આરાઓની અવસર્પિણી

૪૯

થાય છે, તેમ તેના પશ્ચાત્તુપૂર્વી એટલે ઉલટાકમથી ઉત્સ-
ર્ષિણી કાલ થાય છે. વળી તે અવસર્ષિણી અને ઉત્સર્ષિણી
બંને મળીને એક કાલચક્ર થાય છે.

હવે છ આરાઓના કાળનું પ્રમાણ જણાવે છે.

મૂલમ્—સાગરકોટાકોઢી, ચડ ૧ તિ ૨ દુ ૩ ઇગ ૪ સમદુચત્તસ-
હસ્રુળા । વાસસહસેગવીસા ૫, ઇગવીસ ૬ કમા છ અરય-
માર્ગ ॥ ૮૫ ॥

છાયા—સાગરકોટાકોઢ્ય—શ્વતસ્તિસોદ્વેષકાસમ—
દ્વિચત્વારિંશત્સહસ્રોના । વર્ષસહસ્રૈકવિંશતિરેકવિંશતિઃ ક્ર-
માત્પહરયમાનમ્ ॥ ૮૫ ॥ જિનાઽરકાઃ ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ આરો ચાર કોટાકોટીસાગરોપમ
પ્રમાણનો છે, બીજો ત્રણ કોટાકોટી સાગરોપમનો છે. ત્રીજો
આરો બે કોટાકોટી સાગરોપમનો છે. ચોથો આરો બેતાળીશ
હજાર વર્ષ ઓછા એક કોટાકોટી સાગરોપમનો છે. પાંચમો
આરો એકવિંશ હજાર વર્ષનો છે. તેમજ છઠ્ઠો પણ એકવીશ
હજાર વર્ષનો જાણવો. ઈતિ જિનજન્મારકનું પ્રમાણ સંપૂર્ણ.

હવે જન્મ આરાઓના શેષ-બાકીના કાળનું
માન કહે છે.

મૂલમ્—જંમાઽ ઇગુણઽવર્ષેપક્ષનિયાઽયમિયં અરયસેસં ।
પુરિમંતિમાણ નેયં, તેણ હિઅમિમં તુ સેસાણં ॥૮૬॥

૪

૫૦

છાયા—જન્મત ઇકોનનવતિપક્ષ—નિજાયુર્મિતમર્કશેષમ્ ।

પ્રથમાન્તિમયોર્જ્ઞેયં, તેનાઽધિકમિદં તુ શેષાણામ્ ॥૮૬॥

ભાવાર્થ—પહેલા અને છેલ્લા જીનેશ્વરના જન્મથી તેમનું આયુષ, નેવ્યાસી પખવાડીયાં ગયા પછી ત્રીજા તથા ચોથા આરાની સમાપ્તિ થાય છે—એટલે શ્રીઋષભદેવ પ્રભુનું ચોરાશી લાખ પૂર્વનું આયુષ અને ઉપર ત્રણ વર્ષ અને સાડા આઠ માસ બાકી ત્રીજા આરાનો કાળ જાણવો. તેમજ શ્રી મહાવીર સ્વામીનું યોતેર વર્ષનું આયુષ અને ઉપર ત્રણ વર્ષ અને સાડા આઠ માસ બાકી કાલ રહ્યો ત્યારે તેમનો જન્મ થયો, તેમજ બાકીના બાવીશ તીર્થ-કરોના યોતાના આયુષથી અધિક આરાઓનો શેષકાલ જાણવો. તે નીચે પ્રમાણે બતાવે છે.

મૂલમ્—અજિયસ્સ અરયકોડી—લક્ષ્વા પન્નાસ ૧ વીસ ૨ દસ ૩ ઇગા ૪ । કોઢિસહસદસ ૫ ઇગો ૬, કોઢિસયં ૭ કોઢિદસ ૮ ઇગા ॥૮૭॥

છાયા—અજિતસ્યારયકોટીલક્ષાઃપચ્ચાશદ્વિંશતિર્દશૈકા ।

કોટિ સહસ્રદશૈકા, કોટિશતં કોટિદશૈકા ॥૮૭॥

ભાવાર્થ—શ્રી અજિતનાથ પ્રભુના જન્મથી યોતેર લાખ પૂર્વ અધિક અને બેતાલીશ હજાર વર્ષ ઓછા પચાશલાખ કોટી સાગરોપમ પ્રમાણ ચોથા આરાનો શેષકાલ જાણવો. સંભવનાથના જન્મથી સાઠ લાખ પૂર્વ અધિક અને બેતાલીસ હજાર વર્ષ ઓછા વિશલાખ કોટી સાગરોપમ પ્રમાણ

૫૧

ચોથા આરાનો શેષકાલ જાણવો. ૨ અભિનંદનના જન્મથી પચાસ લાખ પૂર્વ અધિક અને એતાલીશ હજાર વર્ષ દશકરોડલાખ સાગરોપમ પ્રમાણ ચોથાઆરાનો શેષકાલ જાણવો. ૩ પાંચમાસુમતિનાથના જન્મથી ચાલીશલાખ પૂર્વ અધિક અને એતાલીશ હજાર વર્ષ ન્યૂન એક કરોડ લક્ષ સાગરોપમ પ્રમાણ ચોથા આરાનો શેષકાલ જાણવો. પાંચમા સુમતિનાથના જન્મથી ત્રીશલાખપૂર્વઅધિક અને એતાલીશ હજાર વર્ષ ઓછા દશ કરોડ હજાર સાગરોપમ પ્રમાણ ચોથા આરાનો શેષકાલ જાણવો. ૫ છઠ્ઠા પદ્મપ્રભના જન્મથી ત્રીશલાખપૂર્વઅધિક અને એતાળીશ હજાર વર્ષ ઓછા એક હજાર કરોડ સાગરોપમ પ્રમાણ ચોથા આરાનો શેષકાલ જાણવો. સાતમા સુપાર્શ્વનાથના જન્મથી વીશલાખપૂર્વ અધિક અને એતાળીશ હજાર વર્ષ ઓછો એક કરોડ હજાર સાગરોપમ પ્રમાણ ચોથો આરો શેષ રહે છે. આઠમા ચંદ્રપ્રભના જન્મથી દશ લાખ પૂર્વ અધિક અને એતાળીશ હજાર વર્ષ ઓછા સો કરોડ સાગરોપમ પ્રમાણ ચોથો આરો શેષ રહે છે. નવમા શ્રીસુવિધિનાથના જન્મથી બે લાખ પૂર્વ અધિક એતાળીશ હજાર વર્ષ ઓછા દશકરોડ સાગરોપમ પ્રમાણ ચોથો આરો બાકી રહે છે. દશમા શીતલનાથના જન્મથી એક લાખ પૂર્વ અધિક એતાળીશ હજાર વર્ષ ઓછા એક કરોડ સાગરોપમ પ્રમાણ ચોથો આરો બાકી જાણવો.

મૂલમ—વાયાલસહસ્ત્રૂણં, ઇઅ નવમે અટ્ટમે પુણો ઇત્તો ।

પણસદ્ધિ લવ્વચ્ચુલસી, સહસદ્ધિઅં હોઈ વરિસાણં ॥૮૮॥

૫૨

છાયા—દ્વિચત્વારિંશત્સહસ્રોનં, इतिनवकेऽण्टकेपुनरितः ।

પશ્ચષ્ટિલક્ષચતુરશિતિ-સહસ્રાધિકં भवति वर्षाणाम्॥૮૮

ભાવાર્થ—પૂર્વોક્ત નવ એટલે અણ્તનાથથી લઈ શીતલનાથ સુધી એતાલીશ હજાર વર્ષ એાછાં કરવાં, ત્યાર બાદ શ્રીશ્રેયાંસપ્રભુથી આરંભી શ્રીઅરનાથ સુધી--આઠ જીનેંદ્ર સુધી પાંસઠલાખ ચોરાશી હજાર વર્ષ અધિક જાણવાં. તે નીચે જણાવે છે.

મૂલમ્-અરસયં ૧ છાયાલા ૨, સોલસ ૩ સગ ૪ તિન્નિ ૫
પલિઅપાયતિગં ૬ । પલ્લિયસ્સ ઇગુપાઓ ૭, વરિસાણં
કોઢિસહસો ય ૮॥૮૯॥

છાયા-અતરશતંષ્ટચત્વારિંશત્, षोडशसप्तत्रीणिपल्यपादत्रिकम्
પલ્યસ્યૈકપાદો-વર્ષાણાં કોટિસહસ્રશ્ચ ॥૮૯॥

ભાવાર્થ— શ્રી શ્રેયાંસનાથના જન્મથી ચોતાના આ-
યુષનાં વર્ષ ચોરાશીલાખ અને પાંસઠલાખ (૬૫) ચોરાશી
હજાર (૮૪) વર્ષ અધિક એકસો સાગરોપમ પ્રમાણુ
ચોથાઆરાનું શેષ જાણવું એટલે સો સાગ-
રોપમ એકકરોડ યોગણુપચાસ લાખ ચોરાશી હજાર વર્ષ
પ્રમાણુ ચોથાઆરાનું શેષ જાણવું (૧) વામુપૂજ્યના
જન્મથી છેતાળીશ સાગરોપમ એક કરોડ પચાસ લાખ અને
ચોરાશી હજાર વર્ષ ચોથા આરાનું શેષ, (૨) વિમલનાથના
જન્મથી સોળ સાગરોપમ પચીશલાખ અને ચોરાશી હજાર
વર્ષ પ્રમાણુ ચોથા આરાનું શેષ (૩) શ્રી અનંતનાથના
જન્મથી સાત સાગર પંચાવનલાખ ચોરાશી હજાર વર્ષ શેષ
(૪) ધર્મનાથના જન્મથી ત્રણ સાગરોપમ પંચોતર લાખ

૫૩

અને ચોરાશી હજાર વર્ષ શેષ, (૫) શાંતિનાથના જન્મથી પોણોપલ્થોપમ, છાસઠ લાખ અને ચોરાશી હજાર વર્ષ પ્રમાણ શેષ (૬) શ્રીકુંથુનાથના જન્મથી પાપલ્થોપમ, (પલ્થોપમનો ચોથો ભાગ) છાસઠલાખ અને અગણ્યાશી હજાર વર્ષ પ્રમાણ શેષ. (૭) શ્રી અરનાથના જન્મથી એક કરોડ હજાર છ.સઠ લાખ અને અડસઠ હજાર વર્ષ પ્રમાણ ચોથા આરાનું શેષ જાણવું. ૮ ॥

મૂલમ—તિસુ તુલસિસહસ્સહિયા, ૧ પળસટ્ટિ ૨ ઇગાર પંચ લક્ષા ય ૩ । તુલસીસહસા ૧ તો સટ્ટુ—દુસય ૨ પાસસ્સ અરસેસં ૩ ॥ ૧૦ ॥ (જન્મારકરોષકાલઃ)

છાયા—ત્રિષુ ચતુરશીતિસહસ્રાધિકાઃ, પશ્ચષષ્ટિરેકાદશ પશ્ચલક્ષાશ્ચ । ચતુરશીતિસહસ્રાણિ તતઃ સાર્દ્ધદ્વિશતે પાર્શ્વ-સ્વારશેષમ્ ॥ ૧૦ ॥

ભાવાર્થ—મલ્લિનાથ, મુનિસુવ્રત અને નમિનાથ એ ત્રણ જીનેંદ્રોમાં પોતાનું આયુષ્ તેમજ ચોરાશી હજાર વર્ષ અધિક મણવાં. તે નીચે પ્રમાણે—શ્રીમલ્લિનાથના જન્મથી છાસઠલાખ ઓગણચાળીશ હજાર વર્ષ પ્રમાણ ચોથા આરાનું શેષ જાણવું મુનિસુવ્રત સ્વામીના જન્મથી આરલાખ અને ચૌદ હજાર વર્ષ પ્રમાણ શેષ ॥ ૨ ॥ શ્રી નમિનાથના જન્મથી પાંચલાખ અને ચોરાણુ હજાર વર્ષ પ્રમાણ નેમિનાથના જન્મથી પંચાશી હજાર વર્ષ બાકી જાણવો. શેષ. શ્રીપાર્શ્વનાથના જન્મથી ત્રણસો પચાસ વર્ષ પ્રમાણ ચોથો આરો શેષ જાણવો. ત્રિશેષમાં બાવીશ તીર્થકરોમાં ॥ ૩ ॥ ત્રણ વર્ષ અને સાડા-આઠમાસ અધિક મણવા. જન્મ આરાઓનો શેષકાલ કહ્યો. (૨૬)

૫૪

હવે તીર્થકરોના જન્મના દેશ કહે છે.

મૂલમ—દુસુ કોસલા ૧-૨ કુણાલા ૩, દુસુ કોસલ ૪-૬
વચ્છ ૬ કાસિ ૭ પુવ્વો અ ૮ । સુન્ન ૯ મલય ૧૦ સુન્ન
૧૧ ગા ૧૨, પંચાલા ૧૩ કોસલા ૧૪ સુન્ન ૧૬ ॥૧૧॥
તિસુ કુરુ ૧૮ વિદેહ ૧૯ મગહા ૨૦, વિદેહ ૨૧ કોસલ
૨૨ કાસિ ૨૩ તહ પુવ્વો ૨૪।

દેસા ઇમે જિનાણં, જમ્મસ્સ ઇમાઓ નયરીઓ ॥૧૨॥

છાયા-દ્વયોઃ કોશલાકુણાલૌ, કુણાલોદ્વયોઃ કોશલા વચ્છઃ
કાશી પૂર્વશ્ચ । શૂન્યમલયશૂન્યાક્ષાઃ, પંચાલાઃ કોશલાઃ
શૂન્યમ્ ॥ ૧૧ ॥

ત્રિષુ કુરવોવિદેહમગધા-વિદેહ કુશાર્તાઃકાશી તથા
પૂર્વઃ । દેશા ઇમે જિનાનાં, જન્મન ઇમા નગર્યઃ ॥૧૨॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવ તથા અહિતનાથનો જન્મ
કેશલદેશમાં, સંભવનાથનો કુણાલદેશમાં, અલિનંદન અને
સુમતિનાથનો જન્મ કેશલદેશમાં. પદ્મપ્રભનો જન્મ વચ્છ-
દેશમાં, સુપાર્શ્વનાથનો જન્મ કાશીદેશમાં, ચંદ્રપ્રભનો જન્મ
પૂર્વ દેશમાં, + નિશ્ચય નથી સુવિધિનાથનો જન્મ કેશલ
દેશમાં થયો. શીતલનાથનો જન્મ મલયદેશમાં ત્રેયાંસ-
નાથનો જન્મ કાશી દેશમાં, વાસુપૂજ્યનો જન્મ
અંગદેશમાં, વિમલનાથનો જન્મ પંચાલદેશમાં, અનંતના-

+સુવિધિનાથ (૬) શ્રી ત્રેયાંસનાથ (૧૧) ધર્મનાથ (૧૫)
એ ત્રણુજીનેંદ્રોના જન્મદેશનો મૂળ ગાથામાં નિર્ણય કરાયો
નથી પરંતુ શ્રી શાંતિવિજયજીના જૈન તીર્થ ગાર્હઠના
આધારે ભાવાર્થમાં દેશનાં નામ આપ્યાં છે.

૫૫

નાથનો જન્મ કૌશલદેશમાં ધર્મનાથનો જન્મ ઉત્તર કૌશલ
દેશમાં શાંતિનાથ, કુંથુનાથ અને અરનાથ એ ત્રણેનો જન્મ
કુરૂદેશમાં, મહિલનાથનો જન્મ વિદેહ દેશમાં, મુનિસુવ્રતનો
જન્મ મગધ દેશમાં, શ્રી નમિનાથનો જન્મ [વિદેહ દેશમાં
નેમિનાથનો જન્મ કુશાર્ત્ત દેશમાં, પાર્શ્વનાથનો જન્મ કાશી
દેશમાં અને મહાવીર સ્વામીનો જન્મ પૂર્વદેશમાં જાણવો.
આ પ્રમાણે સર્વ જીનેદ્રોના જન્મ દેશ કહ્યા, જન્મદેશરૂપ
(૨૭) મુ. વર્ણી તેમની જન્મ નગરીઓનાં નામ આગળની
ગાથાઓમાં કહ્યા પ્રમાણે જાણવાં. જેમકે—

મૂલમ્—ઇક્ષ્વાગભૂમિ ૧ ઉજ્જ્ઞા ૨, સાવત્થી ૩ દોસુ ઉજ્જ્ઞ
૪-૬ કોસંબી ૬ । વાણારસિ ૭ ચંદપુરી ૮, કાર્યંદી ૯
મહિલપુરં ૧૦ ચ ॥ ૧૩ સીહપુરં ૧૧ ચંપ ૧૨ કંપિલ
૧૩ ઉજ્જ્ઞ ૧૪, રયણપુર ૧૫ તિ ગયપુર ૧૮ મિહિલા
૧૯ । રાયગિહ ૨૦ મિહિલ ૨૧ સોરિયપુર ૨૨ વાણાર-
સિઅ ૨૩ કુંડપુરં ૨૪ ॥ ૧૪ ॥ જન્મ નગર્યઃ ॥૨૮॥

છાયા—ઇક્ષ્વાકુભૂમિરયોધ્યા, શ્રાવસ્તીદ્વયોરયોધ્યા કૌશામ્બી ।
વારાણસી ચંદ્રપુરી, કાકન્દી મહિલપુરં ॥૧૩॥
સિંહપુરં ચમ્પા કામ્પિલ્યા—યોધ્યા રત્નપુરં—ઇતિ ગજપુરં
મિથિલા । રાજગૃહં મિથિલા સૌર્યપુરં, વાણારસી ચ કુન્દ-
પુરમ્ ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ શ્રીકૃષ્ણદેવની જન્મભૂમી ઇક્ષ્વાકુ-
ભૂમિ—(૧) અયોધ્યા નગરી (૨) શ્રાવસ્તી (૩) અયોધ્યા (૪)

५६

(५) कौशांभी (६) वाष्पारसी (७) अंद्रपुरी (८) काठंदी .(९) बद्धिपुर (१०) सिंहुपुर (११) अंधा (१२) कांपित्य नगर (१३) अयोध्या (१४) रत्नपुर (१५) गजपुर (हस्तिनापुर) (-१६-१७-१८) मिथिला (१९) राजगृह (२०) मिथिला (२१) सौर्यपुर (२२) वाष्पारसी (२३) क्षत्रियकुंडपुर नामे नगर छे-आ प्रभाषे शोवीश तीर्थकरोनी जन्म नगरीओ कही अष्टावीशभुं स्थान संपूष्.

हवे तेमनी माताओनां नाम कहे छे.

मूलम-मरुदेवी १ विजयदेवी २, सेणा ३ सिद्धत्य ४ मंगल ५ सुसीमा ६ । पृथ्वी ७ लक्ष्मण ८ रामा ९, नंदा १० विष्णू ११ जया १२ सामा १३ ॥ ९५ ॥ सुजसा १४ सुव्वय १५ अइरा १६, सिरि १७ देवि १८ पभावई य १९ पउमवई २० । वप्पा २१ सिवा य २२ वामा २३ तिसलादेवी अ २४ जिणमाया ॥९६॥ इति जिनजनन्यः ॥ २९ ॥

छाया-मरुदेवी विजयदेवी, सेना सिद्धार्थ मङ्गला सुसीमा । पृथ्वी लक्ष्मणा रामा, नन्दा विष्णुर्जयाश्यामा ॥ ९५ ॥ सुयशाः सुव्रताऽचिरा, श्रीदेवी प्रभावती च पद्मावती । वपा सिवा च वामा, त्रिशलादेवी च जिनमातरः ॥९६॥

भावार्थ—प्रथम अनेदनी माता मरुदेवी (१) विव्वय-देवी (२) सेना (३) सिद्धार्थ (४) मंगला (५) सुसीमा (६) पृथ्वी माता (७) लक्ष्मणादेवी (८) रामादेवी (९) नंदादेवी

५७

(१०) विष्णुदेवी (११) जया (१२) श्यामादेवी (१३) सुय-
शादेवी (१४) सुमतादेवी (१५) अचिरादेवी (१६) श्रीदेवी
(१७) देवीमाता (१८) प्रलावती (१९) पद्मावती (२०) वप्रा-
देवी (२१) शिवा (२२) वाभा (२३) त्रिशलादेवी (२४) सर्व
तीर्थक्षेत्रीनां माताओंनां नाम कथां. २६ भुं प्रकरषु संपूर्ण.

७ वे तीर्थक्षेत्रीनां पितानां नाम कहे छे.

मूलम-नाही १ जियसत्तु २ जियारि ३, संवरो ४ मेह ५
धर ६ पइद्वनिवो ७ । महसेण ८ सुगिव ९ दढरह १०,
विण्हू ११ वसुपुज्ज १२ कयवम्मो १३ ॥ ९७ ॥ सिंहसेण १४
भाणु १५ विससेण १६ सूर १७ सुदरिसण १७ कुंभय
१९ सुमित्तो २० । विजओ २१ समुदविजया २२ ऽस-
सेण २३ सिद्धत्थ २४ जिणपिअरो ॥९८॥ जिनजनकाः

छाया-नाभिर्जितशत्रुर्जितारिः, संवरोमेघोधरः प्रतिष्ठनृपः ।
महसेनः सुग्रीवोद्वरथो-विष्णुवसुपूज्यः कृतवर्मा ॥९७॥
सिंहसेनोभानुर्विश्वसेनः सूरः सुदर्शनः कुम्भः सुमित्रः ।
विजयः समुद्रविजयो-ऽश्वसेनः सिद्धार्थी जिनपितरः ॥९८॥

लावार्थ-प्रथम श्री ऋषलदेवना पिता नाभिराज
(१) भील श्री अशुतनाथना पिता अतशत्रु, (२) त्रील
श्री संलवनाथना पिता जितारि राज (३) योथा श्रीअ-
लिन'इनना पिता संवर राज (४) पांचमा श्री सुभतिनाथ
ना पिता मेघराज (५) छठ्ठा श्री पद्मप्रलना पिता श्रीधरराज
(६) सातमा सुपार्थनाथना पिता प्रतिष्ठ राज (७) आठमा

૫૮

ચંદ્રબ્રહ્મના પિતા મહાસેન (૮) નવમા મુવિધિનાથના પિતા
 સુશ્રીવ (૯) દશમા શીતલનાથના પિતા દંઢરથ (૧૦) અગ્ની
 ચારમા શ્રેયાંસનાથના પિતા વિષ્ણુરાજ (૧૧) બારમા શ્રીવા-
 સુપૂજ્યના પિતા વસુપૂજ્ય (૧૩) તેરમા વિમલનાથના પિતા
 કૃતવર્મા (૧૩) ચૌદમા અનંતનાથના પિતા સિંહસેન (૧૪)
 પંદરમા ધર્મનાથના પિતા ભાનુરાજ (૧૫) સોળમા શાંતિ-
 નાથના પિતા વિવસેન રાજ (૧૬) સત્તરમા કુંથુનાથના
 પિતા સૂર રાજ (૧૭) અઠારમા અરનાથના પિતા મુદર્શન
 રાજ (૧૮) ઓગણીસમા મલ્હિનાથના પિતા કુંભરાજ (૧૯)
 વિશમા શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામિના પિતા સુમિત્ર રાજ (૨૦)
 એકવિશમા નમિનાથના પિતા વિજયરાજ (૨૧) બાવિશમા
 શ્રી નેમિનાથના પિતા સમુદ્રવિજય (૨૨) તેવીશમા શ્રી પા-
 ર્શ્વનાથના પિતા અવસેન રાજ (૨૩) ચૌવિશમા શ્રી મહા
 વીરસ્વામીના પિતા સિદ્ધાર્થરાજ (૨૪) આ સર્વ જીનેંદ્ર
 ભગવાનના પિતાઓ કહ્યા. (૩૦)

હવે તીર્થકરોની માતાઓ અને તેમના પિતાઓની
 ગતિ કહે છે.

મૂલમ્—અઢ જળણીડ સિદ્ધા, નાહી ? નાગેસુ સત્ત ઈસાણે ।

અઢ ય સળંકુમારે, માર્હિદે અઢ પિઅરો ય ॥૧૧॥

વીરસ્સ પઢમપિઅરો, દેવાળંદા અ ઉસમદત્તોઅ ।

સિદ્ધાપદ્ધિમપિઅરો, પુળપત્તા અચ્ચુષ વાવિ ॥૧૦૦॥

છાથા—અષ્ટજનન્યઃસિદ્ધા—નાભિર્નાગેષુ સમ્પ ઈશાને ।

અષ્ટ ચ સનત્કુમારે, માહેન્દ્રેષ્ટપિતરશ્ચ ॥

૫૨

वीरस्य प्रथम पितरौ, देवानन्दाचर्षभदत्तश्च ।

सिद्धौ पश्चिमपितरौ, पुनः प्राप्तावच्युते वाऽपि ॥१००॥

ભાવાર્થ—શ્રી રૂપલ આદિ આઠ જીનેંદ્રની માતાઓ મોક્ષ સ્થાનમાં ગઈ, તેમજ રૂપલદેવના પિતા નાભિરાજ નાગકુમારોમાં ગયા અને અજીતનાથ આદિ સાત જીનેશ્વરના પિતાઓ ઈશાન દેવલોકમાં ગયા. સુવિધિનાથ આદિ આઠ જીનેંદ્રોનાં માતાપિતા સનત્કુમાર દેવલોકમાં ગયા અને શ્રી કુંથુનાથ આદિ આઠ જીનેંદ્રોનાં માતા પિતા માહેંદ્ર દેવલોકમાં ગયા વળી પ્રથમ શ્રી મહાવીર સ્વામીનાં પ્રથમ માતાપિતા (દેવનંદા પ્રાદ્યાણી અને રૂપલદત્તવિપ્ર) મોક્ષે ગયાં. પશ્ચિમ—છેલ્લા માતા પિતા (ત્રિશલાદેવી અને સિદ્ધાર્થરાજ) બારમાદેવ લોકમાં ગયા, કોઈક શાસ્ત્રમાં ચોથા દેવલોકમાં ગયાં એમ પણ કહ્યું છે અને કોઈક શાસ્ત્રમાં બારમા દેવલોકમાં ગયા એવાવિકલ્પ છે. આ પ્રમાણે માતાપિતાઓની ગતિ કહી. (૩૧)

હવે છપ્પન દિક્કુમારીઓનાં સ્થાન કહે છે.

मूलम्—मेरुअह १उड्ढलोया २, चउदिसिरुअगाउ ५ अट्ट पत्ते अं । चउ विदिसि ७ मज्झरुयगा ८, इइंति छप्पन्नदिसि कुमरी ॥ १०१ ॥

छाया—मेरोरधऊर्ध्वलोका—चतस्रोदिगुचकादष्टप्रत्येकम् ।
चतस्रोविदिङ्मध्यरुचका—दागच्छन्तिषट्पञ्चाशद्विकुमार्यः ॥ १०१ ॥

ભાવાર્થ—મેરૂ પર્વતની નીચે રહેલા ચાર ગળદંત નામે પર્વતો છે, તેમની નીચે આઠ દિક્કુમારીઓનાં ભૂવન-

૬૦

સ્થાન છે. આ વાત અહીં સામાન્ય પણે જણાવી છે વિશેષથી તો સંપ્રદાય ગમ્ય છે, અને મેરુગિરીની ઉપર નંદન વનમાં આઠ કૂટ-ગિરી શિખરો છે, તેમની ઉપર આઠદિક્કુ કુમારીઓનાં ભવન છે, રૂચકદ્વીપની ચારે દિશાઓમાં ચારરૂચક ગિરિ છે, તેમની ચારે દિશામાં દિક્કુકુમારીઓનાં આઠ આઠ ભવન છે. એકંદર મળી અડતાળીશ (૪૮) દિક્કુકુમારીઓ થઈ. તેમજ ચાર દિક્કુકુમારીઓ રૂચક ગિરિના મધ્ય ભાગમાંથી આવે છે. એમ એકંદર છપ્પન દિક્કુકુમારીઓ પ્રભુના જન્મ મહોત્સવમાં આવે છે. આ પ્રમાણે દિક્કુકુમારી સ્થાનક તેત્રીશમું સંપૂર્ણ-

હવે દિક્કુકુમારીઓનાં કાર્ય જણાવે છે.

મૂલમ્—સંવટ ૧ મેહ ૨ આયંસગા ય ૩, મિજ્જાર ૪ તાલિયં-
ટા ય ૫ । ચામર ૬ । જોઈ ૭ રક્ષં ૮, કરેતિ ૯અં
કુમારીઓ ॥ ૧૦૨ ॥

છાયા—સંવર્તમેઘાદર્શકાંશ્ચ, મૃજ્જારં તાલવૃન્તશ્ચ ।

ચામરં જ્યોતી રક્ષાં, કુર્વન્ત્યેતાનિ કુમાર્યઃ ॥૨॥૧૦૨॥

ભાવાર્થ—પૂર્વોક્ત સ્થાનોમાંથી જીવનવરના સૂતિકાગ્રહમાં આવીને આઠદિક્કુકુમારીઓ સંવર્તનામે વાયુને વિકુવે છે, તેમજ આઠદિક્કુકુમારીઓ મેઘ વરસાવે છે, આઠદિક્કુકુમારીઓ ભૃંગાર-કળશ ધારણ કરી પ્રભુ સન્મુખ ઉભી રહે છે. આઠ વીંજણા ધારણ કરી ઉભી રહે છે અને આઠદિક્કુકુમારીઓ ચામર ધારણ કરી ઉભી રહે છે, ચાર દિક્કુકુમારીઓ હાથમાં દીપ-ઢીવા ધારણ કરે છે અને ચાર દિક્કુકુમારીઓ રક્ષાપોટલી પ્રભુના હાથે બાંધવા માટે તૈયાર કરે છે. આ પ્રમાણે છપ્પન

૬૧

દિક્કુમારીઓ જિનેંદ્રોના જન્મ સમયે સૂતિકા કાર્ય કરે છે. દિક્કુમારીઓના કાર્યરૂપ યોત્રીશમું સ્થાનક સંપૂર્ણ-૧૦૨૥

હવે ઇંદ્રોની સંખ્યા કહે છે,

મૂલમ્—શુવણિંદ વીસ ૨૦ વંતરપહૂ દુતીસં ચ ૩૨ ચંદસૂરા
દોર । કપ્પસુરિંદા દસ ૧૦૩૨, હરિચત્સદ્વિંતિ જિણજમ્મે ૧૦૩૥ ॥
છાયા—શુવનેન્દ્રાવિંશતિવ્યંતર-દ્વાત્રિંશચ્ચ ચન્દ્રસૂર્યો દ્વૌ ।

કલ્પસુરેન્દ્રાદશેતિ, હરયશ્વતુઃષષ્ટિર્યન્તિ જિનજન્મનિ ॥૧૦૩૬

ભાવાર્થ—ભવનપતિ દેવોના વીશ ઇંદ્ર, વ્યંતરનિકાયના બત્રીશ ઇંદ્ર, બે ચંદ્ર અને સૂર્ય તેમજ બાર દેવલોકના ૬૨ ઇંદ્ર એમ એકંદર ચોસઠ ઇંદ્રો જિનેંદ્રોના જન્મ સમયમાં આવે છે. ॥૧૦૩૥

હવે ચોસઠ ઇંદ્રોનાં કાર્ય જણાવે છે.

મૂલમ્—પદિરૂવપંચરૂવં, કઠવણઠાણંગરાગપૂયાઈ ।

વત્થાહરણઅમયરસ,-અઠ્ઠાહિયમાઈ હરિકિચ્ચં ॥૧૦૪૥

છાયા—પ્રતિરૂપ પશ્ચરૂપાઽ-હ્લસ્થાપનાઙ્ગરાગપૂજાદિ ।

વત્થાભરણાઽમૃતરસાષ્ટાહિકમાદિ હરિકૃત્યમ્ ॥૧૦૪૥

ભાવાર્થ—પ્રથમ સાધર્મેંદ્ર જિનેંદ્રના સૂતિકાગૃહમાં આવી નમસ્કાપૂર્વક પ્રભુની આજ્ઞા લઈ પ્રભુનું પ્રતિબિંબ માતાની પાસે સ્થાપન કરી પ્રભુને મેરૂ ચુલા ઉપર લઈ બાય છે. અને માતાને જણાવે છે કે અમારો આ કલ્પ-આ ચાર છે કે જિનેશ્વરનો જન્મમહોત્સવ કરવો તે માટે તેમની માતાને અવસ્થાપિની નિદ્રા આપીને ત્યાંથી લઈ બાય છે. સૌધર્મેંદ્ર પોતાનાં પાંચ સ્વરૂપ બનાવે છે, તેમાં એકરૂપથી

૬૨

પ્રભુને પોતે અડધુ કરે છે, એ સ્વરૂપ વડે પ્રભુના બંને પાર્શ્વભાગમાં આમર ઢાળે છે, એક સ્વરૂપ વડે પ્રભુની આગળ વજ્રધારણુ કરે છે અને એક સ્વરૂપ વડે પ્રભુની પાછળ રહી તેમની ઉપર છત્ર ધારે છે. અને એરૂ પર પ્રભુને લાવીને પોતાના ખોળામાં સ્થાપન કરે છે. પછી આઠ હજાર અને ચોસઠ કલશો વડે સર્વ ઈન્દ્રો મળી પ્રભુને સ્નાન કરાવે છે. ત્યારબાદ અંગ લુશીને ગોશીર્ષચંદન વડે પ્રભુના અંગે વિલેપન તથા પૂજા વિગેરે કાર્ય કરે છે. પછી ઉત્તમ પ્રકારનાં વસ્ત્ર તથા આભૂષણો પ્રભુને પહેરાવે છે. ત્યારબાદ ત્યાંથી પ્રભુને ઉપાડીને માતાની પાસે ભક્તિથી મુદ્રી પ્રભુના અંગુઠામાં અમૃતરસ સ્થાપન કરે છે, પછી ખત્રીશ કરોડ સુવર્ણવૃષ્ટિ કર્યા બાદ અભય કરનારી આઘોષણા કરે છે. ત્યારબાદ ત્યાંથી ચોસઠ ઈંદ્રો નંદીસ્વરમાં જઈને અષ્ટાઙ્ગિક મહોત્સવ કરી પોતાના સ્થાનમાં બાય છે. એ આદિકસર્વ ઈંદ્ર કાર્યબળુવું. ॥૩૬॥

હવે જીનેંદ્રનાં ગોત્ર તથા વંશ કહે છે.

મૂલમ્—ગોયમગુત્તા हरिवंस-संभवा नेमिसुव्वया दो वि ।

कासवगोत्ता इक्खा-गुवंसजा सेस बावीसं ॥१०५॥

छाया—गौतमगोत्रौ हरिवंस-संभवौ नेमिसुव्रतौद्वावपि ।

काश्यपगोत्रा ईक्ष्वाकुवंशजाःशेषाद्वाविंशतिः॥ १०६ ॥

લાવાર્થ-શ્રીનેમિનાથ અને મુનિ સુવ્રતસ્વામી એ બંનેનું ગૌતમગોત્ર છે, તેમજ તે બંને હરિવંશમાં ઉત્પન્ન થયા છે. બાકીના બાવીશજીનેવરોનું કાશ્યપ ગોત્ર છે અને ઈક્ષ્વાકુ વંશમાં જન્મ્યા છે આ પ્રમાણે જીનેનાં ગોત્ર તથા જીનેવરોનો વંશ કહ્યો છે. ॥ ૩૭ ॥ ૩૮ ॥

६३

६वे छनेद्रानां नाम उडे छे.

मूलम्—उसहो १ अजिओ २ संभव ३, अभिनंदण ४ सुमइ ५
 सुप्पह ६ सुपासो ७ ! चंदपह ८ सुविहि ९ सीयल १०,
 सिज्जंसो ११ वासुपुज्जो अ १२.॥ १०६ ॥ विमल १३
 मणंतइ १४ धम्मो १५, संती १६ कुंथू १६ अरो अ १८
 मल्ली अ १९। मुणिसुब्बय २० नमि २१ नेमी २२, पासो
 २३ वीरो २४ अ जिणनाम ॥ १०७ ॥

छाया—ऋषभोऽजितःसंभवो,-ऽभिनन्दनःसुमतिःसुप्रभः[पद्मप्रभ]
 सुपार्श्वः। चन्द्रप्रभः सुविधिः शीतलः, श्रेयांसो वासुपूज्यश्च
 ॥१०६॥विमलोऽनन्तजिद्धर्मः, शान्तिःकुन्थुररश्च मल्लिश्च ।
 मुनिमुव्रतोनमिनेमी, पार्श्वीवीरोजिननामानि ॥१०७॥

भावार्थ—प्रथम छनेद्र नाम श्री ऋषभदेव (१)
 भीष्म श्रीअञ्जतनाथ लगवान् (२) त्रीष्म श्री स'लवनाथ
 (३) चोथा श्री अलिनंदन (४) पांचमा श्री सुमतिनाथ
 (५) छठ्ठा श्री सुप्रभ-पद्मप्रभ (६) सातमा श्रीसुप.श्व-
 नाथ (७) आठमा श्री चंद्रप्रभस्वामी (८) नवमा श्री
 सुविधिनाथ (९) दशमा श्री शीतलनाथ लगवान् (१०)
 अगीयारमा श्री श्रेयांसनाथ (११) गारमा श्री वासुपूज्य
 स्वामी (१२) तेरमा श्री विमलनाथ (१३) चौदमा श्री
 अनंतञ्जत्-अनंतनाथ लगवान् (१४) पंद्रमा श्रीधर्म-
 नाथ स्वामी (१५) सोणमा श्री शांतिनाथ (१६) सत्तर
 मा श्री कुथुनाथ स्वामी (.७) अठारमा श्री अरनाथस्वामी

૬૪

(૧૮) ઓગણીશમા શ્રી મહિનાથસ્વામી (૧૯) વિશમા શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામી (૨૦) એકવિશમા શ્રી નમિનાથ (૨૧) બાવિશમા શ્રી નેમિનાથ-અરિષ્ટનેમિ (૨૨) ત્રેવીશમા શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન્ (૨૩) ચોવીશમા શ્રીમહાવીરસ્વામી (૨૪) આ પ્રમાણે ચોવીશતીર્થકરોનાં નામ જાણવાં. જીનનામ સ્તવનરૂપ ઓગણચાલીશમું સ્થાન સંપૂર્ણ.

હવે શ્રીજીનવરોના નામના સામાન્ય તથા વિશેષ અર્થ કહે છે.

મુલમ્—વયધુરવહના ઉસહો, ઉસહાઈમસુવિળાંછણાઓ
અ ૧ । રાગાઈ અજિઅ અજિઓ, ન જિયા અવસ્વેસુ
પિત્રાંબા ॥ ૧૦૮ ॥

છાયા—વ્રતધુરવહનાદ્વૃષભ-ઋષભાદિમ સ્વપ્નલાઙ્છનાચ્ચ ।
રાગાચ્ચજિતોઽજિતો-નજિતાઽક્ષેષુ પિત્રાઽમ્બા ॥૧૦૯॥

ભાવાર્થ—વૃષભ-ખળદ જેમ ગાડાના ધુંસરાને વહન કરે છે તેમ શ્રી આદિનાથ-પ્રથમ તીર્થકર પાંચમહાવ્રતરૂપ ધુર-ધુંસરાને વહન કરવાથી તેમનું નામ વૃષભ-ઋષભદેવ રાખવામાં આવ્યું છે. આ ઉપરથી શંકા થાય કે સર્વ તીર્થકરો વ્રતરૂપ ધુરાને વહન કરે છે. માટે ઋષભનામ સર્વ તીર્થકરોને સામાન્ય ભાવે પ્રાપ્ત થાય છે. તે શંકાને દૂર કરવા વિશેષ અર્થ એ છે કે-પ્રથમ તીર્થકરની માતાએ ગર્ભસ્થિતિ સમયમાં પ્રથમ સ્વપ્ન વૃષભનું જોયું તેમજ પ્રભુના ચરણમાં વૃષભનું લાંછન-ચિન્હ હોવાથી પ્રથમ તીર્થકરનુંજ ઋષભદેવ નામ પ્રસિદ્ધ છે, (૧) રાગદ્વેષાદિ શત્રુઓ

૬૫

ને સર્વથા જીત્યા છે તેથી ખીજા તીર્થકરનું નામ અજીત છે, “ સર્વ તીર્થકરો રાગાદિથી જીતાયા નથી તો સર્વ તીર્થકરો અજીત કેમ ન કહેવાય ?” ભગવાન ગર્ભમાં આવ્યા પછી અક્ષક્રીડા (પાશક્રીડા)માં તેમના પિતા-જીતશત્રુ રાજા પ્રભુની માતા-વિજયાદેવોને જીતી શક્યા નથી તેથી ખીજા જીનેન્દ્રનું જ નામ અજીતનાથ બાણુવું. (૨) ૧૦૮ ॥

મૂલમ્—સુહૃદ્વસ્યસંભવો, તદ્વિદો બુધિ પદ્મસસ્ત
સંભવો ૩ । અભિનંદિજ્જિહ્વુરિઓ, હરીર્હિ હરિણા
સયા ગન્મે ॥ ૧૦૯ ॥

છાયા—શુભાડતિશયસંભવ-સ્તુતીયોબુધિપ્રચુરસસ્યસંભવતઃ ।
અભિનન્દ્યતે તુરીયો-હરિર્મિર્હરિણા સદા ગર્ભે ॥૧૦૯॥

બાવાર્થ—શુભ અતિશયવાળા હોવાથી ત્રીજા તીર્થકરનું નામ શ્રી સંભવનાથ, દરેક તીર્થકરો શુભ અતિશયયુક્ત હોય છે, તો ત્રીજા જીનેન્દ્રનું જ નામ શાથી કહેવાય ? સમાધાનમાં એટલું જ કે ત્રીજા જીનેન્દ્ર માતાના ગર્ભવાસમાં આવ્યા ત્યારથી પૃથ્વી ઉપર ઘણા ધન-ધાન્યનો સંભવ થયો માટે ત્રીજાનું નામ જન્મથી સંભવનાથ છે. (૩)તેમજ સર્વ ઈંદ્રો વડે વિનય પૂર્વક સ્તુતિ કરાયા તેથી ચોથા તીર્થકરનું નામ શ્રીઅલિનંદન, શંકા એ છે કે-દરેક તીર્થકરોને સર્વ ઈંદ્રો નમસ્કારપૂર્વક સ્તવે છે, તો અલિનંદન, એ નામ વિશેષ કહેવાય નહીં, સમાધાનમાં ભગવાન ગર્ભમાં આવ્યા છતાં હંમેશાં ઈંદ્ર તેમની સ્તુતિ કરે છે, માટે ચોથા તીર્થકરનું વિશેષ નામ અલિનંદન બાણુવું-(૪) ૧૦૯ ॥

૫

૬૬

મૂલમ્—સયમવિ સુહમઇભાવા, અંવાઇવિવાયભંગઓ સુમઈ ૫
 અમલત્તા પઝમપહો, પઝમપહાઅંકસિજ્જ ઢોહલઓદ્ ॥૧૧૦
 છાયા—સ્વયમપિ સુમતેર્ભાવા—દમ્બા યા વિવાદમજ્જતઃસુમતિઃ ।
 અમલત્તવાત્પઞ્નપ્રમઃ, પઞ્નપ્રમાડક્કશય્યા દોહદતઃ ॥૧૧૦॥

ભાવાર્થ—પોતાની મેળે પણ શુભમતિ-બુદ્ધિને સદ્ભાવ હોવાથી સામાન્ય ભાવે સુમતિનાથ નામ બ્રહ્મવું અને વિશેષથી પોતાની માતા સંબંધી વિવાદનો લંગ કરવાને લીધે પાંચમા તીર્થંકરનું નામ સુમતિનાથ બ્રહ્મવું (૫) પઞ્નની પેઠે નિર્મલ હોવાથી છઠ્ઠા જનવરનું નામ પઞ્નપ્રભ બ્રહ્મવું વિશેષથી પ્રભુના શરીરની કાંતિ પઞ્ન સમાન લાલ હોવાથી:પઞ્નનું લંછન હોવાથી અને જનવર ગર્ભ માં આઠ્યા ત્યારે તેમની માતાને પઞ્નની શય્યાનો દોહલો થવાથી તેમજ તે દોહલો ઈંદ્રે પૂર્ણ કરવાથી છઠ્ઠા તીર્થંકરનું નામ પઞ્નપ્રભ બ્રહ્મવું.

મૂલમ્—સુહપાસો અ સુપાસો, ગમ્મે માઝ્ઙ તણુમુપાસત્તા ૭ ।
 સિઅલેસો ચંદપહો, સસિપહજ્જયપાણઢોહલઓઠ ॥૧૧૧
 છાયા—શુભપાર્શ્વશુપાર્શ્વો—ગર્ભેમાતુસ્તનોઃ સુપાર્શ્વત્વાત્ ।૭
 સિતલેશ્યશ્ચન્દ્રપ્રમઃ, શશિપ્રમધ્વજપાનદોહદતઃઠ ॥૧૧૧

ભાવાર્થ—સુંદર પાર્શ્વ-એટલે ઉત્તમ પ્રકારનાં પડખાં હોવાથી સુપાર્શ્વપ્રભુનામ બ્રહ્મવું વિશેષપણે પ્રભુ માતાના ગર્ભમાં આવે છે તે માતાના પાર્શ્વ ભાગના અવયવ બહુ સુશોભિત થવાથી સાતમા તીર્થંકરનું નામ સુપાર્શ્વનાથ બ્રહ્મવું (૭) સિતલેશ્યાવામાં હોવાથી ચંદ્રપ્રમ છે. અને

૬૭

વિશેષથી ચંદ્રના સરખી શરીરની કાંતિ હોવાથી ચંદ્રનું લાંછન હોવાથી અને માતાને ચંદ્રપાન કરવાનો દોહડો ત્રાથી આક્રમા જીનેંદ્રનું નામ ચંદ્રપ્રભ જાણવું (૮) ॥ ૧૧૧ ॥

મૂલમ્—સુહકિરિઆણ સુવિહો, સયં પિ જળણી વિ ગઙ્ઘકા-
લમ્મિ ૧૧ જયતાવહરો સિયલો, અંવા કરફાસસમિ
અપિહદાહો ॥ ૧૧૨ ॥

છાયા—શુભક્રિયયા સુવિધિઃ, સ્વયમપિ જનન્યપિ ગર્ભકાલે ।

જગત્તાપહરઃશીતલો—ડમ્બાકરસ્પર્શશમિતપિતૃદાહઃ । ૧૧૨

ભાવાર્થ—પ્રભુ પોતેપણુ શુભક્રિયા કરે છે માટે તેમનું નામ સામાન્ય પણે સુવિધિનાથ જાણવું, તેમજ ગર્ભ સમયે તેમની માતા પણુ શુભ ક્રિયા કરવામાં વિશેષભાવ વાળી થઈ તેથીજ નવમાતીર્થકરતું નામ વિશેષપણે સુવિધિનાથ જાણવું ॥ ૯ ॥ તેમજ જગતના સર્વ જીવોનો ત્રિવિધતાપ આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિરૂપ સર્વ તાપને દૂર કરવાથી શ્રોશીતળનાથ નામ થયું અને ગર્ભ સમયે પોતાની માતા-નંદાના હસ્તના સ્પર્શથી પિતાનો દાહજ્વર શાંત થયો તેથી દશમા જીનવરતું નામ વિશેષ પણે શીત-લનાથ જાણવું ॥ ૧૦ ॥ ॥ ૧૧૨ ॥

મૂલમ્—સેયકરો સિજ્જંસો, જળણીણ દેવિસિજ્જઅક્કમળા

૧૧૧ સુરહરિવસુહિં પુજ્જો, પિહસમનામેણ વસુપુજ્જો ૧૨

છાપા—શ્રેયસ્કરઃ શ્રેયાંસો—જનન્યા દેવીશય્યાડક્રમળાત્ ૧૧૧

સુરહરિવસુભિઃપૂજ્યઃ, પિતૃસમનામ્ના વાસુપૂજ્યઃ ૧૨ ॥ ૧૧૩ ॥

૬૮

ભાવાર્થ—જગત્ જનોનું કલ્યાણ કરવાથી શ્રેયાંસ નામ થયું અને તેમની માતાએ ગર્ભના પ્રભાવથી દેવીએ અધિષ્ઠિત શર્યાનું આક્રમણ કર્યું વળી તે સર્વને કલ્યાણ કરી સુખકારી થયું તે ઉપરથી વિશેષ શ્રીશ્રેયાંસ નામ જાણવું (૧૧) સુર દેવ હરી ઈંદ્ર અને વસુ નામના દેવ વિશેષ એ સર્વને પૂજ્ય હોવાથી વાસુપૂજ્ય નામ જાણવું તેમજ તેમના પિતા વસુપૂજ્યના સમાન નામ ઉપરથી વિશેષ નામ વાસુપૂજ્ય જાણવું (૧૨) ॥ ૧૧૩ ॥

મૂલમ્—વિમલો દુહા ગયમલો, ગર્ભે માયાવિ વિમલબુદ્ધિતણુ
૧૩ । નાણાઈઅણંતત્તા, ણંતો ણંતમણિદામસુમિણાઓ
૧૪ ॥ ૧૧૪ ॥ [ગીતિ:]

છાયા—વિમલોદ્ધિધા ગતમલો—ગર્ભેમાતાડપિવિમલબુદ્ધિતનુઃ ।
જ્ઞાનાધાનન્ત્યત્વા—દનન્તોડનન્તમણિદામસ્વપ્નતઃ ॥૧૧૪॥

ભાવાર્થ—ખાહ્ય—શરીર સંબંધી અને આભ્યંતર એટલે મનસંબંધી કામ ક્રોધાદિક સર્વ મળના વિશેષ પ્રકારે નાશ થવાથી સામાન્ય નામ વિમલનાથ જાણવું અને લગવાનુ પોતે ગર્ભસ્થાનમાં આવ્યા તે સમયે માતાની બુદ્ધિ અને શરીર બંને નિર્મલ થવાથી વિશેષ પણે વિમલનાથ અભિધાન જાણવું. (૧૩) જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રના અનંતપણુને લીધે પ્રભુનું નામ શ્રી અનંતનાથ જાણવું. વિશેષ પણે ગર્ભ સમયે પોતાની માતાએ અનંત—એટલે મહોટા પ્રમાણવાળી મણિ—રત્નોની માળા સ્વપ્નમાં જોઈ તેથી તેમનું નામ અનંતનાથ રાખવામાં આવ્યું છે. (૧૪) ॥ ૧૧૪ ॥

६८

मूलम्—धम्मसहावा धम्मो, गब्भे मायावि धम्मिआ अहिअं
११५। संति करणाउ संती, देसे असिवो समकरणा।१६।

छाया—धर्मस्वभावाद्दर्मे—गर्भे माताऽपि धार्मिकाऽधिकम्।१६।
शान्तिकरणाच्छान्ति—देशेऽशिवोपशमकरणात् (१६) ॥११५॥

भावार्थ—सामान्यथी लुवनरने। धार्मिक स्वभाव
होवाथी धर्मनाथ नाम लक्षणं अने विशेषपण्णथी लुनेंद्र
लगवान् गर्भमां आवे छते तेमनी माता धर्मकार्यमां
अधिकाधिक प्रीतिवाणां थयां माटे तेनुं नाम श्री धर्मनाथ
लक्षणं. [१५] वणी सोणमा तीर्थंकरनुं नाम सर्वत्र शान्ति
अटले सर्व उपद्रव हर करवाथी श्री शान्तिनाथ लक्षणं.
तेमन् गर्भ समये देशनी अंदर मारो—महाभारी विगेरे
दरेकविधेनो हर थवाथी विशेषपण्णे सोणमा तीर्थंकरनुं नाम
श्री शान्तिनाथ लक्षणं. (१६) ११५ ॥

मूलम्—कुंथु त्ति महीइ ठिओ, भूमिठिअरयणथुभसुविणाओ
११७। वंसाइवुट्टिकरणा, अरो महारयणअरसुविणा।१८।

छाया—कुन्थुरितिमह्यां स्थितो—भूमिस्थितरत्नस्तूपस्वप्नात् ।
वंशादिवृद्धिकरणा—दरो महारत्नाकरस्वप्नात् ॥११६॥

भावार्थ—कुंथु अटले पृथ्वी उपर सद्धर्म विस्तारवा
माटे स्थिति करता होवाथी कुंथुनाथ अे नाम सामान्यपण्णे
लक्षणं अने विशेषपण्णे गर्भ समये तेमनी माताने पृथ्वी
पर रडेला रत्न स्तूप (चैत्य)नुं स्वप्न आववाथी श्री कुंथुनाथ

૭૭

નામ બાણવું. (૧૭) તેમજ-વંશ અને સુમૃદ્ધિ વિગેરેની વિશેષ વૃદ્ધિ કરવાથી અઢારમા પ્રભુનું નામ અરનાથ બાણવું અને વિશેષપણે પ્રભુ ગર્ભમાં આઠ્યા તે સમયે તેમની માતાએ સ્વપ્નમાં મહારત્નાકર જોયો તેથી શ્રી અરનાથ નામ બાણવું (૧૮) ॥ ૧૧૧ ॥

મૂલમ્—મોહાઈમલ્લજયા, મહ્લી વરમલ્લસિજ્જહોહ્લઓ ૧૯
મુનિસુવ્વઓ જહત્થા—મિહો તહંવાવિ તારિસાગઘ્મે ૨૦
॥ ૧૧૭ ॥

છાયા—મોહાદિમલ્લજયા—ન્મલ્લિર્વરમાલ્યશચ્યાદોહ્લતઃ ।

મુનિસુવ્રતોયથાર્યાઽમિઘ-સ્તથાઘ્વાઽપિ તાદૃશાગર્ભે ॥૧૧૭

ભાવાર્થ—મોહાદિક મલ્લોને જીવવાથી મલ્લિનાથ નામ બાણવું અને વિશેષથી મલ્લિજીવનવર માતાના ગર્ભમાં આઠ્યા તે સમયે તેમની માતાને ઉત્તમ પ્રકારનાં માલતીનાં પુષ્પોની શચ્યાનો ઢોહલો-મનોરથ પ્રગટ થવાથી ઓગણીશમા જીનેદ્રનું નામ શ્રી મલ્લિનાથ બાણવું. (૧૯) મુનિ સંબંધી ઉત્તમ પ્રકારનાં વ્રત ધારણ કરવાથી મુનિસુવ્રત એ નામ યથાર્થ—એટલે સાર્થક નામ થયું અને વિશેષથી જ્યારે જીવનવર ગર્ભમાં આઠ્યા ત્યારે તેમની માતા પણુ તેવા પ્રકારનાં ઉત્તમ વ્રતોમાં રૂચિવાળાં થયાં તેથી વીશમા જીવનવરનું નામ શ્રી મુનિસુવ્રત બાણવું. (૨૦) ॥ ૧૧૭ ॥

મૂલમ્—રાગાઈનામ્ણેજં, ગઘ્મે પુરરોહિનામણાહ નમી ૨૧ ।
દુરિઅતરુચક્કનેમી, રિઢ્ઢમણી નેમિસુવિણાઓ ॥૨૨॥૧૧૮॥

૭૧

છાયા—રાગાદિનામનેન, ગર્ભે પુરરોધિનામનાન્નમિઃ ।

દુરિતતરુચક્રનેમી—રિષ્ટમર્ણિર્નેમિસ્વપ્નતઃ ૨૨ ॥ ૧૧૮ ॥

ભાવાર્થ—રાગદ્વેષ રૂપ શત્રુઓને નમાવવાથી [વશ કરવાથી] નમિ નામ બ્રહ્મણું, વિશેષપણે પ્રભુ ગર્ભાશયમાં આવ્યા ત્યારે નગરનો રોષ કરનાર (રોકનાર) શત્રુભૂત અન્ય રાબાઓ પ્રભુની માતાને કિલ્લા ઉપર ફરતાં બેઠાં ભયપામીને નાશી ગયા તેથી એકવિશમા તીર્થકરનું નામ નમિનાથ બ્રહ્મણું, તેમજ ભવાંતરમાં પરિભ્રમણ કરાવનાર પાપરૂપ વૃક્ષોનો નાશ કરવામાં ચક્રધારાસમાન હોવાથી નેમિનાથ એ નામ સામાન્યથી બ્રહ્મણું અને વિશેષથી ભગવાન્ ગર્ભમાં આવ્યા ત્યારે શિવાદેવી માતાએ સ્વપ્નમાં રિષ્ટરત્નમય નેમિ (ચક્ર ધારા) દેખવાથી સ્વપ્નાનુસારે બાવીશમા તીર્થકર રિષ્ટનેમિ અથવા અરિષ્ટ—અમંગલનો નાશ કરવાથી અરિષ્ટનેમિનાથ બ્રહ્મણું. ૨૨ ॥ ૧૧૮ ॥

મુલમ્—ભાવાળ પાસળેળં, નિસિજળળોસપ્પપાસળા પાસો ।

નાળાઇધળળકુલાઈળળ, વર્દળળો વર્દળળમાળળો ય ૨૪ ॥ ૧૧૯ ॥

છાયા—ભાવાનાં ઢર્શનેન, નિશિ જનની સર્પઢર્શનાત્પાર્શ્વઃ ।

જ્ઞાનાદિ ઢનકુલાદીનાં, વર્દળળો વર્દળળમાળળશ્ચ ॥ ૧૧૯ ॥

ભાવ ઠર્થ—સર્વ સંસારમાં રહેલા પદાર્થોને જ્ઞાનઢ્વારા પ્રત્યક્ષપણે જોવાથી શ્રી પાર્શ્વનાથ નામ બ્રહ્મણું. વિશેષથી પ્રભુ ગર્ભમાં આવ્યા ત્યારે રાત્રિમાં વામાદેવીએ પોતાની શય્યા પાસે જતો સર્પ જોયો તેથી તેવીશમા તીર્થકરનું નામ શ્રીપાર્શ્વનાથ એ નામ યથાર્થ થયું છે. તેમજ જ્ઞાન, ઢર્શન, આરિત્ર,

૭૨

વીર્ય, ઉપયોગ અને તપની વૃદ્ધિ કરવાથી સામાન્યથી વર્ધમાન નામ જાણવું. વળી વિશેષથી ભગવાન ગર્ભમાં આઠ્યા ત્યારથી સિદ્ધાર્થ રાજના ઘરમાં ધન, ધાન્ય, સુવર્ણ અને કુલ વિગેરેની વૃદ્ધિ થવા લાગી. અને ઠેટલાક દેશોમાં જય વિજય મેળવ્યો તેથી ચોવીશમા તીર્થકરનુ નામ શ્રી વર્ધમાન સ્વામી જાણવું (૨૪) ॥ ૧૧૯ ॥

હવે “વીર” એ નામની અપેક્ષાએ સામાન્ય વિશેષ અર્થ કહે છે.

મૂલમ—અહવા ભવારિજયા, વીરો દુષ્ટસુરવામનીકરણા ૨૪ ।

સામન્નવિસેસેર્હિ, કમેણ નામત્થદારદુગં ॥ ૧૨૦ ॥

છાયા—અથવા ભવારિજયા—દ્વીરોદુષ્ટસુરવામનીકરણાત્ ।

સામાન્યવિશેષાભ્યાં, ક્રમેણ નામાર્થદ્વારદ્વિકમ્ ॥ ૧૨૦ ॥

ભાવાર્થ—અથવા ભવારિ—ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, કામ, રાગ અને દ્રેષ વિગેરે અંતરંગ શત્રુઓનો વિજય કરવાથી વીર નામ સામાન્ય પણે જાણવું અને ખાધ્યાવસ્થામાં આમલકી ફીડા કરતાં દુષ્ટ દેવતાએ પ્રભુને ભય પમાડવા માટે તેમને ઉપાડીને સાતતાડ સમાન ભયકર રૂપ કયું ત્યારખાદ પ્રભુએ તે દેવની દુષ્ટતા જોઈ તેને એક મુદ્ધિ મારીને તેનું વામન સ્વરૂપ કર્યું. પછી તે દેવે પ્રભુની આજળ ક્ષમા માગી, એ પ્રમાણે પ્રભુનું પરાક્રમ જોઈ ઈંદ્રે ભગવાનનું નામ મહાવીર (વીર) પાડ્યું તેથી તેમનું નામ વીર એ પ્રમાણે બીજું પ્રસિદ્ધ થયું. સામાન્યઅર્થની અપેક્ષાએ (૪૦) દ્વાર અને વિશેષઅર્થની અપેક્ષાએ (૪૧)નું દ્વાર કહ્યું.

७३

७३
 ७३
 ७३
 ७३
 ७३

७३
 ७३
 ७३
 ७३
 ७३

मूलम्—गो १ गय २ हय ३ कवि ४ कुंचा ५, रत्तपउमर्द
 सत्थिया ७ ससी ८ मयरो । ९ सिरिवच्छ १० खग्गि
 ११ महिसा १२, वराह १३ सेणा अ १४ वज्जच १५
 ॥ १२१ ॥ हरिणो १६ छगलो १७ नंदा-वत्त १८,
 कलस १९ कुम्भ २० नीलउप्पलया २१ । संख २२
 फणीसर २३ सीहा २४, जिणोरुठिअरोमलञ्छणया १२२

छाया—गोगजहयकपिक्रौश्रा-रत्तपन्नस्वस्तिकौशशीमकरः ।

श्रीवत्सखद्धिमहिषा-वराहःसेनश्चवज्रञ्च ॥ १२१ ॥

हरिणः छागोनन्द्यावर्तः, कलशकूर्मनीलोत्पलानि ।

शंखफणीश्वरसिंहा-जिनोरुस्थितरोमलाञ्छनानि ॥१२२

भा.वार्थ—प्रथम श्री ऋषभदेवने वृषभनुं लांछन

(१) श्री अञ्जतनाथने हस्ती-डाथी (२) श्री सलवनाथने
 अश्व-घोडा (३) श्री अबिनन्दनने वानर (४) सुमतिनाथने
 कौय-सारस पक्षी (५) श्री पद्मप्रभुने दावकभल (६)
 श्री सुपा^२र्वनाथने स्वस्तिक-साथीओ (७) श्री यंद्र प्रभुने
 शशा-यंद्र (८) श्री सुविधिनाथने भकर-मघर (९)
 श्री शीतलनाथने श्रीवत्स (१०) श्री श्रेयांसनाथने भङ्गी
 (गे'डा) ११, पारमा श्री वासुपूज्यने मडिष-पाडा (१२)
 श्री विमलनाथने वराह-डुक्कर (१३) श्री अनंतनाथने
 सेन-सिंयाणो (१४) श्री धर्मनाथने वज्रनुं लांछन (१५)
 श्री शांतिनाथने हरिणु-मृग (१६) श्री कुंथुनाथने छाग-
 अज-भकर (१७) श्री अरनाथने नंदावर्त-साथीयो-नंदावर्त

૭૪

(૧૮) શ્રી મહિનાથને કલશ-કુંભ (૧૯) શ્રી મુનિમુવત
સ્વામીને કચ્છપ-કાચળો (૨૦) શ્રી નમિનાથને નીલ કમલ
(૨૧) શ્રી નેમિનાથને શંખ (૨૨) શ્રીપાર્શ્વનાથને
કૃષ્ણીવર-નાગેન્દ્ર-સર્પ (૨૩) શ્રી વર્ધમાનસ્વામીને સિંહ
(૨૪) આ ચોવીશ લાંછન ચોવીશ જીનેન્દ્રોના ઉ૩-સાથળના
ભાગમાં રહેલાં જણવાં. ॥૧૨૧-૧૨૨॥ આ પ્રમાણે (૪૨)
મું. દ્વાર સંપૂર્ણ.

હવે કૃષ્ણાનાં કારણ અને કૃષ્ણા જણાવે છે.

મૂલમ્—ઇગ ૧ પળ ૨ નવ ૩ ય સુપાસે, પાસે ફળતિન્નિ ૧
સગ ૨ ઇગાર ૩ કમા । ફણિસિજ્જાસુવિળાઓ ૧, ફ-
ણિદંભન્તીઈ ૨ નન્નેસુ ॥ ૧૨૩ ॥

છાયા—एक पञ्च नव च सुपार्श्वे, पार्श्वे फणास्त्रयः सप्तैकादशक्रमात् ।
फणीन्द्रशय्या स्वप्नात्, फणीन्द्र भक्त्या नान्येषु ॥ १२३ ॥

ભાવાર્થ—સાતમા શ્રીસુપાર્શ્વનાથપ્રભુના મસ્તક
ઉપર છત્રરૂપે એક, પાંચ અને નવ કૃષ્ણાઓ હોય છે.
તેમ જ તેવીશમા શ્રીપાર્શ્વનાથપ્રભુના મસ્તકઉપર અનુક્રમે
ત્રણ, સાત અને અગીયાર કૃષ્ણાઓ હોય છે. તેનું
કારણ એ છે કે—સુપાર્શ્વનાથ ભગવાન્ ગર્ભમાં આવ્યા ત્યારે
તેમની માતાએ સ્વપ્નમાં એક, પાંચ અને સાત કૃષ્ણાથી યુક્ત
નાગશય્યાઉપર સુતેલા પોતાના શરીરને જોયું. તે જ પ્રમાણે
શ્રીહેમચંદ્રાચાર્યજી સુપાર્શ્વનાથચરિત્રમાં જણાવે છે કે—

सप्तमेकफणे पञ्च-फणे नवफणेऽपि च ।

नागतल्पे ददर्श स्वं, देवी गर्भे प्रवर्द्धिनि ॥ १ ॥

૭૫

પૃથ્વ્યા દેવ્યાસ્તદા સ્વપ્ને, દૃષ્ટં તાદૃગ્મહોરગમ્ ।

શક્રો વિચક્રે ભગવન્મૂર્ધ્નિછત્રમિવાઽપરમ્ ॥ ૨ ॥

તદાદિચાઽમૂત્સમવસરણેષ્વપરેષ્વપિ ।

નાગ પક્ષ્મણઃ પશ્ચ્ચમણોનવક્ષ્મણોઽથ વા ॥ ૩ ॥

અર્થ—શ્રીસુપાર્શ્વનાથ પૃથ્વી માતાના ગર્ભમાં વૃદ્ધિ પામ્યે છત્રે પૃથ્વી માતા સ્વપ્નમાં એક ક્ષણ, પાંચ ક્ષણ, નવ ક્ષણવાળી નાગશય્યામાં સુષ્પે પોઢેલા પોતાને જીવે છે તેમજ મહાન્ સર્પને પડખામાં રમતો જીવે છે તેમજ પ્રભુએ વ્રત લીધું ત્યારથી તેમજ કૈવલી થયા ત્યારથી આરંભીને પ્રભુના મસ્તક ઉપર છત્ર સમાન શકં-ઇન્દ્ર ક્ષણાઓ ધારણ કરતો હતો. વળી સમ વસરણમાં અને અન્ય સમયમાં પણ તેવી જ રીતે અનુક્રમે એક ક્ષણ, પાંચ ક્ષણ, અને નવ ક્ષણવાળું છત્ર ધારણ કરતો હતો. તેમજ તેવીશમા શ્રીપાર્શ્વનાથના મસ્તક ઉપર ધરણેન્દ્ર નાગરાજ પૂર્વ કરેલા ઉપકારનું સ્મરણ કરતો-છત્રો બહુ ભક્તિ પૂર્વક ત્રણ, સાત અને અગીયારક્ષણા રૂપછત્રને નિરંતર ધારણ કરે છે. બીજા બાવીશ તીર્થકરોને છત્રરૂપ ક્ષણાઓ હોતિ નથી. ॥૧૨૩॥ સ્થાનક (૪૩) મું સમાપ્ત.

હવે સર્વતીર્થકરોનાંલક્ષણ તથા ગૃહાવાસમાં જ્ઞાન કહે છે.

મૂલમ—અદૃત્તરો સહસ્સો, સર્વેસિં લવચ્ચળાઈં દેહેસુ ।

મઙ્ગુઅઓહિ તિ નાણા, જાવ ગિહે પચ્છિમભવાઓ ॥ ૧૨૪

છાયા—અદૃત્તર સહસ્રં, સર્વેષાં લક્ષણાનિ દેહેષુ ।

મતિશ્રુતાવધિ જ્ઞાનત્રયં, યાવદ્ગૃહે પશ્ચિમભવાત્ ॥ ૧૨૪ ॥

ભાવાર્થ—સર્વતીર્થકરોના શરીરમાં એકહબર અને આઠ લક્ષણ હોય છે તે બાહ્યલક્ષણ બાહ્યવાં

૭૬

અભ્યંતર લક્ષણો અનંત હોય છે. વળી છેલ્લા દેવ ભવથી આરંભી સર્વજ્ઞનેંદ્રો જ્યાંસુધી ગૃહસ્થાવાસમાં રહે છે ત્યાં સુધી તેમને નિતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન એ ત્રણ જ્ઞાન હોય છે. જીવવરના લક્ષણરૂપ યુમાલીશમુ' સ્થાનક અને ગૃહાવાસમાં રહેલા જ્ઞનેંદ્રો મત્યાદિજ્ઞાનરૂપ પીસ્તાળીશમુ' સ્થાનક સંપૂર્ણ ૪૪-૪૫ ॥ ૧૨૪ ॥

હવે જ્ઞનેંદ્રોના શરીરના વર્ણ કહે છે.

મૂલમ્—પમવસુપુજ્જ રત્તા, સસિસુવિહી સેઅ નેમિમુણિ કાલા

મહી પાસોનોલા, કણયનિહા સોલ સેસજિણા ॥૧૨૫॥

છાયા—પન્નવાસુપૂજ્યૌ રક્તૌ, શશિસુવિધીશ્વેતૌનેમિમુનીકાલૌ

મહ્લિપાર્શ્વૌનીલૌ, કનકનિભાઃષોડશશેષજિનાઃ ॥૧૨૬॥

ભાવાર્થ—પન્નપ્રભુ અને વાસુપૂજ્ય એ બંને જીવવરે રક્તવર્ણશરીરને ધારણ કરે છે, ચંદ્રપ્રભુ તથા સુવિધિનાથ એ બંનેને શ્વેતવર્ણ છે શ્રીનેમિનાથ તથા શ્રી મુનિસુવ્રત એ બંનેનાં સ્વરૂપ કૃષ્ણવર્ણ છે. મહ્લિનાથ તથા શ્રીપાર્શ્વનાથનાં સ્વરૂપ નીલવર્ણ છે તેમજ બાકીના શ્રી ઋષભદેવ, શ્રી અજીતનાથ, સંભવનાથ, અભિનંદન, સુમતિનાથ, સુપાર્શ્વનાથ, શ્રીશીતલનાથ, શ્રેયાંસનાથ, વિમલનાથ, અનંતનાથ, ધર્મનાથ, શ્રીશાંતિનાથ, કુંથુનાથ, અરનાથ, નમિનાથ અને શ્રીવર્ધ્માનસ્વામી એ સોળનાં સ્વરૂપ સુવર્ણ સમાન છે. ॥૧૨૫॥ આ ચોવીશ જીવવરના સ્વરૂપ વર્ણન નામે (૪૬)મું સ્થાનક સમાપ્ત.

હવે જીવવરોના તેમ જ ગણધરાદિ માંડલિક પર્યંત ઉત્તમપુરૂષોના અને દેવોના રૂપનું વર્ણન કરે છે.

૭૭

મૂલમ્—સધ્વસુરા જઈ રૂવં, અંગુઠપમાણયં વિહવિજ્ઞા ।

જિણપાર્યંગુઠં પૈ ૧, ન સોહૃતં જર્હિગાલો ॥ ૧૨૬ ॥

ગણહરઆહારઅણુત્તરા ય, જાવ વણચક્કિવાસુવલા ।

મંડલિયા જા હીણા, છઠ્ઠાણગયા ભવે સેસા ॥ ૧૨૭ ॥

છાયા—સર્વસુરા યદિ રૂપ,—મઙ્ગુઠપમાણકં વિકુવેયુઃ ।

જિનપાદાઙ્ગુઠં પ્રતિ, ન શોભતે તદ્યથાઽઙ્ગારઃ ॥ ૧૨૬ ॥

ગણધરાઽહારકાઽનુત્તરાશ્ચ, યાવદ્વચન્તરચક્કિવાસુવલાઃ ।

માણ્ડલિકા યાવત્ક્રમેણહીના; ષટ્સ્થાનગતાભવેયુઃશૈષાઃ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ દેવો એકઠા થઈ સર્વ રૂપના પરમાણુ-
ઓને એકત્રિત કરી અંગુઠમાત્ર પ્રમાણમાં વિકુવે તે
પણ તે રૂપ શ્રીભનેંદ્રના પગના અંગુઠ (અંગુઠા) ની
આગળ અંગારાની માફક શોભતું નથી. અર્થાત તે રૂપ
ભગવાનના રૂપની આગળ નિસ્તેજઅંગારાની માફક
દેખાય છે. જેમ કે ભનેંદ્રોના સ્વરૂપથી ગણધરોનું રૂપ
ધણું હીન—ઓછું હોય છે. તેમનાથી ચતુર્દશપૂર્વધરોએ
વિકુવેલું આહારકશરીર હીન હોય છે. તેનાથી અનુત્તર
વિમાનવાસી દેવોનું રૂપ ઓછું હોય છે. તેમનાથી નવ-
ત્રૈવેયક દેવોનું નવમા આદિથી ઉત્ક્રમ વડે હીન હોય છે.
તેમનાથી આરકદપવાસી દેવોનું સ્વરૂપ ઉત્ક્રમથી હીન હોય
છે. તેમનાથી ભ્યૈતિષ્ક દેવો રૂપથી ઉતરતા હોય છે. તેમનાથી
ભવનપતિદેવોનું સ્વરૂપ હીન હોય છે. તેમનાથી વ્યંતર
દેવોનું સ્વરૂપ હીન હોય છે. તેમનાથી ચકવર્તિરાજઓનું રૂપ

૭૮

ઉતરતું હોય છે. તેમનાથી વાસુદેવોનું રૂપ ઉતરતું હોય છે. તેમનાથી બલભદ્ર અને તેમનાથી માંડલિક રાજ્યોનું સ્વરૂપ હીન હોય છે. એ પ્રમાણે જીનેન્દ્રથી આરંભી માંડલિક સુધીના ઉત્તમ પુરૂષોનું સ્વરૂપ અનુક્રમે હીન બાણુવું બાકીના લોકો છ સ્થાનકને પ્રાપ્ત થયેલા—અપેક્ષાએ ન્યુનાધિકરૂપ વાળા હોય છે. ॥૧૨૬-૧૨૭॥ જીનેન્દ્રના રૂપ વર્ણન નામે સુડતાળીશમું સ્થાનક (૪૭) સમાપ્ત

હવે જીનેન્દ્રતુ બલ વર્ણન કરે છે.

મૂલમ્—નિર્વર્ણિ બલા વલિણો, કોઢિસિલુક્ષેવસત્તિણો
 હરિણો તદ્દુગુણબલા ચક્કો, જિણા અપરિમિતબલા સઘ્વે ॥
 હરિસંસયછેયત્થં, વીરેણં પર્યાહિં વલં નિયયં ।
 મેરુગિરિકંપણેણં, હેહઅભાવા ન સેસેહિં ॥ ૧૨૯ ॥

છાયા—નૃપતિભ્યો વલાવલિનઃ, કોટિશિલોત્ક્ષેપશક્તયોહરયઃ।
 તદ્દ્વિગુણવલાશ્ચક્રિણો-જિના અપરિમિતબલાઃ સર્વે॥ ૧૨૮
 હરિસંસયચ્છેદાર્થં, વીરેણ પ્રકટિતં વલં નિજકમ્ ।
 મેરુગિરિકમ્પનેન, હેત્વભાવાન્નશેષૈઃ ॥ ૧૨૯ ॥

ભાવાર્થ—રાજ્યોથી બલભદ્રોનું બલ ઘણું અધિક હોય છે. તેમજ કોટિશિલા (કરોડ માણસોથી પણ ચલાયમાન ન થાય) તેવી કોટિશિલાને ઉપાડવાની શક્તિ વાળા વાસુદેવો હોય છે. તેમનાથી દ્વિગુણુશક્તિવાળા ચક્રવર્તિ રાજ્યો હોય છે. અને તેઓથી સર્વ જીનેન્દ્રો અપરિમિત બળ વાળા હોય છે, અર્થાત્ જેમના બળનું પ્રમાણુ થઈ શકતું નથી.

૭૯

વળી ઈ દ્રોના સંશયને છેદવા માટે શ્રીવીરપ્રભુએ મેરૂ
ગિરિને કંપાવવા વડે પોતાનું બલ પ્રગટ કર્યું હતું. અન્ય
જીનેશ્વરોએ કારણ નહીં હોવાથી પ્રગટ કર્યું નથી ॥૧૩૦॥
જીનબલ વર્ણન નામે અડતાળીશમું સ્થાનક સમાપ્ત.

હવે ઉત્તેષાંગુલ અને આત્માંગુલ વડે જીનેદ્રોતું
દેહપ્રમાણ કહે છે.

મૂલમ્—પળધણુસય ? પન્નદ્દસુ ૮, દસ પળમુ, ૫ પળ દ્દસુ અ ૮
ધણુહહાળી, નવકર ૨૩ સત્તુસ્સેહો ૨૪, આયંગુલવીસ-
સય સબ્બે ૨૪ ॥૧૩૦॥ ઉત્તેષાંગુલ દેહમાનં ૪૯-આન્માં
ગુલદેહમાનં ૬૦

હાયા—પચ્ચશતધનુઃ પચ્ચાશદદ્દસુ, દશપચ્ચસુ પચ્ચાષ્ટસુચ
ધનુર્હાનિઃ ।

નવકરસપ્પોત્તેષા—વાત્માઙ્ગુલાવશતિશતમિતાઃસર્વે ॥૧૩૦॥

લાવાર્થ—પ્રથમજીનવરશ્રીરૂપલદેવનું દેહપ્રમાણ
પાંચસો (૫૦૦) ધનુષ ત્યાર પછી અજીતનાથથી આરંભી
સુવિધિનાથ સુધી આઠ જીનેશ્વરોના દેહનું પ્રમાણ અનુક્રમે
પચાશ પચાશ ઓછું બાણવું. જેમકે—અજીતનાથનો દેહ
સાડાચારસો ધનુષ (૪૫૦) પ્રમાણ. સંભવનાથનો દેહ
ચારસો (૪૦૦) ધનુષ પ્રમાણ. શ્રી અભિનંદનનો દેહ સાડા-
ત્રણસો ધનુષ (૩૫૦) પ્રમાણ સુમતિનાથનો દેહ ત્રણસો
(૩૦૦) ધનુષ પ્રમાણ પન્નપ્રલનો દેહ અઠીસો (૨૫૦)
ધનુષ પ્રમાણ. સુપાર્શ્વનાથનો દેહ બસો (૨૦૦) ધનુષ
પ્રમાણ; ચંદ્રપ્રલનો દેહ દોઢસો (૧૫૦) ધનુષ
પ્રમાણ છે.

૮૦

સુવિધિનાથનો દેહ (૧૦૦) ધનુષ પ્રમાણ, ત્યાર બાદ પાંચ જીનેંદ્રોમાં દશ દશ ધનુષ પ્રમાણ ઝોછા ગણવા જેમકે શીતલનાથનો દેહ નેવુ (૬૦) ધનુષ પ્રમાણ, શ્રી શ્રેયાંસનાથનો દેહ એંશી (૮૦) ધનુષ પ્રમાણ શ્રીવાસુ પૂજ્યનો દેહ સીતેર (૭૦) ધનુષ પ્રમાણ, શ્રી વિમલનાથનો દેહ (૬૦) સાઠ ધનુષ પ્રમાણ શ્રી અનંતાનાથનો દેહ (૫૦) પચાસ ધનુષ પ્રમાણ ત્યાર બાદ આઠ જીનવરો માં પાંચ પાંચ ધનુષ ઝોછું જાણવું—જેમકે ધર્મનાથનો દેહ પીસ્તાળીશ (૪૫) ધનુષ પ્રમાણ, શાંતિનાથનો દેહ ચાળીશ (૪૦) ધનુષ પ્રમાણ, કુંથુનાથનો પાંતરીસ (૩૫) ધનુષ પ્રમાણ, અરનાથનો દેહ ત્રીશ (૩૦) ધનુષ પ્રમાણ શ્રી મલ્લિનાથનો દેહ પચીશ (૨૫) ધનુષ પ્રમાણ. મુનિ-સુવ્રતનો દેહ વિશ(૨૦) ધનુષ પ્રમાણ શ્રી નમિનાથનો દેહ પંદર (૧૫) ધનુષ પ્રમાણ, શ્રી નેમિનાથનો દેહ દશ (૧૦) ધનુષ પ્રમાણ; શ્રી પાર્શ્વનાથનો દેહ નવ હાથ પ્રમાણ જાણવો તેમજ શ્રી મહાવીરસ્વામીનો દેહ સાત હાથ પ્રમાણ ઉજ્જત જાણવો, આ સર્વ પ્રમાણ ઉત્સેધાંગુલથી જાણવું, અને આત્માંગુલના પ્રમાણથી સર્વે જીનેંદ્રો એક સો વીશ(૧૨૦)અંગુલના દેહવાળા હોય છે. ॥૧૨૯॥ ઉત્સેધાંગુલ અને આત્માંગુલદેહમાનનામે (૪૬-૫૦) સ્થાનકસમાપ્ત.

હવે પ્રમાણાંગુલથી જીનવરોના દેહનું માન કહે છે.

મૂલમ્—ચરધણુવારંસદુગં, ઉસહાયંગુલપમાણ અંગુલયં ।

તે ઉસહો વીસસયં, વારંગુલહાણિ જા સુવિહી ॥ ૧૩૧ ॥

૮૨

વીસંસદુર્ઘ્નુલહાણિ, જાઘ જંતો તયદ્દ જાઁ મેમીઃ ।
 સગવીસંસા પાસો, વિરિગવીસંસ પન્નાસા ॥ ૧૩૨ ॥
 [પ્રમાણાઙ્ગુલદેહમાનમ ॥ ૫૧ ॥]

છાયા—ચતુર્ધનુર્દ્વાદશાંશદ્વિક,—પૃષ્ઠમાર્ત્માંગુલં પ્રમાણાઙ્ગુલમ્ ।

તે ઋષભોવિંશતિશતં, દ્વાદશાઙ્ગુલહાનિર્યાવત્સુવિધિઃ ॥ ૧૩૨ ॥

વિંશત્યંશદ્વયાઙ્ગુલહાનિ—ર્યાવદનન્તં તદર્દ્ધં યાવન્નેમિઃ ।

સપ્તવિંશત્યંશાઃ પાર્શ્વો—વીર એકવિંશત્યંશાઃપચ્ચાશાઃ ॥ ૧૩૨ ॥

ભાવાર્થ—ઉત્સેધઅંગુલથી નિયમિત કરેલાં ચાર ધનુષ અને એકધનુષના બારભાગ કરીએ તેમાંથી જે ભાગ સહિત શ્રી કૃષ્ણદેવત્ત્વં આર્ત્માંગુલ થાય છે. અને પ્રમાણાંગુલ પણ તેજ ગણાય છે, પ્રથમ શ્રી કૃષ્ણદેવનો દેહ એકસોવીશપ્રમાણાંગુલ હોય છે, ત્યારબાદ અજીતનાથથી આરંભી સુવિધિનાથ સુધી આઠ જીનેદ્રોમાં બાર બાર અંગુલ ઓછા કરવા. જેમ કે શ્રીઅજીતનાથનો દેહ એકસો આઠ પ્રમાણાંગુલનો છે, સંભવનાથનો દેહ છન્નુ (૬૬) પ્રમાણાંગુલ, અભિનંદનનો દેહ ચૌરાશી (૮૪) પ્રમાણાંગુલનો છે. સુમતિનાથનો દેહ બીતેર (૭૨) પ્રમાણાંગુલનો છે. પદ્મપ્રભ સ્વામીનો દેહ સાઠ (૬૦) પ્રમાણાંગુલ, શ્રીસુપાર્શ્વનાથનો દેહ અઠતાળીશ (૪૮) પ્રમાણાંગુલ અંદ્રપ્રભનો દેહ છત્રીશ (૩૬) પ્રમાણાંગુલ, સુવિધિનાથનો દેહ ચૌવીશ (૨૪) પ્રમાણાંગુલ છે. ત્યારબાદ શીતલનાથથી આરંભી શ્રીઅનંતનાથ સુધી અંગુલના વીશાંશઅધિક

૮૨

ઝે અંગુલ હીન ગણવા અર્થાત્-શીતલનાથથી આરંભી અનંતનાથ સુધી ઝે પ્રમાણાંગુલ અને ઝેક પ્રમાણાંગુલના પચાંશ ભાગ કરવા તેમાંથી વિશઅંશ બાદ કરવા જેમકે શ્રી શીતલનાથનો દેહ ઝેકવિશ અંગુલ અને ઝેક પ્રમાણાંગુલના ત્રિશ અંશ પ્રમાણે છે, શ્રેયાંસનાથનો દેહ ઝેગણીશ (૧૯) અંગુલ અને દશ (૧૦) અંશ, શ્રી વાસુપૂજ્યનો દેહ સોળ અંગુલ (૧૬) અને ચાળીશ અંશ પ્રમાણ, વિમલનાથનો દેહ ચૌદ અંગુલ અને વિશ (૨૦) અંશ પ્રમાણ અનંત નાથનો દેહ બાર (૧૨) અંગુલ પ્રમાણનો છે, ત્યાર બાદ ધર્મનાથથી આરંભી શ્રી નેમિજીન સુધી તેતું અર્ધ-ઝેટલે ઝેક અંગુલ અને દશ અંશ દરેક જીનેંદ્રની અપેક્ષા ઝે ઝેાધું પ્રમાણ ગણવું જેમકે-શ્રી ધર્મનાથનો દેહ દશ (૧૦) અંગુલ અને ચાળીશ (૪૦)અંશ પ્રમાણ, શાંતિનાથનો દેહ નવ (૯) અંગુલ ત્રીશ (૩૦) અંશ પ્રમાણ કુંથુનાથનો દેહ આઠ (૮) અંગુલ અને વિશ (૨૦) અંશ પ્રમાણ શ્રી અરનાથનો દેહ સાત (૭) અંગુલ અને દશ (૧૦) અંશ પ્રમાણે. મલ્લિનાથનો દેહ છ (૬) અંગુલ પ્રમાણ મુનિસુવત નો દેહ ચાર (૪) અંગુલ અને ચાળીશ (૪૦) અંશ પ્રમાણ શ્રી નમિનાથનો દેહ ત્રણ (૩) અંગુલ અને ત્રીશ (૩૦) અંશ પ્રમાણ શ્રી નેમિનાથનો દેહ ઝે (૨) અંગુલ અને વીસ (૨૦) અંશ પ્રમાણનો છે. શ્રી પાર્શ્વનાથનો દેહ સત્તાવિશ અંશ પ્રમાણ છે. તેમ જ શ્રીમહાવીર સ્વામીનો દેહ ઝેક અંગુલના પચાશ અંશમાંથી ઝેકવિશ અંશ પ્રમાણનો છે. આ પચાશાંશ ચળ્દ શ્રીશીતલજીનેંદ્રથી

૮૩

લઈ શ્રી મહાવીર સ્વામી પર્યંત જાણવો. ॥ ૧૩૧-૧૩૨ ॥
પ્રમાણાંગુલ દેહ માન કહ્યું-સ્થાનક (૫૧) મું સંપૂર્ણ

હવે જીનેંદ્રોનો આહાર તથા વિવાહ કહે છે.

મૂલમ્—સર્વે સિમુળો અમયં, તો ઉત્તરકુરુફલે ગિહે ઉસહો ।
સેસા ઉ ઓયનાઈ, મુંજિસુ વિસિટ્ઠમાહારં ॥ ૧૩૩ ॥

સર્વેસિં વયગહણે, આહારો ઉગ્ગમાદ્પરિસુદ્ધો ।

મલ્લિનેમિં મુત્તં, તેસિ વિવાહો અ ભોગફલા ॥ ૧૩૪ ॥

છાયા—સર્વે શિશ્વોઽમૃતં, તત ઉત્તરકુરુફલૈર્ગૃહે ઋષભઃ ।

શેષાસ્તુ—ઓદનાદિ, બુબ્બુજિરે વિશિષ્ટમાહારમ્ ॥૧૩૩॥

સર્વેષાં વ્રતગ્રહણે, આહારઉદ્ગમાદિપરિશુદ્ધઃ ।

મલ્લિનેમિં મુક્ત્વા, તેષાં વિવાહશ્ચ ભોગ્યફલાત્ ॥૧૩૪॥

ભાવાર્થ—સર્વજીનવરો બાલ્યાવસ્થામાં દેવેંદ્રોએ પ્રભુના અંગુઠામાં સ્થાપન કરેલા અમૃતનો આહાર કરતા હતા, ત્યાર બાદ કૌમાર-યૌવન અવસ્થામાં શ્રીઋષભદેવ પ્રભુ દેવેંદ્રોએ ઉત્તર કુરુ ક્ષેત્રમાંથી આણીઆપેલ કલ્પવૃક્ષનાં મુન્દર ફળોનો આહાર કરતા હતા. બાકીના ત્રેવીશ તીર્થકરો ઓદન-ભાત આદિ મધુર આહાર લેતા હતા. વળી સર્વ જીનવરો વ્રત ગ્રહણ કર્યા પછી ઉદ્ભ્રમાદિક બેતાળીશદોષ રહિત-શુદ્ધઆહાર લેતા હતા, જીનવરોના આહાર સંબંધી બાવનમું સ્થાનક (૫૨) સમાપ્ત. શ્રી મહિનાથ અને નેમિનાથ બંને જીનેંદ્ર વિના બાકીના બાવીશ જીનેંદ્રોએ વિવાહ કર્યો હતો અને ભોગ્ય ફળના ઉદય હોવાથી તેમણે વિષય

८४

बोग्ग बोअव्या हता.१३३-१३४॥ त्रेपनमुं (५३)विवाह स्थानके
संपूर्ण-हवे लुनवरीना कुमार अवस्थाभां गृहवास काळनुं
मान कहे छे.

मुळम्--वीस १ द्वारस २ पनरस ३, सड्डुदुवालस ४ दसेव
५ सड्डुसगा ६ । पण ७ अड्डाइयलक्खा ८, पुब्बसइस-
पन्न ९ पणवीसं १० ॥ १३५ ॥ समलक्खा इगवीसं ११,
द्वार १२ पनर १३ सड्डु सत्त १४ सड्डुदुर्ग १५ । तो सह-
सा पणवीसा १६, पउणचउवीस १७ इगवीसं १८
॥ १३६ ॥ वाससयं मल्लिजिणे १९, पणसयरी २०
पंचवोस २१ तिन्नि सया २२ । वासाइँ तीस २३ तीसं
२४, कुमरत्तं अह निवइकालो ॥१३७॥

छाया--विंशत्यष्टादशपञ्चदश, सार्द्धद्वादश दर्शव सार्द्धसप्त ।
पञ्चार्द्धद्वयलक्षाणि, पूर्वसहस्रपञ्चाशत्पञ्चविंशतिः ॥१३५॥
समलक्षैकविंश-त्यष्टादशपञ्चदशसार्द्धसप्तसार्द्धद्विकम् ।
ततःसहस्रपञ्चविंशतिः, पादोनचतुर्विंशतिरेकविंशतिः॥१३६
वर्षशतं मल्लिजिने, पञ्चसप्ततिः पञ्चविंशतिस्त्रोणिशतानि ।
वर्षाणि त्रिंश-त्रिंशत्, कुमरत्वमथनृपतिकालः ॥१३७॥

लावार्थ--श्री ऋषलहेवनी कुमार अवस्था वीश लाभ
पूर्वनी, (१) श्री अलुतनाथ लगवाननी कुमार अवस्था
अक्षर (१८) लाभ पूर्वनी (२) श्री संभवनाथनो कुमार
काळ पंहर (१५) लाभ पूर्व (३) अमिनंदननो कुमार
काळ साडा भार (१२॥) लाभ पूर्व (४) सुभतिनाथनो कुमार

૮૫

કાલ દશ (૧૦) લાખ પૂર્વ (૫) ચક્રાચલનો કુમાર કાલ સાડા સાત (૭૫) લાખ પૂર્વ (૬) ક્ષુપાર્શ્વનાથનો કુમાર કાલ પાંચ (૫) લક્ષ પૂર્વ, (૭) ચંદ્ર પ્રથમ સ્વામીનો કુમાર કાલ અઢી (૨૫) લક્ષ પૂર્વ (૮) સુવિધિનાથનો પૂર્વ કાલ પચાસ (૫૦) હજાર પૂર્વ (૯) શીતલનાથનો કુમાર કાલ પચીસ (૨૫) હજાર પૂર્વ (૧૦) શ્રેયાંસનાથનો કુમાર કાલ એકવીસ (૨૧) લાખ વર્ષ (૧૧) શ્રી વાસુ પૂજ્યનો કુમાર કાલ અઢાર (૧૮) લાખ વર્ષ (૧૩) શ્રી વિમલનાથનો કુમાર કાલ પંદર (૧૫) લાખ વર્ષ (૧૩) શ્રી અનંતનાથનો કુમાર કાલ સાડા સાત (૭૫) લાખ વર્ષ (૧૪) ધર્મનાથનો કુમાર કાલ અઢી (૨૫) લાખ વર્ષ (૧૫) શ્રી શાંતિનાથનો કુમાર કાલ પચીસ (૨૫) હજાર વર્ષ (૧૬) શ્રી કુંથુનાથનો કુમાર કાલ પોણી ચૈત્રીશ [૨૩૫] હજાર વર્ષ (૧૭) શ્રી અરનાથનો કુમાર કાલ એકવીસ (૨૧) હજાર વર્ષ (૧૮) શ્રી કુંથુનાથનો કુમાર સો (૧૦૦) વર્ષ (૧૯) મુનિસુવ્રત સ્વામીનો કુમાર કાલ પચાસ-રસો (૬૫૦૦) વર્ષ (૨૦) શ્રી નમિનાથનો કુમાર કાલ પચીસો (૨૫૦૦) વર્ષ (૨૧) શ્રી નેમીનાથનો કુમાર કાલ ત્રણસો (૩૦૦) વર્ષ (૨૨) શ્રી પાર્શ્વનાથનો કુમાર કાલ ત્રીશ (૩૦) વર્ષ (૨૩) શ્રી વર્ધમાન સ્વામીનો કુમાર કાલ ત્રીશ (૩૦) વર્ષ (૨૪) આ પ્રમાણે કુમાર અવસ્થાનો કાલ કહેા, ત્યાર પછી નૃપતિપણનો કાલ કહેવામાં આવશે. કુમારવસ કાલ સ્થાનક (૫૪)મું સમાપ્ત ॥

હવે રાજ્યકાલ કહેવાની ઇચ્છાવાળા અંથકાર કહે છે.

૮૬

મૂલમ--તૈસટ્ટિપ્વલક્રવા ૧ તિપન્ન ૨ ચડચત્ત ૩ સહ્હ-
છત્તીસં ૪ । ગુણતીસ ૫ સહ્હગ્ગવીસ ૬, ચડદસ ૭
સહ્હછ ૮ અહ્હ ૯ હ્હં ૧૦ ॥ ૧૩૮ ॥

ઢાયા--ત્રિષટ્ટિપૂર્વલક્ષાણિ, ત્રિપચ્ચાશચ્ચતુશ્ચત્વારિંશત્સાર્દ્ધષ્ટ્-
ત્રિંશત્ ।
एकोनत्रिंशत्सार्द्धैकविंशति-श्चतुर्दश सार्द्धषट्दर्द्धम ॥

લાવાર્થ--શ્રી ઋષભદેવનો રાજ્યકાલ ત્રેસઠ લાખ પૂર્વ
(૨) અજિતનાથનો રાજ્યકાલ એક પૂર્વાંગ અધિક ત્રેપન
(૫૩) લાખ પૂર્વ (૩) સંભવનાથનો રાજ્યકાલ ચાર પૂર્વાંગ
અધિક ચુંભાલીશ લાખ પૂર્વ અભિનંદનો રાજ્યકાલ આઠ પૂર્વાંગ
સહિત સાઠી છત્રીસ (૩૬૧) લાખ પૂર્વ (૪) સુમતિનાથનો
રાજ્યકાલ બાર પૂર્વાંગ અધિક ઓગળત્રીશ (૨૯) લાખ
પૂર્વ (૫) પ્રહ્નપ્રભનો રાજ્યકાલ સોળ પૂર્વાંગ અધિક સાઠી
એકવીશ (૨૧૧) લાખ પૂર્વ (૬) સુપાર્શ્વપ્રભુનો રાજ્યકાલ
વીશ પૂર્વાંગ અધિક ચૌદ (૧૪) લાખ પૂર્વ (૭) ચંદ્રપ્રભુનો
રાજ્યકાલ ચોવીશ પૂર્વાંગ અધિક સાઠા છ (૬૧) લાખ પૂર્વ
(૮) સુવિધિનાથનો રાજ્ય કાલ અઠ્ઠાવીસ પૂર્વાંગ અધિક
પચાશ (૫૦) હજાર પૂર્વ (૯) શ્રી શીતલનાથનો રાજ્ય કાલ
પચાસ (૫૦) હજાર પૂર્વ (૧૦)

હવે પૂર્વેકિત ગાથામાં પૂર્વાંગનો ઉમેશ કર્યો તે નીચેની
આથાથી જણાવે છે.

મૂલમ--અજિયાઓ જા સુદિહી, પુરંદંગા તાદિમેહ્યા નેયા ૯૧

૮૭

इग १ चउ २ अड ३ वारस ४, सोळ ५ वीस ६ चउ-
वीस ७ अडवीसा ८ ॥ १३९ ॥

छाया—अजिताद्यावत्सुविधिः, पूर्वाङ्गानि तावदिमान्यधिकज्ञेयानि
एकचतुरष्ट्रादश—षोडशविंशतिचतुर्विंशत्पत्यष्टाविंशतयः ॥१३९॥

ભાવાર્થ—શ્રી અણ્ણતનાથથી આરંભી શ્રી સુવિધિનાથ
સુધી અનુક્રમે એક (૨) ચાર (૨) આઠ (૩) બાર (૪)
સોળ (૫) વીસ (૬) ચોવીસ (૭) અને અઠ્ઠાવીસ (૮)
પૂર્વાંગ અધિક પ્રથમની સંખ્યામાં અધિક બાણુવા તે
પ્રમાણે પ્રથમની ગાથાનો ભાવાર્થ દર્શાવ્યો છે.

मूलम्—तो समेलकरु दुचत्ता ११ तो सुन्नं तीस १३ पनर १४
पंच तओ १५ । सहस पणवीस १६ तत्तो, पउणचउवीस
१७ इगवीसं १८ ॥ १४० ॥

छाया—ततःसमलक्षाद्विचत्वारिंशत्, ततःशून्यं त्रिंशत्पञ्चदश
पञ्च ततः । सहस्रपञ्चविंशति—स्ततःपादोनचतुर्विंशतिरेकविं
शतिः ॥ १४० ॥

ભાવાર્થ—ત્યારબાદ શ્રી શ્રેયાંશનાથનો રાજ્ય સમય
ખેતાળીસ લાખ (૪૨) વર્ષ (૧૧) બારમા શ્રી વાસુપૂજ્યને
રાજ્યનો અભાવ છે (૧૨) તેરમા શ્રી વિમલનાથનો રાજ્ય
સમય ત્રીસ (૩૦) લાખ વર્ષ (૧૩) શ્રી અનંતનાથનો રાજ્ય
સમય પંદર (૧૫) લાખ વર્ષ, (૧૪) પંદરમા શ્રી ધર્મ-
નાથનો રાજ્ય સમય પાંચ લાખ (૫) વર્ષ. (૧૫) સોળમા
શ્રી શાંતિનાથનો રાજ્ય સમય પચીસ (૨૫) હજાર વર્ષ,

૮૮

(૧૬) સત્તરમા શ્રી કુંથુનાથનો રાજ્ય સમય ચોથી ધોવીશ
(૨૩૧૧) હજાર વર્ષ, (૧૭) અઠારમી અઠનાથનો રાજ્ય
સમય એકવીશ (૨૧) હજાર વર્ષ સુધી.

મૂલમ—સુચ્ચ ૧૯ પનર ૨૦ પળ ૨૧ તત્તો, તિ મુન્ન ૨૪
રજ્જં ચ ચક્કિકાલો વિ । સંતીકુંથુઅરાણં, સેસાણં નત્થિ
ચક્કિત્તં ॥ ૧૪૧ ॥ (રાજ્યકાલઃ ૫૫ ચક્રિત્વકાલઃ ॥૫૬॥

છાયા—શૂન્યં પશ્ચદશપશ્ચતત્ત્તિશૂન્યં રાજ્યચ્ચચક્રિકાલોઽપિ
શાન્તિકુન્થવરાણાં, શેષાણાં નાસ્તિચક્રિત્વમ્ ॥ ૧૪૧ ॥

ભાવાર્થ— ઓગણીશમા શ્રી મલિનાથને રાજ્ય
સમયનો અભાવ છે. (૧૬) વીશમા મુનિસુવ્રત સ્વામીનો
રાજ્યકાલ (૧૫) પનર હજાર વર્ષનો શ્રી નમિનાથનો રાજ્ય
સમય પાંચ (૫) હજાર વર્ષનો (૨૧)બાવીશમા શ્રી નેમિ-
નાથનો રાજ્ય સમય શૂન્ય છે. (૨૨) શ્રી પાર્શ્વનાથ અને
શ્રી વર્ધમાન સ્વામીનો પણ રાજ્યસમય શૂન્ય છે.

આ પ્રમાણે ચૈવં તિર્થં કરોને રાજ્ય સમય બાણવો,
તેમજ શ્રી શાંતિનાથ, શ્રી કુંથુનાથ અને શ્રી અરનાથનો
ચક્રિત્વ (ચક્રવર્તિપણા) નો સમય તેમના રાજ્યસમય પ્રમાણે
બાણવો. બાકીના એકવીશ તિર્થં કરોને ચક્રિત્વનો અભાવ છે.
આ પ્રમાણે રાજ્ય અને ચક્રિત્વ સમય નામે (૫૫-૫૬)
એ બે સ્થાનક સમાપ્ત.

લોકાંતિક દેવેનાં નામ ને તેમનાં કાર્યં બતાવે છે.

મૂલમ—બંભંમિ કિન્હરાઈ—અંતરઠિયનવવિમાણવત્થવ્વા ।

અદ્વયરાજ મહ્વા, લોચંતમુરા ઇમ મિહાણા ॥ ૧૪૨ ॥

૨૯

જીવ્યા—બ્રહ્મણિ કૃષ્ણરાજ્ય—નત્રાસ્થિતનત્રવિમાનવાસ્તઠ્ઠ્યાઃ ।

અષ્ટસાગરાયુર્ધ્વ્યા—લોકાન્તસુરા ઇત્યમિધાનાઃ ॥૧૪૨॥

ભાવાર્થ—પાંચમા બ્રહ્મદેવલોકમાં કૃષ્ણ રાજ્ય છે તેના અંતરમાં રહેલાં નવ વિમાન છે. તેમાં રહેનારાં દેવો લોકાંતિક નામથી કહેવાય છે અને તેઓ આઠ સાગરોપમ આયુષવાળા તથા તેઓ બળ્ય હોય છે. હવે કૃષ્ણરાજ્યનું સ્વરૂપ પ્રવચન સારોદ્ધાર ગ્રંથમાં (પૃષ્ઠ ૪૨.) માં જણાવેલું છે તે નીચે મુજબ ગાઠાઓ વડે જણાવે છે. તે આ પ્રમાણે.

“ પંચમકપ્પે રિટ્ઠમિ, પત્થડે અટ્ટ કળહરાઈઓ । સમચર-
રંસક્ખોહયટ્ઠિઓ, દો દો દિસિચચ્ચે ॥૧॥ પુન્નાવર-
ઉત્તરદાહિણાહિં, મક્કિલ્લિયાહિં પુટ્ટાહિં । દાહિણઉત્તર-
પુન્નાવરાઓ બહિકળહરાઈઓ ॥ ૨ ॥ પુન્નાવરા છલંસા,
તંસા પુણ દાહિણુત્તરા વજ્જા । અન્નિંભતરચચરંસા, સન્નાવિ
અ કળહરાઈઓ ॥૩॥ આયામપરિવ્વેવેહિં, તાણ અસંસ્વ-
જોઅણસહસ્સા । સંસ્વિજ્જા સહસા પુણ, વિક્કલંભે કળહ-
રાઈણં ॥ ૪ ॥ ઈસાણદિસાઈસું, ઇઆણં અંતરેસુ અટ્ટસુવિ ।
અટ્ટ વિમાણાઈં તહા, તમ્મજ્જે ઇક્કગવિમાણં ॥૫॥ અન્નિં ૧
તહ અન્નિમાલિં ૨, વરોઅણ ૩ પર્મંકરા ય ૪ ચંદામં ૫
। સૂરામં ૬ સુક્કામં ૭ સુપ્પટ્ટામં ચ ૮ રિટ્ટામં ૯ ॥ ૬ ॥
અટ્ટાયરટ્ઠિઆ, વસંતિ લોગંતિઆ સુરા તેસુ । સત્તટ્ટભવ-
મમંતા, ગિજ્જંતિ ઇમેહિં નામેહિં ॥૭ ॥ સારસ્સય ૧ માઈ-

૯૦

જ્ઞા, ૨ વળ્હી ૩ વરુણા ય ૪ ગદ્દતોઆ ય ૫ । તુસિઆ
 ૬ અવ્વાબાહા ૭, અગ્ગિચ્ચા ૮ ચેવ રિઠ્ઠા ય ૯ ॥ ૮ ॥
 પઢમજુઅલંમિ સત્ત ૩, સયાણિ વીર્યંમિ ચૌદસ સહસ્સા ।
 તદ્દે સત્ત સહસ્સા, નવ ચેવ સયાણિ સેસેસુ ॥ ૯ ॥

ભાવાર્થ—પાંચમા બ્રહ્મ દેવલોકના રિષ્ઠ નામના
 ત્રીજા પાંચઠામાં આઠ કૃષ્ણરાશ્મિઓ છે. કૃષ્ણરાશ્મિ એટલે
 સચિત્ત અને અચિત્ત પૃથ્વીકાયના પરિણામરૂપ રાશ્મિ
 એટલે શાશ્વત પરમાણુઓની ભીંત આકારે રહેલી પંકિત.

આ કૃષ્ણરાશ્મિઓ બદ્ધા-ખાટલાની માફક સમચોરસ
 હોય છે. પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઉત્તર અને દક્ષિણ એ ચારે દિશા-
 ઓમાં બધે કૃષ્ણરાશ્મિઓ રહેલી છે. જેમકે પૂર્વ દિશામાં
 એક, દક્ષિણ દિશામાં એક, પશ્ચિમ દિશામાં એક અને
 ઉત્તર દિશામાં એક, વળી તેઓ તિરચ્છી વિસ્તાર પામેલી
 છે. તેમજ પૂર્વ અને દક્ષિણ વચ્ચે અગ્નિ કોણમાં એક,
 દક્ષિણ અને પશ્ચિમ વચ્ચે નૈરૂત કોણમાં એક, પશ્ચિમ અને
 ઉત્તર વચ્ચે વાયવ્ય કોણમાં એક અને ઉત્તર અને પૂર્વ
 દિશા વચ્ચે ઇશાન કોણમાં એક એમ એકંદર મળી આઠ
 કૃષ્ણરાશ્મિઓ એકબીજી સાથે સ્પર્શ કરી રહેલી છે. વળી
 પૂર્વ અને પશ્ચિમ દિશાની કૃષ્ણરાશ્મિઓ ઇ હાંસ-ખૂણા-
 વાળી છે અને દક્ષિણ ઉત્તરની ત્રણ ખુણાવાળી છે. આ
 કૃષ્ણરાશ્મિઓ બહારની સમજવી અને પૂર્વાદિ સર્વકૃષ્ણરાશ્મિઓ
 અભ્યંતરથી ચતુરસ્ર (સમચોરસ) છે. તેમ જ તે કૃષ્ણરાશ્મિઓ
 સર્વ સ્થાનકે આયામ (લાંબી અને પરિધિ) ગોલાકાર આકારે

૯૧

અસંખ્યાત યોજન સહસ્ર અને પહોળાઈમાં સંખ્યાત યોજન સહસ્ર છે. કોઈ એક દેવ ત્રણચપટી વગાડી એ જેટલા સમયમાં એકવીસવાર જંબુદ્વીપની પ્રદક્ષિણાકરીશકે તે દેવ છ માસ સુધી કરે. પરિભ્રમણ કરે તો પણ એક કૃષ્ણ રાજનો પાર પામી શકતો નથી, એવી વિશાલ કૃષ્ણરાજ છે. વળી તે આઠે દિશાઓના આઠઆંતરાઓમાં આઠ વિમાન હોય છે અને એક વિમાન તેના મધ્યભાગમાં હોય છે. તે નવ વિમાનોનાં નામ— ઈશાન કૈાણમાં અર્ચિષ્ નામે વિમાન છે. (૧) પૂર્વ દિશામાં અર્ચિષ્માલીવિમાન છે (૨) અગ્નિકૈાણમાં વૈરોચન નામે વિમાન છે. (૩) દક્ષિણદિશામાં પ્રભંકર નામે વિમાન છે. (૪) નૈઋતમાં ચંદ્રાલ નામે વિમાન છે. (૫) પશ્ચિમમાં સૂર્યાલ વિમાન છે (૬) વાયવ્યકૈાણમાં શુકાલ નામે વિમાન છે. (૭) ઉત્તરદિશામાં સુપ્રતિષ્ઠ નામે વિમાન છે. (૮) મધ્યમાં રિષ્ટાલ નામે વિમાન છે. (૯) આ નવ વિમાનોમાં આઠ સાગરોપમ આયુષ્ની સ્થિતાવાળા દ્વૈકાંતિક દેવો વસે છે. વળી તેઓ સાત કે આઠભવે સંસારભ્રમણ કરી મોક્ષે જાય છે. પહેલા એ વિમાનોમાં સાતસો સાતસો, ત્રીજા ચોથામાં ચૌદ હજાર, પાંચમા છઠ્ઠામાં સાત હજાર, સાતમા આઠમા નવમામાં નવહજાર દેવો વસે છે.

હવે દ્વૈકાંતિક દેવોનાં નામ ગ્રંથકાર જણાવે છે.

મૂલમ્—સારસ્વત્ય માઙ્ચા વર્ણિ વરુણ ગદ્દતોય તુસિઆ ય ।
અવ્વાબાહ અગિન્વા, રિષ્ટા બોહિતિ જિણનાહે ॥ ૧૪૩ ॥

છાયા—સારસ્વતા આદિત્યા—વાહ્વરુણગદ્દતોયતુષિતાથ ।

અવ્યાવાધાડડગ્નેયા—રિષ્ટા બોધન્તિ જિણનાથાન ॥૧૪૩॥

૯૨

ભાવાર્થ—અર્ચિષ્ વિમાનમાં સારસ્વત નામે દેવો રહે છે. (૧) અર્ચિષ્માળીવિમાનમાં આદિત્ય નામે દેવો રહે છે. (૨) વૈશેષ્ઠ નામે વિમાનમાં વન્હિનામે દેવ રહે છે. (૩) પ્રભંકર વિમાનમાં વરુણ દેવો રહે છે. (૪) ચંદ્રાભ વિમાનમાં ગદ્દતોયનામે દેવો રહે છે, (૫) સૂર્યાભ વિમાનમાં તુષિતનામેદેવ રહે છે (૬) શુકાભ નામે વિમાનમાં અબ્યાબાધનામે દેવ રહે છે. (૭) સુપ્રતિષ્ઠવિમાનમાં અગ્નેય નામેદેવોરહે છે. (૮) રિષ્ટનામે દેવો રહે છે. (૯) આ સર્વ દેવો દીક્ષા સમયે તીર્થ કરાને યોગ્ય આપે છે કે હે ભદ્રભાવવાળા જિનેશ્વરો. તમારો જય થાયો જય થાયો, એમ આશીર્વાદ પૂર્વક હે ભગવન્! આપ તીર્થપ્રવર્તાર્થે એમ પ્રભુને વિનંતિ કરે છે.

લોકાંતિક દેવ નામે સત્તાવનમુ' સ્થાનક સંપૂર્ણ(૫૭)
હવે જિનેશ્વરોતુ' સાંવત્સરિક દાન કહે છે.

મૂલમ્—દિગ્ધિ દિગ્ધિ જિના કળગેગકોદિ, અડ લક્ષ્ય પાયરાસં જા ।
તં કોદિતિસય અડસી, અસોદ્લક્ષ્યા હવઈ વરિસે ॥૧૪૪॥

છાયા—દિને દદતિ જિના: કનકૈકકોટચષ્ટલક્ષા: પ્રાતરાશં યાવત્ ।
તત્કોટિત્રિશતમષ્ટાશીતિરશીતિલક્ષા ભવતિ વર્ષ ॥૧૪૪॥

ભાવાર્થ—હરેક જીનેશ્વરો એક દિવસમાં પ્રભાતના પ્રથમ પ્રહરમાં એક કરોડ અને આઠ લાખ સુવર્ણમુદ્રાઓતુ' દાન કરે છે તે દાન એક વરસ સુધી આપે છે. તેતુ' પ્રમાણુ એકંદર એક વરસમાં ત્રણસો અઠાશી કરોડ અઠ્યાસો લાખ (૩૮૮૮૦૦૦૦૦૦) થાય છે. ॥ ૧૪૪ ॥

૯૩

“ तिन्नेक च कोडिसया, अद्वासी अं च हुंति कोडीओ ॥
अस्मिं च सयसहस्सा, एअं संवच्छरे दिन्नं ॥ १ ॥ ”

સાંવત્સારિક દાન નામે અઠાવનમું મથાન (૫૮) સમાપ્ત.

દીક્ષાકલ્યાણકના માસાદિ નક્ષત્ર અને રાશિઓ કહે છે.

મૂલમ્—જન્મં વ માસપક્ષા, નવરં સુવયસ્સ સુદ્ધફગ્ણિઓ ।
નમિવીરાણ વ્યંમી, કસિણા આસાદમગ્ગસિરા ॥૧૪૫॥

છાયા—જન્મવન્માસપક્ષાઃ-પરન્તુ સુવ્રતસ્યશુદ્ધફાલ્ગુનિકઃ ।
નમિવીરયોવ્રતૈ, કૃષ્ણાવાપાદમાર્ગશીર્ષી ॥ ૧૪૫ ॥

લાવાર્થ—સર્વ જિનેશ્વરોના જન્મ કલ્યાણકમાં જે માસ અને પક્ષ કહ્યા તેજ પ્રમાણે દીક્ષા કલ્યાણકમાં પણ માસ તથા પક્ષ જાણવા. વિશેષ માત્ર એટલોજ કે શ્રી નામિનાથ ના દીક્ષા કલ્યાણકમાં અષાઠ કૃષ્ણપક્ષ અને મહાવીર સ્વામીના દીક્ષા કલ્યાણકમાં માર્ગશીર્ષ કૃષ્ણ પક્ષ જાણવો.

મૂલમ્—અઠ્ઠમિ ૧ નવમી ૨ પુન્નમિ ૩ દુદસિ ૪ નવમિ ૫
તેરસી તિગં ૮ છટ્ટી ૯ । વારસિ ૧૦ તેરસિ ૧૧ પનરસિ
૧૨, ચડત્થિ ૧૩ ચડદસિ અ ૧૪ તેરસીઆ ૧૫ ॥૧૪૬॥
ચડદસિ ૧૬ પંચમિ ૧૭ મારસિ ૧૯ વારસિ અ ૨૦
નવમિ ૨૧ છટ્ટી અ ૨૨ । એગારસિ ૨૩ દસમિ ૨૪ તિહિ,
વયંમિ હુરાસિપુવ્વં વ ॥ ૧૪૭ ॥

છાયા—અષ્ટમી નવમી પૂર્ણિમા, દ્વાદશી નવમી ત્રયોદશી ત્રિ-
કં ષષ્ટી । દ્વાદશી ત્રયોદશી પચ્ચદશી, ચતુર્થી ચતુર્દશી-

૯૪

ચ ત્રયોદશી ॥ ૧૪૬ ॥ ચતુર્દશીપञ्चમ્યેકાદશી, દ્વાદશી
 ચ નવમી ષષ્ઠી ચ । ઇકાદશી દશમી તિથિ—વ્રતઝડુરા-
 શયઃ-પૂર્વમિવ ॥ ૧૪૭ ॥

ભાવાર્થ—ઋષભદેવના દીક્ષા કલ્યાણક્રમાં અષ્ટમી તિથિ
 (૧) અજીતનાથની નવમી તિથિ (૨) સંભવનાથની પુનમ-
 પૂર્ણિમા (૩) અભિનંદનની બારશ (૪) સુમતિનાથની નવમી
 (૫) પદ્મપ્રભસ્વામી સુપાર્શ્વનાથ, અને ચંદ્રપ્રભ એ ત્રણની
 તેરસ (૬-૭-૮) સુવિધિનાથની છઠ (૯) શીતલનાથની
 બારશ (૧૦) શ્રી શ્રેયાંશનાથની તેરશ (૧૧) વાસુપૂજ્યની
 પૂર્ણિમા (૧૨) વિમલનાથની ચૌથ (૧૩) અનંતનાથની ચૌદશ
 (૧૪) શ્રી ધર્મનાથની તેરશ, (૧૫) શ્રી શાંતિનાથની ચૌદશ
 (૧૬) શ્રી કુંથુનાથની પંચમી (૧૭) શ્રી અરનાની અગી-
 ચારશ (૧૮) શ્રી મહીનાથની અગીચારશ (૧૯) શ્રી સુનિ-
 સુવ્રતની બારશ (૨૦) શ્રી નમિનાથની નવમી (૨૧) શ્રી
 નેમિનાથની છઠ (૨૨) શ્રી પાર્શ્વનાથની એકાદશી (૨૩) શ્રી
 મહાવીર સ્વામીની દશમ, આ પ્રમાણે દીક્ષા કલ્યાણકની
 તિથિઓ જાણવી. નક્ષત્ર તથા રાશિઓ વ્યવન સમયમાં જે
 કહેલી છે તે અહિં તણુ જાણવી. વ્રત માસાદિ (૫૯) વ્રત
 નક્ષત્ર (૬૦) અને વ્રતની રાશિઓ (૬૧) એ ત્રણ
 સ્થાંનકે સંપૂર્ણ.

હવે વ્રતઅહણુ સંબંધી વય-અવસ્થા જાણાવે છે.

મૂલમ્—કુમરત્તે પદમવણ, વસુપુજ્જો મલિલ નેમિ પાસો ય ।

વોરો વિ અ પવ્વઙ્ગયા, સેસા પચ્છિમવયંમિ નિવા ॥ ૧૪૮ ॥

૯૫

છાયા—કુમરત્વે પ્રથમવયસિ, વાસુકૂજ્યોમલ્લિનેમીપાર્શ્વેષ્ઠ ।
 વીરોઽપિ ચ પ્રવ્રજિતાઃ, શેષાઃ પશ્ચિમવયસિ નૃપાઃ ॥૧૪૮॥

ભાવાર્થ—વાસુપૂજ્ય નેમિનાથ, મલ્હિનાથ, નેમિનાથ
 પાર્શ્વનાથ અને શ્રી મહાવીર સ્વામી એ પાંચ તીર્થકરોએ
 કુમાર અવસ્થા-રાજ્ય ભોગવ્યા વિના જ પ્રથમ વયમાં
 દિક્ષા લીધી છે. બાકીના ઓગણીશ જીનેન્દ્રોજ રાજ્ય
 ભોગવીને દીક્ષા ગ્રહણ કરો. વ્રત વય (૬૨) સ્થાનક (૧૪૮)

મૂલમ્—સુમદ્સ નિચ્ચમત્તં, મલ્લાપાસાણ અદ્દમો આસિ ।
 વસુપુજ્જસ્સ ચડત્થં, વયંમિ સેસાણ છદ્દતવો ॥ ૧૪૯ ॥

છાયા—સુમતેર્નિત્યમ્ભક્તં, મલ્લિપાર્શ્વયોરષ્ટમમાસીત્ ।
 વાસુપૂજ્યસ્ય ચતુર્થે, વ્રતે શેષાણાં ષષ્ટતપઃ ॥ ૧૪૯ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી સુમતિનાથને વ્રત સમયે નિત્યભક્ત-
 ભોજન હતું. શ્રી મલ્હીનાથ અને પાર્શ્વનાથને અદ્દમ તપ
 હતું, અને બાકીના વીશ તીર્થકરોએ વ્રત વિષે છઠ તપ
 કર્યું હતું. વ્રત તપ નામે (૬૩) મું સ્થાનક સમાપ્ત ॥૧૪૯॥
 વ્રતમહોત્સવકલ્યાણક્રમાં શિખિકાઓનાં નામ કહે છે.

મૂલમ્—સિવિયા સુર્દસણા સુપ્પમા ય સિદ્ધત્થ અત્થસિદ્ધા ય ।
 અમ્બંકરા ય નિવ્વુઙ્કરા, મળોહર મળોરમિયા ॥ ૧૫૦ ॥
 સૂરપહા સુક્કપહા, વિમલપહા પુહવિ દેવદિન્ના ય ।
 સાગરદત્તા તહ નાગદત્ત સવ્વઢ વિજયા ય ॥ ૧૫૧ ॥
 તહ વેજયંતિનામા, જયંતિ અપરાજિયા ય દેવકુરુ ।
 ચારવહ્ અ વિસાલા, ચંદપહા નરસહસવુઙ્ગા ॥ ૧૫૨ ॥

૯૬

છાયા—શિબિકા સુદર્શના સુપ્રભા ચ સિદ્ધાર્થાઽર્થસિદ્ધા ચ ।
 અમયક્કરા ચ નિવૃત્તિકરી મનોહરા મનોરમિકા ચ ॥૧૨૦॥
 સૂરપ્રભા શુક્રપ્રભા, વિમલપ્રભા પૃથ્વી દેવદિન્ના ચ ।
 સાગરદત્તા તથા નાગદત્તા સર્વાર્થા વિજયા ચ ॥૧૨૧॥
 તથા વૈયન્તી નામા, જયન્ત્યપરાજિતા ચ દેવકુરુઃ ।
 દ્વારવતી ચ વિશાલા, ચન્દ્રપ્રભા નરસહસ્રોહ્યાઃ ॥ ૧૨૨ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવની શિબિકા સુદર્શના, (૧)
 શ્રી અલ્પતનાથની શિબિકા સુપ્રભા (૨) સંભવનાથની
 સિદ્ધાર્થા (૩) અભિનંદનની અર્થસિદ્ધા (૪) સુમતિનાથની
 અભયંકરા (૫) પદ્મપ્રભાની નિવૃત્તિકરા (૬) સુપાર્થનાથની
 મનોહરા (૭) ચંદ્રપ્રભાની મનોરમિકા (૮) સુવિધિનાથની સૂર
 પ્રભા, (૯) શીતલનાથની શુક્રપ્રભા (૧૦) શ્રી શ્રેયાંસનાથની
 વિમલપ્રભા (૧૧) વાસુપૂજ્યની પૃથ્વી નામે શીબિકા (૧૨)
 શ્રી વિમલનાથની દેવદિન્ના (૧૩) શ્રી અનંતનાથની
 સાગરદત્તા (૧૪) શ્રી ધર્મનાથની નાગદત્તા (૧૫) શ્રી શાંતિ-
 નાથની સર્વાર્થા (૧૬) શ્રી કુંથુનાથની વિજયા શિબિકા
 (૧૭) શ્રી અરનાથની વૈજ્યંતી (૧૮) શ્રી મદ્લીનાથની
 જ્યંતી (૧૯) સુનિ સુવ્રત સ્વામીની અપરાજિતા (૨૦) શ્રી
 નમિનાથની દેવકુરુ (૨૧) શ્રી નેમિનાથની દ્વારવતી (૨૨)
 શ્રી પાર્થનાથની વિશાલા (૨૩) શ્રી વર્ધમાન સ્વામીની ચંદ્ર
 પ્રભા શિબિકા આ શિબિકાઓ પ્રભુના દીક્ષા મહોત્સવ સમયે
 હજાર પુરૂષો ઉપાડે છે. વ્રતશિબિકા નામે (૬૪) મું
 સ્થાનકે સંપૂર્ણ.

૬૭

હવે પ્રત સમયે સર્વ જીનેશ્વરોની સાથે દીક્ષા લેનાર
પરિવારને કહે છે.

મુલમ—વસુપુજ્જો છસયજુઓ, મહલી પાસો અ નરતિ સયસહિયા
ચડસહસજુઓ ઉસહો, ઇગુ વીરો સેસ સહસજુયા ॥૧૫૩॥

છાયા—વાસુપૂજ્યઃ ષટ્શતયુતો—મલ્લિ:પાર્શ્વશ્ચનરત્રિશ્ચતસહિતઃ
ચતુ:સહસ્રયુતઋષભ—एकोवीरःशेषा:सहस्रयुताः ॥૧૫૩॥

ભાવાર્થ—શ્રી વાસુપૂજ્ય તીર્થ કરે છક્ષે પુરૂષોની
સાથે દીક્ષા લીધી. મલ્લીનાથ અને પાર્શ્વનાથ ભગવાને ત્રણસો
પુરૂષો સાથે દીક્ષા લીધી. શ્રી ઋષભદેવ ભગવાને ચાર
હજાર પુરૂષો સાથે દીક્ષા લીધી. ચરમ તીર્થ કર શ્રી મહા-
વીર દેવે એકાકીપણે પ્રત બ્રહ્મ કયુ હતું. અન્ય પરિવાર
સાથે નહોતો. આકીના ઓગણીશ તીર્થ કરે એ એકેક હજાર પુરૂષ
પરિવાર સાથે દીક્ષા અંગિકાર કરી. ॥૧૫૩॥ પ્રતપરિવાર
(૬૫) મું સ્થાનક.

હવે દીક્ષા મહોત્સવનાં નગર તથા વૃક્ષોનાં નામ અને
પ્રતલોચનમુઠિ કહે છે.

મુલમ—નેમી બારવઈં, સેસા જમ્મણપુરીસુ પવ્વહા ।
સિદ્ધત્યવણે ઉસહો, વિહારગેહંમિ વસુપુજ્જો ॥ ૧૫૫ ॥
તહ વષ્પગાઠ ધમ્મો, નીલગુહાઈ અ સુવ્વયજિણિંદો ।
પાસો અ આસમપ્પ, વીરજિણો નાયસંહંમિ ॥ ૧૫૫ ॥
સેસા સહસંબવણે, નિકલ્લંતા, સોગતરુત્તલે સવ્વે ।
કયપંચમુટ્ઠિલોઆ, ઉસહો ચડમુટ્ઠિકયલ્લોઓ ॥૧૫૬॥

૭

૯૮

છાયા—નેમિદ્વારવત્યાં, શેષા જન્મપુરીષુ પ્રવ્રજિતાઃ ।
 સિદ્ધાર્થવને ઋષભો—વિહારગેહે વાસુપૂજ્યઃ ॥ ૧૫૪ ॥
 તથા વપ્રગાયાં ધર્મો—નીલગુહાયાઞ્ચ સુવ્રતજિનેન્દ્રઃ ।
 પાર્શ્વશ્ચાશ્રમપદે, વૌરજિનો જ્ઞાત સ્વળ્ડે ॥ ૧૫૫ ॥
 શેષાઃ સહસ્રામ્રવને, નિષ્ક્રાન્તા અશોકતરુતલે સર્વે ।
 કૃતપઞ્ચમુષ્ટિલોચા—ઋષભશ્ચતુર્મુષ્ટિકૃતલોચઃ ॥ ૧૫૬ ॥

ભાવાર્થ—નેમિનાથ ભગવાને દ્વારવતિ—દ્વારકા નગરીમાં દીક્ષા લીધી. અને બાકીના ત્રેવીશ તીર્થકરોએ જન્મ નગરીઓમાં પ્રત ગ્રહણ કર્યું. તેમ જ ઋષભદેવ ભગવાન સિદ્ધાર્થ વનમાં પ્રતધારી થયા. શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામી વિહારગેહ નામે વનમાં દીક્ષા લીધી. શ્રી ધર્મનાથ પ્રભુ વેપ્રગા નામે વનમાં, શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામી નીલગુહા નામે વનમાં, શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ આશ્રમપદ નામે વનમાં અને બાકીના અઠાર જીનેન્દ્રો સહસ્રામ્ર વનમાં દીક્ષિત થયા. અને મહાવીર પ્રભુ જ્ઞાતખંડ નામ વનમાં દીક્ષા લીધી. સર્વ જીનેન્દ્રોએ અશોક વૃક્ષ નીચે દીક્ષા લીધી હતી. વળી શ્રી ઋષભદેવ ભગવાને નિષ્ક્રમણ (પ્રત) સમયે ચાર મુષ્ટીઓથી લોચ કર્યો છે અને બાકીના ત્રેવીશ તીર્થકરોએ પાંચ મુષ્ટી લોચ કર્યો છે. પ્રત સંબંધી નગરો (૬૬) પ્રત સંબંધી વન (૬૭) પ્રત સંબંધી વૃક્ષો (૬૮) પ્રત સંબંધી લોચ મુષ્ટીઓ (૬૯) મું સ્થાન સમાપ્ત. ॥ ૧૫૬ ॥

હવે પ્રત સંબંધી વેલા અને પ્રત સંબંધી જ્ઞાન કહે છે.

૯૯

મૂલમ્—સુમર્સિઅંસમલ્લીનેમીપાસાણ દિક્વ પુવ્વળે ।

સેસાણ પચ્છમળે, જાયં ચ ચત્થમળનાળં ॥ ૧૫૭ ॥

છાયા—“સુમતિશ્રેયાંસમલ્લિનેમિપાર્શ્વાનાં દીક્ષા પૂર્વાલ્લે ।

શેષાણાંપશ્ચિમાલ્લે, જાતં ચ ચતુર્થમનો જ્ઞાનમ્ ॥ ૧૫૭ ॥

ભાવાર્થ—સુમતિનાથ, શ્રેયાંસનાથ, મલ્લીનાથ, નેમિનાથ અને પાર્શ્વનાથ ભગવાનની દીક્ષા દિવસના પૂર્વભાગમાં અને આકીના ઓગણીશ તીર્થકરોની દીક્ષા અપરાહ્લ કાળમાં થઈ હતી. તેમજ દીક્ષા સમયે સર્વ જિનવરોને ચોથું મનઃ પર્થવ જ્ઞાન થયું હતું. વ્રત વેલા વ્રતજ્ઞાન (૭૧) મું સમાપ્ત. હવે દ્વ્ય અને દેવ દ્વ્યની સ્થિતિ કહે છે.

મૂલમ્—સકો અ લક્ષમુલ્લં, સુરદૂસં ઠવઙ્ સવ્વજિણ સંધે ।

વીરસ્સ વરિસમહિયં, સયાવિ સેસાણ તસ્સ ઠિઈ ॥ ૧૫૮ ॥

છાયા—શક્રશ્ચ લક્ષમૂલ્યં, સુરદૂષ્યં, સ્થાપયતિ સર્વજિનસ્કન્થે ।

વીરસ્ય વર્ષમધિકં, સદાપિ શેષાણાં તસ્યસ્થિતિઃ ॥ ૧૫૮ ॥

ભાવાર્થ—દીક્ષા સમયે સર્વ જિનેવરોના સ્કંધ (ખલા) ઉપર સૌધર્મેન્દ્ર લક્ષ સોનેયાની કિંમતવાળું દેવ દ્વ્ય (વસ્ત્ર) ને સ્થાપન કરે છે. તે દેવ દ્વ્યની સ્થિતિ શ્રી મહાવીર સ્વામીને એક માસ અધિક એક વર્ષ સુધી અને આકીનાં તેવીશ તીર્થકરોને સદાકાળ-મોક્ષે ગયા ત્યાં સુધી દેવ દ્વ્ય (વસ્ત્રની) સ્થિતિ બાણવી.

(૧) સંવચ્છરં સાહિઅં માસં ચીવરધારીહોત્થા,” ઇતિકલ્પમ્
ટીકાયામ્ ॥

દેવ દ્વ્ય સ્થાપના (૭૨) અને તેની સ્થિતિ (૭૩)
મું સ્થાનકં ॥ સંપૂર્ણ

૧૦૦

હવે જિનેશ્વરેના પારણા સમયે દ્રૌય અને તેનો સમય કહે છે.

મૂલમ્—ઉસહસ્સ ય ઇક્ષુરસો, સેસાણં પારણંમિ પરમન્નં ।

તં વરિસેણુસહસ્સ ય, સેસજિણાણં તુ વીઅદિણે ॥ ૧૫૯ ॥

છાયા—ઋષભસ્યચેશ્ચુરસઃ, શેષાણાંપારણે પરમાન્નમ્ ।

તદ્વર્ષેણર્ષભસ્ય ચ, શેષજિનાનાન્તુ દ્વિતીયદિને ॥૧૫૯॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનના પ્રથમ પારણામાં ઈક્ષુ (શેરડીનો રસ બાણુવો. અને બાકીના અણુતાદિ તેવીશ તીર્થકરેનાં પારણામાં પરમાન્ન (ક્ષીર) હોય છે એમ બાણુવું. તે પારણું ઋષભદેવ ભગવાને એક વર્ષની અંતે કર્યું હતું. એને બાકીનાં તીર્થકરેએ બીજે દિવસે કર્યું હતું. પ્રથમ પારણાનાં દ્રૌય (૭૪) અને પ્રથમ પારણાનો સમય નિર્ણય (૭૫) આ બે સ્થાનક સમાપ્ત.

હવે જિનેશ્વરેના પારણાં કયા નગરમાં થયાં તેનાં નામ બતાવે છે.

મૂલમ્—હત્થિણપુરં અઙ્ઙ્ઙા, સાવત્થી તહ અઙ્ઙ્ઙ વિજયપુરં ।

વંમત્થલં ચ પાહલિસંહં તહ પઙ્મસંહં ચ ॥ ૧૬૦ ॥

સેઅપુરં રિદ્ધપુરં, સિદ્ધત્થ મહાપુરં ચ ધન્નકહં ।

તહ વદ્ધમાણ સોમણસ, મંદિરં ચેવ ચક્કપુરં ॥ ૧૬૧ ॥

રાયપુરં તહ મિહિલા, રાયગિહં તહ ય હોઙ્ વીરપુરં ।

વારવઙ્ કોયકહં, કુલ્લાગં પારણપુરાઙ્ ॥ ૧૬૨ ॥

१०१

छाया—हस्तिनापुरमयोध्या, श्रावस्तीतथाऽयोध्याविजयपुरम् ।
 ब्रह्मस्थलं पाटलिखण्डं, तथा पद्मखण्डञ्च ॥ १६० ॥
 श्वेतपुरंरिष्टपुरं, सिद्धार्थमहापुरं च धान्यकण्डम् ।
 तथा वर्द्धमानसौमनस्यं, मन्दिरं चैव चक्रपुरम् ॥ १३१ ॥
 राजपुरं तथा मिथिला, राजगृहं तथा च भवति वीरपुरम् ।
 द्वारवती कोपकटं, कुल्लागं पारणपुराणि ॥ १६२ ॥

लावार्थ—थी ऋषलदेवनं पारशुं हस्तिनापुरमां थयुं
 (१) अने अल्लतनाथनुं अयोध्यामां (२) संलवनाथनुं श्रावस्ती
 नगरीमां (३) श्री अबिनंदनुं अयोध्या नगरीमां (४) सुभति
 नाथनुं विजयपुरमां (५) पद्मप्रलस्वामीनुं ब्रह्मस्थगमां (६)
 सुपार्श्वनाथनुं पाटलीखंड नगरमां (७) अंद्रप्रभनुं पद्मखंडमां
 (८) सुविधिनाथनुं श्वेतपुरमां, (९) श्री शीतलनाथनुं रिष्टपुरमां
 (१०) श्रेयांसनाथनुं पारशुं सिद्धार्थपुरमां (११) वासुपूज्यनुं
 महापुरमां (१२) श्री विमलनाथनुं धान्यकटकमां (१३)
 श्री अनंतनाथनुं वर्द्धमानपुरमां (१४) श्री धर्मनाथनुं
 सौमनसपुरमां (१५) श्री शांतिनाथनुं मंदिरपुरमां (१६)
 श्री कुंथुनाथनुं अकपुरमां (१७) श्री अरनाथनुं राजपुर
 नगरमां (१८) श्री मल्लीनाथनुं मिथिला नगरीमां (१९)
 श्री सुनिसुवत स्वामीनुं राजगड नगरमां (२०) श्री नमि-
 नाथनुं वीरपुरमां (२१) श्री नेमिनाथनुं द्वारका नगरीमां
 (२२) श्रीपार्श्वनाथनुं कोपकटकनगरमां (२३) श्रीमहावीर ल-
 गवाननुं डोलाक सनिवेशमां उपर कडेला नगरमां सर्व

१०२

शुनेश्वरानां पारणुं थयां हतां. पारणुकनगर नामे (७६)
सुं रथानक समाप्त ॥

हवे शुनेश्वराने प्रथम शिक्षा आपनारनां नाम कडे छे-

मूलम्—सिज्जंस बंभदत्तो, सुरिंददत्तो अईददत्तो अ ।

पउमो अ सोमदेवो, महिंद तह सोमदत्तो अ ॥ १६३ ॥

पुस्सो पुणवस्सु तह, नंद सुनंदो जओ अ विजओ अ ।

तत्तो अ धम्मसीहो, सुमित्त तह वग्घसीहो अ ॥ १६४ ॥

अवराइअ विससेणो, अ बंभदत्तो अ दिन्न वरदिन्नो ।

धन्नो बहुलो अ इमे, पढमजिणभिक्षदायारो ॥ १६५ ॥

छाया—श्रेयांसोब्रह्मदत्तः, सुरेन्द्रदत्तश्चेन्द्रदत्तश्च ।

पद्मश्चसोमदेवो—महेन्द्रस्तथासोमदत्तश्च ॥ १६३ ॥

पुष्यः पुनर्वसुस्तथा, नन्दसुनन्दौ जयश्चविजयश्च ।

ततश्चधर्मसिंहः, सुमित्रस्तथा व्याघ्रसिंहश्च ॥ १६४ ॥

अपराजितोविश्वसेनश्च, ब्रह्मदत्तश्च दिन्नवरदिन्नौ ।

धन्योबहुलश्चेमे, प्रथमाभिक्षादातारः ॥ १६५ ॥

लावार्थ—प्रथम श्रीऋषभदेव लगवानने पारणुं करावनार

श्रेयांसकुमार, (१) श्री अशुतनाथने प्रथम पारणुं
शिक्षा दाता प्रह्लादत्त (२) श्री संभवनाथने सुरेन्द्रदत्त (३)
श्री अलिनंदनदेवने छंद्रदत्त (४) श्री सुमतिनाथने पद्म (५)
पद्मप्रलने सोमदेव (६) सुपार्श्वनाथने महेंद्र () चंद्र-
प्रलने सोमदत्त (८) सुविधानाथने पुष्य (९) श्री शीतल-
नाथने पुनर्वसु (१०) श्री श्रेयांसनाथने नंद (११) आरभा

૧૦૩

વાસુપૂજ્યને સુનંદ (૧૨) શ્રી વિમલનાથને જ્ય (૧૩) શ્રી અનંતનાથને વિજ્ય (૧૪) પંદરમા શ્રી ધર્મનાથ સ્વામીને ધર્મસિંહ (૧૫) શ્રી શાંતિનાથને સુમિત્ર (૧૬) શ્રી કુંથુનાથને વ્યાઘ્રસિંહ (૧૭) શ્રી અરનાથને અપરાજિત (૧૮) ઓગ-ણીસમા શ્રી મદિલનાથને વિશ્વસેન (૧૯) શ્રી સુનિસુવત સ્વામીને પ્રહ્લદત્ત (૨૦) શ્રી નમિનાથને દિન્ન (૨૧) શ્રી નેમિનાથને વરદિન્ન (૨૨) શ્રી પાર્શ્વનાથને ધન્ય નામે વશિષ્ઠ (૨૩) ચૌવીસમા મહાવીર સ્વામીને બહુલ પ્રાહ્લણ એ પ્રમાણે ચૌવીસ તીર્થંકરો ને પ્રથમ પારણે ભિક્ષા આપનાર જાણુવા ॥૧૬૩॥૧૬૪॥૧૬૫॥ પ્રથમ ભિક્ષાદાતૃનામ (૭૭) સીતોત્તરમું સ્થાનક સંપૂર્ણ.

હવે તે ભિક્ષા આપનારની ગતિ કહે છે.

મૂલમ્—અટ્ટ ય તઽભવસિદ્ધા, સેસા તમ્મિ ઉભવે વ તદ્દે વા ।

સિજ્જિસ્સંતિ સગાસે, જિણાણ પડિવન્નપવજ્જા ॥૧૬૬॥

છાયા—અઠ્ઠૌ ચ તઽભવસિદ્ધાઃ, શેષાસ્તસ્મિન્નેવભવે તૃતીયે વા ।

સેત્સ્યન્તિ સકાશે, જિનાનાં પ્રતિપન્નપવ્રજ્યાઃ ॥૧૬૬॥

ભાવાર્થ—ઋષભાદિ આઠ જીનવરોને પ્રથમ ભિક્ષા આપનારા આઠજીનવરોએ તેજ ભવમાં મોક્ષે ગયા. બાકીના નવમા સુવિધિનાથથી આરંભી સોળ જીનવરોને પ્રથમ ભિક્ષા દાતા સોળ જીનવરોએ તેજ ભવમાં અથવા ત્રીજા ભવમાં જીનવરોની પાસે આરિત્ર અંગીકાર કરી મોક્ષે ગયા વા જશે. ॥૧૬૬॥ એ પ્રમાણે પ્રથમ ભિક્ષાદાતૃગતિ (૭૮) મું સ્થાનક

૧૦૪

સંપુર્ણ થયું ॥ હવે ભિક્ષાદાન સમયે પંચ દીવ્ય પ્રગટ થયાં તથા વસુધારા વૃષ્ટિ જણાવે છે—

મૂલમ્—પણ દિશ્વા જલકુસુમાણ, વૃષ્ટિ વસુહાર ચેલવવલ્લેવો ।

દુન્દુહિશ્ચુણી સુરાણં, અહો સુદાણં તિ ઘોસળયા ॥૧૬૭॥

છાયા—પશ્ચદિવ્યાનિ જલકુસુમાનાંવૃષ્ટિ—વસુધારાચેલોત્ક્ષેપઃ ।

દુન્દુભિર્ધ્વનિઃ સુરાણા, -મહો?સુદાનં ત્રિઘોષળયા ॥૧૬૭॥

ભાવાર્થ—જનવરને ભિક્ષાદાન સમયે દાન આપનારના ઘેર પાંચ દિવ્ય પ્રગટ થાય છે. તે નીચે મુજબ જલ અને પુષ્પોની વૃષ્ટિ (૧) વસુધરા-સાડા ખાર કરેડ સોનૈયાની વૃષ્ટિ (૨)ચેલ-વસ્ત્ર વૃષ્ટિ (૩) દેવોએ કરેલો ડંડુલી નાદ (૪) “ અહો ? સુદાન ” એ પ્રમાણે દેવોએ ત્રણવાર ઘોષણા કરે છે. ॥૧૬૮॥ ઇતિ પ્રથમ ભિક્ષા દિવ્યનામે (૫૯) ઓગણાશીસું સ્થાનક સંપુર્ણ.

હવે વસુધારાનું પ્રમાણ કહે છે.

મૂલમ્—સદ્દુવાલસકોટી-સુવન્નવૃદ્ધી ય હોઈ ઉક્કોસા ।

લક્ષ્વા સદ્દુવાલસ, જહનિયા હોઈવસુહારા ॥૧૬૮॥

છાયા—સાર્દ્ધદ્વાદશકોટી, -સુવર્ણવૃષ્ટિશ્ચ ભવત્યુત્કૃષ્ટા ।

લક્ષાઃ સાર્દ્ધદ્વાદશ, જઘન્યકા ભવતિ વસુધારા ॥૧૬૮॥

ભાવાર્થ—ઉત્કૃષ્ટથી સાડા ખાર કરેડ સુવર્ણની વૃષ્ટિ હોય છે અને જઘન્યથી સાડા ખાર લાખ સુવર્ણ વૃષ્ટિ હોય છે. આ પ્રમાણે વસુધરાનું પ્રમાણ કહ્યું છે. ॥૧૬૮॥ વસુધારા પ્રમાણ નામ (૮૦) સ્થાનક. સંપુર્ણ

૧૦૫

હવે જનવરોના તીર્થોમાં ઉત્કૃષ્ટ તપ કહે છે.

મૂલમ્-વાર દ્વ છમાસ તવો, ગુહ આઈમજ્જચરિમતિત્થેસુ ।

તેસિ વહુભિગ્ગહા દવ્વમાઈ વીરસ્સિમે અહિઆ ॥૧૬૯॥

છાયા-દ્વાદશાઽષ્ટપટ્માસાસ્તપોગુર્વાદિ મધ્યમ ચરમતીર્થેષુ ।

તેષાંબહુભિગ્ગહા દ્રવ્યાદયોવીરસ્યેમેઽધિકાઃ ॥૧૬૯॥

ભાવાર્થ—આદિ તીર્થોંકર શ્રી ઋષભદેવના તીર્થોંમાં ઉત્કૃષ્ટતપ બારમાસ (વાર્ષિક તપ) મધ્યમ એટલે અણતનાથથી આરંભી શ્રી પાર્શ્વનાથ સુધી બાવીસ તીર્થોં-કરોનાતીર્થોંમાં ઉત્કૃષ્ટ તપ આઠમાસનું બાણવું. અને શ્રી મહાવીર દેવના તીર્થોંમાં ઉત્કૃષ્ટ તપ છ માસનું બાણવું. તીર્થોંત્કૃષ્ટ તપ (૮૧)મું સ્થાનક સંપૂર્ણ તેમજ તે ચોવીસ તીર્થોંકરોએ કરેલા અભિગ્રહો દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર કાલ અને ભાવની અપેક્ષાએ બહુ પ્રકારના બાણવા અને શ્રી મહાવીર દેવે કરેલા અભિગ્રહો તે તેથી અધિક છે તે આગળની ગાથામાં કહેવાશે. ॥૧૬૯॥

મૂલમ્-અચિયત્તુગ્ગહનિવસણ, નિચ્ચં વોસટ્ઠકાય મોણેણં ।

પાણોપત્તં ગિહિવંદણં, અભિગ્ગહપણગમેઞ્ઞં ॥૧૭૦॥

છાયા-અપ્રીતિમહ્ગૃહનિવસનં, નિત્યં વ્યુત્સૃષ્ટકાયમોનેન ।

પાણિપાત્રંગૃહિવન્દન-મભિગ્ગહપજ્જકમેતત્ ॥૧૭૦॥

ભાવાર્થ—અપ્રીતિવાળા એટલે જેના આવાસમાં રહેવાથી રહામાને અપ્રીતિ થાય તેવા ગૃહસ્થના ઘેર

૧૦૬

(ઉપાશ્રય) માં મહારે નિવાસ કરવો નહીં. [૧] હમેશાં કાયાને વોસરાવી-શરીર સંબંધી મમત્વનો ત્યાગ કરી અપ્રતિબદ્ધ વિહાર કરવો. [૨] તેમજ મૌનપણું ધારણ કરી આત્મ ધ્યાનમાં સ્થિર રહેવું. [૩] પોતાના હસ્ત (હાથ) રૂપ પાત્રમાં આહાર લેવો, અર્થાત્ અન્ય પાત્રનો સર્વથા ત્યાગ [૪] ગૃહસ્થનો અભ્યુત્થાનાદિ વિનય-સત્કાર કરવો નહીં (૫) આ પાંચ અભિગ્રહ શ્રી મહાવીર સ્વામીના ણીજા તીર્થકરોથી અધિક જાણવા. ॥ ૧૭૦ ॥ અભિગ્રહ નામે (૮૨) મું સ્થાનક સંપૂર્ણ

હવે જીનેશ્વરોની વિહાર ભૂમિ કહે છે.

મૂલમ્—આરિયમણારિણું, પઠમસ્સ ય નેમિપાસચરિમાણં ।

સેસાણ આરિણું, છઝમત્થત્તે વિહારો અ ॥૧૭૧॥

છાયા-આર્યાઽનાર્યેષુ, પ્રથમસ્ય ચ નેમિપાર્શ્વચરિમાણામ્ ।

જોષાણામાર્યેષુ, છઝસ્થત્ત્વે વિહારશ્ચ ॥૧૭૨॥

બાવાર્થ—પહેલા શ્રી ઋષભદેવ લગવાન. શ્રી નેમિ-નાથ, શ્રી પાર્શ્વનાથ અને ચરમ-છેલ્લા ચોવીસમા તીર્થકર શ્રી મહાવીર દેવનો વિહાર આર્ય તથા અનાર્ય દેશોમાં થયો હતો. અને બાકીના વીશ [૨૦] તીર્થકરોએ આર્ય દેશોમાંજ વિહાર કર્યો હતો એમ જાણવું. આ વિહાર છઝ સ્થપણામાં જાણવો. કેવલ જ્ઞાન થયા પછી નહીં. ॥૧૭૧॥ ઇતિ વિહાર ભૂમિ સ્થાનક [૮૩] મું સંપૂર્ણ.

१०७

हवे सर्वं अनवरोना छद्मस्थपण्णामां काणतुं मान
कडे छे.

मूलम्-वाससहस्रं १ बारस २ चउदस ३ अट्टार ४ वीस ५
वरिसाई । मासा छ ६ नव ७ तिन्नि अ ८, चउ ९ तिग
१० दुग ११ भिक्कग १२ दुगं च ॥१७२॥ ति १४ दु १५
इक्कग १६ सोलसगं १७, वासा तिन्नि अ १८ तहेव होरत्तं
१९ । मासेक्कारस २० नवगं २१, चउपन्न दिणाइ २२
चुलसीई २३ ॥१७३॥ पक्खहियसड्डु बारस २४. वासा
छउमत्थकालपरिमाणं । उगं च तवोकम्मं, विसेसओ वद्ध
माणस्स ॥१७४॥

छाया-वर्षसहस्रं द्वादश-चतुर्दशाऽष्टादशविंशतिर्वर्षाणि ।
मासाः षण्णवत्रयश्च, चतुस्त्रिकद्विकमेकद्विकंच ॥१७२॥
त्रिद्वयेकानिषोडश-वर्षाणि त्रीणि च तथैवाहोरात्रम् ।
मासैकादशनवकं, चतुष्पञ्चाशद्दिनान्यशीतिः ॥१७३॥
पक्षाधिकसार्द्धद्वादश,-वर्षाणिच्छद्मस्थकालपरिमाणम् ।
उग्रं च तपः कर्म, विशेषतो वर्द्धमानस्य ॥१७४॥

भावार्थ—ऋषभदेव भगवाननेो अेक हज्जर वर्ष
छद्मस्थपण्णानेो काण ऋषुवेो (१) श्री अल्लतनाथनेो प्पार वर्ष
सुधी ऋषुवेो (२) श्री संलवनाथनेो चौह वर्ष (३) श्री अलि-
नंदननेो अटार वर्ष (४) श्री सुभतिनाथनेो वीस वर्ष (५)
पद्मप्रल स्वाभीनेो (६) भास, सुपास्वर्वाथनेो नव [६] भास.

૧૦૯

છાયા—વ્રતદિનમેકંપૂર્ણ, ષાષ્ઠાસિકં દ્વિતીયં પશ્ચદિનોનમ્ ।

નવ ચાતુર્માસિકાનિ દ્વેત્રિમાસિકે સાર્દ્ધદ્વિમાસિકે દ્વે ॥૧૭૫

ષટ્દ્વિમાસિકાનિ દ્વે સાર્દ્ધમાસિકે દ્વાદશ તથૈકમાસિકાનિ ।

દ્વિસપ્તતિરર્દ્ધમાસિકાનિ, પ્રતિમાદ્વાદશાષ્ટમૈશ્ચ ॥૧૭૬॥

દ્વિચતુર્દશક્ષપૈ—નિરન્તરં ભદ્રાદિપ્રતિમાત્રિકમ્ ।

દ્વિશતૈકોનત્રિશ્ચ્છઘ્નિ, પારણકાનિ ત્રિશતૈકોનપશ્ચાશત્

ભાવાર્થ—શ્રી મહાવીર સ્વામીએ દ્વીક્ષા દિવસે ચતુ-
ભક્ત-ઉપવાસ કર્યો હતો. એક છ માસિક પૂર્ણ કર્યું, (૧)
ખીજું પાંચ દિવસ એાછા છ માસિક (૨) નવ ચાતુર્માસિક
ઉપવાસ (૩) એ ત્રૈમાસિક (૪) એ અઢી માસિક (૫) છ
દ્વિમાસિક (૬) એ દોઢ માસિક (૭) બાર એક માસિક
(૮) એતેર પક્ષક્ષમણ (અર્ધ માસક્ષમણ) (૯) અઠ્ઠમ
ભક્તવડે બાર પ્રતિમાઓ (૧૦) એ, ચાર અને દશ
ઉપવાસવડે આંતરારહિત ભદ્ર, મહાભદ્ર અને સર્વતો ભદ્ર
એ ત્રણ પ્રતિમાઓ અનુક્રમે વહન કરી હતી. તેમજ
ખસો અને ઓગણત્રીશ છઠ્ઠભક્ત કર્યાં હતાં, સાડાબાર વર્ષ
અને ધંદર દિવસમાં એકંદર ત્રણસો અને ઓગણ-
પચાશ (૩૪૯) પારણા થયાં હતાં. છન્નસ્થ કાલમાન નામે
(૮૪) મું સ્થાનક સમાપ્ત ॥ ગા૦ ૧૭૭

હવે પ્રમાદકાલ અને ઉપસંગોને કહે છે.

મૂલમ્—વીર ? સહાણ ૨ પમાઓ, અંતમુહુત્તં તહેવ હોરત્તં ।

ઉવસગ્ગા પાસસ્સ ય, વીરસ્સ ય ન ડળ સેસાણં ॥૧૭૮॥

૧૧૦

છાયા—વીરર્ષભયોઃ પ્રમાદો—ઽન્તર્મુહૂર્ત તથૈવાહોરાત્રમ્ ।

ઉપસર્ગાઃ પાર્શ્વસ્ય, વીરસ્ય ચ ન પુનઃ શેષાણામ્ ॥૧૭૮॥

ભાવાર્થ—મહાવીર ભગવાનનેા છત્રસ્થ અવસ્થામાં પ્રમાદકાળ અંતમુહૂર્તનો, તેમજ ઋષભદેવ પ્રભુનેા પ્રમાદ કાળ અહોરાત્રનેા. બાકીના બાવીસ જીનવરોને પ્રમાદકાળનેા અભાવ છે. શ્રીપાર્શ્વનાથ અને શ્રીમહાવીરસ્વામીને દેવ, મનુષ્ય અને તિર્થચ-પશુજાતિએ કરેલા અનેક ઉપસર્ગો થયા છે બાકીના તીર્થકરોને ઉપસર્ગનેા અભાવ છે. પ્રમાદ-કાલ (૮૫) ઉપસર્ગ (૮૬)મું સ્થાનક સમાપ્ત.

હવે કેવલજ્ઞાનના આસાદ નક્ષત્ર તથા રાશિઓ કહે છે.

મૂલમ્—ફગ્ગુણિગારસિ કિળ્હા, સુદ્ધા ઇગારસી અ પોસસ્સ ।

કત્તિયબહુલા પંચમિ, પોસસ્સ ચઝદસી ધવલા ॥૧૭૯॥

ચિત્તે ગારસિ પુન્નિમ, તહ ફગ્ગુણકિન્હહ્ચિત્તમિઆ ।

સુદ્ધા કત્તિઅતઙ્ગા, પોસમિ ચઝદસી બહુલા ॥૧૮૦॥

માહેઽમાવસિ સિઅવિઅ, પોસે માસમિ ધવલછટ્ટી અ ।

વઙ્ગસાહસામચઝદસિ, પોસે પુન્નિમ નવમિ સુદ્ધા ॥૧૮૧॥

સિઅચિત્તતઙ્ગા કત્તિઅ, -વારસિ ઇગારસિ અ મગ્ગસિરે ।

ફગ્ગુણવારસિ સામા, મગ્ગમિ ઇગારસી વિમલા ॥૧૮૨॥

આસોઅમાવસી ચિત્તબહુલે, ચઝત્થિ વિસાહસિઅદસમી ।

કેવલમાસાઙ્ગે, મળિયા પુવ્વં વ ઝડુરાસી ॥૧૮૩॥

११३

छाया—फाल्गुनकृष्णैकादशी, शुद्धैकादशी च पौषस्य ।

कार्तिकबहुलापञ्चमी, पौषस्य चतुर्दशी धवला ॥१७९॥

चैत्रैकादशी पूर्णिमा, तथा फाल्गुनकृष्णषष्ठीसप्तमिका ।

कार्तिकशुद्धतृतीया, पौषस्य चतुर्दशी बहुला ॥१८०॥

माघेऽमावास्या श्वेतद्वितीया, पौषे मासे धवलषष्ठा ।

वैशाखश्यामचतुर्दशी, पौषे पूर्णिमा शुद्धनवमी ॥१८१॥

श्वेता चैत्रतृतीयाकार्तिक—द्वादशैकादशी च मार्गशीर्ष ।

फाल्गुनश्यामा द्वादशी, मार्गएकादशो विमला ॥१८२॥

आश्विनामावस्या चैत्र—बहुल चतुर्थी वैशाखश्वेतदशमी ।

केवलमासादय इमे, भणिताः पूर्वमिवोदुराशयः ॥१८३॥

लावार्थ—श्री ऋषभदेव लगवानना केवल ज्ञान कल्याणुकना द्विवसे ज्ञागणु वही ऐकादशी (१) तेमज श्री अञ्जतनाथना केवण ज्ञान कल्याणुकना द्विवसे पोष सुदि ऐकादशी (२) श्री संलवनाथने कार्तिकवही पांचम (३) श्री अलिनंदनने पोश सुदी चौदश (४) श्री सुमतिनाथने चैत्र सुदि ऐकादशी (५) श्री पद्मप्रभुने चैत्र सुदि पूष्टिभाये केवल ज्ञान णणुवुं (६) श्री सुपार्थनाथने ज्ञागणु वदि छठे (७) श्री अंद्रप्रभुने ज्ञागणु वदि सातमे (८) श्री सुविधिनाथने कार्तिक सुदि त्रीजे (९) श्री शीतलनाथने पोष वदि अतुर्दशी (१०) श्री त्रेयांसनाथने मडा वही अभासे (११) णारमा श्री वासुपूज्य लगवानने मडा सुदि णीजे (१२) श्री विमलनाथने पोस सुदि छठे (१३) श्री अनंतनाथने वैशाख वदि १४

૧૧૨

ચૌદશે (૧૪) શ્રી ધર્મનાથને પોષમાસની પૂર્ણિમાએ (૧૫) શ્રી શાંતિનાથને પોષ સુદિ નવમીએ (૧૬) શ્રી કુંથુનાથને ચૈત્ર સુદિ ત્રીજી (૧૭) શ્રી અરનાથ સ્વામીને કાર્તિક સુદિ બારશે (૧૮) શ્રી મલ્લનાથને માર્ગશીર્ષ સુદિ એકાદશીએ (૧૯) વીશમા શ્રી મુનિ સુવ્રતસ્વામીને ફાગણ વદી બારશે (૨૦) શ્રી નમિનાથને માર્ગશીર્ષ સુદિ એકાદશીએ (૨૧) શ્રી નેમિનાથને આસો વદિ અમાસે (૨૨) શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનને ચૈત્ર વદિ ચૌથે (૨૩) શ્રી મહાવીર સ્વામીને વૈશાખ સુદિ દશમીના દિવસે કેવલજ્ઞાન કલ્યાણુક જાણુવું. એ પ્રમાણે કેવલ જ્ઞાન સંબંધી નક્ષત્ર અને રાશિઓ પૂર્વની માફક એટલે ચ્યવન કલ્યાણુકમાં જે કહ્યાં છે તે પ્રમાણે જાણવાં, કેવલજ્ઞાન માસાદિ (૮૭) જ્ઞાન નક્ષત્ર (૮૮) જ્ઞાન રાશિ (૮૯) સું સ્થાનક સંપૂર્ણ ॥

હવે કેવલ જ્ઞાન સંબંધી ઉત્પત્તિ સ્થાને: કહે છે.

મૂલમ્—વીરોસહનેમીળં, જંભિઅવહિ પુરિમતાલ ઉજ્જિતે ।

કેવલનાણુપ્પત્તી, સેસાણં જમ્મઠાણે સુ ॥ ૧૮૪ ॥

છાયા—વીરર્ષમનેમીનાં, જંભિકાવહિ: પુરિમતાલુજ્જયન્તે ।

કેવલજ્ઞાનોત્પત્તિ:, શેષાણાં જન્મસ્થાનેષુ ॥ ૧૮૪ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી મહાવીર ભગવાનને જંભિકા નગરીની બહાર કેવલજ્ઞાન પ્રગટ થયું હતું, શ્રી ઋષભદેવને પુરિમ-તાલ નગરમાં અને શ્રી નેમિનાથને ઉજ્જયંત (ગિરિનાર) પર્વત ઉપર કેવલ જ્ઞાન પ્રગટયું. તેમજ બાકીના એકવીશ તીર્થકરોને પોતપોતાના જન્મસ્થાનના નગરોમાં પ્રગટ થયું હતું એ જાણવું. ॥૧૮૪॥

૧૧૩

કેવલ જ્ઞાન સંબંધી નગર નામે (૯૦)મું સ્થાનક સમાપ્ત
હવે કેવલ જ્ઞાન સંબંધી વન (ઉદ્યાન ભૂમિ)
જણાવે છે.

મૂલમ્—સહસ્ત્ર ય સગદમુદે, ઉજુવાલિઅનઇતદંમિ વીરસ્સ ।
સેસજિણાણં નાણં, ઉપ્પન્નં પુણ વયવણેસુ ॥ ૧૮૫ ॥

છાયા—ઋષભસ્યચશકટમુલ્લે, ઋજુવાલુકાનદીતટેવીરસ્ય ।
શેષજિનાનાં જ્ઞાન,—મુત્પન્નં પુનર્વ્રતવનેષુ ॥ ૧૮૫ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનને શકટમુખ નામે
ઉદ્યાનમાં કેવલજ્ઞાન પ્રગટ થયું અને શ્રી મહાવીર સ્વામીને
ઋજુવાલુકા નામે નદીના કીનારે થયું હતું. તેમજ આકીના
આવીશ તીર્થકેશને વ્રત-દીક્ષા કાલના વનોમાં કેવલ જ્ઞાન
થયું હતું. કેવલ જ્ઞાનોત્પત્તિવન નામે (૯૧) મું સ્થાનક
સંપૂર્ણ—

હવે કેવલ જ્ઞાનસંબંધી વૃક્ષોનાં નામ કહે છે.

મૂલમ્—નગ્ગોહ ૧ સત્તવન્નો ૨, સાલ ૩ પિઆલો ૪ પિ-
યંગુ ૫ છત્તાહે ૬ । સિરિસો ૭ નાગો ૮ મહ્લી ૯, પિ-
હ્લંચ ૧૦ તિંદુયમ ૧૧ પાહલયા ૧૨ ॥ ૧૮૬ ॥ જંબૂ
૧૩ અસત્થ ૧૪ દહિવન્ન ૧૫ નંદિ ૧૬ તિલ્લાયા ૧૭
અંબગ ૧૮ અસોગો ૧૯ । ચંપગ ૨૦ વડલો ૨૧ વેહસ
૨૨ ઘાઈઅ ૨૩ સાલો અ ૨૪ નાણતરૂ ॥ ૧૮૭ ॥

છાયા—ન્યગ્રોધઃ સપ્તપર્ણઃ, શાલઃપ્રિયાલઃપ્રિયંગુઃ છત્રાભઃ ।
સિરીષોનાગોમહ્લીઃ, પિલ્હુતિન્દુકપાટલિકાઃ ॥૧૮૭॥

૮

११४

जम्बवत्पदधिपर्ण—नन्दीतिलकाश्रामकोऽशोकः ।

चम्पकवकुलौ वेतस—घातकीसालाश्च ज्ञानतरवः ॥१८६॥

भावार्थ—श्री ऋषभदेव भगवानने न्यथोध (व३)
 वृक्षणी नीचे डेवलज्ञान प्रगट थयुं, (१) श्री अशुतनाथने
 सप्तपर्ण नामे वृक्षणी नीचे (२) श्री संलवनाथने साल
 नामे वृक्षणी नीचे (३) श्री अभिनंदन लुनने प्रियाल वृक्ष
 नीचे (४) श्री सुभतिनाथने प्रियंगु (रायणु) तर् नीचे
 (५) श्री पद्मप्रभने छत्राल (छत्राकार) वृक्ष नीचे (६) श्री
 सुपार्श्वनाथने शिरोष वृक्ष नीचे (७) श्री अंद्रप्रभने नाग
 (नागकैसर) वृक्ष नीचे (८) श्री सुविधिनाथने मल्ली तर्
 नीचे (९) श्री शीतलनाथने पिडुंभ नामे वृक्ष नीचे (१०)
 श्री श्रियांसनाथने तिंडुक वृक्ष नीचे (११) श्री वासुपूज्यने
 पाटलक वृक्ष नीचे (१२) श्री विमलनाथने जंभु (जंभू)
 वृक्ष नीचे (१३) श्री अनंतनाथने अश्वत्थ (पिंपणो) वृक्ष
 नीचे (१४) श्री धर्मनाथने दधिपर्ण नामे वृक्ष नीचे (१५)
 श्री शांतिनाथने नंदी नामे वृक्ष नीचे (१६) श्री कुंथुनाथने
 तिलक वृक्ष नीचे (१७) श्री अरनाथने आमक (आम्र)
 वृक्ष नीचे (१८) श्री महिनाथने अशोक वृक्ष नीचे (१९)
 श्री मुनिसुव्रतस्वामीने अंपक वृक्ष नीचे (२०) श्री नमि-
 नाथने अकुल वृक्ष नीचे (२१) श्री नेमिनाथने वेतस वृक्ष
 नीचे (२२) श्री पार्श्वनाथने घातकी (घावडी) वृक्ष नीचे
 (२३) श्री महावीरस्वामीने शालवृक्ष नीचे डेवल ज्ञान थयुं
 छतुं. डेवल ज्ञानोत्पत्ति वृक्ष कथन (६२) मुं स्थान संपूर्ण.

૧૧૫

હવે તે વૃક્ષનું પ્રમાણ જણાવે છે.

મૂલ—તૈ જિણતપ્પુવારગુણા, ચેઙ્ગઅતરુણો વિ નવરિ' વીરસ્સ ।
ચેઙ્ગઅતરુવરિ સાલો, ઇ ગારસધ્ધણુહપરિમાણો ॥ ૧૮૮ ॥

છાયા—તે જિન તનોદ્વાદશગુણાઃ—ચૈત્ય તરવોપિ નવરં વીરસ્સ ।
ચૈત્યતરુપરિ શાલ, ઇકાદશ ધનુઃ પરિમાણઃ ॥ ૧૮૮ ॥

ભાવાર્થ—આ જ્ઞાન વૃક્ષો ભગવાનના શરીરના પ્રમાણથી બાર ગુણા મહોટા હોય છે, ચૈત્ય વૃક્ષપ્રણુ જ્ઞાનવૃક્ષના જેટલાજ પ્રમાણવાળું હોય છે, પરંતુ ભગવાન શ્રી મહાવીર દેવના ચૈત્ય વૃક્ષની ઉપર સાલ વૃક્ષ અગીયારગણું પ્રમાણમાં વિશેષ હોય છે ॥ ૧૮૮ ॥ જ્ઞાનવૃક્ષ પ્રમાણ કથનરૂપ [૯૩૬ મું સ્થાનક સંપૂર્ણ]

હવે સર્વ જીનવર સંબંધી કેવલ જ્ઞાનના સમયે તપશ્ચર્યા પ્રમાણ કહે છે.

મૂલમ્—અઠ્ઠમભક્તંમિ કણ, નાણસુસહમલ્લિનેમિપાસાણમ્ ।
વસુપુજ્જસ્સ ચઉત્થે, સેસાણં છઠ્ઠમત્તતવો ॥ ૧૮૯ ॥

છાયા—અષ્ટમભક્તે કૃતે જ્ઞાનમૃષમમલ્લિનેમિપાશ્વાનામ્ ।
વાસુપૂજ્જ્યસ્ય ચતુર્થે, શેષાણાંપષ્ટમક્તતપઃ ॥ ૧૮૯ ॥

ભાવાર્થ—અઠ્ઠમનું તપ કરે છતે શ્રી ઋષભદેવ, મલ્લિનાથ, શ્રી નેમિનાથ અને શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનને કેવલ જ્ઞાન પ્રગટ થયું. ચતુર્થભક્ત કરેછતે શ્રીવાસુપૂજ્ય સ્વામીને કેવલ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું અને બાકીના એગણીશ તીર્થ કરેના

૧૧૬

કેવલ જ્ઞાન કલ્યાણકોમાં ૫૫ (છઠ્ઠું) તપ બ્રહ્મવું. ॥ ૧૮૬ ॥
 સર્વ જીવજીવંતું જ્ઞાન તપ નામે (૬૪)મું સ્થાનક સમાપ્ત.
 હવે જીનેશ્વરોના કેવલ જ્ઞાનની ઉત્પત્તિનો સમય
 જણાવે છે.

મૂલમ્—નાણં લસહાર્ણિણં, પુલ્વળ્હે પચ્છમણિહ વીરસસ । (જ્ઞાન-
 વેલા) ॥૯॥ સવ્વેસિં પિ અઠારસ, ન હુંતિ દોસા ઇમે તે અ ॥ ૧૯૦ ॥

છાયા—જ્ઞાનમૃષભાદીનાં પૂર્વાહ્નપશ્ચિમાહિ વીરસ્ય ॥

સર્વેષામપ્યષ્ટાદશ, ન સન્તિ દોષા ઇમે તે ચ ॥ ૧૯૦ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભ આદિ તેવીશ જીનેન્દ્રોને દિવસના
 પૂર્વભાગમાં પ્રથમ પ્રહરમાં કેવલ જ્ઞાન પ્રગટ થયું છે,
 અને ચોવીશમા શ્રી મહાવીરસ્વામીને દિવસનાં પશ્ચિમ
 ભાગમાં છેલ્લા પ્રહરમાં કેવલ જ્ઞાન પ્રગટ થયું છે. એમ
 બ્રહ્મવું. કેવલ જ્ઞાન સમય નામે (૬૫) દ્વાર સંપૂર્ણ ॥ હવે
 અઠાર દોષ જણાવે છે—તદ્યથા—સર્વ જીનેશ્વરોને સર્વથા
 અઠાર દોષ હોતા નથી. તે દોષ નામ પૂર્વ નીચેની
 ગાથામાં જણાવે છે—

મૂલમ્—પંચેવ અંતરાયા, મિચ્છત્તમનાણમવિરઈ કામો ।

હાસછગ રાગદોસા, નિદ્દા દ્વારસ ઇમે દોસા ॥ ૧૯૧ ॥

છાયા—પચ્ચૈવાન્તરયા—મિથ્યાત્વાંજ્ઞાનમવિરતિઃ કામઃ ।

હાસ્યાદિષડ્ગદ્વેષૌ, નિદ્રાષ્ટાદશેમેદોષાઃ ॥ ૧૯૧ ॥

ભાવાર્થ—પાંચ અંતરાય—દાનાંતરાય (૧) લાભાંતરાય
 (૨) વીર્યાંતરાય (૩) લોભાંતરાય (૪) અને ઉપલોભાંતરાય—

११७

(५) मिथ्यात्व (६) अज्ञान (७) अविरति (८) काम (९) तेमञ्जु हास्यादि छ दोष-हास्य (१०) रति (११) अरति (१२) लय (१३) शोक (१४) दुर्गन्धानुशुप्सा (१५) राग (१६) द्वेष (१७) अने निद्रा (१८) आ अठार दोष डेवल्लि भगवानने होता नथी.

डवे प्रकारांतरथी अठार दोष जणुवे छे.

मूलम्—हिंसाइतिगं कीला, हासाईपंचगं चसकसाया ।

मयमच्छरअन्नाणा, निद्रा पिम्मं इअ च दोसा ॥१९२॥

छाया—हिंसादित्रिकंकीडा, हास्यादिपञ्चकं चतुष्कषायाः ।

मदमत्सरमज्ञानं, निद्राप्रेमेति च दोषाः ॥ १९२ ॥

भावार्थ—डिंसादि त्रणु दोष-डिंसा (१) मृषावाह (२) अहत्ताहान (३) डीडा (४) हास्यादि पांच-हास्य (५) रति (६) अरति (७) शोक (८) लय (९) आर कषाय-क्रोध (१०) मान (११) माया (१२) लोभ (१३) मह (१४) मत्सर (१५) अज्ञान (१६) निद्रा (१७) प्रेम (१८) आ प्रमाणे अठार दोष जणुवा. अेवी रीते सर्व अनवरोनी निर्दोषता नाभे (६६)सुं स्थानक समाप्त.

डवे येवीस तीर्थंकरेना अतिशय जणुवे छे.

मूलम्—जम्मप्पभिई चउरो, जिणाण इकार घाइकम्मखओ ।

सुरविहिअइगुणवीसं, चउतीसं अइसया उ इमे ॥१९३॥

छाया—जन्मप्रभृतिचत्वारो—जिनानामेकादशघातिकर्मक्षयात् ।

सुरविहितैकोनविंशति—श्रुत्स्त्रिंशदतिशयास्त्वमे ॥१९३॥

૧૧૮

ભાવાર્થ—સર્વ જીનેશ્વરોને જન્મથી આરંભી આર-
અતિશય હોય છે, આર ઘાતિ કર્મનો ક્ષય થવાથી અગીયાર
અતિશય પ્રગટ થાય છે. અને દેવો એ ભક્તિવડે કરેલા
ઓગણીશ અતિશય હોય છે એમ એકંદર મળી ચોતરીશ
(૩૪) અતિશય હોય છે.

હવે ચોતરીશ અતિશયોનું વિસ્તાર પૂર્વક
વાર્ણન કરે છે.

મૂલમ્—સેઅમલામયરહિયં, દેહં સુહગંધરૂવસંજુતં ।

નિન્વિસ્સમવીભચ્છં, ગોક્ષીરનિહં રુહિરમંસં ॥ ૧૯૪ ॥

ન ચ આહારનિહારા, અઙ્ગસયરહિઆણ જંતિ દિદ્વિપથે ।

સાસો અ કમલગંધો, ઇઅ જમ્મા અઙ્ગસયા ચરો ॥૧૯૫॥

છાયા—સ્વેદમલાઽમયરહિતો—દેહઃ શુભગન્ધરૂપસંયુક્તઃ ।

નિર્વિસ્રમવિભત્સં, ગોક્ષીરનિમં રુધિરમાંસમ્ ॥ ૧૯૪ ॥

ન ચ આહારનિહારા—વતિશયરહિતાનાં યાતોદ્વિષ્ટપથે ।

શ્વાસશ્ચકમલગન્ધ—એતેજન્મનોઽતિશયાશ્ચત્વારઃ ॥૧૯૫॥

ભાવાર્થ—સર્વ જીનવરોનો દેહ સ્વેદ-પ્રસ્વેદ, મલ-
મેલ અને આમય-રોગ રહિત હોય છે, તેમજ શુભ ગંધ-
સુગંધ અને શુભ રૂપથી સુશોભિત હોય છે. આ પ્રથમ
અતિશય (૧) દુર્ગંધ રહિત, દેખાવમાં સુંદર, ગાયના દુધ
સમાન ઉજ્જવલ રૂધિર તથા માંસ પણ હોય છે. આ બીજો
અતિશય (૨) આહાર-લોભનઅને નિહાર-મલત્યાગ એ અને
અર્મઅક્ષુષવાદા પ્રાણિઓ ને દષ્ટિગોચર થતા નથી. આ ત્રીજો

૧૨૯

અતિશય (૩) વળી શ્વાસ-પ્રાણવાયુ કમલના ગંધ સમાન ઉત્તમ સુગંધિ આપે છે આ ચોથો અતિશય (૪) આ ચાર અતિશય જીનેંદ્રોને જન્મથી આરંભી સ્વાભાવિક હોય છે. હવે ધનઘાતિ કર્મેના ક્ષય થવાથી પ્રગટ થતા અગિયાર અતિશય જણાવે છે.

મૂલમ્—તિરિનરસુરાણ કોઠાકોઠીઓ મિંતિ જોયણમહીણ ।
 સવ્વસભાસાણુગયા, વાળી ભામંડલં પિટ્ટે ॥ ૧૯૬ ॥
 રુચવરરૂંદ્દમારી, હમરદુભિક્વસ્વં અવુદ્ધિઅવુદ્ધો ।
 જોયણસણ સવાણ, ન હુંતિ ઇઅ કમ્મસ્વયજ્જણિયા ॥૧૯૭॥

છાયા—તિર્યગ્નરસુરાણાં, કોટાકોટચોમાન્તિયોજનમહ્યામ ।
 સર્વેષાં ભાષાનુગતા, વાળી ભામંડલં પૃષ્ઠે ॥ ૧૯૬ ॥
 રુજોવૈરેતિમારી—હમરદુર્ભિક્ષમવૃષ્ટિરતિવૃષ્ટિઃ ।
 યોજનશતે સપાદે, નભવન્ત્યેતે કર્મક્ષયજનિતાઃ ॥૧૯૭॥

ભાવાર્થ—એક યોજન—ચાર ગાઉ પ્રમાણવાળા સમ-
 વસરણની ભુમિમાં તિર્યંચ, મનુષ્ય અને દેવોની કોટાકાઠી
 સંખ્યાઓ સમાઈ શકે છે, પરંતુ શ્રી જીનેંદ્ર ભગવાનના
 મહિમાથી ઠેઠપણુ જીવને પરસ્પર બાધા—પીડા થતી નથી
 આ પ્રથમ અતિશય (૧) દેવ અસુર અને મનુષ્યાદિ શર્વ
 પ્રાણીઓ ભગવાનની વાણીને પોતપોતાની ભાષા વડે સ્પષ્ટ
 શમળે છે. અન્યત્ર પણ કહ્યું છે કે.

દેવા દૈવીં નરા નારીં, શબરાશ્ચાડપિ શાવરીમ્ ।
 તિર્યંચોપિ હિ તૈરશ્ચીં, મેનિરે ભગવદ્દિરમ્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—વીતશય ભગવાન્ સમવસરણુમાં ઘેસી

૧૨૦

લભ્ય જીવેને તારવા માટે યોજનગામિની વાણી વડે ઉપદેશ આપે છે ત્યારે તે પરિષદ્માં ઘેઠેલા દેવો લગવાનની વાણીને દૈવી ભાષા તરીકે માને છે, મનુષ્યો માનવભાષા માને છે, શબ્દ-ભીલ્લ જાતિના લોકો પોતાની શબ્દી ભાષા સમજે છે અને તિર્યંચો પણ તિર્યંચોની ભાષા પ્રમાણે સમજે છે. આ બીજો અતિશય (૨) તેમજ લગવાનના પૃષ્ઠ ભાગમાં પાછળ પ્રભામંડળથી સુશોભિત ભામંડલ પ્રગટ થાય છે. આ ત્રીજો અતિશય (૩) વીતરાગ લગવાન જ્યાં આગળ વિરાજમાન હોય છે ત્યાંથી આરંભી સવાસો (૧૨૫) યોજન પ્રમાણુ ક્ષેત્રમાં રાગ મારી વિ. રહેતા નથી (૪) તેમજ સવાસો યોજન સુધી કોઈ પ્રાણીઓમાં વરલાવના રહેતી નથી (૫) સવાસો યોજનની અંદર કાંઈ ઇતિ) એટલે ઉપદ્રવ-ઉત્પાત રહેતો નથી, (૬) એ પ્રમાણુ મારી-મરકીનો રાગ થતો નથી (૭) ડમર (અકરમાત્ ઉત્પાત) થતો નથી (૮) દુર્ભિક્ષ-દુષ્કાલનો સંભવ હોતો નથી (૯) અવૃષ્ટિ-વૃષ્ટિનો અભાવ થતો નથી (૧૦) અતિવૃષ્ટિ-અતિશય દુઃખકારક વૃષ્ટિ પણ થતી નથી (૧૧) અર્થાત્-સમાનભાવે થાય છે. સવાસો યોજન ભૂમિમાં પૂર્વેકિત રાગ આદિ કોઈ પણ ઉપદ્રવ થતા નથી. આ અગીયાર અતિશય ઘાતિ કર્મના ક્ષયથી ઉત્પન્ન થયેલા જાણવા.

હવે દેવોએ કરેલા ઓગણીશ અતિશયને જણાવે છે.

મૂલમ્—પાયારતિગમસોગો—સીહાસળધમ્મચક્રચરુવા ।

છચ્ચત્તયચમરદુંદુહિ—રયણજ્ઞયા કળયપડમાઈ ॥ ૧૨૮ ॥

૧૨૧

પળવન્નકુસુમવુટ્ટી, સુગંધજલવુટ્ટિ વાડ અણુકૂલો ।
 છ રિડ પળ ઈંદિયત્થા-ણુકૂલયા દાહિણા સડળા ॥૧૯૯॥
 નહરોમાળ અવુટ્ટી, અહોમુહા કંટ યા ય તરુનમળં
 સુરકોડિજહણ્ણેણ વિ, જિગંતિણ્ણેણ સુરેહિં કયા ॥૨૦૦॥

છાયા—પ્રાકારત્રિકમશોકઃ, સિંહાસનધર્મચક્રચતૂરૂપાણિ ।
 છત્રત્રયચામરદુન્દુભિ—રત્નધ્વજકનકપદ્માનિ ॥ ૧૯૮ ॥
 પશ્ચવર્ણકુસુમવૃષ્ટિઃ, સુગન્ધજલવૃષ્ટિર્વાયુરનુકૂલઃ ।
 ષટ્તુપચ્ચેન્દ્રિયાર્થા—અનુકૂલા દક્ષિણાઃ શકુનાઃ ॥૧૯૯॥
 નચરોમ્ણામવૃદ્ધિ—રઘોમુસ્વાઃકણ્ઠકાશ્વતરુનમનમ્ ।
 સુરકોટીજઘન્યેનાઽપિ, જિનાન્તિકે ણ્ણેણ સુરકૃતાઃ ॥૨૦૦॥

ભાવાર્થ—કેવલ જ્ઞાન પ્રગટ થયા પછી તીર્થંકર ભગ-
 વાન સમવસરણમાં બેસી દેશના આપે છે તે સમવસરણ
 ત્રણ ગઢથી મુશોભિત ઇંદ્રાદિક દેવતાઓ તૈયાર કરે છે.
 આ પ્રથમ અતિશય (૧) પછી તે સમવસરણની અંદર
 અશોક વૃક્ષ બનાવે છે (૨) પાદપીઠ સહિત સિંહાસન
 રચે છે. (૩) તેમજ આકાશગામી—અતિશય ઉન્નત ધર્મ
 ચક્ર બનાવે છે (૪) જીનેન્દ્રના સરખાં ચાર સ્વરૂપ બનાવે
 છે એટલે એક પ્રભુનું મૂલ સ્વરૂપ અને ત્રણ બાહ્ય એ બીજાં
 ત્રણ રૂપ વિકૃત્તે છે એટલે તે ચારે દિશાઓમાં સન્મુખ પ્રભુ
 દેખાય છે. (૫) પ્રભુના મસ્તક ઉપર ત્રણ છત્ર ધારણ કરે
 છે. (૬) પ્રભુની ચારે બાહ્ય દેવચામર વીજે છે, (૭) દેવ
 હુંડુભિ-દિવ્ય વાજીત્રોનો નાદ થાય છે (૮) રત્નમય ધ્વજ-
 ઇન્દ્રધ્વજનો દેખાવ થાય છે (૯) પ્રભુના ચરણ સ્થાપન થાય

૧૨૨

ત્યાં ત્યાં નવીન સુવર્ણનાં કમલ સ્થાપન કરે છે. (૧૦) પાંચે વર્ષોના પુષ્પોની વૃદ્ધિ થાય છે. (૧૧) સુગંધજ્વલની વૃદ્ધિ થાય છે (૧૨) વાયુ ષણ્ણ અનુકૂલ વાય છે. (૧૩) છ એ ઋતુઓ એક સાથે પોતપોતાના ગુણો પ્રગટ કરે છે અને પાંચ ઈંદ્રિયાર્થ-શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શ અનુકૂલપણે મનને આનંદ આપનાર થાય છે (૧૪) પ્રભુને સર્વ શકુનો-પક્ષિઓ પ્રદક્ષિણુ થાય છે (૧૫) નખ અને રોમની વૃદ્ધિ થતી નથી અર્થાત્ પ્રભુના નખ તથા રોમ-કેશ વધતા નથી (૧૬) પ્રભુ વિહાર કરે છે ત્યારે કંટક (કાંટા) નીચે સુખે થાય છે (ન વાગે તેવા થાય છે) (૧૭) તેમજ વીતરાગ ભગવાન્ વિચરે છે ત્યારે તરૂવરં (વૃક્ષો) નીચા નમે છે (૧૮) છનેદ્ર ભગવાનની પાસેજ જ્ઞાન્યપણે- (ઓછામાં ઓછા) એક કરોડ દેવો રહે છે. આ ઓગણીશ અતિશય દેવોએ કરેલા બાણુવા. પ્રથમથી સર્વ એકત્રિત કરીએ તેા એકંદર ચોતરીશ અતિશય થયા. ॥૧૯૮॥ ॥૧૯૯॥૨૦૦॥

મૂલમ્--તે ચરો વ અવાયા-વગમાહસઓ દુરંતઘાહ્વયા ।

નાણાહસઓ પૂઆહસઓ વ્યણસ્સહસઓ અ ॥ ૨૦૧ ॥

છાયા--તે ચત્વારો વાડપાયાડપગમાડતિશયો દુરન્તઘાતિક્ષયાત્ ।

જ્ઞાનાડતિશયઃ પૂજાડતિશયો વચનસ્પાડતિશયશ્ચા ॥૨૦૨॥

ભાવાર્થ--અથવા દુરંત દુઃખ વડે દૂર કરવા લાયક ઘાતિ કર્મેનો સર્વથા ક્ષય થવાથી પ્રમમ અપાયાપગમ- દુઃખોનો સર્વથા વિનાશ થવો તે અપાયાપગમ નામે અતિ- શય પ્રગટ થાય છે (૧) તેમજ ણીને જ્ઞાનાતિશય ભૂત,

૧૨૩

ભાવપ્ય અને વર્તમાનકાલ વર્તિ સર્વપદાર્થેતિ દ્રવ્ય અને પર્યાય ભાવથી યથાર્થ જણાવનાર તે જ્ઞાનાતિશય (૨) ઈદ્રાદિ સર્વ દેવ વિગેરે તેથી પૂજ્ય હોવાથી પૂજાતિશય નામે ત્રીજો અતિશય (૩) વળી એમના વચનમાં નિર્દોષતા તેમજ સંદેહાદિ ક્રોધ પ્રકારનો વ્યભિચાર નહિ હોવાથી એથી વચનાતિશય, આ પ્રમાણે ચાર અતિશય પણ જીનવરોને કેવલ્યભવસ્થામાં પ્રગટે છે. એમ ચાર અતિશય પણ જાણવા જીનવરોના ચોતરૂંશ અતિશય નામે સત્તાણું (૬૭) સું સ્થાનક સંપુર્ણ.

હવે તેમની વાણીના પાંત્રીસ ગુણો બતાવે છે.

મૂલમ્—વચનગુણા સગ સદે, અત્યે અઢવીસ મિલિઅ પળતીસાં.

તેહિં ગુણેહિં મણુન્નં, જિનાણ વચનં કમેણ ઈમં ॥૨૦૨॥

છાયા—વચનગુણાઃ સસશબ્દે,—૬૪થેં ૬૪ટાવિંશતિમિલિતાઃ પશ્ચ-

ત્રિશત્ । તૈર્ગુણૈર્મનોજ્ઞં, જિનાનાં વચનં ક્રમેણેદમ્ ॥૨૦૨॥

ભાવાર્થ—વીતરાગ ભગવાનના વચન સંબંધી ગુણો શબ્દમાં સાત હોય છે અને અર્થમાં અઠાવીશ હોય છે. એમ અને મળી એકંદર પાંત્રીશ ગુણ કહ્યા છે. તે પાંત્રીશ ગુણો વડે જીનેંદ્ર ભગવાનનું વચન બહુ મનોહર હોય છે. બધી તે જીનવરોનું વચન આગળની ગાથાઓથી કહેવામાં આવશે. અર્થાત્ કેવલ ગુણો રૂપે પણ કહેવામાં નહી આવે પણ જે ગુણો સહિત વચન કહેવામાં આવશે. ॥૨૦૨॥

મૂલમ્—વચનં સકારગમીર—ઘોસહવચારુદત્તયાજુતં ।

પઢિનાયકરં દક્ષિન્ન—સહિઅમુવળીઅરાયં ચ ॥૨૦૩॥

૧૨૪

“વચનં સંસ્કૃતગમ્ભીર-ઘોષોપચારોદાત્તતાયુક્તમ્ ।

પ્રતિનાદકરં દાક્ષિણ્ય-સહિતમુપનીતરાગજ્વ ॥ ૨૦૩ ॥

ભાવાર્થ—વીતરાગ ભગવાનનું વચન સંસ્કૃતાદિ લક્ષ-
ણોથી શુદ્ધિ યુક્ત હોય છે (૧) ગંભીર ઘોષ કરતા મેઘની
માફક બહુ સુંદર નાદવાળું હોય છે (૨) ઉપચાર યુક્ત
હોય છે. અર્થાત્ આમ્યભાષા જેવું હોતું નથી (૩) ઉદાત્તતા
સહિત એટલે ઉચ્ચ વૃત્તિ યુક્ત હોય છે. (૪) પ્રતિનાદ-
પ્રતિધ્વનિ યુક્ત હોય છે (૫) દાક્ષિણ્ય-સરલતા સહિત
હોય છે, કિંચિત્માત્ર પણ વક્ર ભાવવાળું હોતું નથી. (૬)
અને ઉપનીત રાગ-માલવ, કૈશક્યાદિ માલકૌશ આમ-રાગ
સહિત હોય છે. (૭) આ સાતે ગુણો શબ્દની અપેક્ષાએ
બાણવા. ॥૨૦૩॥

હવે અર્થની અપેક્ષાએ અઠાવીસ ગુણો કહે છે.

મૂલમ્—સુમહત્થં અઘ્વાહય-મસંસયં તત્તનિષ્ઠિતં સિષ્ટમ્ ।

પચ્છાવુચિયં પઢિહયપરુત્તરં હિયયપીરકરં ॥૨૦૪॥

અન્નુન્નસાભિકંત્વં, અભિજાયં અરિસિણિદ્મહુરં ચ ।

સસલહાપરનિંદા-વજ્જિઅમપહન્નપસરજુઅં ॥૨૦૫॥

પયડકલ્પરપયવક્રં, સત્તપહાણં ચ કારગાઈજુઅં ।

ઠવિઅવિસેસમુઆરં, અણેગજાઈ વિચિત્તં ચ ॥ ૨૦૬ ॥

પરમમ્મવિઘ્ભમાઈ, -વિલંબવુચ્છેયસ્તેઅરહિઅં ચ ।

અદુઅં ધમ્મત્થજુયં, સલાહ્ગિજ્જં ચ ચિત્તકરં ॥૨૦૭॥

છાયા-સુમહાર્થમઘ્યાહત-મસંસયં તત્તનિષ્ઠિતં શિષ્ટમ્ ।

પસ્તાવોચિતપ્રતિહત-પરોત્તરં હૃદયપ્રોતિકરમ્ ॥૨૦૪॥

૧૨૫

અન્યોઽન્ય સાધિકાંક્ષ-મભિજાતમતિસ્નિગ્ધમધુરશ્ચ ।
સ્વશ્લાઘાપરનિંદા-વર્જિતમપ્રકીર્ણપસરયુતઞ્ચ ॥૨૦૫॥

પ્રકટાક્ષરપદવાક્યં, સત્ત્વપ્રધાનઞ્ચકારકાદિયુતમ્ ।
સ્થાપિતવિશેષમુદાર-મનેકજાતિવિચિત્રઞ્ચ ॥૨૦૬॥

પરમર્મવિભ્રમાદિ-વિલંબવ્યુચ્છેદસ્વેદરહિતઞ્ચ ।
અદ્ભુતધર્માર્થયુતં, શ્લાઘનીયઞ્ચચિત્રકરમ્ ॥૨૦૭॥

ભાવાર્થ—વળી તે તીર્થકર ભગવાનનું વચન સમ્યક પ્રકારે વિશેષ અર્થવાળું હોય છે. (૮) તેમજ પૂર્વાપર વાક્યાર્થની સાપેક્ષા એ વિરૂદ્ધતા રહિત હોય છે (૯) શ્રોતા એને કોઈ પ્રકારનો સંશય ન થાય તેવું સંદેહ રહિત હોય છે (૧૦) તેમજ તત્ત્વનિષ્ઠ-યથાર્થ વિવક્ષિત વસ્તુ સ્વરૂપને અનુસરનાર હોય છે (૧૧) શિષ્ટ-અભિમત સિદ્ધાંતમાં કહેલા અર્થયુક્ત હોય છે, અથવા શિષ્ટતાનું સૂચક હોય છે (૧૨) પ્રસ્તાવ-દેશકાલ તે ઉચિત હોય છે (૧૩) અન્ય પ્રતિવાદી લોકોએ કુતર્કથી કરેલા દોષ અસ્ત પ્રશ્નોના યોગ્ય ઉત્તર આપવામાં પ્રભુનું વચન પ્રબલ હોવાથી તેમનું વચન અન્ય દૂષણ રહિત હોય છે (૧૪) શ્રી વીતરાગનું વચન સર્વ જીવોના હૃદયમાં પ્રીતિ-આનંદ આપનાર થાય છે (૧૫) પરસ્પર એક બીજા સાથે પદ અને વાક્યોની સાપેક્ષતાયુક્ત હોય છે (૧૬) અભિન્નત-વક્તાના અથવા પ્રતિપાદન કરવા લાયક અર્થની ભૂમિકાને અનુસરનાર પ્રભુ વચન હોય છે (૧૭) પ્રભુનું વચન અતિશય સ્નિગ્ધ અને મધુર હોય છે. ઘૃત અને સાકર વિગેરેના સંયોગની

૧૨૬

જેમ બહુ સુખકારી હોય છે (૧૮) શ્રી વીતરાગનું વચન પોતાની ઈલાધા-સ્તુતિ અને પરની નિંદા રહિત હોય છે. [૧૯] પ્રભુનું વચન સુસંબદ્ધ અને સત્ પ્રસારવાળું હોય છે— અર્થાત્ લગવાનના વચનમાં યોગ્ય સંબંધ હોય છે અને ઘણા વિસ્તાર હોતો નથી (શબ્દાડંબર રહિત) (૨૦) પ્રભુના વચનમાં વર્ણ, પદ અને વાક્યોની સ્પષ્ટતા હોય છે (૨૧) પ્રભુનું વચન સુખ્ય સત્વગુણવાળું હોય છે (૨૨) પ્રભુનું વચન પટ્કારક, ભૂત, લવિષ્ય અને વર્તમાન કાલ, વચન અને લિંગાદિથી યુક્ત હોય છે (૨૩) પ્રભુનું વચન અન્યની અપેક્ષાએ વિશેષ અર્થને સ્થાપન કરે છે, તેમજ વિશેષ સહિત વિશેષ ભાવને જણાવે છે (૨૪) શ્રી વીતરાગનું વચન ઉદાર-અભિ-ધેય અર્થની ઉદારતા અતુચ્છતા જણાવે છે (૨૫) લગવાનની વાણી અનેક પ્રકારની ભિન્ન ભિન્ન વસ્તુઓને પ્રકાશ કરનારી હોવાથી તેમજ નાના પ્રકારના વિભિન્ન અર્થોનો આશ્રય હોવાથી વિચિત્ર પ્રકારની છે. (૨૬) પ્રભુની વાણી કોઈના મર્મને ઉઘાડનારી હોતી નથી અર્થાત્ અન્ય જીવને આઘાત થાય તેવી ગુહ્ય વાર્તા લગવાનની વાણીમાં આવતી નથી. સમત્વભાવ પ્રગટ કરનારી છે. (૨૭) પ્રભુની વાણી વક્તા પુરૂષના મનને તથા શ્રોતાઓના મનને ભ્રાંતિ ઉપજાવતી નથી તેમજ વિદ્વેષાદિ માનસિક દોષોને પ્રગટ કરતી નથી અર્થાત્ સ્થિરતા આપનારી છે. (૨૮) પ્રભુની વાણી માં પદ, વાક્ય અને વર્ણાદિની સ્થાપના (વલંબ રહિત— ચથાવસ્થિતિ ઉચ્ચારણ હોય છે. (૨૯) શ્રી વીતરાગ પ્રભુનું વચન વ્યુચ્છેદ રહિત વચન રચનાથી પરિપૂર્ણ પ્રમાણ યુક્ત હોવાને લીધે વિવક્ષિત અર્થની સિદ્ધિ કરે છે. (૩૦)

૧૨૭

પ્રભુનું વચન ખેદરહિત હોય છે અર્થાત્ ત્રિના પ્રમાસે
 ગ્રહણ કરી શકાય તેવું હોવાથી બહુ સુખદાયક હોય છે.
 (૩૧) પ્રભુની વાણી અફલુત અર્થ જણાવનારી હોવા છતાં
 મનને અચલતા-અસ્થિરતામાં લઇ જતી નથી. (૩૨)
 પ્રભુની વાણી ધર્મ અને અર્થના તાત્વિક સ્વરૂપને સ્પષ્ટ
 જણાવનારી છે (૩૩) પ્રભુની વાણી પૂર્વોક્ત ગુણોના સંબંધને
 લીધે બહુ વખાણવા લાયક છે (૩૪) તેમજ જીનેંદ્રનું વચન
 નિરંતર નવીન નવીન આશ્ચર્ય કરનારું છે. અર્થાત્ શ્રોતા-
 તથા વક્તાઓને નવીન ભાવના ઉપજાવે છે (૩૫) આ
 પ્રમાણે શ્રી જીનેંદ્ર ભગવાનની વાણીના સાત શબ્દનિષ્ઠ
 અને અક્રુવીશ અર્થનિષ્ઠ એમ ઉભય મળી પાંત્રીશ ગુણો
 કહ્યા. સ્થાનક (૬૮) અું સમાપ્ત.

હવે પ્રભુના આઠ પ્રાતિહાર્ય કહે છે.

મૂલમ્—કિંકિલિલ ૧ કુસુમવદ્દી ૨, દિવ્વજ્જુગિ ૩ ચામરા
 ૪ ડસસણાઈં ચ ૫ । માવલય ૬ મેરિ ૭ છત્રં ૮, જિના-
 ણ ઇઅ પાહિહેરાઈં ૮ ॥ ૨૦૮ ॥

છાયા—કઢ્કેલિલ:કુસુમવૃષ્ટિ—દિવ્યધ્વનિશ્ચામરાણિ ચ ।

માવલયં મેરિ: છત્રં, જિનાનામિતિ પ્રાતિહાર્યાણિ॥૨૦૮॥

ભાવાર્થ—ક'કેલિલ-અશોકવૃક્ષ (૧) પુષ્પ વૃષ્ટિ (૨)
 દિવ્યધ્વનિ એટલે દેસના સમયે ભવ્યાત્માઓને આનંદ
 આપનાર પ્રભુની સર્વે બાબુએ દેવતાઓ તથા ઇંદ્રોએ
 ભકિત વડે વીંઝાતા ચામર (૪) આસન એટલે સુવર્ણ અને

૧૨૮

રત્નમય પ્રભુને યેસવાનું સિંહાસન (૫) ભાવલય-પ્રભુના મસ્તકની પાછળ પ્રભા એટલે કાંતિનું મંડલ જેને ભામંડલ કહે છે. અર્થાત્ પ્રભુની કાંતિ અપાર હોવાથી લગ્ય લોકોની દષ્ટિએ અંબલ જાય નહી તે માટે દેવતાઓ સર્વકાંતિને એકત્રિત કરી ભામંડલ તરીકે પ્રભુની પાછળ સ્થાપન કરે છે (૬) ભેરી-હુહુંભિ નાદ દેવતાઓ કરે છે જેથી પ્રભુને જ્ઞાનમહોત્સવ પ્રગટ થાય છે (૭) પ્રભુના મસ્તક ઉપર ત્રણ છત્ર દેવતાઓ સ્થાપન કરે છે (૮) આ પ્રમાણે સર્વ જનવરોના આઠ પ્રાતિહાર્ય જાણવા સ્થાનક (૯૯) મું સંપૂર્ણ ॥ ૨૦૮ ॥

હવે તીર્થ સંબંધી ઉત્પત્તિ જણાવે છે.

મૂલમ્—તેવીસાણ પદમે, વીણ વીરસ્સ પુણ સમોસરણે ।

સંઘોપદમગણહરો, સુખં ચ તિત્યં સમુપ્પન્નં ॥ ૨૦૯ ॥

છાયા—ત્રયોવિંશતેઃ પ્રથમે, દ્વિતીયે વીરસ્યપુનઃસમવસરણે ।

સંઘઃ પ્રથમગણધરઃ શ્રુતઞ્ચતીર્થં સમુત્પન્નમ્ ॥ ૨૦૯ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવથી આરંભી ત્રેવીશ તીર્થકરો ને પ્રથમ સમવસરણમાં લગ્યાત્માઓને દેશનાદાન સમયે તીર્થની ઉત્પત્તિ થઈ અને ચોવીસમા શ્રી મહાવીર સ્વામીને ણીજા સમવસરણમાં દેશના આપતાં તીર્થોપત્તિ થઈ છે. તીર્થ એટલે સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા એ ચાર મળીને સંઘ તેમજ પ્રથમ ગણધર અને શ્રુત (દ્રાહશાંગ) એ ત્રણની સ્થાપના રૂપ તીર્થ જાણવું. તીર્થોત્પત્તિરૂપ (૧૦૦) મું સ્થાનક સમાપ્ત.

१३९

हवे तीर्थं प्रवृत्तिने। कालं नक्षत्रावे छे।

मूलम्—इगतित्या जा तित्थं, बीअस्सुप्पज्जए अ ता नेयो ।
 पुव्विल्लतित्थकालो, दुसमंतं पुण चरमतित्थं ॥२१०॥
 केवलिकालेण जुओ, इगस्स बीयस्स तेण पुण हीणो ।
 अंतरकालो नेओ, जिष्णण तित्थस्स कालो वि ॥२११॥
 एसहस्स य तित्थाओ, तित्थं वीरस्स पुव्वलक्खहिंयं ।
 अयरेगकोडिकोडी, बावीससहस्सवासूणा ॥ २१२ ॥

छाया—एकतीर्थाद्यावत्तीर्थं, द्वितीयस्योत्पद्यते तावज्ज्ञेयः ।
 पूर्वस्य तीर्थकालो—दुःषमान्तं पुनश्चरमतीर्थम् ॥ २१० ॥
 केवलिकालेन युत—एकस्य द्वितीयस्य पुनर्हीनः ।
 अन्तरकालो ज्ञेयो—जिनानां तीर्थस्य कालोऽपि ॥२११॥
 ऋषभस्य च तीर्थात्, तीर्थं वीरस्य पूर्वलक्षाधिकम् ।
 सागरैककोटाकोटी, द्वाविंशतिसहस्रवर्षेणा ॥ २१२ ॥

भावार्थ—એક તીર્થકર-પૂર્વ તીર્થકરના તીર્થથી
 યીજા તીર્થકરનું તીર્થ જ્યાં સુધી ઉત્પન્ન ન થાય ત્યાં સુધી
 પૂર્વ તીર્થકરના તીર્થને કાલ જાણવો. વળી વિશેષમાં
 એટલું સમજવું કે ચરમ તીર્થકર શ્રી મહાવીરપ્રભુનું તીર્થ
 દુઃખકાલ [પાંચમાઆરા] ના અંત સુધી છે. એટલે એકવીશ
 હજાર વર્ષ પ્રમાણવાળો પાંચમો આરો જાણવો. ત્યાં સુધી તીર્થ
 પ્રવૃત્તિ પણ જાણવી. યીજા યાકીના તીર્થકરોના સંબંધમાં
 તે પૂર્વ તીર્થકરના કેવલિકાલથી આરંભી તેમની
 પાછળ થનાર તીર્થકરને કેવલજ્ઞાન ન થાય ત્યાં સુધી
 તીર્થકાળ જાણવો, અર્થાત્ ! એટલો અંતર કાળ
 જાણવો, તેમજ જીવવરોના તીર્થનેકાલ પણ તેટલો જ

૯

૧૩૦

જાણવો. શ્રી ઋષભદેવ અને શ્રી અશ્રુતનાથનો અંતરકાલ પચાશ લાખ કરોડ સાગરોપમનો છે. તે શ્રી ઋષભદેવનો એક હજાર વર્ષ ઓછાં એક લાખ પૂર્વ કેવલિ કાલ છે તે સહિત અને શ્રી અશ્રુતનાથનો કેવલિકાલ બાર વર્ષહીન એક પૂર્વાંગ કમી કરીને એક લાખ પૂર્વ પ્રમિતકાલ હીન કરવો. તેમજ એક લાખ પૂર્વ એક પૂર્વાંક, એક હજાર અને બાર વર્ષ હીન કરી એક લાખ પૂર્વ અધિક પચાશ લાખ કોટી સાગરોપમ કાલ સુધી જાણવો. તેનો ભાવ આ પ્રમાણે. (૫૦) લાખ કોટી સાગરોપમ અને (૮૩૬૬૦૧૨) વર્ષ અધિક શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુનો તીર્થ પ્રવૃત્તિકાલ જાણવો. એ પ્રમાણે શ્રી પાર્શ્વનાથ સુધી તીર્થ પ્રવૃત્તિની ભાવના કરવી. શ્રી ઋષભદેવના તીર્થથી શ્રી મહાવીર ભગવાનનો તીર્થ પ્રવૃત્તિ કાલ બાવીશ હજાર વર્ષ ઓછાં એક પૂર્વ લાખ અધિક એક કોડાકોડી સાગરોપમ પ્રમાણ જાણવો. તે આ પ્રમાણે -શ્રી ઋષભદેવનો કેવલિ પર્યાય એક હજાર વર્ષ હીન એક લાખ પૂર્વ. ત્યારબાદ ત્રણ વર્ષ અને સાડા આઠ માસ વ્યતીત થયા પછી સુખમ-દુઃખમ નામે ત્રીજો આરો સમાપ્ત થાય છે. ત્યાર બાદ એતાળીશ હજાર વર્ષ હીન એક કોડાકોડી સાગરોપમ પ્રમાણ દુઃખમ સુખમ નામે ચોથો આરો સમાપ્ત, ત્યાર પછી એકવીશ હજાર વર્ષ પ્રમાણ દુઃખમ નામે પાંચમો આરો સંપૂર્ણ થાય. આ સર્વ સંખ્યા એકત્રિત કરવાથી શ્રી ઋષભદેવના તીર્થને આરંભી શ્રી મહાવીર સ્વામીના તીર્થની સમાપ્તિ બાવીશ હજાર વર્ષ ઓછાં કરી એક કોડાકોડી સાગરોપમ, એક લાખ પૂર્વ ત્રણ વર્ષ અને સાડા

૧૩૧

આઠ માસ જાણવી. ॥ ૨૧૦ ॥ ૨૧૧ ॥ ૨૧૨ ॥ તીર્થ
પ્રવૃત્તિ કાલ નામે (૧૦૧) ઝું સ્થાનક સમાપ્ત

હવે તીર્થ ંચુચ્છેદ કાલ જાણાવે છે.

મૂલમ્-ઇગ ૧ ઇગ ૨ તિગે ૩ ગ ૪ તિગ ૫ ઇગ, ૬ ઇગંસ
ઇઅ ગારપલિઅચ્છભાગે । વિંતિ ન્ને ઇઅ પલિણ, સુવિ૭
હાઇસુ સત્તતિર્થંતે ॥૨૧૩॥

છાયા-એકૈકત્રિકૈકત્રિકૈકૈકાંશા-ઇત્યેકાદશપલ્યચતુર્થભાગાઃ ।
બ્રુવન્ત્યન્ય ઇતિ પલ્યાનિ, સુવિધ્યાદીનાં સપ્તતીર્થાન્તે ॥

૨૧૩ ॥

ભાવાર્થ—એકપલ્યોપમના ચાર ભાગ કરવા, તેમાંનો
એક ભાગ શ્રીસુવિધિનાથના તીર્થનો ંચુચ્છેદ કાલ જાણવો (૧)
શ્રી શીતલનાથના તીર્થનો ંચુચ્છેદકાલ પલ્યોપમનો ચોથો ભાગ
જાણવો (૨) શ્રી શ્રેયાંસનાથના તીર્થનો ંચુચ્છેદ કાલ પલ્યોપમના
ત્રણ ભાગ (પોણા પલ્યોપમ) જાણવો (૩) શ્રી વાસુપૂન્થ-
ના તીર્થનો ંચુચ્છેદ કાલ પલ્યોપમનો ચોથો ભાગ જાણવો (૪)
શ્રી વિમલનાથના તીર્થનો ંચુચ્છેદકાલ પલ્યોપમના ત્રણ ભાગ
(પોણા પલ્યોપમ) જાણવો. (૫) શ્રી અનંતનાથના તીર્થનો
બંચુચ્છેદ કાલ પલ્યોપમનો ચોથો ભાગ (પા પલ્યોપમ)
જાણવો (૬) શ્રી ધર્મનાથના તીર્થનો ંચુચ્છેદકાલ પલ્યોપ-
મનો ચોથો ભાગ (પાપલ્યોપમ) જાણવો. આ એકંદર
ચતુર્થાંશ એકઠા કરીએ તો અગીયાર એકાંશ થાય એટલે તે
પોણા ત્રણ પલ્યોપમ ંચુચ્છેદ કાલ જાણવો. અહીં કેટલાક
અન્ય આચાર્ય પલ્યોપમના ચતુર્થાંશને બદલે પલ્યોપમ

૧૩૨

વ્યુચ્છેદ કાલ ગણે છે. એટલે એમના મત પ્રમાણે સુવિધિ-
નાથનો એક પદ્યોપમ, શ્રીશીતલનાથનો એક પદ્યોપમ,
શ્રી ત્રયાંસનાથનો તીર્થ વ્યુચ્છેદ કાલ ત્રણ પદ્યોપમ શ્રી
વાસુપુત્રનો તીર્થ વ્યુચ્છેદ કાલ એકપદ્યોપમ શ્રી વિમલ-
નાથનો તીર્થ વ્યુચ્છેદ કાલ ત્રણ પદ્યોપમ. શ્રીઅનંતનાથનો
તીર્થ વ્યુચ્છેદ કાલ એક પદ્યોપમ. શ્રી ધર્મનાથનો તીર્થ
વ્યુચ્છેદ કાલ એક પદ્યોપમ જાણવો. એ પ્રમાણે સુવિધિ
આદી સાત જીનવરોના તીર્થના અંત સમયે તીર્થ વ્યુચ્છેદ
કાલ જાણવો. ॥ ૨૧૩ ॥ સ્થાનક (૧૮૨)મું સમાપ્ત.

હવે પ્રથમ ગણુધરોનાં નામ કહે છે.

મૂલમ્—પુંડરીક ૧ સીહસેના ૨, ચારુરૂ ૩ વજ્જનાહ ૪ ચમ-
રગણી ૫ । સુજ્જ ૬ વિદલ્ભો ૭ દિલ્લો ૮, વરાહઓ ૯
નંદ ૧૦ કુચ્છુમ ૧૧ સુભૂમા ૧૨ ॥૨૧૪॥
મંદરુ ૧૩ જસો ૧૪ અરિટ્ટો ૧૫, ચક્કાહ ૧૬ સંબ ૧૭
કુંભ ૧૮ મિસઓ અ ૧૯ । મલ્લી ૨૦ શુંભો ૨૧ વર-
દત્ત ૨૨ અજ્જદિન્નિ ૨૩ દમ્પુઇગણી ૨૪ ॥૨૧૫॥

છાયા—પુંડરીકઃ સિહસેન-શ્ચારુરૂર્વજ્જનામશ્ચમરગણિઃ ।
સુદ્યોતવિદર્ભદિન્ના-વરાહકોનન્દકૌસ્તુભસુભૂમાઃ ॥૨૧૪॥
મન્દર યજ્ઞોઽરિટ્ટા-શ્ચક્રાયુધશંબકુંભમિષજાશ્ચ ।
મલ્હિઃ શુંભોવરદત્ત-આર્યદત્ત ઇન્દ્રમૂતિગણિઃ ॥૨૧૫॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનના પ્રથમ ગણુધર
પુંડરીક નામે જાણવા (૧) બીજા શ્રી અજીતનાથના પ્રથમ

૧૩૩

ગણધર સિંહસેન (૨) ત્રીજા પ્રભુ શ્રીસંભવનાથના પ્રથમ ગણધર ચાકર (૩) ચોથા શ્રી અભિનંદનના પ્રથમ ગણધર વજ્રનાભ (૪) શ્રી સુમતિનાથના ચમરગણી (૫) શ્રી પદ્મપ્રભના સુદોત (૬) શ્રીસુપાશ્વનાથના વિદલ (૭) શ્રી ચંદ્રપ્રભના દિન્નગણી (૮) સુવિધિનાથના વરાહ ગણી (૯) શ્રીશીતલનાથના પ્રથમ ગણધર નંદ (૧૦) શ્રી શ્રેષ્ઠાંસનાથના કૌસ્તુભ (૧૧) શ્રી વાસુપૂજ્યના સુભૂમ (૧૨) શ્રી વિમલનાથના મંદરગણી (૧૩) શ્રી અનંતનાથના યશોગણી (૧૪) શ્રી ધર્મનાથના અરિષ્ટ (૧૫) શ્રી શાંતિનાથના ચક્રાયુધ (૧૬) શ્રી કુંથુનાથના શંખગણી (૧૭) શ્રી અરનાથના કુંભગણી (૧૮) શ્રી મહિનાથનાભિષેકગણી (૧૯) શ્રી સુનિસુવતના મહિગણી (૨૦) શ્રી નમિનાથના શુંભ ગણી (૨૧) શ્રી નેમિનાથના વરહત ગણી (૨૨) શ્રી પાર્શ્વનાથના આર્યહત ગણી (૨૩) અને ચોવીશમાશ્રીમહાવીર સ્વામીના ઇંદ્રભૂતિગણધર (૨૪) ॥ ૨૧૪ ॥ ૨૧૫ ॥ એ પ્રમાણે સર્વ જીવવરોના પ્રથમ ગણધરોનાં નામ જાણવાં. સ્થાનક (૧૦૩) મું સમાપ્ત.

હવે પ્રથમ પ્રવર્તિની (સુખ્ય સાધવી) ઝોનાં નામ કહે છે.

મૂલમ્—વંમી ૧ ફગ્ગુણિ ૨ સામા ૩, અજિઆ ૪ તહ કાસવી
૫ રઈ ૬ સોમા ૭ । સુમળા ૮ વારુણિ ૯ સુજસા ૧૦,
ધારિણિ ૧૧ ધરણી ૧૨ ધરા ૧૩ વડમા ૧૪ ॥ ૨૧૬ ॥
અજ્જસિવા ૧૫ સુઈ ૧૬ દામિણિ ૧૭, રક્ષિત્વ ૧૮

१३४

बन्धुमङ् १९ पुष्पवङ् २० अनिला २१ । जखदिन्न २२
 पुष्पचूला २३, चंदणबाला २४ पवत्तणिया ॥२१७॥
 छाया—ब्राह्मी फाल्गुनी श्यामाऽ-जिता तथा काश्यपी रतिःसोमा
 सुमना वारुणी सुयशा—धारिणी धरणी धरा पद्मा ॥२१६॥
 आर्या शिवा श्रुतिर्दामिनी, रक्षिका बन्धुमती पुष्पवत्यनिला
 यक्षदत्ता पुष्पचूला, चन्दनबाला प्रवर्त्तिन्यः ॥२१७॥

भावार्थ—श्री ऋषलदेव प्रभुनी प्रवर्त्तिनीनुं नाम आह्वी
 (१) णीळ श्री अल्लतनाथ प्रभुनी श्वाशुनी (२) त्रीळ
 श्री सलवनाथनी श्यामा (३) चोथा श्री अलिनंदननी
 अल्लता (४) पांयमा श्रीसुमतिनाथनी काश्यपी (५) श्री
 पद्मप्रलस्वामीनी रति (६) श्री सुपार्श्वनाथनी सोमा [७]
 श्री चंद्रप्रलस्वामीनी सुमना (८) श्री सुविधिनाथनी प्रथम
 प्रवर्त्तिनी वाइष्णी (९) श्री शीतलनाथनी सुयशा (१०)
 श्रीश्रेयांसनाथनी धारिष्णी (११) श्री वासुपूज्यनी धरष्णी
 नाभे प्रवर्त्तिनी (१२) श्री विमलनाथनी धरा (१३) श्री
 अनंतनाथनी पद्मा (१४) श्री धर्मनाथनी आर्याशिवा (१५)
 श्री शांतिनाथनी श्रुति (१६) श्री कुंथुनाथनी दामिनी (१७)
 श्री अरनाथनी रक्षिका (१८) श्री भल्लिनाथनी भंधुमती [१९]
 श्री सुनिसुव्रतस्वामीनी मुष्य साध्वी पुष्पवती (२०) श्री नमिं
 नाथनी अनिला (२१) श्री नेमिनाथनी यक्षदत्ता (२२) श्री
 पार्श्वनाथनी पुष्पचूला (२३) श्री महावीरस्वामीनी मुष्य
 प्रवर्त्तिनी चंदनआला. आ चोवीस लुनवरोनी मुष्य प्रव-
 र्त्तिनी (साध्वी)ओ लल्लुवी. ॥ २१६ ॥ २१७ ॥ प्रथम
 प्रवर्त्तिनी नामक (१०४) मुं स्थानक सभास,

૧૩૫

હવે તીર્થકરોના મુખ્ય શ્રાવક અને શ્રાવિકાઓનાં નામ કહે છે.

મૂલમ—સંબંધ નંદ સુજ્ઞા, સંઘો ઉસહસ્સ નેમિમાર્ણં ।

સદ્વિમુખદ્વા મહસુ—વ્વયા સુનંદા ય સુલસા ય ॥૨૧૮॥

ગણહરપવત્તિનીઓ, પદમા ભણિઆ જિણાણ સર્વેસિં ।

સદ્દા સદ્દી અ પુણો—ચઉણ્હ સેસાણમપસિદ્ધા ॥૨૧૯॥

છાયા—શ્રેયાંસ નંદ સુઘોત—શંઘા ઋષભનેમ્યાદીનામ્ ।

શ્રાદ્ધી સુમદ્રા મહાસુ—વ્રતા, સુનન્દાચ સુલસાચ ॥૨૧૮॥

ગણધર પ્રવત્તિન્યઃ, પ્રથમા ભણિતા જિનાનાં સર્વેષામ્ ।

શ્રાદ્ધાઃ શ્રાદ્ધચશ્વપુન—શ્વતુર્ણી શેષાણામપસિદ્ધાઃ ॥૨૧૯॥

ભાવાર્થ—શ્રીઋષભદેવ ભગવાનનો પ્રથમ શ્રાવક અયાંસ (૧) શ્રી નેમિનાથનો નંદ નામે (૨) શ્રી પાર્શ્વનાથનો સુઘોત (૩) શ્રી મહાવીર સ્વામીનો શંઘ નામે શ્રાવક બાણુવો. તેમજ શ્રી ઋષભદેવની પ્રથમ શ્રાવિકા સુમદ્રા (૧) શ્રી નેમિનાથની મહાસુવ્રતા (૨) શ્રી પાર્શ્વપ્રભુની સુનંદા અને શ્રીમહાવીર સ્વામીની સુલસા શ્રાવિકા બાણુવી. સર્વ બનવર સંબંધી પ્રથમ ગણધર તથા પ્રથમ પ્રવત્તિની (મુખ્ય સાધ્વી)ઓ કહી તેમજ શ્રી ઋષભદેવ તથા નેમિનાથ આદિ ચાર તીર્થકર સંબંધી મુખ્ય શ્રાવક તથા મુખ્ય શ્રાવિકાઓ કહી છે અને બાકીના (૨૦) વીસ તીર્થકરો સંબંધી શ્રાવક શ્રાવિકાઓનાં નામ આગમમાં અપ્રસિદ્ધ હોવાથી જણાવ્યાં નથી. ॥ ૨૧૮ ॥ ૨૧૯ ॥ પ્રથમ શ્રાવક નામે (૧૦૫) સુ અને પ્રથમ શ્રાવિકા નામે (૧૦૧) ઠું સ્થાનક સમાપ્ત

१३६

इवे सर्वं लुनोन्ना लकटाशब्दयोनां नामो ज्ञथुवे छे.

मूलम्—भरह १ सगर २ मिअसेणा, अ ३ मित्तविरिओ ४
 अ सच्चविरिओ ५ अ ॥ तह अजिअसेणराया ६ दानवि-
 रिय ७ मघवराया ९ य ॥ २२० ॥
 जुद्धविरिय ९ सिमंधर १० तिविद्धविण्हू ११ दुविद्ध १२
 अ सर्यभू १३ ॥ पुरिसुत्तमविण्हू १४ पुरिससोहु १५
 कोणायलनिवो अ १६ ॥ २२१ ॥
 निवइकुवेर १७ सुभूमा १८ ऽजिअ १९ विजयमहोअ २०
 चक्रिहरिसेणो २१ ॥ कण्हो २२ पसेणई २३ सेणिओ २४
 य जिणभत्तरायाणो ॥ २२२ ॥

छाया—भरतः सगरोगृगसेनश्च, मित्रवीर्यश्च सत्यवीर्यश्च ॥
 तथाऽजितसेनराजा, दानवीर्योमघवा राजा च ॥ २२० ॥
 युद्धवीर्यः सीमन्धर, स्त्रिपृष्ठविष्णुर्द्विपृष्ठश्चस्वयम्भूः ॥ पुरु-
 षोत्तमविष्णुः पुरुष-सिंहः कोणालकनृपश्च ॥ २२१ ॥
 नृपतिकुवेरः सुभूमोऽ-जितोविजयमहश्च चक्रिहरिषेणः ॥
 कृष्णः प्रसेनजित्-श्रेणिकश्च जिनभक्तराजाः ॥ २२२ ॥

भाषार्थ—(१) श्री ऋषलदेवनेो लकत राब्द भरत अकवतीं
 इतो (२) तेभञ् श्रीअलुतनाथनेो सगर अकवतीं लकत राब्द
 इतो (३) संलवननाथनेो मित्रसेन (४) अलिन्दननेो मित्रवीर्यं
 (५) सुभतिनाथनेो सत्यवीर्यं (६) पद्मप्रलनेो अलुतसेन राब्द
 (७) सुपार्धनाथनेो दानवीर्यं (८) श्री अद्रप्रलनेो मघवाराब्द

૧૩૭

(૯) શ્રી સુવિધિનાથનો મુહૂર્તીર્થ (૧૦) શ્રી શીતલનાથનો સીમં-
ધર રાજા (૧૧) શ્રી શ્રેયાંસનાથનો ત્રિપૃષ્ઠવિબ્ધુ (૧૨) શ્રી
વાસુપૂજ્યનો ક્ષીપૃષ્ઠરાજા ભક્ત હતો (૧૩) શ્રી વિમલનાથનો
સ્વયંભૂરાજા (૧૪) શ્રી અનંત નાથનો પુરૂષોત્તમ વિબ્ધુ (૧૫)
શ્રી ધર્મનાથનો પુરૂષસિંહ રાજા ભક્ત હતો (૧૬) શ્રી
શાન્તિનાથનો કાષ્ઠાલકરાજા ભક્ત હતો (૧૭) શ્રીકુંથુનાથનો
ભક્ત કુબેરરાજા હતો (૧૮) શ્રી અરનાથનો સુધમ
રાજા ભક્ત હતો (૧૯) શ્રી મહિનાથનો અજીતરાજા ભક્ત
હતો ૨૦ શ્રી મુનિસુવ્રત દેવનો વિજયમહારાજા ભક્ત
હતો (૨૧) શ્રી નમિનાથનો હરિષેષ્ય ચક્રવર્તી રાજા
ભક્ત હતો (૨૨) શ્રી નેમિનાથનો ભક્તરાજા કૃષ્ણ વાસુદેવ
હતો (૨૩) શ્રી પાર્શ્વનાથનો પ્રસેનજીતરાજા (૨૪) શ્રી
મહાવીર દેવનો ભક્ત રાજા શ્રષ્ટિક હતો. આ ચોવીસ
તીર્થકરોના ચોવિશ પરમભક્ત રાજાઓ હતા.

“ હવે આ રાજાઓ પોતાના નગર પ્રત્યે તી-
ર્થકર દેવતું ગમન થાય ત્યારે તેની વધામણી
લાવનારને જે તુષ્ટિદાન આપે છે તે જણાવે છે ”

મૂલમ્—વિતીઈ સઢૂવારસ, લક્ષ્વે પીઈઈ દિંતિ કોડી ઓ॥ ચક્કી

કળયં હરિણો રયયં, નિવઈ સહસલક્ષ્વે ॥૨૨૩॥ મત્તિ-
વિહવાણુરુવં, અન્ને વિ અ દિંતિ ઇન્મમાઈયા ॥ સોઝળ-
જિષ્મામમર્ષ, નિઉત્તમણિઉત્તપ્પસુંવા ॥ ૨૨૪ ॥

૧૩૮

છાયા—વૃત્યા સાર્દદ્વાદશલક્ષાણિ પ્રીત્યા દદતિ કોટીઃ ॥ ચ-
ક્રિણઃ કનકંહરયો-રજતનૃપતયઃ સહસ્રલક્ષાણિ ॥૨૨૩॥
મક્તિવિભવાનુરૂપ-મન્યેપિદદતીભ્યાદયથ ॥ શ્રુત્વાજિ-
નાગમનં, નિયુક્તાનિયુક્તેષુ વા ॥ ૨૨૪ ॥

ભાવાર્થ—જીનવર ઉપર ભકતીરાગથી પ્રભુનું ગમન
પોતાના નગર તરફ થાય ત્યારે તે વધામણી લાવનારને તે
ભકતરાજાઓ પ્રસન્ન થઈને મોટું દાન આપે છે. તેમાં ચક્રવર્તી
મહારાજાઓ સાડા ખાર લાખ વૃત્તિદાન આપે છે, તેમજ
સાડાખાર કરોડ સેનામહોરનું પ્રીતી દાન આપે છે, વાસુદેવો
વૃત્તિ દાનમાં સાડા ખાર લાખ અને પ્રીતિ દાનમાં તેટલા
કરોડ રૂપિયા આપે છે. અર્થાત્ વધામણી લાવનારને આપે
છે. તેમજ સામાન્ય રાજાઓ વૃત્તિદાન સાડાખાર હજાર
અને પ્રીતીવડે સાડાખાર લાખ રૂપિયાનું દાન આપે છે.
તેમજ ધીબ નગરશેઠ અમાન્ય અને સેનાપતિ વીગેરે
પોતાના વૈભવ અને ભકતીને અનુસરીને વધા-
મણી લાવનારને દાન આપે છે તે વધામણી લાવનાર
પોતાના નોકર તરીકે કેઈ કામમાં જોડાએલો હોય અગર
તો જોડાયા વિનાનો હોય તો પણ તેને મોટું દાન આપે
છે ॥ ૨૨૩ ॥ ॥ ૨૨૪ ॥ ભકતરાજાના નામ તથા દાન કથન
રૂપ ૧૦૭ મું સ્થાન સંપૂર્ણ થયું ॥

“ હવે પ્રભુના શાસનમાં રક્ષક તરીકે યોજાયેલા
અક્ષોનાં નામ ગણાવે છે,

મૂલમ્—જવલા ગોમુહ મહજ-વલ તિમુહ જવલેસ તુંવરુકુસુમોઃ
માર્યંગ વિજયઅજિયા-વંધો મણુણસર કુમારો ॥૨૨૫॥
છમ્મુહ પયાલ કિન્નર, ગરુડો ગંધવ્વતહ ય જર્વિલ્લદો ॥
સકુવેર વરુણભિવહી,ગોમેહોપાસમાર્યંગો ॥૨૨૬॥

૧૩૬

છાયા—યક્ષા ગોમુખો મહાયક્ષ-ત્રિમુખો યક્ષેશસ્તુંબરુઃકુમ્ભમઃ॥
 માતંગો વિજયોઽજિતોબ્રહ્મા મનુજેશ્વરઃ કુમારઃ ॥૨૨૫॥
 ષણ્મુખઃ પાતાલઃ કિન્નરો,ગરુડોગન્ધર્વસ્તથા ચ યક્ષેન્દ્રઃ ।
 ॥ સકુવેરોવરુણો ભ્રકુટિર્ગોમેધઃપાર્શ્વોમાતઙ્ગઃ ॥૨૨૬॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવના શાસનમાં રક્ષકયક્ષ ગોમુખ નામે છે ૧ શ્રી અણ્ણતનાથના શાસનમાં મહાયક્ષ નામે રક્ષક છે ૨ શ્રી સંભવનાથના શાસનમાં ત્રિમુખ છે, ૩ શ્રી અભિનંદનના શાસનમાં યક્ષેશ ૪ અને શ્રી સુમતિનાથના શાસનમાં તુંબરૂ ૫ શ્રી પદ્મપ્રભાના શાસનમાં કુમ્ભ ૬ શ્રી સુપાર્શ્વનાથના શાસનમાં માતંગ ૭ શ્રીચંદ્રપ્રભાના શાસનમાં વિજય યક્ષ ૮ શ્રીસુવિધિનાથના શાસનમાં અણ્ણત યક્ષ ૯ શ્રી શીતલનાથના શાસનમાં બ્રહ્મા યક્ષ ૧૦ શ્રી શ્રેયાંસનાથના શાસનમાં મનુજેશ્વર ૧૧ શ્રી વાસુપૂજ્યના શાસનમાં કુમાર યક્ષ છે ૧૨ શ્રી વિમલનાથના શાસનમાં ષણ્મુખ યક્ષ છે. ૧૩ શ્રી અનંતનાથના શાસનમાં પાતાલ યક્ષ છે ૧૪ શ્રી ધર્મનાથના શાસનમાં કિન્નર યક્ષ છે ૧૫ શ્રીશાંન્તિનાથના શાસનમાં ગરુડ યક્ષ છે ૧૬ શ્રી કુંથુનાથના શાસનમાં ગન્ધર્વ યક્ષ છે ૧૭ શ્રી અરનાથના શાસનમાં યક્ષેન્દ્ર યક્ષ છે ૧૮ શ્રીમહિનાથના શાસનમાં કુબેર યક્ષ છે ૧૯ શ્રી મુનિ સુવત સ્વામીના શાસનમાં વરુણ યક્ષ છે ૨૦ શ્રી નમિનાથના શાસનમાં બ્રકુટી યક્ષ છે ૨૧ શ્રીનેમિનાથના શાસનમાં પાર્શ્વ યક્ષ છે ૨૩ શ્રી મહાવીરદેવના શાસનમાં માતંગ યક્ષ છે ૨૪ આ યક્ષો ચૌવીશ જીનેશ્વરોના શાસનમાં રક્ષક

૧૪૦

અષ્ટાવધી ॥ ૨૨૫ ॥ ૨૨૬ ॥ ચક્ષુ નામ કથન ૩૫ ૧૦૮
મું સ્થાનકપૂર્ણ.

હવે શાસનની દેવીઓનાં નામ જણાવે છે.

મૂળમ્—દેવીઓચક્રેસરિ ૧, અજિયા ૨ દુરિઆરિ ૩ કાલિ
૪ મહાકાલી ૫ ॥ અચ્ચુઅ ૬ સંતા ૭ જાલા ૮, સુતા-
રયા ૯ સોગ ૧૦ સિરિવચ્છા ૧૧ ॥ ૨૨૭ ॥

પવરા ૧૨ વિજયં ૧૩ કુસ ૧૪૫-મ્હત્તિ ૧૫નિબ્વાણિ ૧૬
અચ્ચુયા ૧૭ ધરણી ૧૮ ॥ વૃહ ૧૯ દૃદત્ત ૨૦ મંધારિ
૨૧ અંબ ૨૨ પદ્માવૈ ૨૩ સિદ્ધા ૨૪ ॥ ૨૨૮ ॥

છાયા—દેવ્યશ્વક્રેશ્વર્યજિતા દુરિતારિઃ કાલીમહાકાલી ॥
અચ્યુતા શાન્તા જ્વાલા, સુતારકાડશોકા શ્રીવત્સા ॥ ૨૨૭ ॥
પવરા વિજયાડકુશા પ્રહ્લપ્તિ નિર્વાણ્યચ્યુતા ધરણી ॥
વૈરોટયા દત્તાગાન્ધાર્યમ્બા પદ્માવતી સિદ્ધા ॥ ૨૨૮ ॥

ભાવાર્થ—જનશાસનની રક્ષણ કરનારી દેવીઓનાં નામ આ
પ્રમાણે છે. શ્રી ઋષભદેવના શાસનમાં ચક્રેશ્વરી ૧. શ્રી
અજિતનાથના શાસનમાં અજિતા દેવી (અજિતબલા) ૨.
શ્રી સંલવનાથના શાસનમાં દુરિતારી ૩. શ્રી અભિનંદનના
શાસનમાં કાલી ૪. શ્રી સુમતિનાથના શાસનમાં મહાકાલી ૫.
શ્રી પદ્મપ્રભના શાસનમાં અચ્યુતા ૬. શ્રી સુપાર્શ્વનાથના
શાસનમાં શાન્તા ૭. શ્રી ચંદ્રપ્રભના શાસનમાં જ્વાલા ૮.
શ્રી સુવિધિનાથના શાસનમાં સુતારકા ૯. શ્રી શીતલનાથના

૧૪૧

શાસનમાં અશોકા ૧૦. શ્રી શ્રેયાંસનાથના શાસનમાં શ્રીવત્સા ૧૧. શ્રી વાસુપૂજ્યના શાસનમાં પ્રવરા (ચંડા) ૧૨. શ્રી વિમલનાથના શાસનમાં વિજયા ૧૩. શ્રી અનંતનાથના શાસનમાં અંકુશા ૧૪. શ્રી ધર્મનાથના શાસનમાં પ્રજ્ઞાસિ ૧૫. શ્રી શાંતિનાથના શાસનમાં નિર્વાણી ૧૬, શ્રી કુંથુનાથના શાસનમાં અચ્યુતા ૧૭. શ્રી અરનાથના શાસનમાં ધરણીદેવી ૧૮. શ્રી મલ્લિનાથના શાસનમાં વૈરોટયા ૧૯. શ્રી મુનિ સુવ્રતસ્વામીના શાસનમાં દત્તા ૨૦. શ્રીનમિનાથના શાસનમાં ગાંધારી દેવી ૨૧. શ્રી નેમિનાથના શાસનમાં આંબકા દેવી ૨૨. શ્રી પાર્શ્વનાથના શાસનમાં પદ્માવતી દેવી ૨૩. શ્રી મહાવીરસ્વામીના શાસનમાં સિદ્ધા (સિદ્ધાધિકા) દેવી ૨૪. ઐ ચોવીસ દેવીઓ જીનેશ્વર પ્રભુના ભકતોના દુઃખોને દૂર કરે છે અને ધર્મ કરવામાં સહાય કરે છે. અને ત્રિશ્યાત્વી દેવોએ કરેલા ઉપસર્ગોને દૂર કરે છે ॥ ૨૨૭ ॥ ૨૨૮ ॥.

જીનશાસનની દેવીઓનાં નામ ગણના ૩૫ ૧૦૯ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે પ્રભુના ગણ તથા મણિધરની સંખ્યા જણાવે છે.

મૂલમ્—ચુલસોઈ ૧ પળ નવઈ ૨, વિહિયસયં ૩ સોલહિય સયં ચ ૪ સયં ૫ ॥ સગહિયસડ ૬ પળ નવઈ ૭, તિળવઈ ૮ ઠાસી ૯ ગસિ ૧૦ છસયરી ૧૧ ॥ ૨૨૯ ॥ છાવઠી ૧૨ સમવન્ના ૧૩ પન્ન ૧૪ તિચ્છા ૧૫ છતીસ ૧૬ પળ તીસા ૧૭ ॥ તિત્તીસ ૧૮

१४२

द्वावीसा, १९ ठार २० सतरि २१ गार २२ दस २३
नवय २४ ॥ २३० ॥ गण गणहरसंख इमा, वीरस्सइ-
गारगणहरा नवरं ॥ चउदससया दुवन्ना, सर्व्वके
गणहरा हुंति ॥ २३१ व

छाया—चतुरशोतिः १ पञ्चनवति २, द्वर्थाधिकशतं ३
षोडशाधिकशतं ४ च शतं ५ ॥ समाधिकशतं
६ पञ्चनवति ७—खिनवति ८ रष्टाशोति ९
रेकाशोतिः १० षट्सप्ततिः ११॥२२९॥ षट्षष्टिः १२
सप्तपञ्चाशत् १३ पञ्चाशत् १४ त्रिचत्वारिंशत् १५
षट्त्रिंशत् १६ पञ्चत्रिंशत् १७ त्रयस्त्रिंश १८ दष्टा-
विंशति १९ रष्टादशं २० सप्तदशैका २१ दश २२
दश २३ नवच २४ ॥ २३१ ॥ गणगणधरसंख्या एषा,
वीरस्यैकादशगणधरा नवरं ॥ चतुर्दशशतद्विपञ्चाशत्स-
र्वाङ्के गणधरा भवन्ति ॥ २३१ ॥

लावार्थ—श्री ऋषभदेवना चोराशी गणु तथा गणुधर
चोरासी इता १. श्री अणुतनाथना ऐकसोने मे गणु तथा
गणुधर पणु ऐकसो मे इता २. श्री संलवनाथना ऐक-
सोने मे गणु तथा गणुधर इता ३. श्री सुभतिनाथना
ऐकसोसोण गणु तथा गणुधर इता, ४ श्री अबिनंदनना
गणु तथा गणुधर सो इता ५. श्री चक्रप्रलना गणु तथा
गणुधर ऐकसोने सात इता ६. श्री सुपार्थनाथना गणु
तथा गणुधर पंचाणु इता ७. श्री चंद्रप्रलना गणु तथा

૩૪૩

ગણુધર અઠ્ઠાશી હતા ૯. શ્રી શીતલનાથના ગણુ તથા
 ગણુધર એકાશી હતા, ૧૦. શ્રી શ્રેયાંસનાથના ગણુ તથા
 ગણુધર છોતેર હતા ૧૧. શ્રી વાસુપૂબ્યના ગણુ તથા
 ગણુધર છાસઠ હતા ૧૨, શ્રી વિમલનાથના ગણુ તથા
 ગણુધર સતાવન હતા ૧૩, શ્રી અનંતનાથના ગણુ તથા
 ગણુધર પચાસ હતા ૧૪. શ્રી ધર્મનાથના ગણુ તથા
 ગણુધર ત્રેતાલીસ હતા ૧૫. શ્રી શાંતિનાથના ગણુ તથા
 ગણુધર છત્રીસ હતા ૧૬. શ્રી કુંથુનાથના ગણુ તથા ગણુધર
 પાંત્રીસ હતા ૧૭. શ્રી અરનાથના ગણુ તથા ગણુધર તેત્રીસ
 હતા ૧૮. શ્રી મલ્લિનાથના ગણુ તથા ગણુધર અઠ્ઠાવીસ
 હતા ૧૯. શ્રી મુનિ સુવ્રતસ્વામીના ગણુ તથા ગણુધર
 અઠાર હતા ૨૦. શ્રી નમિનાથના ગણુ તથા ગણુધર સત્તર
 હતા ૨૧. શ્રી નેમિનાથના ગણુ તથા ગણુધર અગીયાર
 હતા ૨૨. શ્રી પાર્શ્વનાથના ગણુ તથા ગણુધર દ્રશ હતા
 ૨૩, શ્રી મહાવીરસ્વામીના ગણુ તથા ગણુધર અગીઆર
 હતા ૨૪. સર્વ જીનેશ્વરોના ગણુ તથા ગણુધરની સંખ્યા
 સરખી જ હોય છે પરંતુ શ્રી મહાવીરસ્વામીના સંબંધમાં
 એટલું વિશેષ છે કે તેમના ગણુ નવ છે અને ગણુધરો
 અગીયાર છે. આ ચોવીસ જીનેશ્વરોના ગણુની સંખ્યા
 (૧૪૫૦) અને ગણુધરો ઐદસો ને બાવન (૧૪૫૨)
 ની સંખ્યામાં છે ॥ ૨૨૯ ॥ ॥ ૨૩૦ ॥ ૨૩૧॥

સર્વ જીનવરના ગણુ તથા ગણુધરની સંખ્યારૂપ ૧૧૦
 તથા ૧૧૧ સ્થાનકો પૂર્ણ થયાં.

હવે સર્વ જીનવરોના મુનિઓની સંખ્યા જણાવે છે.

१४४

मूलं—चुलसिसहस्र १ तोलरूखा, इग २ दो ३ तिन्निव ४
 तिन्निवीसा य ५ ॥ तिन्नियतीसा ६ तिन्निअ, ७ स-
 ड्डुगं ८ दुन्नि ९ इगलक्खो १० ॥ २३२ ॥ सहसा
 चुलसि ११ विसत्तरि, १२ अडसट्ठि १३ छसट्ठि १४
 तहय चउसट्ठी ॥ १५ बासट्ठि १६ सट्ठि १७ पन्ना १८,
 चत्ता १९ तीसाय २० वीसाय २१ ॥ २३३ ॥ अट्टार
 २२ सोल २३ चउदस २४, सहसा उसहाइयाणमुणि-
 संखा ॥ अट्टावीसं लक्ख्वा अडयाल सहस्ससव्वंके ॥
 २३४ ॥

छाया—चतुरशीति सहस्राणि ततोलक्षमेकं द्वेत्रीण्येव त्री-
 णिविंशतिश्च ॥ त्रीणि च त्रिंशत् त्रीणि च—सार्द्धं द्वे
 द्वे एकलक्षं ॥ २३२ ॥ सहस्राणि चतुरशीतिर्द्विसप्तति
 रष्टषष्टिः ष षष्टिस्तथा च चतुःषष्टिः ॥ द्विषष्टिः
 षष्टिः पञ्चाशत्, चत्वारिंशत् त्रिंशच्च विंशतिश्च ॥ २३३ ॥
 अष्टादश षोडश चतुर्दश—सहस्राणि ऋषभादीनां मुनि
 संख्या ॥ अष्टाविंशतिलक्षाण्यष्टचत्वारिंशत्सहस्राणि
 सर्वाङ्के ॥ २३४ ॥

भावार्थ—श्री ऋषभनाथने चारशी हज्जर साधुनी
 संख्या १. श्री अजितनाथने ऐक लाख २. श्री संभवनाथने
 छे लाख, ३. श्री अबलिनंदने त्रसु लाख ४. श्री सुमति-
 नाथने त्रसु लाख पीस हज्जर ५. श्री पद्मप्रभने त्रसु

૧૪૫

લાખ ને તેત્રીસ હજાર ૬. શ્રી સુપાર્શ્વનાથને ત્રણ લાખ ૭.
 શ્રી ચંદ્રપ્રભને અઢી લાખ ૮. શ્રી સુવિધિનાથને બે લાખ
 ૯. શ્રી શીતલનાથને એક લાખ ૧૦. શ્રી શ્રેયાંસનાથને
 ચોરાસી હજાર ૧૧. શ્રી વાસુપૂજ્યને બોતેર હજાર ૧૨.
 શ્રી વિમલનાથને અડસઠ હજાર ૧૩. શ્રી અનંતનાથને
 છાસઠ હજાર ૧૪. શ્રી ધર્મનાથને ચોસઠ હજાર ૧૫. શ્રી
 શાંતિનાથને બાસઠ હજાર ૧૬. શ્રી કુશુનાથને સાઠ હજાર
 ૧૭. શ્રી અરનાથને પંચાવન હજાર ૧૮. શ્રી મહિલાનાથને
 ચાલીસ હજાર ૧૯. શ્રી મુનિ સુવ્રતસ્વામીને ત્રીસ હજાર
 ૨૦. શ્રી નમિનાથને વીસ હજાર ૨૧. શ્રી નેમિનાથને
 અઢાર હજાર ૨૨. શ્રી પાર્શ્વનાથને સોળ હજાર ૨૩. શ્રી.
 મહાવીર દેવને ચૌદ હજાર સાધુની સંખ્યા જણાવીછે. ૨૪
 એપ્રમાણે ઋષભદેવ આઢી ચોવીસે જનવરના સાધુની
 સંખ્યા અઠાવીસ લાખ અડતાલીસ હજારની થાય છે.
 ॥ ૨૩૨ ॥ ૨૩૩ ॥ ૨૩૪ ॥

મુનિ સંખ્યા ગણનારૂપ ૧૧૨ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.
 હવે સર્વ જનવરોની સાધવીઓની સંખ્યા કહે છે.

મૂલં—સંજડલરુઆતિન્નિય ૧ તિન્નિયતીસાય ૨ તિન્નિ-
 હત્તીસારૂ. લચ્ચયતીસા૪ પંચય,તીસા૬ ચત્તારિ-વીસાય ૬
 ॥૨૩૫॥ ચરોતીસા ૭ તિન્નિઅ, સીયા ૮ ઇગલકલ્લ
 વીસ સહસહિઓ ૯ ॥ લલ્લોયસંજડ હગં ૧૦
 લલ્લોતિસહસ ૧૧ લલ્લોય ૧૨ ॥ ૨૩૬ ॥ ઇગલ-
 લલ્લો અટ્લસયા ૧૩, સહસલિસટ્ટી ૧૪ લિસહિ ચર-

१४६

सया १५। इगसट्टि छसय १६ सट्टी, छसया १७ सट्टीअ
१९ पणपन्ना १९ ॥२३७॥ पन्न २० इग चत्त २१
चत्ता २२ अडतीस २३ छतीस २४ सहस सव्वग्गे। चउ-
आललक्खसहसा, छायाला चउसया छहिया ॥ २३८॥

छाया-संयतीनां त्रिलक्षं, त्रीणि च त्रिंशत् त्रीणि षट्त्रिंशत् ।
ष च त्रिंशत् पञ्च च, त्रिंशत् चत्वारि विंशतिश्च ॥२३५॥
चत्वारि त्रिंशत् त्रीणिचाशीतिरेकलक्षं विंशतिसह-
स्राधिकं ॥ लक्षं च संयतीषट्कं लक्षं, त्रीणि सहस्राणि
लक्षं च ॥ २३६ ॥ एकलक्षमष्टशतं सहस्राणि द्विषष्टि
द्विषष्टिः चतुः शतम् ॥ एकषष्टिः षट्शतं षष्टिश्च पञ्च
पञ्च पञ्चाशत् ॥ २३७ ॥ पञ्चाशदेकचत्वारिंशत्
चत्वारिंशदष्टत्रिंशत् षट्त्रिंशत् सहस्राणि सर्वाङ्के ॥
चतुश्चत्वारिंशल्लक्षाणिषट् चत्वारिंशत् सहस्राणि चत्वारि-
शतानि षडधिकानि ॥ २३८ ॥

भावार्थ—श्री ऋषभदेवनी साध्वीओनी त्रयु लाभनी
संख्या १, श्री अञ्जतनाथनी त्रयु लाभ त्रीस डणर २.
श्री संलवनाथनी त्रयु लाभने छत्रीस डणर ३. श्री अलि-
नंदननी छ लाभ ने त्रीस डणर ४. श्री सुभतिनाथनी
पांथ लाभने त्रीस डणर ५. श्री पद्मप्रलनी चार लाभ ने
वीस डणर ६. श्री सुपार्श्वनाथनी चार लाभ ने त्रीस डणर
७. श्री चंद्रप्रलनी त्रयु लाभ ओंसीडणर ८. श्री सुविधि-
नाथनी ओठ लाभ वीस डणर ९. श्री शीतलनाथनी ओठ

૧૪૭

લાખ ને છ હજાર ૧૦. શ્રી શ્રેયાંસનાથની એક લાખ ને ત્રણ હજાર ૧૧. શ્રી વાસુપૂજ્યની એક લાખ ૧૨. શ્રી વિમલનાથની એક લાખ અને આઠસો ૧૩. શ્રી અનંતનાથની બાસઠ હજાર ૧૪. શ્રી ધર્મનાથની બાસઠ હજાર ને ચારસો ૧૫. શ્રી શાંતિનાથની એકસઠ હજાર છસો ૧૭. શ્રી કુંથુનાથની સાઠ હજાર છસો ૧૭. શ્રી અરનાથની સાઠ હજાર ૧૮. શ્રી મલ્લિનાથની પચાવન હજાર ૧૯. શ્રી મુનિ સુવ્રતજીની પચાસ હજાર ૨૦. શ્રી નમિનાથની એકતાલીસ હજાર ૨૧. શ્રી નેમિનાથની ચાલીસ હજાર ૨૨ શ્રી પાર્શ્વનાથની અડત્રીસ હજાર ૨૩. શ્રી મહાવીરદેવની છત્રીસ હજાર ૨૪. આ પ્રમાણે ચોવીસ તીર્થકરોની સાધ્વીઓનો પરીવાર એકંદર ચુંવાલીસ લાખ છત્રીસ હજાર ચારસો ને છ (૪૪૩૬૪૦૬) સંખ્યાનો જાણવો.

॥ ૨૩૫ ॥ ૨૩૬ ॥ ૨૩૭ ॥ ૨૩૮ ॥ આ વિષે ખીજા આચાર્યોનો આ પ્રમાણે મત છે.

મૂલં—વિંતિન્ને સુવિહાઈસુ, છસુતિતિઈગઈગેગલક્ષુવરિં ॥
 કમસોઅસી^૧ અસી^૨ વીસ^૩, છત્તિસહસ્સા^૪ સયા અઠ્ઠ^૫ ॥
 ૨૩૯ ॥

છાયા—બુવન્ત્યન્યે સુવિધ્યાદિષુ ષટ્સુત્રીણિત્રીણ્યેકૈક મેકૈકં લક્ષોપરિ ॥ ક્રમતોઽશીતિરશીતિ—વિંશતિઃ ષટ્ ત્રીણિ સહસ્ત્રાણિ શતાન્યષ્ટ ॥ ૨૩૯ ॥

બાવાર્થ—ખીજા આ પ્રમાણે કહે છે કે શ્રીમુવિધિ.

૧૪૮

નાથથી છ તીર્થકંઠેનાવિષે આ પ્રમાણે સાધવીઓને
પરિવારછે. શ્રીસુવિધિનાથને ત્રણલાખ અને એંશી
હબર, શ્રીશીતલનાથને ત્રણલાખ અને એંશી હબર, શ્રી
શ્રેયાંસનાથને એક લાખ ને વીસ હબર. શ્રી વાસુ પૂજ્યને
એક લાખ ને છ હબર. શ્રી વિમલનાથને એક લાખ ને
ત્રણ હબર અને શ્રીઅનંતનાથને એક લાખ ને આઠસો. આ
પ્રમાણે સાધવીઓને! પરિવાર હતો. સાધ્વી સંખ્યા ગણના
૩૫ ૧૧૩ સુ' સ્થાન પૂર્ણ થયું.

હવે જનવરોના શ્રાવકોની સંખ્યા જણાવે છે.

મૂલં—ઉસહસ્સ તિન્નિલક્ષ્વા, અજિયાઇસુદુન્નિ કુંથુમાણ્ગો ॥
તદુવરિ ક્રમેણ સહસા, પણ અહનહૈઅ તિણહૈ ॥૨૪૦॥
અહસી ઇગસી છસયરિ, સગવન્ના પંનતહૈગુણતીસા ॥
ઇગુણનવૈ ઇગુણાસી, પનરસઅહછચચત્તાવા ॥ ૨૪૧॥
નવૈ ગુણાસી ચુલસી, તેસીઅ વિસત્તરીઅ સયરીઅ
॥ ગુણહત્તરી ચહસઠ્ઠી, ગુણસઠ્ઠિસહસ્સસઠ્ઠાણં ॥૨૪૨॥

છાયા—ઋષભસ્ય ત્રીણિ લક્ષાણ્યજિતાદિષુ દ્વે કુન્થવા-
દિષ્વેકં ॥ તદુપરિક્રમેણસહસ્રાણિ, પશ્ચાષ્ટનવતિસ્ત્રિ-
નવતિઃ ॥ ૨૪૦ ॥ અષ્ટાશીત્યેકાશીતી પદ્ સપ્તતિઃ,
સપ્ત પશ્ચાશત્ પશ્ચાશ દયૈકોનત્રિશત્ ॥ ઇકોનનવતિ-
રેકોનાશીતિઃ, પશ્ચદશાષ્ટષટ્ત્વત્વારિશદ્વા ॥ ૨૪૧ ॥
નવત્યેકોનાશીતિરુચીશીતિશ્ચ દ્વિસપ્તિરેકોનસપ્તતિઃ સ-
પ્તતિશ્ચતુઃ પષ્ટ્યેકોનષ્ટિઃ સહસ્રાણિ શ્રાદ્ધાનાં ॥૨૪૨॥

૧૪૯

લાવાર્થ—શ્રીઋષભદેવની શ્રાવક સંખ્યા ત્રણ લાખ પાંચ હજાર ૧. શ્રી અભૃતનાથને બે લાખ અઠાણું હજાર ૨. શ્રી સંભવનાથને બે લાખ ને ત્રણું હજાર ૩. શ્રી અભિ-નંદનને બે લાખ ને અઠાસી હજાર ૪. શ્રી સુમતિનાથને બે લાખ એંસી હજાર ૫. શ્રી પદ્મપ્રભને બે લાખ ને છોતેર હજાર ૬. શ્રી સુપાર્શ્વનાથને સત્તાવન હજાર ૭. શ્રી ચંદ્રપ્રભને બે લાખ ને પચાસ હજાર ૮. શ્રી સુવિધિનાથને બે લાખ ઓગણત્રીસ હજાર ૯ શ્રી શીતલનાથને બે લાખ નેવાસી હજાર ૧૦. શ્રી શ્રયાંસનાથને બે લાખ ને અગ્ના-એંસી હજાર ૧૧. શ્રી વાસુપૂજ્યને બે લાખ પંદર હજાર ૧૨. શ્રી વિમલનાથને બે લાખ ને આઠ હજાર ૧૩. શ્રી અનંતનાથને બે લાખ ને છ હજાર ૧૪. શ્રી ધર્મનાથને બે લાખ ચાર હજાર ૧૫ શ્રી શાંન્તિનાથને બે લાખ નેંઉ-હજાર ૧૬ શ્રી કુંથુનાથને એક લાખ અગ્નાએંસી હજાર ૧૭ શ્રી અરનાથને એક લાખ ચોરાશી હજાર ૧૮ શ્રી મલ્લિનાથને એકલાખને એંસીહજાર ૧૯ શ્રી મુનિસુવત સ્વામીને એક લાખ બેાંતરહજાર ૨૦ શ્રી નમિનાથને એકલાખ સીત્તેરહજાર ૨૧ શ્રી નેમિનાથને એક લાખ અગનેતેર હજાર ૨૨ શ્રી પાર્શ્વનાથને એક લાખ ચોસઠહજાર ૨૩ શ્રી મહાવીરસ્વામીને એક લાખ ઓગણસાઠહજાર ૨૪ શ્રાવકની સંખ્યા હતી. ॥૨૪૦॥ ॥૨૪૧॥ ॥૨૪૨॥ શ્રાવક સંખ્યા કથન રૂપ ૧૧૪ સુસ્થાન પૂર્ણ થયું

હવે શ્રાવિકાની સંખ્યા જણાવે છે

१५०

मूलं—लक्खा पण १ पण २ छच्चय, तिस्रुपंचयनवसुचउर नव-
सु तिगं । सड्ढीण कमा तदुवरि, सहसा
चउपन्न १ पणयाला २ ॥ २४३ ॥ छत्तीस ३
वीसा ४ सोळस, ५ पण ६ तिनवईअ ७ इगनवई ८
इगहत्तरि ९ अडवन्ना १०, अडयाल ११ छत्तीस १२
चउवीसा १३ ॥ २४४ ॥ चउदस १४ तेरस १५
तिनवई १६, एगासीई १७ बिसत्तरी १८ सयरी १९॥
पन्न २० डयाल २१ छत्तीसा २२, गुणयाल २३.
ठारस २४ सहस्सा ॥२४५॥

छाया—पञ्चलक्षं पंचषट् च, त्रिषु पञ्च नवसु चत्वारि नव-
सु त्रीणि ॥ श्राद्धीनां क्रमात्तदुपरि, सहस्राणि चतुः
पञ्चाशत् पञ्चचत्वारिंशत् ॥ २४३ षट्त्रिंशत् सप्तविं-
शतिःषोडश पञ्चत्रिनवतिश्चैकनवतिः ॥ एक सप्ततिरष्ट
पञ्चाशदष्ट चत्वारिंशत् चतुर्विंशतिः ॥ २४४ ॥ चतु-
र्दश त्रयोदशत्रिनवतिश्चैकाशीति द्विसप्ततिः सप्ततिः ॥
पञ्चाशदष्टचत्वारिंशत्, षट्त्रिंशदेकोनचत्वारिंशदष्टा दश
सहस्राणि ॥ २४५ ॥

भावार्थ—श्री ऋषभदेवने पांच लाखने चौपनहजार
श्राविकाने परिवार हते। १ श्री अशुतनाथने पांच लाख
थीस्तालीस हजार. २ श्री संभवनाथने छ लाख छत्रीशहजार
उ श्री अभिनंदनने पांच लाखने सत्तावीस हजार ४ श्री

૧૫૨

સુમતિનાથને પાંચ લાખને સોળહજાર ૫ શ્રી પદ્મપ્રભને
 પાંચ લાખ પાંચ હજાર ૬ શ્રી સુપાર્શ્વનાથને ચાર લાખ
 ત્રાંણુહજાર ૭ શ્રી ચંદ્રપ્રભને ચાર લાખ એકાંણુહજાર ૮ શ્રી
 સુવિધિનાથને ચાર લાખ ઇકોતેર હજાર ૯ શ્રી શીતલનાથને
 ચાર લાખને અઠાવન હજાર ૧૦ શ્રી શ્રેયાંસનાથને ચારલાખ
 ને અડતાલીસ હજાર ૧૧ શ્રી વાસુપૂજ્યને ચાર લાખ છત્રીસ
 હજાર ૧૨ શ્રી વિમલનાથને ચાર લાખચોવીસ હજાર ૧૩ શ્રી
 અનંતનાથને ચાર લાખ ચૌદ હજાર ૧૪ શ્રીધર્મનાથ પ્રભુને
 ચાર લાખને તેર હજાર ૧૫ શ્રી શાંન્તિનાથને ત્રણ લાખ
 ત્રાંણુહજાર ૧૬ શ્રી કુંથુનાથને ત્રણ લાખ એકાસીહજાર ૧૭
 શ્રી અરનાથને ત્રણ લાખ બોતેર હજાર ૧૮ મલ્લિનાથને
 ત્રણ લાખને સીતેર હજાર ૧૯ શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામીને ત્રણ
 લાખને પચાસ હજાર ૨૦ શ્રી નમિનાથને ત્રણ લાખને
 અડતાલીસ હજાર ૨૧ શ્રી નેમિનાથને ત્રણ લાખ છત્રીસહજાર
 ૨૨ શ્રી પાર્શ્વનાથને ત્રણ લાખને એગણુચાલીસ હજાર ૨૩
 શ્રી મહાવીર સ્વામીને ત્રણ લાખ અઠાર હજાર ૨૪ શ્રાવિકાનો
 પરીવાર હતો ॥૨૪૩॥ ॥૨૪૪॥ ॥૨૪૫॥

હવે સર્વજીનવરોના શ્રાવક તથા શ્રાવિકાની કુલ સંખ્યા
 જણાવે છે.

મૂલં—પણપન્નલક્ષ અઢયા-લીસસહસ્સા ય સાવયા સવ્વે ॥

ઇગકોડી પણ લક્ષા, અઢતીસ સહસ્સસટ્ઠીઓ ॥૨૪૬॥

છાયા—પચ્ચપચ્ચાશલ્લક્ષાણ્યષ્ટ ચત્ત્વારિંશત્સહસ્તાણિ શ્રાદ્ધાઃ
 સર્વે । ઇકકોટીપચ્ચ લક્ષાણ્યષ્ટત્રિંશત્સહસ્તાણિ શ્રાદ્ધચઃ
 ॥ ૨૪૬ ॥

૧૫૨

ભાવાર્થ—સર્વજીનવરના શ્રાવકની સંખ્યા પંચાવન લાખ અડતાલીસ હજાર (૫૫૪૮૦૦૦) ની જાણવી અને શ્રાવિકાઓની સંખ્યા એક કરોડ પાંચ લાખ અડત્રીસહજાર (૧૦૫૩૮૦૦૦) જાણવી ॥૨૪૬॥

શ્રાવીકાની સંખ્યા જણુના ૩૫ ૧૧૫ મુસ્થાન પૂર્ણ

હવે સર્વ જીનવરોનાકેવલીની સંખ્યા જણુવે છે

મૂલં—ઉસહસ્સવીસસહસા ૧, વીસંબાવોસ વાવિ અજિઅસ્સ ૨ ॥
 પનરસ ૩ ચડદસ ૪ તેરસ ૫, વારસિ ૬ ઠારસદસ ૭
 દસ ૮ તઓઅ ॥ ૨૪૭ ॥ પણસયરિ ૯ સયરિ ૧૦
 પણસટ્ટિ ૧૧ સટ્ટિ ૧૨ પણપન્ન ૧૩ પન્ન ૧૪ પણ-
 યાલા ૧૫ ॥ તેઆલા ૧૬ બત્તીસા ૧૭ દુવીસવાતોઅ
 અઢવીસં ૧૮ ॥ ૨૪૮ ॥ બાવીસ ૧૯ ઠાર ૨૦ સોલસ
 ૨૧, પણરસ ૨૨ દસ ૨૩ સગમયાઈ કેવલિણો ॥
 સવ્વગમેગલવલો, છહત્તરીસહસસયમેગં ॥ ૨૪૯ ॥

છાયા—ઋષભસ્યવિંશતિસહસ્રાણિવિંશતિર્દ્વા વિંશતિર્વાપ્યજિ-
 તસ્ય ॥ પચ્ચદશ ચતુર્દશ ત્રયોદશ દ્વાદશૈકાદશ દશ તતથ
 ॥ ૨૪૭ ॥ પચ્ચસપ્તતિસ્સપ્તતિઃ પચ્ચષષ્ટિઃ ષષ્ટિઃ પચ્ચ-
 પચ્ચાશત્પચ્ચાશત્પચ્ચ ચત્વારિંશત્ ॥ ત્રિચત્વારિંશદ્દ્વાત્રિ-
 શદ્ દ્વાવિંશતિર્વાડષ્ટાવિંશતિઃ ॥ ૨૪૮ ॥ દ્વાવિંશત્ય-
 ષ્ટાદશ ષોડશપચ્ચદશ દશ સપ્તશતાનિ કેવલિનઃ ॥
 સર્વાગ્રમેકં લક્ષ્ણદ્વસપ્તતિસહસ્રાણિ શતમેકં ॥૨૪૯॥

૧૫૩

બાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવને વીસહજાર કેવલીની સંખ્યા
 ૧ શ્રી અણ્ણતનાથને વીસહજાર અથવા મતાંતરે બાવીસ હજાર
 કેવલીઓની સંખ્યા હતી ૨ શ્રી સંભવનાથને પંદર હજાર ૩ શ્રી
 અભિનંદનને ચૌદ હજાર ૪ શ્રી સુમતિનાથને તેર હજાર ૪
 શ્રી પદ્મપ્રભને બાર હજાર ૬ શ્રી સુપાર્શ્વનાથને અગ્ગીચાર
 હજાર ૭ શ્રી ચંદ્રપ્રભને દશહજાર ૮ શ્રી સુવિધિનાથને સાત
 હજારને પાંચસો ૯ શ્રી શીતલનાથને સાતહજાર ૧૦ શ્રી
 શ્રેયાંસનાથને છહજારને પાંચસો ૧૧ શ્રી વાસુપૂજ્યને છહજાર
 ૧૨ શ્રી વિમલનાથને પાંચ હજારને પાંચસો ૧૩ શ્રી અનંત-
 નાથને પાંચ હજાર ૧૪ શ્રી ધર્મનાથને ચાર હજારને પાંચસો
 ૧૫ શ્રી શાંતિનાથને ત્રેતાલીસો ૧૬ શ્રી કૃંથુનાથને બત્રીસો
 ૧૭ શ્રી અરનાથને બાવીસો અથવા અઠ્ઠવીસો ૧૮ શ્રી
 મદિલનાથને બાવીસો ૧૯ શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામીને અઠારસો
 ૨૦ શ્રી નમિનાથને સોળસો ૨૧ શ્રી નેમિનાથને
 પંદરસો ૨૨ શ્રી પાર્શ્વનાથને એક હજાર ૨૩ અને શ્રી મહાવીર
 સ્વામીને સાતસો ૨૪ કેવલીની સંખ્યા જાણવી. સર્વ જીનવરના
 સર્વ કેવલીઓની સમગ્ર સંખ્યા. એક લાખ છોતેર હજાર
 એકસો (૧૭૬૧૦૦) અથવા મતાંતરે એક લાખ તોતેરહજાર
 પાંચસો (૧૭૩૫૦૦) કેવલી સંખ્યા જાણવી. ॥૨૪૭॥ ॥૨૪૮॥
 ॥૨૪૯॥ કેવલી સંખ્યા જાણના રૂપ ૧૧૬ મું સ્થાન પૂર્ણ.

હવે જીનવરના મનઃ પર્યવજ્ઞાનીની સંખ્યા જાણાવે છે.

મૂલં—મણ નાણિ વારસહસા, સહસગ સયાઈ સહ છસયા વા ॥

તત્તોવારસસહસા, પણસયપંચસયસહ્વા વા ॥ ૨૫૦ ॥ વાર-

१५४

सहस्र सङ्घस्य ३ एगारससहस्र छसयपंचासा ४ ॥ दश-
 सहस्र सङ्घ चउसय ५ तो दससहसा य तिनिसया ६ ॥२५१॥
 सङ्घा इगनवइसया ७ असीइ ८ पन्नत्तरीइ ९ पणसयरी
 १० ॥ सट्ठी ११ सट्ठी १२ पणपन्न १३ पन्न १४ पण-
 याल १५ चत्तसया १६ ॥ २५२ ॥ चत्तहिय तितीससया
 १७ इगवन्नहिया य पंचवीससया १८ ॥ सङ्घसतरसय १९
 पनरस २० बारस पन्नहिय सट्ठीवा २१ ॥२५३॥ दश २२
 सङ्घसत्त २३ पणसय २४ सव्वे मणनाणि एग लक्खाय ॥
 पणयालीससहस्ता, पंचसया इगनवइअहिया ॥२५४॥

छाया—मनोज्ञानिनो द्वादशसहस्राणि, सार्द्धसप्तशतानि सा
 र्द्धषट् शतानि वा ॥ ततोद्वादशसहस्राणि पञ्चशतंपञ्चशतं-
 सार्द्धवा ॥ २५० ॥ द्वादशसहस्राणि सार्द्धशतमेकादशस-
 हस्राणि षट्शतानि पञ्चाशत् ॥ दशसहस्राणि सार्द्धचतुः
 शतानि ततोद्दशसहस्राणि च त्रिशतानि ॥२५१॥ सार्द्धै-
 कनवतिशतान्य शीतिः पञ्चसप्ततिः पञ्चसप्ततिः ॥
 षष्टिः षष्टिः पञ्चपञ्चाशत् पञ्चाशत्पञ्च चत्वारिंशत् चत्वा-
 रिंशत् ॥ २५२ ॥ चत्वारिंशदधिकत्रयस्त्रिंशत् शतान्ये
 कपञ्चाशदधिकश्चपञ्चविंशतिशतानि ॥ सार्द्धसप्तदश
 शतानिपञ्चदश द्वादशपञ्चाशदधिका षष्टिर्वा ॥२५३॥दश-
 सार्द्धसप्तपञ्चशतानि, सर्वमनोज्ञानिन एकलक्षं च ॥ पञ्च-
 चत्वारिंशत्सहस्राणि पञ्चशतान्येकनवत्यधिकाः ॥२५४॥

૧૫૫

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવનામનઃ પર્યવજ્ઞાની મુનિઓની બાર—
હજાર સાડા સાતસો અથવા સાડા છસોની સંખ્યા જાણવી ૧ શ્રી
અણ્ણતનાથને બાર હજાર પાંચસો અથવા સાડા પાંચસો ૨
શ્રી સંભવનાથને બાર હજાર દોઢસો ૩ શ્રી અભિનંદનજીનને
અગીયાર હજાર છસોને પચાસ ૪ શ્રી સુમતિનાથને દશહજાર
સાડાચારસો ૫ શ્રી પદ્મપ્રભને દશહજાર ત્રણસો ૬ શ્રી સુપા-
શ્વનાથને નવહજાર એકસો પચાસ ૭ શ્રી ચંદ્રપ્રભને આઠ
હજાર ૮ શ્રી સુવિધિનાથને સાત હજાર પાંચસો ૯
શ્રી શીતલનાથને ઝાત હજાર પાંચસો ૧૦ શ્રીત્રેયાંસનાથ
ને છહજાર ૧૧ શ્રી વાસુપૂજ્યને છહજાર ૧૨ શ્રી વિમલ-
નાથને પાંચ હજાર પાંચસો ૧૩ શ્રી અનંતનાથને પાંચ હજાર
૧૪ શ્રી ધર્મનાથને ચાર હજાર પાંચસો ૧૫ શ્રી શાંતિનાથને
ચાર હજાર ૧૬ શ્રી કુંથુનાથને ત્રણહજાર ત્રણસો ચાલીસ
૧૭ શ્રી અરનાથને બેહજાર પાંચસો એકાવન ૧૮ શ્રી
મલિલનાથને એક હજાર સાતસો પચાસ ૧૯ શ્રી મુનિસુવ-
તજીનને એક હજાર પાંચસો ૨૦ શ્રી નમિનાથને બારસોને
પચાસ અથવા સાઠ ૨૧ શ્રી નેમિનાથને એક હજાર ૨૨
શ્રી પાશ્વનાથને સાડાસાતસો ૨૩ શ્રી મહાવીરદેવને પાંચસો
૨૪ મનઃપર્યવજ્ઞાનીની સંખ્યા હતી. સર્વ જીનવરના સર્વમનઃ
પર્યવજ્ઞાનીની સંખ્યા એક લાખ પીસતાલીઝ હજાર પાંચસોને
એકાંણું (૧૪૫૫૬૧) ॥૨૫૧॥ ૨૫૨॥ ॥૨૫૩॥ ॥૨૫૪॥ મનઃ
પર્યવજ્ઞાનીની સંખ્યા જાણના રૂપ ૧૧૭૫૦ સ્થાનક પૃથ્થુથું.

હવે સર્વે જીનવરના અવધિ જ્ઞાનીઓની સંખ્યા જાણાવે છે

મૂલં—અહ ઓહિનાગિનવર્ડ ? ચડનવર્ડ ૨ છન્નવર્ડ ૩ અઠળા-

१५६

वई ४ ॥ ष्याडसयाईतओइगार ५ दस ६ नव ७ अड ८
 सहस्रा ॥ २५५ ॥ चुलसी ९ विसयरि १० सट्टी ११
 चउपन्न १२ डयाल १३ तहयतेयाला १४ ॥ छत्तीसं १५
 तीससया १६ पणवीस १७ छवोस १८ बावीसा १९
 ॥ २५६ ॥ अट्टार २० सोल २१ पनरस २२ चउदस २३
 तेरससयाअवहिनाणी ॥ लखो तितीससहसा, चत्तारि-
 सयाइंसव्वंके ॥ २५७ ॥

छाया—अथावधिज्ञानिनोनवतिः श्रतुर्णवतिः षण्णवतिरष्टन-
 वतिः ॥ एतानिश्तानि ततएकादश दशनवाष्टसहस्राणि
 ॥ २५५ ॥ चतुरशीति द्विसप्ततिः षष्टिः चतुः पञ्चाशदष्ट
 चत्वारिंशत्तथा त्रिचत्वारिंशत् ॥ षट्त्रिंशत् त्रिंशत्प-
 ञ्चविंशतिःषड्विंशति द्वीविंशतिः ॥ २५६ ॥ अष्टादशषो-
 ढशपञ्चदश चतुर्दश त्रयोदशशतान्यवधिज्ञानिनः ॥
 लक्षत्रयत्रिंशत्सहस्राणि चत्वारिंशतानि सर्वाङ्के ॥२५७॥

लावार्थ—श्री ऋषभदेवने नव हुंजर अवधि ज्ञानीनी
 संख्या हुती १ श्री अशुतनाथने नव हुंजरने आरसे २
 श्री संभवनाथने नवहुंजर छसे ३ श्री अलिनंदनने नव
 हुंजर आठसे ४ श्री सुमतिनाथने अगीयार हुंजर ५
 श्री पद्मप्रलने दशहुंजर ६ श्री सुपार्थनाथने नव हुंजर
 ७ श्री अद्रप्रलने आठ हुंजर ८ श्री सुविधिनाथने आठ
 हुंजर आरसे ९ श्री शीतलनाथने सात हुंजर असे १०

૧૫૭

શ્રી શ્રેયાંસનાથને છ હજાર ૧૧ શ્રી વાસુપૃથ્વ્યને પાંચ
હજાર ચારસો ૧૨ શ્રી વિમલનાથને ચાર હજાર આઠસો
૧૩ શ્રી અનંતનાથને ચાર હજાર ત્રણસો ૧૪ શ્રી ધર્મ
નાથને ત્રણ હજાર છસો ૧૫ શ્રી શાન્તિનાથને ત્રણ હજાર
૧૬ શ્રી કુંથુનાથને બે હજાર પાંચસો ૧૭ શ્રી અરનાથને
બે હજાર છસો ૧૮ શ્રી મલ્લનાથને બે હજાર બસો ૧૯
શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામીને એક હજાર આઠસો ૨૦ શ્રી નમિ-
નાથને એક હજાર છસો ૨૧ શ્રી નેમિનાથને એક હજાર
પાંચસો ૨૨ શ્રી પાર્શ્વનાથને એક હજાર ચારસો ૨૩ શ્રી
મહાવીર દેવને એક હજાર ત્રણસો ૨૪ અવધિ જ્ઞાનીઓની
સંખ્યા જાણવી. સર્વ જીવવરના એક લાખને તેત્રીસ હજાર
ચારસો (૧૩૩૪૦૦) અવધિ જ્ઞાનીઓની સંખ્યા જાણવી.
અવધિ જ્ઞાનીઓની સંખ્યા કથનરૂપ ૧૧૮મું સ્થાનક પૂર્ણ.

હવે ચૌદ પૂર્વીઓની સંખ્યા જાણાવે છે.

મૂલં—ચૌદસપુન્ડ્રીસદ્ધા, સગયાલા ૧ સત્તવીસવીસહિઆ ૨ । સદ્ધિ-
ગવીસં ૩ પનરસ ૪ ચૌવીસં ૫ તહતિવીસસયા ૬ ॥૨૫૮॥
તીસહિયવીસ ૭ વીસં ૮ પનરસ ૯ ચૌદસય ૧૦ તેર ૧૧
વારસયા ૧૨ ॥ ઇકાર ૧૩ દશ ૧૪ નવ ૧૫ દ્વય ૧૬
છસયાસયરા ૧૭ છદસઅહિયા ૧૮ ॥૨૫૯॥ છચ્ચસયા-
અહસદ્ધા ૧૯ પળદ્ધ ૨૦ પંચમ ૨૧ તઓસયાચરોર ૨૨ ॥
અદ્ધુદ્ધ ૨૩ તિસય ૨૪ સવ્વે, ચૌતીસસદ્ધસ દુગ હીળા
॥ ૨૬૦ ॥

૧૫૮

છાયા--ચતુર્દશપૂર્વિણઃ સાર્દ્ધસપ્તચત્વારિંશત્ સપ્તવિંશતિવિંશ-
 તિરધિકા ॥ સાર્દ્ધૈકવિંશતિઃ પચ્ચદશ ચતુર્વિંશતિસ્તથા
 ત્રયોવિંશતિશતાનિ ॥૨૫૮॥ ત્રિંશદધિકવિંશતિ વિંશતિઃ
 પચ્ચદશ ચતુર્દશ ત્રયોદશ દ્વાદશશતાનિ ॥ એકાદશદશ-
 નવાષ્ટૌચ ષટ્શતાનિસપ્તતિઃ ષટ્દશાધિકાનિ ॥ ૨૫૯ ॥
 ષટ્શતાન્યષ્ટષષ્ટિઃ પચ્ચાર્દ્ધપચ્ચમંતતઃ શતાનિ ચત્વારિ ॥
 સાર્દ્ધત્રીણિ ત્રિંશતં સર્વે ચતુર્સ્ત્રિંશત્સહસ્રાણિ દ્વિહીનાનિ
 ॥ ૨૬૦ ॥

ભાવાર્થ--ઋષભદેવને ચાર હજાર સાતસો પચાસ
 ચૌદ પૂર્વધાર્મીઓની સંખ્ય: હતી ૧ શ્રી અણ્ણતનાથને બે
 હજાર સાતસોને વીસની ૨ શ્રી સંભવનાથને બે હજાર
 એકસો પચાસ ૩ શ્રી અભિનંદનજીનવરને એક હજાર પાંચસો
 ૪ શ્રી સુમતિનાથને બે હજાર ચારસો ૫ શ્રી પદ્મપ્રભને
 બે હજાર ૬ શ્રી સુપાર્શ્વનાથને બે હજારને ત્રીસ ૭ શ્રી
 ચંદ્રપ્રભને બે હજાર ૮ શ્રી સુવિધિનાથને એક હજાર
 પાંચસો ૯ શ્રી શીતલનાથને એક હજાર ચારસો ૧૦ શ્રી
 શ્રેયાંસનાથને એક હજાર ત્રણસો ૧૧ શ્રી વાસુપૂજ્યને એક
 હજાર બસો ૧૨ શ્રી વિમલનાથને એક હજાર એકસો ૧૩
 શ્રી અનંતનાથને એક હજાર ૧૪ શ્રી ધર્મનાથને નવસો
 ૧૫ શ્રી શાન્તિનાથને આઠસો ૧૬ શ્રી કુંથુનાથને છસો
 સીત્તર ૧૭ શ્રી અરનાથને છસોને દસ ૧૮ શ્રી મહિનાથને
 છસોને અડસઠ ૧૯ શ્રી મુનિસુવ્રતજીનને પાંચસો ૨૦ શ્રી
 નમિનાથને ચારસો પચાસ ૨૧ શ્રી નેમિનાથને ચારસો. ૨૨ શ્રી

१५८

पार्श्वनाथने साडात्रष्टुसो २३ श्री महावीरस्वामीने त्रष्टुसो
२४ यौद पूर्वधर मुनीयोनी संख्या ऋषुवी, योवीस अन-
वरना सर्व मणीने योत्रीस ह्णरभां जे योछा (३३६६८)
पूर्वधर मुनीनी संख्या ऋषुवी. ॥२५८॥२५९॥२६०॥
यौद पूर्वधर मुनीनी संख्या ऋषुना३५ ११६मुं स्थानक
पूर्वः

ह्रवे वैडिथलधिधरेनी संख्या ऋषुवे छे.

मूलं—त्रीससहस्रा छसया १ वीसंचउमय २ गुणीस अट्टसया
३ ॥ इगुणीसठार चउसय ५ सोलट्टसय ६ पनरतिसया
७ ॥ २६१ ॥ चउदस ८ तेरस ९ वारस १० एगारस
११ दस १२ नव १३ ट्ट १४ सगसहसा १५ सट्टी १६
इगुवन्नसया १७ तिसयरि १८ गुणतीस १९ वीससया
२० ॥ २६२ ॥ पन्ना २१ पनरसि २२ गारस २३
सत्तसयाई ४ विउविलद्धिमुणी ॥ सब्बेअडहिय दुसया
पणयाल सहस्र दो लक्खा ॥ २६३ ॥

छाया—विंशतिसहस्रः षट्शतानि विंशतिश्चतुःशतमेकोन
विंशत्यष्टशतानि, एकोनविंशत्यष्टादश चतुः-
शतंषोडशाष्टशतंपञ्चदशत्रिंशतानि ॥ २६१ ॥ चतुर्दश
त्रयोदशद्वादशैकादशदशनवाष्टसप्तसहस्राः ॥ षष्टिरेक-
पञ्चाशच्छतानि त्रिसप्तत्येकोनत्रिंश द्विंशतिशतानि
॥ २६२ ॥ पञ्चाशत् पञ्चदशैकादश सप्तशतानि

૧૬૦

વૈક્રિયલલ્લિમ્બનયઃ ॥ સર્વે ડૅટાધિક દ્વેશતે પશ્ચત્તવા-
રિંશત્સહસ્રાણિ દ્વેલસે ॥ ૨૬૩ ॥

લાવાથે--શ્રી ઋષભદેવને વીસહજાર છસો વૈક્રિય-
લલ્લિમ્બવંત મુનીઓની સંખ્યા ૧ અણ્ણતનાથ વીસ હજાર
ચારસો ૨ શ્રી સંભવનાથને ઓગણીસ હજાર આઠસો ૩
શ્રી અભિનંદનને ઓગણીસ હજાર ૪ શ્રી સુમતિનાથને
અઠાર હજારને ચારસો ૫ શ્રી પદ્મપ્રભને સોળ હજાર આઠસો
૬ શ્રી સુપાર્શ્વનાથને પંદર હજારને ત્રણસો ૭ શ્રી ચંદ્રપ્ર-
ભને ચૌદ હજાર ૮ શ્રી મુવિધિનાથને તેર હજાર ૯ શ્રી
શીતલનાથને બાર હજાર ૧૦ શ્રી શ્રેયાંસનાથને અગીયાર
હજાર ૧૧ શ્રી વાસુપૂજ્યને દસ હજાર ૧૨ શ્રી વિમલના-
થને નવ હજાર ૧૩ શ્રી અનંતનાથને આઠ હજાર ૧૪
શ્રી ધર્માનાથને સાત હજાર ૧૫ શ્રી શાન્તિનાથને છ હજાર
૧૬ શ્રી કુંથુનાથને પાંચ હજાર એકસો ૧૭ શ્રી અરનાથને
ત્રણ હજાર આઠસો ૧૮ શ્રી મલ્લિનાથને બે હજાર નવસો
૧૯ શ્રી મુનિમુવતસ્વામીને બે હજાર ૨૦ શ્રી નમિનાથને
પાંચ હજાર ૨૧ શ્રી નેમિનાથને એક હજાર પાંચસો ૨૨
શ્રી પાર્શ્વનાથને એક હજાર શ્રી મહાવીર દેવને સાતસો
૨૪ વૈક્રિયલલ્લિમ્બવંત મુનિવરોની સંખ્યા જાણવી. સર્વ જી-
નવરોના સર્વ વૈક્રિયલલ્લિમ્બવંત મુનિવરોની સંખ્યા બે લાખ-
પીસ્તાલીસ હજાર બસો ને આઠ (૨૪૫૨૦૮)ની જાણવી
॥૨૬૧॥ ॥૨૬૨॥ ॥૨૬૩॥ વૈક્રિયલલ્લિમ્બવંત મુનિવરની સંખ્યા
જાણનારૂપ ૧૨૦મું સ્થાનક પૂર્ણ.

૧૬૧

હવે વાદિમુનિઓની સંખ્યા જણાવે છે.

મૂલં—વાદિમુણિવારસહસા, સદ્ગુણસયા ય ૧ બાર ચરસયા ૨ ॥

બારસિ ૩ ગારસ ૪ તદ્દ દસ, ચરસય સદ્ગુણસદ્ગુણ વા ૫

॥૨૬૪॥સય છન્નવર્ક ૬ ચુલસી, ૭ છસયરિ ૮ સટ્ટી ૯ ઢવન્ન

૧૦ પન્નાસં ૧૧ । સગચત્ત દુચત્તાવા, ૧૨ છત્તીસ ૧૩

દુત્તીસ ૧૪ અઢવીસં ૧૫ ॥ ૨૬૫ ॥ ચરવીસ ૧૬ વીસ

૧૭ સોલસ ૧૮, ચરદસ ૧૯ બારસ ૨૦ દસ ૨૧ દ્વરર

છ ૨૨ ચરો ૨૪ । સવ્વંકમ્મિ ઉ લક્ખો, છવીસ સહ-

સા ય દુન્નિ સયા ॥ ૨૬૬ ॥

છાયા—વાદિમુનયોદ્વાદશસહસ્ત્રાઃ, સાર્દ્દષ્ટશતાનિ દ્વાદશચતુઃ
શતાનિ ॥ દ્વાદશૈકાદશ તથા દશસાર્દ્દચતુઃશતાનિ સાર્દ્દ-
ષ્ટશતાનિ વા ॥ ૨૬૪ ॥ શતાનિ ષ્ણવતિશ્ચતુરશીતિઃ,
ષ્ટ્સપ્તતિઃ ષષ્ટિરષ્ટપચ્ચાશત્ પચ્ચાશત્ । સપ્તચત્વારિંશદ્
દ્વિચત્વારિંશદ્ વા, ષટ્ત્રિંશદ્દ્વાત્રિંશદષ્ટાવિંશતિઃ॥૨૬૫॥
ચતુર્વિંશતિવિંશતિઃ ષોડશ, ચતુર્દશદ્વાદશ દશાઽષ્ટ ષટ્-
ચત્વારઃ । સર્વાક્રેં તુ લક્ષં, ષટ્વિંશતિસહસ્ત્રાણિ ચ
દ્વે શતે ॥ ૨૬૬ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવને વાદિ મુનિઓની સંખ્યા
બારહજાર સાડાછસો ૧ શ્રી અજીતનાથને બારહજાર ચારસો
૨ શ્રી સંભવનાથને બારહજાર ૩ શ્રી અભિનંદનદેવને અગી-
ચાર હજાર ૪ શ્રી સુમતિનાથને દશ હજાર ચારસોને પચાસ
અથવા બીજા ભત પ્રમાણે સાડાછસો ૫ શ્રી પદ્મપ્રભને નવ

૧૧

૧૬૨

હબરને છસો ૬ શ્રી સુપાર્શ્વનાથને આઠ હબર ચારસો ૭
 શ્રી ચંદ્રપ્રભને સાતહબર છસો ૮ શ્રી સુવિધિનાથને છહબર
 ૯ શ્રી શીતલનાથને પાંચ હબર આઠસો ૧૦ શ્રી શ્રેયાંસનાથને
 પાંચહબર ૧૧ શ્રી વાસુપૂજ્યને ચાર હબરને સાતસો અથવા
 મતાંતરે ચાર હબર ખસો ૧૨ શ્રી વિમલનાથને ત્રણહબર
 છસો ૧૩ શ્રીઅનંતનાથને ત્રણ હબર ખસો ૧૪ શ્રીધર્મનાથ-
 ને બેહબર આઠસો ૧૫ શ્રી શાંતિનાથને બેહબર ચારસો ૧૬
 શ્રી કૃંચુનાથને બેહબર ૧૭ શ્રી અરનાથને એકહબર છસો
 ૧૮ શ્રી મહિનાથને એક હબર ચારસો ૧૯ શ્રી મુનિસુવત
 સ્વામીને એક હબર ખસો ૨૦ શ્રી નમિનાથને એક હબર ૨૧
 શ્રી નેમિનાથને આઠસો ૨૨ શ્રી પાર્શ્વનાથને છસો ૨૩ શ્રી
 મહાવીર સ્વામીને ચારસો ૨૪ વાહિમુનિઓની સંખ્યા જાણવી.
 ઓવીસ જીનવરોના સર્વવાહિ મુનિઓની સંખ્યા એક લાખ
 છવીસ હબરને ખસો (૧૨૬૨૦૦) જાણવી. ॥ ૨૬૪ ॥
 ॥૨૬૫ા ॥૨૬૬ા ॥ વાહિમુનિઓની સંખ્યા જાણુના રૂપ ૧૨૧મું
 સ્થાનક પૂછું થયું.

હવે સામાન્ય સર્વ મુનિઓની સંખ્યા જાણુવે છે.

મૂલં—ગણહરકેવલિમણઓ—હિપુત્તિવેડવિવાઈણં સંખં ।

મુનિસંખાણ સોહિઅ, નેઆ સામન્નમુણિસંખા ॥૨૬૭ા

છાયા—ગણધરકેવલિમનોડવધિપૂર્વિવૈક્રિયવાદિનાં સંખ્યા ।

મુનિસંખ્યાતઃશોધિતા, જ્ઞેયા સામાન્યમુનિસંખ્યા ॥૨૬૭ા

લાવાર્થ—ગણધર, કેવલજ્ઞાની, મનઃપર્યવ જ્ઞાની,
 અવધિજ્ઞાની, ચૌદ પૂર્વધર વૈક્રિયલખિધવંત અને વાહિ મુનિ-

૧૬૩

ઓની સંખ્યા જે ઉપર આથામાં કહી છે તે સંખ્યા સમગ્ર મુનિ સંખ્યામાંથી બાદ કરીને સામાન્ય મુનિઓની બાકી રહેલી સંખ્યા બાબુવી ૥૨૬૭૫

હવે સર્વ ઐશ્વરોના સર્વ સામાન્ય સાધુઓની સંખ્યા કહે છે.

મૂલં—एगूणवीसलकरवा, तह छासीई हवंति सहसाई ।

इगवन्ना अहियाई, सामन्नमुणीण सब्बगं ॥ २६८ ॥

છાયા—एकोनविंशतिलक्षाः—स्तथा षडशीतिर्भवन्ति सह-
स्राणि । एकपञ्चासदधिकानि, सामान्यमुनीनां सर्वाङ्कम् ॥ २६८ ॥

ભાવાર્થ—એવીશ અનવરના સર્વ સાધારણ મુનિ-
ઓની સંખ્યા એગણીસ લાખ છાશીહજાર એકાવન
(૧૬૮૬૦૫૧)ની બાબુવી ૥૨૬૮૫ સામાન્ય મુનિ સંખ્યારૂપ
૧૨૨મું સ્થાન પૂર્ણ ॥

હવે અનુત્તર વિમાનમાં ગમન કરનાર મુનિઓની સંખ્યા તેમજ પ્રકીર્ણ ગ્રંથોની સંખ્યા તથા પ્રત્યેક પુદ્ધોની સંખ્યા જણાવે છે—

મૂલં—बावीससहसनवसय, उसहस्सअणुत्तरोववाइमुणी ।

नेमिस्ससोलपार-स्स बार वीरस्सअट्ठसया ॥ २६९ ॥

છાયા—द्वाविंशतिसहस्राणि नवशतानि, ऋषभस्याऽनुत्तरो-
पपातिमुनयः । नेमेः षोडश पार्श्वस्य, द्वादश वीरस्याऽष्ट-
शतानि ॥ २६९ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવના બાવીસ હજાર નવસો અ-
નુત્તર વિમાનમાં ઉત્પન્ન થનાર મુનિઓની સંખ્યા બાબુવી.

૧૬૪

નેમિનાથને એકહબર છસોની, પાર્શ્વનાથને બારસોની, શ્રી મહાવીર દેવને આઠસોની અનુત્તર વિમાનમાં ઉત્પન્ન થનાર (ગમનકરનાર) મુનિઓની સંખ્યા બાણુવી. બાકીના જિનવરોના અનુત્તર વિમાનમાં ગમન કરનાર મુનિઓની સંખ્યા શાસ્ત્રમાં વ્યક્ત (પ્રકટ) થએલી જણાતી ન હોવાથી અવ્યક્ત છે ॥૨૬૯॥

મૂલં—તે સેસાળમનાયા, સવ્વેસિ પડન્નગાસસીસકયા ॥

નિઅનિઅસીસપમાણા, નેયા પત્તેયબુદ્ધા વિ ॥ ૨૭૦ ॥

છાયા—તે શેષાળામજ્ઞાતાઃ-સર્વેષાં પ્રકીર્ણાઃ સ્વશિષ્યકૃતાઃ ॥

નિજનિજશિષ્યપ્રમાણા-જ્ઞેયાઃ પ્રત્યેકબુદ્ધાઅપિ ॥ ૨૭૦ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવ, નેમિનાથ, પાર્શ્વનાથ, અને મહાવીરસ્વામી તેઓની સાધારણ શિષ્યસંખ્યા ઉપરની ગાથામાં જણાવી છે તે પ્રમાણે બાણુવી. તે સીવાયના વીશ જીનવરોના સંબંધમાં અનુત્તર વિમાનવાસીઓની સંખ્યા, મોક્ષ ગયેલાની સંખ્યા તથા સાધારણ મુનિઓની સંખ્યા તે સિદ્ધાંતમાં દેખાડેલી ન હોવાથી અમારાથી અજ્ઞાત છે તેથી પ્રકાશ કરી શકતા નથી. હવે પ્રકરણો (પયનાઓ) વિષે એમ સમજવું કે જે જીનવરના જેટલા શિષ્ય હોય તેટલા તેઓના કરેલા પયના ઓ છે એમ બાણુવું. હવે વિશેષ પ્રત્યેક બુદ્ધની સંખ્યા તે જીનવરના શિષ્ય પ્રમાણે જણાવી ॥૨૭૦॥ અનુત્તરે પપાતિક મુનિસંખ્યા ૧૨૩ પ્રકીર્ણકથ સંખ્યા ૧૨૪ અને પ્રત્યેકબુદ્ધ મુનિની સંખ્યા કથનરૂપ ૧૨૫મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું ॥

૧૬૫

જીનવરના આદેશની સંખ્યા જાણુવે છે ॥

અંગાર્કસુ અવદ્વા, નાળીહિં પયાસિઆ ય જે તે અ ।

આણસા વીરસ્સ ય, પંચસયા જેગહ ત્તેસિ ॥ ૨૭૧ ॥

કુરુડુકુરુડાણ નરઓ, વીરંગુટ્ટેણ ચાલિઓ મેરુ ।

તહ મરુદેવી સિદ્ધા, અચ્ચંતં થાવરા હોડં ॥ ૨૭૨ ॥

વલયાગારં મુત્તું, સયંભુરમણંમિ સવ્વ આગારા ।

મીણપડમાણણવં, बहु આણસા સુઅવદ્વા ॥ ૨૭૩ ॥

છાયા—અંગાદિષ્વવદ્વા—જ્ઞાનિભિઃ પ્રકાશિતાશ્ચ યે તે ચ ।

આદેશા વીરસ્ય ચ, પંચશતાન્યનેકધાડન્યેષાં ॥ ૨૭૧ ॥

કુરુટોત્કુરુટયો; નરકો—વીરાડ્જુટ્ટેન ચાલિતોમેરુઃ ।

તથામરુદેવી સિદ્ધા, અત્યંતસ્થાવરા મૂત્વા ॥ ૨૭૨ ॥

વલયાકારં મુક્ત્વા, સ્વયંભૂરમણે સર્વ આકરાઃ ।

મીનપદ્માનામેવં, बहुधाડદેશાઃ સૂત્રાડવદ્વાઃ ॥ ૨૭૩ ॥

ભાવાર્થ—અંગ આદિ શાસ્ત્રોમાં નહિ લખાયેલા એવા આદેશો વીરના પાંચસો જાણુવા અને ખીજ ત્રેવીસ તીર્થ-કરોના અનેક પ્રકારના જાણુવા. કયા પ્રકારના તે આદેશો ? એમ જાણુવાની ઈચ્છા થાય તો તે આગળ કહેવામાં આવે છે તે પ્રમાણે જાણુવા. કુરુટ અને ઉત્કુરુટ નામના બે મુનિઓ ઉત્કુષ્ટ ચારિત્ર પાળતા હતા અને ઉત્કુષ્ટ તપશ્ચર્યા પણ કરતા હતા. તથાપિ શૈદ્ર ધ્યાનના પરીણામથી નરકમાં ગયા છે તે એક (૧) મહાવીર સ્વામીના ડાબા પગના અંગુઠાના સ્પર્શથી મેરુગિરિ ચલાય

૧૬૬

માન થયો (૨) તથા અનંતકાય રૂપ સ્થાવર વનસ્પતિ (નીગોદ)માંથી નીકળીને પ્રત્યેક વનસ્પતિ (કેળ)માં અવતાર પામીને પાસે રહેલા કાંટાવાળા વૃક્ષના સંસર્ગથી દુઃખને અનુભવીને અકામ નિર્જરાના બલથી મનુષ્ય ભવ પામીને શ્રીઋષભદેવ પ્રભુની માતા મરૂદેવીપણે થયાં અને ઋષભદેવ પ્રભુના સમવસરણને જોઈને સહજ ભાવે આત્મ ભાવના ભાવતાં અંતકૃત કેવલિપણું પ્રાપ્ત કરીને મોક્ષ પામ્યાં (૩) વલયાકાર તથા અર્ધવલયાકાર (એટલે નલીયાકાર)નો ત્યાગ કરીને અનેક પ્રકારના આકારવાળા મત્સ્યો સ્વયંભૂરમણુઆદિ સમુદ્રમાં થાય છે, તેમજ પદ્મ-કમલો પણુ સ્વયંભૂરમણુ સમુદ્રમાં થાય છે. એ પ્રમાણે ઘણા આદેશો (વસ્તુ સ્વરૂપને જણાવનારી આજ્ઞાઓ) સિદ્ધાન્તમાં ગુંથાએલી નથી તોપણુ સામી બહુશ્રુત મુનિઓના કથનની પરંપરાએ તથા અનુભવથી કહેવાય છે તે જણવું ॥૨૭૧॥૨૭૨॥૨૭૩॥ આદેશોની સંખ્યા ગણનારૂપ ૧૨૬ મું સ્થાન પૂર્ણ.

હવે સાધુશ્રાવકોના વ્રતની સંખ્યા જણાવે છે.

મૂલં—સાહુગિહીણ વયાઈં, કમેણ પળ બાર પઢમચરિમાળં ।

અન્નેસિં ચડ બારસ, ચડસ્થ પંચમવણ્ગત્તા ॥ ૨૭૪ ॥

છાયા—સાધુ ગૃહસ્થવ્રતાનિ, ક્રમેણ પશ્ચ દ્વાદશ પ્રથમચરમયોઃ ।

અન્યેષાં ચત્વારિ દ્વાદશ, ચતુર્થપશ્ચમવ્રતયોરૈક્યમ્ ॥ ૨૭૪ ॥

ભાવાર્થ—સાધુ અને ગૃહસ્થોનાં વ્રત ક્રમવડે જણાવે છે. પહેલા શ્રી ઋષભદેવ અને છેલ્લા શ્રી મહાવીર દેવના તીર્થોમાં સાધુઓને પંચમહાવ્રત અને ગૃહસ્થોને (શ્રાવકોને)

૧૬૭

બાર આણુવ્રતો ગ્રહણ કરવાનાં હોય છે. અજીતનાથથી તે શ્રી પાર્શ્વનાથ સુધી બાવીસ તીર્થકરના તીર્થોમાં સાધુઓને ચાર મહાવ્રત હોય છે અને ગૃહસ્થોને બાર આણુવ્રત ગ્રહણ કરવાનાં હોય છે, કારણ કે બાવીસ તીર્થકરના સાધુ ઓ ઋણુ અને પંડિત હોવાથી પરિગ્રહ ત્યાગમાં સ્ત્રીનો ત્યાગ સમજી શકે છે, તેથી સર્વથા પરિગ્રહ ત્યાગરૂપ વ્રતમાં સ્ત્રી ત્યાગનો સ્વીકાર બાણુ છે, તેથી તેઓને ચાર મહાવ્રત હોય છે. ॥૨૭૪॥

હવે તે વ્રતોના નામોને જણાવે છે.

મૂલં—સદ્ગાણં હિંમાલિય—અદત્ત મેહુનપરિગ્રહનિવૃત્તી ।

इय पण अणुव्वयाइं, साहूण महव्वया एए ॥२७५॥

છાયા—શ્રાદ્ધાનાં હિંસાડલીકાડદત્તમૈથુનપરિગ્રહનિવૃત્તિઃ ।

एतानि षञ्चाऽणुव्रतानि, साधूनां महाव्रतान्येतानि ॥२७५

ભાવાર્થ—શ્રાવકોના સમ્યકત્વ પૂર્વક બાર વ્રતો નીચે પ્રમાણે છે. હિંસા ત્યાગ ૧ મૃષાવાદ (અસત્યવાદ) ત્યાગ અદત્ત (ચોરી) ત્યાગ ૩ મૈથુનત્યાગ ૪ પરિગ્રહત્યાગ ૫ એ પાંચ વ્રતોનો એક અંશથી ગ્રહણ કરવારૂપ પાંચ આણુ-વ્રત શ્રાવકોનાં બાણુવાં અને સાધુઓને સર્વથા ગ્રહણકર્તા હોવાથી પાંચ મહાવ્રત બાણુવાં ॥૨૭૫॥

હવે શ્રાવકનાં ત્રણ ગુણુવ્રતો અને ચાર શિક્ષાવ્રતોને જણાવે છે—

મૂલં—દિસિવિરઈ મોગલ્લવ્વો—ગમાણ તહ ણત્થદંઢવિરઈ ॥

૧૬૮

સમયદેસાવગાસિય-પ્રોસહ તિહિસંવિભાગવયા ॥૨૭૬॥
 છાયા-દિગ્વિરતિર્ભેગોપભોગ-માનં તથાઽનર્થદણ્ડવિરતિશ્ચ ।
 સામાયિકં દેશાવકાશિકં, પૌષધોઽતિથિસંવિભાગો વ્રતાનિ
 ॥ ૨૭૬ ॥

ભાવાર્થ--દિગ્વિરતિ દશે દિશાઓમાં ગમનાગમન,
 આજ્ઞા પ્રવર્તન આદિ સંબંધમાં નિયમ કરવો અને નિયમ
 બહારનો ત્યાગ કરવો. ૬ તથા ભોગ અને ઉપભોગ સંબંધી
 નિયમ કરવો, ૭ અનર્થદંડ (વિનાકારણુ દંડાવારૂપ)નો ત્યાગ
 કરવારૂપ વ્રત ૮ એ ત્રણુ ગુણુવ્રત જાણુવાં. તથા સામાયિક
 એ ઘડી સુધી સાધુ ભાવનામાં સ્થિરતા કરવારૂપ વ્રત, ૯
 દેશાવકાશિક (અગીયારવ્રત સંક્ષેપથી ગ્રહણુ કરવારૂપ,
 અભિગ્રહિક વ્રત ૧૦. અગીયારમું પૌષધ-પાંચ પ્રકારનો આશ્રવ
 ત્યાગ કરીને આઠ પહોર અથવા ચાર પહોર સાધુ ભાવનામાં
 સ્થિરતા કરવારૂપ વ્રત. ૧૧ અને બારમું અતિથિસંવિભાગ-
 સાધુસાધ્વીને વાત્સલ્યપૂર્વક અન્નાદિ દાન કરવું તેમ શ્રાવક
 શ્રાવિકાને બહુ માનપૂર્વક પોતાને ત્યાં જમાડવાનો નિયમ
 અંગીકાર કરવો. તે. ૧૨ ॥૨૭૬॥ સાધુના વ્રત તેમજ
 શ્રાવકના વ્રત સંખ્યાની ગણનારૂપ ૧૨૭ મું અને ૧૨૮ મું
 સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે જનકદિપ તથા સ્થવિરકદિપ મુનિઓનાં તથા
 સાધ્વીના ઉપકરણો જણાવે છે.

મૂલં—જિજ્ઞાસુષાણ વારસ, ચત્તદસ ઘેરાંણ સવ્વતિત્યેસુ ।
 પળવીસ અજ્જિયાણં, ઉવગરણમુવ્રગ્ગહિઅમુવરિં ॥ ૨૭૭ ॥

૧૬૯

છાયા—જિનકલ્પકાનાં દ્વાદશ, ચતુર્દશ સ્થવિરાણાં સર્વતીર્થેષુ ।

પન્ચ વિંશતિઃ સાધ્વીના-મુપકરણમૌપગ્રહિકમુપરિ ॥૨૭૭॥

ભાવાર્થ— સર્વતીર્થકરના તીર્થમાં જનકલ્પ મુનિ-
વરેનાં બાર ઉપકરણો તેમજ સ્થવિરકલ્પ મુનિ-
ઓનાં ચૌદ ઉપકરણો અને સાધ્વીઓને પચીશ
ઉપકરણો જાણવાં; આ ઉપકરણોના બે ભેદ છે એક
ઔધિક અને બીજો ઔપગ્રાહિક છે. જેમકે ધર્મને
પાળવા માટે જે ઉપકરણોની ખાસ જરૂર તે ઔધિક ઉપ-
કરણ કહેવાય, તે શિવાય વિશેષ કારણ પડે જે ઉપકરણો
ગ્રહણ કરવામાં આવે તે ઔપગ્રાહિક કહેવાય. ॥૨૭૭॥

હવે ઉપકરણોનાં નામો જણાવે છે.

મૂલં—પત્તં પત્તાબંધો, પાયટ્ટવર્ણંચ પાયકેસરિયા ।

પટલાઈ રયત્તાણં, ચ ગુચ્છઓ પાયનિજ્જોગો ॥૨૭૮॥

છાયા—પાત્રં પાત્રબંધઃ પાત્રસ્થાપનંચ પાત્રકેશરિકાઃ ।

પટલાનિ રજસ્ત્રાણં, ચ ગોચ્છકઃ પાત્રનિર્યોગઃ ॥૨૭૮॥

ભાવાર્થ—પાત્ર—જેમાં સાધુઓ અન્નપાણી લાવીને
વાપરે તે, અથવા દાન આપતા શ્રાવકોના હાથથી
પડતા અન્નને ગ્રહણ કરે તે પટદ્રાહ પણ કહેવાય,
અથવા પતન સ્વભાવરૂપ દેહ તેને તથા ચારિત્રને ધારણ
કરવામાં જે ઔપગ્રાહિક કારણ થાય તેને પટદ્રાહ કહેવાય.
૧ પાત્રબંધ—પાત્રને બાંધવાનું સમચોરસ વસ્ત્ર ૨ પા-
ત્રસ્થાપન પાત્રને મુકવાનું ઉતનું વસ્ત્ર ૩ પાયકેસરીયો—

૧૭૦

પાત્રને પૂજવાનું ઉનની દસીઓના સમુદાયરૂપ ગુચ્છક તેને ચરવલી—પુંજણી પણ કહે છે ૪ પટલા—વસ્ત્રના કકડાઓ અઢી હાથના લાંબા અને મુઠો હાથ પહોળા ગોચરી વખતે સાધુઓ પાત્રા ઉપર ઢાંકે છે તે (૫) રજસ્રાણુ—પાત્રને બાંધતી વખતે જે વસ્ત્ર વીંટવામાં આવે તે ૬ ગોચ્છક એટલે ગુચ્છા ઉનના પ્રાયવેંત પ્રમાણુ સ્મચોરસ એ ટુકડામાં પાત્ર લપેટવામાં આવે છે તે ગુચ્છા ૭ એ સાત પ્રકારની પાત્ર સંબંધી ઉપધિ તે પાત્ર-નિર્થોગ (પાત્ર પરિકર) જાણવો ॥ ૭૮ ॥

હવે સાત દેહ સંબંધી ઉપકરણોને જાણાવે છે.

મૂલં—તિન્નેવ ય પચ્છાગા, રયહરણં ચેવ હૌઈ મુહપત્તી ।

બાર જિણકપ્પિયાણં, થેરાણ સમત્તકકટ્ટિપટ્ટા ॥ ૨૭૯ ॥

છાયા—ત્રયણ્વ પ્રચ્છાદક્કા—રજોહરણં ચૈવ ભવતિ મુક્ષવટ્ટી ।

દ્વાદશ જિનકલ્પિકાનાં, સ્થવિરાણાં સમાત્ર કટ્ટિપટ્ટાઃ ॥ ૨૭૯ ॥

ભાવાર્થ—શરીર ઉપર ધારણ કરવાનાં ત્રણ કપડાં— (એક) ઓઢવાનો કપડો (૨) કાંબળી સાથે પડમાં નાંખવાનો (૩) અને કાંબળી, તથા રજોહરણુ (ઓઢો) તથા મહોપત્તી (મુખપોતીકા) એમ અંગરક્ષણુ માટે પાંચ તથા પાતરાના સાત એમ બાર ઉપકરણો જનકલ્પીઓને જાણવાં, તથા સ્થવિર કટ્ટિપટ્ટોને એક માત્રક પાત્રુ અને બીજો ચોલપટક (કટ્ટીપટક) એ બે વધારે ઉપકરણુ જાણવાં ॥ ૨૭૯ ॥

હવે સાધવીઓનાં પચીશ ઉપકરણોને જાણાવે છે.

મૂલં—સગહણંતગ પટ્ટો, અદ્ધોરુ ચલણિઆ ય બોચ્ચવા ।

અભિંતરબાહિનિયં—સળી અ તહ કંચુણ્ણ ચેવ ॥ ૨૮૦ ॥

૧૭૧

ઓગચ્છિય ઘેગચ્છિય, સંઘાડી સંઘગરણિ ઉવગરણા ।

પુલ્લિહ્ણતેર કમઠગ,-સહિઆ અજ્ઞાણપણવીસા ॥ ૨૮૧ ॥

છાયા—અવગ્રહાનન્તકપટ્ટો-ડહોસ્થલનિકા ચ બોદ્ધવ્યા ।

અભ્યન્તર બહિર્નિવસની ચ તથા કંચુકશ્ચૈવ ॥ ૨૮૧ ॥

ઉપકક્ષિકા વૈકક્ષિકા સંઘાટી, સ્કંધકરણ્યુષકરણાનિ ।

પૂર્વોક્તત્રયોદશ કમઠક-સહિતાન્યાર્યાણાં પંચવિંશતિઃ

॥ ૨૮૨ ॥

ભાવાર્થ—અવગ્રહાનન્તક એટલે વહાણુ આકારે મધ્યમાં પહોળો અને છેડા સાંકડા એવો એક કપડો ગુમ્ભ લાગ ઢાંકવાને-કબજે રાખવાને માટે બનાવેલો ૧ તે અવગ્રહાનન્તકને બન્ને છેડાએ મજબુત રાખવા માટે કેડને પહોંચી શકે એવડો ચાર આંગળ પહોળો પટ્ટો ૨ અર્દ્ધોર્ધ્વ-મલ્લચલના-કૃતિ અથવા બે પાસે પડેલા સરાવલાના સરખી આકૃતિવાળો કપડાનો ઉરૂ (સાથળ) સુધીના ભાગને ઢાંકવામાં ઉપયોગી કકડો ૩ ચલણીકા (નૃત્ય કરનારી નર્ત્તકી વાંસ ઉપર ચઢીને નાચ કરતાં) પોતાના ગુહ્ય ભાગને ઢાંકવા માટે જે વસ્ત્ર પહેરે છે તે વસ્ત્રને ચલણીકા કહે છે ૪ અભ્યન્તરનિવસનિકા કેડના ભાગથી માંડીને સાથળ સુધીના ભાગને ઢાંકવાનું વસ્ત્ર જેને દોરાથી બાંધવામાં આવે છે તે પ બહિર્નિવસનિકા કેડના ભાગથી તે નીચેના પગની પાંચી સુધી પહોળું અને કેડમાં દોરાથી બાંધાય એવું જે વસ્ત્ર તેને બહિરવસનિકા કહે છે ૬ કંચુકી-લોકમાં જેને કાપડું કહે છે પોતાના શરીરના પ્રમાણમાં બનાવેલું અને બન્ને પડબેથી કાંસાથી બાંધેલું

૧૭૨

(કપાલી કંચુક થાય છે તે) ૭ બન્ને કાષ્ઠોની પાસેના ભાગને આછાદન કરનાર કંચુકને ઉપકક્ષિકા કહે છે ૮ વૈકક્ષિકા તે કંચુક તથા ઉપકંચુક ઉપર ઓઠીને ડાબા પડખામાં વધારાનો ભાગ રખાય છે તે વચ્ચે ૯ સંઘાટીકા ચાર હોય છે તેમાં એક બે હાથની પહોળી અને બે ત્રણ હાથ પહોળી ને એક ચાર હાથ પહોળી લાંબી તે ચારે સાડાત્રણ હાથ અથવા ચાર હાથ લાંબી હોય છે ૧૦ સ્કન્ધકરણી તે ચાર હાથ લાંબી તથા પહોળી સમચોરસ એણું કરીને હોય છે તે વાયરાથી ઉડતા કપડાને કબજામાં રાખવા માટે ચાર પડી કરીને ખભા ઉપર ધારણ કરાય છે ૧૧ પૂર્વે કહેલા તેર (ચૌદમાંથી એક ચોલપટક બાદ કરીને) તથા અહીં કહેલા અગીયાર એમ ચોવીસ તથા એક કમઠ નામનું પાત્ર (જે લેપ કરેલું તુંબકું હોય છે પોતાના પેટ પ્રમાણે પહોળું કમંડલ તેને કમઠ પાત્ર કહે છે) એમ સાધ્વીઓનાં પચીસ ઉપકરણ બાણુવાં ॥૨૮૦॥૨૮૧॥ એ પ્રમાણે સર્વ અનવરના અનકલ્પ અને સ્થવિર કલ્પ સાધુ તથા સાધ્વીઓનાં ઉપકરણ ગણનારૂપ ૧૨૬મું સ્થાનક પૂર્ણ.

હવે ચારિત્રની સંખ્યા તથા તત્ત્વની સંખ્યા જણાવે છે:—

મૂલં—સામાજ્ય ચારિત્તં, છેદોવઘ્વાવણં ચ પરિહારં ।

તહ સુહમસંપરાયં, અહસ્વાયં પંચ ચરણાઈ ॥ ૨૮૨ ॥

છાયા—સામાયિક ચારિત્રં, છેદોપસ્થાપનં ચ પરિહારમ્ ।

તથા સૂક્ષ્મસંપરાયં, યથાસ્વાતં પચ્ચ ચરણાનિ ॥ ૨૮૩ ॥

૧૭૩

ભાવાર્થ—પહેલું સામાયિક ચારિત્ર, બીજું છેદોપસ્થાપનઃ ચારિત્ર, ત્રિજીવું પરિહાર વિશુદ્ધિક ચારિત્ર, ચોથું સૂક્ષ્મ સંપરાય અને પાંચમું યથાખ્યાત ચારિત્ર એ પાંચ પ્રકારનું ચારિત્ર જાણવું ॥૨૮૨॥

મૂલં—દુષ્ટં પળ ઇઅરાણં, તિન્નિત્ત સમમ્મય સુહુમઅહલાયા ।

જીવાઈ નવતત્તા, તિન્નિ દ્વા દેવગુરુધમ્મા ॥ ૨૮૩ ॥

છાયા—દ્વયોઃપઞ્ચેતરેષાં, ત્રીણિ તુ સામાયિકસૂક્ષ્મયથાખ્યા-
તાનિ ।

જીવાદિ નવતત્ત્વાનિ, ત્રીણ્યથવા દેવગુરુધર્માઃ ॥૨૮૩॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ અને છેલ્લા જીવનવરના સાધુઓને પાંચે ચારિત્રની પ્રાપ્તિ હોય છે અને બીજા એટલે બાવીસ તીર્થંકરના સાધુઓને ત્રણ ચારિત્રની પ્રાપ્તિ હોય છે. તેનાં નામ—સામાયિક ચારિત્ર ૧ સૂક્ષ્મ સંપરાય ૨ યથાખ્યાત ચારિત્ર ૩ એ ત્રણ ચારિત્ર બાવીસ તીર્થંકરના સાધુઓને પ્રાપ્ત થાય છે જીવાદિ નવતત્ત્વો અથવા શુદ્ધદેવ, શુદ્ધગુરુ અને શુદ્ધધર્મ એ ત્રણ તત્ત્વ અથવા સમ્યગ્જ્ઞાન, અને સમ્યગ્-દર્શન સમ્યગ્ચારિત્ર સર્વ તીર્થંકરના સમયમાં પ્રવર્તે છે તેમાં ફેરફાર પડતો નથી ॥૨૮૩॥

મૂલં—સવ્વેસિં જિયઅજિયા, પુન્નં પાવં ચ આસવોવંધો ।

સંવરનિજ્જરમોક્ષા, પત્તેઅમણેકહા તત્તા ॥ ૨૮૪ ॥

છાયા—સવેષાં જીવાજીવૌ, પુન્યં પાપં ચાઽઽશ્રવો બન્ધઃ ।

સંવરનિર્જરામોક્ષાઃ, પ્રત્યેકમનેકથા તત્ત્વાનિ ॥ ૨૮૪ ॥

૧૭૪

ભાવાર્થ—સર્વ જીવવસ્તુના શાસનમાં જીવ ૧ અજીવ ૨
પુન્ય ૩ પાપ ૪ આશ્રવ ૫ બંધ ૬ સંવર ૭ નિર્જરા ૮
મોક્ષ ૯ એ નવ તરવો પ્રવર્તે છે અને આ પ્રત્યેક તરવો
સૂક્ષ્મ દૃષ્ટિથી અનેક પ્રકારનાં થાય છે ॥૨૮૪॥ આશ્રિત
સંખ્યા ગણનારૂપ ૧૩૦ મું તરવ સંખ્યા ગણનારૂપ ૧૩૧ મું
સ્થાનક પૂર્ણ:—

હવે સામાયિકની સંખ્યા જણાવે છે.

મૂલં—સવ્વેર્હિચ્ચ સમઙ્ગા, સમ્મસ્સુઅ દેસસવ્વવિરઈઈંહિં ।

મળિઆ સાગરકોટા—કોટી સેસેસુ કમ્મેસુ ॥ ૨૮૫ ॥

છાયા—સર્વેશ્ચત્તારિસામાયિકાણિ, સમ્યકજુતદેશસર્વવિરતિભિઃ ।

મળિતાણિ સાગરકોટા—કોટી કર્પસુ શેષેષુ ॥ ૨૮૫ ॥

ભાવાર્થ—સર્વ જીવવસ્તુએ ચાર પ્રકારનાં સામાયિક
ઉપદેશોલાં છે. સામાયિકોનાં નામ આ પ્રમાણે બંધુવાં. સમ્યક્ત્વ
સામાયિક ૧ જુતસામાયિક ૨ દેશવિરતિ સામાયિક ૩ સર્વ
વિરતિ સામાયિક ૪ એ ચાર પ્રકારનાં સામાયિક બંધુવાં.
આ સામાયિકનો લાભ જીવને સાત કર્મની એક કોડાકોડી
સાગરોપમની સ્થિતિ બાકી રહે ત્યારે થાય છે ॥૨૮૫॥
સામાયિક સંખ્યા ગણનારૂપ ૧૩૨ મું સ્થાન પૂર્ણ થયું.

હવે પ્રતિકમળની સંખ્યા જણાવે છે.

મૂલં—દેસિઅ ? રાઙ્ગ ૨ । પક્કિલય ૩, ચ્ચમાસિઅ વચ્છ-
રીઅ નામાઓ ।

દુન્હ પળ પહિકમળા, મજ્ઞિમળાણં તુ દો પદમા ॥૨૮૬॥

૧૭૫

**છાયા-દૈવસિક રાત્રિક ભક્તિક-ચાતુર્માસિક સાંવત્સરિક નામતઃ
દ્વયોઃપચ્ચ પ્રતિક્રવણાનિ, મધ્યમમાનાં તુ દ્વે પ્રથમે ॥૨૮૬॥**

ભાવાર્થ-પ્રતિક્રમણ પાંચ પ્રકારનાં છે, દૈવસિક ૧ રાત્રિક
-રાઈ ૨ પાલિક ૩ ચૌમાસિક ૪ સાંવત્સરિક ૫ તે પ્રથમ
ઋષભદેવ જીનવરના તથા છેલ્લા મહાવીર તીર્થકરના તીર્થમાં
પાંચે પ્રતિક્રમણ હોય છે અને બાવીસ તીર્થકરના તીર્થમાં
બે પ્રતિક્રમણ હોય છે. ॥ ૨૮૬ ॥ પ્રતિક્રમણની સંખ્યા
ગણનારૂપ ૧૩૩ મું સ્થાનક પૂર્ણ:-

હવે રાત્રિભોજન ત્યાગરૂપ વ્રતને જણાવે છે.

મૂલં-મૂલગુણેસુ અ દુળં ૧-૨૪ સેસાણુત્તરગુણેસુ નિશ્ચિયુત્તં ।

છાયા-મૂલગુણેષુ ચ દ્વયોઃ, શેષાણામ્પ્રતરગુણેષુ નિશ્ચિ યુક્તમ્ ।

ભાવાર્થ-શ્રીઋષભદેવ ૧ અને શ્રીમહાવીર સ્વામી ૨૪
ના શાસનમાં સાધુઓને રાત્રિભોજનવ્રતને મૂળગુણમાં પ્રત્યા
ખ્યાન કરાવવામાં આવે છે અને બાવીસ તીર્થકરના શાસનમાં
સાધુઓને ઉત્તર ગુણમાં પ્રત્યાખ્યાન કરાવવામાં આવે છે.
રાત્રિ ભોજનરૂપ ૧૩૪મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે સ્થિતિકલ્પને જણાવે છે.

મૂલં-દસહા દુળં ૧-૨૪ મણિઓ, ચઝહા અન્નેસિ ટિઙ્કણ્પો

॥ ૨૮૭ ॥

છાયા-દશધા દ્વયો મ્ણિતઃ, ચતુર્દાઽન્યેષાં સ્થિતિકલ્પઃ ॥

ભાવાર્થ-પહેલા શ્રીઋષભદેવ તથા છેલ્લા શ્રીમહા-
વીર જીનવરના શાસનમાં સાધુઓને સ્થિતિકલ્પ દશ પ્રકા-

૧૭૬

રનો બાણવો. તંથા બાવીસ જનવરના સાધુઓને માટે ચાર પ્રકારનો સ્થિતિકલ્પ બાણવો ॥ ૨૮૭ ॥

હવે હસ પ્રકારના સ્થિતિકલ્પ બાણવે છે.

મૂલં—અચેલુક્કુદેસિય, સિજ્જાધર રાયપિંડ કિઙ્કમ્મે ।

વય જિટ્ઠ પઢિક્કમણે, માસં પજ્જોસવળકપ્પે ॥ ૨૮૮ ॥

છાયા—આચેલવયોદેશિક—શય્યાતરરાજપિંડ કૃતિકર્મ ।

વ્રત જ્યેષ્ઠ પ્રતિક્રમણં, માસપર્યુષણાકલ્પૌ ॥ ૨૮૮ ॥

ભાવાર્થ—અચેલકપાણું (અલ્પ) પ્રમણાદિક્કથી ચુકત વસ્રધારણુ કરવાપણું ૧ ઔદેશિક આધાકર્મી પિંડનો ત્યાગ કરવારૂપ (સાધુના માટે બનાવેલા આહાર આદિને ઔદેશિક કહેવામાં આવે છે) તેનો સાધુ ત્યાગ કરે છે ૨ શય્યાતર—સાધુને વસ્તિ—ઉપાશ્રય આપનાર, તેનો આહાર વિગેરે સાધુને ખપે નહીં ૩ રાજ ચક્રવર્ત્યાદિકનો આહાર સાધુને ખપે નહીં ૪ કૃતિકર્મ—પોતાથી વધારે દીક્ષાપર્યાયવાળા સાધુને અથવા પદવીધર, પંડિત, ગણી, પ્રવર્તક, ઉપાધ્યાય અને આચાર્ય આદિ જ્ઞાન સ્થવિર મહાપુરુષોને ઉત્થાન આપવું (આદર આપવો) તેમને વંદન કરવું તથા અભ્યુક્તિ બામીને તેઓનું માન સાચવવું ૫ વ્રત—પ્રાણાતિપાતવિરમણાદિ પાંચ મહાવ્રતો પાળવાં, ૬ જ્યેષ્ઠ (વ્રતમાં મોટા) તે પહેલાં અને છેલ્લા તીર્થકરના સાધુઓને ખીજું છેદોપસ્થાપન ચારિત્ર હોવાથી જ્યારે તે પાંચ મહાવ્રતો આપવામાં આવે છે ત્યારથી વ્રત પર્યાય ગણાય છે તે અપેક્ષાએ મોટાનાનો વ્યવહાર સમજવો. બાવીશ તીર્થકરના સાધુઓને છેદોપસ્થાપન નહીં હોવાથી જ્યારથી સર્વવિરતિ સામાયિક ઉચરે છે ત્યારથી

૧૭૭

મહોદય-હાનાને વ્યવહાર છે, ૭ પ્રતિકમણુ, પહેલાને છેલ્લા તીર્થકરના સાધુઓને સવાર અને સાંજ બન્ને વખત છ આવશ્યકરૂપ પ્રતિકમણુ કાયમ કરવાનું હોય છે અને ષાક્ષિક ચોમાસિક અને સાંવત્સરિક તે પશુ તેમને હોય છે અને આવીસ તીર્થકરના સાધુઓને દૈવસિક અને રાત્રિક-રાઈ પ્રતિકમણુ દોષ બાણે તો કરે અન્યથા વહી ૮ માસકલ્પ-સાધુઓ એક માસથી વધારે વખત ઋતુખંધકાળમાં એકજગ્યાએ ન રહે, અને વર્ષાઋતુમાં ચાર માસ રહે આ કલ્પ પહેલા અને છેલ્લા તીર્થકરના સાધુઓને નિયમિત હોય છે. અને આકલ્પ આવીસ તીર્થકરના સાધુઓને અનિયમિત હોય છે ૯ પર્યુષણકલ્પ એટલે વર્ષાકાલમાં ઉત્કૃષ્ટ ચાર માસ સુધીને ઓછામાં ઓછું ભાદરવા સુદી પાંચમથી (હાલમાં ચોથથી) કાર્તિક સુદી પુનમ (સુદી ચૌદશ) સુધી સીત્તેર દિવસ એક સ્થાનકમાં રહેવું ૧૦ આ દશ પ્રકારનો કલ્પ શ્રીઋષભદેવ અને છેલ્લા મહાવીર દેવના તીર્થમાં નિયમિત બાણવો ॥૨૮૮॥

હવે ચાર પ્રકારનો અવસ્થિત કલ્પ જણાવે છે.

મૂલં--સિજ્જાયર પિંડમી, ચાલ્લજ્જામેઅ પુરિસજિદ્દે અ ।

કિઙ્કમ્મસ્સ અ કરણે, ચત્તારિ અવટ્ઠિઆ કપ્પા ॥૨૮૯॥

છાયા--શ્ચયાતરસ્ય પિષ્ઠે, ચતુર્થામિ ચ પુરુષ્વજ્યેષ્ઠે ચ ।

કૃતિકર્મણ્ણશ્ચ કરણે, ચત્વારોઽવસ્થિતાઃ કલ્પાઃ ॥

ભાવાર્થ--શ્ચયાતરના ઘરનો આહાર સાધુઓ ન લે તે. (૧) ચાર મહાવ્રત પાલણુરૂપ (૨) પુરૂષને પૂજ્ય માનવા રૂપ (૩) કૃતિકર્મ મોટાને અભયુત્થાન-વંદન-આદરમાન આપવારૂપ કિંચા (૪) એ ચાર પ્રકારનો અવસ્થિતકલ્પ (કાયમિક)

૧૭૮

જાણુવો. અજીતનાથથી શ્રીપાર્શ્વનાથ સુધિના બાવીસ જીનવ
રોના તીર્થોમાં પણ તે હોય છે ॥૨૮૯॥ એ પ્રમાણે સ્થિતિ
કલ્પરૂપ ૧૩૫મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું ॥

હવે અસ્થિતકલ્પને જાણાવે છે.

મૂલં—પટિકમણ ૧ નિવુ ૨ દેસિય ૩, ચેલુકે ૪ માસ
૫ વચ્છરિય કપ્પે ૬ । છદ્દા અદ્દિક્કપ્પો, મજ્જિમગાણં
૨૨ ન ડ્ઠરાણં ॥ ૨૯૦ ॥

છાયા—પ્રતિક્રમણનૃપો દેશિકાઽઽચેલક્યમાસસાંવત્સરિકકલ્પાઃ
ષોઢાઽસ્થિતકલ્પો—મધ્યમકાનાં નેતરેષામ્ ॥ ૨૯૦ ॥

ભાવાર્થ—પ્રતિક્રમણકલ્પ (૧) નૃપતિ આહારકલ્પ (૨) ના-
નાના ધરનો આહાર (૨) ઔદેશિક (સાધુ માટે કરાવેલો અ-
હાર (૩) એ એ આહાર સાધુ ગ્રહણ નહી કરવારૂપ
એ કલ્પ જાણુવા. આચેલક્ય—ઓછા ઘોળા અને માનથી
યુક્ત વસ્ત્રને ધારણ કરતા હોવાથી અચેલકકલ્પ (૪)
માસકલ્પ—એક માસની સ્થિરતા કરવારૂપ કલ્પ (૫)
સાંવત્સરિકકલ્પ (એટલે ચોમાસુ રહેવારૂપ) આ છ પ્રકારનો
કલ્પ અનિયમિત છે. બાવીસ તીર્થ કરના સાધુઓ કહાચિત્
કરે કહાચિત્ ના પણ કરે, તેમના માટે અસ્થિતકલ્પ અને
ઋષભદેવ તથા મહાવીરના સાધુઓને આ કલ્પ અવશ્ય
પાળવાના હોય છે ॥ ૨૯૦ ॥ એ અસ્થિતકલ્પ ગણનારૂપ
૧૩૬ મું સ્થાન પૂર્ણ:

હવે કલ્પશુદ્ધિ કહેવાય છે.

મૂલં—પુરિમસ્સ ૯ દુવ્વિમુજ્જો, ચરમસ્સ અ દુરણુપાલણોકપ્પો ।
મજ્જિમગાણ ૨૨ મુણીણં, સુવિમુજ્જો સુહણુપાલણઓ ॥૨૯૧॥

૧૭૯

પ્રથમસ્ય દુર્વિશોઘ્ય-શ્રમસ્ય ચ દુરનુપાલ્યઃ કલ્પઃ ।

મધ્યમકાનાં મુનીનાં, સુવિશોઘ્યઃ સુખાઽનુપાલ્યઃ ॥૨૧૧॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ જીનેશ્વરના સાધુઓને આચારનું જ્ઞાન બહુ મહેનતથી કરાવી શકાય તેમ છે અને છેલ્લા તીર્થંકર મહાવીર દેવના સાધુઓને આચાર બહુ મહેનતે સમજાવી શકાય તથા બહુ મહેનતે ખજાવી શકાય તેમ છે, તેમજ બાવીશ તીર્થંકરના સાધુઓને સુખેથી સમજાવી શકાય અને સુખેથી ખજાવી શકાય છે, તેનું કારણ જીવોને કાળના યોગે વિચિત્ર સ્વભાવ થતો હોવાથી આ પ્રકારે કલ્પશુદ્ધિમાં ફેરફાર થાય છે ॥૨૯૧॥ કલ્પશુદ્ધિ કથનરૂપ ૧૩૭મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું ॥

હવે છ આવશ્યકને જણાવે છે તેમજ મુનિના સ્વરૂપને જણાવે છે.

મૂલં—સમઇયચત્ત્વીસત્થય-વંદનપટ્ટિકમણઃકાસગ્ગા ય ।

પચ્ચક્ખાણં મ્હિણં, જિનેહિં આવસ્સયં છદ્ધા ॥૨૧૨॥

તે દુગ્ધ સય દુકાલં, ઇઅરાણં કારણે ઇઓ મુણિણો ।

પઠ્ઠમિઅરવોરતિત્થે, રિહ્જહરિહ્પન્નવક્કજઠા ॥ ૨૧૩ ॥

છાયા-સામાયિક ચતુર્વિંશતિસ્તવ-વંદનપ્રતિક્રમણકાયોત્સર્ગાશ્ચ ।

પ્રત્યાખ્યાનં મ્હિણં, જિનેરાવશ્યકં ષોઠા ॥ ૨૧૨ ॥

તદ્દ્વયોઃ સદા દ્વિકાલ-મિતરેષાં કારણે ઇતો મુનયઃ ॥

પ્રથમેતરત્તીરતોર્થે, ઋજુજહઋજુપ્રાજ્ઞવક્કજઠાઃ ॥ ૨૧૩ ॥

ભાવાર્થ—સામાયિક (૧) ચતુર્વિંશતિસ્તવ લોગસ્સ (બાવીસ જીનેશ્વરની સ્તવના) (૨) વંદનક (ગુરૂવંદન) (૩) પ્રતિક્રમણ (પાપનો પશ્ચાત્તાપ) (૪) કાયોત્સર્ગ

૧૬૦

(ક્ષ્યાન) (૫) પ્રત્યાખ્યાન નવકારસી (૬) વીગેરે આ છ પ્રકારનું આવશ્યક છે એમ જીનેશ્વર ભગવાને કહ્યું છે, તે આવશ્યક પહેલા અને છેલ્લા તીર્થકરના તીર્થમાં સાધુઓને નિરંતર સવાર અને સાંજનાં પ્રતિક્રમણો કરવાનાં હોય છે. અને બાવીસ તીર્થકરના શાસનમાં સાધુઓને આ બે વખત દિવસ સંબંધી અને રાત્રી સંબંધી પ્રતિક્રમણો— પ્રાયશ્ચિત્ત પ્રમાદાદિ કારણે કરવાનાં હોય છે. પહેલા અને છેલ્લા તીર્થકરના સાધુઓમાં બુદ્ધિનો તકાવત હોવાથી તેમને બે સદાકાળ કરવાનાં છે. પહેલા તીર્થકરના સાધુ ઋણુ અને જડ છે એટલે જડ હોવાથી એકદમ સમજણ પડતી નથી, પણ સરળ હોવાથી ગુરૂની આજ્ઞામાં જલદી પ્રવૃત્તિ કરે છે. અને મહાવીર સ્વામીના શાસનમાં સાધુઓ વક અને જડ છે, એટલે તેમને સમજાવવા પણ કઠિણ અને સમજાવી ક્રિયામાં બેડવા પણ કઠિણ છે. તેટલા માટે આ ભેદ રહેલો છે. ॥ ૨૬૩ ॥ આવશ્યક કથનરૂપ ૧૩૮ મું સ્થાન અને મુનિસ્વરૂપ કથનરૂપ ૧૩૯મું એમ બે સ્થાનક પૂર્ણ થયાં.

હવે સંયમના પ્રકાર જણાવે છે—

મૂલં—પંચાસઘવેરમણં, પંચિંદિયનિગમહો કસાયજઓ ।

દંઢત્તિગાઉ વિરઈ, સતરસહા સંજમો ડઅ વા ॥૨૯૪॥

છાયા—પચ્ચાડઠ્રવવિરમણં, પચ્ચેન્દ્રિયનિગ્રહઃ કષાયજયઃ ।

દંઢત્રિકાદ્વિરતિઃ, સમ્પદક્ષધા સંયમોડથવા ॥ ૨૯૪ ॥

ભાવાર્થ—પ્રાણાતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન અને પરિવ્રહ એ પાંચ પ્રકારના આશ્રવોનો ત્યાગ કરવારૂપ અને સ્પર્શનેંદ્રિય, રસનેંદ્રિય, ઘ્રાણેંદ્રિય, ચક્ષુર્ધંદ્રિય અને શ્રોત્રેંદ્રિય રૂપ પાંચ ઈંદ્રિયોનો (નિગ્રહ) કાણુમાં રાખવારૂપ તથા

૧૮૧

મનોહંડ, વચનહંડ અને કાયહંડરૂપ ત્રણ હંડથી વિરતિ-
પામવારૂપ, આરકષામનો ત્યાગ-ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ,
તેના ત્યાગરૂપ. એમ સત્તર પ્રકારનો સંયમ સાધુઓ
આરાધે છે. અથવા બીજા પ્રકારે સંયમના સત્તર લેહ
નીચે ગણાવે છે ॥ ૨૯૪ ॥

મૂલં-પુઠવિ ૧ દમ ૨ અગણિ ૩ મારુઅ ૪, વણસઈ ૫ વિ-દ
તિ ૭ ચ૩ ૮ પર્ણિદિ ૯ અજીવે ૧૦ ॥ પેહુ ૧૧ પ્યેહ
૧૨ પમજ્જળ ૧૩, પરિઠવળ ૧૪ મળો ૧૫ વઈ ૧૬ કાણ
૧૭ ॥ ૨૯૬ ॥

છાયા-પૃથ્વ્યુદકાગ્નિમારુત-વનસ્પતિદ્વિત્રિચતુઃપચ્ચેન્દ્રિયાઽજીવાઃ

પ્રેક્ષોત્પ્રેક્ષાપ્રમાર્જન,-પરિષ્ઠાપનમનોવાક્ કાયાઃ ॥૨૯૭॥

ભાવાર્થ-પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, અગ્નિકાય, વનસ્પતિકાય,
એ ઈન્દ્રિય, તે ઈન્દ્રિય, ચતુર ઈન્દ્રિય અને પચ્ચેન્દ્રિય અનેક પ્રકારના
જીવોને હુઃખ આપવાથી દૂર રહેવારૂપ નવ પ્રકારનો જીવ
સંયમ જાણવો. અજીવ સંયમ એટલે પુસ્તક વસ્તુ તૃણ પાત્ર
અને આહાર આદિને ઉત્સર્ગથી ગ્રહણ ન કરવારૂપ સંયમ,
પરંતુ અપવાદથી એ પાંચને ચતના પૂર્વક ગ્રહણ કરવારૂપ
પણ સંયમ છે, કહ્યું છે કે—

દુપ્પદ્ધિલેહિઅ દૂસં, અદ્દાણાઈ વિચિત્તગિમ્હંતિ ॥

ધિપ્પદ્ પુત્થયપપર્ણગં, કાલિઅનિજ્જુત્તિકોસદ્દે ॥ ૧ ॥

અર્થ—ઉત્સર્ગથી તે કાલિક સૂત્રની નિયુક્ત જીવો
છે કે-પુસ્તક આદિ પાંચને ગ્રહણ કરવું તે ગ્રાખ્યાદિ વીગેરે
કાલમાં સંપૂર્ણ નહિ પડિલેહાયેલું ગ્રહણ કરવાથી દોષ ઉત્પન્ન
કરે છે ॥૧॥ હવે અહીં કોઈ શંકા કરે છે કે પુસ્તકાદિ

૧૮૨

પાંચ વસ્તુઓ સ્પર્શનું સાધન હોવાથી ઉત્સર્ગથી ગ્રહણ કરવાનો નિષેધ કેમ કર્યો ? અચતનાએ ગ્રહણ કરવાથી જીવના ધાતનું કારણ થતું હોવાથી નિષેધ કર્યો છે, કહ્યું છે કે ”

જઈ તેસિ જીવાણં, તત્થગયાણં ચ સોણિઅં હુજ્જા ॥

પીલિજ્જંતે ઘણિઅં ગલિજ્જ તં અક્ખરંફુસિઅં ॥ ૧ ॥

અર્થ—જે કદાચિત્ તે પુસ્તકના અક્ષરોનો તે જગ્યાએ ગએલા જીવોએ સ્પર્શ કર્યો હોય ત્યાંથી ખસેડવા માટે હાથે ધારણ કરતા છતાં (ગળીભય) ટુટી ભય કે પીલાઈને લોહી બની ભય ॥૧॥ ઇત્યાદિ કારણો જણાવેલાં હોવાથી અપવાદે પુસ્તકો ગ્રહણ કરતા છતાં પનક-નિલકુલસેવાલ આદિ જીવોની જતના કરવી એ અજીવ સંયમ ૧૦ મો જાણવો. આંખોથી વસ્તુઓને નિરખી પડીલેહવી પછી ખપ કરવો તે પ્રેક્ષાસંયમ ૧૧ ઉત્પ્રેક્ષાસંયમના જે લેદ છ પહેલો સાધુને સાતાદિ પ્રશ્ન પુછવો તે અને સાધુએ ગ્રહસ્થને સાતાદિ પ્રશ્ન ન પુછવો તે ધીજે લેદ એમ જે લેદ ઉત્પ્રેક્ષાસંયમના ૧૨ પ્રમાર્જનાસંયમ-આંખોથી જોએલી જગ્યા વસ્ત્રપાત્ર વિગેરે રજોહરણ ચરવળી-પુંજણી વિગેરેથી પ્રમાર્જના-કરી પુંજને સંથારો આસન વિગેરે કરવું તે પ્રમાર્જનાસંયમ ૧૩ પરિઠ્ઠાપનસંયમ માતઃકલ્લો કરવા માટે અયોગ્ય આહાર વિગેરે વસ્તુનો ત્યાગ જીવધાત ન થાય અને પાછળથી સાધુને કોઈ દોષ ના ઉપજે તેવી વિધિથી પરઠવવો તે પરિઠ્ઠાપનસંયમ જાણવો ૧૪ મનથી આત્મધ્યાન અને રોદ્ર ધ્યાન આદિરૂપ મનના અકુશળ પરિણામનો ત્યાગ કરવો અને ધર્મધ્યાન શુકલધ્યાન આદિ કુશલ પરિણામરૂપ ભાવને

૧૮૩

ઉત્પન્ન કરવારૂપમનઃસંયમ ૧૫ નિરવધ ભાષાનો વ્યાપાર અને સાવધ-પાપમય ભાષાના ત્યાગરૂપ વાક્યસંયમ ૧૬ કાર્ય કરતા છતાં જીવદાત આદિ ન થાય તેમ ઉપયોગ રાખીને તથા જતાં આવતા રસ્તામાં જીવદાત ન થાય તેમ દુષ્ટિનો ઉપયોગ રાખવો તે કારણ ન હોયતો અંગસંકોચીને રહેવું તે કાયસંયમ ૧૭ એ પ્રમાણે સંયમલેહ વર્ણનરૂપ ૧૪૦ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે ધર્મના લેહને જણાવે છે.

મૂલં--દાનંસીલં ચ તવો-ભાવો एवं चउविविहोधम्मो ॥

સવ્વજિણેહિં મણિઓ, તદ્દા દુદ્ધા સુઅચરિત્તેહિં ॥૨૯૬॥

છાયા-દાનં શીલં ચ તપો-ભાવ एवंचतुर्विधो धर्मः ॥

સર્વજિનૈર્મણિત સ્તથાદ્વિધા શ્રુતચારિત્રામ્યામ ॥ ૨૯૬ ॥

ભાવાર્થ-દાન, શીલ, તપ તથા ભાવ. દાન એટલે સુપાત્ર સાધુ અને સાધર્મિક ભાઈ તેમને યોગ્ય આપવું તે (૧) શીલ-મન વચન અને કાંસાથી સારા પ્રમાણે પાળવા અને બ્રહ્મચર્ય પાળવું (૨) તપ-અથાશક્તિ આર પ્રકારનાં તપ કરવાં આદ્ય તથા અભ્યંતર એમ બે પ્રકારના તપના છ છ લેહ છે એટલે આર પ્રકારનાં તપ થાય છે, અનશન (ઉપવાસાદિ) ઉનોઢરી (ઈચ્છા કરતાં ઓછો અહાર લેવો) વૃત્તિસંક્ષેપ (આહારમાં ખાવાના પદાર્થોની ઈચ્છાઓ ત્યાગ કરવી) રસત્યાગ-છ પ્રકારની વિગયમાંથી કોઈનો ત્યાગ કરવો, સંલીનતા-અંગોપાંગ વિગેરે સંકોચીને રહેવું તથા કાય-ક્લેશ શીત ઉષ્ણાદિક પરિષદ સહન કરવા, લોચ કરાવવો અને શરીરે ચળ આવતી હોય છતાં ખરજ ન કરવી વિગેરે

૧૮૪

હુઃખને સહન કરવાં આ આદ્ય તપ. હવે અભ્યન્તર તપ-
પ્રાયશ્ચિત્ત ગુરૂની પાસે વિનયપૂર્વક પાપની આલોચના
કરવી (૧) વિનય-ગુરૂ આદિકનું અહુ માન કરવું તેમનાથી
ઉંચા અને સરખા એવા આસનનો ત્યાગ કરવો (૨) વૈયાવચ્ચ-
ગુરૂ, આચાર્ય, સાધુ, સંઘ, અને શ્રાવક, રોગી, વૃદ્ધસાધુ વિગે-
રેની સેવા-શુશ્રુષા કરવી તે (૩) સ્વાધ્યાય-વાંચવું, પુછવું. આ
વર્તન કરવું, ભાવનાભાવવી, ધર્મકથા કરવી, આ ચાર પ્રકાર-
નો સ્વાધ્યાય (૪) ઉત્સર્ગ-કાયા ઉપરના મમત્વનો ત્યાગ
કરીને ધ્યાનમાં સ્થિરતા રહેવા રૂપ કાયેત્સર્ગ (૫) ધ્યાન
આર્ત અને રૌદ્ર ધ્યાનનો ત્યાગ કરીને ધર્મધ્યાન શુકલ
ધ્યાનમાં પ્રવૃત્તિ કરવી (૬) આ છ અભ્યન્તર તપ. ચોથો
ભાવ-સાધુ પુરૂષે અશુભ માનસિક ભાવનાનો ત્યાગ કરીને
શુભ અથવા શુદ્ધ ભાવનામાં પ્રવર્તવું. એ ચાર પ્રકારનો ધર્મ
સર્વે જીનેશ્વરોએ કહેલો છે. અથવા બે પ્રકારનો ધર્મ પણ
તીર્થંકરોએ કહેલો છે, શ્રુતધર્મ (૧) દ્વાદશાંગી પ્રકરણ.
વિગેરે તીર્થંકર પ્રણીત શ્રુતજ્ઞાનને લણવું લણાવવું લણ-
નારને સહાય આપવી આ શ્રુતધર્મ છે. તથા ધીજે ચારિત્ર
ધર્મ તેનું વર્ણન આગળ કહી ગયેલા છીએ. ॥૨૯૬॥ ધર્મ-
લેહ કથનરૂપ ૧૪૧ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે વસ્ત્રવર્ણ કથનરૂપ ક૯૫ જણાવે છે.

મૂલં—પુરિમંતિમતિત્યેમું, ઓહનિજુત્તીદ્ ભણિઅ પરિમાણં ॥

સિઅવત્થં રૂઅરાણં, વન્નપમાણેહિં જહલદ્દં ॥ ૨૯૭ ॥

છાત્રા—પ્રથમાડન્તિમતીર્યેષુ, ઓઘનિર્યુક્તિમણિતપરિમાગમ્ ॥

શ્વેતવસ્ત્રમિતરેષાં, વર્ણપ્રમાણૈર્યથાલબ્ધમ્ ॥ ૨૯૭ ॥

૧૮૫

ભાવાર્થ—પ્રથમ જીનવરના તીર્થમાં તથા છેલ્લા મહા-
વીરદેવના તીર્થમાં ઓધનિર્યુક્તિગ્રંથમાં કહેલા માપવાળાં
શ્વેતવસ્ત્ર ધારણ કરવાનો કલ્પ છે. અને અજીતનાથથી
શ્રીપાર્શ્વનાથ સુધીના તીર્થકરોના તીર્થમાં જેવી રીતે મળે
તેવા વર્ણ અને માપવાળા હલકી વા ઉંચી કિંમતના જે
વસ્ત્રો મળે તેને વાપરે છે એટલે તેમને વર્ણનો તથા
માપનો નિયમ નથી ॥૨૬૭॥ વસ્ત્રવર્ણ કથનરૂપ ૧૪૨ મું
સ્થાનક પૂર્ણ ॥

હવે જીનવરોના ગૃહસ્થાવસ્થાનો કાલ અને કેવલિ
અવસ્થાનો કાલ જણાવે છે—

મૂલં—જહજુગં કુમરનિવઙ્—ચક્રીકાલેર્હિં હોઙ્ ગિહિકાલો ॥

વયકાલાઓ કેવલિ—કાલો છઝમત્યકાલૂળો ॥ ૨૯૮ ॥

છાયા—યથાયોગ્યં કુમરનૃપતિ—ચક્રિકાલૈર્ભવતિ ગૃહિકાલઃ ।

વ્રતકાલતઃ કેવલિ—કાલશ્છદ્મસ્થકાલોનઃ ॥ ૨૯૮ ॥

ભાવાર્થ—જીનવરના ગૃહસ્થ અવસ્થાનો કાળ આ
પ્રમાણે જાણવો. કુમાર અવસ્થા રાજ્યઅવસ્થા તથા ચક્રવર્તિ-
પણાનો કાળ. આ ત્રણ અવસ્થાના કાળને ગૃહસ્થ અવસ્થાનો
કાળ સમજવો. તેમજ વ્રતસંબંધીકાળમાંથી છદ્મસ્થતાના
કાળને બાદ કરતાં જેટલો કાળ રહ્યો તેટલો કેવલિ અવ-
સ્થાનો કાળ જાણવો. એ પ્રમાણે ગૃહસ્થ અવસ્થાના કાળ
કથનરૂપ ૧૪૩ મું સ્થાનક અને કેવલિ અવસ્થાના કાળ-
કથનરૂપ ૧૪૪ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું ॥૨૬૮॥

૧૮૬

હવે સર્વજનોનો વ્રત કાળ જણાવે છે.

મૂલં—પુવ્વાણ લક્ષમેગં, તં પુવ્વંગૂણ તં સગજિનાણં ॥
 પુણ પુણ ચઝઅંગૂણં, તો પુવ્વસહસ્સપણવીસં ॥ ૨૯૯ ॥
 સમલક્ષ્વા ઇગવીસં, ચઝપન્નાપનર સઢ્ઢસત્તેવ ॥
 સઢ્ઢદુગં તો સહસા, પણવીસં પઝણચઝવીસં ॥ ૩૦૦ ॥
 ઇગવીસં ચઝપન્ના, સનવસયા સઢ્ઢસત્ત સઢ્ઢદુગં ॥
 તો સત્તસયા સયરી, દુચ્ચત્તવાસાણિ વયકાલો ॥૩૦૧॥
 છાયા—પૂર્વાણાં લક્ષમેકં, તત્પુર્વાજ્ઞોનં તત્સમ્પજિનાનામ્ ॥
 પુનઃ પુવ્વશ્ચતુરજ્ઞોનં, તતઃ પૂર્વસહસ્ત્રપશ્ચવિંશતિઃ ॥ ૨૯૯ ॥
 સમલક્ષા એકવિંશતિ-શ્ચતુઃપશ્ચાશત્પશ્ચદશસાર્દસમ્પૈવ ।
 સાર્દદ્વૈ તતઃ સહસ્ત્રાઃ,પશ્ચવિંશતિઃ પાદોનચતુવિંશતિઃ॥૩૦૦॥
 એકવિંશતિશ્ચતુઃ પશ્ચાશ-ત્સનવશતાનિ સાર્દસમ્પ સાર્દદ્વૈ ॥
 તતઃસમ્પશતાનિ સમ્પતિ-દ્વિંચત્વારિંશદ્ વર્ષાણિ વ્રતકાલઃ૩૦૧

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવના વ્રતનો કાળ એકલાખ
 પૂર્વ (૧) શ્રીઅજીતનાથનો વ્રતકાળ એક પૂર્વાંગ ઓછો
 એક લાખ પૂર્વ (૨) શ્રી સંભવનાથ આદિ સાત જીનવરને
 ઉત્તરોત્તર-વારંવાર ચાર પૂર્વાંક ઓછા કરવા તે આ પ્રમાણે
 સંભવનાથનો ચાર પૂર્વાંક ઓછો એકલાખ પૂર્વ (૩) શ્રીઅભિનંદન
 જીનવરનો આઠ પૂર્વાંક ઓછો એકલાખ પૂર્વ (૪) શ્રીસુમતિ
 નાથનો આર પૂર્વાંક ઓછો એકલાખ પૂર્વ (૫) શ્રી પદ્મપ્રભનો
 સોળ પૂર્વાંક ઓછો એક લાખ પૂર્વ (૬) શ્રીસુપાર્શ્વનાથનો
 વીશ પૂર્વાંક ઓછો એકલાખ પૂર્વ (૭) શ્રીચંદ્રપ્રભનો

૧૮૭

ચોવીસ પૂર્વાંક ઓછો એકલાખ પૂર્વ (૮) શ્રીસુવિધિનાથનો
 અઠ્ઠાવીશ પૂર્વાંક ઓછો એક લાખ પૂર્વ ૯ શ્રીશીતળનાથનો
 પચીસ હજાર પૂર્વ (૧૦) શ્રીશ્રેયાંસનાથનો એકવીસ લાખ
 વર્ષ (૧૧) શ્રીવાસુપૂજ્યનો ચોપન લાખ વર્ષ (૧૨)
 શ્રીવિમલનાથનો પંદર લાખ વર્ષનો (૧૩) શ્રીઅનંતના-
 થનો સાડાસાત લાખ વર્ષનો (૧૪) શ્રીધર્મનાથનો અઠીલાખ
 વર્ષનો (૧૫) શ્રીશાન્તિનાથનો પચીસ હજાર વર્ષનો (૧૬) શ્રી
 કુંથુનાથનો તેવીશ હજાર સાતસો પચાશ વર્ષનો (૧૭) શ્રી
 અરનાથનો એકવીશ હજાર વર્ષનો (૧૮) શ્રીમદિલનાથનો ચોપ-
 નહજાર નવસો વર્ષનો (૧૯) શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામીનો સાત હ-
 જાર પાંચશો વર્ષનો (૨૦) શ્રીનમિનાથનો બે હજાર પાંચશો
 વર્ષનો (૨૧) શ્રીનેમિનાથનો સાતસો વર્ષનો (૨૨) શ્રીપાર્શ્વ-
 નાથનો સીત્તેર વર્ષનો (૨૩) શ્રીમહાવીર સ્વામીનો બેતાલીશ
 વર્ષનો (૨૪) દીક્ષાપર્યાય કાલ બાણુવો ॥૨૯૯॥ ॥૩૦૦॥
 ॥૩૦૧॥ વ્રતકાલ કથન૩૫ ૧૪૫ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે સર્વ જીનવરના આયુષ્યના કાલનું માન જણાવે છે.

મૂલં—સઘ્વાઝ ચુલસિ ૧ વિસયરિ ૨—સઠિ ૩ પન્ના ૪ ચત્ત ૫
 ૫ તીસ ૬ વીસ ૭ દસ ૮ ॥ દો ૯ ઇગપુવ્વ લક્ષ્વા ૧૦,
 સમ ચુલસી ૧૧ વિસયરી ૧૨ સઠી ૧૩ ॥ ૩૦૨ ॥
 તીસ ૧૪ દસ ૧૫ ઇગલક્ષ્વા ૧૬, વરિસાળં સહસ પળ
 નવઙ્ ૧૭ ચુલસી ૧૮ ॥ પળપન્ન ૧૯ તીસ ૨૦ દસ ૨૧
 ઇગ ૨૨—સહસા વરિસ સય ૨૩ દુગસયરી ૨૪ ॥૩૦૩॥
 છાયા—સર્વાયુશ્વતુરશીતિ ૧ ‘ દ્વિસપ્તતિઃ ’ ૨ પઠિઃ ૩ પચ્ચા-
 શત્ ૪, ચત્વારિંશત્ ૫ ત્રિંશદ્ ૬ વિંશતિ ૭ દંશ ૮ ॥

૧૮૮

દ્વષ્ટે ૯ કપૂર્વલક્ષ ૧૦ સમા-શ્વતુરશીતિ ૧૧ દ્વિસપ્તિ: ૧૨
ષષ્ટિ: ૧૩ ॥ ૩૦૨ ॥ ત્રિશદ્ ૧૪ દશૈ ૧૫ કલક્ષ-
વર્ષાણાં ૧૬ 'સહસ્રાણિ પશ્ચનવતિ ૧૭ શ્વતુરશીતિ: ૧૮
પશ્ચપશ્ચાશત્ ૧૯ ત્રિશદ્ ૨૦' દશૈ ૨૧ કસહસ્રાણિ ૨૨
વર્ષશતં ૨૩ દ્વિસપ્તિ: ૨૪ ॥ ૩૦૩ ॥

લાવાર્થ—શ્રીઋષભદેવનું ચોરાશીલાખ પૂર્વનું આયુષ્ ૧
શ્રીઅણ્ણતનાથનું ઓતેરલાખ પૂર્વનું ૨ શ્રીસંભવનાથનું સાઠ-
લાખપૂર્વનું ૩ શ્રીઅભિનંદનનું પચાસલાખપૂર્વનું ૪ શ્રીસુ-
મતિનાથનું ચાલિસલાખપૂર્વનું ૫ શ્રીપદ્મપ્રભનું ત્રીશલાખ
પૂર્વનું ૬ શ્રીસુપાર્શ્વનાથનું વીશલાખપૂર્વનું ૭ શ્રીચંદ્રપ્રભનું
દશલાખપૂર્વનું ૮ શ્રીસુવિધિનાથનું બેલાખપૂર્વનું ૯ શ્રીશીત-
લનાથનું એકલાખપૂર્વનું ૧૦ શ્રીત્રેયાંસનાથનું ચોરાશીલાખ
વર્ષનું ૧૧ શ્રીવાસુપૂજ્યનું ઓતેરલાખવર્ષનું ૧૨ શ્રીવિમલ-
નાથનું સાઠલાખવર્ષનું ૧૩ શ્રીઅનંતનાથનું ત્રીશલાખવર્ષનું
૧૪ શ્રીધર્મનાથનું દશલાખવર્ષનું ૧૫ શ્રીશાન્તિનાથનું એક
લાખવર્ષનું ૧૬ શ્રીકુંથુનાથનું પંચાણ્ણહજારવર્ષનું ૧૭ શ્રી
અરનાથનું ચોરાશીહજારવર્ષનું ૧૮ શ્રીમહિનાથનું પંચાવન
હજારવર્ષનું ૧૯ શ્રીમુનિસુવતણ્ણનું ત્રીશહજારવર્ષનું ૨૦
શ્રીનમિનાથનું દશહજારવર્ષનું ૨૧ શ્રીનેમિનાથનું એકહજાર
વર્ષનું ૨૨ શ્રીપાર્શ્વનાથનું સો વર્ષનું ૨૩ શ્રીમહાવીરદેવનું
ઓતેરવર્ષનું ૨૪ આયુષ્ જાણુવું. એ પ્રમાણે સર્વજન-
વરનાં આયુષો જાણુવાં ॥૩૦૨॥ ॥૩૦૩॥

હવે પૂર્વ અને પૂર્વાંકઆદિનું પ્રમાણ જણાવે છે—

૧૮૯

મૂલં—ચુલસીઈ. વરિસ લક્ષ્વા, પુલ્વંગે તમ્ગુણંભવે પુલ્વં ॥
તં સયરિકોહિલલ્લ્લા, વરિસા છપ્પનસહસકોહી ॥૩૦૪॥

છાયા—ચતુરશ્ચીતિર્વર્ષલક્ષાઃ, પૂર્વાઙ્કં તદ્ગુણં ભવેત્ પૂર્વમ્ ॥
તત્સમ્પતિકોટિલક્ષા-વર્ષાણિષટ્પશ્ચાશ્વત્સહસ્વકોટ્યઃ ૩૦૪

ભાવાર્થ—ચોરાશીલાખ (૮૪૦૦૦૦૦) વર્ષનું એક
પૂર્વાંગ થાય અને ચોરાશીલાખ-પૂર્વાંગને પૂર્વાંગે ગુણવાથી
એક પૂર્વ થાયઅર્થાત્ (૭૦૫૬૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦)સીતેરલાખકરોડ
છપનહબ્દર કરોડ વર્ષનું એક પૂર્વ થાય ॥ ૩૦૪ ॥

ઉપરોક્ત રીતથી શ્રીઋષભદેવના આયુષ્યનું પ્રમાણ કહે છે—

મૂલં—પુલ્વંગહયંપુલ્વં, તુહિયંગંવાસકોહિકોહીઓ ॥
ગુણસદ્દિ લક્ષ્વ સગવી—સસદ્સ ચત્તા ય રિસહાઙ્કાં ३૦૫ ॥

છાયા—પૂર્વાઙ્કહતંપૂર્વં, ત્રુટિતાઙ્કં વર્ષકોટિકોટ્યઃ ॥

एकोनषष्टि लक्षाः, सप्तविंशतिसहस्राश्चत्वारिंशद्वषभायुः ૩૦૫

ભાવાર્થ—પૂર્વાંગથી ગુણાકાર કરાએલા પૂર્વ એટલે
પૂર્વને ચોરાશીલાખથી ગુણાકાર કરતાં ત્રુટિત અંગ થાય
છે. તેના વર્ષોનું પ્રમાણ આ પ્રમાણે છે—ઓગણસાઠ-
લાખ સત્તાવિશહબ્દર આલીશકોટાકોટી વર્ષ થાય છે.
એટલું (૫૬૨૭૦૪૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦૦) શ્રીઋષભદેવ
પ્રભુનું આયુષ્ય બાણુવું ॥ ૩૦૫ ॥ ચોવીસ અનવરણના
સર્વ આયુષ્ય પ્રમાણકથનરૂપ ૧૪૬મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું ॥

હવે અનવરના મોક્ષસંબધી માસ તિથિ આદિ.
બાણુવે છે—

१६०

मूलं—माहस्सकिण्हतेरसि, दोसुं सिअ चित्तपंचमी नेआ ॥
 वइसाहसुद्धअठ्ठमि, तहचित्तेसुद्धनवमी अ ॥ ३०६ ॥
 कसिणामगगारसि, फग्गुण भइवय सत्तमी किण्हा ॥
 भइवयसुद्धनवमी, वइसाहे बहुलवीया अ ॥ ३०७ ॥
 कसिणा सावण तइया, आसाढे तहय चउदसी सुद्धा ॥
 आसाढ कसिणसत्तमि, सिअपंचमिचित्तजिट्ठेसु ॥ ३०८ ॥
 जिट्ठेकसिणातेरसि, वइसाहेपडिव मग्गसिअदसमी ॥
 फग्गुणसुद्ध दुवालसि, किण्हा नवमीअ जिट्ठस्स ॥ ३०९ ॥
 वइसाहअसिअ दसमी, आसाढे सावणेऽट्ठमी सुद्धा ॥
 कत्तियमावसि सिवमासमाइ भणिआ जिर्णिदाणं ॥ ३१० ॥

छाया—माघस्य कृष्णत्रयोदशी, द्वयोः सितचैत्रपञ्चमी ज्ञेया ॥
 वैशाखशुद्धाऽष्टमी, तथा चैत्रे शुद्ध नवमी च ॥ ३०६ ॥
 कृष्णा मार्गैकादशी, फाल्गुनभाद्रपदसप्तमी कृष्णा ॥
 भाद्रपदशुद्धनवमी, वैशाखे बहुलद्वितीया च ॥ ३०७ ॥
 कृष्णा श्रावणतृतीया, आषाढे तथा च चतुर्दशशुद्धा ॥
 आषाढकृष्णसप्तमी, सितपञ्चमी चैत्रज्येष्ठयोः ॥ ३०८ ॥
 ज्येष्ठेकृष्णत्रयोदशी, वैशाखेप्रतिपद् मार्गसितदशमी ॥
 फाल्गुनशुद्धद्वादशी, कृष्णा नवमी च ज्येष्ठस्य ३०९

૧૯૧

વૈશાખે ડસિતદશમી, આષાઢે શ્રાવણે ડષ્ટમી શુદ્ધા ॥

કાર્તિકા ડમાવાસ્યા, શિવમાસાદયોભણિતા જિનેન્દ્રાણામ્ ॥૩૧૦॥

ભાવાર્થ—શ્રીઋષભદેવ મહા વદિ તેરસે મોક્ષપદ પામ્યા
૧ શ્રીઅંતનાથ તથા શ્રીસંભવનાથ ચૈત્ર સુદ પાંચમે ૨-૩
શ્રીઅભિનંદન વૈશાખ સુદ આઠમે ૪ શ્રીસુમતિનાથ ચૈત્ર
સુદી નવમીએ ૫ શ્રીપદ્મપ્રભ માગસર વદી અગીયારસે ૬
શ્રીસુપાર્શ્વનાથ ફાગણ વદી સાતમે ૭ શ્રીચંદ્રપ્રભ ભાદરવા
વદ સાતમે ૮ શ્રીસુવિધિનાથ ભાદરવા સુદી નવમીએ
૯ શ્રીશીતલનાથ વૈશાખ વદી બીજે ૧૦ શ્રી શ્રેયાંસનાથ
શ્રાવણ વદી ત્રીજે ૧૧ શ્રીવાસુપૂજ્યઅન અષાઢ સુદી
ચૌદસે ૧૨ શ્રીવિમલનાથ અષાઢ વદ સાતમે ૧૩ શ્રીઅનં-
તનાથ ચૈત્ર સુદી પાંચમે ૧૪ શ્રીધર્મનાથ જેઠ સુદી પાંચમે
૧૫ શ્રીશાંતિનાથ જેઠ વદી તેરસે ૧૬ શ્રીકુંથુનાથ વૈશાખ
વદી એકમે ૧૭ શ્રીઅરનાથ માગસર સુદી દશમીએ ૧૮
શ્રીમદ્ધિનાથ ફાગણ વદી બારસે ૧૯ શ્રીમુનિસુવ્રતઅનવર
જેઠ વદી નવમીએ ૨૦ શ્રીનમિનાથ વૈશાખ વદી દશમે ૨૧
શ્રીનેમિનાથ અષાઢ સુદી આઠમે ૨૨ શ્રીપાર્શ્વનાથ શ્રાવણ
સુદી આઠમે ૨૩ શ્રીમહાવીરદેવ કાર્તિક વદી અમાવાસ્યા એ
૨૪ નિર્વાણુપદ પામ્યા. ॥૩૦૭॥ ॥૩૦૮॥ ॥૩૦૯॥ ॥૩૧૦॥
મોક્ષસંબંધીમાસ, પક્ષ અને તિથિ કથનરૂપ ૧૪૭ મું
સ્થાનક પૂર્ણ થયું ॥

હવે અનવરના મોક્ષસંબંધી નક્ષત્રો જણાવે છે—

મૂલં—અર્ધિ ૧ મિગસિર ૨ અદા ૩, પુસ્સ ૪ પુણવ્વસુઅ ૬
ચિત્ત ૬ અણુરાહા ૭, જિદ્દા ૮ મૂલં ૯ પુવ્વા—સાદા ૧૦ ધ-

१६२

णिद्रु ११ च्तराभद्रा १२ ॥ ३११ ॥ रेवइ । १३ रेवइ १४
पुस्सो १५, भरणी १६ कत्तिय १७ ॥ सरेवई १८ भ-
रणी १९। सवण २० स्सिणि २१ चित्त २२ विसाह २३
साइ २४ जिणमुक्ख नक्खत्ता ॥ ३१२ ॥

छाया—अभिजिन्मृगशीर्षार्द्रा, पुष्य पुनर्वसू च चित्राऽनुराधा ॥

ज्येष्ठामूलं पूर्वा षाढाधनिष्ठोत्तराभाद्रपदा ॥३११॥

रेवती रेवतीपुष्य भरणीकृत्तिका रेवती च भरणी ॥

श्रवणोऽश्विनीचित्राविशाखा, स्वातिर्जिनमोक्षनक्षत्राणि ॥३१२॥

सावार्थ—श्रीऋषलहेव अलिङ्गितनक्षत्रमां मोक्षे ग्या.
१ अश्रुतनाथ मृगशीर्षमां २ श्रीसंलवनाथ आर्द्रामां ३ श्री
अलिनंदन पुष्यमां ४ श्रीसुमतिनाथ पुनर्वसुमां ५ श्रीपद्मप्रल
चित्रामां ६ श्रीसुपार्श्वनाथ अनुराधामां ७ श्रीचंद्रप्रल ज्ये-
ष्ठामां ८ श्रीसुविधिनाथ मूलमां ९ श्रीशीतलनाथ पूर्वाषाढामां
१० श्रीश्रेयांसनाथ धनिष्ठामां ११ श्रीवासुपूज्य उत्तराभाद्र-
पदमां १२ श्रीविमलनाथ रेवतीमां १३ श्रीअनंतनाथ रेवतीमां
१४ श्रीधर्मनाथ पुष्यमां १५ श्रीशांन्तिनाथ भरणीमां
श्रीकुंतुनाथ कृत्तिकामां १७ श्रीअरनाथ रेवतीमां १८ श्रीम-
ह्विनाथ भरणीमां १९ श्रीमुनिसुव्रतलून श्रवणमां २०
श्रीनमिनाथ अश्विनीमां २१ श्रीनिमिनाथ चित्रामां २२
श्रीपार्श्वनाथ विशाखामां २३ श्रीमहावीर स्वामी स्वातिमां
निर्वाणुपद पाभ्या. ज्ये प्रमाणे लूनवरोना मोक्षकल्याणुके
उपर कहेला नक्षत्रोमां थयां ॥ ३११ ॥ ॥ ३१२ ॥
लूनवरोनां मोक्षनक्षत्र कथनइप १४८ मुं स्थान पूणुं थयुं.

हवे मोक्ष संजधी राशिओने नष्पावे छे.

૧૯૩

મૂલં—મયરો ૧ વસહો ૨ મિહુનો, ૩ દુસુ કકઢ ૪૫ કળહ ૬
 દુસુ અલીઅ ૭-૮ ધણુ ૯॥ ધણુ ૧૦ કુંમો ૧૧ તિસુ-
 મીનો, ૧૨૧૩૧૪ કકઢ ૧૫ મેસો ૧૬ વસહ ૧૭
 મીનો ૧૮ ॥૩૧૩॥ મેસો ૧૯ મયરો ૨૦ મેસો ૨૧,
 તિસુ તુલ ૨૨૨૩૨૪ ણુણુ મુક્કવરાસીઓ ॥ કયજોગ
 નિરોહાણં, મુક્કવટ્ટાણા જિણાણ ઇમે ॥ ૩૧૪ ॥

છાયા-મકરો, ૧ વૃષભો, ૨ મિથુનો, ૩ દ્વયોઃ કર્કટઃ ૪-૫
 કન્યા ૬ દ્વયોરલિ ૭-૮ ધનુઃ ૯ ॥ ધનુઃ ૧૦ કુમ્ભ ૧૧
 સ્ત્રિષુ મીનઃ, ૧૨-૧૩-૧૪ કર્કટ ૧૫ મેષો ૧૬
 વૃષભ ૧૭ મીનો ૧૮ ॥૩૧૩॥ મેષો ૧૯ મકરો ૨૦
 મેષ-૨૧ સ્ત્રિષુ તુલૈ-૨૨-૨૩-૨૪ તે તુ મોક્ષરાશયઃ ॥
 કૃતયોગનિરોધાનાં, મોક્ષસ્થાનાનિ જિનાનામિમાનિ॥૩૧૪॥

ભાવાર્થ—શ્રીઋષભદેવ મકરરાશિમાં મોક્ષે ગયા. ૧ શ્રી
 અન્નિતનાથ વૃષભરાશિમાં ૨ શ્રી સંભવનાથ મિથુનરાશિમાં
 ૩ શ્રી અભિનંદન ૪ અને શ્રી સુમતિનાથ કર્કટરાશિમાં
 ૫ શ્રીપદ્મપ્રભ કન્યારાશિમાં ૬ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ અને ૭ શ્રી
 ચંદ્રપ્રભ વૃશ્ચિક રાશિમાં ૮ શ્રી સુવિધિનાથ ધનરાશિમાં
 ૯ શ્રીશીતલનાથ ધનરાશિમાં ૧૦ શ્રી શ્રેયાંસનાથ કુંભરાશિ
 માં ૧૧ શ્રીવાસુપૂજ્ય ૧૨, શ્રી વિમલનાથ ૧૩ અને શ્રી
 અનંતનાથ એ ત્રણ મીનરાશિમાં ૧૪ શ્રી ધર્મનાથ કર્કટમાં
 ૧૫ શ્રીશાન્તિનાથ મેષમાં ૧૬ શ્રી કુંથુનાથ વૃષભમાં ૧૭
 શ્રીઅરનાથ મીનમાં ૧૮ શ્રીમલિલનાથ મેષમાં ૧૯ શ્રીમુનિ-

૧૩

૧૯૪

સુવ્રત મકરમાં ૨૦ શ્રીનમિનાથ મેષમાં ૨૧ શ્રી નેમિનાથ
૨૨, પાર્શ્વનાથ ૨૩ અને શ્રી મહાવીરસ્વામી ૨૪ એ ત્રણુ તુલા
રાશિમાં એમ ચોવીશ તીર્થકરો ઉપર કહેલી રાશિમાં મોક્ષપદ
પામ્યા છે. તેમજ કયો છે યોગનો (મન વચન કાયાના વ્યાપા-
રનો) રોધ જેમણે એવા ચોવીશ તીર્થકરોનાં મોક્ષસ્થાન નીચે-
નીગાથા પ્રમાણે જાણવાં ॥૩૧૩॥૩૧૪॥ મોક્ષરાશિ કથનરૂપ
૧૪૬ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું:

હવે મોક્ષ ગયાનાં સ્થાનો જણાવે છે—

મૂલં—અદ્વાત્ર્યંમિ ઉસહો, વીરો પાવાઈ રેવણ નેમી ॥

ચંપાઈ વાસુપુજ્જો, સંમેણ સેસજિણ સિદ્ધા ॥૩૧ ॥

છાયા—અષ્ટાપદે ઋષભો-વીરોઽપાપાયાં રૈવતે નેમિઃ ॥

ચમ્પાયાં વાસુપૂજ્યઃ, સમ્મેતે શેષજિનાઃ સિદ્ધાઃ ॥૩૧૬॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવ અષ્ટાપદ પર્વતે મોક્ષપદ પામ્યા.

૧ શ્રી વીરપ્રભુ પાવાપુરી (અપાપા)નગરીમાં અને શ્રી નેમિનાથ
રૈવત ગિરિ (ગીરનારે) અને વાસુપૂજ્ય ચંપાનગરીમાં મોક્ષપદ
પામ્યા. એ શીવાયના બાકી અજિતનાથ આદિ વીશ જિન-
વરો સમ્મેત શિખર ઉપર મોક્ષપદ પામ્યા છે ॥ ૩૧૫ ॥
જિનવરના મોક્ષ સ્થાનકથન રૂપ ૧૫૦ મું સ્થાનક પૂર્ણ.—

હવે મોક્ષ પામ્યા તે વખતનાં આસન જણાવે છે.

મૂલં—વીરોસહનેમીઙં, પલિઅંકં સેસયાણ ઉસ્સગ્ગો ॥

પલિઅંકાસણમાણં, સદેહમાણા તિભાગૂઙં ॥૩૧૬॥

છાયા—વીરર્ષભનેમીનાં, પર્યઙ્કં શેષકાણામુત્સર્ગઃ ॥

પર્યઙ્કાસનમાનં, સ્વદેહમાનાત્ ત્રિભાગોનં ॥૩૧૬॥

૧૯૫

ભાવાર્થ—શ્રીવીરપ્રભુ તથા ઋષભદેવ તથા શ્રીનેમિ-
નાથ એ ત્રણ જિનવરો પર્યંક આસને મોક્ષપદ પામ્યા.
બાકીના એકવીશ જિનવરો કાર્યોત્સર્ગાસન (કાઉસગ્ગ)માં
મોક્ષપદ પામ્યા. પર્યંકાસન પોતાના દેહના માનથી ત્રીજે
ભાગે ઓછું થાય છે. ॥ ૩૧૬ ॥ જિનવરના મોક્ષ
સમયના આસનકથન રૂપ ૧૫૧મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું:

હવે મોક્ષ સંબંધી અવગાહના-તથા મોક્ષ સંબંધિ
તપને જણાવે છે--

મૂલં—સવ્વેસિ સિવોગાહણ, તિભાગઝ્ઞા નિઆસણપમાણા ॥
પુરિમંતિમાણ ચુદસ, છદ્દા સેસાણમાસતવો ॥૩૧૭ ॥

છાયા—સર્વેષાં શિવાઽવગાહના, ત્રિભાગોના નિજાસનપ્રમાણાત્ ॥
પ્રથમાન્તિમયોશ્વતુર્દશ, ષષ્ટં-શેષાણાં માસતપઃ ॥૩૧૭ ॥

ભાવાર્થ—સર્વે કાર્યોત્સર્ગે મોક્ષપ્રાપ્ત થયેલા કેવલિઓની
અવગાહના તેમના શરીરના પ્રમાણથી ત્રીજા ભાગે ઓછી
જાણવી, તેમજ પર્યંકાસને મોક્ષે ગયેલાઓની અવગાહના
પોતાના આસન પ્રમાણથી ત્રીજે ભાગે ઓછી જાણવી.
તેમજ પહેલા શ્રી ઋષભદેવને મોક્ષ ગમન સમયે ચૌદ ભકત
(છ ઉપવાસનો તપ હતો) અને અંતિમ શ્રી મહાવીર દેવને
મોક્ષ ગમન સમયે છઠ્ઠ ભકત (બે ઉપવાસનો) તપ હતો
અને બાકીના બાવીશ-જિનવરોને માસક્ષમણુ (એક મહીનાના
ઉપવાસ) નું તપ હતું ॥ ૩૧૭ ॥ મોક્ષ અવગાહના કથન
૧૫૨ અને મોક્ષ તપ કથનરૂપ ૧૫૩ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું-

१८६

हुवे भोक्षगमन समथे प्रभुनीसाथे भोक्षगमन
करनारनो परिवार जणुवे छे.

मूलं—उसहस्स इससहस्सा, विमलस्स य छच्च सत्त णंतस्स ॥
संतिस्स नवसयाइं, मल्लिसुपासाण पंचसया ॥३१८॥

पउमस्स तिसय अडहिय, नेमिजिणिंदस्स पणसयछतीसा
धम्मस्स अडहियसयं, छसयाइं वासुपुज्जस्स ॥३१९॥

पासस्स तितीसमुणी, वीरस्स य नत्थि सहस सेसाणं ॥
अडतीस सहस चउसय, पणसीई सच्चपरिवारे ॥३२०॥

छाया—ऋषभस्य दशसहस्रा, -विमलस्य षट्च सप्ताऽनन्तस्या ॥
शान्तेर्नवशतानि, मल्लिसुपार्श्वयोः पञ्चशतानि ॥३१८॥

पद्मस्य त्रिशत्यष्टाधिका, -नेमिजिनेन्द्रस्य पञ्चशतपट्त्रिंशत् ॥
धर्मस्याष्टाधिकशतं, षट्शतानि वासुपूज्यस्य ॥३१९॥

पार्श्वस्य त्रयस्त्रिंशत् मुनयो-वीरस्य च नास्ति सहस्रं शेषाणाम् ॥
अष्टत्रिंशत्सहस्रचतुः शतानि, पञ्चाशीतिः सर्वपरिवारः ॥३२०॥

लावार्थ—श्री ऋषभदेव दशहजार साधुओंना परिवार
साथे भोक्ष पाभ्या. श्रीविमलनाथ छहजार मुनिओं संग्गाथे
भोक्ष पढ पाभ्या, अनंतनाथ सात हजारनी साथे भोक्ष पढ
पाभ्या. श्रीशान्तिनाथ नवसोनी साथे, श्रीमद्विलनाथ अने श्री
सुपार्श्वनाथ पांचशे पांचशे मुनिओंनी साथे, श्री पद्मप्रल
त्रणुसोने आठ मुनिओंसाथे, श्रीनेमिनाथ पांचशे छत्रीस साथे,
श्री धर्मनाथ अेकसो आठनी साथे, श्री वासुपूज्य छसोनी

૧૯૭

સાથે, શ્રી પાર્શ્વનાથ તેત્રીસ મુનિઓ સાથે, શ્રી મહાવીર સ્વામી એકલા મોક્ષ પામ્યા. બાકીના (બાર) તીર્થકરોની સાથે એક એકહબ્દર મુનિઓ મોક્ષ પદ પામ્યા. સર્વ તીર્થકરોની સાથે મોક્ષે ગયેલાનો પરિવાર આડત્રીસ હબ્દર ચારસોને પંચાશી (૩૮૪૮૫) હતો, અર્થાત્ તેટલા મુનિવરો મોક્ષપદ પામ્યા ॥૬૧૮॥૩૧૬॥ ૩૨૧॥ મોક્ષ પરિવાર કથનરૂપ ૧૫૪ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે મોક્ષ ગમન સંબંધી વેલા, મોક્ષ ગમન સમયનો આશે અને તે સમયે બાકી રહેલો તે આરાનો કાળ જણાવે છે.

મૂલં—અવરણે સિદ્ધિગયા, સંભવપદમામસુવિહિવસુપુજ્જા ॥

સેસા ઉસહાઈયા, સેયંસંતા ઉ પુવ્વણે ॥૩૨૧॥

ધમ્મઅરનમીવીરા—ડવરરત્તે પુવ્વરત્તણ સેસા ॥

પુવ્વં વ મુક્કવઅરયા—સેસમવિ તં તુ નિઅનિઆઉ વિણા ॥૩૨૨॥

છાયા—અપરાણે સિદ્ધિગતાઃ, સંભવપદ્મામસુવિધિવાસુપૂજ્યાઃ ॥

શેષા ઋષભાદિકાઃ, શ્રેયાંસાન્તાસ્તુ પૂર્વાણે ॥૩૨૧॥

ધર્માડરનમિવીરા—અપરરાત્રે પૂર્વરાત્રે શેષાઃ ॥

પૂર્વવન્મોક્ષારકશેષમપિ, તત્તુ નિજનિજાડડ્યુર્વિના ॥૩૨૨॥

ભાવાર્થ—શ્રીસંભવનાથ, શ્રીપદ્મપ્રભ તથા શ્રીસુવિધિનાથ અને શ્રીવાસુપૂજ્ય દિવસના ઉત્તર ભાગમાં (પાછલા પહોરે ચોથા ભાગમાં) મોક્ષપદ પામ્યા. એ વિનાના શ્રીઋષભદેવ, શ્રીઅન્વિતનાથ, શ્રીઅભિનંદન, શ્રીસુમતિનાથ, શ્રીસુપાર્શ્વનાથ, શ્રીચંદ્રપ્રભ, શ્રીશીતલનાથ અને શ્રીશ્રેયાંસનાથ એ આઠ

૧૯૮

જિનવરો દિવસના પૂર્વભાગમાં મોક્ષપદ પામ્યા. શ્રીધર્મનાથ, શ્રીઅરનાથ, શ્રીનમિનાથ અને શ્રીમહાવીરદેવ એ ચાર જિનવરો રાત્રીના છેલ્લા ભાગમાં મોક્ષપદ પામ્યા. એ સીવાયના બાકી રહેલા શ્રીવિમલનાથ, શ્રીઅનંતનાથ, શ્રીશાન્તિનાથ, શ્રીકુંથુનાથ, શ્રીમલ્લિનાથ, શ્રીમુનિસુવ્રત, અને શ્રીનેમિનાથ શ્રીપાર્શ્વનાથ એ આઠ જિનવરો રાત્રીના પહેલા ભાગમાં મોક્ષ પદ પામ્યા. મોક્ષ સંબંધિઆરાઓ જિનવરના જન્મ સંબંધિ આરાઓ છે તે પ્રમાણે જાણવા. વળી મોક્ષપદ પછી બાકીના આરો પોતપોતાના જન્મ સમયના કહેલા આરાથી આયુષ્યનો ભાગ બાદ કરતાં જે બાકી રહે તે કાલ ગણવો, જેમ કે શ્રીઋષભદેવના જન્મ સમયે ચોરાશીલાખ પૂર્વ અને નેવાશી પખવાડીયાં બાકી ત્રીજા આરો હતો, હવે તેમાંથી પ્રભુનું ચોરાશીલાખ પૂર્વનું આયુષ્ય બાદ કરતાં મોક્ષ પછી નેવાસી પક્ષ ગયા ત્યારે ચોથા આરો બેઠો અને ત્રીજા પૂર્ણ થયો. (૧) બાકીના સર્વ જિનવરો ચોથા આરામાંજ મોક્ષપદ પામ્યા છે. જન્મ સંબંધિ જે આરો કહ્યો છે તેમાંથી તેમનું આયુષ્ય બાદ કરતાં બાકી રહ્યો તેટલો ચોથા આરો જાણવો. જેમકે શ્રીઅજિતનાથના નિર્વાણથી બેતાલીસ હજાર એછા પચાસ કરોડ લાખ સાગરોપમ ત્રણ વર્ષ આઠ માસ ચોથા આરો બાકી (૨) ત્રીજા સંલવનાથના નિર્વાણથી વીશ કરોડ લાખ સાગરોપમમાંથી બેતાલીસ હજાર વર્ષ બાદ કરીને ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથા આરો બાકી (૩) ચોથા અભિનંદનના નિર્વાણથી બેતાલીસ હજાર વર્ષ એછા દશ કરોડ લાખ સાગરોપમ ત્રણ વર્ષ

૧૯૯

સાડાઆઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૪) પાંચમા સુમતિના-
 થના નિર્વાણથી એક કરોડ લાખ સાગરોપમમાંથી બેતાલીસ
 હજાર વર્ષ બાદ કરીને ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો
 આરો બાકી (૫) પદ્મપ્રભના મોક્ષ ગમનથી બેતાલીસ
 હજાર વર્ષ ઓછા દશ હજાર કરોડ સાગરોપમ અને ત્રણ
 વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૬) સુપાર્શ્વ-
 નાથના નિર્વાણથી એક હજાર કરોડ સાગરોપમમાંથી
 બેતાલીસ હજાર ઓછાં, ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો
 આરો બાકી (૭) આઠમા ચંદ્રપ્રભના નિર્વાણથી બેતાલીસ
 હજારવર્ષ ઓછા સોકરોડ સાગરોપમ અને ત્રણવર્ષ સાડા
 આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૮) નવમા સુવિધિનાથના
 નિર્વાણથી દશ કરોડ સાગરોપમમાંથી બેતાલીસ હજાર વર્ષ
 ઓછા ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૯)
 શીતળનાથના નિર્વાણથી બેતાલીસ હજાર વર્ષ ઓછા એક
 કરોડ સાગરોપમ અને ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો
 આરો બાકી (૧૦) અગ્નીઆરમા શ્રેયાંસનાથના નિર્વાણથી
 સો સાગરોપમપાંસઠ લાખ ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ
 સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૧૧) શ્રીવાસુપૂજ્ય-
 પ્રભુના નિર્વાણથી છતાલીસ સાગરોપમ પાંસઠ લાખ
 ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો
 બાકી (૧૨) વિમલનાથના નિર્વાણથી સોળ સાગરોપમ
 પાંસઠ લાખ ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ
 ચોથો આરો બાકી (૧૪) ધર્મનાથના નિર્વાણથી ત્રણ
 સાગરોપમ પાંસઠ લાખ ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડાઆઠ

૨૦૦

માસ ચોથો આરો બાકી (૧૫) શ્રી શાંતિનાથના નિર્વાણથી પોણા પદ્યોપમ પાંસઠ લાખ ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડાઆઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૧૬) કુંથુનાથના નિર્વાણથી પા પદ્યોપમ પાંસઠ લાખ ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૧૭) શ્રીઅરનાથના નિર્વાણથી એક કરોડ હજાર પાંસઠ લાખ ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૧૮) મહિલાનાથના નિર્વાણથી પાંસઠ લાખ ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૧૯) મુનિસુવ્રતજ્ઞિનના નિર્વાણથી અગીયાર લાખ ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૨૦) નમિનાથના નિર્વાણથી પાંચ લાખ ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૨૧) નેમિનાથના નિર્વાણથી ચોરાસી હજાર ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૨૨) પાર્શ્વનાથના નિર્વાણથી બસો ત્રેપન વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી (૨૩) શ્રીમહાવીર સ્વામીના નિર્વાણથી ત્રણ વર્ષ સાડા આઠ માસ ચોથો આરો બાકી ૧૧૩૨૧, ૩૨૨૧૧ મોક્ષ સંબંધિ વેલા, મોક્ષ સંબંધિઆરો અને તે સમયે બાકી તે આરાનો કાલ કથનરૂપ ૧૫૫ મું ૧૫૬ તથા ૧૫૭ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે યુગાન્તકૃત ભૂમિકાને જણાવે છે.

મૂલં—સાહૂણસિદ્ધિગમનં, અસંસ્વ? અદર ચડઠતિઃ સંસ્વપુરિસંજા||
સંજાયમ્મુસહ? નેમીર-પાસં રેતિમઠ સેસં મુક્ત્વાઓ||૩૨૩||

૨૦૧

**છાયા—સાધુનાંસિદ્ધિગમન—મસંહ્યાઽષ્ટચતુસ્ત્રિસંખ્યપુરુઠં યાવત્ |
સંજાતમૃષમનેમિ-પાર્શ્વાન્તિમશેષમોક્ષેભ્યઃ ॥૩૨૩॥**

ભાવાર્થ—શ્રીઋષભદેવના મોક્ષગમનથી તેમના શાસન-
માં યુગાંતકૃત ભૂમીરૂપ મોક્ષગમન અસંખ્યાત પુરૂષની
પરંપરા સુધી આલ્યું. શ્રીનેમિનાથને આઠ પુરૂષ પરંપરા સુધી,
શ્રીપાર્શ્વનાથને ચાર અને હેલ્લા શ્રીમહાવીર પ્રભુને ત્રણ
પુરૂષ પરંપરા સુધી યુગાંતકૃત ભૂમી આલી. શેષ-અજિતના-
થાદિ તીર્થકરોના શાસનમાં સંખ્યાતા પુરૂષ પરંપરા સુધી
સાધુઓના સિદ્ધિ ગમનરૂપ યુગાન્તકૃત ભૂમી આલી ॥૩૨૩॥
યુગાન્તકૃત ભૂમી કથન રૂપ ૧૫૮મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું:

હવે તેમની પર્યાય અન્ત કૃત ભૂમિકાને જણાવે છે—
**મૂલં—તેસિં ચિય નાણાઓ, મુળીળગયકમ્મયાણ સિદ્ધિગમો ॥
અંતમુહુત્તે દુ તિ ચડ-વરિસેમું ઇગદિનાર્ણસુ ॥૩૨૪॥**

**છાયા—તેષાં હિ જ્ઞાનાનમુનીનાં, ગતકર્મકાણાં સિદ્ધિગમઃ ॥
અંતર્મુહૂર્તે દ્વિત્રિ ચતુ-વર્ષેષ્વેકદિનાદિષુ ॥૩૨૪॥**

ભાવાર્થ—પર્યાયઅંતકૃત ભૂમિકા-તીર્થકરના કેવલ
જ્ઞાન થયા પછી જ્યારથી મોક્ષ ગમનની શરૂઆત
થાય તેનો જે અંતર કાલ તેને પર્યાયઅંતકૃત
ભૂમિકા કહે છે. શ્રીઋષભદેવને કેવલ જ્ઞાન થયા પછી
અંતર્મુહૂર્ત પછી પર્યાયઅંતકૃત ભૂમી શરૂ થઈ-પ્રથમ
શ્રીઋષભદેવની માતા મરૂદેવી મોક્ષ પદ પામ્યાં. શ્રી નેમિ-
નાથને કેવલ જ્ઞાન થયા પછી બે વર્ષ પછી, શ્રીપાર્શ્વનાથને
કેવલજ્ઞાન થયા પછી ત્રણ વર્ષે તથા શ્રીમહાવીર દેવને

૨૦૨

કેવલ જ્ઞાન થયા પછી ચાર વર્ષે મોક્ષ માર્ગની શરૂઆત થઈ અને બાકીના વિશ્વ તીર્થંકરોને કેવલ જ્ઞાન થયા પછી એક બે આદિ દિવસના અંતરે મોક્ષ ગમન રૂપ પર્યાય અન્તકૃત્ ભૂમીની શરૂઆત થઈ ॥૩૨૪॥ પર્યાય અન્તકૃત્ ભૂમિકા કથન રૂપ ૧૫૯ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું:-

હવે મોક્ષ પંથને જણાવે છે-

**મૂલં—સુમુણિ સુસાવગરૂવો, મુક્તવપહોરયણતિગસરૂવો વા ॥
સવ્વજિણોહિં મણિઓ, પંચવિહો મુક્તવિણઓ ત્રિ ॥૩૨૫॥**

છાયા—સુમુનિસુશ્રાવકરૂપો-મોક્ષપથો રત્નત્રિકરૂપોવા ॥

સર્વજિનેન્દ્રૈર્મણિતઃ, પશ્ચવિધોમોક્ષવિનયોઽપિ ॥ ૩૨૬ ॥

ભાવાર્થ—મોક્ષમાર્ગ (મોક્ષ પ્રાપ્ત કરવાનો વિધિ) સુસાધુસ્વરૂપ-ઉત્તમ નિર્દોષ ચારિત્રવન્ત મુનિરૂપ મોક્ષમાર્ગ છે અને સુશ્રાવક (શ્રાવકના બાર વ્રત સમ્યક્ત્વની સાથે ગ્રહણ કરીને દેવ, ગુરૂ અને ધર્મની ભક્તિ કરવી) તે રૂપ મોક્ષ માર્ગ છે, અથવા જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રરૂપ રત્ન ત્રયની આરાધના તે મોક્ષમાર્ગ છે અને પાંચ પ્રકારનો વિનય તે પણ મોક્ષમાર્ગ છે એ પ્રમાણે સર્વ જીનેશ્વરોએ કહેલું છે ॥ ૩૨૫ ॥ મોક્ષમાર્ગ કથન રૂપ ૧૬૦મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું:-

હવે મોક્ષ સંબંધી વિનયને જણાવે છે—

મૂલં—દંસણનાણચરિત્તે, તવેય તહ ઓવયારિણ ચેવ ॥

एसो हु मुक्त्वविणओ, दुहा व गिहिमुणिकिरियरूवो ३२६॥

છાયા—દર્શનજ્ઞાનચારિત્રં, તપશ્ચતથોપકારિતા ચૈવ ॥

एष हि मोक्षविनयो—द्विधा वा गृहिमुनिक्रियारूपः ॥ ३२६॥

૨૦૩

ભાવાર્થ—જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ અને ઉપકાર પાણું એમ પાંચ પ્રકારનો મોક્ષ પ્રાપ્તિ માટે વિનય આચરવો એમ તીર્થંકરોએ કહેલું છે. અથવા ગૃહસ્થ અવસ્થામાં શ્રાવક વ્રત ક્રિયારૂપ અને મુનિ વ્રતમાં કરણ સિત્તેરિ તેમ ચરણસિત્તેરિના આચરણ રૂપ મોક્ષવિનય કહ્યો છે ॥ ૩૨૬ ॥ મોક્ષ વિનય કથન રૂપ ૧૬૧મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું—

હવે પૂર્વ પ્રવૃત્તિનો કાલ જણાવે છે—

મૂલં—પુવ્વપવિત્તિ જિણાણં, અસંખકાલો ઇહાસિ જા કુંથુ ॥

પાસં જા સંખિજ્જો, વરિસસહસ્સં તુ વીરસ્સ ॥૩૨૭॥

છાયા—પૂર્વપ્રવૃત્તિર્જિનાના-મસંરવ્યકાલોઽત્રાસીદાકુંથુ ॥

પાર્શ્વયાવત્સંખ્યેયો—વર્ષસહસ્સં તુ વીરસ્ય ॥૩૨૭॥

ભાવાર્થ—શ્રીઋષલદેવથી શ્રીકુંથુનાથસુધીના સર્વ તીર્થંકરોના શાસનમાં ચઉદ પૂર્વની પ્રવૃત્તિ અસંખ્યાત કાલસુધી ચાલી એટલે તે પૂર્વો સાધુઓને કંઠે (મુખપાઠ) રહ્યાં હતાં. શ્રી અરનાથથી શ્રીપાર્શ્વનાથ સુધી તીર્થંકરોના તીર્થમાં સંખ્યાતા કાલ સુધી ચઉદ પૂર્વની વાચના પૃચ્છના અને અનુજ્ઞાની પ્રવૃત્તિ ચાલી, શ્રીમહાવીરના તીર્થમાં એક હજાર વર્ષ સુધી પૂર્વની વાચના, પૃચ્છના પરાવર્તના અને અનુજ્ઞાની પ્રવૃત્તિ ચાલી હતી. ॥૩૨૭॥ પૂર્વ પ્રવૃત્તિ કાલ કથન રૂપ ૧૬૨ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું:—

૨૦૪

હવે પૂર્વોના વિચ્છેદનો કાલ અને શેષસૂત્રની પ્રવૃત્તિનો કાલ જણાવે છે—

મૂલં—એમેવ છેઅકાલો, નવરં વીરસ્સ વીસસમસહસા ॥

પાસસ્સ નત્થિ સોવા, સેસમુઅપિત્તિ જા તિત્થં ॥ ૩૨૮ ॥

છાયા—એવમેવ ચ્છેદકાલો—નવરં વીરસ્ય વિંશતિઃ સમાઃસહસ્રાણિ

પાર્શ્વસ્ય નાસ્તિ સોવા, શેષશ્રુતપ્રવૃત્તિર્યાવત્તીર્થ ॥૩૨૮॥

લાવાર્થ—એજ પ્રમાણે પૂર્વનો વિચ્છેદ કાલ શ્રીઋષભદેવના તીર્થમાં અસંખ્યાત કાલ જાણવો. તેજ પ્રમાણે શ્રીકુંથુનાથ જિનસુધી અસંખ્યાતોકાલ પૂર્વના વિચ્છેદનો જાણવો. શ્રીઅરનાથથી શ્રીપાર્શ્વનાથ સુધીના તીર્થકરના તીર્થમાં સંખ્યાતોકાલ પૂર્વ વિચ્છેદનો જાણવો. શ્રીમહાવીર સ્વામીના તીર્થમાં પૂર્વનો વિચ્છેદ વીશ હજાર વર્ષનો જાણવો. શ્રીપાર્શ્વનાથના તીર્થમાં પૂર્વનો વિચ્છેદ નથી. અત્રે કેટલાક આચાર્યના મત પ્રમાણે પૂર્વનો વિચ્છેદ છે તે માટે વિકલ્પ જાણવો. પૂર્વનો વિચ્છેદ કાલ જે જાણાય છે તે માત્ર સૂત્ર પ્રવૃત્તિનોકાલ જાણવો ॥ ૩૨૮ ॥ પૂર્વના વિચ્છેદ કાલ કથન૩૫ ૧૬૩ મું સ્થાનક અને શેષસૂત્ર પ્રવૃત્તિ કાલ કથન ૩૫ ૧૬૪ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું:—

હવે જિનવરના પરસ્પર અંતર કાલનું પ્રમાણ જણાવે છે—

મૂલં—જમ્માજમ્મોજમ્મા, સિવંસિવા જમ્મ મુક્ખઓ મુલ્લો ॥

इअ चउ जिगंतराई, इत्थ चउत्थं तु नायव्वं ॥ ૩૨૯ ॥

इह पन्न १ तीस २ दस ३ नव ४, क्रोडिलक्खा

२०५

कोडि सहस्र नव ५ नव ६ ॥ अयरनवकोडिसय ७
 नवइकोडि ८ नवकोडि ९ इग कोडी ॥ ३३० ॥ अय
 रसयवरिसछावट्टि, लक्खच्छवीस सहस्र ऊण परं १० ॥
 चउपन्न ११ तीस १२ नव १३ चउ १४, तिअअयराप-
 उणपलिऊणा १५ ॥ ३३१ ॥ पलि अद्धं १६ कोडि सहस्स
 वरिस ऊणोय पलिअ चउभागो १७ ॥ वरिसाण कोडि
 सहस्रो १८, लक्खा चउपन्न १९ छ २० प्पंच २१ ॥
 ३३२ ॥ पउण चुलसीइ सहसा २२, अट्टाइ सयत्ति २३
 अंतर तिवीसे ॥ २४ ॥ अयरेगकोडि कोडि, बायाल
 सहस्सवरिसूणा ॥ ३३३ ॥

छाया-जन्मतो जन्म जन्मतः शिवं, शिवाज्जन्म मोक्षतो मोक्षः ।
 इति चत्वारि जिनान्तराण्यत्र चतुर्थं तु ज्ञातव्यं ॥ ३२९ ॥
 अत्रपञ्चाशत् १ त्रिंशद् २ दश ३ नव ४, कोटिलक्ष
 कोटिसहस्रनवतिनव ॥ सागरनवकोटिशतं, नवति
 कोटिनव काटिरेककोटी ॥ ३३० ॥ सागरशत वर्ष
 षट् षष्टिलक्ष षड्विंशतिसहस्रोनापरं ॥ चतुः पञ्चा-
 शत् ११ त्रिंशद् १२ नव १३ चतुस्त्रयसागराः पादोन-
 पल्योनाः १५ ॥ ३३१ ॥ पल्याद्धं १६ कोटि सहस्र
 वर्षोना यः पल्यश्चतुर्थभागः । १७ वर्षाणां कोटिसह-
 स्राणि १८ लक्ष चतुः पञ्चाशत् १९ षट् २० पञ्च २१
 ॥ ३३२ ॥ पादोनचतुरशीतिसहस्राणि, सार्द्धद्विशत

૨૦૬

મિત્યન્તરં ત્રયોવિંશતેઃ ॥ સાગરૈકકોટાકોટી, દ્વિચત્વા-
રિંશત્સહસ્રવર્ષોના ॥ ૩૩૩ ॥

ભાવાર્થ—એક તીર્થકરના જન્મથી બીજા તીર્થકરના જન્મ સુધીનું અંતર તથા એક તીર્થકરના જન્મથી એક તીર્થકરના મોક્ષકાળ સુધીનું અંતર, તેમજ એક તીર્થકરના મોક્ષથી બીજા તીર્થકરના જન્મ સુધીનું અંતર તથા એક તીર્થકરના મોક્ષથી બીજા તીર્થકરના મોક્ષ સુધીનો અંતરકાલ એવી રીતે જિનવરોનો અંતરકાલ ચાર પ્રકારનો ગણાય છે. તેમાંથી અહીંયાં એક તીર્થકરના મોક્ષથી બીજા તીર્થકરના મોક્ષ સુધીનોચોથો અંતરકાલ કહેવાનો છે. ॥૩૨૬॥

શ્રીઋષભદેવના નિર્વાણથી પચાસ લાખ કરોડ સાગરોપમ ગયા પછી શ્રીઅન્જિતનાથનું નિર્વાણ થયું, શ્રીઅન્જિતનાથના નિર્વાણથી ત્રીશ લાખ કરોડ સાગરોપમ પછી સંભવનાથનું નિર્વાણ ૨. શ્રીસંભવનાથના નિર્વાણથી દશલાખ સાગરોપમ ગયા પછી અભિનંદન જિનનું નિર્વાણ ૩ શ્રીઅભિનંદનના નિર્વાણથી નવલાખ કરોડ સાગરોપમ પછી સુમતિનાથનું નિર્વાણ ૪ શ્રીસુમતિનાથના નિર્વાણથી નેવુ હબ્બર કરોડ સાગરોપમ ગયા પછી પદ્મ પ્રભનું નિર્વાણ ૫ શ્રીપદ્મ પ્રભના નિર્વાણથી નવ હબ્બર કરોડ સાગરોપમ ગયા પછી સુપાર્શ્વનાથનું નિર્વાણ ૬ શ્રીસુપાર્શ્વનાથના નિર્વાણથી નવસો કરોડ સાગરોપમ પછી ચંદ્રપ્રભનિર્વાણપદ પામ્યા ૭ શ્રી ચંદ્રપ્રભના નિર્વાણથી નેઉ કરોડ સાગરોપમ પછી સુવિધિનાથ નિર્વાણપદ પામ્યા ૮ શ્રીસુવિધિનાથના

૨૦૭

નિર્વાણુથી નવ કરોડ સાગરોપમ પછી શીતલનાથ નિર્વાણુ પામ્યા ૯ શ્રીશીતલનાથના નિર્વાણુથી એક કરોડ ઉપર એકસો સાગરોપમમાંથી છાસઠ લાખ છવિસ હજાર વર્ષો ઓછાં એટલો કાલ ગયા પછી શ્રેયાંસનાથનું નિર્વાણુ થયું ૧૦ શ્રીશ્રેયાંસનાથના નિર્વાણુથી ચોપન સાગરોપમ પછી વાસુ પૂજ્યનું નિર્વાણુ થયું ૧૧ શ્રીવાસુપૂજ્યના નિર્વાણુથી ત્રીશ સાગરોપમ પછી વિમલનાથનું નિર્વાણુ થયું ૧૨ શ્રીવિમલનાથના નિર્વાણુથી નવ સાગરોપમ ગયા પછી અનંતનાથનું નિર્વાણુ ૧૩ અનંતનાથના નિર્વાણુથી ચાર સાગરોપમ પછી ધર્મનાથનું નિર્વાણુ ૧૪ શ્રીધર્મનાથના નિર્વાણુથી ત્રણ સાગરોપમમાંથી પોણો પદ્યોપમ બાકી રહ્યો ત્યારે શાન્તિનાથનું નિર્વાણુ થયું ૧૫ શ્રીશાન્તિનાથના નિર્વાણુથી અર્ધપદ્યોપમ પછી કુંથુનાથનું નિર્વાણુ થયું ૧૬ શ્રીકુંથુનાથના નિર્વાણુથી એક કરોડ વર્ષ બાકી એવા પા પદ્યોપમ ગયા પછી અરનાથનું નિર્વાણુ થયું ૧૭ શ્રીઅરનાથના નિર્વાણુથી એક કરોડ હજાર વર્ષ ગયા પછી મહિનાથનું નિર્વાણુ થયું ૧૮ શ્રી મહિનાથના નિર્વાણુથી ચોપન લાખ વર્ષ ગયા પછી મુનિ સુવ્રતજીનું નિર્વાણુ થયું ૧૯ શ્રીમુનિ સુવ્રતજીનના નિર્વાણુથી છલાખ વર્ષ ગયા પછી નમિનાથનું નિર્વાણુ થયું ૨૦ શ્રીનમિનાથના નિર્વાણુથી પાંચલાખ વર્ષ પછી નેમિનાથનું નિર્વાણુ થયું ૨૧ શ્રીનેમિનાથના નિર્વાણુથી પોણીચોરાસી હજાર વર્ષ ગયા પછી પાર્શ્વનાથનું નિર્વાણુ થયું ૨૨ શ્રીપાર્શ્વનાથના નિર્વાણુથી અઠસો વર્ષ ગયા પછી શ્રી મહાવીરદેવનું નિર્વાણુ થયું. એમ ચોવીસ તીર્થંકર વચ્ચે ત્રેવીશ અંતર થયાં. એમ સર્વ જિનવરના પરસ્પર નિર્વાણુના

૨૦૮

અંતરકાલની ગણતરી કરતાં બેતાલીશ હજાર વર્ષ ઓછાં છે જેમાં એવો એક કોડા કોડી સાગરોપમનો કાલ બાણવો ॥૩૩૦॥૩૩૧॥૩૩૨॥૩૩૩॥ એમ ચાર ગાથાથી જિનવરના નિર્વાણના અંતરકાલ કથનરૂપ ૧૬૫ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું।

હવે તીર્થકરોના સમયમાં ભાવી કાલમાં થનારા જિનના જીવોનું વર્ણન જણાવે છે—

મૂલં-ઉસહે મરીઇપમુહા, સિરિવમ્મ નિવાઙ્યા સુપાસજિને ॥
 હરિસેણં વિસ્સમ્મૂઈ, સીયલ તિત્થંમિ જિણજીવા ॥૩૩૪॥
 સેઅંસે સિરિકેઝ, તિવિટ્ટમરુમ્મૂઈ અમિયતેઅઘણા ॥ વસુ-
 પુજ્જે નંદણ નંદ સંઘ સિદ્ધત્થ સિરિવમ્મા ॥૩૩૫॥
 સુવણ રાવણનારયનામા નેર્મિમિ ક્ષણપમુહા ય । પાસે
 અંબહ સચ્ચઈ, આણંદા વીરિસેણયાઈયા ॥ ૩૩૬ ॥

છાયા-ઋષભે મરીચિપ્રમુખાઃ, શ્રીવર્મનૃપાદયઃ સુપાર્શ્વજિને ॥
 હરિષેણદ્વિશ્વમ્મૂતી, શીતલતીર્થે જિનજીવૌ ॥ ૩૩૪ ॥
 શ્રેયાંસેશ્રીકેતુ-સ્ત્રિપૃષ્ઠમરુમ્મૂત્યમિતતેજોધનાઃ ॥ વાસુપૂજ્યે
 નન્દન નન્દ-શક્લસિદ્ધાર્થશ્રીવર્માણઃ ॥ ૩૩૫ ॥ સુવ્રતે
 રાવણનારદ-નામાનો નેમૌ કૃષ્ણપ્રમુખાશ્ચ ॥ પાર્શ્વે
 ડમ્બહસત્યક્યા-નન્દા વીરે શ્રેણિકાદયઃ ॥ ૩૩૬ ॥

ભાવાર્થ—શ્રીઋષભદેવના તીર્થમાં મરીચિ નામે પ્રભુનો પૌત્ર ભાવિજિન શ્રીમહાવીરનો જીવ પ્રસિદ્ધ થયો, સુપાર્શ્વનાથના તીર્થમાં શ્રીવર્મારાજ ભાવીજીનનો જીવ પ્રગટ

૨૦૯

થયો. શીતલજીનવરના તીર્થમાં હરિષેષુ અને વિશ્વભૂતિ નામે ભાવિ જિનના જીવો થયા. શ્રેયાંસનાથના તીર્થમાં શ્રીકેતુ, ત્રિપૃષ્ઠ, મરૂભૂતિ, અમિતતેજ અને ધન નામે ભાવી જિનના જીવો હતા. શ્રીવાસુપૂજ્યના તીર્થમાં નંદન, નંદ, શંખ, સિદ્ધાર્થ અને શ્રીવર્મા ભાવિ જિનવરના જીવો હતા. શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામીના તીર્થમાં રાવણુ તથા નારદઋષિ ભાવિ જિનના જીવો હતા. તથા નેમિજિનના તીર્થમાં શ્રીકૃષ્ણ પ્રમુખ ભાવિ જિનવરના જીવ પ્રગટ થયા. શ્રી પાર્શ્વનાથના તીર્થમાં અંબડ, સત્યકિ, અને આનંદ, ભાવિ જિનવરના જીવો પ્રગટ થયા. તેમજ શ્રીમહાવીરદેવના તીર્થમાં શ્રેણિકઆદિ ભાવિ જિનવરના જીવ પ્રગટ થયા ॥૩૩૪॥૩૩૫॥૩૩૬॥

હવે શ્રીમહાવીર પ્રભુના શાસનકાલમાં નવ જણાએ તીર્થંકર નામ ધ્યાંધ્યું તેઓનાં નામ જણાવે છે—

મૂલં-સેણિય ૧ સુપાસ ૨ પોટ્ટિલ ૩-ઉદાઈ ૪ સંસ્કે ૫ દઢાડ
૬ સયગે ય ૭ ॥ રેવઈ ૮ સુલસા ૯ વીરસ્સ ૨૪ બદ્ધતિત્થ
ત્તણા નવઓ ॥ ૩૩૭ ॥

છાયા-શ્રેણિકસુપાર્શ્વપોટ્ટિલો-દાયિશસ્સવા દઢાયુઃશતકો ચ ॥

રેવતી સુલસા વીરસ્થ બદ્ધતીર્થકૃત્વા નવ ॥૩૩૭॥

ભાવાર્થ—શ્રેણિક, સુપાર્શ્વ, પોટ્ટિલ, ઉદાયિ (ઉદાયન) નામે રાજ, શંખ, હઢાયુ, શતક, રેવતી અને સુલસાએ નવ જીવોએ શ્રીમહાવીર પ્રભુના શાસનકાલમાં તીર્થંકરપદ ધ્યાંધ્યું છે ॥ ૩૩૭ ॥

२१०

जिनवरोना तीर्थभां प्रसिद्ध लनवरना लुवोनां नाम
 कथन३५ १६६ भुं स्थानक पूर्ण थयुं—

डवे इद्रोनां नाम जलुवे छे—

मूलं-भीमावलि १ जियसत्तू २, रुद्रो ९ विस्सानलो १०
 य सुपड्डो ११ ॥ अयलो १२ अपुंडरिओ १३ अजिअ-
 धरो १४ अजिअनाभो य १५ ॥ ३३८ ॥ पेढालो १६
 तह सच्चइ २४ एए रुद्रा इगारसंगधरा ॥ उसहाजिअ सुवि-
 हाई, अडजिण सिरिवीरतित्थभवा ॥ ३३९ ॥

छाया-भीमावलिजितशत्रू, रुद्रो विश्वानलश्च सुप्रतिष्ठः ॥
 अचलश्च पुण्डरीकोऽ-जितधरो ऽजितनाभश्च ॥ ३३८ ॥
 पेढालस्तथा सत्यकि-रेते रुद्रा एकादशाऽङ्गधराः ॥
 ऋषभाऽजितसुविध्या-द्यष्टजिनश्रीवीरतीर्थभवाः ॥ ३३९ ॥

भावार्थ—श्रीऋषभलहेवना तीर्थभां भीमावलि नामे इद्र
 थया १ श्रीअजितनाथना तीर्थभां जितशत्रु नामे २.
 श्री सुविधिनाथना तीर्थभां इद्र. ३ श्रीशीतलनाथना तीर्थभां
 विश्वानल ४ श्री त्रेयांसनाथना तीर्थभां सुप्रतिष्ठ ५ श्रीवासु
 पूज्यना तीर्थभां अचल ६ श्रीविमलनाथना तीर्थभां पुंडरीक
 ७ श्रीअनंतनाथना तीर्थभां अजितधर ८ श्रीधर्मनाथना
 तीर्थभां अजितनाभ ९ श्रीशान्तिनाथना तीर्थभां पेढाल
 अमडापीर स्वामी ना तीर्थभां सत्यकि नामे इद्र थया.

૨૧૧

આ રૂદ્રો ઘણી કઠિણ તપશ્ચર્યા કરનાર હતા અને અગીયાર અંગના ધારણ કરનારા હતા. આ મહામુનિએ કઠિણ તપશ્ચર્યા કરતા હોવાથી રૂદ્ર નામથી ઓળખાય છે ॥૩૩૩૮॥ ॥૩૩૩૯॥ જિનતીર્થોમાં પ્રસિદ્ધ રૂદ્ર નામ કથનરૂપ ૧૬૭ મું સ્થાનક પૂર્ણ થયું.

હવે જે જિનના તીર્થોમાં જે દર્શનો ઉત્પન્ન થયાં તે જણાવે છે—

મૂલં—જઈણં સઈવં સંવં, વેઅંતિયનાહિઆણ બુદ્ધાણં । વડ્ડસે-
 સિયાણ વિ મયં, ઇમાઈં સગ દરિસણાઈં કમા ॥ ૩૪૦ ॥
 તિન્નિ ઉસહસ્સ તિત્થે, જાયાઈં સીઅલસ્સ તે દુન્નિ ॥
 દરિસણમેગં પાસ—સ્સ સત્તમં વીરતિત્થંમિ ॥૩૪૧॥
 છાયા—જૈનં શૈવં સાહ્લ્લચં, વેદાન્તિકનાસ્તિકાનાં વૌદ્ધાનામ્ ॥
 વૈશેષિકાણામપિમત—મિમાનિ સપ્ત દર્શનાનિ કમાત્ ૩૪૦
 ત્રીણિ ઋષભસ્ય તીર્થે, જાતાનિ શીતલસ્ય તે ચોમે ॥
 દર્શનમેકં પાર્શ્વ—સ્ય, સપ્તમં વીરતીર્થે ચ ॥૩૪૧॥

ભાવાર્થ—જૈનદર્શન, શૈવદર્શન, અને સાંખ્યદર્શન, તેમજ વેદાંતિક, નાસ્તિક, બૌદ્ધ, અને વૈશેષિક દર્શન એમ સાત દર્શન મુખ્ય બાણવાં. તેમાંથી જૈન, શૈવ, અને સાંખ્ય એ ત્રણ દર્શનો શ્રી ઋષભદેવના તીર્થોમાં ઉત્પન્ન થયાં, વેદાંતિક અને નાસ્તિક એ બે દર્શન શ્રીશીતલનાથના તીર્થોમાં ઉત્પન્ન થયાં, બૌદ્ધ દર્શન શ્રીપાર્શ્વનાથના તીર્થોમાં

૨૧૨

ઉત્પન્ન થયું. સાતમું વૈશેષિક દર્શન શ્રીમહાવીર દેવના તીર્થમાં
ઉત્પન્ન થયું ॥૩૪૦॥૩૪૧ દર્શનની ઉત્પત્તિ કથનરૂપ ૧૬૮ મું
સ્થાનક પૂર્ણ થયું—

હવે કયા જિનના તીર્થમાં કયાં અને કેટલાં આશ્ચર્ય
ઉત્પન્ન થયાં તે જણાવે છે—

મૂલં—અટ્ટત્તરસય સિદ્ધિ, પૂયા અસ્સંજયાણ હરિવંસો ॥ થીરૂવો-
તિત્થયરો, કળ્હાવરકંકગમણં ચ ॥ ૩૪૨ ॥ ગબ્ભવહારુ-
વસગ્ગા, ચમરૂપ્પાઓ અભાવિઆ પરિસા ॥ સસિમૂરવિમા-
ણાગમ, અણંતકાલિઅ દસચ્છેરા ॥ ૩૪૩ ॥

છાયા—અષ્ટોત્તરશતસિદ્ધિઃ, પૂજાઽસંયતીનાં હરિવંશઃ ॥ સ્ત્રી-
રૂપસ્તીર્થકરઃ, કૃષ્ણાઽપરકઙ્કાગમનં ચ ॥ ૩૪૨ ॥ ગર્ભા-
પહારોપસર્ગા—શ્વમરોત્પાતો ઽભાવિતા પરિષદ્ ॥ શશિ-
સૂર્યવિમાનાગમન-મનંતકાલે દશાઽઽશ્ચર્યાણિ ॥૩૪૩॥

લાવાર્થ—શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુ તથા તેમના પુત્રો નવાણુ
તથા આઠ ધૈત્રો મળી એકસો ને આઠ પાંચસોધનુષ્યની
ઉત્કૃષ્ટિ અવગાહના વાળાએકજ સમયમાં સિદ્ધિ પદ પ્રાપ્ત્યા,
તે એક આશ્ચર્ય ૧ અસંયમિએની પૂજા સાતમા
તીર્થકરના તીર્થવ્યુચ્છેદ કાલમાં થઈ તે બીજું આશ્ચર્ય. ૨
હરિવંશની ઉત્પત્તિ થઈ તે ત્રીજું આશ્ચર્ય ૩ મલિલનાથ
તીર્થકર સ્ત્રીપણે જન્મીને તીર્થકર પદ પ્રાપ્ત કર્યું તે ચોથું
આશ્ચર્ય ૪ શ્રીકૃષ્ણવાસુદેવ દ્રૌપદીને લાવવા માટે અપર-

૨૧૩

કંકામાં ગયા તે પાંચમુ આશ્ચર્ય પ. લગવાનું મહાવીરના ગર્ભનું હરણુ થયું તે છઠ્ઠું આશ્ચર્ય ૬ કેવલિ અવસ્થામાં તીર્થંકર ને ઉપસર્ગ થવા રૂપ સાતમું આશ્ચર્ય ૭ ચમરેન્દ્ર સુધર્મેન્દ્રના ભવનમાં યુદ્ધ કરવા માટે ગયો તે આઠમું આશ્ચર્ય ૮ તીર્થંકરના ઉપદેશથી પણ સમવસરણુમાં બેઠેલા ભવ્ય આત્માઓને વ્રત પચ્ચખાણુના નિયમ લેવાની ઇચ્છા ન થઈ તે નવમું આશ્ચર્ય ૯ ચંદ્ર સૂર્યનું પ્રભુ વંદન માટે મૂલ વિમાને ભરત ક્ષેત્રમાં આવવું તે દશમું આશ્ચર્ય ૧૦ આદશ આશ્ચર્યો અનંતે કાલે (અનંતી ઉત્સર્પિણીઅને અવસર્પિણી ગયેછતે) ઉત્પન્ન થાય છે ॥ ૩૪૨ ॥ ૩૪૩ ॥

હવે કયા જનના વખતમાં કયાં આશ્ચર્યો થયાં ? તે જણાવે છે.

મૂલં—સિરિરિસહ સુવિહિસીયલ, મહ્લિનેમીણ કાલિ તિત્થે વા ॥

અમવિંસુ પળચ્છેરા, કમેણવીરસ્સ પંચન્ને ॥ ૩૪૪ ॥

છાયા—શ્રી ઋપમ સુવિધિશીતલ—મહ્લિનેમીનાં કાલે તીર્થેવા ॥

અમ્વનપચ્ચાશ્ચર્યાણિ, ક્રમેણ વોરસ્ય પચ્ચાન્યાનિ ॥ ૩૪૪ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી ઋપભદેવ, સુવિધિનાથ, શીતલનાથ, મહ્લિનાથ, તથા નેમિનાથના કાલમાં અથવા તીર્થમાં કમથી પાંચ આશ્ચર્યો થયાં અને બીજા ગર્ભઅપહાર આદિ પાંચ આશ્ચર્યો મહાવીર દેવના કાલમાં થયાં. ઋપભદેવના તીર્થમાં એક સમયે એકસોને આઠનું સિદ્ધિગમન ૧ સુવિધિનાથના તીર્થમાં અસંયતિમનુષ્યોની પૂજા ૨ શીતલનાથના તીર્થમાં કરિવંશની ઉત્પત્તિ ૩ મહ્લિજીને સ્ત્રીપણે તીર્થ પ્રવર્તાવ્યું ૪

૨૨૪

નેમિજીનના તીર્થમાં શ્રીકૃષ્ણ વાસુદેવને દ્રૌપદીને લેવા માટે ધાતકી ખાંડની અપરકંકા નગરીમાં ગમન કરવું પડ્યું. ૫ એમ પાંચ આશ્ચર્યો અને શ્રીમહાવીરના તીર્થમાં અથવાકાલમાં બીજાં પાંચ આશ્ચર્યો થયાં તે આ પ્રમાણે મહાવીર સ્વામીના ગર્ભનું હરણ, ચમરેન્દ્રનો ઉત્પાત, પર્ષદા અભાવિતા, (બોધ ન પામી) ચંદ્ર સૂર્યનું મૂલ વિમાને આવવું, અને તીર્થકર શ્રીવીરપ્રભુને કેવલ જ્ઞાન સમયમાં ઉપસર્ગ થવા રૂપ, આ પાંચ આશ્ચર્ય થયાં તે, આ દશ આશ્ચર્યો અનંતી ઉત્સર્પિણી અનંતી અવસર્પિણી રૂપ કાલના આંતરે થાય છે. ॥૩૪૪॥

હવે એક સમયમાં એકસો આઠ સિદ્ધ થયા તે આશ્ચર્ય બતાવવા માટે એક સમયમાં કેવી અવગાહના વાળા અને કેટલા સિદ્ધ થાય તે જણાવે છે.

મૂલં—ગુરુલહુમજ્જિમતણુનો, પુરિસા દો ચડસયં ચ અટ્ટહિયં ॥
સિજ્ઞંતિ એગસમણ, સુઆડનેઓ વિસેસત્થો ॥ ૩૪૫ ॥

છાયા—ગુરુલહુમધ્યમતનુકા:પુરુષોઢ્ઢૌ ચતુ:સતં ચાડઠ્ઠાધિકમ ॥
સિધ્યન્ત્યેકસમયે, શ્રુતાજ્ઞેયો વિશેષાર્થ: ॥ ૩૪૬ ॥

ભાવાર્થ—મહોટા નાના અને મધ્યમ શરીરની અવગાહના વાળા કમથી બે, ચાર, અને એકસો આઠ સિદ્ધિ પદને એક સમયમાં પામે છે. તેમાં મહોટા શરીરવાળા એટલે પાંચસો ધનુષના દેહ પ્રમાણ વાળા એક સમયમાં બે સિદ્ધિ પદ પ્રાપ્ત કરે અને નાના શરીરવાળા એટલે બે હાથ શરીર પ્રમાણવાળા. કુર્માપુત્રાદિ એક સમયમાં ચાર મોક્ષે બંધ, અને મધ્યમ શરીરની અવગાહનાને ધારણ કરનારા એટલે

૨૧૫

પાંચસો ધનુષથી ઓછી અને બે હાથથી અધિક એવા મધ્યમ શરીર વાળા એક સમયે એકસોને આઠ સિદ્ધિ પદને પામે છે. આનો વિશેષ ભાવાર્થ નંદીસૂત્રાદિકથી જાણી લેવો ॥ ૩૪૫ ॥

હવે સૂત્રકાર સર્વ આશ્ચર્યોને જાણાવે છે તેમાં પ્રથમ એકસો આઠ સિદ્ધિ થયા તે જાણાવે છે—

મૂલં—એકસમયેણ જુગવં, ઉક્કોસોગાહણાઈ જં સિદ્ધા ॥

ઉસહો નવનવઈસુઆ, ભરહટ્ટસુઆ અ તં પદમં ॥ ૩૪૬ ॥

છાયા—એકસમયેન યુગપ—દુત્કૃષ્ટાવગાહનયા યત્ સિદ્ધાઃ ॥

ઋપમોનવનવતિસુતા—ભરતાષ્ટસુતાશ્ચતત્પ્રથમમ ॥ ૩૪૬ ॥

ભાવાર્થ—એક સમયમાં સાથેજ ઉત્કૃષ્ટ શરીરની અવગાહનાવાળા સિદ્ધિ થયા તે શ્રી ઋષભદેવપ્રભુ તથા તેમના બાહુ બલિઆદિ નવાણું પુત્રો અને ભરતના આઠ પુત્ર એમ શ્રી ઋષભદેવના તીર્થમાં પાંચસો ધનુષની ઉત્કૃષ્ટ કાય વાળા એકસોને આઠ (૧૦૮) સિદ્ધિ થયા, તે પ્રથમ આશ્ચર્ય જાણવું. ॥ ૩૪૬ ॥

મૂલં—સીઅલતિત્થે હરિવા—સજુયલિઓ પુવ્વવેરિઅમરેણ ॥

રજ્જેઠવિઓતત્તો, હરિવંસોસેસયડત્થા ॥ ૩૪૭ ॥

છાયા—શીતલતીર્થે હરિવર્ષજુગલિકઃ પૂર્વવૈર્યમરેણ ॥

રાજ્યેસ્થાપિતસ્તતો—હરિવંશઃ શેષં પ્રગટાર્થમ ॥ ૩૪૭ ॥

ભાવાર્થ—શ્રી શીતલનાથના તીર્થકાલમાં પૂર્વ ભવ સંબંધિ વૈરિદેવે હરિવર્ષ ક્ષેત્રના યુગલિયાને ત્યાંથી

૨૨૬

લાવીને આ ભરત ક્ષેત્રમાં રાજ્યાસને ખેસાડયા ત્યાંથી હરિ વંશની ઉત્પત્તિ થઇ બાકીનાં આશ્ચર્યો પ્રગટ અર્થ વાળાં છે ॥ ૩૪૭ ॥ દશ આશ્ચર્યની ઉત્પત્તિ કથન ૩૫ ૧૬૬ મુંસ્થાનક પૂર્ણ થયું—

હવે જે જનતીર્થમાં જે ઉત્તમ પુરૂષો થયા તે જણાવે છે તેમાં પ્રથમ બાર ચક્રિનાં નામ જણાવે છે—

મૂલં—ચક્રી ભરહો સગરો. મઘવં સખંકુમરસંતિકુંથુઅરા ॥

સુમુમમહપડમ હરિસેણ જયનિવોંબદત્તોઅ ॥ ૩૪૮ ॥

છાયા—ચક્રી ભરતઃસગરો—મઘવાસનત્કુમારશાન્તી કુન્થુરરઃ ॥

સુમૂમો મહાપદ્મો હરિષેણો જયનૃપો બ્રહ્મદત્તશ્ચ ॥૩૪૮ ॥

ભાવાર્થ—ભરત ૧ સગર ૨ મઘવા ૩ સનત્ કુમાર ૪ શાન્તિનાથ ૫ કુંથુનાથ ૬ અરનાથ ૭ સુભૂમ ૮ મહાપદ્મ ૯ હરિષેણુ ૧૦ જયનૃપ ૧૧ બ્રહ્મદત્ત ૧૨ એ બાર ચક્રવર્તિ છે ખંડની રાજ્યસત્તા ભોગવનારા રાજા જણવા ॥૩૪૮॥

હવે નવ વાસુદેવનાં નામો જણાવે છે—

મૂલં—વિષ્ણુ તિવિટ્ટુ દુવિટ્ટુ, સયંધુપુરિસુત્તમેપુરિસસીહે ॥

તહપુરિસપુંડરીણ, દત્તે લક્ષમણ કળ્હેઅ ॥૩૪૯॥

છાયા—વિષ્ણુસ્ત્રિપૃષ્ઠો દ્વિપૃષ્ઠઃ, સ્વયમ્ભૂઃ પુરુષોત્તમઃ પુરુષસિંહઃ ॥

તથા પુરુષપુણ્ડરીકો—દત્તો લક્ષમણઃ કૃષ્ણશ્ચ ॥૩૪૯॥

ભાવાર્થ—ત્રિપૃષ્ઠ ૧ દ્વિપૃષ્ઠ ૨ સ્વયંભૂ ૩ પુરૂષોત્તમ ૪ પુરૂષસિંહ ૫ પુરૂષપુંડરીક ૬ દત્ત ૭ લક્ષમણ ૮ શ્રીકૃષ્ણ ૯ એ નવ વાસુદેવો—ત્રણ ખંડની રાજ્યસત્તા ભોગવનારા જણવા. ॥ ૩૪૯ ॥

૨૧૭

હવે બલદેવનાં નામ જાણાવે છે—

મૂલં-હરિજિઠ્ઠભાયરોનવ, વલદેવા અચલ વિજયમદ્દા ॥

સુપ્પહમુદંસણાણં-દનંદના રામબલમદ્દા ॥ ૩૬૦ ॥

છાયા-હરિજ્યેષ્ઠભ્રાતરો નવ, વલદેવા અચલવિજયમદ્દાશ્ચ ॥

સુપ્રમમુદર્શનાન-ન્દનન્દના રામબલમદ્દૌ ॥૩૬૦॥

ભાવાર્થ—નવ વાસુદેવોના મહોટાભાઈઓ બલદેવ પદ પામે છે તેમનાં નામો અચલ ૧ વિજય ૨ ભદ્ર ૩ સુપ્રભ ૪ સુદર્શન ૫ આનંદ ૬ નંદન ૭ રામ ૮ અને બલભદ્ર ૯ એ નવ બલદેવો જાણવા ॥ ૩૫૦ ॥

શલાકા પુરૂષોની સંખ્યા જાણાવે છે.

મૂલં—ચત્પન્નુત્તમપુરિસા, રૂહા એ હુંતિ જીવપન્નાસં ॥

નવપટ્ટિવિષ્ણુહિ જુઆ, તેમટ્ટિ સિલાગપુરિસ ભવે ॥૩૬૧॥

છાયા—ચતુઃપન્નાશતુત્તમપુરુષા-અત્રૈતે ભવન્તિ જીવપન્નાશત્ ॥

નવપ્રતિવિષ્ણુભિર્યુક્તા-સ્ત્રિપષ્ટિઃ શલાકાપુરુષા ભવેયુઃ ॥૩૬૧

ભાવાર્થ—આ ભરત ક્ષેત્રમાં એ પ્રમાણે ચોવીસ જીવ-વરો, આર ચક્રવર્તી, નવ વાસુદેવ, નવ બલદેવ અને નવપ્રતિ-વાસુદેવ સર્વ મલીને ત્રેસઠ શલાકા પુરૂષો જાણવા. તેમાં પ્રતિવાસુદેવોને બાદ કરતાં ચોપન્ન ઉત્તમ પુરૂષો જાણવા. આ સર્વ ઉત્તમ પુરૂષોના જીવ પચાસ જાણવા. તે આ પ્રમાણે શાન્તિનાથ, કુંથુનાથ, અને અરનાથ એ ત્રણ જિનેશ્વરો ચક્ર-વર્તી પણ છે, વીરજીનેશ્વરનો જીવ ત્રિપૃષ્ઠ નામે વાસુદેવ થયા છે તેમજ તેમાં નવ પ્રતિ વાસુદેવ મેળવતાં ત્રેસઠ શલાકા

૨૧૮

પુરૂષો થાય છે શલાકા (રેખા) બીજા કોઈ પુરૂષ તે વખ-
તમાં આવે પ્રભાવ શાળી નથી હોતો, તેવા વિશેષ ચમત્કાર
વાળા પુરૂષો શલાકા પુરૂષ કહેવાય છે ॥ ૩૩૧ ॥

હવે નવ પ્રતિવાસુદેવોનાં નામ જણાવે છે—

મૂલં—તે આસગીવ તારય, મેરય મહુકેઠવે નિસુંમેઅ ॥

વલિપહરાણ તહ રાવણે અ નવમે જરાસિંધુ ॥૩૫૨॥

છાયા—તેઽશ્વગ્રીવસ્તારકો-મેરકોમધુકૈટમૌ નિશુમ્મથ ॥

વલિ: પ્રહ્લાદસ્તથા, રાવણશ્ચ નવમોજરાસિન્ધુ: ॥૩૫૨॥

ભાવાર્થ—તે પ્રતિવાસુદેવો આ પ્રમાણે છે અશ્વ-
ગ્રીવ ૧ તારક, ૨ મેરક, ૩ મધુકૈટલ ૪ નિશુલ ૫ બલિ
૬ પ્રહ્લાદ ૭ તથા રાવણ ૮ અને નવમો જરાસિંધુ ॥૩૫૨॥

હવે કયા તીર્થમાં કયા ચક્રવર્તી, વાસુદેવ અને
બલદેવ થયા તે જણાવે છે—

મૂલં—કાલંમિ જે જસસ જિણસસ જાયા, તે તસસ તિત્થંમિ-

જિણંતરે જે ॥ નેઆ ઉ તે તીઅ જિણસસ તિત્થે, નિણ્ઠિં નામે
હિં કમેણ એવં ॥૩૫૩॥

છાયા—કાલે હિ યે યસ્ય જિનસ્ય જાતાસ્તેતસ્યતીર્થે ચ જિનાન્તરે યે ॥

જ્ઞેયાસ્તુતેઽતીતજિનસ્ય તીર્થે, નિજેન નામ્નાઽનુક્રમેણ એવમ્
॥૩૫૩॥

ભાવાર્થ—જે તીર્થકરના કાલમાં જે ચક્રવર્તી, વાસુદેવ
અને પ્રતિવાસુદેવ થયા તે તેમના કાલમાં થયા એમ કહે-

૨૧૯

વાય અને જે જીનવરના આંતરામાં થયા તે (અતીત) પ્રથમ થયેલા તીર્થકરના તીર્થોમાં થયા બાણવા. તેઓનાં નામ અનુક્રમથી નીચે પ્રમાણે બાણવાં ॥ ૩૫૩ ॥

મૂલં—દો તિત્થેસ સચક્કિ અદ્દઅ જિણાતો પંચ કેસીજુઆ, તો ચક્કાહિવ તિન્નિચક્કિ અ જિણા તોકેસિચક્કી દ્દરી ॥ તિત્થેસોદ્દગુતોસચક્કિ અ જિણો કેસી સચક્કી જિણો, ચક્કી કેસવસંજુઓ જિણવરો ચક્કીઅ તો દો જિણા ॥૩૬૪॥

છાયા—દ્વૌ તીર્થેશૌસચક્કિણાવઠ્ઠચજિનાસ્તતઃ પશ્ચ કેશિયુતા-સ્તતશ્ચક્રાધિપૌ ત્રયશ્ચક્કિણશ્ચ જિનાસ્તતઃ કેશીચક્કીહરિઃ ॥ તીર્થેશૅકસ્તતઃ સચક્કી ચજિનસ્તતઃ કેશી સચક્કી જિન-શ્ચક્કીકેશવસંયુતોજિનવરશ્ચક્કી ચ તતો દ્વૌ જિનૌ ॥૩૬૪॥

ભાવાર્થ—પ્રથમ જે તીર્થકર સાથે જે ચક્રિ થયા અને પછી આઠ જીનવર થયા, ત્યાર પછી પાંચ વાસુદેવથી યુક્ત પાંચ જીનવર થયા. ત્યાર પછી જે ચક્રવર્તી થયા ત્યાર પછી ત્રણ જીનવરો અને પદ્મ-ચક્રિ અને જીન એ પદ્મના ભોગી થયા. ત્યાર પછી એક વાસુદેવ થયા પછી ચક્રી અને વાસુદેવ થયા પછી એક જિન પછી ચક્રી સાથે જિનવર પછી વાસુદેવ થયા. એક જીનવર ચક્રિ સાથે થયા. ત્યાર પછી એક ચક્રવર્તી પછી એક વાસુદેવની સાથે જીનવર થયા. પછી એક ચક્રવર્તી ત્યાર પછી જે જીનવર થયા. આ પ્રકારે જીનેશ્વરના તીર્થમાં જે ઉત્તમ પુરૂષો થયા તે જાણાવ્યા ॥ ૩૫૪ ॥ જીનવરના તીર્થમાં થયેલા ઉત્તમ પુરૂષોનાં નામકથન રૂપ ૧૭૦ મુંસ્થાનક પૂર્ણ થયું—

०
२

जिन	ऋषभ	अजित	संभव	अभिनद	सुमति	पद्म	सुपाश्व	चंद्र	सुबिधि	शीतल	श्रेयांस
चक्रि	भरत	सागर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
हरि	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	त्रिपुष्ट
जिन	वासुपूज्य	शिमल	अनंत	धर्म	०	०	शान्ति	कुंथु	अर	०	०
चक्रि	०	०	०	०	मववा	सनत	शान्ति	कुंथु	अर	०	०
हरि	द्विपुष्ट	स्वयंभू	पुरषोत्तम	पुरषसिंह	०	०	०	०	०	पुरषोत्तमपुंडरीक	०
जिन	०	०	महि	सुनिस्त	०	नमि	०	नेमि	०	पार्श्व	महावीर
चक्रि	सुभूम	०	०	पद्म	०	हरि	जय	०	ब्रह्मदत्त	०	०
हरि	०	दत्त	०	०	नारायण	०	०	कृष्ण	०	०	०

૨૨૨

મૂલં—इह विसयरि सयरेहा, उडुं तिरिअं तु ठवसु सगवीसा ॥
इगसयरि सउ छवीसा, घरंकभवमाइसंखकए ॥३७५॥

छाया—इह द्विसप्ततिशतं रेखा, ऊर्द्धास्तिरश्चीस्तु स्थापयसप्त-
विंशतिम्। एकसप्ततिशतंषड्विंशति-गृहाणि भवादिसंङ्ख्या
कृते ॥३७६॥

ભાવર્થ—અહીં એકસો સીત્તેર સ્થાનક સમન્વવા માટે ઉભી એકસો યોતેર રેખા કરવી અને એમાં આડી સત્તાવીસ રેખા કરવી એથી એકસો ઇકોતેર ઘર થાય અને આડાં છવીશ ઘર થાય તેમાં તીર્થકરના અંક, ભવ અને દ્વીપ આદી સંખ્યા મુક્રી શકાય ॥ ૩૫૫ ॥

હવે ગ્રંથ કર્તા ગ્રંથ રચવામાં હેતુ જણાવીને જે પૂર્વ સૂરિ પાસેથી આ શાસ્ત્ર સાંભળેલું છે તેમનું નામ જણાવે છે—

મૂલં—सुहगहणदाणगाहण-धारणपुच्छणकएत्ति संगहिआ ॥
जिनसतरिसयं ठाणा-जहासुअं धम्मघोससूरीहिं ॥३५६॥

छाया—सुखग्रहणदानग्राहण-धारणपृच्छनकृते संगृहीतानि॥
जिनसप्ततिशतं स्थानानि, यथाश्रुतं धर्मघोषसूरिभिः॥३७६॥

ભાવર્થ—શ્રી જીનવર સંખંધી એકસો સીત્તેર સ્થાન કોને ભવ્ય જીવો સુખે ગ્રહણ કરી શકે, ખીજને સમન્વવી

૨૨૨

શકે, ગ્રહણ કરીને હૃદયમાં ધારણ કરી શકે અને કોઈ પ્રશ્ન કરે તેનો પુચ્છાકરેતો ઉત્તર પણ અપાય, તે માટે જેવું અમેએ ધર્મધોષ સૂરિ મહારાજ પાસેથી સાંભળ્યું છે એજ પ્રમાણે અમે (સોમસુંદરસૂરિવરે) કહ્યું છે.

હવે ગ્રંથકાર પોતાનું નિરભિમાનપણું જણાવે છે. ॥ ૩૫૬ ॥

મૂલં—જં મહમોહાઙ્વસા, ઝુણં અહિયંવ ઇહ મણ્ લિહિઅં ॥

તં સુઅહરેહિં સવં, સ્વમિયવં સોહિયવંચ ॥૩૫૭॥

છાયા—યન્મતિમોહાદિવશાત્, ન્યૂનમધિકં વાઙ્ત્ર મયા લિખિતમ્ ॥

તચ્છ્રુતધરૈઃ સર્વં, ક્ષન્તવ્યં ચ શોધિતવ્યં ચ ॥૩૫૭॥

ભાવાર્થ—મહારાથી આ ગ્રંથ લખતાં મતિનો મોહ અને અજ્ઞાનતા આદિથી પરાધીન હોવાથી એણું વા વધારે લખાયું હોય અથવા બહુશ્રુતોના ઉપદેશથી વિપરીત લખાયું હોય તે પંડિત પુરૂષો એ ક્ષમા કરવી અને સુધારવું ॥ ૩૫૬ ॥

હવે આ ગ્રંથ રચનાનો સંવત્ જણાવે છે.

મૂલં—તેરહસયસમસીદ્, લિહિઅમિણં સોમતિલયમૂરીહિં ॥

અઘ્મત્થણાણ હેમસ્સ, સંગ્ઘવઙ્ગરયણતણયસ્સ ॥૩૫૮॥

છાયા—ત્રયોદશ શતસપ્તાશીતિતમે, લિખિતમિદં સોમતિલકમૂરિભિઃ ॥

અભ્યર્થનયા હેમસ્ય, સંગ્ઘયતિરત્નતનયસ્ય ॥૩૫૮॥

૨૨૩

ભાવાર્થ—શ્રી સોમતિલક સૂરિએ સંવત્ તેરસો સિત્તાલી (૧૩૮૭) ના વર્ષમાં સંઘપતિ રત્નશેઠના પુત્ર હેમચંદ નામના શ્રાવકની વિનંતીથી આ ગ્રંથ રચ્યો છે. ॥ ૩૫૮ ॥

હવે ગ્રંથની સમાપ્તિ કરતાં ગ્રંથનુવાચન પઠન કરવાથી જે ફલ થાય તે જણાવે છે.

મૂલં—સતરિ સયપમાણે જો જિણાણેઞ ઠાણે,
પઢઈ સુણઈ જ્ઞાણે ઠાવણ વા પહાણે ॥
લહુદરિસણ નાણે પાવિઝણં અમાણે,
પરમસુહનિહાણે જાઈ સો સિદ્ધિઠાણે ॥ ૩૬૯ ॥

છાયા—સમ્પતિશતપ્રમાણાનિ યો જિનસ્થાનકાનિ.
પઠતિશ્રુણોતિ વા ધ્યાને સ્થાપયતિ પ્રધાને ॥
લઘુ દર્શનજ્ઞાને પ્રાપ્ય માનેન હીને,
પરમમુખનિધાને યાતિ સ સિદ્ધિસ્થાને ॥૩૭૧॥

ભાવાર્થ—જીનેશ્વર સંગ્રંધી એકસોને સીત્તેર સ્થાનક ને કહેનારા આ ગ્રંથ ને જે પુરૂ શ્રદ્ધાથી ભણે છે અને ગુરૂ પાસેથી વિનય પૂર્વક સાંભળે છે અને ધ્યાન વડે તેને હૃદયમાં પ્રધાનભાવે સ્થાપન કરે છે તે પુરૂષ થોડા કાલમાં દર્શન અને જ્ઞાનને મેળવીને માઈ નહીં શકાય અર્થાત્ નિરવધિ એવા સુખના નિધાન રૂપ સિદ્ધિ સ્થાનને મેળવે છે, એ પ્રમાણે સમ્પતિશતક સ્થાનક રૂપ ગ્રંથ સમાપ્ત ॥ ૩૫૮ ॥

સમ્પતિશતકસ્થાન-ચ્છાયાયં વિહિતા શુભા ।

બુદ્ધિપ્રભાઽભિધા જીયા-દ્વદ્વચ્ચિધિગણિના જને ॥

२२४

श्रीमद् योगनिष्ठ सर्व शास्त्र विशारद जैनाचार्य श्री
 लुद्धिसागर सूरीश्वरणाशिष्य रत्न अनुयोगाचार्य प्रवर्तक
 श्री ऋद्धिसागरण गण्डि रचित शक्ति शतक स्थानकनी लुद्धि-
 प्रभा नामनी (संस्कृत) छाया तथा भाषांतर लोकेभां
 न्य पाभो.

प्रशस्तिः

श्रीमन्महावीरजिनेन्द्रशासने, प्रशस्तिपात्रं तपगच्छपादपः ।
 अनेकशाखाभिरसौ विराजते, सद्धर्मसुस्वादुफलप्रदायकः ॥१॥
 तदीयसच्छायसमाश्रितोऽधु-च्छीहीरसूरिर्जगदेकपूज्यः
 पट्टे तदीये च परम्परातः, संवेगिमुख्योऽमुनिनेमिसागरः ॥ २ ॥
 तत्पादपङ्केरुहषट्पदश्रीः, सम्यक्क्रियोद्धारविधानदक्षः
 लक्ष्मीकृताऽऽत्मोन्नतिधर्मधीरो-निर्मानमोहोरविसागरोऽभूत् ॥३॥
 तच्छिष्यमुख्यः सुखसागरः सुधी-श्चारित्रचूडामणिशान्तमानसः ।
 व्यराजताऽस्वण्डितशुद्धभावनः, सम्यक्त्वतत्त्वार्थविदांसुसम्मतः ॥४॥
 तत्पट्टपूर्वाचलतिग्मरश्मिः, परःशतग्रन्थविधायकोऽभूत् ।
 योगीन्द्रपूज्यः क्षतकर्मग्रन्थिः, कृतावधानः शिवदक्रियायाम् ॥५॥
 सर्वेषु जीवेषु समानभावः, श्रीबुद्धिपाथोनिधिसूरिवर्यः ।
 यद्वाचनाम्पोनिधिमज्जनेन, जातं पवित्रं जगदण्डमेतत् ॥६॥
 तत्पट्टपूर्वाचलभानुमाली, बभूव श्रीमानजिताऽब्धिसूरिः ।
 गुरुप्रतापेन ततान सोऽपि, ग्रन्थाननल्पान् स्वमतिप्रभावात् ॥७॥
 तच्छासने श्रीयुतबुद्धिसूरि-क्रमाम्बुजालिर्गणिकृद्धिसागरः ।
 छायाऽनुवादं सुगमं ततान, सुखाऽवबोधाय सतां प्रवर्तकः ॥८॥
 सभास.

॥ ३० अर्हम् ॥

श्रीसोमतिलकसूरिविरचितम् ।

श्रीसप्ततिशतस्थानप्रकरणम् ।

श्रीमद्-ऋद्धिसागरसूरिकृतच्छायासहितम् ।

सिरिरिसहाइजिणिंदे, पणमिय पणमिरसुरासुरनरिंदे ।
सव्वन्नू गयमोहे, सुहदेसणजणियजणबोहे ॥ १ ॥

तेसिं चिय चवणार्ई-पणकल्लाणगकमा समासेणं ।
पत्तेयं पुव्वभवा-इठाणसत्तरिसयं बुच्छं ॥ २ ॥

आदिनार्थं नमस्कृत्य, गुरुञ्च सुखसागरम् ।

सप्ततिशतकस्थान-च्छायामृद्धिः करोम्यहम् ॥ १ ॥

श्रीऋषभादिजिनेन्द्रान्, प्रणम्य प्रणम्रसुराऽसुरनरेन्द्रान् ।

सर्वज्ञान् गतमोहान्, शुभदेशनाजनितजनबोधान् ॥ १ ॥

तेषामेव च्यवनादि-पञ्चकल्याणकक्रमात्समासेन ।

प्रत्येकं पूर्वभवा-दिस्थानसप्ततिशतं वक्ष्ये ॥ २ ॥

जइ वि हु गणणार्ईया, जिणणठाणा हवन्ति तहवि इहं ।

उक्किट्टसमयसंभव-जिणसंखाए इमे ठविया ॥ ३ ॥

(२)

यद्यपि हि गणनातीतानि, जिनानां स्थानानि भवन्ति तथापीह ।
उत्कृष्टसमयसंभव—जिनसंख्ययेमानि स्थापितानि ॥ ३ ॥

भव १ दीव २ खित्त ३ तद्विसि ४, विजय ५ पुरी ६
नाम ७ रज्ज ८ गुरु ९ सुत्तं १० । जिणहेउ ११ सग्ग १२
आउं १३, तेरसठाणाइं पुव्वभवे ॥ ४ ॥

भंवद्वीपेक्षेत्रैतद्विक्क—विजयैर्पुरीनांमराज्यैर्गुरुश्रुतम् ।

जिनहेतुस्वर्गायुं—स्त्रयोदशस्थानानि पूर्वभवे ॥ ४ ॥

चुइमासाई १४ उड्डु १५ रा—सि १६ वेल १७ सुविणा
१८ वियारगा १९ तेसिं । गब्भठिइ २० जम्ममासा—इ २१
वेल २२ उड्डु २३ रासि २४ जम्मरया २५ ॥ ५ ॥

च्युतिमासाद्युड्डुराशि—वेलास्वप्नानि विचारकास्तेषाम् ।

गर्भस्थितिजन्ममासा—दिवेलोड्डुराशिजन्मारकाः ॥ ५ ॥

तस्सेस २६ देस २७ नयरी, २८ जणणी २९ जणया य
३० ताण दुण्ह गई ३१ । ३२ । दिसिकुमरी ३३ तक्किच्चं ३४,
हरिसंखा ३५ तेसि किच्चाइं ३६ ॥ ६ ॥

तच्छेष देश नगरी, जननीजनकाश्च तेषां द्वयानां गतिः ।

दिवकुमार्यस्तत्कृत्यं, हरिसंख्या तेषां कृत्यानि ॥ ६ ॥

गुत्तं ३७ वंसो ३८ नामा ३९, सामन्नविसेसओ दु नाम-
त्था ४० । ४१ लंछण ४२ फण ४३ तणुलक्खण ४४, गिहि-
नार्णं ४५ वन्न ४६ रूव ४७ बलं ४८ ॥ ७ ॥

(३)

गोत्रं वंशोनामानि, सामान्यविशेषतोद्विनामार्थाः ।

लाञ्छनफणतनुलक्षण—गृहिज्ञानं वर्णरूपबलम् ॥ ७ ॥

उस्सेहा ४९ ऽऽय ५० पमाणंऽ ५१—गुलेहि देहस्स तिन्नि
माणाईं । आहार ५२ विवाह ५३ कुमा—र ५४ निवइ ५५
चक्कित्त ५६ कालो य ॥ ८ ॥

उत्सेधात्मप्रमाणांऽ—गुलैर्देहस्यत्रीणि प्रमाणानि ।

आहारोविवाहः कुमा—रनृपतिचक्रित्वकालश्च ॥ ८ ॥

लोर्यंतियसुर ५७ दाणं ५८, वयमासाई य ५९ रिक्ख
६० रासि ६१ वओ ६२ । तव ६३ सिबिया ६४ परिवारा
६५, पुर ६६ वण ६७ तरु ६८ मुट्ठि ६९ वेला य ७० ॥९॥

लोकान्तिकसुरदानं, व्रतमासादि च ऋक्षराशिवयः ।

तपः शिविकापरिवाराः, पुरवनतरुमुष्टिवेलाश्च ॥ ९ ॥

मणनाण ७१ देवदूसं ७२, तस्सठिई ७३ पारणं च ७४
तक्कालो ७५ । पुर ७६ दायग ७७ तेसि गई ७८, दिव्वा ७९
वसुहार ८० तित्थतवो ८१ ॥ १० ॥

मनोज्ञानं देवदूष्यं, तस्य स्थितिः पारणं च तत्कालः ।

पुरदायकास्तेषां गति—दीव्यानि वसुधारा तीर्थतपः ॥१०॥

तह भिग्गहा ८२ विहारो ८३—छउमत्थत्तं ८४ पमाय
८५ उवसग्गा ८६ । केवलमासाइ ८७ उडू ८८, रासी ८९
ठाणं ९० वणं ९१ रुक्खा ९२ ॥ ११ ॥

(४)

तथाऽभिग्रहा विहारः, छद्मस्थत्वं प्रमादोपसर्गाः ।

केवलमासाद्युडूनि, राशिः स्थानं वनं वृक्षाः ॥ ११ ॥

तम्माण ९३ तत्रो ९४ वेला ९५, अदोसया ९६ अइसया
य ९७ वयणगुणा ९८ । तह पाडिहेर ९९ तित्थु-प्पत्ती १००
तक्काल १०१ बुच्छेया १०२ ॥ १२ ॥

तन्मानं तपोवेलाऽ-दोपताऽतिशयाश्च वचनगुणाः ।

तथा प्रातिहार्यतीर्थो-त्पत्तितत्कालव्युच्छेदाः ॥ १२ ॥

गणि १०३ सिस्सिणि १०४ सावय १०५ स-ड्ढि १०६
भत्तनिव १०७ जक्ख १०८ जक्खिणी नामा । गण ११०
गणहर १११ मुणि ११२ संजइ ११३-सावय ११४ सड्ढीण
११५ केवलिणं ११६ ॥ १३ ॥

गणशिष्याश्रावकश्राद्धी,-भक्तनृपयक्षयक्षिणीनामानि ।

गणगणधरमुनिसंयति-श्रावकश्राद्धीनां केवलिनाम् ॥ १३ ॥

मणनाणि ११७ ओहि ११८ चउदस-पुच्ची ११९ वेउ-
व्वि १२० वाइ १२१ सेसाणं १२२ । तहणुत्तरोववाइय १२३-
पइन्न १२४ पत्तेयबुद्धाणं १२५ ॥ १४ ॥

मनोज्ञान्यवधिचतुर्दश-पूर्विवैक्रियवादिशेषाणाम् ।

तथाऽनुत्तरोपपातिक-प्रकीर्णप्रत्येकबुद्धानाम् ॥ १४ ॥

आएस १२६ साहु १२७ सावय १२८, वयाणमुव-
गरण १२९ चरण १३० तत्ताणं १३१ । सामाइअ १३२-
पडिकमणा-ण चैवसंखाय १३३ निसिभत्तं १२४ ॥ १५ ॥

(५)

आदेशसाधुश्रावक—व्रतोपकरणचरणतत्त्वानाम् ।

सामायिकप्रतिक्रमणा—नामेव संख्या च निशिभक्तम् ॥१५॥

ठिङ् १३५ अट्टिङ्कप्पो १३६ क—प्पसोहि १३७ आव-
स्सयं १३८ मुणिसरूवं १३९ । संजम १४० धम्मपभेया
१४१, तहेव वत्थाण वन्नाई १४२ ॥ १६ ॥

स्थित्यस्थितिकल्पः कल्प—विशोधिरावश्यकं मुनिस्वरूपम् ।
संयमधर्मप्रभेदा—स्तथैव वस्त्रस्य वर्णादि ॥ १६ ॥

गिहि १४३ वय १४४ केवलिकालो १४५, सव्वाउं
१४५ तह य मुक्खमासाई १४७ । उडु १४८ रासि १४९
ठाण १५० आसण १५१, ओगाहण १५२ तव १५३
परीवारा १५४ ॥ १७ ॥

गृहिव्रतकेवलिकालः, सर्वायुस्तथा च मोक्षमासादिः ।

उडुराशिस्थानासन—वगाहनातपःपरीवाराः ॥ १७ ॥

वेला १५५ अर १५६ तस्सेसं १५७, तह जुग १५८
परिआयअंतगडभूमी १५९ । मुक्खपह १६० मुक्खविणया
१६१, पुव्वपवित्ती य १६२ तच्छेओ १६३ ॥ १८ ॥

वेलाऽरतच्छेपं, तथायुगपर्यायान्तकृद्भूमिः ।

मोक्षपथमोक्षविनयाः, पूर्वप्रवृत्तिश्च तच्छेदः ॥ १८ ॥

सेससुयपविचं १६४ तर १६५, जिणजीवा १६६ रुद्
१६७ दरिसण १६८ च्छेरा १६९ । तित्थे उत्तमपुरिसा
१७०, सतरिसयं होंति जिणठाणा ॥ १९ ॥

(६)

शेषश्रुतप्रवृत्त्यन्तर—जिनजीवा रुद्रदर्शनाश्चर्यम् ।

तीर्थे उत्तमपुरुषाः, सप्ततिशतं भवन्ति जिनस्थानानि ॥१९॥

ति १ दु २ इग ३ दुहिअ दस ४ ड्ड य ५, चउदस
६ दुसु गार ७-८ दस ९ चउद् १० नव ११ । नव १२
अड १३ बारस १४ नव १५ सग १६, ठाणाईं गाहसोलसगे॥२०॥

त्रिद्वयेकद्वयधिकादशाऽष्ट च, चतुर्दशद्वयोरेकादशदश चतुर्दशनव ।
नवाष्टद्वादश नवसप्त—स्थानानि गाथाषोडशके॥ ॥ २० ॥

उसह १ ससि २ संति ३ सुव्वय ४, नेमीसर ५
पास ६ वीर ७ सेसाणं ८ । तेर १ सग २ बार ३ नव
४ नव ५, दस ६ सगवीसा य ७ तिन्नि भवा ८ ॥ २१ ॥

ऋषभशशिशान्तिसुव्रत—नेमीश्वरपार्श्ववीरशेषाणाम् ।

त्रयोदशसप्तद्वादशनवनव—दशसप्तविंशतिश्च त्रयोभवाः ॥२१॥

धन १ मिहुण २ सुर ३ महब्बल ४, ललियंग य ५
वयरजंघ ६ मिहुणे य ७ । सोहम्म ८ विज्ज ९ अच्चुअ
१०, चक्की ११ सव्वड्ड १२ उसभे य १३ ॥ २२ ॥

धनमिथुनसुरमहाबल—ललिताङ्गाश्च वज्रजङ्गमिथुने च ।

सौधर्मवैद्याऽच्युत—चक्रिसर्वार्थऋषभाश्च ॥ २२ ॥

सिरिवंमनिवो १ सोह—म्मसुरवरो २ अजियसेणचक्की ३
य । अच्चुअपहु ४ पउमनिवो ५—य वेजयंते ६ य चंद-
पहो ७ ॥ २३ ॥

(७)

श्रीवर्मनृपः सौधर्म—सुरवरोऽजितसेनचक्री च ।

अच्युतप्रभुः पद्मनृप—श्च वैजयंते च चन्द्रप्रभः ॥ २३ ॥

सिरिसेणो अभिनंदि अ १, जुयल २ सुरा ३ अमि-
यतेय सिरिविजय ४ । पाणय ५ बल हरि ६ तो हरि—नरण
खयरच्छुए दौ वि ७ ॥ २४ ॥

श्रीषेणोऽभिनन्दिता, युगलसुराऽमिततेजःश्रीविजयाः ॥

प्राणते बलहरी ततो हरी, नरके खेचरोऽच्युते द्वावपि ॥२४॥

वज्राउह सहसाउह, पियपुत्त ८ गिविज्ज तइय नवमे ९ वा ।
मेहरहददरहा तो १०, सच्चट्टे ११ संति गणहारी १२ ॥२५॥

वज्रायुधसहस्रायुधौ, पितापुत्रौ ग्रैवेयके तृतीये नवमे वा ।

मेघरथदृढरथावथ, सर्व्वार्थे शान्तिगणधरौ ॥ २५ ॥

सिवकेउ १ सुहम २ कुबेर—दत्त ३ तिइयकप्प ४ वज्रकुं-
डलओ ५ । बंभे ६ सिरिवम्मनिवो ७, अवराइय ८ सुवओ
नवमे ९ ॥ २६ ॥

शिवकेतुः सौधर्मे कुबेर—दत्तस्तृतीयकल्पे वज्रकुण्डलकः ।

ब्रह्मे श्रीवर्मनृपोऽ—पराजिते सुव्रतो नवमे ॥ २६ ॥

धण धणवइ १ सोहम्मे २, चित्तगई खेयरो य रयणवई ३ ।
माहिंदे ४ अवराइय, पीइमई ५ आरणे ६ तत्तो ॥ २७ ॥

धनोधनवती सुधर्मे, चित्रगतिःखेचरश्च रत्नवती ।

माहेन्द्रेऽपराजितः, प्रीतिमती—आरणे ततः ॥ २७ ॥

(८)

सुपइद्धो संखो वा, जसमइभज्जा ७ वराइयविमाणे ८ ।
नेमिजिणो राइमई ९, नवमभवे दो वि सिद्धा य ॥२८॥

सुप्रतिष्ठः शंखो वा, यशोमतीभार्याऽपराजितविमाने ।
नेमिजिनो राजीमती, नवमभवे द्वावपि सिद्धौ च ॥ २८ ॥

कमठमरुभूइभाया २ कुक्कुडअहिहत्थि २ नरयसहसारे
३ । सप्प खयरिंद ४ नारय, अच्चुअसुर ५ सबरुनरनाहो ॥२९॥

कमठमरुभूतिबन्धू, कुक्कुटाऽहिर्हस्ती नरकसहसारे ।
सर्पखेचरेन्द्रौनारकाऽ—च्युतसुरौ शबरनरनाथौ ॥२९॥

नारयगेविज्जसुरो ७, सीहो निवई ८ अ नरयपाणयगे ९ ।
भव कट्टविप्पो पासो १०, संजाया दो वि दसमभवे ॥ ३० ॥

नारकप्रैवेयकसुरौ, सिंहो नृपतिश्च नरकप्राणतके ।
भवं (भ्रान्त्वा) कठविप्रपाश्चौ, संजातौ द्वावपि दशमभवे ॥३०॥

नयसारो १ सोहम्मो २, मरीइ ३ बंभे य ४ कोसिअ ५ सुहम्मो ६ ।
भमिऊण पूसमित्तो ७, सुहम्म ८ गिज्जोअ ९ ईसाणे ॥३१॥

अगिभूइ ११ तइयकप्पे १२, भारहाओ १३ महिंद
१४ संसारे । थावर १५ बंभे १६ भव वि—स्सभूइ १७ सुक्के
१८ तिविद्धुहरी १९ ॥ ३२ ॥

अपइद्धाणे २० सीहो २२, नरण २२ भमिऊण चक्किपि-
यमित्तो २३ । सुक्के २४ नंदणनरवइ २५, पाणयकप्पे २६
महावीरो ॥ २७ ॥ ३३

(९)

नयसारः सौधर्मे, मरीचिर्ब्रह्मे च कौशिकः सुधर्मे ।
भ्रान्त्वा पुष्पमित्रः, सुधर्मेऽग्निद्योत ईशाने ॥ ३१ ॥

अग्निभूतिस्त्वृतीयकल्पे, भारद्वाजोमाहेन्द्रे संसारे ।
स्थावरोब्रह्मे भवे वि-श्वभूतिः शुक्रे त्रिपृष्ठहरिः ॥ ३२ ॥

अप्रतिष्ठाने सिंहो-नरके भ्रान्त्वा चक्रिप्रियमित्रः ।
शुक्रे नन्दनचृपतिः, प्राणतकल्पे महावीरः ॥ ३३ ॥

सत्तण्डमिमे भणिआ, पयडभवा तेसि सेसयाणं च ।
तइयभवदीवपमुहं, नायवं वक्खमाणाओ ॥ ३४ ॥

सप्तानामिमे भणिताः, प्रकटभवास्तेभ्यःशेषाणाम् ।
तृतीयभवद्वीपप्रमुखं, ज्ञातव्यं वक्ष्यमाणतः ॥ ३४ ॥

जंबू ४ धायइ ८ पूक्खर १२, दीवा चउ चउ जिणाण
पुव्वभवे । धायइ विमलाइतिगे १५, जंबूसंतिप्पमुहन-
वगे ॥ २४ ॥ ३५ ॥

जंबूधातकीपुष्कर-द्वीपाश्चतुश्चतुर्जिनानां पूर्वभवे ।
धातकी विमलादित्रिके, जम्बूः श्मन्तिप्रमुखनवके ॥३५॥

बारस पुव्वविदेहे, १२ तिन्नि कमा भरह १३ एरवय १४ भरहे
१५ । पूव्वविदेहे तिन्नि अ १८, मल्लिवरविदेहि १९ पण-
भरहे ॥ २४ ॥ ३६ ॥ मज्झिममेरुनगाओ, धायइपुक्खरगयाई
भरहाई । खित्ताइं पुव्वखंडे, खंडवियारो न जंबुम्मि ॥ ३७ ॥

द्वादश पूर्वविदेहे, त्रयःक्रमाद्भरतैरवतभरतेषु ।
पूर्वविदेहे त्रयश्च, मल्लिःपरविदेहे पञ्च भरते ॥ ३६ ॥

(१०)

मध्यममेरुनगाद्धा—तकीपुष्करगतानि भरतादीनि ।

क्षेत्राणि पूर्वखण्डे, खण्डविचारो न जम्बूद्वीपे ॥ ३७ ॥

विमलो १ धम्मो २ मुनिसु—व्वयाइ पण ७ आसि मेरुदाहि-
णओ । मेरुत्तरओणंतो ८, सीओआदाहिणे मल्ली ९ ॥ ३८ ॥

सीआए उत्तरओ, उसह १० सुमइ ११ सुविहि १२
संति १३ कुंथुजिणा १४ । सेसा दस दाहिणओ २४, इअ-
पुव्वभवंमि खित्तदिसा ॥ ३९ ॥

विमलोधर्मोमुनिसु—व्रतादिपञ्चासन्मेरुदक्षिणतः ।

मेरुत्तरतोऽनन्तः, शीतोदादक्षिणे मल्लिः ॥ ३८ ॥

शीताया उत्तरतः, ऋषभसुमतिसुविधिशान्तिकुन्थुजिनाः ।

शेषा दश दक्षिणत—इति पूर्वभवे क्षेत्रदिशः ॥ ३९ ॥

पुक्खलवई अ १-५-९ वच्छा २-६-१०, रमणिज्जो
३-७-११ मंगलावई ४-८-१२ कमसो । नेआ जिणचउग-
तिगे, जिणतियगे खित्तनामाओ १३-१४-१५ ॥ ४० ॥
पुक्खलवइ १६ आवत्तो १७ वच्छा १८ सलिलावई १९
जिणचउके । मुणिसुव्वयाइपणगे २०-२१-२२-२३-२४
विजया खित्ताण नामेण ॥ ४१ ॥

पुष्कलावती च वच्छा, रमणीयोमंगलावती क्रमशः ।

ज्ञेया जिनचतुष्कत्रिके, जिनत्रिके क्षेत्रनामतः ॥ ४० ॥

(११)

पुष्कलावत्यावर्त्तो—वच्छ सलिलावती जिनचतुष्के ।

मुनिसुव्रतादिपञ्चके, विजयाः क्षेत्राऽभिधानेन ॥ ४१ ॥

पुंडरिगिणी १-५-९ सुसीमा २-६-१०, सुभापुरी
३-७-११- रयणसंचया ४-८-१२ नेया । चउगतिंगमि
महापुरि १३, रिद्धा १४ तहभदिलपुरं च १५ ॥ ४२ ॥
पुंडरिगिणि १६ खग्गिपुरी १७ तहा सुसीमा य १८ वीयसो
गाय १९ । चंपा २० तह कोसंबी २१, रायगिहा २२ उज्झ
२३ अहिच्छत्ता २४ ॥ ४३ ॥

पुण्डरीकिणी सुसीमा, शुभापुरी रत्नसंचया ज्ञेया ।

चतुष्कत्रिके महापुरी, रिष्टा तथाभदिलपुरञ्च ॥ ४२ ॥

पुण्डरीकिणी खग्गिपुरी, तथा सुसीमा च वीतशोका च ।

चंपा तथा कौशाम्बी, राजगृहमयोध्याऽहिच्छत्रा ॥ ४३ ॥

वजनाह १ विमलवाहण २, विउलवल ३ महाबला ४
अइबलो ५ य । अवराइओ य ६ नंदी ७, पउम ८ महाप-
उम ९ पउमा १० य ॥ ४४ ॥ नलिणीगुम्मो ११ पउमो—त्तरो
अ १२ तहपउमसेण १३ पउमरहा १४ । दढरह १५ मेहर-
हाविअ १६, सीहावह १७ धणवई चैव १८ ॥ ४५ ॥ वेस-
मणो १९ सिरिवम्मो २०, सिद्धत्थो २१ सुप्पइट्ट २२ आणंदो
२३ । नंदण २४ नामा पुब्बि, पढमो चक्की निवा सेसा ॥ ४६ ॥

वज्रनाभविमलवाहन—विपुलबलमहाबला अतिबलञ्च ।

अपराजितञ्च नन्दी, पद्मोमहापद्मपद्मौ च ॥ ४४ ॥

(१२)

नलिनीगुल्मः पद्मो—त्तरश्च तथा पद्मसेनपद्मरथौ ।

दृढरथमेघरथावपि, सिंहावहोधनपतिश्चैव ॥ ४५ ॥

वैश्रमणः श्रीवर्मा, सिद्धार्थःसुप्रतिष्ठ आनन्दः ।

नन्दननामा पूर्वे, प्रथमश्चकी नृपाः शेषाः ॥ ४६ ॥

वज्रसेणो १ अरिदमणो २, संभंतो ३ विमलवाहणोअ
तहा । सीमंधर ५ पिहिआसव ६, अरिदमण ७ जुगंधरगुरू
अ ८ । ४७ ॥ सब्रजगणंदगुरू ९, सत्थाहो १० वज्रदत्त ११
वजनाहो १२ । तह सब्रगुत्तनामो १३, चित्तरहो १४ विम-
लवाहणओ १५ ॥ ४८ ॥ घणरह १६ संवर १७ तह सा—हु-
संवरो १८ तह य होइ वरधम्मो १९ । तह य सुनंदो २० नंदो
२१, अइजस २२ दामोअरो अ २३ पुट्टिलओ २४ ॥ ४९ ॥

वज्रसेनोऽरिदमनः, संभ्रान्तोविमलवाहनश्च तथा ।

सीमन्धरः पिहिताश्रवोऽ—रिदमनो युगन्धरगुरूश्च ॥ ४७ ॥

सर्वजगदानन्दगुरुः, सस्ताघोवज्रदत्तवज्रनाभौ ।

तथा सर्वगुप्त्रनामा, चित्ररथोविमलवाहनकः ॥ ४८ ॥

घनरथः संवरस्तथा, साधुसंवरस्तथाऽस्ति वरधर्मः ।

तथा च सुनन्दो नन्दोऽ—तियशा दामोदरश्चपोट्टिलकः ॥ ४९ ॥

पढमो १ दुवालसंगी, सेसा इक्कारसंगसुत्तधरा २४ । पढम
१ चरमेहिं २ पुट्टा, जिणहेऊ वीस ते अ इमे ॥ ५० ॥

प्रथमोद्वादशाङ्गी, शेषा एकादशाङ्गसूत्रधराः ।

प्रथमचरमाभ्यां स्पृष्टा—जिनहेतवोविंशतिस्ते चैमे ॥ ५० ॥

(१३)

अरिहंत १ सिद्ध २ पवयण ३, गुरु ४ थेर ५ बहुस्सुए
 ६ तवस्सीसु ७ । वच्छल्लयाइ एसिं, अभिक्खनाणोवओगे
 ८ अ ॥ ५१ ॥ दंसण ९ विणए १० आव-स्सएअ ११ सील
 १२ वए १३ निरइआरो । खणलव १४ तव १५ चियाए
 १६, वेयावच्चे १७ समाही अ ॥ ५२ ॥ अपुव्वनाणगहणं १८,
 सुअभत्ती १९ पवयणे पभावणया २० । सेसेहिं फासिया पुण,
 एगं दो तिन्नि सच्चे वा ॥ ५३ ॥

अर्हत्सिद्धप्रवचन—गुरुस्थविरबहुश्रुततपस्विषु ।

वत्सलतया हि तेषु, अभीक्षणज्ञानोपयोगे च ॥ ५१ ॥

दर्शनविनयावश्यके, शीलव्रते निरतिचारः ।

क्षणलवतपस्त्यागे, वैयावृत्त्ये समाधिश्च ॥ ५२ ॥

अपूर्वज्ञानग्रहणं, श्रुतभक्तिः प्रवचने प्रभावनका ।

शेषैः स्पृष्टाः पुन-रेको द्वौ त्रयः सर्वे वा ॥ ५३ ॥

सव्वट्ठे १ तह विजयं, २ सत्तमगेविजयं ३ दुसु जयंतं
 ४-५ । नवमं ६ छट्ठं गेवि-जयं ७ तओ वेजयंतंच ८ ॥ ५४
 आणय ९ पाणय १० अच्चुअ ११, पाणय १२ सहसार
 १३ पाणयं १४ विजयं १५ । तिसु सव्वट्ठ १८ जयंतं १९,
 अवराइअ २० पाणपंचेव २१ ॥ ५५ ॥ अवराइअ २२ पाण-
 यगं २३ पाणयग २४ मिमेअ पुव्वभवसग्गा ॥ धम्मस्स १५
 मज्झिमाउं, सेसाणुक्कोसयं २३ तदिमं ॥ ५६ ॥

(१४)

सर्वार्थं तथा विजयं, सप्तमप्रैवेयकं द्वयोर्जयन्तम् ।

नवमं षष्ठं प्रैवे-यकं ततो वैजयन्तश्च ॥ ५४ ॥

आनतप्राणताच्युत-प्राणतसहस्रारप्राणतं विजयम् ।

त्रिषु सर्वार्थजयन्त,-मपराजितप्राणतं चैव ॥ ५५ ॥

अपराजितप्राणतकं, प्राणतकमिमे च पूर्वभवस्वर्गाः ।

धर्मस्य मध्यमायु-स्तदिदं शेषाणामुत्कृष्टम् ॥ ५६ ॥

तित्तीसं १ तित्तीसं २, गुणतीसं ३ दुसु तितीस ४-५
इगतीसं ६ । अडवीसं ७ तित्तीसं ८. गुणवीसं ९ वीस १०
बावीसं ११ ॥ ५७ ॥ वीस १२ द्वारस १३ वीसं १४, बत्तीसं
१५ कमेण पंचसु तितीसं २० । वीस २१ तितीसं २२ वीसं
२३, वीसयरा २४ पुष्वभवआउं ॥ ५८ ॥ पूर्वभवायुः ॥ १३ ॥

त्रयस्त्रिंशत्रयस्त्रिंश-देकोनत्रिंशद्द्वयोस्त्रयस्त्रिंशदेकत्रिंशद्-

अष्टाविंशतिस्त्रयस्त्रिंश-देकोनविंशतिर्विंशतिर्द्वाविंशतिः ॥ ५७ ॥

विंशतिरष्टादशविंशति-र्द्वात्रिंशत्कमेण पञ्चसु त्रयस्त्रिंशत् ।

विंशतिस्त्रयस्त्रिंशद्विंशति-र्विंशतिः सागराःपूर्वभवायुः ॥ ५८ ॥

बहुलासाढचउत्थी, १ सुद्धावइसाहतेरसी कमसो २ । फग्गुण
अट्टमि ३ वयसा-ह चउत्थि ४ सावणि य वीयाअ ५ ॥ ५९ ॥

बहुलाषाढचतुर्थी, शुद्धा वैशाखत्रयोदशी क्रमशः ।

फाल्गुनाऽष्टमी वैशा-ख चतुर्थी श्रावणद्वितीया च ॥ ५९ ॥

माहस्सकसिण छट्ठी ६, भद्दुमि चित्तमासपंचमिआ ८ ।
फग्गुणनवमी ९ वइसा-ह छट्ठी १० तहजिड्छट्ठीअ ११ ॥ ६० ॥

(१५)

माघस्य कृष्णषष्ठी, भाद्राष्टमी चैत्रमासपञ्चमिका ।

फाल्गुननवमी वैशा—ख षष्ठी तथा ज्येष्ठषष्ठीच ॥ ६० ॥

जिह्वंमि सुद्धनवमी १२, ततो वइसाहवारसी सुद्धा १३ ।
सावणकसिणा सत्तमि १४, विसाहसिय १५ भद्वे कन्हा । ६१ ।

ज्येष्ठस्यशुद्धनवमी, ततो वैशाखद्वादशी शुद्धा ।

श्रावणकृष्णा सप्तमी, वैशाखसिता भाद्रपदकृष्णा ॥ ६१ ॥

सावणकसिणा नवमी १७, फग्गुणसियत्रीअफग्गुण-
चउत्थी १९ । सावणि २० अस्सिणपूनिम २१, कत्तिय
बहुला दुवालसिआ ॥ २२ ॥ ६२ ॥

श्रावणकृष्णा नवमी, फाल्गुनसितद्वितीया फाल्गुनचतुर्थी ।

श्रावणाऽऽश्विनपूर्णिमा, कार्तिककृष्णा द्वादशिका ॥ ६२ ॥

असिआ चित्तचउत्थी २३, असाढसिय छट्ठि २४ चव-
णमासाई । इत्थन्नत्थवि पयडं, अभणिअमहिगारओ नेयं ॥ ६३ ॥

असिता चैत्रचतुर्थी, अषाढसितषष्ठी च्यवनमासादि ।

इत्थमन्यत्राऽपि प्रकट—मभणितमधिकारतोज्ञेयम् ॥ ६३ ॥

भूयभविस्सजिणाणं, पुव्वणुपुव्वीइ वट्टमाणणं । पच्छाणु-
पुव्वियाए, कल्लाणतिहीउ अन्ननुन्नं ॥ ६४ ॥

भूतभविष्यज्जिनानां, पूर्वाऽनुपूर्व्या वर्त्तमानानाम् ।

पञ्चाऽनुपूर्व्या यास्ताः, कल्याणतिथयोऽन्योऽन्यम् ॥ ६४ ॥

(१६)

उत्तरसाढा १ रोहिणि २, मिअसीस ३ पुणव्वसू ४
 महा ५ चित्ता ६ । वइसाह ७ णुराहा ८ मू-ल ९ पुव्व
 १० सवणो ११ सयभिसा य १२ ॥ ६५ ॥ उत्तरभद्व १३
 रेवइ १४, पुस्स १५ भरणि १६ कत्तिया य १७ रेवइ
 अ १८ । अस्सिणि १९ सवणो २० अस्सिणि २१, चित्त
 २२ विसाहु २३ त्तरा २४ रिक्खा ॥ ६६ ॥ च्यवननक्षत्राणि ।

उत्तरापाढा रोहिणी, मृगशीर्षपुनर्वसू मघा चित्रा ।
 विशाखाऽनुराधामूलं, पूर्वाश्रवणशतभिषा च ॥ ६५ ॥
 उत्तराभाद्रपदोरेवती, पुष्योभरणी कृत्तिका च रेवती च ।
 अश्विनी श्रवणमश्विनी, चित्रा विशाखोत्तरा ऋक्षाः ॥ ६६ ॥

धणु (१) वसह (२) मिहुण (३) मिहुणो (४), सीहो
 (५) कन्ना (६) तुला (७) अली (८) चेव । धणु (९)
 धणु (१०) मयरो (११) कुंभो (१२), दुसु मीणो
 (१३-१४) कक्कडो (१५) मेसो (१६) ॥ ६७ ॥

विस (१७) मीण १८ मेस १९ मयरो २०, मेसो २१ कन्ना
 २२ तुला २३ य कन्ना २४ य । इअ चवण रिक्खरासी,
 जम्मेदिक्खाएँ नाणे वि ॥ ६८ ॥ च्यवनराशयः ॥

धनवृषभौ मिथुनमिथुनौ, सिंहः कन्या तुला अलिश्रैव ।
 धनधनमकराः कुंभो-द्वयोर्मिनः कर्कटो मेषः ॥ ६७ ॥

वृषमीनमेषमकरा-मेषः कन्या तुला च कन्या च ।
 इमे च्यवनर्क्षराशयो-जन्मनि दीक्षायां ज्ञानेऽपि ॥ ६८ ॥

(१७)

चुइवेला निसिअद्धं, जिणाण २४ एमेव एगसमयंमि ।
चुइमासाइ वियारो, भरहेरवएसु सव्वेसु ॥ ६९ ॥

च्युतिवेला निशाद्धं, जिनानामेवमेवैकसमये ।
च्युतिमासादिविचारो—भरतैरवतेषु सर्वेषु ॥ ६९ ॥

गय १ वसह २ सीह ३ अभिसे—य ४ दाम ५ ससि ६
दिणयरं ७ झयं ८ कुंभं ९ । पउमसर १० सागर ११
विमा—णभवण १२ रयणा १३ ऽग्गि १४ सुविणाइं ॥ ७० ॥

गजवृषभसिंहाऽभिषेका—दाम शशिदिनकरा ध्वजः कुम्भः ।
पद्मसरः सागरविमा—न भवनरत्नाऽम्रयः स्वप्नाः ॥ ७० ॥

नरयउवट्टाण इहं, भवणं सग्गच्चुयाण उ विमाणं ।
वीरुमहसेसजणणी, नियंसु ते हरिवसहगयाई ॥ ७१ ॥

नरकोद्वृत्तानामिह, भवनं स्वर्गाच्च्युतानां तु विमानम् ।
वीरर्षभशेषजननी, नियमात्तान्हरिवृषभगजादीन् ॥ ७१ ॥

दुनरयकप्पगिविजा, हरी अ १ तिनरयविमाण एहिं जिणा २ ।
पढमा चक्कि ३ दुनरया, बला ४ चउसुरेहिं चक्कि ३ बला ४ । ७२

द्विनरककल्पप्रैवेयकाद्, हरयस्त्रिनरकविमानेभ्योजिनाः ।
प्रथमाश्चक्रिणो द्विनरकाद्—बलास्तुर्यसुरेभ्यश्चक्रिवलाः ॥ ७२ ॥

२

(१८)

जिणचक्कीण य जणणी, निअंति चउदस गयाइ वर-
सुमिणे । सग १ चउ २ ति ३ इगाई ४ हरि १-बल २
पडिहरि ३ मंडलि अ ४ माया ॥ ७३ ॥ (स्वप्रानि)

जिनचक्रिणाञ्च जननी, नियमाञ्चतुर्दशगजादिवरस्वप्रान् ।
सप्त चतुरुयेकादीन्, हरिबलप्रतिहरिमण्डलिकमाता ॥ ७३ ॥

पढमस्स पिया इंदा, सेसाणं जणय सुविणसत्थविऊ ।
अट्टविआरिंसु सुहे, सुविणे चउदस जणणिदिट्ठे ॥ ७४ ॥

प्रथमस्य पिता इन्द्राः, शेषाणां जनकाः स्वप्रशास्त्रविदः ।
अर्थेन व्यचारयन् शुभान्, स्वप्रांश्चतुर्दश जननीदृष्टान् ॥ ७४ ॥

दु २ चउत्थ ४ नवम ९ बारस १२-तेरस १३ पनरस
१५ सेसगब्भठिई । मासा अड ८ नव ९ तदुवरि, उसहाइ
कमेणिमे दिवसा ॥ ७५ ॥

द्विचतुर्थनवमद्वादश-त्रयोदशपञ्चदशशेषगर्भस्थितिः ।
मासा अष्टनव तदुपरि, ऋषभादौ क्रमादिमे दिवसाः ॥ ७५ ॥

चउ १ पणवीसं २ छद्दिण ३, अडवीसं ४ छच्च ५ छच्चि
६ गुणवीसं ७ । सग ८ छवीसं ९ छ १० च्छ य ११, वीसि
१२ गवीसं १३ छ १४ छवीसं १५ ॥ ७६ ॥

चतुः पञ्चविंशतिषट्दिना-न्यष्टाविंशतिः षट्चषट्चैकोनविंशतिः ।
सप्तषड्विंशतिः षट्षट्च, विंशतिरेकविंशतिः षट् षड्विंशतिः ॥ ७६ ॥

(१९)

छ १६ प्यण १७ अड १८ सत्त १९ ड्ड य २०, अड्ड
२१ ड्ड २२ छ २३ सत्त २४ हुंतिगब्भदिणा । इत्तो उसहाइ
जिणा-ण जम्ममासाइ वुच्छामि ॥ ७७ ॥

षट्पञ्चाऽष्ट सप्ताऽष्ट च, अष्टाऽष्टषट् सप्त भवन्ति गर्भदिनानि ।
इत्तेवृषभादिजिनानां, जन्ममासादि वक्ष्यामि ॥ ७७ ॥

चित्तबहुलद्विमी १ सिअ-माहद्विमी २ मग्गचउदसी ३ माहे
। सिअबिअ ४ वइसाहद्विमी ५, कत्तिअगे कसिण बारसिआ । ७८ ।

चैत्रबहुलाऽष्टमी श्रेत-माघाष्टमी मार्गचतुर्दशी माघे ।

सितद्वितीया वैशाखाष्टमी, कार्तिकके कृष्णद्वादशिका ॥ ७८ ॥

जिद्विसिअ ७ पोसकसिणा ८, य बारसी मग्गपंचमी चैव ।
कसिणा य माहबारसि १०, फग्गुणबारसि ११ चउदसिआ १२ ॥

ज्येष्ठसिता पौषकृष्णा, च द्वादशीमार्गपञ्चमी चैव ।

कृष्णाच माघद्वादशी, फाल्गुनद्वादशी चतुर्दशिका ॥ ७९ ॥

माहस्स सुद्धतइया, १३ तह वइसाहम्मि तेरसी कसिणा ।
१४ माहसिअतइय १५ जिद्वे, कसिणा तेरसि १६ विसाह-
चउदसिआ १७ ॥ ८० ॥

माघस्य शुद्धतृतीया, तथा वैशाखे त्रयोदशी कृष्णा ।

माघसिततृतीया ज्येष्ठे, कृष्णा त्रयोदशी वैशाखचतुर्दशिका । ८० ।

(२०)

सियमग्गदसमि १८ गारसि १९, बहुलड्डमि जिड्ड २०
सावणे मासे २१ । सावणसियपंचमि २२ पो-सकसिणदसमि
२३ सियचित्तेरसिया २४ ॥ ८१ ॥ जन्ममासादिः ॥

सितमार्गदशम्येकादशी, बहुलाष्टमी ज्येष्ठश्रावणे मासे ।
श्रावणसितपञ्चमी पौष, -कृष्णादशमी सितचैत्रत्रयोदशिका ॥ ८१ ॥

वेला २२ रिक्खा ३३ रासी २४, पुर्विं भणिया इहावि
विन्नेया, संखिज्जकालरूवे, तइयरयंते उसहजम्मो ॥ १ ॥ ८२ ॥

वेला ऋक्षाणि राशयः, पूर्व भणिता इहाऽपि विन्नेयाः ।
संख्येयकालरूपे, तृतीयारकान्ते ऋषभजन्म ॥ ८२ ॥

अजियस्स चउत्थारय-मज्जे २ पच्छद्वि संभवाईणं १७।
तस्संति अराईणं २४, जिणाण जम्मो तहा सुक्खो ॥ ८३ ॥

अजितस्य चतुर्थारक-मध्ये पश्चाद्धे संभवादीनाम ।
तस्यान्तेऽरादीनां, जिनानां जन्म तथा मोक्षः ॥ ८३ ॥

सुसमसुसमा य १ सुसमा, २ सूसमदुसमा य ३
दुसम सुसमाय ४ । दुसमा य ५ दुसमदुसमा ६-वसप्पि-
णुस्सप्पिणी छ अरा ॥ ८४ ॥

सुषमसुषमा च सुषमा, सुषमदुःषमा च दुःषमसुषमा च ।
दुःषमा च दुःषमदुःषमा, -ऽवसर्पिण्युत्सर्पिणीषडरकाः ॥ ८४ ॥

सागरक्रीडाकोडी, चउ १ ति २ दु ३ इग ४ समदुचत्तसहसूणा ।
वाससहसेगवीसा ५, इगवीस ६ कमा छ अरयमाणं ॥ ८५ ॥

(२१)

सागरकोटाकोट्य-श्रुतुखिद्वयेकसमद्विचतुःसहस्रोना । वर्षसहस्रैकविंशति-रेकविंशतिः क्रमात् षडरकमानम् ॥८५॥ जिनाऽरकाः ॥२५॥

जंमाउ इगुणनउई-पक्खनियाउयमियं अरयसेसं ।
पुरिमंतिमाण नेयं, तेण हिअमिमं तु सेसाणं ॥८६॥

जन्मत एकोननवति-पक्षनिजायुर्मितमर्कशेषम् ।
प्रथमान्तिमयोर्ज्ञेयं, तेनाऽधिकमिदं तु शेषाणाम् ॥ ८६ ॥

अजियस्स अरयकोडी-लक्खा पन्नास १ वीस २ दस
३ एगा ४ । कोडिसहस्रदस ५ एगो ६, कोडिसयं ७
कोडिदस ८ एगा ॥ ८७ ॥

अजितस्यारककोटी-लक्षाःपञ्चाशद्विंशतिर्दशैका ।
कोटिसहस्रदशैका, कोटिशतं कोटिदशैका ॥ ८७ ॥

बायालसहस्सुणं, इअ नवगे अट्टगे पुणो इत्तो ।
पणसट्ठि लक्खचुलसी, सहसहिअं होइ वरिसाणं ॥८८॥

द्विचत्वारिंशत्सहस्रोना-मितिनवकेऽष्टके पुनरितः ।
पञ्चषष्टिलक्षचतुरशिति-सहस्राधिकं भवति वर्षाणाम् ॥८८॥

अयरसयं १ छायाला २, सोलस ३ सग ४ तिन्नि ५
पल्लिअपायतिगं ६ । पलियस्स एगुपाओ ७, वरिसाणं कोडि-
सहसो य ८ ॥ ८९ ॥

(२२)

अतरशतं षट्चत्वारिंशत्, षोडशसप्तत्रीणि पल्यपादत्रिकम् ।
पल्यस्यैकपादो-वर्षाणां कोटिसहस्रश्च ॥ ८९ ॥

तिसु चुलसिसहस्सहिया, १ पणसट्ठि २ इगार पंच लक्खा
य ३ । चुलसीसहसा १ तो स-ड्डुसय २ पासस्स अरसेसं ३
॥ ९० ॥ (जन्मारकशेषकालः)

त्रिषु चतुरशीतिसहस्राधिकाः, पञ्चषष्टिरेकादश पञ्चलक्षाश्च ।
चतुरशीतिसहस्राणि ततः, सार्द्धद्विशते पार्श्वस्यारशेषम् ॥ ९० ॥

दुसु कोसला १-२ कुणाला ३, दुसु कोसल ४-५ वच्छ
कासि ७ पुव्वो अ ८ । सुन्न ९ मलय १० सुन्नं ११ गा १२,
पंचाला १३ कोसला १४ सुन्नं १५ ॥ ९१ ॥ तिसु कुरु १८
विदेह १९ मगहा २०, विदेह २१ कोसट्ट २२ कासि
२३ तह पुव्वो २४ ।

देसा इमे जिणाणं, जम्मस्स इमाओ नयरीओ ॥ ९२ ॥

द्वयोः कोशलाकुणालौ, द्वयोः कोशला वच्छः काशी पूर्वश्च ।
शून्यमलयशून्याङ्गाः, पञ्चालाः कोशलाः शून्यम् ॥ ९१ ॥

त्रिषु कुरवो-विदेहमगधा-विदेहकुशार्ताःकाशी तथा पूर्वः ।
देशा इमे जिनानां, जन्मन इमा नगर्यः ॥ ९२ ॥

इक्खागभूमि १ उज्झा २, सावत्थी ३ दोसु उज्झ ४-५
कोसंबी ६ । वाणारसि ७ चंदपुरी ८, कायंदी ९ भदिलपुरं
१० च ॥ ९३ सीहपुर ११ चंप १२ कं पि-ल्ल १३ उज्झ १४

(२३)

रयणपुर १५ ति गयपुर १८ मिहिला १९ । रायगिह २०
मिहिल २१ सोरिय-पुर २२ वाणारसिअ २३ कुंडपुरं २४
॥ ९४ ॥ जन्म नगर्यः ॥ २८ ॥

इक्ष्वाकुभूभ्ययोध्या, श्रावस्तीद्वयोरयोध्या कौशाम्बी ।

वाराणसी चन्द्रपुरी, काकन्दी भदिलपुरञ्च ॥ ९३ ॥

सिहपुरं चम्पा काम्पिल्या-ऽयोध्या रत्नपुरं त्रिषु गजपुरं मिथिला ।

राजगृहं मिथिला सौ-र्यपुरं वाणारसी च कुण्डपुरम् ॥ ९४ ॥

मरुदेवि १ विजयदेवी २, सेणा ३ सिद्धत्थ ४ मंगल
५ सुसीमा ६ । पुहवी ७ लक्ष्मण ८ रामा ९, नन्दा १० विण्डू
११ जया १२ सामा १३ ॥ ९५ ॥ सुजसा १४ सुवय १५
अहरा १६, सिरि १७ देवि १८ पभावई य १९ पउमवई
२० । वप्पा २१ सिवा य २२ वामा २३, तिसलादेवी अ
२४ जिणमाया ॥ ९६ ॥ इति जिनजनन्यः ॥ २९ ॥

मरुदेवी विजयदेवी, सेना सिद्धार्था मङ्गला सुसीमा ।

पृथ्वी लक्ष्मणा रामा, नन्दा विष्णुर्जया श्यामा ॥ ९५ ॥

सुयशाः सुव्रताऽचिरा, श्रीदेवी प्रभावती च पद्मावती ।

वप्रा शिवा च वामा, त्रिशलादेवी च जिनमातरः ॥ ९६ ॥

नाही १ जियसत्तु २ जिया-रि ३ संवरो ४ मेह ५
धर ६ पइड्ढनिवो ७ । महसेण ८ सुगिव ९ दढरह १०,
विण्डू ११ वसुपुञ्ज १२ कयवम्मो १३ ॥ ९७ ॥ सिहसेण १४

(२४)

माणु १५ विससे-ष १६ सूर १७ सुदारिसण १८ कुंभय १९
सुमित्तो २० । विजओ २१ समुद्रविजया २२ ऽ-ससेण २३
सिद्धत्थ २४ जिणपिअरो ॥ ९८ ॥ जिनजनकाः ॥

नाभिर्जितशत्रुर्जितारिः, संवरो मेघो धरः प्रतिष्ठनृपः ।

महसेन सुग्रीव दृढरथा-विष्णुर्वसुपूज्यः कृतवर्मा ॥ ९७ ॥

सिंहसेन भानुविश्वसेनाः, सूरः सुदर्शनः कुम्भः सुमित्रः ।

विजयः समुद्रविजयो-ऽश्वसेनः सिद्धार्थो जिनपितरः ॥ ९८ ॥

अट्ट जणणीउ सिद्धा, नाही १ नागेषु सत्त ईसाणे ।
अट्ट य सणंकुमारे, माहिंदे अट्ट पिअरो य ॥ ९९ ॥ वीरस्स
षढमपिअरो, देवाणंदा अ उसभदत्तो अ । सिद्धापच्छिमपिअरो,
पुण पत्ता अच्चुए वावि ॥ १०० ॥

अष्टजनन्यःसिद्धा-नाभिर्नागेषु सप्त ईशाने ।

अष्ट च सनत्कुमारे, माहेन्द्रेऽष्टपितरश्च ।

वीरस्य प्रथमपितरौ, देवानन्दा चर्पभदत्तश्च ।

सिद्धौ पश्चिमपितरौ, पुनः प्राप्तावच्युते वाऽपि ॥ १०० ॥

मेरुअह १ उड्डलोया २, चउदिसिरुअगाउ ५ अट्ट पत्तेअं ।
चउविदिसि ७ मज्जरुयगा ८, इइंति छप्पन्नदिसि कुमरी ॥ १०१ ॥

मेरोरधऊर्ध्वलोका-चतस्रोदिप्रुचकादष्ट प्रत्येकम् ।

चतस्रोविदिङ्मध्यरुचका-दागच्छन्ति षट्पञ्चाशद्विकुमार्यः । १०१ ।

(२५)

संवद्ध १ मेह २ आर्य-सगा य ३ भिङ्गार ४ तालियंटा य ५ ।
चामर ६-जोई ७ रक्खं ८, करेति एअं कुमारीओ । १०२ ।

संवर्त्तमेघादर्शकां-अ भृङ्गार तालवृन्तअ ।

चामरं ज्योती रक्षां, कुर्वन्त्येतानि कुमार्यः ॥ २ ॥ १०२ ॥

भुवणिंद वीस २० वंतर-पहू दुतीसं च ३२ चंदसूरा दो २ ।
कप्पसुरिंदा दस १० इअ, हरिचउसट्टिति जिणजम्मे । १०३ ।

भुवनेन्द्राविंशतिर्व्यन्तर-द्वात्रिंशच्च चन्द्रसूर्यौ द्वौ ।

कल्पसुरेन्द्रादशेति, हरयश्चतुःषष्टिर्यन्ति जिनजन्मनि ॥ १०३ ॥

पडिरूवपंचरूवं-क ठवणण्हाणंगरागपूयाई ।

वत्थाहरणअमयरस,-अट्टाहियमाइ हरिकिच्चं ॥ १०४ ॥

प्रतिरूपपञ्चरूपाऽ-ङ्कस्थापनाङ्गरागपूजादि ।

वस्त्राभरणाऽमृतरसा-ष्टाहिकमादि हरिकृत्यम् ॥ १०४ ॥

गोयमगुत्ता हरिवं-स संभवा नेमिसुव्वया दो वि ।

कासवगोत्ता इक्खा-गुवंसजा सेस बावीसं ॥ १०५ ॥

गौतमगोत्रौ हरिवंश-संभवौ नेमिसुव्वतौ द्वावपि ।

काश्यपगोत्रा ईक्ष्वा-कुवंशजाःशेषा द्वाविंशतिः ॥ १०५ ॥

उसहो १ अजिओ २ संभव ३, अभिनंदण ४ सुमइ ५
सुप्पह ६ सुपासो ७ । चंदपह ८ सुविहि ९ सीयल १०,
सिजंसो ११ वासुपुजो अ १२ ॥ १०६ ॥ विमल १३

(२६)

मणंतइ १४ धम्मो १५, संती १६ कुंथू १६ अरो अ १८
मल्ली अ १९ । मुणिसुव्वय २० नमि २१ नेमी २२, पासो
२३ वीरो २४ अ जिणनाम ॥ १०७ ॥

ऋषभोऽजितःसंभवो,—ऽभिनन्दनःसुमतिःसुप्रभः [पद्मप्रभः]सुपार्श्वः।
चन्द्रप्रभः सुविधिः शीतलः, श्रेयांसो वासुपूज्यश्च ॥ १०६ ॥

विमलोऽनन्तजिद्धर्मः, शान्तिःकुन्थुररश्च महिश्च ।
मुनिसुव्रतोनमिनेमी, पार्श्वो वीरो जिननामानि ॥ १०७ ॥

वयधुरवहणा उसहो, उसहाइमसुविणलंछणाओ अ १ ।
रागाइ अजिअ अजिओ, न जिया अक्खेसु पिउणंबा २ ॥१०८॥

व्रतधुरवहनाद्वृषभ—ऋषभादिमस्वप्रलाञ्छनाच्च १ ।

रागाद्यजितोऽजितो—न जिताऽक्षेषु पित्राऽम्बा २ ॥ १०८ ॥

सुह अइसयसंभवओ, तइओ भुवि पउरसस्स संभवओ ३ ।

अभिनंदिज्जइ तुरिओ, हरीहिं हरिणा सया गब्भे ४ ॥१०९॥

शुभाऽतिशयसंभव—स्तृतीयोभुवि प्रचुरसस्यसंभवतः ३ ।

अभिनन्द्यते तुरीयो—हरिभिर्हरिणा सदा गर्भे ४ ॥ १०९ ॥

सयमवि सुहमइभावा, अंबाइविवायभंगओ सुमई ५ । अमलत्ता
पउमपहो, पउमपहाअंकसिज्जडोहलओ ६ ॥ ११० ॥

स्वयंमपि सुमतेर्भावा—दम्बा या विवादभङ्गतःसुमतिः ५ ।

अमलत्त्वात्पद्मप्रभः, पद्मप्रभाऽङ्कुशय्यादोहदतः ६ ॥ ११० ॥

(२७)

सुहपासो अ सुपासो, गब्भे माऊइ तणुसुपासत्ता ७ ।

सिअलेसो चंदपहो, ससिपहइयपाणडोहलओ ८ ॥१११॥

शुभपार्श्वश्चसुपार्श्वो—गर्भे मातुस्तनोः सुपार्श्वत्वात् । ७ ।

सितलेश्यश्चन्द्रप्रभः, शशिप्रभाध्वजपानदोहदतः ८ ॥ १११ ॥

सुहकिरिआए सुविहो, सयं पि जणणी वि गब्भकालम्मि । ९ ।

जयतावहरो सियलो, अंबाकरफाससमिअपिउदाहो १० ॥११२॥

शुभक्रियया सुविधिः, स्वयमपि जनन्यपि गर्भकाले ९ ।

जगत्तापहरःशीतलो—ऽम्बाकरस्पर्शशमितपितृदाहः १० ॥११२ ॥

सेयकरो सिज्जंसो, जणणीए देविसिज्जअकमणा । ११ ।

सुरहरिवसूहिं पुज्जो, पिउसमनामेण वसुपुज्जो १२ ॥११३॥

श्रेयस्करः श्रेयांसो—जनन्या देवोशय्याऽऽक्रमणात् ११ ।

सुरहरिवसुभिःपूज्यः, पितृसमनाम्ना वासुपूज्यः १२ ॥ ११३ ॥

विमलो दुहा गयमलो, गब्भे मायावि विमलबुद्धितणू । १३ ।

नाणाइअणंतत्ता—णंतो णंतमणिदामसुमिणाओ । १४ । ॥११४॥

विमलोद्विधा गतमलो—गर्भेमाताऽपिविमलबुद्धितनुः १३ ।

ज्ञानाद्यनन्तत्त्वा—दनन्तोऽनन्तमणिदामस्वप्रतः १४ ॥ ११४ ॥

धम्मसहावा धम्मो, गब्भे मायावि धम्मिआ अहिअं । १५ ।

संतिकरणाउ संती, देसे असिवोवसमकरणा । १६ । ११५ ॥

(२८)

धर्मस्वभावाद्धर्मो—गर्भे माताऽपि धार्मिकाऽधिकम् १६ ।

शान्तिकरणाच्छान्ति—देशेऽशिवोपशमकरणात् (१६) ॥ ११५ ॥

कुंथुत्ति महीइ ठिओ, भूमीठिअरयणधूमसुविणाओ । १७ ।

वंसाइवुड्डिकरणा, अरो महारयणअरसुविणा १८ ॥ ११६ ॥

कुन्थुरितिमह्यां स्थितो—भूमिस्थितरत्नस्तूपस्वप्रतः १७ ।

वंशादि वृद्धिकरणा—दरो महारत्नाकरस्वप्नात् १८ ॥ ११६ ॥

मोहाईमल्लजया, मल्ली वरमल्लसिज्जडोहलओ १९ । मुणिसुवओ

जहत्था—भिहो तहंवावि तारिसीगब्भे २० ॥ ११७ ॥

मोहादिमल्लजया—मल्लिर्वरमाल्यशय्यादोहदतः १८ ।

मुनिसुव्रतो यथार्थाऽ—भिधस्तथाम्बाऽपि तादृशी गर्भे १९ ॥ ११७ ॥

रागाइनामणेणं, गब्भे पुररोहिनामणाउ नमी २१ ।

दुरिअतरुचक्रनेमी, रिद्धमणीनेमिसुविणाओ ॥ २२ ॥ ११८ ॥

रागादिनामनेन, गर्भे पुररोधिनामनान्नमिः २१ ।

दुरिततरुचक्रनेमी—रिष्टमणिनेमिस्वप्नतः २२ ॥ ११८ ॥

भावाण पासणेणं, निसिजणणीसप्पपासणा पासो २३ ।

नाणाइधणकुलाई—ण वद्धणो वद्धमाणो य ॥ २४ ॥ ११९ ॥

भावानां दर्शनेन, निशि जननीसर्पदर्शनात् पार्श्वः २३ ।

ज्ञानादिधनकुला—दीनां वर्द्धनो वर्द्धमानश्च २४ ॥ ११९ ॥

(२९)

अहवा भावारिजया, वीरो दुष्टसुरवामणीकरणा २४ ।
सामन्नविसेसेहिं, क्रमेण नामत्थदारदुगं ॥ १२० ॥

अथवा भावारिजया—द्वीरोदुष्टसुरवामनीकरणात् २४ ।
सामान्यविशेषाभ्यां, क्रमेण नामार्थद्वारद्विकम् ॥ १२० ॥

गो १ गय २ हय ३ कवि ४ कुंचा ५—रक्तपउम ६
सत्थिया ७ ससी ८ मयरो । ९ सिरिवच्छ १० खग्गि
११ महिसा १२, वराह १३ सेणा अ वज्जंच १५ ॥ १२१ ॥
हरिणो १६ छगलो १७ नंदा—वत्त १८ कलस १९ कुम्भ
२० नीलउप्पलया २१ । संख २२ फणीसर २३ सीहा २४,
जिणोरुठिअरोमलञ्छणयां । १२२ ॥

गोगजहयकपिक्रौञ्चा—रक्तपद्मस्वस्तिकौ शशी मकरः ।
श्रीवत्सखङ्गिमहिषा—वराहःसेनश्चवज्रञ्च ॥ १२१ ॥

हरिणः छागोनन्दा—वर्तः कलशकूर्मनीलकमलानि ।
शंखफणीश्वरसिंहा—जिनोरुस्थितरोमलञ्छनानि ॥ १२२ ॥

इग १ पण २ नव ३ य सुपासे, पासे फणतिन्नि १
सग २ इगार ३ कमा । फणिसिज्जासुविणाओ १, फणिंदभ-
न्तीइ २ नन्नेसु ॥ १२३ ॥

एक पञ्च नव च सुपार्श्वे, पार्श्वेफणास्त्रयः सप्तैकादशक्रमात् ।
फणीन्द्रशय्यास्वप्नात्, फणीन्द्रभक्त्या नान्येषु ॥ १२३ ॥

(३०)

अट्टुत्तरो सहस्सो, सव्वेसिं लक्खणाइ देहेसु ।
मइसुअओहि ति नाणा, जाव गिहे पच्छिमभवाओ ॥१२४॥

अष्टोत्तरं सहस्रं, सर्वेषां लक्षणानि देहेषु ।
मतिश्रुतावधि ज्ञानत्रयं, यावद् गृहे पश्चिमभवतः ॥ १२४ ॥

पउमवसुपुञ्ज रत्ता, ससिसुविही सेअ नेमिमुणि काला ॥
मल्ली पासोनीला, कणयनिहा सोल सेसजिणा ॥१२५॥

पद्मवासुपूज्यौ रक्तौ, शशिसुविधी श्वेतौ नेमिमुनी कालौ ।
मल्लिपाश्र्वौ नीलौ, कनकनिभाः षोडश शेषजिनाः ॥ १२५ ॥

सव्वसुरा जइ रूवं, अंगुट्टपमाणयं विउविज्जा ।
जिणपायंगुट्टं पइ, न सोहए तं जहिंंगालो ॥ १२६ ॥

गणहरआहारअणु-त्तरा य जाव वणचक्किवासुबला ।
मंडलिया जा हीणा, छट्ठाणगया भवे सेसा ॥ १२७ ॥

सर्वसुरा यदि रूप,—मङ्कुष्ठप्रमाणकं विकुर्वेयुः ।
जिनपादाङ्कुष्ठं प्रति, न शोभते तद्यथाऽङ्गारः ॥ १२६ ॥

गणधराऽहारकाऽनु-त्तराश्च यावद्व्यन्तरचक्रिवासुबलाः ।
माण्डलिका यावद् हीनाः, षट्स्थानगता भवेयुः शेषाः ॥

निवईहिं बला बलिणो, कोडिसिलुक्खेवसत्तिणो हरिणो ।
तहुगुणबला चक्की, जिणा अपरिमिअबला सव्वे ॥१२८॥

(३१)

हरिसंसयच्छेयत्थं, वीरेणं पयडिअं बलं निययं ।
मेरुगिरिकंपणेणं, हेउअभावा न सेसेहिं ॥ १२९ ॥

नृपतिभ्यो बला बलिनः, कोटिशिलोत्क्षेपशक्तयोहरयः ।
तद्द्विगुणबलाश्चक्रिणो—जिना अपरिमितबलाः सर्वे ॥ १२८ ॥

हरिसंशयच्छेदार्थं, वीरेण प्रकटितं बलं निजकम् ।
मेरुगिरिकम्पनेन, हेत्वभावान्न शेषैः ॥ १२९ ॥

पणधणुसय १ पन्नट्टसु ८, दस पणसु ५ पणट्टसु अ
८ धणुहहाणी । नवकर २३ सत्तुस्सेहो २४, आयंगुलवीससय
सव्वे २४ ॥ १३० ॥ उत्सेधांगुलदेहमानं ४९—आत्मांगुलदेह-
मानं च ५०

पञ्चशतधनुः पञ्चाशदष्टसु, दशपञ्चसु पञ्चाष्टसु च धनुर्हानिः ।
नवकरसप्तोत्सेधा—वात्माङ्गुलविंशतिशतमिताः सर्वे ॥ १३० ॥

चउधणुवारंसदुगं, उसहायंगुलपमाण अंगुलयं । ते उसहो
वीससयं, बारंगुलहाणि जा सुविही ॥ १३१ ॥ वीसंसदुअंगुल-
हा-णि जाव णंतो तयद्ध जा नेमी । सगवीसंसा पासो, वीरि-
गवीसंस पन्नासा ॥ १३२ ॥ [प्रमाणाङ्गुलदेहमानम्]

चतुर्धनुर्द्वादशांशद्विक,—मृषभात्मांगुलं प्रमाणाङ्गुलम् ।
ते ऋषभोविंशतिशतं, द्वादशाङ्गुलहानिर्यावत्सुविधिः ॥ १३१ ॥

विंशत्यंशद्वयङ्गुलहानि—र्यावदनन्तं तदद्धं यावन्नेमिः ।
सप्तविंशत्यंशाः पार्श्वो—वीर एकविंशत्यंशाःपञ्चाशाः । १३२ ।

(३२)

सबे सिसुणो अमयं, तो उत्तरकुरुफले गिहे उसहो ।
सेसा उ ओयणार्ह, भुंजिसु विसिद्धमाहारं ॥ १३३ ॥

सबेसिं वयगहणे, आहारो उग्गमाइपरिसुद्धो ।
मल्लि नेमिं मुत्तुं, तेसि विवाहो अ भोगफला ॥ १३४ ॥

सर्वे शिशवोऽमृतं, तत उत्तरकुरुफलैर्गृहे ऋषभः ।
शेषास्तु—ओदनादि, बुभुजिरे विशिष्टमाहारम् ॥ १३३ ॥

सर्वेषां व्रतग्रहणे, आहार उद्गमादिपरिशुद्धः ।
मल्लि नेमिं मुक्त्वा, तेषां विवाहश्च भोग्यफलात् ॥ १३४ ॥

वीस १ द्वारस २ पनरस ३, सङ्कुदुवालस ४ दसेव ५
सङ्कुसगा ६ । पण ७ अङ्गाइयलक्खा ८, पुव्वसहसपन्न ९
पणवीसं १० ॥ १३५ ॥ समलक्खा इगवीसं ११, द्वार १२
पनर १३ सङ्कु सत्त १४ सङ्कुदुगं १५ । तो सहसा पणवीसा
१६, पउणचउवीस १७ इगवीसं १८ ॥ १३६ ॥ वाससयं
मल्लिजिणे १९, पणसयरी २० पंचवीस २१ तिन्नि सया २२
। बासाइं तीस २३ तीसं २४, कुमरत्तं अह निवइकालो ॥ १३७ ॥

विंशत्यष्टादशपञ्चदश, सार्द्धद्विद्विंशतिः दशैव सार्द्धसप्त ।
पञ्चद्विद्विंशतिः, पूर्वसहस्रपञ्चाशत्पञ्चविंशतिः ॥ १३५ ॥

समलक्षैकविंश—त्यष्टादशपञ्चदशसार्द्धसप्तसार्द्धद्विकम् ।
ततः सहस्रपञ्चविंशतिः, पादोनचतुर्विंशतिरेकविंशतिः ॥ १३६ ॥

(३३)

वर्षशतं मल्लिजिने, पञ्चसप्ततिः पञ्चविंशतिस्त्रीणिशतानि ।

वर्षाणि त्रिंश-त्रिंशत्, कुमरत्वमथनृपतिकालः ॥ १३७ ॥

तेसद्विषुवलक्खा १, तिपन्न २ चउचत्त ३ सङ्खलत्तीसं ४ ।

गुणतीस ५ सङ्खइगवीस ६, चउदस ७सङ्खल ८ अद्ध ९ इं १०।१३८

त्रिषष्टिपूर्वलक्षाणि, त्रिपञ्चाशच्चतुश्चत्वारिंशत्सार्द्धषट्त्रिंशत् ।

एकोनत्रिंशत्सार्द्धैकविंशति-श्चतुर्दश सार्द्धषडर्द्धाऽर्द्धम् ॥ १३८ ॥

अजियाओ जा सुविही, पुवंग्गा ताविमेऽहिया नेया ९ ।

ग १ चउ २ अड ३ वारस ४, सोल ५ वीस ६ चउवीस
७ अडवीसा ८ ॥ १३९ ॥

अजिताद्यावत्सुविधिः, पूर्वाङ्गानि तावदिमान्यधिकज्ञेयानि ।

एकचतुरष्टद्वादश-षोडशविंशतिचतुर्विंशत्यष्टाविंशतयः । १३९ ।

तो समलक्ख दुचत्ता १२, तो सुन्नं तीस १३ पनर १४
पंच तओ १५ । सहस पणवीस १६ तत्तो, पउणचउवीस १७
इगवीसं १८ ॥ १४० ॥

ततःसमलक्षा द्विचत्वारिंशत्, ततःशून्यं त्रिंशत्पञ्चदश पञ्च ततः।

सहस्रपञ्चविंशति-स्ततःपादोनचतुर्विंशतिरेकविंशतिः ॥ १४० ॥

सुन्न १९ पनर २० पण २१ तत्तो, ति सुन्न २४ रज्जं
च चक्किकालो वि । संतीकुंथुअराणं, सेसाणं नत्थि चक्कित्तं ॥
१४१ ॥ (राज्यकालः ५५ चक्रित्वकालः ॥ ५६ ॥)

३

(३४)

शून्यं पञ्चदशपञ्चतत—स्त्रिशून्यं राज्यञ्च चक्रिकालोऽपि ।

शान्तिकुन्धवराणां, शेषाणां नास्ति चक्रित्वम् ॥ १४१ ॥

बंभंमि किन्हराई—अंतरठियनवविमाणवत्थवा ।

अड्डयराऊ भवा, लोयंतसुरा इअभिहाणा ॥ १४२ ॥

ब्रह्मणि कृष्णराज्य—न्तरस्थितनवविमानवास्तव्याः ।

अष्टसागरायुर्भव्या—लोकान्तसुरा इत्यभिधानाः ॥ १४२ ॥

सारस्सय माइच्चा, वण्ह वरुण गहतोय तुसिआ य ।

अद्वावाह अगिवा, रिट्टा बोहिंति जिणनाहे ॥ १४३ ॥

सारस्वता आदित्या—वन्हिवरुणगदतोयतुषिताश्च ।

अव्याबाधाऽऽग्नेया—रिष्टा बोधन्ति जिननाथान् ॥ १४३ ॥

दिणि दिंति जिणा कणगे—गकोडि अड लक्ख पायरासं जा ।

तं कोडितिसय अडसी, असीइलक्खा हवइ वरिसे ॥१४४॥

दिने ददति जिनाः कनकैक—कोट्ट्यष्टलक्षाः प्रातराशं यावत् ।

तत्कोट्टित्रिशतमष्टाशीति—रशीतिलक्षा भवति वर्षे ॥ १४४ ॥

जम्मं व मासपक्खा, नवरं सुवयस्स सुद्धफग्गुणिओ ।

नमिवीराण वयंमी, कसिणा आसाढमग्गसिरा ॥ १४५ ॥

जन्मवन्मासपक्षाः—परन्तु सुव्रतस्य शुद्धफाल्गुनिकः ।

नमिवीरयोर्व्रते, कृष्णावाषाढमार्गशीर्षे ॥ १४५ ॥

अट्टमि १ नवमी २ पुन्निम, ३ दुदसि ४ नवमि ५
तेरसी तिगं ८ छट्ठी ९ । बारसि १० तेरसि ११ पनरसि १२,

(३५)

चउत्थि १३ चउदसिअ १४ तेरसीआ १५ ॥ १४६ ॥ चउ-
दसि १६ पंचमि १७ गारसि १९, बारसि अ २० नवमि
२१ छट्ठी अ २२ । एगारसि २३ दसमि २४ तिहि, वयंमि
उडुरासिपुवं व ॥ १४७ ॥

अष्टमी नवमी पूर्णिमा, द्वादशी नवमी त्रयोदशी त्रिके षष्ठी ।
द्वादशी त्रयोदशी पञ्चदशी, चतुर्थी चतुर्दशी च त्रयोदशी ॥ १४६ ॥

चतुर्दशी पञ्चम्येकादशी, द्वादशी च नवमी षष्ठी च ।

एकादशी दशमी तिथि-व्रत उडुराशयः पूर्वमिव ॥ १४७ ॥

कुमरत्ते षडमवए, वसुपुज्जो मल्लिनेमि पासो य ।

वीरो वि अ षडइया, सेसा पच्छिमवयंमि निवा ॥ १४८ ॥

कुमरत्वे प्रथमवयसि, वासुपूज्योमल्लिनेमीपार्श्वश्च ।

वीरोऽपि च प्रव्रजिताः, शेषाः पश्चिमवयसि नृपाः ॥ १४८ ॥

सुमइस्स निच्चभत्तं, मल्लीपासाण अट्टमो आसि ।

वसुपुज्जस्स चउत्थं, वयंमि सेसाण छट्ठतवो ॥ १४९ ॥

सुमतेर्नित्यभक्तं, मल्लीपार्श्वयोरष्टममासीत् ।

वासुपूज्यस्य चतुर्थं, व्रते शेषाणां षष्ठतपः ॥ १४९ ॥

सिविया सुदंसणा सु-प्पभा य सिद्धत्थ अत्थसिद्धा य ।

अभयंकरा य निव्वुई-करा मणोहर मणोरमिया ॥ १५० ॥

सूरपहा सुक्कपहा, विमलपहा पुहवि देवदिन्ना य ।

सागरदत्ता तह ना-गदत्त सव्वट्ट विजया य ॥ १५१ ॥

(३६)

तह वेजयंतिनामा, जयंति अपराजिया य देवकुरू ।
बारवई अ विसाला, चंदपहा नरसहसबुज्झा ॥ १५२ ॥

शिविका सुदर्शना सु—प्रभा च सिद्धार्थाऽर्थसिद्धा च ।
अभयङ्करा च निवृत्तिकरी, मनोहरा मनोरमिका च ॥ १५० ॥

सूरप्रभा, शुक्रप्रभा, विमलप्रभा पृथ्वी देवदिना च ।
सागरदत्ता तथा ना—गदत्ता सर्वार्था विजया च ॥ १५१ ॥

तथा वैजयन्ती नामा, जयन्त्यपराजिता च देवकुरूः ।
द्वारवती च विशाला, चन्द्रप्रभा नरसहस्रोद्याः ॥ १५२ ॥

वसुपुञ्जो छसयजुओ; मल्ली पासो अ नरतिसयसहिया ।
चउसहसजुओ उसहो; इगु वीरो सेस सहसजुया ॥१५३॥

वासुपूज्यः षट्शतयुतो—मल्लिःपार्श्वश्चनरत्रिशतसहितः
चतुःसहस्रयुत ऋषभ—एकोवीरःशेषाःसहस्रयुताः ॥ १५३ ॥

नेमी बारवईए; सेसा जम्मणपुरीसु पवइआ ।
सिद्धत्थवणे उसहो, विहारगेहंमि वसुपुञ्जो ॥ १५४ ॥

तह वप्पगाइ धम्मो, नीलगुहाए अ सुव्वयजिणिंदो ।
पासो अ आसमपए, वीरजिणो नायसंडंमि ॥ ७५५ ॥

सेसा सहसंबवणे, निक्खंता सोगतरुतले सव्वे ।
कयपंचमुट्टिलोआ, उसहो चउमुट्टिकयलोओ ॥ १५६ ॥

नेमिद्वारवत्यां, शेषा जन्मपुरीषु प्रव्रजिताः ।
सिद्धार्थ वने ऋषभो—विहारगेहे वासुपूज्यः ॥ १५४ ॥

(३७)

तथा वप्रगायां धर्मो—नीलगुहायाञ्च सुव्रतजिनेन्द्रः ।
 पार्श्वश्चाश्रमपदे, वीरजिनो ज्ञातस्वण्डे ॥ १५५ ॥
 शेषाः सहस्राश्रवने, निष्क्रान्ता अशोकतरुतले सर्वे ।
 कृतपञ्चमुष्टिलोचा—ऋषभश्चतुर्मुष्टिकृतलोचः ॥ १५६ ॥
 सुमईसिअंसमल्ली—नेमीपासाण दिक्ख पुव्वण्हे ।
 सेसाण पच्छिमण्हे, जायं च चउत्थमणनाणं ॥ १५७ ॥
 “ सुमतिश्रेयांसमल्लि—नेमिपार्श्वानां दीक्षा पूर्वाह्णे ।
 शेषाणां पश्चिमाह्णे, जातं च चतुर्थमनोज्ञानम् ॥ १५७ ॥
 सको अ लक्खमुल्लं, सुरदूसं ठवई सव्वजिणखंधे ।
 वीरस्स वरिसमहियं, सयावि सेसाण तस्स ठिई ॥ १५८ ॥
 शकश्च लक्षमूल्यं, सुरदूष्यं स्थापयति सर्वजिनस्कन्धे ।
 वीरस्य वर्षमधिकं, सदापि शेषाणां तस्य स्थितिः ॥ १५८ ॥
 उसहस्स य इक्खुरसो, सेसाणं पारणंमि परमन्नं ।
 तं वरिसेणुसहस्स य, सेसजिणाणं तु बीअदिणे ॥ १५९ ॥
 ऋषभस्य चक्षुरसः, शेषाणां पारणे परमान्नम् ।
 तद्वर्षेणर्षभस्य च, शेषजिनानान्तु द्वितीयदिने ॥ १५९ ॥
 हत्थिणपुरं अउज्झा, सावत्थी तह अउज्झ विजयपुरं ।
 बंभत्थलं च पाडलि—संडं तह पउमसंडं च ॥ १६० ॥
 सेअपुरं रिट्ठपुरं, सिद्धत्थ महापुरं च धन्नकडं ।
 तह वद्धमाण सोमण—समंदिरं चैव चकपुरं ॥ १६१ ॥

(३८)

रायपुरं तह मिहिला, रायगिहं तह य होइ वीरपुरं ।
 बारवई कोयकडं, कुल्लागं पारणपुराईं ॥ १६२ ॥

हस्तिनापुरमयोध्या, श्रावस्ती तथाऽयोध्याविजयपुरम् ।
 ब्रह्मस्थलं पाटलिखण्डं, तथा पद्मखण्डञ्च ॥ १६० ॥

श्वेतपुरंरिष्टपुरं, सिद्धार्थमहापुरं च धान्यकडम्
 तथा वर्द्धमानसौमनस्यं, मन्दिरं चैव चक्रपुरम् ॥ १६१ ॥

राजपुरं तथा मिथिला, राजगृहं तथा च भवति वीरपुरम् ।
 द्वारवती कोपकटं, कुल्लागं पारणपुराणि ॥ १६२ ॥

सिञ्जंस वंभदत्तो, सुरिंददत्तो अइंददत्तो अ ।
 पउमो अ सोमदेवो, महिंद तह सोमदत्तो अ ॥ १६३ ॥

पुस्सो पुणवसू तह, नंद सुनंदो जओ अ विजओ अ ।
 तत्तो अ धम्मसीहो, सुमित्त तह वग्घसीहो अ ॥ १६४ ॥

अवराइअ विससेणो—अ वंभदत्तो अ दिन्न वरदिन्नो ।
 धन्नो बहुलो अ इमे, पढमजिणभिव्खदायारो ॥ १६५ ॥

श्रेयांसो ब्रह्मदत्तः, सुरेन्द्रदत्तश्चन्द्रदत्तश्च ।
 पद्मश्च सोमदेवो—महेन्द्रस्तथासोमदत्तश्च ॥ १६३ ॥

पुण्यः पुनर्वसुस्तथा, नन्दसुनन्दौ जयश्चविजयश्च ।
 ततश्चधर्मसिंहः, सुमित्रस्तथा व्याघ्रसिंहश्च ॥ १६४ ॥

अपराजितो विश्वसेनश्च, ब्रह्मदत्तश्च दिन्नवरदिन्नौ ।
 धन्यो बहुलश्चेमे, प्रथमजिनभिक्षादातारः ॥ १६५ ॥

(३९)

अद्भु य तन्भवसिद्धा, सेसा तम्मि उ भवे व तद्दृ वा ।
सिञ्जिस्संति सगासे, जिणाण पडिवन्नपवज्जा ॥ १६६ ॥

अष्टौ च तद्भवसिद्धाः, शेषास्तस्मिन्नेव भवे तृतीये वा ।
सेत्स्यन्ति सकाशे, जिनानां प्रतिपन्नप्रत्रज्याः ॥ १६६ ॥

पण दिव्वा जलकुसुमा-ण वुट्ठि वसुहार चेलउक्खेवो ।
दुंदुहिञ्चणी सुराणं, अहो सुदानं ति घोसणया ॥ १६७ ॥

पञ्चदिव्यानि जलकुसुमा-नां वृष्टिर्वसुधारा चेलोत्क्षेपः ।
दुन्दुभिध्वनिः सुराणा-महो ? सुदानं त्रिघोषणया ॥ १६७ ॥

सङ्खदुवालसकोडी-सुवन्नवुट्ठी य होइ उक्कोसा ।
लक्खा सङ्खदुवालस, जहन्निया होइ वसुहारा ॥ १६८ ॥

सार्द्धद्वादशकोटी-सुवर्णवृष्टिश्च भवत्युक्कष्टा ।
लक्षाः सार्द्धद्वादश, जघन्यका भवति वसुधारा ॥ १६८ ॥

बारद्दु छमास तवो, गुरु आइममज्झचरिमतित्थेसु ।
तेसि बहुभिग्गहा द-व्वमाइ वीरस्सिमे अहिआ ॥ १६९ ॥

द्वादशाऽष्टषट्मासास्तपो-गुर्वादिममध्यचरमतीर्थेषु ।
तेषां बह्वभिग्रहा द्रव्या-दयो वीरस्येमेऽधिकाः ॥ १६९ ॥

अचियत्तुग्गहनिवसण, निच्चं वोसड्ढकायमोणेणं ।
पाणीपत्तं गिहिवं-दणं अभिग्गहपणगमेअं ॥ १७० ॥

अप्रीतिमद्गृहनिवसनं, नित्यं व्युत्सृष्टकायमौनेन ।
पाणिपात्रंगृहिव-न्दनमभिग्रहपञ्चकमेतत् ॥ १७० ॥

(४०)

आरियमणारिएसुं, पढमस्स य नेमिपासचरिमाणं ।

सेसाण आरिएसुं, छउमत्थत्ते विहारो अ ॥ १७१ ॥

आर्याऽनार्येषु, प्रथमस्य च नेमिपार्श्चरमाणाम् ।

शेषाणामार्येषु, छद्मस्थत्वे विहारश्च ॥ १७१ ॥

वाससहस्सं १ बारस २, चउदस ३ अट्टार ४ वीस ५ वरिसाईं । मासा छ ६ नव ७ तिन्नि अ ८, चउ ९ तिग १० दुग ११ मिक्कग १२ दुगं च १३ ॥ १७२ ॥

ति १४ दु १५ क्कग १६ सोलसगं १७, वासा तिन्नि अ १८ तहेव होरत्तं १९ । मासेकारस २० नवगं २१, चउपन्न दिणाइ २२ चुलसीई ॥ २३ ॥ १७३ ॥

पक्खहियसड्डुवारस २४. वासा छउमत्थकालपरिमाणं ।

उगं च तवोकम्मं, विसेसओ वद्धमाणस्स ॥ १७४ ॥

वर्षसहस्त्रं द्वादश—चतुर्दशाऽष्टादशविंशतिर्वर्षाणि ।

मासाः षट् नव त्रयश्च, चतुस्त्रिकद्विकमेकद्विकं च ॥ १७२ ॥

त्रिद्वयेकानिषोडश—वर्षाणि त्रीणि च तथैवाहोरात्रम् ।

मासैकादशनवकं, चतुष्पञ्चाशद्दिनान्यशीतिः ॥ १७३ ॥

पक्षाधिकसार्द्धद्वादश—वर्षाणिच्छद्मस्थकालपरिमाणम् ।

उग्रं च तपः कर्म, विशेषतो वर्द्धमानस्य ॥ १७४ ॥

वयदिणमेगं पुन्नं, छमासिअं बीअयं पणदिणूणं ।

नव चउमासिअ दु तिमा—सिअ अड्डाइज्जमासिआ दुन्नि । १७५ ॥

(४१)

छ दुमासिअ दु दिवङ्कय-मासिअ बारस तहेगमासी अ ।
बावत्तरद्धमासिअ, पडिमा बारट्टमेहिं च ॥ १७६ ॥

दो चउ दस खमणेहिं, निरंतरं भद्दमाइपडिमतिगं ।
दुसयगुणतीस छट्ठा, पारणया तिसयगुणवन्ना ॥ १७७ ॥

व्रतदिनमेकं पूर्णं, षण्मासिकं द्वितीयं पञ्चदिनोन्म ।
नव चातुर्मासिकानि, द्वेत्रिमासिके सार्द्धद्विमासिके द्वे ॥ १७५ ॥

षड्द्विमासिकानि द्वे सार्द्ध-मासिके द्वादश तथैकमासिकानि ।
द्विसप्ततिरर्द्धमासिकानि, प्रतिमाद्वादशाष्टमैश्च ॥ १७६ ॥

द्विचतुर्दशक्षपणै-निरन्तरं भद्रादिप्रतिमात्रिकम् ।
द्विशतैकोनत्रिंशच्छष्टानि, पारणकानि त्रिशतैकोनपञ्चाशत् ॥ १७७ ॥

वीरु १ सहाण २ पमाओ, अंतमुहुत्तं तहेव होरत्तं ।
उवसग्गा पासस्स य, वीरस्स य न उण सेसाणं ॥ १७८ ॥

वीरर्षभयोः प्रमादो-ऽन्तर्मुहूर्तं तथैवाहोरात्रम् ।
उपसर्गाः पार्श्वस्य, वीरस्य च न पुनः शेषाणाम् ॥ १७८ ॥

फग्गुणिगारसि किण्हा, सुद्धा एगारसी अ पोसस्स ।
कत्तियबहुला पंचमि, पोसस्स चउइसी धवला ॥ १७९ ॥

चित्ते गारसि पुन्निम, तह फग्गुणकिन्हछट्टिसत्तमिआ ।
सुद्धा कत्तिअतइआ, पोसंमि चउइसी बहुला ॥ १८० ॥

माहेऽमावसि सिअबिअ, पोसे मासंमि धवलछट्ठी अ ।
वइसाहसामचउदसि, पोसे पुन्निम नवमि सुद्धा ॥ १८१ ॥

(४२)

सिअचित्ततइअ कत्तिअ-बारसि एगारसि अ मग्गसिरे ।
फग्गुणबारसि सामा, मग्गंमि इगारसी विमला ॥ १८२ ॥

आसोअमावसी चि-त्तबहुलचउत्थि विसाहसिअदसमी ।
केवलमासाइ इमे, भणिया पुवं व उडुरासी ॥ १८३ ॥

फाल्गुनकृष्णैकादशी, शुद्धैकादशी च पौषस्य ।
कार्तिकबहुला पञ्चमी, पौषस्य चतुर्दशी धवला ॥ १७९ ॥

चैत्रैकादशी पूर्णिमा, तथा फाल्गुनकृष्णषष्ठी सप्तमिका ।
कार्तिकशुद्धतृतीया, पौषस्य चतुर्दशी बहुला ॥ १८० ॥

माघेऽमावास्या सितद्वितीया, पौषे मासे धवलषष्ठी ।
वैशाखश्यामचतुर्दशी, पौषे पूर्णिमा शुद्धनवमी ॥ १८१ ॥

श्वेता चैत्रतृतीया कार्तिक-द्वादशैकादशी च मार्गशीर्षे ।
फाल्गुनश्यामा द्वादशी, मार्ग एकादशी विमला ॥ १८२ ॥

आश्विनामावस्या चैत्र-बहुलचतुर्थी वैशाखसितदशमी ।
केवलमासादय इमे, भणिताः पूर्वमिवोडुराशयः ॥ १८३ ॥

वीरोसहनेमीणं, जंभिअबहि पुरिमताल उज्जिते ।

केवलनाणुप्पत्ती, सेसाणं जम्मठाणेसु ॥ १८४ ॥

वीरर्षभनेमीनां, जंभिकाबहिः पुरिमतालउज्जयन्ते ।

केवलज्ञानोत्पत्तिः, शेषाणां जन्मस्थानेषु ॥ १८४ ॥

उसहस्स य सगडमुहे, उज्जुवालिअनइतडंमि वीरस्स ।

सेसज्जिणाणं नाणं, उप्पन्नं पुण वयवणेसु ॥ १८५ ॥

(४३)

ऋषभस्य च शकटमुखे, ऋजुवालुकानदीतटे वीरस्य
शेषजिनानां ज्ञान-मुत्पन्नं पुनर्ब्रतवनेषु ॥ १८५ ॥

नगगोह १ सत्तवन्नो २, साल ३ पिआलो ४ पियंगु
५ छत्ताहे ६ । सिरिसो ७ नागो ८ मल्ली ९, पिलुंख ११
तिंदुयग ११ पाडलया १२ ॥ १८६ ॥

जंबू १३ असत्थ १४ दहिव-न्न १५ नंदि १६ तिलगा
य १७ अंबग १८ असोगो १९ । चंपग २० बडलो २१
वेडस २२, धाडअ २३ सालो अ २४ नाणतरू ॥ १८७ ॥

न्यग्रोधः सप्तपर्णः, शालःप्रियालःप्रियंगुः छत्राभः ।
शिरीषोनागोमल्लीः, पिलुङ्खतिन्दुकपाटलिकाः ॥ १८६ ॥
जम्ब्वश्चत्थदधिपर्ण-नन्दीतिलकाश्चाम्रकोऽशोकः ।
चम्पकवकुलौ वेतस-धातकीसालाश्च ज्ञानतरवः ॥१८७॥

ते जिणतणुवारगुणा, चेइअतरुणो वि नवरि वीरस्स ।
चेइअतरुवरि सालो, एगारसधणुहपरिमाणो ॥ १८८ ॥

ते जिनतनुद्वादशगुणा-श्चैत्यतरवोपि नवरं वीरस्य ।
चैत्यतरूपरि शाल-एकादशधनुःपरिमाणः ॥ १८८ ॥

अट्टमभत्तंमि कए, नाणमुसहमल्लिनेमिपासाणम् ।
वसुपुञ्जस्स चउत्थे, सेसाणं छट्ठमत्ततवो ॥ १८९ ॥

अष्टमभक्ते कृते, ज्ञानमृषभमल्लिनेमिपार्श्वानाम् ।
वासुपूज्यस्य चतुर्थे, शेषाणां षष्ठमत्ततपः ॥ १८९ ॥

(४४)

नाणं उसहाईणं, पुव्वण्हे पच्छिमण्हि वीरस्स । (ज्ञानवेला)
॥९५॥ सवेसिं पि अठारस्स, न हुंति दोसा इमे ते अ ॥ १९० ॥

ज्ञानमृषभादीनां, पूर्वाह्नपश्चिमाह्नि वीरस्य ॥
सर्वेषामप्यष्टादश, न सन्ति दोषा इमे ते च ॥ १९० ॥

पंचेव अंतराया, मिच्छत्तमनाणविरई कामो ।
हासल्लग रागदोसा, निदा द्वारस्स इमे दोसा ॥ १९१ ॥

पञ्चैवान्तरया—मिथ्यात्वाऽज्ञानमविरतिः कामः ।
हास्यादिषड्भागद्वेषौ, निद्राऽष्टादशेमे दोषाः ॥ १९१ ॥

हिंसाइतिगं कीला, हासाईपंचगं चउकसाया ।
मयमच्छरअन्नाणा, निदा पिम्मं इअ च दोसा ॥ १९२ ॥

हिंसादित्रिकंकीडा, हास्यादिपञ्चकं चतुष्कपायाः ।
मदमत्सरमज्ञानं, निद्राप्रेमेति च दोषाः ॥ १९२ ॥

जम्मप्पभिई चउरो, जिणाण इकार घाइकम्मखओ ।
सुरविहिअइगुणवीसं, चउतीसं अइसया उ इमे ॥ १९३ ॥

जन्मप्रभृतिचत्वारो—जिनानामेकादशघातिकर्मक्षयात् ।
सुरविहितैकोनविंशति—श्रुस्त्रिंशदतिशयास्त्वमे ॥ १९३ ॥

सेअमलामयरहियं, देहं सुहगंधरूवसंजुत्तं ।
निविस्समवीभच्छं, गोखीरनिहं रुहिरमंसं ॥ १९४ ॥

स्वेदमलाऽऽमयरहितो—देहः शुभगन्धरूपसंयुक्तः ।
निर्विस्रमवीभत्सं, गोक्षीरनिभं रुधिरमांसम् ॥ १९४ ॥

(४५)

न य आहारनिहारा, अइसयरहिआण जंति दिट्ठिपहे ।
सासो अ कमलगंधो, इअ जम्मा अइसया चउरो ॥ १९५ ॥

न च आहारनिहारा—वतिशयरहितानां यातोदृष्टिपथे ।

श्वासश्च कमलगन्ध—एते जन्मनोऽतिशयाश्चत्वारः ॥ १९५ ॥

तिरिनरसुराण कोडा—कोडीओ मिति जोयणमहीए !
सव्वसभासाणुगया, वाणी भामंडलं पिट्ठे ॥ १९६ ॥

तिर्यग्नरसुराणां, कोटाकोट्योमान्ति योजनमह्याम् ।

सर्वेषां भाषानुगता, वाणी भामण्डलं पृष्टे ॥ १९६ ॥

रुयवइरईमारी, डमरदुभिकखं अबुट्ठिअइवुट्ठी ।

जोयणसए सवाए, न हुंति इअ कम्मखयजणिया ॥ १९७ ॥

रुजोवैरेतिमारी—डमरदुर्भिक्षमवृष्टिरतिवृष्टिः ।

योजनशते सपादे, न भवन्त्येते कर्मक्षयजनिताः ॥ १९७ ॥

पायारतिगमसोगो—सीहासणधम्मचकचउरूवा ।

छच्चत्तयचमरदुंदुहि—रयणझया कणयपउमाइं ॥ १९८ ॥

पणवन्नकुसुमवुट्ठी, सुगंधजलवुट्ठि वाउ अणुकूलो ।

छ रिउ पण इंदियत्था—णुकूलया दाहिणा सउणा ॥ १९९ ॥

नहरोमाण अबुट्ठी, अहोमुहा कंटया य तरुनमणं ।

सुरकोडिजहण्णेण वि, जिणंतिए इअ सुरेहिं कया ॥ २०० ॥

प्राकारत्रिकमशोकः, सिंहासनधर्मचक्रचतूरूपाणि ।

छत्रत्रयचामरदुन्दुभि—रत्नध्वजकनकपद्मानि ॥ १९८ ॥

(४६)

पञ्चवर्णकुसुमवृष्टिः, सुगन्धजलवृष्टिर्वायुरनुकूलः ।

षड्भक्तुपञ्चेन्द्रियार्था—अनुकूला दक्षिणाः शकुनाः ॥ १९९ ॥

नखरोम्णामवृद्धि—रधोमुखाःकण्टकाश्च तरुनमनम् ।

सुरकोटीजघन्येनाऽपि, जिनान्तिके एते सुरकृताः ॥२००॥

ते चउरो व अवाया—वगमाइसओ दुरंतघाइस्वया ।

नाणाइसओ पूआ—इसओ वयणस्सइसओ अ ॥ २०१ ॥

ते चत्वारो वाऽपायाऽ—पगमाऽतिशयो दुरन्तघातिक्षयात् ।

ज्ञानाऽतिशयः पूजा—ऽतिशयो वचनस्याऽतिशयश्च ॥२०१॥

वयणगुणा सग सहे, अत्थे अडवीस मिलिअ पणतीसं ।

तेहिं गुणेहिं मणुत्तां, जिणाण वयणं क्रमेण इमं ॥ २०२ ॥

वचनगुणाः सप्त शब्दे—ऽर्थेऽष्टाविंशतिर्मिलिताःपञ्चत्रिंशत् ।

त्रिंशत् तैर्गुणैर्मनोज्ञं, जिनानां वचनं क्रमेणेदम् ॥ २०२ ॥

वयणं सकारगभी—रघोसउवयारुदत्तयाजुत्तं ।

पडिनायकरं दक्खि—न्नसहिअमुवणीअरायं च ॥ २०३ ॥

वचनं संस्कृतगम्भीर—घोषोपचारोदात्ततायुक्तम् ।

प्रतिनादकरं दाक्षिण्य—सहितमुपनीतरागञ्च ॥ २०३ ॥

सुमहत्थं अवाहय—मसंसयं तत्तनिट्ठिअं सिट्ठं ।

पच्छावुचियं पडिहय—परुत्तरं हिययपीइकरं ॥ २०४ ॥

अन्नुन्नसाभिकंखं, अभिजायं अइसिणिद्धमहुरं च ।

ससलहा परनिंदा—वज्जिअमपइन्नपमरजुअं ॥ २०५ ॥

(४७)

पयडक्खरपयवक्कं, सत्तपहाणं च कारगाइजुअं ।
 ठविअविसेसमुआरं, अणेगजाई विचित्तं च ॥ २०६ ॥
 परम्मविब्भमाई, -विलंबवुच्छेयखेअरहिअं च ।
 अदुअं धम्मत्थजुयं, सलाहणिज्जं च चित्तकरं ॥ २०७ ॥
 सुमहार्थमव्याहत्-मसंशयं तत्त्वनिष्ठितं शिष्टम् ।
 प्रस्तावोचितप्रतिहत्-परोत्तरं हृदयप्रीतिकरम् ॥ २०४ ॥
 अन्योऽन्य साभिकांश्च-मभिजातमतिस्निग्धमधुरञ्च ।
 स्वश्लाघापरनिंदा-वर्जितमप्रकीर्णप्रसरयुतञ्च ॥ २०५ ॥
 प्रकटाक्षरपदवाक्यं, सत्त्वप्रधानञ्चकारकादियुतम् ।
 स्थापितविशेषमुदार-मनेकजातिविचित्रञ्च ॥ २०६ ॥
 परमर्मविभ्रमादि-विलंबव्युच्छेदखेदरहितञ्च ।
 अद्भुतधर्मार्थयुतं, श्लाघनीयञ्चचित्रकरम् ॥ २०७ ॥

किंकिळि १ कुसुमवुट्टी २, दिव्वज्जुणि ३ चामरा ४
 ऽऽसणाई च ५ । भावलय ६ भेरि ७ छत्तं ८, जिणाण इअ
 पाडिहेराई ८ ॥ २०८ ॥

कङ्केळिःकुसुमवृष्टि-र्दिव्यध्वनिश्चामराणि च ।
 भावलयं भेरिः छत्रं, जिनानामिति प्रातिहार्याणि ॥२०८॥

तेवीसाए पढमे, वीए वीरस्स पुण समोसरणे ।
 संघोपढमगणहरो, सुअं च तित्थं समुप्पन्नां ॥ २०९ ॥

(४८)

त्रयोविंशतेः प्रथमे, द्वितीये वीरस्य पुनः समवसरणे ।

संघः प्रथमगणधरः, श्रुतञ्च तीर्थं समुत्पन्नम् ॥ २०९ ॥

इगतित्था जा तित्थं, बीअस्सुप्पज्जए अ ता नेयो ।

पुव्विल्लित्थकालो, दुसमंतं पुण चरमतित्थं ॥ २१० ॥

केवलिकालेण जुओ, इगस्स बीयस्स तेण पुण हीणो ।

अंतरकालो नेओ, जिणाण तित्थस्स कालो वि ॥ २११ ॥

उसहस्स य तित्थाओ, तित्थं वीरस्स पुव्वलक्खहियं ।

अयरैगकोडिकोडी, बावीससहस्सवासूणा ॥ २१२ ॥

एकतीर्थाद्यावत्तीर्थं, द्वितीयस्योत्पद्यते तावज्ज्ञेयः ।

पूर्वस्य तीर्थकालो—दुःषमान्तं पुनश्चरमतीर्थम् ॥ २१० ॥

केवलिकालेन युत—एकस्य द्वितीयस्य पुनर्हीनः ।

अन्तरकालो ज्ञेयो—जिनानां तीर्थस्य कालेऽपि ॥ २११ ॥

ऋषभस्य च तीर्थात्, तीर्थं वीरस्य पूर्वलक्षाधिकम् ।

सागरैककोटी कोटी, द्वाविंशतिसहस्रवर्षोना ॥ २१२ ॥

इग १ इग २ तिगे ३ ग ४ तिग ५ इग, ६ इगंस
इअ गारपलिअचउभागे । विंति न्ने इअ पलिए, सुवि ७
हाइसु सत्तित्थंते ॥ २१३ ॥

एकैकत्रिकैकत्रिकैकैकांशा-इत्येकादशपल्यचतुर्थभागाः ।

ब्रुवन्त्यन्य इति पल्यानि, सुविध्यादीनां सप्ततीर्थान्ते । २१३ ।

(४९)

पुंडरीअ १ सीहसेणा २, चारूरू ३ वज्रनाह ४ चम-
रगणी ५ । सुज ६ विदम्भो ७ दिन्नो ८, वराहओ ९ नंद
१० कुच्छुभ ११ सुभूमा १२ ॥ २१४ ॥

मंदरु १३ जसो १४ अरिड्डो १५, चक्काउह १६ संब
१७ कुंभ १८ भिसओ अ १९ । मल्ली २० सुंभो २१ वरद-च
२२ अज्जदिन्नि २३ दभूइगणी २४ ॥ २१५ ॥

पुण्डरीकः सिंहसेन-आरूरूर्वज्रनाभचमरगणी ।

सुद्योतविदर्भदिन्ना-वराहकोनन्दकौस्तुभसुभूमाः ॥ २१४ ॥

मन्दरयशोऽरिष्ठा-अक्रायुधशंबकुंभभिषजाश्च ।

मल्लिः शुंभोवरदत्त-आर्यदिन्न इन्द्रभूतिगणिः ॥ २१५ ॥

बंभी १ फग्गुणि २ सामा ३, अजिआ ४ तह कासवी
५ रई ६ सोमा ७ । सुमणा ८ वारुणि ९ सुजसा १०,
धारिणि ११ धरणी १२ धरा १३ पउमा १४ ॥ २१६ ॥

अज्जसिवा १५ सुइ १६ दामिणि १७, रक्खिअ १८
बन्धुमइ १९ पुप्फवइ २० अनिला २१ । जखदिन्न २२
पुप्फचूला २३, चंदणबाला २४ पवत्तणिया ॥ २१७ ॥

ब्राह्मी फाल्गुनी श्यामाऽ-जिता तथा काश्यपी रतिः सोमा ।

सुमना वारुणी सुयशा-धारिणी धरणी धरा पद्मा ॥ २१६ ॥

आर्या शिवा श्रुतिर्दामिनी, रक्षिका बन्धुमती पुष्पवत्यनिला ।

यक्षदिन्ना पुष्पचूला, चन्दनबाला प्रवार्त्तिन्यः ॥ २१७ ॥

(५०)

सेअंस नंद सुजा, संखो उसहस्स नेमिमाईणं ।

सङ्घिसुभदा महसु—व्वया सुनंदा य सुलसा य ॥ २१८ ॥

गणहरपवत्तिणीओ, पढमा भणिआ जिणाण सव्वेसिं ।

सङ्घा सङ्घी अ पुणो—चउण्ह सेसाणमपसिद्धा ॥ २१९ ॥

श्रेयांस नंद सुद्योत—शंखा ऋषभनेम्यादीनाम् ।

श्राद्धी सुभद्रा महासु—व्रता सुनन्दा च सुलसा च ॥ २१८ ॥

गणघर प्रवर्त्तिन्यः, प्रथमा भणिता जिनानां सर्वेषाम् ।

श्राद्धाः श्राद्धघञ्च पुन—श्चतुर्णां शेषाणामप्रसिद्धाः ॥ २१९ ॥

भरह १ सगर २ मिअसेणा, अ ३ मित्तविरिओ ४
अ सच्चविरिओ ५ अ ॥ तह अजिअसेणराया ६ दानविरिय
७ मघवराया ९ य ॥ २२० ॥

जुद्धविरिय ९ सीमंधर १०, तिविद्धविण्हू ११ दुविद्धू १२
अ सयंभू १३ ॥ पुगिसुत्तमविण्हू १४ पुरि—ससीहु १५
कोणालयनिवो अ १६ ॥ २२१ ॥

निवइकुबेर १७ सुभूमा १८—ऽजिअ १९ विजयमहो अ
२० चक्किहरिसेणो २१ ॥ कण्हो २२ पसेणई २३ से—णिओ
२४ य जिणभत्तरायाणो ॥ २२२ ॥

भरतः सगरोमृगसेन—श्च मित्रवीर्यश्च सत्यवीर्यश्च ॥

तथाऽजितसेनराजो—दानवीर्योमघवराजश्च ॥ २२० ॥

(५१)

युद्धवीर्यः सीमन्धर—स्त्रिपृष्ठविष्णुद्विपृष्ठश्च स्वयम्भूः ॥

पुरुषोत्तमविष्णुः पुरुष-सिंहः कोणालकनृपश्च ॥ २२१ ॥

नृपतिकुबेरः सुभूमोऽ-जितोविजयमहश्च चक्रिहरिषेणः ॥

कृष्णः प्रसेनजित्श्रे—णिकश्च जिनभक्तराजाः ॥ २२२ ॥

विचीइ सड्डुवारस, लक्खे पीईइ दिंति कोडीओ ॥

चक्की कणयं हरिणो, रययं निवई सहसलक्खे ॥ २२३ ॥

भक्तिविहवाणुरूवं, अन्ने वि अ दिंति इब्भमाईया ॥

सोऊण जिणागमणं, निउत्तमणिउत्त एसुंवा ॥ २२४ ॥

वृत्या सार्द्धद्वादश—लक्षाणि प्रीत्या ददति कोटीः ॥

चक्रिणः कनकंहरयो-रजतंनृपतयः सहस्रलक्षाणि ॥ २२३ ॥

भक्तिविभवानुरूप—मन्येपि ददतीभ्यादयश्च ॥

श्रुत्वा जिनागमनं, नियुक्तानियुक्तेषु वा ॥ २२४ ॥

जक्खा गोमुह महज-क्ख तिमुहजक्खेसतुंबरूकुसुमो ।

मायंग विजयअजिया, बंभो मणुएसर कुमारो ॥ २२५ ॥

छम्मुह पयाल किन्नर, गरुडो गंधवतह य जक्खिस्वदो ॥

सकुबेर वरुणभिउडी, गोमेहोपासमायंगो ॥ २२६ ॥

यक्षा गोमुखो महायक्ष—स्त्रिमुखो यक्षेशस्तुंबरुःकुसुमः ॥

मातंगो विजयोऽजितो—ब्रह्मा मनुजेश्वरः कुमारः ॥ २२५ ॥

(५२)

षण्मुखः पातालः किन्नरो, गरुडोगन्धर्वस्तथा च यक्षेन्द्रः ॥

सकुबेरोवरुणो भ्रुकुटि—गोमेधःपार्श्वोमातङ्गः ॥ २२६ ॥

देवीओचकेसरि १, अजिया २ दुरिआरि ३ कालि ४
महाकाली ५ ॥ अच्युअ ६ संता ७ जाला ८, सुतारया ९
सोग १० सिरिवच्छा ११ ॥ २२७ ॥

पवरा १२ विजयं १३ कुस १४ प—न्नइत्ति १५ निव्वाणि
१६ अच्युया १७ धरणी १८ ॥ वइरु १९ इदत्त २०
गंधा—रि २१ अंब २२ पउमावई २३ सिद्धा २४ ॥ २२८ ॥

देव्यश्चक्रेश्वर्यजिता, दुरितारिः कालीमहाकाली ॥

अच्युता शान्ता ज्वाला, सुतारकाऽशोका श्रीवत्सा ॥ २२७ ॥

प्रवरा विजयाऽङ्कुशा, प्रज्ञप्ति निर्वाण्यच्युता धरणी ॥

वैरोत्र्या दत्तागान्धा—र्यम्बा पद्मावती सिद्धा ॥ २२८ ॥

चुलसीई १ पण नवई २, विहियसयं ३ सोलहियसयं
च ४ सयं ५ ॥ सगहियसउ ६ पण नवई ७, तिणवइ ८
ठासी ९ गसि १० छसयरी ११ ॥ २२९ ॥

छावट्टी १२ सगवन्ना १३, पन्न १४ तिचत्ता १५ छतीस
१६ पण तीसा १७ ॥ तितीस १८ ट्ठावीसा, १९ ठार २०
सतरि २१ गार २२ दस २३ नवय २४ ॥ २३० ॥

गण गणहरसंख इमा, वीरस्स इगारगणहरा नवरं ॥
चउदससया दुवन्ना, सधंके गणहरा हुंति ॥ २३१ ॥

(५३)

चतुरशीतिः १ पञ्चनवति २—द्व्यधिकशतं ३ षोडशाधिकशतं
४ च शतं ५ ॥ सप्ताधिकशतं ६ पञ्चनवति ७—स्त्रिनवति ८
रष्टाशीति ९ रेकाशीतिः १० षट्सप्ततिः ११ ॥ २२९ ॥

षट्षष्टिः १२ सप्तपञ्चाशत् १३, पञ्चाशत् १४ त्रिचत्वारिं-
शत् १५ षट्त्रिंशत् १६ पञ्चत्रिंशत् १७ । त्रयस्त्रिंश १८ दष्टाविं-
शति १९—रष्टादशं २० सप्तदशैका २१ दश २२ दश २३
नवच २४ ॥ २३० ॥

गणगणधरसंख्यैषा, वीरस्थैकादशगणधरा नवरं ॥ चतुर्दश-
शतद्विपञ्चाश—त्सर्वाङ्के गणधरा भवन्ति ॥ २३१ ॥

चुलसिसहस १ तोलख्खा, इग २ दो ३ तिन्नेव ४ तिन्नि-
वीसा य ५ । तिन्नियतीसा ६ तिन्निअ, ७ सड्डुदुगं ८ दुन्नि
९ इगलक्खो १० ॥ २३२ ॥

सहसा चुलसि ११ विसत्तरि, १२ अडसट्ठि १३ छसट्ठि
१४ तहय चउसट्ठी ॥ १५ वासट्ठि १६ सट्ठि १७ पन्ना १८,
चत्ता १९ तीसाय २० वीसाय २१ ॥ २३३ ॥

अट्टार २२ सोल २३ चउदस २४, सहसा उसहाइयाण-
मुणिसंखा ॥ अट्टावीसं लक्खा, अडयाल सहस्स सबंके ॥ २३४ ॥

चतुरशीति सहस्राणि, ततोलक्षमेकं द्वेत्रीण्येव त्रीणि विंश
तिश्च ॥ त्रीणि च त्रिंशत् त्रीणि च—सार्द्धे द्वे एकलक्षम् ॥ २३२ ॥

(५४)

सहस्राणि चतुरशीतिर्द्विसप्तति-रष्ट्रषष्टिः षड्षष्टिस्तथा च
चतुःषष्टिः ॥ द्विषष्टिः षष्टिःपञ्चाशत्, चत्वारिंशत् त्रिंशच्च विंश-
तिश्च ॥ २३३ ॥ अष्टादश षोडश चतुर्दश-सहस्राणि ऋषभा-
दीनां मुनिसंख्या ॥ अष्टाविंशतिलक्षा-प्यष्टचत्वारिंशत्सहस्राणि
सर्वाङ्के ॥ २३४ ॥

संजङ्गलकखातिन्निय १, तिन्नियतीसाय २ तिन्निलक्षीसा
३ । छच्चयतीसा ४ पंचय, तीसा ५ चत्वारि-वीसाय ६ ॥ २३५ ॥
चउरोतीसा ७ तिन्निअ, सीया ८ इगलक्ख वीस सहसहिओ
९ ॥ लक्खोयसंजङ्ग छगं १०, लक्खोतिसहस्स ११ लक्खोय
१२ ॥ २३६ ॥ इगलक्खो अट्टसया १३, सहसविसट्ठी १४
विसट्ठि चउरसया १५ । इगसट्ठि छसय १६ सट्ठी, छसया
१७ सट्ठीअ १९ पणपन्ना १९ ॥ २३७ ॥ पन्न २० इग चत्त
२१ चत्ता २२, अडतीस २३ छतीस २४ सहस सव्वग्गे ।
चउआललक्खसहसा, छायाला चउसया छहिया ॥ २३८ ॥

संयतीनां त्रिलक्षं, त्रीणि च त्रिंशत् त्रीणि षट्त्रिंशत् ।

षट् च त्रिंशत् पञ्च च, त्रिंशत् चत्वारि विंशतिश्च ॥ २३५ ॥

चत्वारि त्रिंशत् त्रीणिचा-शीतिरेकलक्षं विंशतिसहस्राधिकम् ।

लक्षं च संयतिषट्कं, लक्षं त्रीणि सहस्राणि लक्षं च ॥ २३६ ॥

एकलक्षमष्टशतं, सहस्राणि द्विषष्टिर्द्विषष्टिः चतुः शतम् ।

एकषष्टिः षट्शतं षष्टिः, षट्शतं षष्टिश्च पञ्च पञ्चाशत् ॥ २३७ ॥

(५५)

पञ्चाशदेकचत्वारिंशत् चत्वारिंश-दष्टत्रिंशत् षट्त्रिंशत् सह-
स्राणि सर्वाङ्के ॥ चतुश्चत्वारिंशद्विंशत् त्रिंशत्-सहस्र चतुःशत
षडधिकानि ॥ २३८ ॥

त्रिंतिन्ने सुविहाइसु, छसुंतिंतिईगईगेर्गलक्खुवरिं ।
कमसोअसी असी वीसं, छत्तिंसहस्सो सया अट्ट ॥ २३९ ॥

बुवन्त्यन्ये सुविध्यादिषु, षट्सु त्रीणित्रीण्येकैकमेकैकं लक्षोपरि ।
क्रमतोऽशीतिरशीति-विंशतिः, षट् त्रीणि सहस्राणि शतान्यष्ट २३९

उसहस्स तिन्निलक्खा, अजियाइसु दुन्नि कुंथुमाएगो ।
तदुवरि कमेण सहसा, पण अडनउईअ तिणउई ॥ २४० ॥

अडसी इगसी छसयरि, सगवन्ना पंनतहइगुणतीसा ।
इगुणनवइ इगुणासी, पनरसअडछचउ चत्तावा ॥ २४१ ॥

नवइ गुणासी चुलसी, तेसीअ विसत्तरीअ सयरीअ ।
गुणहत्तरि चउसट्ठी, गुणसट्ठिसहस्ससट्ठाणं ॥ २४२ ॥

ऋषभस्य त्रीणि लक्षा-ण्यजितादिषु द्वे कुन्ध्वादिष्वेकम् ।
तदुपरिक्रमेणसहस्राणि, पञ्चाष्टनवतिस्त्रिनवतिः ॥ २४० ॥

अष्टाशीत्येकाशीती षट् सप्ततिः, सप्त पञ्चाशत् पञ्चाशदथैकोनत्रिंशत्
एकोननवतिरेकोनाशीतिः, पञ्चदशाऽष्टषट्चत्वारिचत्वारिंशद्वा २४१

नवत्येकोनाशीतिचतुरशीति-रुयशीतिश्च द्विसप्ततिः सप्ततिश्च ।

एकोनसप्ततिश्चतुः षष्टि-रेकोनषष्टिः सहस्राणि श्राद्धानाम् ॥२४२॥

(५६)

लकरवा पण १ पण २ छच्चय, तिसु पंचय नवसु चउर नवसु
 तिगं । सङ्कीण कमा तदुवरि, सहसा चउपन्न १ पणयाला २
 ॥ २४३ ॥ छत्तीस ३ सत्तवीसा ४, सोलस ५ पण ६ तिन-
 वर्ईअ ७ इगनवई ८ । इगहत्तरि ९ अडवन्ना १०, अडयाल
 ११ छत्तीस १२ चउवीसा १३ ॥ २४४ ॥ चउदस १४ तेरस
 १५ तिनवइ १६, एगासीई १७ विसत्तरी १८ सयरी १९ ॥
 पन्न २० डयाल २१ छत्तीसा २२, गुणयाल २३ द्वारस
 २४ सहस्सा ॥ २४५ ॥

लक्षाः पञ्च पञ्चषट् च, त्रिषु पञ्च नवसु चत्वारि नवसु त्रीणि ॥
 श्राद्धीनां क्रमात्तदुपरि, सहस्राणि चतुष्पञ्चाशत् पञ्चचत्वारिंशत्
 ॥ २४३ ॥ षट्त्रिंशत् सप्तविंशतिः, षोडश पञ्चत्रिनवतिश्चैकनवतिः।
 एकसप्ततिरष्टपञ्चाश-दष्टचत्वारिंशत् चतुर्विंशतिः ॥ २४४ ॥ चतु-
 र्दश त्रयोदशत्रिनवति-रेकाशीतिर्द्विसप्ततिः सप्ततिः ॥ पञ्चाशदष्टच-
 त्वारिंशत् षट्त्रिंश-द्वैकोनचत्वारिंशदष्टादश सहस्राणि ॥ २४५ ॥

पणपन्नलकरव अडया-लीससहस्सा य सावया सवे ।

इगकोडी पण लकरवा, अडतीस सहस्ससङ्कीओ ॥ २४६ ॥

पञ्चपञ्चाशलक्षायष्ट-चत्वारिंशत्सहस्राणि श्राद्धाः सर्वे ।

एककोटीपञ्च लक्षा-ण्यष्टत्रिंशत्सहस्राणि श्राद्धयः ॥ २४६ ॥

उसहस्सवीससहसा १, वीसंबावीस वावि अजिअस्स २
 पनरस ३ चउदस ४ तेरस ५, बारसि ६ द्वारसदस ७ दस
 ८ तओअ ॥ २४७ ॥ पणसयरि ९ सयरि १० पणस-ट्टि ११

(५७)

सट्टि १२ पणपन्न १३ पन्न १४ पणयाला १५ ॥ तेआला
 १६ बत्तीसा १७, दुवीसवातोअ अडवीसं १८ ॥ २४८ ॥
 चावीस १९ ठार २० सोलस २१, पणरस २२ दस १३ सगसयाई
 केवलिणो । सव्वग्गमेगलक्खो, छहत्तरीसहससयमेगं ॥२४९॥

ऋषभस्य विंशतिसहस्राणि, विशतिर्द्वाविंशतिर्वाप्यजितस्य ।
 पञ्चदश चतुर्दश त्रयोदश, द्वादशैकादश दश ततश्च ॥ २४७ ॥
 पञ्चसप्ततिस्सप्ततिः पञ्चषष्टिः, षष्टिः पञ्चपञ्चाशत्पञ्चाशत्पञ्च
 चत्वारिंशत् । त्रिचत्वारिंशद्द्वात्रिंशद्, द्वाविंशतिर्वाऽष्टाविंशतिः
 ॥ २४८ ॥ द्वाविंशत्यष्टादश षोडश—पञ्चदश दश सप्तशतानि केव-
 लिनः । सर्वाग्रमेकं लक्षं, षट्सप्ततिसहस्राणि शतमेकं ॥ २४९ ॥

मणनाणि बारसहसा, सड्डुसग सयाई सड्डु छसया वा ॥
 त्तत्तोबारससहसा, पणसयपंचसयसड्डु वा ॥ २५० ॥ बारस-
 हस सड्डुसयं ३, एगारससहस छसयपंचासा ४ ॥ दशसहस
 सड्डु चउसय ५, तो दससहसा य तिन्नि सया ६ ॥ २५१ ॥
 सड्डुा इगनवइसया ७, असीइ ८ पन्नत्तरीइ ९ पणसयरी १० ॥
 सट्टी ११ सट्टी १२ पणप—न्न १३ पन्न १४ पणयाल १५
 चत्तसया १६ ॥ २५२ ॥ चत्तहिय तितीससया १७, इगव-
 न्नहिया य पंचवीससया १८ ॥ सड्डुसतरसय १९ पनरस २०,
 बारस पन्नहिय सट्टीवा २१ ॥ २५३ ॥ दश २२ सड्डुसत्त
 २३ पणसय २४, सव्वे मणनाणि एग लक्खा य ॥ पणयाली-
 ससहस्सा, पंचसया इगनवइअहिया ॥ २६४ ॥

(५८)

मनोज्ञानिनो द्वादशसहस्राः, सार्द्धसप्तशतानि सार्द्धषट्शतानि वा ॥ ततो द्वादशसहस्राः, पञ्चशतंपञ्चशतंसार्द्धवा २५० द्वादशसहस्राणि सार्द्धशत—मेकादशसहस्राणि षट्शतानि पञ्चाशत् । दशसहस्राणि सार्द्धचतुः शतानि, ततो दशसहस्राणि च त्रिशतानि ॥ २५१ ॥ सार्द्धैकनवतिशता—न्यशीतिः पञ्चसप्ततिः पञ्चसप्ततिः। षष्टिः षष्टिः पञ्चपञ्चाशत्, पञ्चाशत्पञ्च चत्वारिंशत् चत्वारिंशत् ॥ २५२ ॥ चत्वारिंशदधिकत्रयस्त्रिंशत्शता—न्येकपञ्चाशदधिकपञ्चत्रिंशतिशतानि ॥ सार्द्धसप्तदश शतानि पञ्चदश, द्वादशपञ्चाशदधिका षष्टिर्वा ॥ २५३ ॥ दशसार्द्धसप्तपञ्च शतानि, सर्वे-मनोज्ञानिन एकलक्षं च । पञ्चचत्वारिंशत्सहस्राः, पञ्चशतान्येकनवत्यधिकाः ॥ २५४ ॥

अह ओहिनाणिनवई १, चउनवई २ छन्नवइ ३ अठाणवई ४ ॥ एयाइंसयाइंतओ, इगार ५ दस ६ नव ७ अड ८ सहस्सा ॥ २५५ ॥ चुलसी ९ विसयरि १० सट्टी ११, चउपन्न १२ डयाल १३ तहयतेयाला १४ ॥ छत्तीसं १५ तीससया १६, पणविस १७ छवीस १८ बावीसा १९ ॥ २५६ ॥ अट्टार २० सोल २१ पनरस २२, चउदस २३ तेरससयाअवहिनाणी ॥ लक्खो तितीससहसा, चत्तारिसयाइंसव्वंके ॥ २५७ ॥

अथावधिज्ञानिनोनवति—श्रतुर्णवतिः षण्णवतिरष्टनवतिः । एतानि शतानि तत्—एकादश दशनवाष्टसहस्राणि ॥ २५५ ॥ चतुरशीति द्विसप्ततिः षष्टिः, चतुः पञ्चाशदष्टचत्वारिंशत् त्रिच-

(५९)

त्वारिंशत् ॥ षट्त्रिंशत् त्रिशतंच, पञ्चविंशतिः षड्विंशतिर्द्वाविंशतिः
॥ २५६ ॥ अष्टादशषोडशपञ्चदश, चतुर्दश त्रयोदशशतान्यवधिज्ञा
निनः ॥ लक्षत्रयस्त्रिंशत्सहस्राणि, चत्वारिंशतानि सर्वाङ्के ॥ २५७ ॥

चउदसपुत्रीसङ्का-सगयाला १ सत्तवीसवीसहिआ २ ।
सङ्कीगवीसं ३ पनरस ४, चउवीसं ५ तहतिवीससया ६ ॥ २५८ ॥
तीसहियवीस ७ वीसं ८, पनरस ९ चउदसय १० तेर ११
बारसया १२ ॥ इकार १३ दस १४ नव १५ ड्य १६, छसया-
सयरा १७ छदसअहिआ १८ ॥ २५९ ॥ छच्चसयाअडसङ्का १९,
पणद्ध २० पंचम २१ तओसयाचउरो २२ ॥ अधुद्ध २३
तिसय २४ सव्वे, चउतीससहस्स दुगहीणा ॥ २६० ॥

चतुर्दशपूर्विणः सार्द्धसप्त-चत्वारिंशत् सप्तविंशतिर्विंशतिर-
धिका ॥ सार्द्धैकविंशतिः पञ्चदश, चतुर्विंशतिस्तथा त्रयोविंशतिश-
तानि ॥ २५८ ॥ त्रिंशदधिकविंशतिर्विंशतिः, पञ्चदश चतुर्दश
त्रयोदश द्वादशशतानि ॥ एकादशदशनवाष्टौ च, षट्शतानिसप्ततिः
षड्दशाधिकानि ॥ २५९ ॥ षट्शतान्यष्टषष्टिः, पञ्चाद्धपञ्चमंततः
शतानि चत्वारि ॥ सार्द्धत्रीणि त्रिशतं, सर्वे चतुस्त्रिंशत्सहस्राणि
द्विहीनानि ॥ २६० ॥

वीससहस्सा छसया १, वीसंचउसय २ गुणीस अडुसया
३ ॥ इगुणीसठार चउसय ५, सोलडुसय ६ पनरतिसया ७
॥ २६१ ॥ चउदस ८ तेरस ९ बारस १०, एगारस ११ दस
१२ नव १३ ड १४ सगसहसा १५, सङ्की १६ इगुवन्नसया

(६०)

१७, तिसयरि १८ गुणतीस १९ वीससया २० ॥ २६२ ॥
पन्ना २१ पनरसि २२ गारस २३, सत्तसयाइं ४ विउविलद्धि-
मुणी ॥ सव्वेअडहिय दुसया, पणयाल सहस्स दो लक्खा २६३

विंशतिसहस्राः षट्शतानि, विंशतिश्चतुःशतमेकोनविंशत्यष्टश-
तानि । एकोनविंशत्यष्टादश चतुःशतं, षोडशाष्टशतं पञ्चदशत्रिंशतानि
॥ २६१ ॥ चतुर्दश त्रयोदशद्वादशै—कादशदशनवाष्टसप्तसहस्राः ।
षष्टिरेकपञ्चाशच्छतानि, त्रिसप्तत्येकोनत्रिंशद्द्विंशतिशतानि २६२
पञ्चाशत् पञ्चदशैकादश, सप्तशतानि वैक्रियलब्धिमुनयः । सर्वे
ऽष्टाधिक द्विशते, पञ्चचत्वारिंशत्सहस्राणि द्वेलक्षे ॥ २६३ ॥

वाइंमुणिबारसहसा, सङ्खुसया य १ बार चउरसया २ ।
बारसि ३ गारस ४ तह दस, चउसय सङ्खा छसङ्खा वा ५
॥ २६४ ॥ सय छन्नवई ६ चुलसी, ७ छसयरि ८ मट्टी ९
डवन्न १० पन्नासं ११ । सगचत्त दुचत्तावा, १२ छत्तीम १३
दुतीस १४ अडवीसं १५ ॥ २६५ ॥ चउवीस १६ वीस
१७ सोलस १८, चउदस १९ बारस २० दस २१ इ २२
छ २३ चउरो २४ । सबंक्म्मि उ लक्खो, छवीस सहसा य
दुन्नि सया ॥ २६६ ॥

वादिमुनयोद्वादशसहस्राः, सार्द्धषट्शतानिद्वादशचतुःशतानि ॥
द्वादशैकादश तथा दश, सार्द्धचतुःशतानि सार्द्धषट्शतानि वा ॥ २६४ ॥
शतानि षण्णवतिश्चतुरशीतिः, षट्सप्ततिः षष्टिरष्टपञ्चाशत् पञ्चा-
शत् । सप्तचत्वारिंशद् द्विचत्वारिंशद् वा, षट्त्रिंशद्द्वात्रिंशदष्टावि-

(६१)

शतिः ॥ २६५ ॥ चतुर्विंशतिर्विंशतिः षोडश, चतुर्दशद्वादश
दशाष्ट षट्चत्वारः । सर्वाङ्के तु लक्षं, षड्विंशतिसहस्राणि च
द्वे शते ॥ २६६ ॥

गणहरकेवलमणओ-हिपुद्विवेउद्विवाइणं संखं ।
मुनिसंखाए सोहिअ, नेआ सामन्नमुणिसंखा ॥ २६७ ॥

गणधरकेवलमनोऽवधि-पूर्विवैक्रियवादिनां संख्या ।
मुनिसंख्यातः शोधिता, ज्ञेया सामान्यमुनिसङ्ख्या ॥ २६७ ॥

एगूणवीसलक्खा, तह छासीई हवंति सहसाईं ।
इगवन्ना अहियाईं, सामन्नमुणीण सव्वगं ॥ २६८ ॥

एकोनविंशतिलक्षा-स्तथा षडशीतिर्भवन्ति सहस्राणि ।
एकपञ्चाशदधिकानि, सामान्यमुनीनां सर्वाङ्कम् ॥ २६८ ॥

बावीससहसनवसय, उसहस्स अणुत्तरोववाइमुणी ।
नेमिस्ससोलपास-स्स बार वीरस्स अट्टसया ॥ २६९ ॥

द्वाविंशतिसहस्राणि नवशतानि, ऋषभस्याऽनुत्तरोपपातिमुनयः ।
नेमेः षोडश पार्श्वस्य, द्वादश वीरस्याऽष्टशतानि ॥ २६९ ॥

ते सेसाणमनाया, सव्वेसि पइन्नगाससीसकया ॥
निअनिअसीसपमाणा, नेया पत्तेयबुद्धा वि ॥ २७० ॥

ते शेषाणामज्जाताः-सर्वेषां प्रकीर्णाः स्वशिष्यकृताः ॥
निजनिजशिष्यप्रमाणा-ज्ञेयाः प्रत्येकबुद्धा अपि ॥ २७० ॥

(६२)

अंगाईसु अबद्धा, नाणीहिं पयासिआ य जे ते अ ।
 आएसा वीरस्स य, पंचसया णेगह च्चेसिं ॥ २७१ ॥

कुरुडुकुरुडाण नरओ, वीरंगुट्टेण चालिओ मेरू ।
 तह मरुदेवी सिद्धा, अचंतं थावरा होउं ॥ २७२ ॥

वल्यागारं मुत्तं, सयंभुरमणंमि सब्ब आगारा ।
 मीणपउमाणएवं, बहु आएसा सुअबद्धा ॥ २७३ ॥

अंगादिष्वबद्धा—ज्ञानिभिः प्रकाशिताश्च ये ते च ।
 आदेशा वीरस्य च, पंचशतान्यनेकधाऽन्येषाम् ॥ २७१ ॥

कुरुटोत्कुरुटयो नैरको—वीराऽङ्गुष्ठेन चालितो मेरुः ।
 तथा मरुदेवी सिद्धा, अत्यंतस्थावरा भूत्वा ॥ २७२ ॥

वल्याकारं मुक्त्वा, स्वयंभूरमणे सर्व आकराः ।
 मीनपद्मानामेवं, बहुधाऽऽदेशाः सूत्राऽबद्धाः ॥ २७३ ॥

साहुगिहीण वयाइं, क्रमेण षण बार पढमचरिमाणं ।
 अब्बेसिं चउ बारस, चउत्थ पंचमवएगत्ता ॥ २७४ ॥

साधुगृहस्थव्रतानि, क्रमेण पञ्च द्वादश प्रथमचरमयोः ।
 अन्येषां चत्वारि द्वादश, चतुर्थपञ्चमव्रतयोरैक्यम् ॥ २७४ ॥

सङ्घाणं हिंसालिय—अदत्त मेहुणपरिग्गहनिवित्ती ।
 इय षण अणुवयाइं, साहूण महव्वया एए ॥ २७५ ॥

(६३)

श्राद्धानां हिंसाऽलीका—ऽदत्तमैथुनपरिग्रहनिवृत्तिः ।
 एतानि पञ्चाऽणुव्रतानि, साधूनां महाव्रतान्येतानि ॥ २७५ ॥
 दिसिविरइ भोगउवभो—गमाण तह णत्थदंडविरईअ ॥
 समइयदेसावगासिय-पोसह तिहिसंविभागवया ॥ २७६ ॥
 दिग्विरतिभोगोपभोग—मानं तथाऽनर्थदण्डविरतिश्च ।
 सामायिकं देशावकाशिकं, पौषधोऽतिथिसंविभागो व्रतानि २७६
 जिणकप्पियाण बारस, चउदस थेराण सव्वतित्थेसु ।
 पणवीस अज्जियाणं, उवगरणमुवग्गहिअमुवरिं ॥ २७७ ॥
 जिनकल्पिकानां द्वादश, चतुर्दश स्थविराणां सर्वतीर्थेषु ।
 पञ्च विंशतिः साध्वीना—मुपकरणमौपग्रहिकमुपरि ॥ २७७ ॥
 पत्तं पत्ताबंधो, पायट्टवणंच पायकेसरिया ।
 पडलाइ रयत्ताणं, च गुच्छओ पायनिज्जोगो ॥ २७८ ॥
 पात्रं पात्रबंधः, पात्रस्थापनं च पात्रकेशरिकाः ।
 पटलानि रजस्त्राणं, च गोच्छकः पात्रनिर्योगः ॥ २७८ ॥
 तिन्नेव य पच्छागा, रयहरणं चैव होइ मुहपत्ती ।
 बार जिणकप्पियाणं, थेराण समत्तकडिपट्टा ॥ २७९ ॥
 त्रय एव प्रच्छादका—रजोहरणं चैव भवति मुखपट्टी ।
 द्वादश जिनकल्पिकानां, स्थविराणां समात्रकटिपट्टाः ॥२७९॥
 उग्गहणंतगपट्टो, अट्ठोरू चलणिआ य बोधव्वा ।
 अब्भितरवाहिनियं—सणी अ तह कंचुए चैव ॥ २८० ॥

(६४)

ओगच्छिय वेगच्छिय, संघाडी खंधगरणि उवगरणा ।
 पुविल्लतेर कमठग,—सहिआ अज्जाण पणवीसा ॥ २८१ ॥
 अवग्रहाऽनन्तकपट्टो—द्धोरुश्चलनिका च बोद्धव्या ।
 अभ्यन्तरबहिर्निव—सनी च तथा कंचुकश्चैव ॥ २८१ ॥
 उपकक्षिका वैकक्षिका, संघाटी स्कंधकरण्युपकरणानि ।
 पूर्वोक्तत्रयोदश कमठक—सहितान्यार्याणां पंचविंशतिः ॥ २८१ ॥
 सामाइय चारित्तं, छेओवट्टावणं च परिहारं ।
 तह सुहमसंपरायं, अहखायं पंच चरणाइं ॥ २८२ ॥
 सामायिकचारित्रं, छेदोपस्थापनं च परिहारम् ।
 तथा सूक्ष्मसंपरायं, यथाख्यातं पञ्च चरणानि ॥ २८२ ॥
 दुण्हं पण इअराणं, तिन्निउ सामाइय सुहुमअहखाया ।
 जीवाई नवतत्ता, तिन्नि हवा देवगुरुधम्मा ॥ २८३ ॥
 द्वयोः पञ्चेतरेषां, त्रीणि तु सामायिकसूक्ष्मयथाख्यातानि ।
 जीवादि नवतत्त्वानि, त्रीण्यथवा देवगुरुधर्माः ॥ २८३ ॥
 सव्वेसिं जियअजिया, पुन्नं पावं च आसवोबंधो ।
 संवरनिज्जरामोक्खा, पत्तेअमणेकहा तत्ता ॥ २८४ ॥
 सर्वेषां जीवाजीवौ, पुन्यं पापं चाऽऽश्रवो बन्धः ।
 संवरनिर्जरामोक्षाः, प्रत्येकमनेकधा तत्त्वानि ॥ २८४ ॥
 सव्वेहिंचउ समइआ, सम्मस्सुअ देससव्वविरईहिं ।
 भणिआ सागरकोडा—कोडी सेसेसु कम्मेसु ॥ २८५ ॥

(६५)

सर्वैश्चत्वारि सामायिकानि, सम्यक्श्रुतदेशसर्वविरतिभिः ।

भणितानि सागरकोटा—कोटीकर्मसु शेषेषु ॥ २८५ ॥

देसिअ १ राइअ २ पक्खिय ३, चउमासिअ वच्छरीअ नामाओ
दुन्ह पण पडिकमणा, मज्झिमगाणं तु दो पढमा ॥२८६॥

दैवसिकरात्रिकपाक्षिक—चातुर्मासिक साँवत्सरिकं नामतः ।

द्वयोःपञ्च प्रतिक्रमणानि, मध्यमगानां तु द्वे प्रथमे ॥ २८६ ॥

मूलगुणेषु अ दुण्हं १-२४ सेसाणुत्तरगुणेषु निसिभुत्तं ।

दसहा दुण्हं १-२४ भणिओ, चउहा अन्नेसि ठिइकप्पो २८७

मूलगुणेषु च द्वयोः, शेषाणामुत्तरगुणेषु निशि भुक्तम् ।

दशधा द्वयोर्भणितः, चतुर्द्धाऽन्येषां स्थितिकल्पः ॥ २८७ ॥

अचेलक्कुदेसिय, सिज्जायर रायपिंडकिइकम्मे ।

वय जिट्ट पडिकमणे, मासं पज्जोसवणकप्पे ॥ २८८ ॥

आचेलक्यौद्देशिक—शय्यातरराजपिण्डकृतिकर्म ।

व्रतज्येष्ठप्रतिक्रमणं, मासपर्युषणाकल्पौ ॥ २८८ ॥

सिज्जायर पिंडमी, चाउज्जामेअ पुरिसजिट्ठे अ ।

किइकम्मस्स अ करणे, चत्तारि अवट्ठिआ कप्पा ॥२८९॥

शय्यातरस्य पिण्डे, चतुर्यामे च पुरुषज्येष्ठे च ।

कृतिकर्मणश्च करणे, चत्वारोऽवस्थिताः कल्पाः ॥ २८९ ॥

(६६)

पडिकमण १ निवु २ देसिय ३, चेलुके ४ मास ५
वच्छरिय कप्पे ६ । छद्दा अट्टिइकप्पो, मज्झिमगाणं २२
न इअराणं ॥ २९० ॥

प्रतिक्रमणनृपोद्देशिकाऽऽ—चेलक्यमाससांवत्सरिककल्पाः ।

षोढाऽस्थितिकल्पो—मध्यमकानां नेतरेषाम् ॥ २९० ॥

पुरिमस्स ९ दुव्विसुज्झो, चरमस्स अ दुरणुपालणोकप्पो ।
मज्झिमगाण २२ मुणीणं, सुविसुज्झो सुहणुपालणओ ॥२९१॥

प्रथमस्य दुर्विशोध्य—श्रमस्य च दुरनुपाल्यः कल्पः ।

मध्यमकानां मुनीनां, सुविशोध्यः सुखाऽनुपाल्यः ॥ २९१ ॥

समइयचउवीसत्थय—वंदणपडिकमणकाउसग्गा य ।

पच्चक्खाणं भणिअं, जिणेहिं आवस्सयं छद्दा ॥ २९२ ॥

ते दुण्ह सय दुकालं, इअराणं कारणे इओ मुणिणो ।

पढमिअरवीरतित्थे, रिउजडरिउपन्नवक्कजडा ॥ २९३ ॥

सामायिकचतुर्विंशतिस्तव—वंदनप्रतिक्रमणकायोत्सर्गाश्च ।

प्रत्याख्यानं भणितं, जिनैरावश्यकं षोढा ॥२९२॥

तद्द्वयोः सदा द्विकाल—मितरेषां कारणे इतो मुनयः ॥

प्रथमेतरवीरतीर्थे, ऋजुजडऋजुप्राज्ञवक्कजडाः ॥ २९३ ॥

पंचासववेरमणं, पंचिंदियनिग्गहो कसायजओ ।

दंडत्तिगाउ विरई, सतरसहा संजमो इअ वा ॥ २९४ ॥

(६७)

पञ्चाऽऽश्रवविरमणं, पञ्चेन्द्रियनिग्रहः कषायजयः ।

दण्डत्रिकाद्विरतिः, सप्तदशधा संयमोऽथवा ॥ २९४ ॥

पुढवि १ दग २ अगणि २ मारुअ ४, वणसइ ५ वि ६
ति ७ चउ ८ पणिदि ९ अजीवे १० ॥ पेहु ११ प्पेह १२
पमज्जण १३, परिठवण १४ मणो १२ वई १३ काए १७ ॥ २९५ ॥

पृथ्व्युदकाग्निमारुत-वनस्पतिद्वित्रिचतुःपञ्चेन्द्रियाऽजीवाः ।

प्रेक्षोत्प्रेक्षाप्रमार्जन-परिष्ठापनमनोवाक्कायाः ॥ २९५ ॥

दुप्पडिलेहिअ दूसं, अद्धाणाई विचित्तगिम्हंति ॥

धिप्पइ पुन्ध्यपणगं, कालिअनिज्जुत्तिकोसट्टे ॥ १ ॥

जइ तेमिं जीवाणं, तत्थगयाणं च सोणिअं हुज्जा ॥

पीलिज्जंते धणिअं, गलिज्ज तं अक्खरंफुसिअं ॥ १ ॥

दाणं शीलं च तपो-भावो एवं चउविहोधम्मो ॥

सव्वजिणेहिं भणिओ, तहा दुहा सुअचरित्तेहिं ॥ २९६ ॥

दानं शीलं च तपो-भाव एवं चतुर्विधो धर्मः ॥

सर्वजिनैर्भणित-स्तथा द्विधा श्रुतचारित्राभ्याम् ॥ २९६ ॥

पुरिमंतिमत्तित्थेसुं, ओहनिजुत्तीइभणिअपरिमाणं ॥

सिअवत्थं इअराणं, वन्नपमाणेहिं जहलद्धं ॥ २९७ ॥

प्रथमाऽन्तिमतीर्थेषु, ओघनिर्युक्तिभणितपरिमाणम् ॥

श्वेतवस्त्रमितरेषां, वर्णप्रमाणैर्यथालब्धम् ॥ २९७ ॥

(६८)

जहजुगं कुमरनिवड्—चक्कीकालेहिं होइ गिहिकालो ।
वयकालाओ केवलि—कालो छउमत्थकालूपो ॥ २९८ ॥

यथायोग्यं कुमरनृपति—चक्रिकालैर्भवति गृहिकालः ।
व्रतकालतः केवलि—कालश्छद्मस्थकालोनः ॥ २९८ ॥

पुद्वाण लक्खमेगं, तं पुद्वांगूण तं सगजिणाणं ॥
पुण पुण चउअंगूणं, तो पुद्वासहस्सपणवीसं ॥ २९९ ॥

समलक्खा इगवीसं, चउपन्नापनर सड्डुसत्तेव ॥
सड्डुदुगं तो सहसा, पणवीसं पउणचउवीसं ॥ ३०० ॥

इगवीसं चउपन्ना, सनवसया सड्डुसत्त सड्डुदुगं ।
तो सत्तसया सयरी, दुच्चत्तवासाणि वयकालो ॥ ३०१ ॥

पूर्वाणां लक्षमेकं, तत्पूर्वाङ्गोनं तत्सप्तजिनानाम् ॥
पुनः पुनश्चतुरङ्गोनं, ततः पूर्वसहस्रपञ्चविंशतिः ॥ २९९ ॥

समलक्षा एकविंशति—श्चतुः पञ्चाशत्पञ्चदशसार्द्धसप्तैव ।
सार्द्धद्वे ततः सहस्राः, पञ्चविंशतिः पादोनचतुर्विंशतिः ॥३००॥

एकविंशतिश्चतुः पञ्चाश—त्सनवशतानि सार्द्धसप्त सार्द्धद्वे ॥
ततःसप्तशतानि सप्तति—द्विचत्वारिंशद् वर्षाणि व्रतकालः ॥३०१॥

सद्वाउ चुलसि १ विसयरि २—सठि ३ पन्ना ४ चत्त ५
तीस ६ वीस ७ दस ८ ॥ दो ९ एगपुद्ब लक्खा १०, सम
चुलसी ११ विसयरी १२ सट्टी १३ ॥ ३०२ ॥ तीस १४

(६९)

दस १५ एगलक्खा १६, वरिसाणं सहस पण नवइ १७
 चुलसी १८ ॥ पणपन्न १९ तीस २० दस २१ इग २२—
 सहसा वरिस सय २३ दुगसयरी २४ ॥ ३०३ ॥

सर्वायुश्चतुरशीति १ द्विसप्ततिः २, षष्टिः ३ पञ्चाशत्
 ४ चत्वारिंशत् ५ त्रिंशद् ६ विंशति ७ दश ८ ॥ द्वये ९
 कपूर्वलक्ष १० समा—श्चतुरशीति ११ द्विसप्ततिः १३ षष्टिः १३
 ॥३०२॥ त्रिंशद् १४ दशै १५ कलक्षं वर्षाणां १६ , सहस्राणि
 पञ्चनवति १७ श्चतुरशीतिः १८ । पञ्चपञ्चाशत् १९ त्रिंशद् २०
 दशै २१ क—सहस्राणि २२ वर्षशतं २३ द्विसप्ततिः २४ ॥३०३॥

चुलसीइ वरिस लक्खा, पुवंगं तग्गुणं भवे पुवं ॥
 तं सयरिकोडिलक्खा, वरिसा छप्पनसहसकोडी ॥ ३०४ ॥

चतुरशीतिवर्षलक्षाः, पूर्वाङ्कं तद्गुणं भवेत् पूर्वम् ॥
 तत्सप्ततिकोटिलक्षा—वर्षाणि षट्पञ्चाशत्सहस्रकोट्यः ॥ ३०४ ॥

पुवंगहयंपुवं, तुडियंगं वासकोडिकोडीओ ॥
 गुणसट्टिलक्ख सगवी—ससहस चत्ता य रिसहाउं ॥३०५॥

पूर्वाङ्कहतंपूर्वं, त्रुटिताङ्कं वर्षकोटिकोट्यः ॥
 एकोनषष्टिलक्षाः, सप्तविंशतिसहस्राश्चत्वारिंशद्विंशभायुः ॥३०५॥

माहस्सकिण्हतेरसि, दोसुं सिअचित्तपंचमी नेआ ।
 वइसाहसुद्धअट्टमि, तहचित्तेसुद्धनवमी अ ॥ ३०६ ॥

(७०)

कसिणामग्गइगारसि, फग्गुण भद्वय सत्तमी किण्हा ।

भद्वयसुद्धनवमी, वइसाहे बहुलवीया अ ॥ ३०७ ॥

कसिणा सावण तइया, आसाढे तहय चउदसी सुद्धा ॥

आसाढकसिणसत्तमि, सिअपंचमिचित्तजिद्धेसु ॥ ३०८ ॥

जिद्धेकसिणातेरसि, वइसाहेपडिव मग्गसिअदसमी ॥

फग्गुणसुद्ध दुवालसि, किण्हा नवमीअ जिद्धस्स ॥ ३०९ ॥

वइसाहअसिअ दसमी, आसाढे सावणेऽट्टमी सुद्धा ।

कत्तियमावसि सिवमा-समाइ भणिआ जिणिंदाणं ॥ ३१० ॥

माघस्य कृष्णत्रयोदशी, द्वयोः सितचैत्रपञ्चमी ज्ञेया ॥

वैशाखशुद्धाऽष्टमी, तथा चैत्रे शुद्धनवमी च ॥ ३०६ ॥

कृष्णा मार्गैकादशी, फाल्गुनभाद्रपदसप्तमी कृष्णा ।

भाद्रपदशुद्धनवमी, वैशाखे बहुलद्वितीया च ॥ ३०७ ॥

कृष्णा श्रावणतृतीया, आषाढे तथा च चतुर्दशी शुद्धा ॥

आषाढकृष्णसप्तमी, सितपञ्चमी चैत्रज्येष्ठयोः ॥ ३०८ ॥

जेष्ठेकृष्णत्रयोदशी, वैशाखे प्रतिपद् मार्गसितदशमी ॥

फाल्गुनशुद्धद्वादशी, कृष्णा नवमी च ज्येष्ठस्य ॥ ३०९ ॥

वैशाखेऽसितदशमी, आषाढे श्रावणेऽष्टमी शुद्धा ।

कार्तिकाऽमावास्या शिवमा-सादयो भणिता जिनेन्द्राणाम् ॥ ३१० ॥

अभिर्ई १ मिगसिर २ अहा ३, पुस्स ४ पुणव्वसुअ ५
चित्त ६ अणुराहा ७, जिद्धा ८ मूलं ९ पुव्वा-साढा १०

(७१)

धणिङ् ११ त्तराभदा १२ ॥ ३११ ॥ रेवड् १३ रेवड् १४
 पुस्सो १५, भरणी १६ कत्तिय १७ सरेवई १८ भरणी
 १९ । सवण २० स्सिणि २१ चित्त २२ विसा-ह २३ साइ
 २४ जिणमुक्ख नक्खत्ता ॥ ३१२ ॥

अभिजिन्मृगशीर्षार्द्रा, पुष्यपुनर्वसू च चित्राऽनुराधा ॥

ज्येष्ठामूलं पूर्वा-षाढाधनिष्ठोत्तराभाद्रपदाः ॥ ३११ ॥

रेवती रेवती पुष्यः, भरणी कृत्तिका रेवती च भरणी ॥

श्रवणोऽश्विनीचित्राविशाखा, स्वातिर्जिनमोक्षनक्षत्राणि ॥३१२॥

मयरो १ वसहो २ मिहुणो, ३ दुसु कक्कड ४ —५ कण्ह
 ६ दुसु अलीअ ७-८ धणू ॥ १० धणु कुंभो ११ तिसुमीणो, १२
 -१३- १४ कक्कड १५ मेसो १६ वसह १७ मीणो १८ ॥
 ३१३ ॥ मेसो १९ मयरो २० मेसो २१, तिसु तुल २२-
 २३-२४ एणउ मुक्खरासीओ ॥ कयजोगनिरोहाणं, मुक्ख-
 ट्ठाणा जिणाण इमे ॥ ३१४ ॥

मकरो १ वृषभो २ मिथुनो, ३ द्वयोः कर्कटः ४-५
 कन्या ६ द्वयोरलि ७-८ र्घनुः ९ ॥ धनुः १० कुम्भ ११
 खिषु मीनः, १२-१३-१४ कर्कट १५ मेषौ १६ वृषभ १७
 मीनौ १८ ॥ ३१३ ॥ मेषो १९ मकरो २० मेष-२१ खिषु
 तुलै-२१-२३-२४ ते तु मोक्षराशयः ॥ कृतयोगनिरोधानां,
 मोक्षस्थानानि जिनामिमामानि ॥ ३१४ ॥

(७२)

अट्टावयंमि उसहो, वीरो पावाइ रेवण नेमी ॥
 चंपाइ वासुपुज्जो, संमेण सेसजिण सिद्धा ॥ ३१५ ॥
 अष्टापदे ऋषभो-वीरोऽपापायां रैवते नेमिः ॥
 चम्पायां वासुपूज्यः, सम्मेते शेषजिनाः सिद्धाः ॥ ३१५ ॥
 वीरोसहनेमीणं, पलिअंकं सेसयाण उस्सग्गो ॥
 पलिअंकासणमाणं, सदेहमाणा तिभागूणं ॥ ३१६ ॥
 वीरर्षभनेमीनां, पर्यङ्कं शेषकाणामुत्सर्गः ॥
 पर्यङ्कासनमानं, स्वदेहमानात् त्रिभागोनम् ॥ ३१६ ॥
 सवेसि सिवोगाहण, तिभागऊणा निआसणपमाणा ॥
 पुरिमंतिमाण चउदस, छट्ठा सेसाणमासतवो ॥ ३१७ ॥
 सर्वेषां शिवाऽवगाहना, त्रिभागोना निजासनप्रमाणान् ॥
 प्रथमान्तिमयोश्चतुर्दश, षष्ठं शेषाणां मासतपः ॥ ३१७ ॥
 उसहस्स दससहस्सा, विमलस्स य छच्च सत्तणंतस्स ॥
 संतिस्स नवसयाइं, मल्लिसुपासाण पंचसया ॥ ३१८ ॥
 पउमस्स तिसय अडहिय, नेमिजिणिंदस्स पणसयछतीसा ।
 धम्मस्स अडहियसयं, छसयाइं वासुपुज्जस्स ॥ ३१९ ॥
 पासस्स तितीसमुणी, वीरस्स य नत्थि सहस सेसाणं ॥
 अडतीस सहस चउसय, पणसीई सवपरिवारे ॥ ३२० ॥
 ऋषभस्य दशसहस्रा-विमलस्य षट्च सप्ताऽनन्तस्य ॥
 शान्तेर्नवशतानि, मल्लिसुपार्श्वयोः पञ्चशतानि ॥ ३१८ ॥

(७३)

पद्मस्य त्रिशत्यष्टाधिका—नेमिजिनेन्द्रस्य पञ्चशतषट्त्रिंशत् ॥

धर्मस्याष्टाऽधिकशतं, षट्शतानि वासुपूज्यस्य ॥ २१९ ॥

पार्श्वस्य त्रयस्त्रिंशत् मुनयो—वीरस्य च नास्ति सहस्रं शेषाणाम् ॥

अष्टत्रिंशत्सहस्रचतुः शतानि, पञ्चाशीतिः सर्वपरिवारः । ३२० ।

अवरण्हे सिद्धिगया—संभवपदमाभसुविहिवसुपुञ्जा ॥

सेसा उसहाईया, सेयंसंता उ पुवण्हे ॥ ३२१ ॥

धम्मअरनमीवीरा—ऽवररत्ते पुवरत्तए सेसा ॥

पुवं व मुक्खअरया—सेसमवि तं तु निअनिआउ विणा ३२२

अपराण्हे सिद्धिगताः, संभवपद्माभसुविधिवासुपूज्याः ॥

शेषा ऋपभादिकाः, श्रेयांसान्तास्तु पूर्वाण्हे ॥ ३२१ ॥

धर्माऽरनमिवीरा—अपररात्रे पूर्वरात्रे शेषाः ॥

पूर्ववन्मोक्षारकाः, शेषमपि तत्तु निजनिजाऽऽयुर्विना ॥ ३२२ ॥

साहूणसिद्धिगमणं, असंख १ अड २ चउ ४ ति ३ संखपुरिसं ५ जा ॥

संजायमुसह १ नेमी २, पासं ३ तिम ४ सेस ५ मुक्खाओ ३२३

साधूनां सिद्धिगमन—मसंङ्ख्याऽष्टचतुस्त्रिसंख्यपुरुषं यावत् ।

संजातमृषभनेमि—पार्श्वान्तिमशेषमोक्षेभ्यः ॥ ३२३ ॥

तेसिं चिय नाणाओ, मुणीण गयकम्मयाण सिद्धिगमो ॥

अंतमुहुत्ते दु ति चउ—वरिसेसुं इगादिणाईसु ॥ ३२४ ॥

तेषां चैव ज्ञानान्—मुनीनां गतकर्मकाणां सिद्धिगमः ॥

अंतमुहूर्त्तं द्वित्रिचतु—वर्षेण्वेकदिनादिषु ॥ ३२४ ॥

(७३)

सुमुणि सुसावगरूवो, मुक्खपहोरयणतिगसरूवो वा ॥
सव्वजिणेहिं भणिओ, पंचविहो मुक्खविणओ वि ॥ ३२५ ॥

सुमुनिसुश्रावकरूपो—मोक्षपथो रत्नत्रिकस्वरूपो वा ॥
सर्वजिनेन्द्रैर्भणितः, पञ्चविधो मोक्षविनयोऽपि ॥ ३२५ ॥

दंसणनाणचरित्ते, तवेय तह ओवयारिए चेव ॥
एसो हु मुक्खविणओ, दुहा व गिहिमुणिकिरियरूवो ॥ ३२६ ॥

दर्शनज्ञानचारित्रं, तपश्च तथोपकारिता चैव ॥
एष हि मोक्षविनयो—द्विधा वा गृहिमुनिक्रियारूपः ॥ ३२६ ॥

पुव्वपवित्ति जिणाणं, असंखकालो इहासि जा कुंथू ॥
पासं जा संखिज्जो, वरिससहस्सं तु वीरस्स ॥ ३२७ ॥

पूर्वप्रवृत्तिर्जिनाना—मसंख्यकालोऽत्रासीदाकुंथु ॥
पार्श्व्यावत्संख्येयो—वर्षसहस्रं तु वीरस्य ॥ ३२७ ॥

एमेव छेअकालो, नवरं वीरस्स वीससमसहसा ॥
पासस्स नत्थि सोवा, सेससुअपवित्ति जा तित्थं ॥ ३२८ ॥

एवमेव च्छेदकालो—नवरं वीरस्य विंशतिः समाःसहस्राणि ।
पार्श्वस्य नास्ति स वा, शेषश्रुतप्रवृत्तिर्यावत्तीर्थम् ॥ ३२८ ॥

जम्माजम्मोजम्मा, सिवंसिवा जम्म मुक्खओ मुक्खो ॥
इअ चउ जिणंतराईं, इत्थ चउत्थं तु नायवं ॥ ३२९ ॥
इह पन्न १ तीस २ दस ३ नव ४, कोडिलक्खा

(७५)

कोडि सहस्र नवइ ५ नव ६ ॥ अयरनत्रकोडिसय ७, नव-
इकोडि ८ नवकोडि ९ इग कोडी ॥ ३३० ॥ अयरसयव-
रिसछावट्टि, लक्खल्लवीस सहस्र ऊण परं ॥ १० ॥ चउपन्न
११ तीम १२ नव १३ चउ १४, तिअअयरापउणपलिऊणा
१५ ॥ ३३१ ॥ पलि अद्धं १६ कोडि सह-स्स वरिस ऊणोय
पलिअ चउभागो १७ ॥ वरिसाण कोडि सहस्रो २८, लक्खा
चउपन्न १९ छ २० प्पंच २१ ॥ ३३२ ॥ पउण चुलसीइ
सहसा २२, अड्ढाइ सयत्ति २३ अंतर तिवीसे ॥ २४ ॥
अयरेगकोडि कोडि, बायाल सहस्सवरिसूणा ॥ ३३३ ॥

जन्मतो जन्म जन्मतः, शिवं शिवाज्जन्म मोक्षतो मोक्षः ।
इति चत्वारि जिनान्तरा-प्यत्र चतुर्थं तु ज्ञातव्यम् ॥ ३२९ ॥
अत्रपञ्चाशत् १ त्रिंशद् २ दश ३ नव ४, कोटिलक्ष कोटिसह-
स्रनवतिनव ॥ सागरनवकोटिशतं, नवति कोटिर्नव काटिरेक-
कोटी ॥ ३३० ॥ सागरशतवर्ष षट् षष्टि-लक्ष षड्विंशतिसह-
स्रोना परं ॥ चतुःपञ्चाशत् ११ त्रिंशद् १२ नव १३
चतु-स्रयसागराः पादोनपल्योनाः १५ ॥ ३३१ ॥ पल्याद्धं १६
कोटिसहस्र-वर्षो नो यः पल्यश्चतुर्थभागः । १७ वर्षाणां कोटि-
सहस्राणि १८, लक्ष चतुः पञ्चाशत् १९ षट् २० पञ्च २१
॥ ३३२ ॥ पादोनचतुरशीतिसहस्राणि, सार्द्धद्विशतमित्यन्तरं त्रयो-
विंशतेः ॥ सागरैककोटाकोटी, द्विचत्वारिंशत्सहस्रवर्षोना ॥ ३३३ ॥

उसहे मरीइपमुहा, सिरिवम्म निवाइया सुपासजिणे ॥

हरिसेणं विस्सभूई, सीयल तित्थंमि जिणजीवा ॥ ३३४ ॥

(७६)

सेअंसे सिरिकेऊ, तिविद्धमरुभूइ अमियतेअधणा ॥
वसुपुञ्जे नंदण नं-द संख सिद्धत्थ सिरिवम्मा ॥ ३३५ ॥

सुवए रावणनारय-नामा नेमिंमि कण्हपमुहा य ।
पासे अंबड सच्चइ, आणंदा वीरिसेणियाईया ॥ ३३६ ॥

ऋषभे मरीचिप्रमुखाः, श्रीवर्मनृपादयः सुपार्श्वजिने ॥
हरिषेणविश्वभूती, शीतलतीर्थे जिनजीवौ ॥ ३३४ ॥

श्रेयांसे श्रीकेतु-स्त्रिष्टमरुभूत्यमिततेजोधनाः ॥
वासुपूज्ये नन्दन नन्द-शङ्खसिद्धार्थश्रीवर्मणः ॥ ३३५ ॥

सुव्रते रावणनारद-नामानौ नेमौ कृष्णप्रमुखाश्च ॥
पार्श्वेऽम्बडसत्यक्या-नन्दा वीरे श्रेणिकादयः ॥ ३३६ ॥

सेणिय १ सुपास २ पोड्डिल ३-उदाइ ४ संखे ५ दढाउ ६सयगे य ।
७ रेवइ ८ सुलसा ९ वीर-स्स २४ बद्धतित्थत्तणा नवओ । ३३७ ।
श्रेणिकसुपार्श्वपोड्डिलो-दायिशङ्खा दढायुःशतकौ च ॥
रेवती सुलसा वीर-स्य बद्धतीर्थकृत्वा नव ॥ ३३७ ॥

भीमावलि १ जियसत्तू २, रुद्रो ९ विस्सानलो १० य
सुपइट्ठो ११ ॥ अयलो १२ अ पुंडरिओ १३, अजिअधरो १४
अजिअनाभो य १५ ॥ ३३८ ॥ पेढालो १६ तह सच्चइ २४,
एए रुद्दा इगारसंगंधरा ॥ उसहाजिअसुविहाई, अडजिण
सिरिवीरतित्थभवा ॥ ३३९ ॥

भीमावलिजितशत्रू, रुद्रो विश्वानलश्च सुप्रतिष्ठः ॥
अचलश्च पुण्डरीकी-जितधरोऽजितनाभश्च ॥ ३३८ ॥

(७७)

पेढालस्तथा सत्यकि—रेते रुद्रा एकादशाऽङ्गधराः ॥
 ऋषभाऽजितसुविध्या—द्यष्टजिनश्रीवीरतीर्थभवाः ॥ ३३९ ॥
 जडुणं सड्वं संखं, वेअंतियनाहिआण बुद्धाणं ।
 वईसेसियाण वि मयं, इमाईं सग दरिसणाईं कमा ॥३४०॥
 तिन्नि उसहस्स तित्थे, जायाईं सीअलस्स ते दुन्नि ॥
 दरिसणमेगं पास—स्स सत्तमं वीरतित्थंमि ॥ ३४१ ॥
 जैनं शैवं साङ्ख्यं, वेदान्तिकनास्तिकानां बौद्धानाम् ॥
 वैशेषिकाणामपिमत्—मिमानि सप्त दर्शनानि क्रमात् ॥ ३४० ॥
 त्रीणि ऋषभस्य तीर्थे, जातानि शीतलस्य ते चोभे ॥
 दर्शनमेकं पार्श्व—स्य सप्तमं वीरतीर्थे च ॥ ३४१ ॥
 अट्टोत्तरसय सिद्धि, पूया अस्संजयाण हरिवंसो ॥
 थीरूवोतित्थयरो, कण्हावरकंकगमणं च ॥ ३४२ ॥
 गढभवहारुवसग्गा, चमरुप्पाओ अभाविआ परिसा ॥
 ससिसूरविमाणागम, अणंतकालिअ दसच्छेरा ॥ ३४३ ॥
 अष्टोत्तरशतसिद्धिः, पूजाऽसंयतीनां हरिवंशः ॥
 स्त्रीरूपस्तीर्थकरः, कृष्णाऽपरकङ्कागमनं च ॥ ३४२ ॥
 गर्भापहारोपसर्गा—श्चमरोत्पातोऽभाविता परिषद् ॥
 शशिसूर्यविमानागमन—मनंतकाले दशाऽऽश्रयाणि ॥ ३४३ ॥
 सिरिरिसह सुविहिसीयल, मल्लीनेमीण कालि तित्थे वा ॥
 अभविंसु पणच्छेरा, कमेण वीरस्स पंचऽन्ने ॥ ३४४ ॥
 श्रीऋषभसुविधिशीतल—मल्लीनेमीनां काले तीर्थे वा ॥
 अभूवन् पञ्चाश्रयाणि, क्रमेण वीरस्य पञ्चान्यानि ॥ ३४४ ॥

(७८)

गुरुलहुमज्झमतणुणो, पुरिसा दो चउसयं च अट्टहियं ॥
 सिज्झंति एगसमए, सुआउ नेओ विसेसत्थो ॥ ३४५ ॥
 गुरुलघुमध्यमतनुकाः, पुरुषौद्वौ चतुःशतं चाऽष्टाधिकम् ॥
 सिध्यन्त्येकसमये, श्रुताञ्ज्ञेयो विशेषार्थः ॥ ३४५ ॥
 एकसमयेण जुगवं, उक्कोसोगाहणाइ जं सिद्धा ॥
 उसहो नवनवइसुआ, भरहट्टसुआ अ तं पढमं ॥ ३४६ ॥
 एकसमयेन युगप-दुत्कृष्टावगाहनया यत् सिद्धाः ॥
 ऋषभोनवनवतिसुता-भरताष्टसुताश्चतत्प्रथमम् ॥ ३४६ ॥
 सीअलतित्थे हरिवा-सजुयलिओ पुव्ववेरिअमरेणं ॥
 रज्जे ठविओ तत्तो, हरिवंसोसेसपयडत्था ॥ ३४७ ॥
 शीतलतीर्थे हरिव-र्षयुगलिकः पूर्ववैर्यमरेण ॥
 राज्ये स्थापितस्ततो-हरिवंशः शेषं प्रगटार्थम् ॥ ३४७ ॥
 चक्की भरहो सगरो, मघवं सणंकुमरसंतिकुंधुअरा ॥
 सुभुममहपउम हरिसे-ण जयनिवोवंभदत्तोअ ॥ ३४८ ॥
 चक्की भरतः सगरो, मघवा सनत्कुमारशान्ती कुंधुररः ॥
 सुभूमो महापद्मो-हरिषेणो जयनृपो ब्रह्मदत्तश्च ॥ ३४८ ॥
 विण्हु तिविड्ड दुविड्ड, सयंभुपुरिसुत्तमेपुरिससीहे ॥
 तहपुरिसपुंडरीए, दत्ते लक्खमण कण्हेअ ॥ ३४९ ॥
 विष्णुस्त्रिपृष्ठो द्विपृष्ठः, स्वयम्भूः पुरुपोत्तमः पुरुषसिंहः ॥
 तथा पुरुषपुण्डरीको-दत्तो लक्ष्मणः कृष्णश्च ॥ ३४९ ॥
 हरिजिड्डभायरोनव, बलदेवा अयल विजयभद्दाअ ॥
 सुप्पहसुदंसणाणं-दनंदणा रामबलभद्दा ॥ ३५० ॥

(७९)

हरिज्येष्ठभ्रातरो नव, बलदेवा अचलविजयभद्राश्च ॥

सुप्रभसुदर्शनान-न्दनन्दना रामबलभद्रौ ॥ ३५० ॥

चउपन्नुत्तमपुरिसा, इह एए हुंति जीवपन्नासं ॥

नवपडिविण्णुहूहि जुआ-तेसद्धि सिलागपुरिस भवे ॥३५१॥

चतुःपञ्चाशदुत्तमपुरुषा-अत्रैते भवन्ति जीवपञ्चाशत् ॥

नवप्रतिविण्णुभिर्युक्ता-स्त्रिषष्टिः शलाकापुरुषा भवेयुः ॥ ३५१ ॥

ते आसगीव तारय, मेरय महुकेढवे निसुंभेअ ॥

बलिपहराए तह रा-वणे अ नवमे जरासिंधू ॥ ३५२ ॥

तेऽश्वघ्नीवस्तारको-मेरकोमधुकैटभौ निशुम्भश्च ॥

बलिः प्रल्हादस्तथा रा-वणश्च नवमोजरासिन्धुः ॥ ३५२ ॥

कालंमि जे जस्स जिणस्स जाया, ते तस्स तित्थंमि जिणंतरे जे ॥

नेआउ ते तीअ जिणस्स तित्थे,निएहिं नामेहिं कमेण एवम् ॥३५३॥

काले हि ये यस्य जिनस्य जाता-स्ते तस्य तीर्थे च जिनान्तरे ये ॥

ज्ञेयास्तुतेऽतीतजिनस्य तीर्थे-निजेन नाम्नाऽनुक्रमेण एवम् ॥३५३॥

दो तित्थेस सचक्कि अट्टअ जिणा तो पंच केसीजुआ,

तो चक्काहिव तिन्निचक्कि अ जिणा तोकेसिचक्की हरी ॥

तित्थेसोइगुतोसचक्कि अ जिणो केसी सचक्की जिणो,

चक्की केसवसंजुओ जिणवरो चक्कीअ तो दो जिणा ॥३५४॥

द्वौ तीर्थेशौ सचक्रिणावष्ट च जिनास्ततः पञ्च केशियुता-

स्ततश्चक्राधिपौ त्रयश्चक्रिणश्च जिनास्ततः केशीचक्कीहरिः ॥

तीर्थेशणकस्ततः सचक्की च जिनस्ततः केशी सचक्की जिन-

श्चक्कीकेशवसंयुतो जिनवरश्चक्की ततो द्वौ जिनौ ॥ ३५४ ॥

(८१)

इह बिसयरि सयरेहा, उड्डं तिरिअं तु ठवसु सगवीसा ॥
 इगसयरि सउ छवीसा, घरंकभवमाइसंखकए ॥ ३५५ ॥
 इह द्विसप्रतिशतं रेखा—ऊर्द्धास्तिरञ्चीस्तु स्थापय सप्तविंशतिम् ।
 एकसप्रतिशतषड्विंशति—गृहाणि भवादिसंख्याकृते ॥ ३५५ ॥
 सुहगहणदाणगाहण—धारणपुच्छणकएत्ति संगहिआ ।
 जिणसतरिसयं ठाणा—जहासुअं धम्मघोससूरीहिं ॥ ३५६ ॥
 सुखग्रहणदानग्राहण—धारणपृच्छनकृते संगृहीतानि ॥
 जिनसप्रतिशतं स्थानानि, यथाश्रुतं धर्मघोषसूरिभिः ॥ ३५६ ॥
 जं मइमोहाइवसा, ऊणं अहियं व इह मए लिहिअं ॥
 तं सुअहरेहिं सब्बं, खमियब्बं सोहियब्बं च ॥ ३५७ ॥
 यन्मतिमोहादिवशात्, न्यूनमधिकं वाऽत्र मया लिखितम् ॥
 तच्छ्रुतधरैश्च सर्वं, क्षन्तव्यं शोधितव्यं च ॥ ३५७ ॥
 तेरहसयसगसीए, लिहिअमिणं सोमतिलयसूरीहिं ॥
 अब्भत्थणाए हेम—स्स संघवइरयणतणयस्स ॥ ३५८ ॥
 त्रयोदशशतसप्ताशीतितमे, लिखितमिदं सोमतिलकसूरिभिः ॥
 अभ्यर्थनया हेम—स्यसंघपतिरत्नतनयस्य ॥ ३५८ ॥
 सतरिसयपमाणे जो जिणाणेअ ठाणे,
 पढइ सुणइ ज्ञाणे ठावए वा पहाणे ॥
 लहुदरिसण नाणे पाविऊणं अमाणे,
 परमसुहनिहाणे जाइ सो सिद्धिठाणे ॥ ३५९ ॥
 सप्रतिशतप्रमाणानि यो जिनस्थानकानि,
 पठति शृणोति ध्याने स्थापयेद्वा प्रधाने ॥

(८२)

लघु दर्शनज्ञाने प्राप्य मानेन हीने,
 परमसुखनिधाने यात्यसौ सिद्धिधाम्नि ॥ ३५९ ॥
 सप्ततिशतकस्थान-च्छायेयं विहिता शुभा ।
 बुद्धिप्रभाविनी जीयात्-ऋद्धिसागरसूरिणा ॥

प्रशस्तिः

श्रीमन्सहावीरजिनेन्द्रशासने, प्रशस्तिपात्रं तपगच्छपादपः ।
 अनेकशाखाभिरसौ विराजते, सद्धर्मसुस्वादुफलप्रदायकः ॥१॥
 तदीयसच्छायसमाश्रितोऽभू-च्छ्रीहीरसूरिर्जगदेकपूज्यः ।
 पट्टे तदीये च परम्परातः, संवेगिमुख्योमुनिनेमिसागरः ॥२॥
 तत्पादपङ्केरुहषट्पदश्रीः, सम्यक्क्रियोद्धारविधानदक्षः ।
 लक्ष्मीकृताऽऽत्मोन्नतिधर्मधीरो-निर्मानमोहोरविसागरोऽभूत् ॥३॥
 तच्छिष्यमुख्यः सुखसागरः सुधी-श्वारित्रचूडामणिशान्तमानसः
 व्यराजताऽखण्डितशुद्धभावनः, सम्यक्त्वतत्त्वार्थविदांसुसम्मतः
 तत्पट्टपूर्वाचलतिग्मरश्मिः, परःशतग्रन्थविधायकोऽभूत् ।
 योगीन्द्रपूज्यः क्षतकर्मराशिः, कृतावधानः शिवदक्रियायाम् ॥५॥
 सर्वेषु जीवेषु समानभावः, श्रीबुद्धिपाथोनिधिसूरिवर्यः ।
 यद्वाचनाम्भोनिधिमज्जनेन, जातं पवित्रं जगदण्डमेतत् ॥६॥
 तत्पट्टपूर्वाचलभानुमाली, बभूव श्रीमानजिताऽब्धिसूरिः ।
 गुरुप्रतापेन ततान सोऽपि, ग्रन्थाननल्पान् स्वमतिप्रभावात् ॥७॥
 तच्छासने श्रीयुतबुद्धिसूरि-क्रमाऽञ्जरेणूदधि ऋद्धिसूरिः ।
 छायार्थवादं सुगमं ततान, सुखाऽवबोधाय सतां जनानाम् ॥८॥

॥ समाप्तः ॥

॥ श्रीमद्दयोगनिष्ठपरमगुरुबुद्धिसागरसूरीश्वरेभ्योनमः ॥

आत्म भावना.

(संयोगक मुनि जयसागर७.)

ॐ अहम्

पन्नगे च सुरेन्द्रे च कौशिके पादसंस्पृशि ।
निर्विशेषमनस्काय श्रीवीरस्वामिने नमः ॥ १ ॥

बन्धुर्न नः स भगवान् रिपवोऽपि नान्ये,
साक्षान्न दृष्टचर एकतमोऽपि चैषाम् ।
श्रुत्वा वचः सुचरितं च पृथग्विशेषं,
वीरं गुणाऽतिशयलोलतया श्रिताः स्मः ॥ १ ॥

भावार्थः—श्री महावीर भगवान् अमारा षंधु नथी तेमन्
अन्य (देवो) पणु अमारा शत्रु नथी, अेभांनो कोध अेकपणु
पूर्वे साक्षात् ज्ञेयेषु नथी, परंतु वचन अने सुचरितनी विशेष
लिन्नता सांलणी अधिक गुणोनी दोलुपता वडे महावीर
देवनेो अभोअे आश्रय लीधो छे. ॥ १ ॥

पक्षपातो न मे वीरे, न द्वेषः कपिलादिषु ।
युक्तिमद्बचनं यस्य, तस्य कार्यः परिग्रहः ॥ २ ॥

(૮૪)

ભાવાર્થ:—શ્રી વીરપ્રભુને વિષે મહારો પક્ષપાત નથી તેમજ કપિલાદિકને વિષે દ્રેષ નથી, પરંતુ જેનું યુક્તિ મત-શાસ્ત્ર સંમત-અવિરૂદ્ધ વચન હોય તે દેવનો સ્વીકાર કરવો. ॥ ૨ ॥

હરિભદ્રસૂરિ

સ્વાગમં રાગમાત્રેણ, દ્વેષમાત્રાત્ પરાગમમ્ ।

ન શ્રયામસ્ત્યજામો વા, કિન્તુ મધ્યસ્થયા દશા ॥ ૩ ॥

ભાવાર્થ:—માત્ર રાગથી પોતાના આગમનો અમે આશ્રય કરતા નથી અને દ્રેષમાત્રથી પર આગમનો ત્યાગ કરતા નથી, પરંતુ મધ્યસ્થ દૃષ્ટિ વડે સ્વીકાર અને અનાદર કરીએ છીએ. ॥ ૩ ॥

યશોવિજય ઉપાધ્યાય

સ્યાદ્વાદો વર્તેતે યસ્મિન્, પક્ષપાતો ન વિદ્યતે ।

નાસ્ત્યન્યપીડનં કિંચિન્, જૈનધર્મઃ સ ઉચ્યતે ॥ ૪ ॥

ભાવાર્થ:—જેની અંદર સ્યાદ્વાદ-અનેકાંતવાદ રહેલો હોય તેમજ પક્ષપાત ન દેખાતો હોય અને કિંચિત્ માત્ર પણ અન્ય પ્રાણીઓનું પીડન ન હોય તે જૈન ધર્મ કહેવાય છે. ॥ ૪ ॥

મહાવ્રતધરા ધીરા-મૈક્યમાત્રોપજીવિનઃ ।

સામાયિકસ્થા ધર્મોપ-દેશકા ગુરવો મતાઃ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ:—પંચ મહાવ્રતને ધારણ કરનાર, ધૈર્યવાન, એતાલીસ દોષ રહિત એવી ભિક્ષા માત્રથી જીવન કરનારા, આઠ પ્રકારના સામાયિક વ્રતમાં રહેલા અને ધર્મના ઉપદેશ-કરનારા હોય તેઓ ગુરુઓ માનેલા છે. ॥ ૫ ॥

યોગશાસ્ત્ર.

(૮૫)

આત્મીયઃ પરકીયો વા, કઃ સિદ્ધાન્તો વિપશ્ચિતામ્ ।

દૃષ્ટેષ્ટાઽવાધિતો યસ્તુ, યુક્તસ્તસ્ય પરિગ્રહઃ ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થઃ—વિદ્વાન્ પુરૂષોને યોતાનો અથવા પારકા સિદ્ધાંતનો ભેદ હોતો નથી, સર્વત્ર દૃષ્ટ, ઇષ્ટ અને અબાધિત-બાધ રહિત જે સિદ્ધાંત યુક્તિ યુક્ત હોય તેનો સ્વીકાર કરવો યોગ્ય છે. ॥ ૬ ॥

મા કાર્ષાત્ કોઽપિ પાપાન્નિ, મા ચ ભૂત્કોઽપિ દુઃસ્થિતઃ ।

મુચ્યતાં જગદપ્યેષા, મતિર્મૈત્રી નિગદ્યતે ॥ ૭ ॥

ભાવાર્થઃ—કોઈ પણ પ્રાણી પાપ કર્મો મા કરે, કોઈ પણ પ્રાણી દુઃખી ન થાઓ અને સર્વ જગત્ પણ દુઃખથી મુક્ત થાઓ આવા પ્રકારની જે બુદ્ધિ તે મૈત્રી કહેવાય છે. ૭

અપાસ્તાઽશેષદોષાણાં, વસ્તુતત્ત્વાઽવલોકિનામ્ ।

ગુણેષુ પક્ષપાતો યઃ, સ પ્રમોદઃ પ્રકીર્તિતઃ ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થઃ—નષ્ટ થયા છે સમગ્ર દોષ જેમના અને સત્ય વસ્તુ તત્ત્વના અવલોકનાર એવા પુરૂષોના ગુણોમાં જે પક્ષપાત કરવો તે પ્રમોદ ભાવના કહી છે. ૮

દીનેષ્વાર્ત્તેષુ ભીતેષુ, યાચમાનેષુ જીવિતમ્ ।

પ્રતીકારપરા બુદ્ધિઃ, કારુણ્યમભિધીયતે ॥ ૯ ॥

ભાવાર્થઃ—દીન-દુઃખી, આર્ત-રોગી, ભીત-ખીકણ અને જીવિતની યાચના-પ્રાર્થના કરનારાઓને વિષે ઉપકારની બુદ્ધિ રાખવી તેને કારુણ્ય-કરુણા ભાવના કહે છે. ૯

(૮૬)

કૂરકર્મસુ નિઃશંકં, દેવતાગુરુનિન્દિષુ ।

આત્મશંસિષુ યોપેક્ષા, તન્માધ્યસ્થ્યમુદીરિતમ્ ॥ ૧૦ ॥

ભાવાર્થ:—કૂર કર્મોમાં, તેમજ દેવ અને ગુરુઓની નિંદા કરનારાઓમાં અને પોતાની પ્રશંસા કરનારાઓ વિષે નિઃશંકપણે જે ઉપેક્ષા કરવી તેને માધ્યસ્થ્ય ભાવના કહી છે. ૧૦

(યોગ શાસ્ત્ર).

તદેવ હિ તપઃ કાર્યં, દુર્ધ્યાનં યત્ર નો ભવેત્ ।

યેન યોગા ન હીયન્તે, ક્ષીયન્તે નેન્દ્રિયાણિ ચ ॥ ૧૧ ॥

ભાવાર્થ:—જેની અંદર દુર્ધ્યાન-આર્ત્ત અને રૌદ્રધ્યાન ન થાય વળી જેથી યોગો હુણાય નહીં અને ઈન્દ્રિયો પણ ક્ષીણ ન થાય તેવીજ ખરેખર તપશ્ચર્યા કરવી. ૧૧

(મહોપાધ્યાય યશોવિજયજી.)

જ્ઞાનક્રિયામક્તિતપઃપ્રયોજનં,

સમસ્તિ સ્વલ્વેકમિદં જગત્ત્રયે ।

મનઃસમાધૌ હિ સમસ્તકર્મણાં,

નિર્મૂલનાદાત્મગુણપ્રકાશનમ્ ॥ ૧૨ ॥

ભાવાર્થ:—ત્રણે લોકમાં જ્ઞાન, ક્રિયા, ભક્તિ અને તપ-શ્ચર્યાનું પ્રયોજન માત્ર આ એકજ છે કે ચિત્તની સમાધિ થયે છતે સમસ્ત કર્મોનો નાશ થવાથી આત્મિક ગુણોનો પ્રકાશ થાય છે. ૧૨

અનન્નદેસજાયા-અન્નાહારવહ્નિઅસરીરા ।

જિગ્વયણે પયન્ના-સદ્ધે તે વન્ધુઆ મ્ણિઆ ॥ ૧૩ ॥

(૮૭)

ભાવાર્થ:—અન્ય અન્ય દેશોમાં જન્મેલા, અન્ય અન્ય આહારથી વૃદ્ધિ પામેલા શરીરવાળા અને જિન લગવાનના વચનોને માનનાર હોય તે સર્વે અંધુઓ કહ્યા છે. ૧૩

યો ધર્મશીલો જિતમાનરોષો—

વિદ્યાવિનીતો ન પરોપતાપી,

સ્વદારતુષ્ટઃ પરદારવર્જી;

ન તસ્ય લોકે મયમસ્તિ કિઞ્ચિત્ ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ:—જે પુરૂષ ધર્મશીલ હોય, તેમ જ માન અને રોષ-ક્રોધ જેણે જીત્યા હોય, વળી વિદ્યાને લીધે જે વિનયવાન હોય અન્ય પ્રાણીને ઉપતાપ-પીડા કરનાર ન હોય, પોતાની સ્ત્રી વિષે સંતુષ્ટ હોય અને પરસ્ત્રીનો ત્યાગી હોય તેને આ જગત્માં કિંચિત્ માત્ર પણ ભય નથી. ૧૪.

નાડ્ડશામ્બરત્ત્વે ન સિતામ્બરત્ત્વે,

ન તર્કવાદે ન ચ તત્ત્વવાદે ।

ન પક્ષસેવાશ્રયણે ન મુક્તિઃ,

કષાયમુક્તિઃ કિલમુક્તિરેવ ॥ ૧૫ ॥

ભાવાર્થ:—દિગંબરપણામાં તેમ જ સ્વેતાંબરપણામાં, તર્ક-વાદમાં, તત્ત્વવાદમાં અને પક્ષપાતનો આશ્રય કરવામાં મોક્ષ નથી, કિંતુ કષાયોની મુક્તિ એ જ અરેખર મુક્તિ-મોક્ષ છે. ૧૫.

લબ્યાત્માઓ! આત્મભાવના-આત્મવિચારણા એ જ દરેકનું કર્તવ્ય છે. નિશ્ચય દૃષ્ટિને હૃદયમાં રાખી જે વ્યવહારનું પાલન કરે છે તે પુણ્યવંત આત્મા આત્મભાવના ભાવતો આત્મસિદ્ધિ કરે છે, સ્વસ્વરૂપની પ્રાપ્તિથી અધિક મેળવવાનું આ દુનીયામાં અન્ય

(૮૮)

કંઈ અવશેષ નથી. આત્માની જ્ઞાનાદિક અખંડ સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરી ભવ્યાત્માઓ બાહ્ય સંપત્તિઓથી નિઃસ્પૃહ બને છે. દેવેન્દ્ર અને ચક્રવર્તીઓથી પણ તેઓ અધિક સુખી હોય છે. (નિઃસ્પૃહસ્ય તૃણવત્ જગદ્માસતે) નિઃસ્પૃહતાનું મૂળ કારણ આત્મભાવના છે. જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રચુક્ર હું આત્મા અદ્વિતીય-એક છું, પુદ્ગલભાવથી ભિન્ન છું, નિશ્ચયનયથી અને સંબ્રહ્મનયની અપેક્ષાએ હું શુદ્ધ છું, પુદ્ગલ છું અને પરિપૂર્ણ છું. મહાર્જુ શુદ્ધ સ્વરૂપ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રમય છે, નિશ્ચયનયે વિપાક કર્મથી જુદો છું, હું અસંખ્યાત પ્રદેશી આત્મા છું. કાયા માયા આદિ વિનશ્વર ધર્મોથી અલગ છું. હું સ્ત્રી પુરૂષ અને નપુંસક વેદ રહિત-અવેદી છું. વળી હું અરૂપી, અમૂર્ત અવિનાશી અને અખંડ જ્યોતિ સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ છું. આધિ વ્યાધિ અને ઉપાધિથી મુક્ત છું. તેમ જ શુદ્ધ બ્રહ્મ રૂપ છું છતાં હું અનાદિ કાળથી મિથ્યા પ્રવૃત્તિને લીધે વ્યવહારથી દુઃખ ભોગવું છું, મહારા જન્મમરણનું કારણ તો અજ્ઞાનતા છે, અજ્ઞાનતાથી કરેલાં કર્મો અજ્ઞાનતાએ ભોગવ્યાં તેથી સંસાર વધાર્યો. મહે મહારી ભૂલ જાણી નહીં તેથી દુઃખના પ્રસંગો ભોગવ્યા. જ્ઞાનની બલિહારી છે, કહ્યું છે કે—

જ્ઞાન સમાન ધન નહીં, સમતા સમું નહીં સુખ;

જીવન સમી આશા નહીં, લોભ સમું નહીં દુઃખ. ॥ ૧ ॥

જ્ઞાની પુરૂષો શ્વાસોશ્વાસમાં કઠિન કર્મોનો નાશ કરે છે, નિશ્ચયથી હું અકોપી, અમાની, અમાયી, અલોભી, અદ્રેષી, અખેદી, અછેદી, અભેદી એવો સિદ્ધ સ્વરૂપી છું, જ્ઞાનિ પુરૂષોએ સત્તાએ આત્માને સિદ્ધ સમાન કહ્યો છે. જ્યારે તેવા ભાવને જાણી કર્મવિપાકથી અલગ થઈશ ત્યારે તેવા ગુણ પ્રગટ થશે. માટે કર્મનું સ્વરૂપ

(૮૯)

જાણીને તે ક્રોધાદિ કષાયોથી પાછો ફરીશ ત્યારે જ આત્મધર્મ પ્રગટ થશે. અનાદિ કાળથી આત્મા પાંચ ઈન્દ્રિયોની વિષયવાસનાથી તથા તેમાં લુબ્ધપણું હોવાથી તથા અઠાર પાપસ્થાનક, નોકષાય તથા પરભાવ દશાથી મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, કષાય, યોગ અને પ્રમાદ એ કર્મબંધના હેતુથી અલગ ન થાઉં ત્યાં સુધી સંસાર છે અને સંસાર એજ દુઃખતું કારણ છે. માટે એમ જાણી હે આત્મન્ ! તું ત્હારા શુદ્ધ ધર્મનો વિચાર કર અને તેમાંજ સદા મગ્ન રહે, જેથી તું સદા આનંદ ભોગવીશ. શુદ્ધ આનંદ એજ આત્માનો સાક્ષાત્કાર છે. અનાદિકાળથી દ્રવ્યસુખ તેમજ દ્રવ્ય ધન મેળવવા હંમેશાં ત્હેં અંખના કરી છે. પરંતુ ખર્ચ સુખ અને ખર્ચ ધન તો ભાવ છે તે ત્હારી સત્તામાં રહેલું છે. ત્હેં તે મેળવવા ઉપયોગ કર્યો નથી તેથી તું અસંભવિત નાશવંત દ્રવ્ય-ધન તેની લાલચમાં પડીને અસંતોષી થઈ પાપસ્થાનક સેવતો પુદ્ગલ વસ્તુ પોતાની નહીં છતાંય પોતાની માનતો તેમાં આસક્ત થઈ કર્મરૂપી શુભાશુભ વર્ગણાઓનો ભાર લઈને ફેગટ ભારે થાય છે. હે આત્મા “ ચેત ચેત કાળ અપાટા લેત ” તું ત્હારા શત્રુઓની સાથે રહે છે તેથી ત્હને સુખને ખદલે દુઃખજ મળશે. માટે હે આત્મા ! તું ત્હારું શરણ સ્વીકાર. સાચું શરણ એક વીતરાગજ છે, ખીજા કોઈ શરણ કરવા યોગ્ય નથી, વીતરાગની ઉપાસનાથી નાગકુમારને કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું. રાવણે તીર્થ કર ગોત્ર બાંધ્યું દમયંતી આદિ મહાસતીઓએ સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ અને સુખો મેળવ્યાં.

વીતરાગના ધ્યાનથી વીતરાગતા પ્રાપ્ત થાય છે.

“ નાત્યદ્ધૃતં ભુવનભૂષણમૂત ! નાથ !,

મૂતૈર્ગુર્ગૈર્મુવિ ભવન્તમભિષ્ઠુવન્તઃ ।

(૧૦)

તુલ્યા ભવન્તિ ભવતો નનુ તેન કિંવા,
ભૂત્યાશ્રિતં ય ઇહ નાત્મસમં કરોતિ ” ॥ ૧ ॥

(ભક્તમરશ્નો. ૧૦)

ભાવાર્થ—જગતના અલંકારભૂત-સમાન એવા હે નાથ ! સત્ય-શ્રેષ્ઠ ગુણોવડે આ દુનિયામાં આપની સ્તુતિ કરતા લબ્યા-ત્માઓ આપના સરખા થાય છે, એમાં સંશય નથી, અથવા તેથી શું ? આલોકમાં જે પ્રભુ આશ્રિતજનને સમૃદ્ધિવડે પોતાના સમાન શું નથી કરતા ! અર્થાત્ કરે છે. એમ બાણી બિન ધર્મ અને ગુણી પુરૂષોના વચનમાંજ તું આદર કર.’

“ સદ્ગુણેષ્વાદરઃ કાર્યઃ, કલાનાં શિક્ષણે તથા ।

અર્હત્પ્રણીતધર્મે ચ, વિદ્યાયાં વિનયે નયે ॥ ૧ ॥ ”

“ શ્રેષ્ઠ ગુણોમાં સર્વોત્તમ ધર્મકલાઓ શીખવામાં તેમજ અરિહંતે પ્રરૂપેલ ધર્મમાં, વિદ્યા વિનય અને નીતિમાં આદર કરવો યોગ્ય છે.”

વળી શુદ્ધ ભાવથી ભાવના કર, શુદ્ધ પ્રેમ તહારામાંજ તું રાખ. તેથી તહાઈ કલ્યાણ થશે. સાચા સુખતું કારણ પણ એજ છે. બાકી કેવળ વિટંબનાની બળ છે. સંસારમાં જન્મ મરણ કર્માધીન છે, જે જે અંશે કર્માધીન સ્વરૂપનો અનુભવ તું કરીશ. તેટલા અંશે કર્મનો વિનાશ કરી શકીશ. બાર ભાવના અને દશ વિધ યતિ ધર્મને સમજવો જોઈએ. ભાવના ભાવવાથી સંસાર મોહ છુટે છે અને યતિધર્મ આદરવાથી શ્રેય થાય છે. અનિત્ય ભાવના (૧) અશરણ ભાવના (૨) સંસાર ભાવના (૩) એકત્વ ભાવના (૪) અન્યત્વ ભાવના (૫) અશુચિ ભાવના (૬) આશ્રવ ભાવના

(૧૧)

(૭) સંવર ભાવના (૮) નિર્જરા ભાવના (૯) લોક ભાવના (૧૦) ઝોધિ ભાવના (૧૧) ધર્મ ભાવના (૧૨) “ યતિધર્મ—ક્ષમા (૧) માર્દવ (૨) આર્જવ (૩) મુક્તિ (લોભથી મુક્ત થવું) (૪) તપ (૫) સંયમ (૬) સત્ય (૭) શૌચ (૮) આર્કિચન્ય (૯) બ્રહ્મચર્ય (૧૦) આ દશ ધર્મ મહાન્ પુણ્યશાલી આત્માને પ્રાપ્ત થાય છે. હે આત્મન્ ! તું સદા દશ ધર્મો મેળવવા યત્ન કર. હે આત્મન્ ભાવ મરણુ ક્ષણે ક્ષણે થાય છે અકામ મરણુ આ જીવે ઘણીવાર કર્યા માટે એને અટકાવવા પ્રયત્ન કર. સકામ મરણુ કર, જેથી ફરી જન્મ મરણુ ન થાય. અણુસણુનો પારણામ રાખવો. આત્મા નિર્જરા કરી મોક્ષ પ્રાપ્ત કરી શકે અનેક મહાત્માઓએ આત્મસાક્ષીએ ગુરૂ સામે આલોચના કરી આત્મશુદ્ધિ કરી છે. પંચવિધ સ્વાધ્યાય કરવો. નિંદા, વિકથા, પ્રમાદ આદિ પંચ મિથ્યાત્વ દૂર કરવા પ્રવૃત્તિ કર. નયની અપેક્ષાએ નવતત્ત્વ, ચાર નિક્ષેપ, પ્રમાણ, ષટ્દ્રવ્ય અને સમભંગી એ સર્વ જાણવાં. યોગ્ય વસ્તુને જાણીશ તો ત્હારું સ્વરૂપ સ્વયમેવ ત્હને સમજશે. ત્હારું તું શુદ્ધ દર્શન પામ્યો નથી ત્યાં સુધી સુદેવ સુગુરૂ અને સુધર્મની સાચી સેવા ભક્તિ અને આરાધના થઈ નહીં, શકે સમ્યક્ત્વ વિનાની ક્રિયા એકડા વિનાના મિંડાની માફક નિષ્ફલ નીવડે છે. સમક્ષિતીજ સદ્ગુણની પ્રાપ્તિ થાય છે અને સદ્ગુણની પ્રાપ્તિથી સમદષ્ટિપણું પ્રાપ્ત થાય છે.

સમદષ્ટિ આત્માજ મૈત્રી, પ્રમોદ, કરુણા તથા માધ્યસ્થ્ય એ ચાર ભાવનાઓને વસ્તુતઃ ભાવી શકે છે. ચાર મહાન્ ભાવનાતું સ્વરૂપ શાસ્ત્રકાર એકજ શ્લોકમાં દર્શાવે છે.

“ પરહિતચિન્તા મૈત્રી, પરદુઃખવિનાશિની કરુણા ।

પરસુખતુષ્ટિર્મુદિતા, પરદોષોપેક્ષણમુપેક્ષા ” ॥ ૧ ॥

(૧૨)

ભાવાર્થ—“અન્ય લોકોના હિતનું ચિંતવન કરવું તે મૈત્રી ભાવના તેમજ પરના દુઃખને વિનાશ કરનારી ચિંતા તે ક્રૂણા ભાવના, પર-અન્ય પ્રાણીઓના સુખમાં સંતોષ માનવો તે મુદ્દિતા ભાવના, અને પારકા દોષોનું વિસ્મરણ કરવું તે ઉપેક્ષા ભાવના એમ ચાર પ્રકારનું ભાવના સ્વરૂપ જાણવું. ૧

“ સર્વ મિત્ર કરી ચિંતવો સાહેલડીરે, કોઈ ન જાણે શત્રુ તો;
રાગદ્રેષ એમ પરિહરી સાહેલડીરે, કીજે જન્મ પવિત્રતો.”

સમપરિણામી આત્મા હંમેશાં ઉચ્ચ દશા પ્રાપ્ત કરવાની ભાવના ભાવ્યા કરે છે. તેમજ યોગશાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે—

ત્યક્તસંગો જીર્ણવાસા—મલકિલ્બકલેવરઃ ।

મજન્માધુકરી વૃત્તિ, મુનિચર્યા કદા શ્રયે ? ” ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—ત્યાગ કર્યો છે સાંસારિક સંગ જોણે, તેમજ જીર્ણ છે વસ્ત્ર જેનાં, વળી મળવડે વ્યાસ છે શરીર જેનું, અને માધુકરી વૃત્તિ (જોચરી) ને સેવતો એવો હું મુનિચર્યાનો ક્યારે આશ્રય કરીશ ?

ત્યજન્ દુઃશિલસંસર્ગ, ગુરુપાદરજઃ સ્પૃશન્ ।

કદાઽહં યોગમભ્યસ્યન્, પ્રભવેયં ભવચ્છિદ્ધે ? ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ—દુઃશીલ-દુષ્ટસ્વભાવ, અથવા દુરાચારીઓના સંસર્ગનો ત્યાગ કરતો, તેમજ ગુરૂમહારાજના ચરણરજનો સ્પર્શ કરતો અને યોગનો અભ્યાસ કરતો એવો હું સંસારનો છેદ કરવા માટે ક્યારે શક્તિમાન થઈશ ? ૨

મહાનિશાયાં પ્રવૃત્તે, કાયોત્સર્ગે પુરાદ્બહિઃ

સ્તંભવત્કન્ધકષણં, વૃષાઃ કુર્યુઃ કદા મયિ ॥ ૩ ॥

(૨૩)

ભાવાર્થ:—મહારાત્રિમાં નગરથી બહાર કાયોત્સર્ગમાં પ્રવૃત્ત-સ્થિર રહેલા અડોલ આસને રહેલા મહારા વિષે વૃષભો (બળદો) સ્તંભની માફક સ્કંધ ધર્ષણુ ક્યારે કરશે ? ॥૩॥

વને પદ્માસનાસીનં, ક્રોહસ્થિતમૃગાર્મકમ્ ।

કદાઽઽઘ્રાસ્યન્તિ વક્ત્રે માં, જરન્તો મૃગયૂથપાઃ ॥ ૪ ॥

ભાવાર્થ:—વનની અંદર પદ્માસનવાળી બેઠેલો અને જેના ખોળામાં મૃગલાઓનાં બાળકો રહેલાં છે એવો મહુને મુખને વિષે વૃદ્ધમૃગોના ટોળાંના અધિપતિઓ ક્યારે સુંઘશે ? ॥ ૪ ॥

શત્રૌ મિત્રે તૃણે સ્ત્રૈણે, સ્વર્ણેઽશ્મનિ મળૌ મૃદિ ।

ભવે મોક્ષે ભવિષ્યામિ,—નિર્વિશેષમતિઃ કદા ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ:—શત્રુ અને મિત્રમાં, તૃણ અને સ્ત્રી સમૂહમાં સુવર્ણ અને પાષાણમાં, મણિ અને મૃત્તિકામાં તેમજ સંસાર અને મોક્ષમાં સમાન બુદ્ધિવાળો હું ક્યારે થઈશ ? ॥ ૫ ॥

“ કશ્ચિત્કાલઃ સ ભાવી જિનવચનરતો યત્ર યુક્તો યતીન્દ્રૈ—

પ્રામાદૌ માસકલ્પં સ્વજનજનસમૌ મુક્તલોભાઽભિમાનઃ ।

પુણ્યાં પુણ્યાઽતિશાયિપ્રવરગુણયુતૈર્જ્ઞાનિભિઃ સેવિતાં તાં,

મિક્ષાં નિઃસંગચેતાઃ પ્રશમરસરતોઽહં ભ્રમિષ્યામ્યજસ્રમ્ ” ॥૬॥

ભાવાર્થ:—તેવા પ્રકારનો કોઈ સમય આવશે ? કે જેની અંદર જીનેશ્વર ભગવાન કથિત વચનો—આગમ સિદ્ધાન્તોમાં પ્રીતિવાળો, તેમજ સ્વજન અને અન્યજનમાં સમાન દૃષ્ટિવાળો, લોભ અને અભિમાનથી રહિત, પૌર્ણલિક સંગ રહિત છે ચિત્ત જેતું અને પ્રશમ-શાંતરસમાં રક્ત-પ્રીતિમાનુ એવો હું આમાં-દિકને વિષે મુનીંદ્રો સાથે માસ કલ્પ કરીને પુણ્યના અતિશય

(૧૪)

યાળા ઉત્તમ શુભો વડે યુક્ત એવા જ્ઞાની મહાત્માઓએ સેવેલી-
આદર કરેલી પવિત્ર તે પ્રસિદ્ધ લિક્ષા પ્રત્યે અર્થાત્ લિક્ષામાટે
હંમેશાં ભ્રમણ ક્યારે કરીશ ? ॥ ૬ ॥

ગુપ્તો માનવિવર્જિતો વ્રતરતઃ ષટ્કાયરક્ષોઘતઃ,

કૃત્વા સાધુવિહારિતાં શમરસો નિઃસન્નચિત્તઃ ક્ષમી ।

ત્યક્ત્વાઽહઙ્કૃતિનિશ્ચલેન મનસા ધ્યાયન્ પદં નૈવૃત્તં,

સ્થાસ્યેઽહં તુ કદા શિલાતલગતો મન્યાય માર્ગં દિશન્ ॥૭॥

ભાવાર્થ :—“ મન-વચન અને કાયાથી શુભ, માન રહિત,
પંચ મહાવ્રતોમાં રક્ત-પ્રીતિમાન, ષટ્કાયની રક્ષામાં ઉદ્યમ-
શીલ, સાધુના આચાર પ્રમાણે વિહાર કરી શાંત ભાવનામાં
રસ માનતો, સર્વથા પૌર્ણલિક સંગથી વિમુક્ત ચિત્તવાળો,
ક્ષમાવાન, અહંકાર રહિત નિશ્ચલ મનવડે નિવૃત્તિ-મોક્ષપદ્મનું
ધ્યાન કરતો તેમજ લવ્ય જનને મોક્ષમાર્ગનો યોગ કરતો
હું શિલાતલ ઉપર ક્યારે બેસીશ ? ”

શાહૂલ

દગ્ધ્વા મોહં સમસ્તં, નિરવધિવિશદં, જ્ઞાનમુત્પાદ્ય લોકે,

તીર્થં નિર્વાણમાર્ગં, શુભતરફલદં, મન્યસાર્થાય કૃત્વા ।

ગત્વા લોકાન્તદેશં, કલિમલરહિતં, સર્વશર્માતિશાયિ,

લપ્સ્યેઽહં મોક્ષસૌખ્યં, સહજનિજગુણં કોઽપિ કાલઃ સ ભાવી ! ॥૮॥

ભાવાર્થ :—“ સમસ્ત મોહનો ક્ષય કરી, અપાર અને
નિર્મળ એવા જ્ઞાન (કેવળજ્ઞાન) ને પ્રાપ્ત કરીને, તેમજ લવ્ય
પ્રાણીઓના સમુદાય માટે અતિશય શુભ ફલ આપનાર અને
નિર્વાણ-મોક્ષના માર્ગરૂપ તીર્થને પ્રવર્તાવી, કલિમલ-અષ્ટકર્મ
રહિત, લોકાંત દેશ (સિદ્ધશિલા) પ્રત્યે જઈને, સર્વ પ્રકારના

(૧૫)

સુખથી અધિક એવા અને સ્વાભાવિક આત્મિક ગુણોની ખીલ-વણીવાળા મોક્ષસુખને હું પ્રાપ્ત કરું તેવા પ્રકારનો કોઈ પણ સમય આવશે ?”

આવી સુંદર ભાવના ભાવવાથી આત્મજ્ઞાન, આત્મધર્મ અને સાચો આત્માનુભવ પ્રાપ્ત થશે એટલુંજ નહીં પણ સત્યસુખ-નિરૂપાધિક સુખની પ્રાપ્તિ થશે, માટે હે ચેતન ! ક્ષણમાત્ર તું પ્રમાદ કરીશ નહીં, સદા તું શુદ્ધ ઉપયોગમાં રહેજે, બહિરાત્મા, અંતરાત્મા અને પરમાત્મા એ ત્રણ પ્રકારનાં આત્માનાં સ્વરૂપ છે. પૌદ્ગલિક વસ્તુઓમાં મહારાપણુની બુદ્ધિ તથા શરીર, કુટુંબ, ધનધાન્ય આદિક આત્માથી ભિન્ન વસ્તુઓમાં આસક્તિ રાખે તે બહિરાત્મા છે. તેમજ જે પ્રાણી શરીર ઉપર આત્મબુદ્ધિ ધારણુ કરે છે એના સુખમાં આનંદ માની મોજમજામાં પૂર્ણતયા રસ લે છે. એને પોતાનું સર્વદા માને છે એના ઉપર માયા મમતા રાખી એમાંજ સદા બંધાયેલો રહે છે તે બહિરાત્મા સમજવો. શરીર અને ઘરથી એટલે તમામ પૌદ્ગલિક વસ્તુઓથી અસંખ્યાત પ્રદેશી આત્મા અલગ છે તેમજ દશ પ્રાણથી રહિત, અરૂપી, અવિનાશી, નિર્ભય શુદ્ધ ચિદાનંદ આત્મા શરીરમાં રહેલો છતાં બહિરાત્માના દૃષ્ટા તરીકે આસક્તિ રહિત જે છે તે અંતરાત્મા જાણવો. કાયાદિક પરવસ્તુ-પૌદ્ગલિક ઉપર મમત્વ ન રાખતાં તેના સાક્ષી રૂપે દ્રષ્ટા તરીકે રહે તેને અંતર આત્મા સમજવો. યથાખ્યાત ચારિત્ર પાળી ચાર ધાતિકર્મ ખપાવી ક્ષીણુ મોહી બની કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે તે પરમાત્મા જાણવો. સકળ ઉપાધિના ત્યાગ પૂર્વક જ્ઞાનાનંદમાં સદા રમણુ કરે અને અર્તી-દ્વિય ગુણનું સર્વોત્તમ સ્થાનક થાય તેજ પરમાત્મા સમજવો.

(૨૬)

યોગીરાજ આનંદધનજી શ્રીસુમતિનાથના સ્તવનમાં કથે છે કે—

“ આત્મ બુદ્ધે હો કાયાદિક અહો,
 અહિરાતમ અંધરૂપ. સુજ્ઞાની.
 કાયાદિકનો હો સાખી ઘર રહ્યો,
 અંતર આતમ રૂપ. સુજ્ઞાની.
 જ્ઞાનાનંદે હો પૂરણ પાવનો,
 વરજિત સકળ ઉપાધિ. સુજ્ઞાની.
 અતીંદ્રિય ગુણ ગણ મણિ આગરૂ,
 ઈમ પરમાતમ સાધ. સુજ્ઞાની.
 સુમતિચરણ કજ આતમ અરપણા. ”

અંતરાત્મા નિષ્કામ ભાવે પરમાત્માનું સ્મરણ કરતો છતો સ્વયમેવ પરમાત્મ સ્વરૂપ થાય છે. સંસાર સમુદ્રની પેલીપાર પહોંચે છે. સકલ કર્મ ક્ષીણ કરે છે. આત્મન્ ? ઉત્કૃષ્ટ—મધ્યમ અને અધમ એ ત્રણ પ્રકારની બુદ્ધિમાં આદ્ય બે પ્રકારની ગ્રાહ્ય છે અને છેલ્લી ત્યજવા યોગ્ય છે.

મહોપાધ્યાય યશોવિજયજી પણ કહે છે કે—

ગુણી ચ ગુણરાગી ચ, ગુણદ્વેષી ચ સાધુષુ ।
 શ્રૂયન્તે વ્યક્તમુત્કૃષ્ટ—મધ્યામાઽધમબુદ્ધયઃ ॥ ૧ ॥
 તે ચ ચારિત્રસમ્યક્ત્વ—મિથ્યાદર્શનભૂમયઃ
 અતો દ્વયોઃ પ્રકૃત્યૈવ, વર્તિતવ્યં યથાબલમ્ ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ—સાધુઓને વિષે ઉત્કૃષ્ટ બુદ્ધિવાળો ગુણી હોય છે, મધ્યમ બુદ્ધિવાળો ગુણરાગી અને અધમ બુદ્ધિવાળો ગુણ-

(૧૭)

દ્રેષી સ્પષ્ટ રીતે સંભળાય છે. વળી તે ઉત્કૃષ્ટ મધ્યમ અને અધમ બુદ્ધિવાળા તેઓ અનુક્રમે ચારિત્ર, સમ્યક્ત્વ અને મિથ્યાદર્શનના અધિકારી થાય છે, એ કારણથી સ્વભાવથી જ સમ્યક્ચારિત્ર અને સમ્યક્દર્શનજનક ઉત્કૃષ્ટ અને મધ્યમમાં પોતાની શક્તિ પ્રમાણે પ્રવૃત્તિ કરવી. ॥ ૨ ॥

સ્વાભાવિક વિવેકદૃષ્ટિ જેને પ્રાપ્ત થાય છે તે જ ખરેખર જીવનમાર્ગમાં પ્રવૃત્તિ કરે છે. તે જ સર્વદા દેખતો ગણાય છે. ઉન્માર્ગે પોતે જતો નથી તેમ બીજાઓને જતાં નિવારે છે. જેમ કે—

एकं हि चक्षुरमलं सहजो विवेक—

स्तद्वद्भिरेव सह संવसतिर्द्वितीयम् ।

एतद्द्वयं भुवि न यस्य स तत्त्वतोऽन्ध—

स्तस्याऽपमार्गचलने खलु कोऽपराधः ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—મનુષ્યોને સ્વાભાવિક વિવેક એ જ એક નિર્માળ નેત્ર છે અને તે વિવેકવાળા પુરૂષો સાથે સહવાસ કરવો તે બીજું નેત્ર છે. આ જગતમાં આ બંને નેત્રો જેને નથી તે પુરૂષ વસ્તુતઃ અંધ છે. અને તે અવળે રસ્તે ગમન કરે તેમાં તેનો ખરેખર કંઈ પણ અપરાધ ગણાય નહીં. ॥ ૧ ॥

સાચો વિવેક જ્યારે પ્રગટ થાય છે ત્યારે શ્રમણપણું પ્રાપ્ત થાય છે. શ્રમણજીવનની મહત્તા અને પ્રશંસા અનેક શાસ્ત્રોમાં દૃષ્ટિગોચર થાય છે. જેમ કે—

समसत्तुबंधुवग्गो—समसुहृदुक्खो पसंसनिंदसमो ।

समलोढकंचणो पुण—जीविदमरणे समो समणो ॥ ૧ ॥

૭

(૧૮)

ભાવાર્થ—શત્રુવર્ગ અને બંધુવર્ગ પ્રત્યે જેને સમાન ભાવ છે—એકને પર અને બીજાને સ્વકીય નથી સમજતો, વળી સુખદુઃખમાં પણ સમાન ભાવ—એકને જોઈ ખુશી અને બીજાને જોઈ રૂષ્ટ નથી થતો. પ્રશંસા અને નિંદામાં સમાનતા એટલે ઉત્કર્ષ અને અપકર્ષને મનમાં ધારતો નથી, તેમ જ જીવન અને મરણમાં જેને સમભાવ હોય છે અને સુવર્ણ તથા ઢેકામાં જેનો સમાનભાવ હોય તે સાચો શ્રમણ બાણવો.

વળી તેવા પ્રકારનું શ્રમણપણું જ્ઞાન અને શુદ્ધક્રિયાના અભ્યાસથી અવશ્ય પ્રાપ્ત થાય છે. અભ્યાસીને શું દુષ્કર હોય ?

કહ્યું છે કે—

અભ્યાસેન ક્રિયાઃ સર્વાઃ, અભ્યાસાત્સકલાઃ કલાઃ ।

અભ્યાસાદ્ ધ્યાનમૌનાદિ, કિમભ્યાસસ્ય દુષ્કરમ્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—અભ્યાસથી સર્વ ક્રિયાઓ સિદ્ધ થાય છે. તેમ જ સમગ્ર કળાઓ અભ્યાસથી પ્રાપ્ત થાય છે અને ધ્યાન તથા મૌનાદિક યોગ પણ અભ્યાસથી જ સિદ્ધ થાય છે; અભ્યાસ કરનારને કંઈ પણ આ દુનીયામાં દુષ્કર નથી. ॥ ૧ ॥

હે આત્મનું! અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અનંત ચારિત્ર અને અનંત તપ-વીર્ય તથા અનંત ઉપયોગ એ જ તારા મૂળ ધર્મો અને આંતરિક ગુણો તેમ જ સાચાં આભૂષણો છે, તેમાં જ રમણતા કરવાથી નિર્જરા થશે. જેથી તું કર્મથી હલકો થઈશ. તેમ જ સંવર નિર્જરા, અને મોક્ષ એ ત્રણ તત્ત્વો તારે ધારણ કરવા યોગ્ય છે.

વ્યવહારથી ગૃહસ્થને પુણ્ય તત્ત્વ પ્રિય હોય છે, પરંતુ

(૧૧)

સાધુને તેની ઇચ્છા કરવી ઘટે નહી, જો ગૃહસ્થ પોતાના નિત્ય નિયમોને આરાધે અને પોતાનું કર્તવ્ય સમજી ઉપયોગ પૂર્વક ધર્મ સેવના કરે તો આરિત્ર મેળવવા યોગ્ય અને છે. આરિત્રધારી બની મોક્ષ મેળવે છે. ગૃહસ્થપણામાં ધર્મ સેવનાર દેવ પણ થાય છે. પોતાના ષટ્ કર્મો હંમેશાં ગૃહસ્થે પણ કરવાં જેમકે—

દેવપૂજા ગુરૂપાસ્તિઃ, સ્વાધ્યાયઃ સંયમસ્તપઃ ।

દાનં ચેતિ ગૃહસ્થાનાં, ષટ્કર્માણિ દિને દિને ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—“ દેવપૂજા, ગુરૂની સેવા, સ્વાધ્યાય, ધાર્મિક શાસ્ત્રનું અધ્યયન, સંયમ-વૈરાગ્ય ભાવના, તપશ્ચર્યા, અને દાન એ છ કર્મો ગૃહસ્થોને પ્રતિ દિવસે કરવાનાં કહ્યાં છે. ૧

ન કયં દીણુદ્ધરણં , ન કયં સાહમ્મિઆણ વચ્છલ્લં ।

હિઅયંમિ વીયરાઓ, ન ધારિઓ હારિઓ જમ્મો ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ—દીન જનોનો જેણે ઉદ્ધાર ન કર્યો, તેમજ સાધર્મિક જનોનું જેણે વાત્સલ્ય (સેવાભક્તિ) ન કર્યું અને હૃદયમાં જેણે વીતરાગ ભગવાન ધારણ નથી કર્યા તેણે પોતાનો જન્મ કેવળ વ્યર્થ ગુમાવ્યો જાણવો. ૨

સ્વાભાવિક શુભ ધ્યાને તેની સેવના થાય તો તેમાં-તે ઉપર આસક્તિ ભાવ કરવો નહીં, તેજ ઉત્તમ જીવન બનાવવામાં હિતકારી છે, પુણ્યથી દેવદેવેન્દ્ર ચક્રવર્તીપણાની પદવીઓ મળે છે, છતાં સાધુજીવનની ઉત્તમતા એથી વધારે છે, ઉપાધ્યાયજીના વચનો તરફ ધ્યાન આપીએ કે-

સુખિનો વિષયૈસ્તૃપ્તા-નેન્દ્રોપેન્દ્રાદયોઽપ્યહો ? ।

મિશ્ચુરેકઃ સુખી લોકે, જ્ઞાનવૃત્તો નિરજ્જનઃ ॥ ૧ ॥

(૧૦૦)

ભાવાર્થ—આશ્ચર્ય છે કે વિષયોમાં રાચી મારી રહેલા ઈદ્ર અને ઉપેંદ્રાદિક પણ સુખી નથી, પણ જ્ઞાનથી તૃપ્ત અને અનાસક્ત એવો એક લિક્ષુ-મુનિ જગતમાં સુખી છે. કારણકે અપરિશ્રદ્ધી હોવાથી. વળી કહ્યું છે કે—

“અસંતુષ્ટ પરિશ્રદ્ધ ભયાં, સુખીયા ન ઈદ નરિદ્ધ સલુણે ।
સુખી એક અપરિશ્રદ્ધી, સાધુ સુજસ સમ કંદ સલુણે ।
પરિશ્રદ્ધ મમતા પરિહરો.”

હે આત્મા ! તું મોહભાવમાં પડીને પૌદ્ગલિક વસ્તુને મહારી કરી મુંઝાય છે પણ તું નિશ્ચયથી પૌદ્ગલિક ભાવથી સર્વથા ભિન્ન છે. મહારાપણું માનીને આસક્તિભાવથી સંસારમાં પરિ-
બ્રમણ કરવું પડે છે. જડવસ્તુના સંગથી જડપણું પ્રાપ્ત થાય છે. તું ચેતન છે, આત્મા છે, તહારો સ્વભાવ જડસ્વભાવથી ભિન્ન છે, સાચી સમજણ મેળવી પુદ્ગલ ભાવ ઉપરથી પ્રેમ ઉતારી તહારા શુદ્ધ આત્મા ઉપર પ્રેમ ધારણ કર, સર્વે જીવોમાં સમદર્શી થઈ પરમાત્માને જો, તહારામાં સર્વ આત્માઓને આત્મરૂપે તું જો, જેથી તહને પૂર્ણ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય. દરેક જીવાત્માઓએ પાપ જન્ય બંધને તોડવા માટે પોતાના અધિકાર પ્રમાણે યત્ન કરવો. કહ્યું છે કે—

વિદ્યાતીર્થે પઠિતમતયઃ સાધવઃ સત્યતીર્થે,

સેવાતીર્થે મલિનમનસો દાનતીર્થે ધનાહ્યાઃ ।

લજ્જાતીર્થે કુલયુવતયો—યોગિનો જ્ઞાનતીર્થે,

નીતૌ તીર્થે ધરણિપતયઃ કલ્મષં ક્ષાલયન્તિ

॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—વિદ્વાન્ પુરૂષો વિદ્યારૂપ તીર્થમાં, સાધુઓ સત્ય

(૧૦૧)

૩૫ તીર્થમાં, મલિન બુદ્ધિવાળા પુરૂષો સેવાભક્તિ૩૫ તીર્થમાં, ધનવાન લોકો દાન૩૫ તીર્થમાં, કુલીન સ્ત્રીઓ લગ્ન-મર્યાદા-૩૫ તીર્થમાં, યોગીઓ જ્ઞાન તીર્થમાં અને રાજાઓ નીતિ૩૫ તીર્થમાં પાપને ઘોષ નાખે છે. ॥ ૧ ॥

દાન, શીલ, તપ અને ભાવના એ ચાર પ્રકારનો ધર્મ તીર્થકર દેવોએ કહેલો છે. એ ધર્મ આચરનાર પરમ જ્ઞાની અને આત્મ-યોગી બને છે, અનુકૂલ અને પ્રતિકૂળ ઉપસર્ગોને તે દૃઢતાથી સહન કરે છે, એવી પરમ દશા પ્રાપ્ત થાય તે માટે પ્રયત્ન કરવો ઉચિત છે. જેથી આત્મયોગીપણું સિદ્ધ થાય છે અને આત્મ-યોગીઓ જગત્ની ધમાલ વચ્ચે નિજનંદમાં રહે છે. કહ્યું છે કે—

चण्डालः किमयं द्विजातिरथवा शूद्रोऽथ किं तापसः,

किंवा तत्त्वनिविष्टनिर्मलमतिर्योगीश्वरः कोऽपि किम् ।

इत्युत्पन्नविकल्पजल्पमुखरैः संभाव्यमाना जनै-

र्न क्रुद्धाः पथि नैव तुष्टमनसो यान्ति स्वयं योगिनः ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—શું આ ચંડાળ જાતિનો છે ? અથવા શું બ્રાહ્મણ છે ? કિંવા શૂદ્ર છે ? અથવા તાપસ-તપસ્વી છે ? અથવા તત્ત્વવેદી શુદ્ધ અંતઃકરણવાળો છે, કિંવા કોઈ પણ યોગીશ્વર છે ? એમ વિવિધ પ્રકારના વિકલ્પવાદમાં મુખર-વાચાળ બનેલા મનુષ્યોથી સંભાવના કરાયેલા યોગીઓ પોતે ક્રોધ કરતા નથી તેમ જ સંતુષ્ટ પણ થતા નથી કિંતુ શુદ્ધ માર્ગે ચાલ્યા કરે છે. ॥ ૧ ॥

તેમ જ—

एकः पूजां रचयति नरः पारिजातप्रसूनैः,

क्रुद्धः कण्ठे क्षिपति भुजगं हन्तुकामस्ततोऽन्यः ।

(૧૦૨)

તુલ્યા વૃત્તિર્ભવતિ ચ તયોર્યસ્ય નિત્યં સ યોગી,

સામ્યાઽઽરામં વિશતિ પરમજ્ઞાનદત્તાવકાશમ્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—એક પુરૂષ પારિભ્રાતક (કલ્પવૃક્ષ) નાં પુષ્પોવડે પૂજા કરે છે અને અન્ય પુરૂષ ક્રોધાયમાન થઈ મારવાની ઈચ્છાથી કંઠમાં સર્પ નાખે છતાં પણ તે બંનેને વિષે જેની તુલ્ય-સમાન વૃત્તિ થાય છે તે યોગી મહાત્મા, પરમ-ઉત્કૃષ્ટજ્ઞાને આપ્યો છે અવકાશ જેને એવા સમતારૂપ ઉદ્યાનમાં પ્રવેશ કરે છે. ॥ ૧ ॥

રાગ અને દ્રેષને દૂર કરવા માટે સમત્વનો સ્વીકાર કરવો જોઈએ.

મૌહવહ્નિમપાકર્તું, સ્વીકર્તું સંયમશ્રિયમ્ ।

છેતું રાગદ્રુમોદ્યાનં, સમત્ત્વમવલમ્બ્યતામ્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—મોહ રૂપી અગ્નિને દૂર કરવા માટે તેમ જ સંયમ રૂપ લક્ષ્મીને સ્વીકાર કરવા માટે અને રાગરૂપી વૃદ્ધોથી શોભિત બગીચાને નિર્મૂલ કરવા માટે સમત્વભાવનું અવલંબન કરવું. જેથી આત્મભાવના સ્વયમેવ સિદ્ધ થાય છે. આત્મભાવના ભાવનાર ભરતચક્રીએ કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું. બાહુબળીને માનનો ત્યાગ થવાથી કેવળ લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થઈ. સમત્વ દષ્ટિ રાખવાથી અર્જુન માળી અને દઠપ્રહારી બંને મહા હત્યારા હતા છતાં તેમણે શ્રમણત્વ સ્વીકારી સમભાવ ધારણ કરી છ માસમાં કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું. તેમ જ ચીલાતીચાર અને ચંડકોશીક જેવા કૂર સ્વભાવવાળા હોવા છતાં તેમણે સમભાવમાં આવી સ્વર્ગસુખ મેળવ્યું. ગજસુકુમ્ભલના મસ્તક ઉપર સોમલ પ્રાક્ષણે માટીની પાળ બાંધી ધગધગતા અંગારા મૂક્યા છતાં પણ સમભાવના બળે તેમને કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું. અવંતીસુકુમાળ સુકોશલસુનિ બંધકસુનિ મેતારજ

(૧૦૩)

મુનિ આદિ મહાપુરૂષોએ ઘોર ઉપસર્ગો સહન કરી આત્મ-સિદ્ધિ મેળવી છે તે પણ સમભાવનો જ મહિમા છે. દમદંત રાજર્ષિ સમતા સામાયિકમાં રહેલા હતા તે સમયે પાંડવોએ ભાવપૂર્વક વંદનપૂજન કર્યું અને કૌરવોએ પથરાઓથી ઢાંકી દીધા તો પણ તે સમભાવમાં રહ્યા તો તે પરમ સુખના ભાગી થયા. હે આત્મન્ ! તું આવા અનેક મહાપુરૂષોનાં જીવનઆદર્શો વિચારી અદ્વંપાંશે પણ આવા પ્રકારનું ઉત્તમ જીવન જીવવા પ્રયત્ન કર. સંસારનો મોહ મૂકી સ્વભાવમાં રહી આત્મસ્વરૂપની તું વિચારણા કર. શ્રી મહાવીરપ્રભુએ સાડાઘાર (૧૨૧) વર્ષ અને એક પક્ષ-પખવાડીયા સુધી મૌન રહી અનેક અનુકૂળ પ્રતિકૂળ ઉપસર્ગો સહન કરી પરમ પૂર્ણ જ્ઞાન-કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી ભવ્ય આત્માઓને જે આત્મશુદ્ધિનો ઉપદેશ કર્યો હતો તે ઉપદેશ સુધર્માસ્વામીએ આચારાંગ આદિ સિદ્ધાન્ત રૂપે ઉપદેશ કર્યો, અનેક નિર્ઝંથ મહાપુરૂષોએ તેમજ આચાર્ય-મહારાજઓએ તદનુસાર ઉપદેશથી દ્વારા ઉપદેશ આપ્યો તે પરમ હિતકારી છે અને સ્વસ્વરૂપની ઝાંખી કરાવનાર-સાક્ષાત્કાર કરાવનાર છે, માટે હે આત્મન્ ! તું પરમ આદર પૂર્વક પરમ શ્રદ્ધા પૂર્વક શ્રવણ કર, મનન કર, નિશ્ચય કર, તે પ્રમાણે પ્રવૃત્તિ કર તો તું અવશ્ય કલ્યાણનો લોકતા થઈશ.

શિવમસ્તુ સર્વજગતઃ, પરહિતનિરતા ભવન્તુ મૂતગણાઃ ।

દોષાઃ પ્રયાન્તુ નાશં, સર્વત્ર સુખીભવન્તુ લોકાઃ ॥ ૧ ॥

ૐ શાન્તિઃ ૩

વિ. સં. ૧૯૮૯
તા. ૪-૩-૭૩
વિગ્નપુર.

લે. પરમ ગુરુદેવ શ્રી બુદ્ધિસાગરસૂરીશ્વરજીનો
લઘુતમ શિષ્ય મુનિ જયસાગર.

